

ANDREI ANDO

TREPTTE în TIMP

DIALOGURI cu **LIZICA MIHUȚ**,

ANDREI ANDO

TREPTÉ ÎN TIMP

DIALOGURI cu LIZICA MIHUȚ

Editor: *Ion Cocora*

Redactor de carte: *Dana Pocea*

Design: *Cătălin Latiș*

Tehnoredactor: *Alexandru Petrea*

Corector: *Maria Dinică*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ANDO, ANDREI

Trepte în timp : dialoguri cu Lizica Mihuț / Andrei Ando ; ed.: Ion Cocora. - București : Palimpsest, 2014

ISBN 978-606-8478-17-3

I. Ando, Andrei

II. Cocora, Ion (ed.)

811.135.1(047.53)

ISBN 978-606-8478-17-3

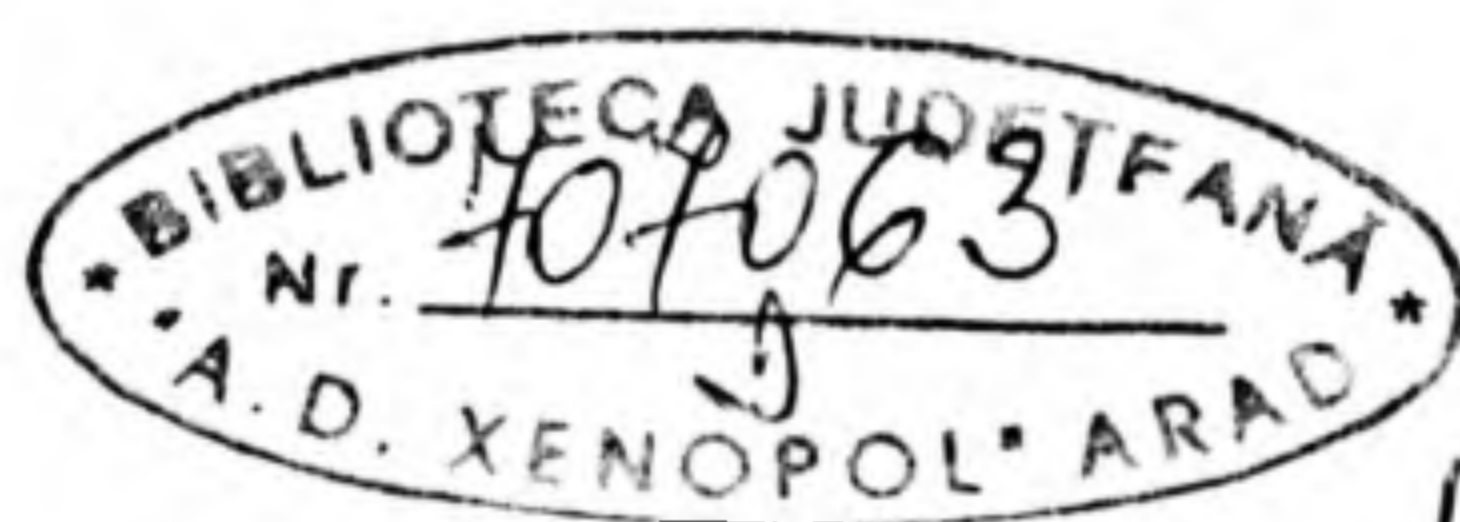
Carte apărută cu sprijinul CENTRULUI CULTURAL JUDEȚEAN ARAD

©Palimpsest, 2014
ed_palimpsest@yahoo.com

ANDREI ANDO

TREPTTE ÎN TIMP

DIALOGURI cu LIZICA MIHUȚ

11 34635

Editura "Palimpsest"
București, 2014

De ce?

Se impune această prefață pentru că mi-am propus ca pe termen lung să adun, în pagini de carte, dialoguri cu personalități care au marcat Aradul și România ultimelor decenii. Se împlinesc douăzeci de ani de când „veneam” în presa scrisă și, mai târziu, în televiziune. Sunt ani în care am cunoscut îndeaproape și am colaborat cu numeroase personalități cu preocupări diverse. O redacție este adesea locul unde se intersectează lumea bună a unui oraș și unde elita națională care vizitează urbea zăbovește la o cafea și un... pahar de vorbă. Câteva dintre aceste personalități m-au impresionat mai mult, altele câtuși de puțin, dar întâlnirea cu unele dintre ele a fost cu adevărat o revelație. Doamna Lizica Mișu face parte dintre cei care m-au influențat în mod fundamental.

1. Pofta sintetizării sutelor de ore de discuții cu profesoara Lizica Mișu a venit... conversând. Pe măsură ce dialogurile s-au ramificat și am ajuns să cunosc personalitatea interlocutorului și, mai ales, caracterul său, gândul cuprinderii într-un volum a unora dintre convorbirile noastre a început să mă preocupe din ce în ce mai serios. Am înțeles că Lizica Mișu este, în sine, o filă de istorie cu relevanță națională. Parcurgem împreună, în aceste pagini, trepte ale timpului în societatea românească; restituirea gândurilor sale poate determina înțelegerea mai bună a multor fenomene neclare care au amprentat societatea românească de tranziție, de la transformările profunde ale învățământului superior românesc și european, la istoria culturii românești. Departe de a fi interesată de ierarhii și elogii, Lizica Mișu are câteva realizări greu de egalat, pe care le trec în acest posibil *Argument*.

Sintetizând, subliniez că biografia sa științifică este rezultatul câtorva decenii de studiu și muncă, de renunțări și sacrificii, de împliniri și satisfacții. Bibliografia operei sale este greu cuantificabilă și ar fi probabil nevoie de tomuri consistente dublate de precizări, unele absolut necesare (regăsite în contextul interviurilor noastre). Sunt sigur că vor urma alți cercetători care la un moment dat vor aborda aspecte privind viața și opera unor importante personalități ale ultimelor decenii și, desigur, ale doamnei Lizica Mișu. Se întâmplă deseori în

cazul unor personalități consacrate într-un domeniu de activitate ca performanțele lor în aria respectivă să umbrească, în mod nedrept, contribuțiile pe care le au pe diverse alte paliere. Trebuie să recunoaștem: este o capcană a notorietății, o capcană superbă, pentru că relevă varii fațete ale unei personalități. Doamna Lizica Mihuț nu putea evita nici ea o atare „situație”, știut fiind faptul că s-a manifestat cu reușite remarcabile ca profesor, rector, președinte al Consiliului Academic, deci dimensiunea managementului academic este evidentă în cazul său. Cartea aceasta nu este un demers reparatoriu și nici unul de promovare, ci aceste dialoguri relevă dimensiunea complexității omului de știință Lizica Mihuț, dascăl, filolog, cercetător meticulos, scriitor, critic și istoric de teatru, cu un activism asumat în domeniul culturii naționale, unde are o contribuție esențială privind istoria mișcării teatrale.

2. Lizica Mihuț și-a legat definitiv numele de învățământul superior de stat din România, respectiv Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad. Să nu uităm că în 15 februarie 2000, când a fost aleasă rector, Universitatea avea 2184 de studenți și a ajuns la peste 15.000; avea 61 de angajați și a ajuns la peste 400; avea 14 specializări și, în prezent, sunt peste 70; universitatea nu a desfășurat programe de master și doctorat iar, în prezent, ființează 22 de programe de master și două școli doctorale; baza materială, în anul 2000, reunea 1700 mp, ajungând în anul 2014 la 48.000 mp! Lizica Mihuț a pus Aradul pe harta cercetării academice internaționale, cu parteneriate în Asia, Statele Unite, Europa și Australia. În acești 15 ani de la momentul în care Senatul Universității „Aurel Vlaicu” a mizat pe inteligența sa managerială și i-a încredințat Școala, Lizica Mihuț a contribuit decisiv la crearea unei baze materiale fără precedent pentru învățământul superior de stat din Arad. A fost primul rector din țară care a spart hegemonia masculină în Consiliul Național al Rectorilor și – așa cum va detalia în carte – această oportunitate a însemnat, într-un moment delicat, salvarea Universității de Stat a Aradului! Dacă astăzi Aradul are această Universitate, la nivelul de performanță la care a ajuns și cu baza materială la care nimeni nu spera atunci când, după Revoluție, elevi și profesori manifestau în fața Palatului Administrativ pentru refacerea învățământului superior în orașul de pe Mureș, acest fapt se datorează în cea mai mare măsură Lizicai Mihuț! Am numit-o, într-un eseu mai vechi, „Doamna de Fier” a Universității „Aurel Vlaicu” – o personalitate puternică, un om de caracter care într-un context național în care mulți au reușit doar să demoleze, a construit, treaptă cu

treaptă, o bogăție materială uluitoare și una spirituală neprețuită pentru Arad, pentru România. Sesizez, la acest capitol, un fapt extraordinar, fără precedent, cred, în peisajul învățământului românesc în care Universitățile noastre sunt, în general, măcinate de bătălii interne. Ei bine, din anul 2000, la Universitatea „Aurel Vlaicu” a fost mereu unanimitate (deci unitate!) în Senat iar *Împreună* reprezintă profesiunea de credință a acestei instituții de învățământ superior. Într-un recent referendum, 98,49% dintre angajații Universității „Aurel Vlaicu” au apreciat activitatea managerială a doamnei Lizica Mișuț, o dovadă a faptului că a reușit să coaguleze un colectiv unit, de profesioniști preocupați de performanță!

3. Lizica Mișuț nu este un partener de discuție convențional. Nu face declarații de complezență, nu este interesată de declarații politice și de circumstanță, este tranșantă și nu menajează pe nimeni. Este un interlocutor atent (până la obsesie) la detalii, riguros, direct și, de aceea, uneori, incomod. Evaluează fiecare vorbă pe care i-o adresezi și fiecare cuvânt pe care îl rostește are greutate. Trece cu ușurință dintr-un registru sobru, oficial, la unul colocvial, de la tonul polemic și dezarmant la o notă jovială, pentru ca sub presiunea întrebării următoare să redevină ușor „încruntată”, aducând precizări edificatoare. Capacitatea de conceptualizare, de sinteză și analiză, specifice jurnalistului din arealul cultural, inteligența și spiritul critic se regăsesc în răspunsurile sale punctuale, relevând un stagiul redacțional îndelungat la unele dintre cele mai titrate reviste de cultură din țară, cu peste 50 de studii în domeniile filologie și didactică (în volume colective sau în reviste de specialitate din țară și din străinătate), respectiv peste 70 de studii de istoria culturii, peste 100 de cronici dramatice consemnate în revistele „Orizont”, „Familia”, „Tribuna”, „Vatra”, dar și în presa locală. Publicistica sa culturală se apropie de 1000 de articole, iar dacă avem în vedere ușurința scrierii, cursivitatea exprimării și apetitul creator al autoarei credem că demersul său va continua. Cercetările Lizicăi Mișuț asupra fenomenului teatral transilvănean s-au concretizat în peste 3000 de pagini publicate la Editura Academiei Române, ce constituie contribuții fundamentale, în cea mai mare parte inedite, privind devenirea prin timp a teatrului românesc. Binecunoscutul profesor universitar și istoric al teatrului universal, prof. univ. dr. docent Ion Zamfirescu sublinia, referindu-se la volumul „Transilvania și teatrul arădean până la Marea Unire”: „În mare parte, materialul cuprins în această carte este inedit. Felul în care ne este prezentat

devine cu atât mai expresiv și cu atât mai convingător, cu cât precizia științifică este dublată de un tot atât de pronunțat spirit literar al autoarei. Cartea doamnei Lizica Mihuț – întocmită cu pregătire științifică și cu mare devotament intelectual – include în ea conotații putând să intereseze procese și probleme de istorie românească. Și anume, rolul intelectualității transilvănene, implicit și arădene, în perpetuarea conștiinței naționale și în pregătirea forței morale ce a stat la temelia actului de la Alba-Iulia, 1 Decembrie 1918”. Criticul și istoricul literar Cornel Ungureanu, un profund cunoscător al fenomenului teatral, subliniază faptul că “Aradul Teatral”, publicat în două volume, reprezintă o cercetare monumentală „legată, întâi, de o consecvență a cercetării, întinsă pe decenii. A fost, precum niciun istoric al teatrului românesc, o viață de om lângă performerii vieții teatrale arădene. Și a vieții teatrale românești. A fost, ca profesor, jurnalist, istoric, cronicar teatral în miezul evenimentelor. S-a devotat acestei instituții, sub semnul unei energii neobișnuite. Fiindcă trecerile prin arhive, prezența în interiorul teatrului, dialogurile cu cei ce sunt sau cei ce trec prin Arad evocă nu doar un cărturar de performanță, ci și un cronicar al orașului cultural înzestrat cu o energie ieșită din comun. Dacă citim cum se cuvine echivalența Centru-Margine, putem regăsi în cartea doamnei Mihuț o istorie a spectacolului și o bună înțelegere a teatrului românesc, așa cum s-a întemeiat el în ultimele decenii. A descoperi teatrul arădean în întregul literaturii române înseamnă a aduce date noi despre scriitorii definatorii ai literelor românești. Despre scriitori, dramaturgi, regizori, actori (...) “Mișcarea teatrală arădeană după înfăptuirea Marii Uniri” rămâne o carte de reper pentru studiul și înțelegerea Vestului românesc”. Criticul și editorul Ion Cocora scria despre volumele “Transilvania și teatrul arădean până la Marea Unire”, și “Mișcarea teatrală arădeană după înfăptuirea Marii Uniri” că „acumulările și evoluția în timp a tot ceea ce înseamnă teatrul și a ceea ce îi asigură permanența și forța de a atrage și fascina sunt atent evaluate, cu nuanțări subtile la toți parametrii: repertoriu, reprezentație scenică, interpretare actoricească, artă regizorală, aport educativ, contribuție la dezvoltarea limbii, la consolidarea unor tradiții (...) Ambele cărți reușesc, împreună, să creeze imaginea complexă a unei munci istovitoare, metodic dusă până la capăt, care stă sub semnul conlucrării exemplare dintre vocația istoricului de teatru cu aceea a eseistului și rafinatului „degustător” de spectacole (...) Sunt cărți monumentale, gândite și elaborate cu har și

devotament (...)"'. Același har și devotament le regăsim într-o altă cercetare a doamnei Mișuț, de fapt, o carte-document: "Enescu și Aradul", editată, de asemenea, de către Editura Academiei Române. Este lesne de intuit că vor trece câteva generații până când cineva se va încumeta din nou la o cercetare atât de vastă și de amănunțită, care a absorbit energia a patru decenii din viața autoarei – a început-o în perioada studiilor sale doctorale, și chiar înainte, ca absolventă de facultate, și i-a pus punct când se afla deja la conducerea Universității de Stat „Aurel Vlaicu” din Arad!

4. Este greu de înțeles cum, și mai ales când, se împarte Lizica Mișuț, între familie (unde nepoata sa, Iarina, un vulcan de energie și de personalitate dă semne că a moștenit o parte din trăsăturile sale de caracter), Universitate, cercetarea științifică, activitatea de scriitor, critic și istoric al culturii și, nu în ultimul rând, activism civic. M-am întrebat adesea dacă pentru un astfel de om, angajat total în câteva direcții ce par diametral opuse dar au o legătură interioară evidentă, timpul are o altă dimensiune. Nu este un secret că, pe lângă toate îndeletnicirile cronofage, adoră sportul, și, uneori, nu își refuză o gustare plăcută într-o companie aleasă (este gurmandă, dar într-un fel simplu, lipsit de excentricități)! Este esențial să consemnăm activitatea sa de cercetare în domeniul filologic, publicând cărți și cursuri didactice fundamentale: "*Gramatica limbii române*" (cu o ediție revăzută și adăugită); "*Fonetică și fonologie*"; "*Probleme de vocabular. Exerciții de tip grilă*", Ediția I; Ediția a II-a; "*Morfologia limbii române. Sinteze și exerciții*". Ediția I; Ediția a II-a; "*Limba română. Teste și grile*"; "*Sintaxa limbii române. Sinteze și exerciții*" Ediția I; Ediția a II-a; "*Limba română contemporană (Morfologia). Exerciții de tip grilă*", Ediția I; Ediția a II-a; "*Corectitudine în vorbire și în scriere*"; "*Limba română. Sinteze. Exerciții*"; "*Limba română. Repere teoretice. Exerciții*"; "*Limba română și noul DOOM. Norme și grile*". Acestor cărți li se adaugă cele de istoria culturii: "*Mișcarea teatrală arădeană până la înfăptuirea Marii Uniri*"; "*Aradul și teatrul transilvănean până la Marea Unire*"; "*Itinerarii spirituale arădene*"; "*Teatrul arădean – privire istorică*"; "*Transilvania și teatrul arădean până la Marea Unire*"; "*Mișcarea teatrală arădeană după înfăptuirea Marii Uniri, Aradul teatral*". Poate una dintre cele mai importante contribuții ale sale privind Universitatea „Aurel Vlaicu” este consemnarea, în fiecare an, a... tot și toate, începând cu anul 2000 până în prezent (15 volume!), în fond câteva zeci de mii de pagini. Sunt, de fapt, Anuare ce își așteaptă istoricul determinat să sintetizeze

o istorie a Universității „Aurel Vlaicu”, o istorie uneori dramatică și la limita evenimentelor paradoxale, o carte de istorie nu neapărat trăită, precum cea publicată de doamna Lizica Mihuț la Editura Palimpsest (“O istorie trăită. 40 de ani de învățământ superior la Arad”), în peste 900 de pagini, și al cărei co-autor am avut onoarea să fiu.

5. Am cunoscut prin numeroasele noastre dialoguri un om care detestă impostura, mediocritatea și suficiența, care denunță promiscuitatea morală din spațiul public și nu se ferește să o nominalizeze, fără menajamente. Dialogul cu doamna Lizica Mihuț a fost un privilegiu pentru un jurnalist preocupat de înțelegerea fenomenelor care pun în mișcare societatea românească a acestor decenii, cu bunele și relele sale, uneori viciată, alteori pitorească, „democrația originală” și efectele sale asupra evoluției valorilor românești. M-am socotit privilegiat să conversez necenzurat de un formalism restrictiv cu un om care își clamează optimismul incurabil, dar niciodată cu naivități, cu o evidentă bunăcredință în relația cu ceilalți; un om care crede în Dumnezeu și în valorile creștinătății, probând loialitate, ambiție și inflexibilitate în momentele dificile, care nu numai că nu au clătinat-o, ci au întărit-o continuu.

“*Trepte în timp*” sunt lecții de viață, relevând chiar un “modus vivendi” al unui om pe care „vânturile, valurile” l-au format în sensul de a construi, de a zidi în varii domenii și implicit de a da posibile răspunsuri la întrebările fundamentale ale existenței.

6. De ce o carte de dialoguri cu Lizica Mihuț? Iată un posibil răspuns sintetic: pentru că este o personalitate autentică, un om remarcabil care și-a depășit limitele și a căutat mereu să își răstoarne propriile recorduri, să evolueze neîncetat, având oroare de false declarații de admirație și susținere, de duplicitate și formulări definitive, punând deseori la stâlpul infamiei elogiile neavenite. Am descoperit în conversațiile noastre lungi un om puternic, inteligent și erudit, cu totul remarcabil prin contribuții științifice dar și prin verticalitate morală, un om ce poate constitui un reper, un posibil model în societatea românească, aflată într-o interminabilă tranziție... Mi-am propus, cu o ambiție care, poate, mi-a depășit limitele, să transmit exemplul său celor sceptici cu privire la resursele noastre de azi și de viitor. De ce Lizica Mihuț? Pentru toate considerentele de mai sus și pentru multe altele pe care le veți descoperi în dialogurile noastre.

Andrei Ando

Repere biografice

Locul meu de obârșie, Cermeiul

- Doamnă rector, ați participat recent la întâlnirea „Fiilor Satului”, la Cermei. Știam că sunteți mai apropiată de Șiclău și că locul nașterii Dumneavoastră nu este Cermeiul...

- În niciun interviu, din 1989 încoace, nu apare comuna Cermei, ca legătură de suflet sau de orice alt fel cu mine. Asta tocmai fiindcă am trăit toată viața cu o reală ostilitate față de Cermei. M-am simțit însă extrem de aproape de satul tatălui meu, și anume Șiclău, unde de fapt mi-am petrecut toate vacanțele, la care mă gândesc și acum cu foarte mult drag.

- De ce ostilitatea față de Cermei?

- Nu am vorbit niciodată până acum despre acest fapt, într-un fel, dureros, din viața mea. Am preferat să aștept momentul să-mi fac publică atitudinea, într-un context oficial și chiar de față cu consătenii mei. Toată copilăria mi-a fost marcată de spaima de a nu fi dată afară din școală, la început din liceu, așa cum s-a întâmplat cu fratele meu Stelian și cu sora mea, Dorina (care au fost exmatriculați din liceu, reușind să îl facă apoi mult mai târziu, pe motiv că erau chiaburi). Cu toate că învățam foarte bine, la examenul de treaptă la liceu nu am reușit la prima admitere și urma să susțin examenul într-un alt oraș, să mi se piardă originea. Nu voi uita niciodată că fostul meu profesor de istorie, Alexandru Roz, nu mi-a dat diploma de absolvire de la Liceul nr. 5, unde absolvisem gimnaziul, spunând: „Dacă tu nu intri în liceu, eu îmi voi pune diploma de profesor în cui”. Asta a însemnat foarte mult pentru mine; dacă atunci plecam din Arad, dezamăgită, cine știe cum mi s-ar fi schimbat destinul... Dar am rămas aici și,

bineînțeleș, am reușit în sesiunea de toamnă printre primii. Am făcut liceul fără probleme, dar la facultate, în anul al doilea, era decan pe atunci marele profesor și savant Eugen Todoran; într-una dintre zile m-a chemat la decanat și mi-a arătat o scrisoare însoțită de mai multe fotografii din Cermei, unde peste treizeci de persoane, o listă lungă cu nume și prenume, cereau imperativ să fiu dată afară din facultate pentru că sunt copil de chiabur și conduc la „îmbolnăvirea” copiilor clasei muncitoare. Fotografiile erau cu batoza noastră, tractorul, prăvălia, casa. Eu nu știam atunci că Eugen Todoran făcuse parte din cercul de la Sibiu, împreună cu Doinaș, Radu Stanca, Deliu Petroiu, Ioanichie Olteanu, că el însuși a suferit din pricina unor astfel de probleme. Important că a înțeleș bine situația, că a conștientizat ce se poate întâmpla cu un tânăr student în urma acestei scrisori. Au urmat alte șapte-opt scrisori, tot de la Cermei, tot cu nemulțumiri profunde că încă mai eram studentă. Sigur că pierdusem între timp batoza, tractorul, prăvălia, dar ura cermeienilor rămăsese foarte vie.

- Situații similare au fost traumatizante pentru foarte mulți români. Mi se pare că și Dumneavoastră ați fost marcată...

- Da, foarte tare m-a marcat. Atât de puternic, încât anul următor am acceptat să îmi facă curte un tânăr cu care între timp m-am căsătorit și a devenit și tatăl băiatului meu. Prin faptul că am povestit la adunarea fiilor satului, de față cu o mulțime de oameni, despre aceste lucruri, descărcându-mă de o mare amărăciune, mi-am regăsit sentimentele bune față de locul meu de obârșie, înțeleșând că actualii locuitori ai Cermeiului nu au nici o legătură cu ura proletară manifestată de predecesorii lor. O ură care, într-un fel, nu a avut efectul dorit, deși mie mi-a marcat studenția, ci m-a ambiționat și m-a determinat să nu abdic.

- Sentimentele Dumneavoastră mai noi ce vor însemna pentru comunitatea actuală a Cermeiului?

- Mi-am propus să finanțez elaborarea și tipărirea primei monografii a comunei Cermei, care nu are încă, spre deosebire de majoritatea comunelor din zonă, o istorie scrisă. Faptul că am putut să îmi prezint, după câteva decenii, mâhnirea în fața comunității, a însemnat pentru mine o împăcare și o regăsire a locului meu de naștere.

2006

O tocilară cu vocație de lider

- Când ați avut primul contact cu limba română, presupun că în clasa I-a, v-ați gândit că ați putea ajunge, într-o zi, să vă construiți cariera pe propoziții simple precum „Ana are mere. Mama spală. Tata citește ziarul”? Că limba română și literatura vor fi temelia unui parcurs profesional care va marca nu numai viața, ci și evoluția învățământului superior de stat din Arad? Căci dacă nu ar fi existat pasiunea Dumneavoastră față de gramatică, față de literatură, față de școală, cu siguranță că nu ați fi ajuns profesor, rector, și în această calitate strategul dezvoltării Universității „Aurel Vlaicu”.

- Mă incită și îmi produc plăcere astfel de întrebări. Pentru că de cele mai multe ori nu conștientizăm că evenimente ale existenței noastre au la temelie propoziții simple, dar încărcate de profunde semnificații. În clasa II-a, de exemplu, pentru mine a venit și una din marile decepții în plan familial, și anume decesul tatălui meu, care nu a rezistat comunismului. El, absolventul unei înalte școli de comerț, după ce închegase prin căsătoria cu mama una dintre familiile bogate din zonă, cu prăvălie, cu pământ, cu batoză, tractor, case, a sfârșit tragic, nereușind să facă față noului regim. Familia mea avea o bunăstare moștenită de mama de la moșii și strămoșii ei, care se datora, în fond, unor strădanii și trude nemărginite. Dar clasa a II-a nu a însemnat numai pierderea unui tată pe care îl cunoșteam foarte puțin, fiindcă era mereu plecat, ci și întâlnirea cu o învățătoare ostilă. Desigur, nu voi spune numele dăscăliței, dar ea mi-a administrat una dintre cele mai dure lecții de viață. O asemenea lecție, cum poate nicicând nu am mai primit, putea să îl prăbușească pe copilul din mine sau, dimpotrivă, putea să

îl ambiționeze pentru tot restul vieții. Venind în clasa a II-a la un liceu supercentral din Arad, pentru că mă așezasem în prima bancă, învățătoarea ne-a spus că „în banca întâi stau copiii de doctor, după ei urmează copiii de ingineri, copiii de profesori stau mai în spate, iar voi ceilalți, și mai ales cei în doliu, stați în fundul clasei”. Am citat-o exact. Deoarece nu am uitat niciodată aceste cuvinte care, trecând peste rana și umilința provocate de ele, m-au motivat enorm, mai ales că aveam o situație financiară foarte precară. Ajunseserăm, din familia foarte avută, să locuim cu mama și cu frații mei, patru persoane, într-o singură cameră, cu hol, fără bucătărie și cu o baie improvizată. Nu știu ce a fost în mintea mea, copil fiind, dar mi-a fost extrem de greu să mă acomodez cu o lume pe care o simțeam potrivnică și pe care mi-am propus să o domin într-un anumit fel.

- *Care este episodul care v-a marcat cel mai mult copilăria?*

- Episodul pe care l-am povestit înainte, cu învățătoarea care m-a trimis în fundul clasei, cu toate că eram mică de statură.

- *Când ați început, de fapt, să fiți interesată de limba română, ca disciplină de studiu? Și de ce tocmai de limba română: fetele visează, de obicei, să devină doctorițe, prezentatoare TV, cântărețe...*

- Mi-a plăcut întotdeauna limba și literatura română și mai puțin matematica și fizica, probabil nu am avut în clasele mici un profesor care să îmi deschidă “porțile” acestor discipline, discipline ce, de altfel, pot deveni fascinante. La liceu, când deja am avut un mare profesor de matematică, Iustin Cornea, unul dintre cei mai buni pe care i-a avut Aradul, director al Liceului „Moise Nicoară”, întrucât am urmat o clasă cu profil uman exigențele față de mine au fost mult reduse, adesea primeam notă fiindcă răspundeam la întrebare din tabla înmulțirii. Profesorul, un om foarte bun, cu umor, știind că eu “mă manifest” pe disciplinele umaniste, ca și alți colegi ai mei, se amuza, probabil, arătând o superioară înțelegere față de noi (cei din clasa umană). Desigur, asta nu înseamnă că matematica înceta să mai fie o disciplină importantă, dându-mi mie și celorlalți note cu o vizibilă indulgență, ci doar că ținea cont de faptul că noi nu studiem matematica decât o oră sau două ore pe săptămână. În fond, cred că așa trebuie să fie un mare profesor: când vede că un elev nu are aplecare pentru o disciplină, nu

trebuie să îl „omoare” cu disciplina lui, pretinzând că este cea mai importantă, ci să manifeste înțelegere și eventual să încerce să îl ridice pe elevul respectiv puțin câte puțin. Eu, de exemplu, la liceu eram deja „ziarist”. Din clasa a V-a m-am înscris la secția de “mici corespondenți” de la Palatul Pionierilor. Nu aș putea spune de ce am ales acest cerc, dar deja la sfârșitul școlii generale aveam legitimație de ziarist. Așa încât în liceu eram ziarist, îmi plăcea enorm limba română, recitam la toate serbările și mă consideram un lider de opinie.

- *Vă plăcea să fiți în centrul atenției?*

- Da. Îmi plăcea enorm și a durat destul de mult să înțeleg că nu am fost atât de inspirată când mi-am propus să fiu lider. M-am manifestat ca lider chiar și atunci când stăteam patru persoane într-o singură cameră. Mă sculam mult mai devreme decât fratele și sora mea și cu toate că diferența între mine și ei este de nouă, respectiv șapte ani, îi certam dis-de-diminează pentru că întârzie la serviciu, nu sunt destul de entuziaști pentru muncă, pentru că nu își iau foarte în serios statutul de salariat. Sigur că am luat de multe ori bătaie pentru obrăznicia de a-mi pune la punct frații, și, mai ales, de a-i împinge din spate; am înțeles mai târziu că nici nu era cazul să fac asta. Fratele meu a fost o viață director la CEC, iar sora mea contabil șef la direcția CFR de la Timișoara. Dar, iată, m-am manifestat ca un mic lider, cu veleități câteodată “tiranice”, exasperându-i pe cei din familie.

- *Totuși, în condițiile în care ați fost determinată să scăpați de grijile materiale, ați ales cariera didactică – o profesie care îți conferă, mai degrabă, alte satisfacții decât cele financiare... Cum s-a transformat limba română, dintr-un imbold, în carieră?*

- Îți mărturisesc că și eu am visat inițial să devin doctoriță. Cum nu cântăream însă mai mult de patruzeci de kilograme, cu tot cu haine, fiind de tot firavă, în urma unor repetate discuții cu fratele meu am ajuns să renunț treptat la medicină. Este adevărat, pe de altă parte, că, în fond, voiam medicina nu pentru că aș fi avut o chemare anume pentru meseria respectivă, ci gândindu-mă că atunci când voi avea copii să nu li se refuze să stea la școală în banca întâi. Este foarte interesant că drumul meu în viață a fost destul de special, dar nu spectaculos. În anii liceului eram o tocilară,

conștincioasă, muncitoare, dar și cu o ambiție nemăsurată. Nu deslușeam cu ochii minții, ci printr-un automatism. Când am susținut examen de admitere la facultate a trebuit să comentăm un roman despre un comunist celebru în literatura vremii respective, pe care eu l-am lăudat teribil. În momentul când am ieșit de la examenul scris, am vorbit cu un băiat care dăduse examen cu mine (viitorul scriitor Cornel Omescu) și care a făcut praf romanul „Bărăgan” de V. Em. Gălan și personajul său principal. Îmi amintesc cât de șocată am fost de părerile lui, scandalizându-mă nu numai pe mine, ci și pe majoritatea celor ce îl ascultau. Îl priveam indignați și cu un dispreț suveran. Când s-au afișat rezultatele, eu am reușit printre primii, iar el, în schimb, fiindcă a îndrăznit să își exprime opinia personală, căzuse la examen. Eu nici nu puteam să cred (iată cum era sistemul de învățământ atunci!) că pot avea opinii personale. Dar cunoșteam foarte bine opiniile celorlalți și, mai ales, cunoșteam foarte bine manualul și citeam enorm de mult, fiind abonată la Biblioteca Județeană. Mă gândesc că pe bibliotecarele de atunci trebuie să le fi mirat prezența mea aproape zilnică în sala de lectură. Din pricina faptului că am fost fată de chiabur, cu toate că am absolvit clasa a VII-a printre primii, nu am fost acceptată la liceu. Am reușit, împreună cu fata unui preot, dar fără loc. Așa cum am mai spus, îi datorez enorm directorului de atunci al Liceului nr. 5 (de pe str. Postăvarul, astăzi strada Lucian Blaga), prof. dr. Alexandru Roz, care nu a vrut să îmi dea diploma de absolvire a școlii generale, spunând că mai degrabă își pune diploma de profesor pe masă decât să mă lase să plec în altă parte, întrucât elevii „cu dosar” erau obligați să susțină examenul de admitere la liceele din Chișineu Criș, Ineu sau Gurahonț. Lor trebuia să li se piardă urma, chiar dacă nu aveau altă vină decât că proveneau din familii cu părinți muncitori care s-au îmbogățit prin muncă sau prin destin. În fine, neprimind diploma, am susținut, din nou, în toamnă examenul de admitere la liceu și am reușit pe locul întâi.

- Am înțeles din discuțiile anterioare cu Dumneavoastră că nu numai debutul școlar a fost traumatizant și v-a marcat percepția ulterioară asupra vieții, ci și primele experiențe universitare au fost dificile, sufletește vorbind...

- Încă în primul an de facultate am avut șansa întâlnirii cu mari profesori și, treptat-treptat, am înțeles că trebuie să mă formeze puțin altfel, la

început timid iar apoi cu voce tare să spun ceea ce gândesc. A avut loc o întâmplare care mi-a marcat devenirea. Spre sfârșitul anului I de facultate, decanul de atunci, marele profesor Eugen Todoran (care făcuse parte din cercul literar de la Sibiu, alături de Ioanichie Olteanu, Radu Stanca, Ștefan Augustin Doinaș, Deliu Petroiu, I. D. Sârbu, cu toții avându-l magistru pe Lucian Blaga), un intelectual de anvergură, m-a chemat la decanat. Recunosc că simt chiar și acum emoția de atunci. Mi-a dat să citesc o scrisoare prin care, zeci de cetățeni din comuna Cermei, semnaseră pagini întregi (mă și gândesc ce efort a trebuit să depună cineva să meargă să îi caute prin comună ca să semneze!) pentru eliminarea mea de la facultate, pe motiv că sunt fată de chiabur. Eu, care eram o ambițioasă, am fost mai mult decât surprinsă, am trăit chiar o mică dramă, fără să îi spun ceva profesorului, dar și fără să știu că și el ajunsese la Timișoara cu un dosar nu foarte bun de cadre, cum au fost învredniciți toți membrii vestitului Cerc sibian. Nu voi uita niciodată un gest al decanului, care, repet, era un mare profesor: a rupt în fața mea scrisoarea și mi-a spus: „Din acest moment, te rog să mă cauți zilnic, ori de câte ori vei dori să îți aduc cărți, să discutăm, să vedem ce avem de făcut în viitor, ușa mea este deschisă pentru tine”.

- Era un mare gest de curaj și de caracter în acele vremuri, când și o privire greșită putea pune în pericol nu numai o carieră, ci viața oricui! În vremuri când, cum se spunea, și zidurile aveau urechi!

- La Universitate, profesorul Eugen Todoran era un om foarte sobru și ușor distant. Din această cauză, probabil, mulți se vor fi mirat, la data aceea, de ce se afla într-o relație puțin mai apropiată cu mine. E un episod despre care nu am vorbit niciodată până în 2007. După anul 1989, când toți își construiau biografiile de sertar, mi s-a părut neonest să fac carieră folosindu-mă de biografia mea de copil de chiabur.

- Ați constatat, cu alte cuvinte, la primii pași în viață, că este lung drumul până la stele...

- După experiența de la admiterea în liceu, care pe mine, ca om ambițios, în loc să mă dărâme m-a întărit și mai tare, după ce decanul îmi arătase *Scrisoarea* prin care se solicita exmatricularea mea, ca fiică de chiabur, la șaptesprezece-optsprezece ani am conștientizat că trebuie să

muncesc mult mai mult; să citesc mult mai mult, că trebuie să nu mă mai raportez la alții decât la mine însămi. Profesorul Eugen Todoran mă ajuta enorm și îmi însoțea lecturile de comentarii și de discuții extrem de interesante, în fond contribuind în mod decisiv la formarea mea. Eu nu am putut uita episodul cu posibila exmatriculare a mea din facultate, cu toate că nu îl cunoșteam decât eu, pentru că mă gândeam că se poate repeta oricând. Mai ales că, între timp, prof. Todoran nu mai era decan. Atunci m-am hotărât să mă căsătoresc, dacă este posibil, cu un tânăr activist, și originea mea „nesănătoasă” urma astfel să se estompeze sau chiar să se stingă. Ceea ce s-a și întâmplat, firește, fără să întrevăd că va urma apoi și divorțul.

- A fost acest mariaj determinant pentru evoluția ulterioară a Lizicăi Mihaș?

- Dacă mă gândesc la fiul meu, a fost. Dacă discutăm însă despre parcursul profesional, nu a fost deloc. La un moment dat, la noi acasă a sunat telefonul. La celălalt capăt al firului era profesorul Todoran, care era printre foarte puținii profesori din România ce au primit conducere de doctorat. M-a căutat personal să îmi spună că unul dintre cele zece locuri pe care le primise la doctorat este pentru mine. Aveam douăzeci și doi de ani! Acum, eu, în calitate de conducător de doctorat, mă gândesc că dacă un posibil doctorand mi-ar spune ce i-am spus eu profesorului, cred că m-aș considera agresată. Eu i-am subliniat, cu seninătate, că nu sunt interesată de doctorat și că pentru mine prioritatea în acel moment este să am un copil, și apoi voi avea timp să susțin și doctoratul. Profesorul a fost probabil năucit și m-a sunat și a doua zi, spunându-mi că dacă refuz această oportunitate nu voi mai putea intra la doctorat la Universitatea din Timișoara în următorii ani. Totuși, nu îmi doream atunci doctoratul, ci îmi doream foarte mult un băiat, care s-a și născut și care se numește Caius.

- În cele din urmă a fost o alegere bună, pentru că s-a născut și fiul Dumneavoastră, ați insistat mai târziu și pentru doctorat. Cât a fost de greu, ulterior, să intrați în sistemul pe care atunci când vi l-a propus prof. Todoran l-ați refuzat, cum spuneți, cu seninătate?

- Am fost foarte bucuroasă că aveam un copil reușit, cum îmi dorisem. Mi-am dat seama că la doctorat la Timișoara, așa cum spunea

reputatul meu profesor, era greu, aproape imposibil să mai acced. Asta însă, desigur, nu înseamnă că am renunțat la ideea doctoratului. Scriind despre teatru, la început despre teatrul din Reșița și din Arad, apoi numai despre teatrul din Arad, am observat cu ușurință că nu există o istorie a teatrului transilvănean, a teatrului arădean, și că orice raportare la spectacole premergătoare celor la care doream să mă refer se realiza cu dificultate. Pentru că teza de doctorat trebuia să fie o teză de contribuție cu totul originală pe un domeniu aproape nebătătorit, mi-am propus să elaborez o teză cu istoria teatrului transilvănean și arădean, fiindcă în acest domeniu puteam avea o contribuție nemijlocită. La lecturile mele de literatură și gramatică s-au adăugat lecturi despre teatru, pentru că la examenul de admitere la doctorat, la Universitatea din București (nu aveam posibilitatea decât la București să îmi mai susțin un doctorat...), au fost treisprezece candidați pe un singur loc. Eram singură, nu eram membru de partid, nu aveam un susținător de orice natură ar fi el, așa încât m-am pregătit foarte serios pentru examenul de doctorat, probabil surprinzându-i pe ceilalți candidați, pentru că eu, la examenul de admitere, știam deja, și le-am și prezentat tuturor candidaților și comisiei, structura pe capitole și subcapitole a tezei de doctorat.

- Astăzi, când sunteți conducător de doctorat, deci de cealaltă parte a baricadei, nu ați interpreta asta ca pe o obrăznicie?

- Se putea interpreta și atunci ca o obrăznicie din partea mea, să mă prezint cu o teză aproape de finalizare. Dar era unica mea șansă de a-i surprinde pe ceilalți. La examenul de admitere la doctorat candidau și rectorul și decanul de la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică. Nu aveau doctoratul și, repet, era un singur loc! Eu am fost cea declarată admisă, iar rectorul și decanul au făcut rost de la minister de două locuri suplimentare... Trebuie să mărturisesc că am fost încurajată de un intelectual din părțile Șeitinului, care a devenit secretar științific al Institutului de Științe Social-Politice de la București, prof. Ștefan Costea. Îi port o vie recunoștință (în ultimii douăzeci de ani nu știu dacă l-am mai întâlnit o dată sau de două ori; a devenit, după revoluție, prorector la Universitatea „Spiru Haret”) pentru că m-a sprijinit, probabil intuind ce mult îmi doream să acced la un doctorat. L-am și finalizat foarte rapid, în trei ani. Din 1980 până în 1989 am fost unicul doctor în filologie în județul Arad. Este surprinzător și

pentru mine, acum – și spun cu oarecare undă de admirație – că în anii 1980-1989 eram preocupată nu să mă afirm pe scara ierarhiei sociale, ci să performez prin meditații.

- *Ați devenit intelectuală într-un context social în care acest fapt nu era neapărat considerat o virtute. Cum ajunge o fată simplă, dintr-o familie cu condiții materiale foarte modeste, să se ridice și să devină meditorul copiilor protipendadei, al celor mai importante persoane din oraș?*

- M-am dus la doctorat nu pentru că doctoratul era un scop în sine. Aș minți dacă aș spune că mi l-am dorit ca o recunoaștere superioară. Era, pentru mine, posibilitatea de a mă impune rapid în plan profesional. Fiind unicul doctor în județ, unii își trimiteau copiii la meditații la mine pentru că aveam această calitate. Dar calitatea de doctor m-a ajutat numai la început să sparg blocajul de meditari din Arad. În fond, un profesor este bun în măsura în care cei pe care îi pregătește reușesc sau nu reușesc la examenul de admitere. Mi-am construit o strategie de admitere pentru elevii mei, pe care am perfecționat-o de la an la an. Meditam șaptezeci-optzeci de elevi pe săptămână, aveam mai mult de două clase la domiciliu. Jumătate plăteau, jumătate veneau la meditații gratuit: copii de activiști, polițiști, securiști. Întreaga protipendadă își putea medita copiii la mine fără să plătească. Unii îmi făceau totuși unele concesii. Cei de la Securitate îmi aprobau, de exemplu, din doi în doi ani, excursii în străinătate. Îți spun și un episod cu un activist de partid pentru învățământ, care tuna și fulgera împotriva meditațiilor și a meditorilor. Într-o după-amiază, sună la ușa locuinței mele, eu îi răspund și rămân de-a dreptul paralizată. Credeam că a venit în control și mă prinsese cu șase elevi la meditație. El însă venise să mă roage să îl meditez pe fiul său, pentru că doctrina era doctrină, dar interesul de familie prima, atunci ca și acum.

- *Exista, pe vremea aceea, o gramatică a limbii române marca Mihuț...*

- Meditațiile mele au fost numai pe gramatică. Eu eram și profesorul care i-a pregătit pe cei care vroiau să meargă la Academia de Poliție sau de Securitate, pentru că trebuia să susțină tot un examen de

gramatică. Marea mea... mică invenție, să mă exprim paradoxal, a fost să elaborez o Gramatică a limbii române pentru candidați, în procente. Era o rețetă de mare succes. Cei care dădeau examene cu concurență considerabilă trebuiau să cunoască 80-90% din gramatica pe care o gândisem pentru pregătirea lor, iar pentru cei care dădeau la școala de poliție era suficient să cunoască 20-30% și succesul era asigurat. Eu însămi eram mândră că elevii mei obțineau note bune. Rata de succes a elevilor mei era aproape 100%. Multor arădeni care aparțin generației de treizeci și cinci-patruzeci de ani le-am predat gramatica aceasta! Dacă ții cont că aveam optzeci de elevi săptămânal, vreme de cincisprezece-șaisprezece ani neîntrerupt, chiar și în primii ani după revoluție, vei vedea că cifra este mare. De aceea în momentul în care un oficial care se consideră un mare om politic s-a referit cu dispreț la mine, spunând că am venit la universitate din învățământul preuniversitar, a determinat un val uriaș de solidaritate și de simpatie între arădeni, față de mine. Foarte mulți dintre ei erau foștii mei elevi de la școală sau de acasă. Știau foarte bine ce sunt și ce capacități am. Oricum, vreau să spun un lucru foarte important: mă străduiam deopotrivă să fiu eu însămi și să fiu un profesor eficient, la fel la școală și acasă.

- V-a tentat, în facultate, să rămâneți la catedră în învățământul superior?

- Profesorul Todoran, când m-a chemat la doctorat și când aveam douăzeci și doi de ani, a făcut acest demers tocmai gândindu-se probabil la un post al meu în învățământul superior. Eu însă am fost extrem de legată de Arad și dacă Aradul ar fi avut universitate la 1 ianuarie 1977, când am revenit aici, în mod sigur eram cadru universitar. În momentul în care citeam istoria acestor locuri, am înțeles cât de mult s-au străduit intelectualii arădeni să aibă învățământ superior în orașul lor și cât de potrivnice au fost vremurile!

- Cum era privit, atunci, un dascăl? Exista acea încrâncenare pecuniară a cadrului didactic care se simte neglijat, nedreptățit și slab remunerat?!

- Nici atunci, ca și acum, dascălul nu era foarte bine plătit. Tocmai de aceea eram nevoiți să apelăm la meditații. În fond, nu era normal ca eu să

îmi pierd ore întregi învățându-i pe alții, când puteam să mă construiesc pe mine, mai mult, în plan intelectual. Dar am făcut cu foarte multă plăcere meseria de dascăl. Chiar cred, fără modestie, că am vocație de dascăl. Mi-a plăcut enorm de mult publicistica, istoria culturii, de aceea toate articolele și studiile mele până în anul 1989 erau numai de cultură, pentru că nimeni și nimic nu mă putea obliga să fac politică sau altceva. În fond, eram doar un profesor de română fără niciun fel de ierarhie socială.

- Cum ați ajuns la Arad, în condițiile în care era dificil, la vremea respectivă, să pleci dintr-un oraș în altul, dar, mai ales, să ajungi să predai în mediul urban, într-un oraș mare?

- Am ajuns prin concurs, dar nu în Arad, ci la liceul din Chișineu Criș. Asta fiindcă în tot județul Arad era liber doar un singur post la liceul din acel mic orășel. Am concurat pentru el douăzeci și șapte de profesori. În final, am fost aceea care a reușit. Între timp am dat concurs și la Casa Corpului Didactic. Am fost declarată admisă și aici, și nu am mai mers la Chișineu Criș. Am preferat să lucrez, astfel, la Casa Corpului Didactic, până la un nou concurs pentru un post în Arad, cu noroc de astă dată pentru mine, întrucât am obținut, împreună cu prof. Dumitru Mihăilescu, cele mai mari note.

- Ați susținut permanent că sunteți mândră de experiența Dumneavoastră în învățământul preuniversitar. O spuneți asta ca să fiți „politically correct” față de foștii colegi, față de mediul din care proveniți?

- Nu a fost o declarație de circumstanță. Sunt bucuroasă că am avut o experiență, didactică și științifică deopotrivă, în învățământul preuniversitar, știindu-se că gramatica limbii române se predă și se predă și acum numai în învățământul gimnazial. Vreme de un deceniu am fost unicul doctor în științe filologice în județul Arad, dar această calitate nu înseamnă și carate de valoare dacă nu îți demonstrezi profesionalismul la catedră și în relația nemijlocită cu elevii. Desigur că tribulațiile fiecărui om sunt între vocație și aspirație. Vocația mea, evident, recunosc, este didactică. Sunt un profesor care a încercat și poate a și reușit să comunice, la modul esențial, cu elevii sau studenții săi. Dar aspirația mea a fost mereu spre universitate. În învățământul superior, partea științifică reprezintă o dimensiune

fundamentală a profesiei, în timp ce în învățământul preuniversitar primează cea didactică, dublată desigur de competențe în plan științific.

- Unii profesori universitari se uită pieziș, chiar cu o oarecare superioritate, spre colegii din licee, din școli generale...

- Este adevărat. Am simțit și eu acest „tratament”, cu mai bine de două decenii în urmă, la venirea mea la Universitate. Dacă ar fi să îmi recunosc un singur merit este că am reușit să schimbăm împreună cu colegii mei, care am venit din învățământul preuniversitar, atitudinea față de noi, preuniversitarii deveniți universitari. Iată, Anton Ilica, Dorin Herlo, Gheorghe Schwartz, Cornel Pădurean, Adriana Vizental, Ghiocel Moț, Constantin Rus, Mircea Buta, Ioan Galea, Lucian Popa, Maxim Olga, Tiberiu Dughi, Cristina Băla, Codruța Stoica, Laurențiu Leucea, Simona Redeș, Radu Voica, Andrei Liviu, Florea Lucaci, Florica Bodiștean, Gheorghe Păcuraru, Silviu Szentesi și alții, peste patruzeci de cadre didactice ale universității noastre, sunt oameni care au probat în timp competență didactică, fiecare remarcându-se cu contribuții științifice importante în domeniul lui.

- Revenind la experiența Dumneavoastră, vă întreb cum apreciați evoluția în timp a elevilor? Se spune că există o dinamică de la generație la generație, că potopul de informații schimbă structura interioară a elevilor de la an la an.

- Este foarte adevărat. Schimbările se realizează nu de la generație la generație, ci chiar de la an la an. Tocmai de aceea pledez ca notele de seminar și cursurile noastre să le adaptăm neconținut, în funcție de studenții de azi, gândindu-ne la studenții de mâine. Studenții au câștigat și au pierdut, în același timp, de la an la an. Câștigă nonșalanță, dezinvoltură, aplomb, chiar un ușor tupeu, dar pierd gustul lecturii, fascinația ideilor, rigoarea abordării în plan științific. De aceea nu mi-a plăcut niciodată și nu vreau nici acum să stabilesc un tabel de plusuri și minusuri pentru o generație sau alta. Mărturisesc că eu însămi am învățat și învăț cu fiecare generație cu care am luat contact în calitate de profesor, rector sau președinte al Consiliului Academic.

- *Ce anume vă impresionează? Nu v-am văzut niciodată, de exemplu, emoționată, cu lacrimi în ochi...*

- Mă impresionează foarte multe lucruri, dar sunt foarte puternică în cazul marilor tragedii, sunt aproape opacă la marile drame. Sunt așa pentru că am încercat, prin timp, să mă construiesc în acest fel. Mă emoționează, și nu îmi cenzurez aceste emoții, dragostea mamei pentru copilul ei și sacrificiul matern în general. Mă impresionează micile dovezi de prietenie. Mă impresionează umezeala din ochii unor colaboratori când au izbânzi în profesie. Dacă ar fi să adun toate aceste emoții, mici și mari, printr-o singură sintagmă, aș spune că mă impresionează umanitatea din om. Adică latura aceea care înseamnă biruințe și eșecuri, vise și vremelnice căderi, aspirații întotdeauna spre mai bine și mai ales, aspirații deopotrivă pe plan profesional și familial. Cred că un om care nu știe ce înseamnă iubirea pentru copil, care nu știe să vegheze la destinul propriului copil, care nu știe să îl „proptească” în devenirea de-a lungul anilor, un om care nu știe să vibreze în fiecare moment la reușitele și nereușitele propriului copil, este un om care nu a reușit prea mult în viață. Mărturisesc cu tărie că lucrul cel mai important pentru mine a fost întotdeauna băiatul meu și abia mult mai târziu profesia. Băiatul meu și-a tipărit de exemplu, prima lui carte la o editură prestigioasă din București, iar această izbândă a lui este una dintre cele mai frumoase pe care mi le pot atribui, ea depășind cu mult bucuria pe care am simțit-o eu la cărțile pe care le-am scris de-a lungul anilor. Spun asta tocmai pentru că el nu dorește popularitate. Nu dorește să se scrie despre el, să apară la televiziune. A trăit acasă bucuria și nemulțumirea, în același timp, de a avea o mamă incomodă, de a avea, mai ales, o mamă care spune întotdeauna ce gândește.

-*Vossler spunea că a fost inventat cuvântul spre a ascunde gândurile și simțămintele.*

-L-am contrazis întotdeauna pentru că eu chiar nu sunt în stare și nu am fost în stare niciodată să apelez la cuvânt spre a-mi truca opiniile, ci îl folosesc, chiar la modul brutal uneori, împotriva fariseismului, a duplicității, a imposturii.

- *Îmi amintesc că ați refuzat să apăreți în rubrica mondenă a unui ziar local, iar motivul a fost faptul că v-au abordat spunându-vă că articolul va fi publicat într-o pagină despre femeile de succes.*

- Da. De asemenea am refuzat și o emisiune televizată, „De 3 ori femeie”. Nu pot accepta disocierea pe considerente de sex. Este chiar o jignire să fiu abordată în calitate de femeie-manager și nu de manager, în calitate de profesor universitar femeie și nu în calitate de profesor universitar, sau în calitate de femeie-rector și nu rector. În mandatul 2000-2004 eram unica femeie rector din România.

Nu am acceptat niciun fel de discuție din acest punct de vedere, pentru că dacă ești bun, ești bun, dacă ești slab profesional, ești slab profesional, și nu pentru că ești femeie sau bărbat. De vină nu este apartenența la sex, ci vina trebuie să o cauți în „propria ogradă”. Nu sunt o feministă, nu doresc să lupt pentru drepturile femeilor, pentru că dacă femeile sunt bătute în familie, de vină sunt ele însele, că acceptă. Dacă femeile nu fac carieră, vina este numai a lor. Dacă sunt puține femei rector, vina le aparține, pentru că nu au probat calități care să îi determine pe cei din jur să le voteze în Senat. Dacă sunt puține femei în politică nu este de vină decât persoana care nu dorește să se implice, și nu cred că ține de sex. Dacă ar fi să zâmbesc puțin, aș spune că politica este de sex feminin și totuși sunt puține femei în politică.

- *Dar în privința misoginilor, ce sentimente aveți?*

- Mi-ar plăcea să cred că nu există. Dacă totuși sunt bărbați misogini, cred că au trăit experiențe care i-au marcat. Sunt oameni țarați, care au cunoscut năvălnicia unei femei din viața lor și dramele lor personale au fost ridicate la „rangul” de misogin.

- *Ce vă poate dezechilibra liniștea interioară?*

- Foarte puțini au fost cei care m-au auzit vreodată țipând, strigând. Cu cât sunt mai nervoasă, mai nemulțumită, cu atât afixez mai mult un echilibru, un calm care îi scoate pe ceilalți din sărite. Totuși, mă nemulțumește faptul că după ce îi explici cuiva de două, de trei, sau de mai multe ori ceva, continuă să nu înțeleagă, uneori cu ostentație, firesc într-un

fel, pentru că fiecare interlocutor în fond își urmărește propriul interes și de prea puține ori reușește să se obiectiveze.

- *Considerați compromisul necesar sau descalificant?*

- Când este vorba despre un compromis în plan personal, îl dezavuez și chiar îi disprețuiesc pe cei care fac compromisuri cu ei înșiși

- *Ați observat că oamenii care ajung în funcții importante, în poziții cheie, susțin permanent că nu suportă obediența, obediinții? Pe de altă parte, acceptă greu critica sau sinceritatea. În unele cazuri ajung chiar să își persecute criticii, fiindcă, în realitate, agreează doar lingușitorii.*

- Vreau să subliniez limpede că i-am urât toată viața pe obedienți și pe lingușitori. Se bine știe că eu nu am primit niciodată nicio laudă din partea colegilor mei, iar cel care ar „îndrăzni” să mă laude, în mod sigur, va relativiza relația cu mine. Într-o colectivitate, fiecare știe prea bine ce, cine, cum și când realizează fapte ce conduc la „zidirea” instituțională. De asemenea, am oroare și îi disprețuiesc chiar pe cei care și-au construit cariere ducând serviete ale altora sau cărând desagi cu produse sau bani. Din nefericire, sunt foarte mulți dintre aceștia. Toate aceste cariere construite peste noapte, fără o bază intelectuală și morală, sunt ca și castelele de nisip. Fiind o fire optimistă, nu voi înceta nicicând să sper că impostorii vor fi puși la locul pe care îl binemerită. Sigur că o vreme poți să înșeli...

- *Există situații în care ați mizat greșit pe anumiți oameni? Ce v-a decepționat cel mai mult?*

- Trebuie să recunosc că au fost situații, e drept, extrem de puține, în care am mizat pe oameni care m-au decepționat profund. Pentru mine, instituția și strategia ei sunt deasupra amicitțiilor. Spun asta la modul cel mai serios, fără să doresc să mă acopăr de glorie din punctul acesta de vedere. Am mizat pe o strategie a UAV de deschidere internațională, în care cei doi prorectori, cu cercetarea și cu relațiile internaționale, să aibă o expertiză de câțiva ani în străinătate și rectorul să vină cu o carte de vizită și cu acumulări în Europa sau peste ocean. M-am străduit opt luni de zile să impun această strategie de deschidere academică și de vizibilitate internațională. Cele două doamne prorector sunt extraordinare și le apreciez

nespus, în timp ce profesorul Eugen Rovența, după ce a fost ales cu foarte mare dificultate rector, a uitat foarte repede toate promisiunile făcute. Ne-a denigrat, reclamându-ne de la DNA și Procuratura Generală până la Președinție și Primul Ministru. Că ne-a reclamat nu este rău, în esență, pentru că ni s-a realizat un audit important în plan financiar-contabil. Ceea ce este rău și de neuitat este decepția pe care ți-o poate aduce un om în care credeai, pe care îl aduci, îi pui în mână o demnitate, demnitatea de rector, pentru ca apoi, în loc să își aducă contribuția la augmentarea strategiei și succesului UAV, a sfârșit primind oprobiul general al Senatului Universității. Dar nu numai Eugen Rovența m-a decepționat. Mai sunt și alții, nu foarte mulți din fericire. Eu sunt omul care dau absolut tuturor sprijin necondiționat. În momentul în care constat nepricepere, lipsă de profesionalism, absența onoarei și caracterului, iau act de ele, pentru că niciodată nu am fost trădată de două ori. În ceea ce mă privește, trădările au fost o singură dată, fiindcă a doua oară nu le mai dau ocazia. Vreau să dau un exemplu, în presă, de decepție repetată, ca excepție a faptului că nu sunt trădată de mai multe ori. Când e vorba de presă, trebuie să iau act, nu sunt eu cea care numește ziariștii care să scrie despre Universitatea noastră. Dar unul dintre oamenii de presă care m-a decepționat profund este un ziarist de la „Jurnalul Arădean”. El nu o dată a minimalizat în prezentare Universitatea noastră, probabil din pricina absenței unor informații serioase, deși cred că este vorba, în primul rând, nu de o problemă de informare, ci de caracter. În 2007-2008, de pildă, a prezentat deschiderea anului universitar la nivel de Arad, iar despre Universitatea noastră a avut o atitudine vădit minimalizatoare, într-o întreagă pagină rezervându-i doar un mic paragraf, pierzându-se totalmente printre cuvintele de laudă adresate universității private. Asta în condițiile în care deschiderea anului universitar la UAV înseamnă peste patru-cinci mii de studenți și cadre didactice, înseamnă un moment de vârf în „întâlnirile” de minte și de suflet ale instituției noastre de învățământ superior și sper ale Cetății. În condițiile în care un ziarist nu alocă nici măcar un spațiu distinct unei instituții cu peste șaisprezece mii de studenți, înseamnă că nu are repere intelectuale și academice. Înseamnă, ceea ce este lamentabil, că interesele de grup sau personale primează. Eu cred mai degrabă în generația tânără de ziariști, în cei care au cultură, care se formează prin lecturi, lecturi pe care le deslușești în rândurile elaborate de ei, chiar dacă nu la modul ostentativ. Cred în ziariștii care au verticalitate

morală. Pentru un ziarist este inutil să aibă numai lecturi, dacă nu demonstrează în plan deontologic. Un binecunoscut ziarist arădean, un om inteligent, un student strălucit, care știe să scrie, a devenit necredibil tocmai pentru că laudă deșănțat dincolo de argumente personaje care și-au pierdut demult probitatea morală.

- Care este cea mai importantă realizare pe care o treceți în contul Dumneavoastră?

- Cea mai mare realizare din viața mea o consider a fi băiatul meu, Caius, care este medic stomatolog, doctor în științe medicale, autor a două cărți, dintre care una a apărut la Editura Medicală, tatăl unei superbe fetițe, Iarina-Lizica. Am considerat mereu mult mai presus decât cariera personală educația pe care am dat-o fiului meu.

- Care este cartea semnificativă, cartea cu cea mai mare influență asupra Dumneavoastră?

- În afară de Biblie, o carte fundamentală pentru mine este „Ajută-te singur”, cartea unui scriitor englez nu foarte cunoscut, dar care a înmă-nunchiat destinele unor oameni de succes, ale unor oameni comuni, reuniți prin același rezultat final al reușitei, printr-o strădanie personală. Desigur, s-au adunat multe cărți fundamentale într-o viață. Nu ascund faptul că am citit foarte mult. Am descoperit lectura, din clasele mici, și ea a însemnat o pasiune pentru mine, dovadă că m-am prezentat la examenul de admitere la Filologie fără să fi luat o oră de meditații. Deși era o concurență imensă, am fost declarată nu numai admisă printre primii, dar vreme de cinci ani am avut și bursă. Dacă aș fi pierdut un semestru bursa, probabil că eram în imposibilitatea de a-mi fi continuat studiile, pentru că, așa cum am spus, familia mea avea din punct de vedere material o situație grea. Nu am învățat niciodată pentru note, cu toate că eram un om ambițios și îmi doream reușita. Încă din facultate am optat pentru gramatică, lingvistică, fiind mai aproape de problemele limbii decât de cele ce privesc literatura. Așa că treptat, m-am format ca profesor încercând să performez – spun cu modestie – pe acest palier didactico-științific. De un lucru sunt foarte mândră: părinții mei rămânând fără niciun fel de avere, luându-li-se absolut totul, am crescut într-o casă aproape fără bibliotecă, iar în prezent am două camere cu patru

pereți plini de cărți, iar cea de a treia cameră e pe cale să devină și ea bibliotecă. Probabil că este cel mai important lucru pe care l-am acumulat până acum: o bibliotecă în care se regăsesc lecturile mele și toate strădaniile mele, care nu au fost puține, spre a mă depăși mereu, fiind în competiție cu mine însămi și abia apoi cu cei din jur. Îți mărturisesc că această acumulare de carte, pe care puțină lume o știe, întrucât nu am făcut-o publică până la acest răspuns la întrebarea ta, reprezintă pentru mine o realizare de care sunt chiar mândră. Câteodată privesc rafturile cu cărți și-mi amintesc de fetița cu dar pentru citit, fără cărți în casă, însă care era una dintre cele mai fidele prezențe în sala de lectură a Bibliotecii Județene. Sala de lectură era pe atunci în actualul sediu al Palatului Cultural, iar cărțile pe care nu le puteam lua acasă le citeam acolo. Era și cald, mă simțeam foarte bine. A fost necesar totuși să treacă destul timp până am înțeles că pot avea o opinie critică cu privire la o carte sau la un spectacol. Când am ajuns studentă în anul I la Universitatea din Timișoara aveam șaptesprezece ani și credeam că romanul „Bărăgan” era cel mai mare roman din lume. Foarte repede însă spiritul critic s-a prins de mine și nu m-a mai părăsit nicicând.

- *Dacă ar fi să retrăiți cu plăcere o zi din viață, care ar fi ziua aceea?*

- Ar fi ziua în care s-a născut băiatul meu. Aceasta a fost cea mai importantă din viața mea. Am renunțat la un doctorat, la care puteam intra imediat după terminarea facultății, tocmai pentru că îmi doream înainte de orice un copil. Mă gândesc și acum cu foarte multă bucurie la acea zi.

- *Care ar fi însă ziua pe care ați șterge-o din răbojul vieții?*

- Atât de multe zile aș șterge! Am avut foarte multe zile negre. Poate mai multe zile negre decât albe, mai multe zile de muncă asiduă decât de relaxare, mai multe dureri decât bucurii. Aș spune mai degrabă că foarte rar am avut o clipă de satisfacție. Nicicând nu am fost și nu sunt mulțumită de mine însămi. Îmi problematizez continuu existența.

De aceea, chiar dacă ți se pare, poate, puțin credibil, mă consider cel mai sever critic al meu. Cred permanent că am făcut mult mai puțin decât aș fi putut face. Nici măcar privirile severe ale timpului, care de obicei macină făptura umană, nu sunt și nu au fost atât de severe, în ceea ce mă

privește, precum dorința mea de a face mereu mai bine și de a izbuti în viață. Tocmai pentru că eram conștientă că orice izbândă este relativă, că momentele de bucurie produse de o împlinire sau alta nu sunt de durată, știind că după ele urmează din nou muncă, muncă și iar muncă!

Radiografii culturale

O permanență: teatrul arădean

- *Doamnă Lizica Mișuț, de numele dumneavoastră se leagă patru cărți despre teatrul arădean și transilvănean. Trei dintre ele au fost editate la cea mai prestigioasă editură din România, Editura Academiei, iar prima la Editura Eminescu. Ce a motivat pasiunea dumneavoastră pentru abordarea acestui domeniu de cercetare?*

- Sunt peste trei mii de pagini pe care le-am scris despre istoria teatrului din Arad. Nu pot uita prima mea carte, apărută înainte de 1989, care mi-a adus o bucurie imensă, pentru că am primit o retribuție de 59 de mii de lei, în condițiile în care o mașină costa 70 de mii de lei. A fost și o surpriză materială, dincolo de bucuria de a avea prima carte la o editură prestigioasă, înainte de 1989, cum era Editura Eminescu. Am publicat și am dorit să public cărți despre Arad la o editură importantă, sau mai bine zis la cele mai importante edituri din București, tocmai pentru că am dorit să se înțeleagă faptul că teatrul arădean nu reprezintă doar un teatru al locului, ci și unul cu reverberație națională, cu deschidere europeană, un teatru care bine-merită o abordare în devenirea sa istorică, bine-merită o editură care să îl plaseze ca informație într-un context mult mai larg. Am mai publicat încă două cărți, în afară de cele patru de care aminteați, tot despre teatru. De fapt contribuția la istoria teatrului în Transilvania, dar o carte era cu fotografii, cu facsimile privind istoria teatrului arădean, și o altă carte era chiar în primii ani după '90, la a cărei lansare au fost prezenți, alături de Valeriu Râpeanu, directorul prestigioasei Edituri "Mihai Eminescu", el însuși un critic și istoric literar cunoscut, și doi mari istorici ai teatrului românesc și universal: profesorul Ion Zamfirescu, cel mai important specialist al nostru

în istoria teatrului universal, cum și distinsul critic, atât de prețuit de către noi, toți, Valentin Silvestru, cu care am dialogat mult despre aceste cărți. Îmi amintesc unul dintre cele mai frumoase articole care s-au scris atunci. Avea titlul: „Îți mulțumim doamnă Lizica Mihuț!”. Un ziar din Arad publica articolul cu un asemenea titlu, și știi pentru ce îmi mulțumea? Nu pentru că am scris istoria teatrului, ci îmi mulțumea, și mi-a făcut o mare plăcere această mulțumire, că l-am adus pe Ion Zamfirescu la Arad. Profesorul Zamfirescu, fost diriginte al regelui, fost profesor la Sorbona, era de fapt profesorul meu de doctorat de la Universitatea din București. Am început doctoratul în 1977 și l-am terminat în 1980, în realitate în 1979, dar am așteptat un an până am primit titlul de doctor. O vreme s-a lansat ideea că nu am doctorat, dar a fost o chestie de-a dreptul ridicolă, care m-a amuzat copios. Mai ales că în sala Odobescu, amfiteatrul unde aveau loc toate marile evenimente universitare bucureștene, când mi-am susținut teza a fost de față și un arădean.

- *A fost să vă verifice sau să vă încurajeze?*

- Nu aș putea să spun dacă a venit să mă verifice sau să mă încurajeze, dar pot să spun că cel care a fost prezent era regretatul profesor Vasile Popeangă. El a făcut și o listă a tuturor participanților. Pentru mine a fost o bucurie prezența profesorului Popeangă acolo, o personalitate incontestabilă a istoriei Aradului, a mișcării pentru Marea Unire. Presupun că s-a nimerit să aibă un drum la București și că nu a venit în mod special pentru mine. Dar au mai fost și alții, mulți, căci susținerea era liberă, unii din interes, probabil, profesional (asistenți universitari, studenți), alții din curiozitate. Atunci se acordau puține doctorate și lumea venea la susținerea lor. Aș mai aminti că în Arad, înainte de '89, erau doar patru - cinci doctori în științe. Când m-au reclamat că nu am titlul de doctor m-au găsit în baza de date în câteva minute pentru că în anul respectiv s-au susținut doar patru doctorate la toată Universitatea din București.

- *Era un eveniment în sine.*

- Într-adevăr, susținerea unui doctorat era un eveniment în sine. Aduna în jur toată elita academică. Nu am mai vorbit de mult despre doctoratul meu. Mă bucur că mi-ai prilejuit o aducere aminte.

- *Ce a însemnat pentru Arad, în istoria sa, teatrul? Care a fost locul acestei instituții și cum au știut arădenii să prețuiască ceea ce au dobândit?*

- Mi-ai mai pus încă o întrebare la care nu am răspuns, de ce m-am apropiat de teatru. Când eram în facultate am început să scriu, mărturisesc sincer, pentru bani. Aveam o situație financiară foarte proastă și la o revistă literară, un articol se plătea cu cinci sute de lei, jumătate din salariul unui profesor. Salariul unui profesor era o mie o sută de lei. Nu mi-e rușine să spun că am început prin a scrie pentru bani. Dar ca să scrii la o revistă literară trebuie să citești aproape tot în domeniu. De exemplu, ca să scrii o cronică despre un spectacol, trebuia prima dată să vezi când s-a mai jucat pe scena teatrului autorul respectiv, câte premiere au fost cu piesa respectivă, care au fost regizorii, cum au fost ei, care a fost concepția de scenă, cu ce vine nou fiecare regizor, dacă se copiază unul pe altul sau dacă vin cu abordări originale în plan teatrologic. Așa încât începând să scriu despre teatru am văzut că nu am o istorie, nu mă pot documenta, nu am la cine să apelez. În plus, la biblioteca din Arad foarte multe pagini sunt tăiate. Pagina de teatru lipsește, e decupată. S-a făcut un vandalism. Știu cine a făcut acest lucru, dar nu vreau să vorbesc despre asta pentru că se spune că de morți se vorbește numai de bine, dar și că sunt cazuri când scopul scuză mijloacele. De exemplu, mergeam la bibliotecă să căut informații despre un spectacol, despre un autor, și găseam rubrica de teatru tăiată din ziare sau reviste. Atunci am aflat că există un colecționar de teatru, un om extraordinar, care a adunat tot ce se poate aduna, dar nu numai despre teatru, ci și despre cinematografie, sport. Acesta se numea Iosif Sârbuț și adunase o colecție vastă de documente. Cred că nu a scăpat nimic din tot ce se putea aduna și pune deoparte ca și colecție. Aviz, deci, amatorilor. Încă nu a scris nimeni o istorie a cinematografiei sau a sportului în Arad.

- *Iosif Sârbuț era unul dintre marii pasionați ai Aradului.*

- L-am apreciat și admirat în mod special pe Sârbuț pentru interesul lui pentru documente și tenacitatea cu care le aduna, indiferent că erau despre teatru sau din numeroase alte domenii. El era șeful departamentului tehnic din teatru, iar după '44, deși nu a făcut școală, era într-un fel și un mic om politic. Dacă ar fi vrut putea, peste noapte, să își termine gimnaziul, să dea la liceu, să facă facultate, dar nu a avut asemenea aspirații, s-a

mulțumit să rămână șeful compartimentului tehnic din teatru. Pentru el școala nu era un țel în sine, țelul lui suprem era să adune documente, fie că era vorba despre afișe, caiete program, cronici de spectacole, documente pentru istoria sportului din Arad etc. Cineva, un ziarist, îmi spunea că regretatul Iosif Sârbuț, autodidactul acesta de-a dreptul bizar, a început chiar să scrie o istorie a sportului arădean. Evident, fără să ajungă să o termine. Tot neobositei lui pasiuni pentru documente îi datorăm întreaga documentație despre primul cinematograf din România, inaugurat la Arad în 1907. În acest sens să se rețină că la Arad, în 1910, la trei ani de la înființarea teatrului cinematograf Urania, s-a turnat și primul film de lung metraj românesc. Filmul se numea „Nuntă țărănească pe străzile Aradului”. Și despre acest film Iosif Sârbuț avea toată documentația, cum o avea și pe aceea despre întreaga mișcare de început de drum în materie de cinematografie.

- *Într-o perioadă în care cinematografia și teatrul local se întrepătrundeau.*

- Absolut. Și au mers o vreme mână în mână. Dar să mai fac câteva precizări în legătură cu regretatul Iosif Sârbuț. Recunosc că stimulată întrucâtva de exemplul lui, mi-am descoperit de timpuriu un interes real pentru documente, așa am început să le caut, să le adun. Am și cumpărat documente de la el. Îi păstrez și acum declarația care confirmă că am cumpărat respectivele documente. Desigur, pentru că mi-am dorit foarte mult ca pe unele să le am și eu, fie că îmi foloseau la cărțile pe care le scriam fie pur și simplu din plăcerea de a le avea. Mulți cârcotași s-au întrebat de ce nu l-am așezat și pe Iosif Sârbuț pe titlul primei mele cărți. Tocmai pentru că una este să ai documentul și alta este să gândești și să elaborezi o carte. Eu am mulțumit întotdeauna, și mereu mulțumesc, atât lui Iosif Sârbuț că a avut ideea să adune aceste documente, cât și Aradului care mi-a oferit un material generos pentru cărțile mele. După '89, adeseori împreună cu Iosif Sârbuț, publicam documente și comentam evenimente în la ziarul local. Cârcotașii au trecut însă repede cu vederea peste acestea. Ei erau preocupați, doi mi-au și spus-o, să găsească articole ale mele din trecut în care să fi scris despre Ceaușescu, ignorând faptul că eu nu aveam o funcție politică, ci eram doctor în filologie și profesor de română. Mie mi-a fost ușor să evit compromisurile. Nu am fost constrânsă să mă vând. Se știa

bine ce activitate desfășuram ca să fac bani. Revenind la Iosif Sârbuț, a cărui colecție există încă, mărturisesc și cu acest prilej că îi port o permanentă recunoștință pentru faptul că s-a gândit să adune astfel de comori. Îmi pare enorm de rău că și acum multe dintre ele zac pe nu știu unde.

- *Poate se află în arhivele statului.*

- Nu cred că în arhivele statului. El le-a donat muzeului ca să rămână muzeograf până la sfârșitul vieții și după ce a făcut această donație a fost pensionat. O mare nedreptate. Poate și pentru că a fi angajat îți trebuie anumite studii. Eu am păstrat față de el o vie recunoștință și admirație pentru că a iubit deopotrivă teatrul, cinematografia și sportul, și chiar muzica. Avea și o bogată colecție de documente muzicale, de afișe. Îmi pare foarte rău că nu am cumpărat de la Iosif Sârbuț tot ce avea legat de George Enescu.

- *Pentru cartea dumneavoastră „Enescu și Aradul”?*

- Am scris această carte „Enescu și Aradul” pentru că în momentul în care am studiat la bibliotecă și în arhive am găsit foarte multe documente despre George Enescu și de multe ori îmi aminteam de George Călinescu care spunea, și ce dreptate avea!, că de multe ori visa pe marginea documentului. Am avut în această privință un veritabil model în divinul critic. Și eu visam, la rândul meu, pe documente când citeam despre teatrul arădean, dar și când cu un ochi mă uitam și la ce a făcut George Enescu, care a devenit cetățean de onoare al Aradului în 1931. Puțină lume știe că Aradul a fost nelipsit în periplul pe care George Enescu l-a făcut în zona aceasta. Avea o relație foarte bună cu lumea muzicală din Ungaria, o relație de prietenie și colaborare cu muzicieni maghiari, fiind chiar membru al Asociației Muzicienilor Maghiari. A fost și premiat de aceasta. Dar de câte ori mergea spre concerte în Budapesta, Viena și în Occident, întotdeauna trecea prin Arad. De aceea arădenii i-au și conferit titlul de cetățean de onoare. Apropos de asta, pot să spun că un ziarist maghiar a scris, după spectacolul de la Arad, atunci când Enescu a primit titlul de cetățean de onoare, că a fost atât de impresionat încât a colindat ceasuri în șir pe străzile orașului. Ți se întâmplă foarte rar să nu vrei să mergi acasă, să colinzi pe străzile Aradului. Era atât de plin de muzică, de ceea ce se întâmpla încât i-a trebuit o vreme să umble pentru ca emoțiile, sentimentele, întreaga armonie

de sunete și de vibrații să se atenueze. Am avut și eu o singură dată sentimentul acesta, trăit și mărturisit de jurnalistul care fusese la spectacolul lui Enescu, când am văzut un film al lui Antonioni, un film extraordinar, absolut magistral, și am umblat pe străzi, aiurea, răvășită, tulburată până la transă.

- *Spiritul practic, pragmatismul, v-au îndrumat înspre teatru. Poate a fost o mare șansă. Peste 100 de ani este posibil să nu fie foarte mulți cei care vor reține că ați reușit să ridicați o universitate și să o puneți pe o cale dreaptă, dar aceste cărți, pe care dumneavoastră le-ați consacrat teatrului arădean, fenomenului cultural arădean în general, cu certitudine sunt nemuritoare și vă duc numele mai departe.*

- Îmi place să cred asta pentru că teatrul și istoria lui au devenit pentru mine, cu trecerea timpului, o pasiune. Cel puțin la fel de semnificativă în viața și cariera mea ca și morfologia și sintaxa limbii române. Încă de când am început să scriu cronici dramatice, am simțit că teatrul acționează asupra mea cu o putere magică. De aceea nu am scăpat nicio ocazie de a fi mereu în contact cu el. Multă vreme, pe lângă cronicile ce le scriam despre spectacole, am făcut și interviuri cu actori, cu regizori, cu mari personalități ale teatrului românesc venite în turnee la Arad. Eram interesată în primul rând să aflu modul în care acestea văd Aradul și se raportează la Arad. Eram realmente fascinată de *Istoria teatrului*. Nu numai a celui arădean, ci a teatrului în general. Devenisem depedentă de studiul în bibliotecă, de lectura de cărți vechi și documente. Să descoperi deveniri, strădani, izbânzi, eșecuri, bucurii, trădări, nu însemna altceva decât să îți se confirme de la o zi la alta că lumea teatrului este precum viața și viața este precum un teatru. Alternam astfel condiția de spectator, de comentator de spectacole, adică de ins ce trăia cu patimă în tot ce reprezenta prezentul teatrului, cu aceea de cercetător, încât nu pierdeam niciun prilej de a face incursiuni într-un trecut cu nimic mai puțin fabulos decât miracolele de dinaintea mea seara pe scenă. Eram obsedată să cunosc cât mai multe date despre cum a început teatrul la Arad. În monografia sa, de exemplu, Todor Botiș vorbea despre primul spectacol în limba română prezentat de elevii Preparandiei. Știam, așadar, că acesta a avut loc în 27 februarie 1818, dar din păcate documentul care să certifice ipoteza respectivă lipsea. Pentru acest motiv am solicitat aprobarea Academiei de Științe din Serbia de a-mi

permite să cercetez *fondul deputăției școlare* aflat în arhivele sale. Aici am fost primită cu prietenie. Chiar în prima zi directorul mi-a promis că îmi va face un cadou. Timp de două săptămâni am stat de dimineața până seara în arhive, iar din când în când, nu ascund, mă întrebam, pentru a uita de supărarea că nu găsesc documentul pentru care venisem, oare ce cadou mă așteaptă? Curiozitate de femeie! Mă gândeam, normal, la o poșetă, la un parfum, sau, cum era perioadă de toamnă-iarnă, la o pereche din cizmele acelea superbe de care totdeauna mi se lipeau ochii când le vedeam expuse în vitrine. Dar toate astea nu au fost de ajuns nici de a uita de documentul cu pricina și nici de a renunța la ideea de a-l căuta. Am cercetat și preluat de la *fondul deputăției* tot ce găseam de la "Preparandie". Fără să consult acest fond, de fapt, nu aș fi putut să scriu la cartea la care lucram capitolul despre teatrul sârbesc sau să evit unele lacune de informație în legătură cu începuturile istoriei teatrului arădean. În ultima zi de documentare însă bucuria mea a fost extraordinară. Am descoperit, în sfârșit, documentul peste care aproape că nu mai sperasem să dau vreodată. Iar la plecarea acasă, chiar dacă uitasem de el, am primit și cadoul promis. Era o sticlă de vin ars, cu multe medalii pe etichetă. În sinea mea am zâmbit, probabil ușor decepționată, deși gestul directorului m-a emoționat, făcând parte dintre acelea ce dau un anumit farmec vieții. Ce a contat însă a fost faptul că am avut acces la arhivele din Serbia, unde se află fondurile noastre pentru o istorie a locului, că am descoperit aici documente esențiale pentru cartea mea, între care și pe cel căutat.

- Vorbim despre rolul și locul teatrului în Arad, oraș pe care trebuie să ni-l imaginăm ca pe o urbe foarte frecventată de o elită intelectuală fascinată de dezvoltarea sa în perioada austro-ungară.

- Aradul a fost întotdeauna un oraș multicultural. Aici activa un teatru maghiar foarte bine reprezentat, cu stagioni de vară și de iarnă. În prima mea carte am consemnat aceste lucruri despre teatrul maghiar, iar apoi le-am completat cu referiri la teatrul german sau la turneele unor trupe franțuzești, chiar și japoneze. Aradul nu a avut în schimb un teatru în limba română. Strădanii de a se înființa au existat, dar nu s-au concretizat. Motivele au fost varii. Așa că nu trebuie să dramatizăm și să dăm întotdeauna vina pe istorie, cum prea des o facem. O vină o avem și noi. E adevărat, nu era tocmai comod să vină trupe mari de peste munți, să zicem

de la București. Când au venit, rezultatele nu au întârziat să se arate. De exemplu, în 1823, Iosefa Ulrich, am descoperit tot în Serbia, la arhive, a întreprins un turneu la Arad. Era una dintre divele momentului și toți banii pe care i-a încasat au fost dați pentru construirea unui internat la Preparandie. De atunci veneau mari trupe. Să nu mai vorbesc de o divă ca Deryne, care a fost în Arad, sau turneele marilor artiști români, începând cu I.D. Ionescu de la Union, despre care vorbește Caragiale, Victor Antonescu, Iancu Brezeanu, Toni Bulandra, Agata Bârsescu, Marioara Voiculescu și alte mari personalități ale teatrului românesc. Între acestea un loc de prim-plan revine și celebrului Mihail Pascaly, unul dintre cei mai în vogă actori români din secolul XIX, care și-a susținut spectacole în teatrul lui Iacob Hirschl. Mihail Pascaly a venit împreună cu Matilda Pascaly, soția sa, o actriță care a și recitat *Copila română*, de Iosif Vulcan. Ca să participe la eveniment, dar și ca să-l întâlnească pe Pascaly, cu care avea strânse relații de prietenie, autorul însuși a venit în mod special de la Pesta. Amănunt important de reținut deoarece legat de el s-a vorbit mult pe tema dacă Eminescu a fost sau nu a fost la Arad. Din punctul meu de vedere nu se poate ști exact. Toți cei care susțin că a fost nu au niciun document doveditor. Documentul pe care își sprijină ipoteza este unul de suflet și anume acela că Iosif Vulcan scrie în amintirile sale că s-a întâlnit la Arad cu prieteni dragi și vechi și a dialogat cu ei despre teatrul național românesc. Că unul unul dintre acești prieteni ar fi putut să fie Eminescu, nu avem nicio dovadă scrisă.

- *Aveți dreptate. Iosif Vulcan nu îl nominalizează niciodată.*

- Într-adevăr! Dar să revin la câteva detalii ce țin de momentul Mihail Pascaly. Ține de factologie că Iosif Vulcan mărturisește că, venind dinspre Pecica, abia la Vinga și-a dat seama că a trecut de destinație, că Aradul a rămas în urmă acoperit de un nor de praf. Se întoarce din drum și ajunge în fața teatrului odată cu căruțele cu care se venea la spectacol. Tot ca un element de factologie vreau să spun că, din punctul meu de vedere, teatrul construit la Arad și deschis în 1817, anume destinat pentru spectacole, este cel mai vechi teatru de piatră, și am demonstrat acest lucru, de pe teritoriul României. A existat cu puțin timp mai înainte, desigur, un teatru la Sibiu, dar inițial clădirea lui nu a fost concepută ca o locație în care să se reprezinte spectacole. La fel și aceea a teatrului din Oravița, considerat

primul din țară, a fost mai întâi o magazie. Eu susțin de aceea că primul teatru conceput și construit din start pentru spectacole a fost la Arad. Sunt documente în care se pomenește, de altfel, de o plângere făcută către primărie de locuitorii de pe strada teatrului. Aceștia atrăgeau atenția oficialităților că strada respectivă, pe care se afla teatrul, se prezintă în condiții jalnice, că e lipsită de lumină și canalizare, și că nimeni nu se preocupă să schimbe o situație special creată. Iacob Hirschl mărturisește, pe de altă parte, că a construit pe cheltuială proprie teatrul pentru că Primăria, Consiliul Locotențial, nu permitea unui comerciant să-și întemeieze o afacere dacă nu făcea și o investiție în cultură. O mărturie extraordinară! Puteai să fii negustor, așadar, cum vroia să fie Iacob Hirschl, dar pentru acest lucru erai obligat să investești. Curios e însă și următorul amănunt. În teatru se găsește până astăzi, după două secole, o sobă care poate fi denumită *glasul spectatorului*. Aceasta întrucât în serile când actorii nu jucau bine, spectatorii deschideau ușa sobei și băgau zgomotos lemne, exprimându-și gălăgios protestul față de ceea ce nu le era pe plac. În schimb, dacă spectacolul era pe gustul lor, în sală focul în sobă ardea tihnit. În fond, Aradul și spectatorii lui au început să constituie pentru trupele teatrale o reală atracție. După Pascaly și Iosif Vulcan, în 1870, a fost aici și Matei Milo. Suntem deja în secolul XIX, dar dacă ne întoarcem cu încă un secol în urmă, pot să vă spun că primul document despre teatrul arădean a fost o hartă din sec. al XVIII-lea. Pe harta respectivă era o stradă, paralelă cu strada teatrului de acum, care se chema Strada Teatrului. Dacă la mijlocului sec. al XVIII-lea era o stradă cu acest nume, înseamnă că teatrul se afla cu mult înainte în conștiința arădenilor. Unele documente precizează o primă trupă care a venit în zonă, altele se referă la piese care au fost interzise de cenzura ce funcționa și atunci. Între acestea sunt prezente și câteva prelucrări după Schiller, de exemplu, *Intrigă și iubire*. De menționat că spectacolele interzise erau subliniate uneori cu o linie, alteori cu două. În ceea ce îl privește pe Iosif Vulcan, amintit în discuția noastră, vreau să spun că a fost de mai multe ori la Arad. El chiar a scris, la rugămintea Asociației Corului din Șiria, condusă de Nicu Stejărel, o piesă la "comandă", „Sărăcie lucie”, la a cărei premieră documentele confirmă că a fost în sală printre spectatori. E posibil, pe de altă parte, că a fost la Șiria și, ceva mai înainte, cu prilejul premierei unui alt text al său, „Ruga de la Chizătău”. De

asemenea, există dovezi certe că în 1885 vine din nou la Arad, de astă dată pentru a participa la Adunarea Societății pentru Fond de Teatru Român.

- Pasiunea cu care îmi vorbiți, ca și bogăția de informații pe care le dețineți, probând că sunteți realmente o enciclopedie în materie, mă face să mă întreb (să vă întreb) de ce nu ați ales istoria teatrului ca profesie principală?

- Fiindcă întodeauna am considerat că vocația mea de bază este gramatica. M-a fascinat încă de când eram elevă. Îmi plăcea rigoarea ei. Pentru mine era ceva ciudat să știi că stăpânești un domeniu în care, ca și în matematică, totdeauna unu plus unu fac doi. La un moment dat am simțit totuși nevoia să aspir și la altceva. Or, acest altceva l-am descoperit în teatru. Nu aș zice că mi-am descoperit neapărat și o altă vocație. Sigur am descoperit însă plăcerea de a-mi dedubla activitatea de la catedră, adăugând astfel o nouă dimensiune la existența și construcția mea personală. Dar modul în care m-am format de-a lungul anilor, în care includ pasiunea pentru studiu, pentru lectură, pentru cercetarea documentelor, în general pentru lucrul făcut cu seriozitate, îl datorez în cea mai mare măsură modelelor pe care le-am avut. Mă gândesc că generația mea a avut șansa unor modele extraordinare, a unor profesori extraordinari, dar și la faptul că am nutrit un adevărat cult pentru dascălii noștri, că am dorit să-i urmărim și să ne ridicăm la înălțimea lor. Mentalitatea studenților noștri astăzi s-a schimbat. Ei nu se mai prea dau în vânt după modele, dar se pare că nici nu le prea au. Acum, când sunt și eu profesor conducător de doctorat, cu doisprezece doctori la activ, dacă mă raportez însă la profesorii mei de doctorat o fac de fiecare dată cu un sentiment de îndoială. Oare m-am străduit de ajuns pentru a nu-i dezamăgi? Îmi amintesc de conducătorul meu de doctorat, fost profesor la Sorbona, care vorbea mai mult în franceză decât în română, cu respect și recunoștință, în memoria mea neîncetând o clipă să fie un model spre care să tind. Lumea zice că sunt dură, dar nu sunt nici pe departe dură, cum cred unii, dacă am în vedere severitatea profesorilor mei. Întâlnirea cu profesorul meu de doctorat a avut loc după o pregătire de luni de zile și s-a produs sub semnul unei emoții paralizante. Prima dată m-a respins, aveam și douăzeci și cinci de ani, nu i-am făcut o impresie tocmai bună, nu eram la nivelul pretențiilor, așa că mi-a spus că promit și m-a îndrumat să revin peste un an. Am procedat întocmai și peste un an am bătut

din nou la ușă. Nu mă cunoștea nimeni. Eram un profesor oarecare din Arad. Un om care a trebuit singur să se adune, să studieze continuu, să se mobileze interior și mai ales să înțeleagă că niciodată pregătirea nu este definitivă.

- *Apreciați cumva că un subiect de cercetare poate fi epuizat definitiv? Că ați spus tot ce se poate spune despre un lucru?*

- Nu aș afirma în nicio împrejurare o asemenea năzbâtie. Și acum sunt dispusă să învăț, să redescopăr elemente de istorie a teatrului care probabil că mi-au scăpat. Din punctul meu de vedere istoria teatrului arădean nu numai că am încheiat-o, ducând-o din 1752 până în 31 decembrie 2010, pot chiar să mă bucur că referenții care i-au susținut apariția au fost academicieni, mari personalități ale culturii românești. Pot să mă bucur că am reușit cu modesta mea contribuție să aduc la București, la Academia Română, Aradul cultural și Aradul teatral. Sigur că nu mi-a spus nimeni dintre concitadinii mei, niciodată, „mulțumesc”, ci, dimpotrivă, câțiva au sărit în grabă să-mi reproșeze că m-am autoplăgiat. S-a inventat o chestie superbă pentru a-mi împinge munca în derizoriu. Norocul meu a fost că nu a scris nimeni despre teatrul din Arad pentru a-l plagia și atunci s-a venit cu ideea, care mi-a plăcut foarte mult, și anume că m-am plagiat pe mine însămi! Dincolo de asta, îmi rămâne satisfacția de a fi realizat o istorie a devenirii culturale a unei zone în care opera, opereta sau teatrul maghiar au făcut casă foarte bună cu teatrul românesc, împreună consolidând o tradiție și contribuind la afirmarea Aradului ca un punct de atracție pentru numeroase și vestite trupe de teatru. Exact la două săptămâni după ce s-a deschis teatrul românesc de stat, de pildă, în 4 noiembrie 1948, aici sosește într-un scurt turneu cu două spectacole Birlic și trupa lui.

- *Cum ați stabili, în linii mari, etapele devenirii teatrului arădean?*

- Documentele lasă să se înțeleagă clar că teatrul arădean a cunoscut în dezvoltarea lui mai multe etape. În secolul al XVIII-lea vorbim mai mult de o influență germană. În cel de al XIX-lea dominantă este influența maghiară. Tot acum însă încep să dea roade evidente și strădaniile depuse pentru crearea unui teatru românesc. Deputații în parlamentul de la Budapesta cereau frecvent sprijin în acest sens. Ceea ce era cât se poate de normal. Căci pentru români, alături de biserică și școală, teatrul reprezenta o

instituție de afirmare a idealurilor naționale, implicată profund în bătălia pentru realizarea statului unitar român și a Unirii de la 1 decembrie 1918.

- *Considerați că a existat o mișcare de rezistență națională prin cultură?*

- A fost o mișcare atât de cultivare a valorilor naționale, cât și a celor universale. Era un interes ridicat pentru un teatru care să militeze pentru Marea Unire, dar care în același timp să atragă spectatori, să constituie un punct de reper pentru colectivitate. Aradul avea încă din 1833 primul conservator, primul cinematograf, primul film de lung metraj, prima clădire de teatru, fiind mult înaintea Timișorii. De aceea sper că dacă se va face cumva regionalizarea să nu fie din nou marginalizat ca pe vremea raioanelor de odinioară, când a stagnat enorm. Se știe că în acea perioadă, între altele, s-au mutat la Timișoara și cele trei facultăți arădene de tradiție. Dar să revin la subiectul în discuție. În Arad teatrul în limba română, de exemplu, a avut de parcurs în istorie și prin istorie, pentru a-și dobândi mai întâi dreptul la existență, apoi o identitate spirituală proprie, un drum anevoios și de durată. Fără trimiteri la teatrul german și maghiar, respectiv la teatrul sârbesc, foarte dezvoltat și el în zonă, cred că nu aș fi putut să creionez o imagine completă a începuturilor sale și să-l integrez, totodată, ca fenomen de prim ordin, în mișcarea culturală a românilor din Transilvania, ca fiind parte componentă a luptei lor pentru Unire.

- *Ușor, ușor ajungem în contemporaneitate, dar înainte de a discuta despre ultimii 65 de ani ai teatrului românesc din Arad, aș vrea să ne spuneți care sunt liderii scenei arădene pe care dumneavoastră i-ați identificat?*

- Din ce perioadă?

- *Nu ne referim la actorii care au venit să joace pe scena arădeană, episodic, ci la cei care l-au slujit o viață întreagă.*

- Se știe că Aradul nu a avut un teatru românesc instituționalizat până în 4 noiembrie 1948, când Teatrul Popular, înființat din inițiativa Primăriei în 29 octombrie 1947, s-a transformat în Teatrul Român de Stat. A avut însă Societatea pentru Fond de Teatru Român, care activa în toată Transilvania, ca și numeroase coruri ale plugarilor și societăți de lectură ale

elevilor. Erau așa numitele mișcări ale diletanților, dar nu în sensul de diletant amator, ci în sensul de a iniția și a întreține o viață culturală permanentă în colectivitățile românești. Dintre susținătorii cei mai înverșunați ai promovării unui teatru românesc în zona Aradului l-am amintit deja pe Nicu Stejărel. Iar pe lângă el au fost încă foarte mulți alții. Mă gândesc la Mircea Stănescu, un ziarist foarte important, dar și un animator despre care ar merita să se scrie o monografie. De fapt, majoritatea intelectualilor și oamenilor politici români își doreau un teatru românesc la Arad.

- *În 15 martie 1848 a început revoluția la Budapesta, două zile mai târziu ajungea la Arad.*

- Inspirată precizare. Am găsit în documente multe lucruri interesante și pe această temă. De exemplu, Aradul, în 1848, a fost al doilea oraș, după Budapesta, unde s-a anunțat izbucnirea revoluției. Chiar de pe scenă, în timpul unei reprezentării teatrale! Spectacolul s-a întrerupt pentru câteva momente pentru a se face anunțul cu privire la începerea revoluției europene și apoi a continuat.

- *Încet, încet, ajungem la ultimi 65 de ani ai teatrului arădean. Care au fost începuturile teatrului postbelic?*

- În septembrie 1948 este chemat la Ministerul Artelor un actor aproape necunoscut, Alexandru Marius, și i se spune că va fi directorul Teatrului Român de Stat din Arad. El însuși mărturisește, într-un articol intitulat *Cum a luat naștere Teatrului Român de Stat din Arad?*, că la 15 septembrie a luat trenul și a plecat să își ia postul în primire. Odată ajuns la destinație găsește un teatru într-o paragină totală, o sală cu pereți scoroșiți, o „ciurdă” de șobolani, vârtejuri de praf din cauza ferestrelor sparte, un calorifer care nu mai funcționa de douăzeci și cinci de ani, încât pur și simplu s-a speriat că nu o să reușească, așa cum se dorea, ca la început de noiembrie să inaugureze teatrul cu o premieră. Deja toată presa din Arad, dar îndeosebi „Patriotul”, începuse să publice, cel puțin cu o lună, două înainte, articole cu surle și trâmbițe despre ceea ce urma să se întâmple. Toată lumea aștepta momentul anunțat. Astfel că Alexandru Marius, fratele poetului Ilarie Voronca, în paranteză fie spus, și-a dat imediat seama că nu e

timp de pierdut și a făcut repede cale întoarsă la București. Aici a angajat câțiva actori importanți. Amintesc pe diva aceluia moment, Florica Demion, pe Ștefan Ciubotărașu, dar și pe Nicu Antoniu și Romeo Lăzărescu. Lor li s-au alăturat apoi foarte mulți tineri veniți din teatre din Satu Mare și Oradea ori chiar dintre cei ce activau în Arad. Printre cei tineri a fost și familia Didilescu, George și Olimpia. Fiul acestora, Florin Didilescu, astăzi directorul Bibliotecii Județene, mărturisea în scris, într-o confesiune cu titlul *Am mâncat teatru pe pâine*, că, fiind copil de actori, a crescut în teatru, că a trăit decenii la rând cu emoții zi de zi istoria teatrului arădean din interior. Continuu să-mi păstrez de aceea convingerea că ar fi putut fi un excelent director de teatru. Sigur că ar fi fost o șansă atât pentru el de a-și demonstra marea pasiune moștenită de la părinți, cât și pentru teatru, de a avea la cârmă un animator pur-sânge. Un alt cuplu de tineri actori căsătoriți care a venit la Arad în '48, rămânând aici până la sfârșitul vieții, a fost familia Elena și Mișu Drăgoi. Unica artistă emerită avută de teatrul din Arad, Elena Bodi, mi-a povestit, într-un interviu de prin anii '80, cum a fost acea zi de deschidere a Teatrului Român de Stat din Arad. Spunea că întreg orașul, cuprins de un entuziasm extraordinar, era de față la eveniment. A fost o sărbătoare greu de imaginat, o atmosferă terifiantă, o bucurie la care participau nu numai spectatorii cu norocosul bilet sau norocoasa invitație ce le facilita intrarea în sală, ci și aceia mult mai numeroși ce nu au avut posibilitatea să vadă spectacolul. Aproape de necrezut cum de a reușit Alexandru Marius, la două săptămâni și ceva de când constatase că se confruntă cu un adevărat dezastru, să pună totul pe picioare, să obțină un sprijin fantastic din partea autorităților, să-i determine pe toți să lucreze enorm zi și noapte.

- *Văd că nu vă dezmințiți și vă înflăcărați când evocați acele momente. Teatrul nu încetează nicio clipă de a-și exercita asupra dumneavoastră forța de a vă fascina.*

- Teatrul este drogul de care, dacă te-ai deprins cu el, nu mai poți scăpa niciodată. Eu îi port o recunoștință vie profesoarei mele de română care, obligându-ne să mergem la teatru, a făcut să devin dependentă de un asemenea drog. Cunoști bine, de altfel, ce strădanii se depun ca să îi facem și pe studenți dependenți de drogul cu pricina. În acest sens experimentăm la nivel de Universitate, pentru ca teatrul să devină un punct de reper în modul

lor de a se raporta la cultură, o serie întreagă de modalități și provocări. Grație înțelegerii preocupărilor noastre de către domnul Bogdan Costea, directorul Teatrului din Arad, reușim să cumpărăm pentru studenți abonamente foarte ieftine (cu cincizeci de lei zece spectacole) sau să organizăm în locația teatrului balul bobocilor, familiarizându-i în fiecare început de an universitar cu miracolul scenei.

- *Pe mine mă preocupă, totuși, o dilemă. Avem în oraș, cum bine știți, universitari, profesori cu mari pretenții din învățământul preuniversitar, oameni de cultură, scriitori, poeți, jurnaliști, medici, dar cu toate acestea pe foarte puțini dintre ei îi vezi la spectacolele teatrului.*

- Eu te-aș contrazice puțin spunând că mulți dintre ei vin la teatru. Pe foarte mulți îi văd la spectacole. Sigur nu pe toți.

- *Nici nu s-ar putea vreodată asta.*

- Pentru orice om este foarte importantă nu numai profesia pe care o practică, oricât de performant ar fi el, și dimensiunea spirituală pe care o are. În mintea mea un medic strălucit, un profesor minunat, un avocat de succes, deși sunt excelenți profesioniști în domeniul lor de activitate, rămân de neînchipuit fără afinități pentru teatru, pentru cultură în general. În fond, nimeni nu se naște cu gust pentru o artă sau alta. Gustul se formează. Lucru deplin valabil mai ales pentru copii și tineri care trebuie ajutați să prindă gust și pentru ceea ce nu ține de preocupările lor cotidiene. Mie îmi pare rău că, de exemplu, profesoara noastră de muzică, o profesoară care ne-a fost o vreme și dirigintă, și care era soția unui actor, nu ne-a dus niciodată la filarmonică. Recunosc că din acest motiv, cu atât mai mult cu cât nu am făcut parte dintr-o familie melomană, m-am simțit, deseori de-a lungul anilor, frustrată de faptul că nu am o pregătire muzicală. Că nu am avut un Hauptmann care să ne ducă la concerte. Dacă am fi avut un profesor ca și el, cu siguranță că aveam acum o cultură muzicală solidă, în măsură să îmi asigure multiple căi de acces într-un univers al miracolelor, pe care însă din păcate nu o am. Intelectualii au diverse preocupări (unii citesc, alții fac sport, văd filme, alții butonează televizorul) și nu i-aș pune la stâlpul infamiei fiindcă nu au apetență pentru teatru. Asta nu înseamnă că nu pot fi

autentici. Îmi pare rău pentru ei, totuși, că pierd multe spectacole care sunt veritabile evenimente.

- *Suntem la douăzeci și cinci de ani de la Revoluție și acum putem, privind în urmă, să ne facem o imagine corectă despre anumite perioade comparând douăzeci și cinci de ani de dinainte de revoluție cu douăzeci și cinci de ani de după. Cum a evoluat teatrul în această perioadă?*

- Să știi că mi-a fost extrem de greu să finalizez istoria teatrului, pentru că nu știam cum să abordez perioada de după 1948. Mă gândeam la un moment dat să o structurez pe stagiuni. Sigur mi-ar fi fost mult mai ușor. Fiecare stagiune urma să fie prezentată cu ce s-a jucat, cu cronici, cu directori, cu actori, scenografi etc. Am optat în cele din urmă să o structurez pe decenii teatrale, având ambiția de a o situa într-o perspectivă istoriografică, să mă refer la stagiuni având ambiția de a le situa într-o perspectivă. Ca să scriu istoria teatrului am adunat peste douăzeci de mii de fișe. Între acestea se aflau și cele ce se refereau la ultimii șaiszecișicinci de ani. În ele erau consemnate date despre dramaturgia românească și cea universală, despre regizori, actori, și scenografi, despre succese și insuccese, despre nebuniile vieții în teatru, întâmplate deopotrivă pe scenă și în culise pentru a putea face o sinteză. O istorie teatrală pe decenii, atunci când te afli în fața unui material documentar imens, presupunea o analiză mult mai cuprinzătoare, cu descifrări de tendințe și orientări manifestate într-o perioadă de timp de câteva decenii, cel puțin, care obligă practic la sinteză spectacole, cu succesele dar și insuccesele, cu nebuniile care s-au întâmplat.

- *Ce ne puteți spune despre repertoriul teatrului din perioada respectivă?*

- Înainte de orice răspuns îți pun și eu o întrebare. Știi care a fost perioada când s-au jucat cele mai multe piese din literatura universală?

- *Imediat după revoluția din 1989!*

- Cea mai multă dramaturgie universală s-a jucat într-o etapă din istoria teatrului pe care, dacă nu ne-ar fi foarte bine cunoscută, am fi tentați să o considerăm mai degrabă inaptă pentru așa ceva ori poate chiar imposibil de bănuț și explicat. Este vorba de anii 1950 – 1960. În 2

noiembrie 1949, de pildă, cu două zile înainte de a se deschide a doua stagiune, ziarul *Patriotul* publică o dezbatere despre configurația repertoriului din prima stagiune. Aceasta s-a deschis cu o piesă sovietică, se putea altfel? *O zi de odihnă* de Valentin Kataev. Criticii care au scris despre eveniment nu au fost zgârșiți în elogii. Dar ei nu s-au referit aproape deloc la spectacol, la jocul actorilor, ci au ovaționat fără nicio reținere dragostea față de dramaturgia sovietică. *O zi de odihnă* era o farsă, povestea în sine era o farsă, una deosebită, cum spunea un cronicar, de farsa burgheză, cu un subiect inspirat din actualitatea sovietică. Intriga se dezvoltă în jurul unei vopselei albe necesară vopsirii paturilor dintr-un leagăn de copii. Lucrurile se complică în momentul când se află că Șeful, cel care trebuia să aprobe cererea pentru obținerea vopselii, este la odihnă, undeva lângă Moscova. Firește, eroul principal, tovarăș întreprinzător și isteț, nu se dă bătut și găsește soluția salvatoare. El se declară soțul unei tractoriste vestite, al cărei nume, ca o cheie fermecată, îi va deschide ușile mai marilor peste vopsele și aprobări, iar farsa la care a apelat o va face fericită pe însăși tractoristă. În *Istoria teatrului arădean* am reprodus, de fapt, integral toate cronicile cu precizarea că ele poartă puternic amprenta unei epoci caracterizate prin exces de ideologizare și schematizare a actului critic. După *O zi de odihnă* urmează tot o farsă, *Bădăranii*, text de referință al comediei dell' arte, fără nimic comun cu canoanele proletcultiste ale vremii. La fel vor fi și celelalte trei titluri de pe afiș: *Cei din urmă*, *O scrisoare pierdută* și *Toți fiii mei*. Stagiunea 1948-1949 a început, așadar, cu Kataev și a continuat cu Goldoni, Gorki, Caragiale (proaspăt membru post mortem al Academiei Române) și cu Arthur Miller. Cred că nu mai sunt necesare alte comentarii.

- *Se spune că omul sfîștește locul și aș fi curios dacă dumneavoastră ați identificat persoane providențiale pentru teatrul arădean.*

- O persoană providențială a fost un mare pictor, Sever Frențiu, autorul vitraliilor Palatului Administrativ din Arad, care a fost însă și un mare scenograf. O altă persoană fabuloasă, un histrionic în adevăratul înțeles al cuvântului, a fost, atât ca director, cât și ca regizor, mereu neobositul Dan Alecsandrescu. L-am cunoscut foarte bine. Era exigent, imprevizibil, duplicitar uneori, lucra până la detalii cu actorii, îi chinuia de-a dreptul. Multe din spectacolele sale m-au încântat, m-au impresionat prin atenta lor elaborare. Aparținea categoriei de oameni care sfîșesc locul. A

părăsit direcția teatrului arădean pentru aceea a Teatrului Național din Târgu Mureș. A făcut și acolo o treabă pe cinste. Lui îi urmează Ovidiu Cornea, arădean get-beget, profesor de meserie, serios școlit la Cluj, de un calm și bun simț cum rar se întâlnesc în lumea teatrului. Ceea ce pe el nu l-a dezavantajat, dimpotrivă, ci i-a oferit șansa unei longevități neobișnuite la conducerea unui teatru. Dan Alecsandrescu și Ovidiu Cornea au fost, după părerea mea, doi dintre cei mai importanți directori ai Teatrului de Stat "Ioan Slavici" din Arad.

Geneza unei monografii

Lizica Mihuț, autoarea unor volume complexe (și complete) referitoare la istoria teatrului din Arad, a închis cercul cu o carte de aproape 1000 de pagini despre istoria acestei instituții de la Marea Unire până în prezent.

- *Ce v-a motivat, în demersul de documentare și redactare al acestui volum?*

- Cartea urmează celor trei volume apărute la prestigioase edituri din București, respectiv Editura Academiei Române și Editura Eminescu, trei volume privind istoria teatrului arădean până la Marea Unire. M-am gândit mult dacă perioada de după 1920 să o abordez în cărți distincte, adică teatrul interbelic, deceniile teatrale, evenimentele teatrale. Opțiunea a fost pentru un singur volum, tocmai spre a oferi o imagine cuprinzătoare, credem, privind mișcarea teatrală și nu numai cadrul în sine.

- *Ce aduce nou volumul în cunoștința publică despre teatrul arădean?*

- Își propune să adune „așchiile” risipite pretutindeni. Când spun „așchii” mă gândesc la informații, pagini de ziare și reviste, caiete program, într-o viziune sperăm originală, în sensul că ne-am propus ca memoria arhivelor să se reunească cu memoria media, cu memoria afectivă, sub cupola actului de cultură, de reală valoare artistică. Problema noastră a fost una, cred, dificilă, în sensul că acest mozaic trebuia reunit. Structurarea cărții a însemnat, nu ascund acest fapt, o îndelungă reflecție tocmai pentru că îmi propuneam să adun laolaltă nu numai devenirea prin timp a teatrului

ci și evenimente culturale, festivaluri de teatru (teatru clasic, Amifran, Underground), mărturii ale directorilor de teatru, regizorilor, scenografilor, actorilor, secretarului literar, unui critic de teatru, dar nu în ultimul rând să subliniez ideea că scena arădeană a fost larg deschisă dintotdeauna turneelor mari și mici ale teatrelor românești și nu numai. A fost dificil chiar să structurăm istoria teatrului arădean, în sensul că se acreditase deja tradiția de a prezenta pe stagiuni devenirea unei instituții teatrale, și era relativ simplu să se procedeze așa, cu toate că și din acest punct de vedere trebuia o foarte minuțioasă documentare. Demersul nostru și-a propus o abordare pe decenii teatrale, deci una științifică, cu asocieri și detașări de la un deceniu teatral la altul, cu sublinieri privind programul teatrului, repertoriul, ecouri în presa de cultură, în special.

- *Ce volum de muncă stă în spatele elaborării unei astfel de cărți?*

- Nu numai pentru faptul că această carte are aproape 1000 de pagini, ci pentru faptul că ne-am propus o elaborare pe verticală a devenirii prin timp a teatrului arădean, întru realizarea demersului nostru am adunat peste 20 de ani tot ce am găsit privind instituția arădeană, la care fără îndoială am solicitat sprijinul actualilor confrăți din teatrul arădean.

- *Dacă adunarea materialului a durat peste 20 de ani, cât a durat procesul de elaborare?*

- Am avut o motivație excepțională în a lucra zilnic, mai mult de un an, de la ora patru dimineața. Chiar în plecările în străinătate numai cu aceste documente am fost în geamantan. Pentru mine a fost o motivație și faptul că am fost atacată atât de violent și pe nedrept în urmă cu un an. Am înțeles, uneori la modul dureros, că ceea ce rămâne cu adevărat este cuvântul scris. Restul este numai tăcere.

- *Cui ați dedicat volumul?*

- Niciuna dintre cărțile mele nu am dedicat-o cuiva. Nici cărțile de istoria culturii, nici cele de gramatică, nici cele zece volume privind managementul educațional. Această carte, tocmai pentru că a presupus o strădanie, ce-i drept modestă, desfășurată însă pe o perioadă de peste două

decenii, m-am gândit să o dedic nepoatei mele, Iarina Lizica, cu speranța că va fi un posibil memento în existența ei viitoare.

- *Este această carte una care incomodează, care spune adevăruri până acum necunoscute publicului larg, din culise?*

- În mod sigur cartea va deranja, cu toate că nu ne-am propus asta. Am făcut o analiză pe bază de documente, fără să avem pretenția de a fi epuizat această problematică atât de largă și fără a avea pretenția că spunem judecăți de valoare absolută. Nu am făcut rabaturi adevărului adevărat și se știe foarte bine că adevărul adevărat întotdeauna supără.

- *Putem vorbi despre o perioadă de glorie a teatrului arădean de după unire?*

- Nu a fost neapărat o perioadă de glorie, au fost întotdeauna urcușuri și coborâșuri. Au fost întotdeauna succese și eșecuri. Au fost întotdeauna experiențe notabile și eșuări, dar ceea ce este important de subliniat este strădania extraordinară dintotdeauna a instituției arădene, a protagoniștilor ei spre a realiza la Arad un teatru de calitate, spre a întreține flacăra vie a Thaliei. Că au reușit mai mult sau mai puțin, asta este deja o altă discuție.

2009

George Enescu, cetățean de onoare

- *Cartea dumneavoastră, „George Enescu și Aradul”, o cercetare completă, în cuprins și cu optzeci de pagini de documente și facsimile, ne readuce în atenție relația avută de marele muzician cu orașul care în semn de prețuire l-a făcut Cetățean de onoare. Vă întreb dacă a fost dificil să schimbați registrul și să treceți de la istoria teatrului la un moment important în istoria muzicii.*

- Nu cred că este vorba despre o așa numită “trecere”. Teatrul și muzica se află în aceeași zonă a istoriei culturii. Eu am discutat despre teatru din perspectiva unui istoric al culturii, realizând un demers care începea în anul 1752 și se încheia în urmă cu trei ani (2011). În ceea ce-l privește pe George Enescu, este vorba tot despre o carte de istorie a culturii. O carte pe care o abordez nu ca specialist în domeniul muzicii. Se știe că am un alt domeniu de specializare. Poate de aceea îmi și face mare plăcere că m-ai invitat la o discuție despre George Enescu. Cartea apărută în 2012 la Editura Academiei Române, recunosc că după apariție nu am mai citit-o, nici nu am mai frunzărit-o măcar. Acum, în urma provocării tale, reluând-o, după ce s-au stins puțin emoțiile, trăirile, uneori destul de puternice, determinate de entuziasmul tuturor celor care au scris despre George Enescu în presa arădeană, mă raportează cu totul altfel la ea. Cum de am ajuns la George Enescu? Foarte simplu! Tot căutând și cercetând documente în arhive din țară și străinătate am ajuns și eu să le “visez” asemenea lui George Călinescu. Informațiile despre George Enescu le-am adunat în același timp cu acelea privind istoria teatrului.

- *Acesta este al patrulea volum al dumneavoastră apărut la Editura Academiei.*

- Așa e. Am optat pentru Editura Academiei nu neapărat dintr-un orgoliu local sau dorind să depășesc o anumă zonă, ci pentru că am dorit să plasez strălucita tradiție culturală a Aradului într-un context mai larg. Or, o Editură prestigioasă, cum e cea a Academiei, reprezintă o garanție pentru o cercetare științifică. De fapt, am dorit să fac cunoscută istoria culturii din această parte de țară, pe linie de teatru dar, iată, și pe un alt plan, într-o zonă prea puțin știută, și anume cea referitoare la George Enescu, personalitate absolut covârșitoare a spiritualității românești, un simbol al aspirației dintotdeauna spre universalitate. George Enescu depășește mult spațiul național, depășește cu mult și Europa. Concertele lui în America Latină sau în America de Nord au însemnat pretutindeni și de fiecare dată și o recunoaștere a geniului creator al românilor. Nu de puține ori, dintr-o atare perspectivă a apartenenței sale la pământul natal, a simțit nevoia să mărturisească: „Povestea mea începe undeva, departe, în Câmpia Moldovei și se încheie în inima Parisului.” Ca apoi să continue: „A fost o cale lungă, plină de colb, străjuită de arbori care duc spre infinit. A fost un drum lung. Ce scurt mi s-a părut.” Trebuie să vedem, așadar, geniul lui George Enescu într-o dimensiune universală, situată dincolo de timp și de spațiu. El s-a născut în România, este adevărat, dar a triumfat pe toate marile scene ale lumii. *Rapsodia* a avut premiera absolută la Londra. *Sonata I* la fel. A primit medalia de aur la Viena, acolo unde a absolvit Conservatorul la doisprezece ani. E posibil că la șapte ani, copil fiind, a trecut pentru prima dată prin Arad când părinții l-au dus la Viena pentru a-l înscrie la un curs preparator de violină. După câțiva ani, respectiv la doisprezece, a terminat Conservatorul. Dar încă înainte cu un an, la unsprezece ani, la o serbare a cursanților, nu pot să spun „studentilor” câtă vreme el nu era nici adolescent, a interpretat piese extrem de dificile, care l-au determinat pe directorul Conservatorului să exclame: „Iată, un geniu!” După Viena, inițierea sa muzicală, precum se știe, cunoaște desăvârșirea la Conservatorul de Muzică de la Paris. În această perioadă are loc și debutul său cu *Poema română*, un moment memorabil, urmat de o recunoaștere unanimă a uriașului său talent și de o prezență pe toate marile scene. Suntem tentați să credem, astăzi, că Europa ne este, uneori, ostilă, și poate că ne este, niciodată însă ea nu a fost și nu va fi ostilă

valorilor. Ca să nu îi simțim ostilitatea, trebuie să o convingem cu valorile noastre reale, cu ceea ce ține de specificul nostru național, ridicat la anvergura de mare artă, și nu să bâjbâim prin ungherele unor politici mărunte, conjuncturale, impuse de interese efemere și grade de «rudenie» rezultate din te miri ce alianțe partinice.

- *Eu aș accentua ce ați spus dumneavoastră. Mă gândesc că la Bruxelles, la kilometrul zero al Europei, există o statuie a lui Bela Bartok, foarte aproape de Grand Place. Din păcate, nu există nici o statuie a lui George Enescu. Cu siguranță că alții știu nu doar să se promoveze mult mai bine, dar și fac mult mai mult pentru a-și face cunoscute valorile.*

- E un păcat al nostru care de atâtea ori s-a arătat a ne fi fatal. Apropo de valori! Știi că Bela Bartok a fost cetățean de onoare al Aradului?

- *Știu că s-a născut la doi pași de Arad!*

- Da, și nu e singurul. În 1846 Liszt a concertat la Arad și a primit și el titlul de cetățean de onoare al orașului. Cum vezi, Aradul are trei mari muzicieni, Bela Bartok, Liszt și George Enescu, cetățeni de onoare. Mi-a plăcut enorm de mult ce scriau unii ziariști, pentru că nu se poate vorbi despre cronicari muzicali, despre George Enescu.

- *Aradul nu a avut critici muzicali?*

- Nici Bucureștiul nu prea a avut la vremea aceea critici muzicali profund specializați.

- *Ce v-a atras atenția în comentariile ziariștilor?*

- Emoțiile, trăirile puternice ale participanților la concerte, inclusiv ale ziariștilor care consemnau evenimente muzicale. Am visat și eu la concertele lui Enescu, scriind cartea. Acum ea se găsește și pe net. Probabil că toate cărțile Editurii Academiei sunt pe net. Și nu numai. Cei care sunt interesați pot să vadă și colecția iconografică. Mi-a plăcut ce spunea despre George Enescu un ziarist la final de concert la Arad: „Publicul l-a încărcat cu flori.” Vă dați seama? A fost o „ploaie de flori” și „publicul l-a încărcat cu flori”. De zece ori a fost George Enescu prezent la Arad și a susținut optsprezece concerte. Momente extraordinare pe care le-am trăit cu mare intensitate și încărcătură emoțională când am citit consemnările ziariștilor.

- *Care ar trebui să fie gradul de specializare al unui critic ce evaluează opera unui creator de geniu?*

- Este foarte greu, indiferent că ești specialist sau nu, să vorbești și să scrii despre genii. În special cei ce le sunt contemporani, riscă să nu îi înțeleagă ori să rămână la comentarii entuziaste, dar de suprafață. Ceea ce nu e ceva anormal. Se știe, ca să îl citez pe Schopenhauer, că geniile "nu au moarte și nu au nici noroc". Ele nu pot fi "comentate" prin cuvinte decât cu dificultate. O singură dată am găsit o rezervă, într-un comentariu al unui ziarist, cu privire la un concert susținut de George Enescu la Arad. La al doilea parcă din seria celor amintite. Critica nu-l viza însă pe maestru, ci pe pianist care "în mod regretabil", era de părere ziaristul, nu s-a ridicat la nivelul partiturii interpretate. Nu mă gândesc la o critică muzicală în sensul de a "zdrobi" pe cineva, ci de a te referi la modul în care se regăsesc piese și motive muzicale de o anumită factură, în comparație cu altele. Mă gândesc la un critic care este în stare să comenteze modul în care George Enescu compune, pe de o parte simfonii, pe de altă parte, sonate, rapsodii sau piese pentru cvartet. George Enescu este o personalitate complexă, extrem de importantă și asta mi se pare extrem de important. Un cronicar, un critic dramatic scrie despre Shakespeare, cu toate că nu este dramaturg. Se și spune, cu răutate, desigur, că unii critici sunt cei care au eșuat în dramaturgie sau în regie. Un critic francez spunea despre George Enescu că a scris simfonii care pot fi comparate cu „Divina Comedia”. E o comparație extraordinară! Să demonstrezi de ce o simfonie poate să constituie „Divina Comedia”, care precum bine se știe este o operă monumentală. Cum și din ce perspectivă un critic francez poate să facă o asemenea apreciere! Este interesant de umărit, ba chiar se poate elabora o teză de doctorat cu o asemenea problematică.

- *O operă monumentală, o operă de căpătâi a culturii universale!*

- Vedeți cum a putut să găsească o asociere între simfonii? Criticii francezi au scris foarte frumos, foarte interesant despre George Enescu. De exemplu, un alt critic francez mi-a plăcut foarte mult pentru că vedea în "Rapsodiile" lui George Enescu nu numai lumea copilăriei, la care ne întoarcem cu toții. Toți vrem să redevenim copii. Tu nu ești încă la vârsta maturității depline, zic eu, dar cred că și tu te întorci mereu, cu reală plăcere, la copilărie. Ei bine, eu mă întorc mult mai mult. Cu trecerea timpului, ne

dorim să regăsim copilăria sau dorim să o re trăim la modul ideal. Criticul francez deslușea în “Rapsodia română” și, în general, în piesele muzicale ale compozitorului George Enescu, regăsea, zic, “veselia” satelor în sărbătoare, armonia religioasă a imnului național. Este vorba mult mai mult decât despre un imn național. Este vorba despre o armonie religioasă. Atingerea sacrului. Criticul francez deslușea totodată în compozițiile lui George Enescu “invocația ciobanilor, melancolia câmpiilor solitare ale Moldovei”. Observați? Un francez știa România de la Paris. Probabil că nu a fost niciodată în colbul de la Dorohoi dar ascultând muzica lui George Enescu a făcut aceste deosebite similitudini. În acest fel este un posibil critic muzical! Un critic care face asocieri surprinzătoare....

- *Între sunet și imagine.*

- Da. Foarte pertinentă e această observație. George Enescu niciodată nu a fost un vorbitor. Nu a apelat decât cu rețineră la cuvinte, oricâtă încrățură emoțională și adevăr ar fi putut transmite ele. “Nu a fost un orator” e o remarcă pe care o întâlnim la mulți dintre cei care i-au urmărit descinderile și concertele și nu au pierdut nicio ocazie să scrie despre ele. Să știi că întotdeauna Aradul a avut gazetari foarte buni. Avem și acum. Nu discut, desigur, despre mercenarii de profesie, deși poate că odată va trebui să vorbim și despre ei. Acum mă refer la ziaștii buni și foarte buni pe care i-am avut și îi avem. Realmente am descoperit ziaști excelenți când m-am documentat asupra prezenței lui George Enescu în presa arădeană. Mi-a plăcut enorm titlul unui articol, *În locul oratorului, violonistul*, ca și întreg articolul, de altfel, în care se relata momentul când marile compozitor, în 1931, a primit distincția de „Cetățean de onoare”. După Laudatio, după desfășurarea evenimentului, știi care a fost dizertația de mulțumire a lui George Enescu? A strâns mâna sincer, cu afectivitate, primarului, celorlalte persoane din jur, a făcut după aceea o “aplecare profundă” în fața lor, cu demnitate și eleganță, iar apoi a luat vioara și a cântat ca nimeni altul o piesă muzicală dedicată momentului. Iar glasul viorii a întrecut cu mult vocea umană. Este o subliniere teribilă! Cuvântul este mult prea sărac față de sunetele muzicii!

- *Vă invit să structurăm puțin discuția, să ne axăm pe reperele cercetării dumneavoastră, pe concluziile ei, pe momentele inedite pe care le*

relevați. Înainte de toate, aș dori să vă întreb ce v-a determinat să abordați subiectul: „George Enescu și Aradul”?

- Am scris această carte „Enescu și Aradul” pentru că în momentul în care am studiat la bibliotecă și în arhive am găsit foarte multe documente despre George Enescu. Nu s-a putut ca acestea să nu mă atragă, să nu-mi sară în ochi, mai ales că în toate se vorbea despre popasurile sale în Arad. Așa că atunci când am început să redactez cartea majoritatea materialului documentar îmi era în mare măsură consemnat în fișe. În timp ce citeam despre teatrul arădean, de pildă, notând tot ce mă interesa, totdeauna aruncam câte o privire și la ceea ce se scria despre George Enescu. Am avut în această privință un veritabil model tot în divinul George Călinescu. Și eu am ajuns în acea etapă a vieții mele să mă visez pe documente. Îți închipui că nu am putut să rămân indiferentă când, în „Biserica și școala”, numărul din 15 – 27 februarie 1898, am întâlnit primul comentariu despre cine este și ce reprezintă adolescentul minune George Enescu. Era un articol amplu, cu date preluate masiv, în lipsa unor informații directe, din ceea ce se publica la Paris, la Londra sau la Berlin.

- Nu ar fi fost normal ca noi, ca români, să știm mai multe despre el?

- La Arad nu se știau la vremea respectivă multe lucruri despre George Enescu. Știi câți ani avea în 1898 când, între 15-27 februarie, susține aici primele concerte ?

- S-a născut în 1881. Avea, deci, șaptesprezece ani.

- Vezi cât de târziu a apărut prima știre despre George Enescu la Arad?! Or, la șaptesprezece ani era foarte cunoscut, compusese și interpretase „Poema română”. „Rapsodiile” erau și ele scrise. Talentul lui de compozitor și de interpret a surprins de-a dreptul și pe muzicieni și pe iubitorul de muzică. Pablo Casals spunea că dintre toți interpreții, îl consideră „cel mai extraordinar muzician”, cu toate că extraordinar nu știu dacă are grad de comparație. Aradul l-a descoperit și receptat, repet, în calitate de compozitor și interpret destul de târziu. De-abia în 1898. Ipoteza că a trecut prin Arad la șapte ani nu modifică datele problemei. Adevărul e că atunci când apar primele mărturii despre el în presa arădeană are deja o

carieră fulminantă. Iar ecourile de acum încolo, spre cinstea publiciștilor arădeni, sunt într-o continuă creștere. Personal am reținut peste 130 de articole, având toate ca temă prezența lui George Enescu la Arad, publicate în peste douăzeci de ziare. Permite-mi să menționez câteva dintre cele în care s-a scris foarte mult: „Tribuna poporului”, „Românul”, „Solidaritatea”, „Drapelul”, „Credința”, „Înnoirea”, „Ecoul”, „Cuvântul Ardealului”, „Biserica și școala”. Un elogiu se cuvine, pe de altă parte, și presei maghiare. Și aceasta a consemnat pe larg evenimentele provocate de marele muzician. În ziare precum „Hirlap”, „Erdélyi Hirlap”, „Aradi Hirlap” sau „Aradi Közlöny” se tipăreau informații dintre cele mai noi, de ultimă oră, în legătură cu activitățile și aparițiile în public ale lui George Enescu, fiind evident că ziaristii maghiari beneficiau de surse de informare la care cei români nu aveau de regulă acces. Puțină lume știe că el venea, de obicei, de la Paris la Viena, de la Viena la Budapesta, dar și că Aradul era nelipsit din periplusurile sale în zonă.

- *Se pare că a fost în foarte bune relații cu muzicienii maghiari.*

- Extraordinare! Cu mulți muzicieni din Ungaria a fost prieten, cu alții a colaborat. A fost chiar membru al Asociației Muzicienilor Maghiari. A fost și premiat de aceasta. Pot să spun, apoi, că un ziarist maghiar a scris, după spectacolul ce a urmat conferirii titlului de cetățean de onoare, că a fost atât de impresionat încât a colindat ceasuri în șir pe străzi. L-am înțeles. Presupun că era dominat de vraja muzicii, de acea miraculoasă armonie de sunete și vibrații, de emoții, că avea nevoie o vreme să nu fie tulburat de nimeni și de nimic, să plutească. Dar să revin la George Enescu și maghiari și să adaug și faptul că un timp a fost și președinte al Asociației Româno-Maghiare. Asociație din care făceau parte cei mai de seamă intelectuali români ai epocii: Alexandru Philippide, Dimitrie Gusti, Gala Galaction, Victor Eftimiu, Mihail Sadoveanu, I.C. Parhon, N.D. Cocea. Tot în acest sens amintesc cartea unui ziarist maghiar, Lajos Pinter, semnificativ și atractiv intitulată „Mărturii despre George Enescu”.

- *Publicată, dacă nu mă înșel, în 1980, la „Editura Muzicală”!*

- Da! Nu te înșeli. Lajos Pinter l-a admirat enorm pe George Enescu. Din cartea lui se vede limpede acest lucru. Ceea ce nu m-a împiedicat să semnalez două mici inexactități. E vorba de indicarea unor

date eronate cu privire la data când au avut loc două dintre concerte. O nimica toată: diferența e doar de o zi între data corectă și cea care crede autorul „Mărturiilor...” că ar fi. Amănunt ce poate conta pentru un istoric muzical, dar nu neapărat și pentru un gazetar preocupat să scoată în evidență talentul și personalitatea lui George Enescu, cum și modul în care publicul i-a primit muzica. La concertele sale arădene sala era totdeauna ticsită, neîncăpătoare, cu locuri insuficiente pentru cei care vroiau să îl vadă și să-l asculte. În pauză, holurile Palatului Cultural erau ticsite, toată lumea voia să meargă în culise, să îl atingă, să îi ceară un autograf. „George Enescu surâdea continuu”, spunea un ziarist, „și îi privea cu duioșie pe cei din jur”. Era un geniu dar, în același timp, foarte apropiat de oameni. Să reținem, de asemenea, că el considera sala Palatului Cultural drept una dintre cele mai bune din Europa, cu o „acustică perfectă”:

- Să vedem dacă va rămâne la fel și după restaurare.

- Aprecierea marelui nostru compatriot este un lucru formidabil. De aceea și sper că sala Palatului Cultural nu-și va pierde acea „acustică perfectă” care l-a încântat atât de mult.

- Sunt curios să știu dacă, în urma cercetării întreprinse asupra personalității și operei lui George Enescu, care mă gândesc că v-a mijlocit un contact mai direct cu el, v-ați schimbat percepția despre creatorul de geniu și implicit despre propria dumneavoastră persoană. Sigur că despre o astfel de personalitate ne creăm o impresie din manuale, din presă, prin intermediul altora. Dar dumneavoastră ați ajuns într-un contact, într-un fel, direct cu ceea ce a însemnat Enescu.

- Despre George Enescu știam destul de puțin. Știam, fără îndoială, precum știe tot românul, că a fost unul dintre cei mai mari muzicieni ai lumii, că a fost și a rămas inegalabil etc. Nu știam în schimb că a avut legături cu Aradul. Numai după ce am consultat arhivele și, îmi place să cred, o mare parte din presa din Arad, fără să pretind că am făcut o cercetare exhaustivă, căci niciodată nu poți fi exhaustiv!, am avut o revelație, descoperindu-l pe George Enescu, tot pe atât de mare pe cât a fost și aceea când am descoperit că Aradul are o istorie a culturii și teatrului cu care puține orașe și ținuturi din țară se pot mândri. Am descoperit un George

Enescu puțin altfel decât îl știam. Te invit să răsfoiești pagini de ziar foarte bine "așezate" în paginile cărții de către Laurian Popa, un foarte bun designer, care a și realizat o colecție iconografică, de facsimile din presa vremii.

- *Unele dintre facsimilele publicate în cartea Dumneavoastră sunt extrase din ziarul Aradul. Este o publicație pe care am repus-o în circulație în anul 2013, după o pauză de peste optzeci de ani!*

- Mă bucur foarte mult că se continuă o tradiție, aș zice strălucită, de istorie a publicisticii arădene. Am încercat o schiță de portret la începutul cărții, un portret al lui George Enescu, un portret ceva mai aparte, care reia opinii exprimate în presa arădeană. Un portret pe care îndrăznesc să-l numesc colectiv, și de aceea inedit, întrucât în alcătuirea lui m-am bazat pe mai multe surse, inclusiv pe „mărturiile”, la care m-am mai referit, ale lui Lajos Pinter. Acestea sunt interesante și acum, la peste trei decenii de la apariția lor, și merită a fi citite și recitite, și chiar reeditate. Ziaristul își amintește și reconstituie, cu fidelitate și devotament, o serie întreagă de date și întâmplări de o importanță copleșitoare pentru cine vrea să-l cunoască pe cel care a fost George Enescu. Portretul meu reunește sublinieri, precizări, opinii, informații, unele nedepășind cadrul unor anunțuri și știri lapidare, ce aparțin unui mare număr de condeie. Trebuie să facem tot ce ne stă în putință ca să nu lăsăm să se aștearnă uitarea peste un trecut cu valoare de patrimoniu și despre care încă știm extrem de puține lucruri. Aradul a avut, de exemplu, personalități extraordinare la conducerea Bisericii Ortodoxe! Unul dintre marii episcopi ai săi, Andrei Mager a fost unul dintre marii episcopi ai săi care a participat la un concert al lui George Enescu.

- *Ce ați reținut cu privire la trăsăturile de caracter ale lui George Enescu.*

- George Enescu, așa cum sunt toate marile spirite, a fost, prin excelență, un om modest.

- *Modest și introvertit?*

- Nu pot să nu fac măcar în treacăt o referire la prezent. Oricâte titluri de doctor ai obține, oricât de multe contribuții ai avea, oricât de multe

izbânzi ai dobândi, trebuie să ne păstrăm modestia. Eu mereu fac trimitere la un verset din Biblie: „Mândria merge înaintea căderii”. Mă gândesc la oameni pe care îi avem în preajmă și pe care îi vedem plini de importanță, gomoși, întotdeauna cu o batistuță la veston, oameni care au impresia că ei au descoperit lumea. Contrar lor, spiritele mari, cele din stirpea lui George Enescu, oricât de răsunătoare le-ar fi succesele, nu devin arogante, nu sfidează pe nimeni cu „uitați-vă cine sunt eu”, ci rămân modeste, generoase, dispuse în fiecare moment să ajute, să facă bine. În acest sens știm despre George Enescu că la Arad a donat cinci mii de lei pentru șomeri, că a susținut concerte în folosul a șapte – opt sute de bolnavi, că la Bârlad, în timpul primului Război Mondial, a organizat concerte ca să adune fonduri pentru spitale.

- *Într-adevăr, Enescu în ipostaze mai puțin cunoscute. Continuați și cu alte aspecte!*

- George Enescu a fost un om interiorizat. Fără mare apetit de vorbă. Prefera mai degrabă să tacă. Nu era un om al cuvântului, ci un om al măiestriei, un artist desăvârșit. Un om al exemplului personal, dar și un mare pedagog. Când l-a întâlnit, de exemplu, pe Yehudi Menuhin, la Paris, în pauza unui concert, viitorul mare muzician era un copil. Avea doar câțiva ani. A venit la el împreună cu tatăl lui. George Enescu stătea de vorbă cu dirijorul concertului, care, văzându-l pe Menuhin, a ridicat privirea spre maestru și i-a spus: „Cred că ați văzut mulți copii minune. Ați ascultat mulți copii minune.” Auzind aceste cuvinte Menuhin a reacționat pe loc: „Eu nu vreau să fiu copil minune. Eu vreau să fiu artist.” Ce credeți că a făcut după aceea pentru a-și convinge idolul? A cântat o parte din piesa pe care George Enescu a interpretat-o în concert cu câteva minute înainte. Apoi i-a spus că a ascultat alți doi mari violoniști ai momentului și că el dorește, dacă este posibil, să îl aibă ca maestru, să facă ore cu el. A doua zi însă George Enescu urma să plece din Paris în România, așa cum proceda de obicei, și nu a stabilit nimic concret cu Yehudi Menuhin. Mereu gândul lui a fost de a veni acasă. A avut o legătură extrem de puternică cu pământul natal. Mă gândesc cu tristețe la românii plecați de un an, doi în străinătate, în Spania sau în Italia, de pildă, care “uită” limba română. O vorbesc deja cu accent. Or, marile spirite au fost întotdeauna legate de locurile cărora aparțin, de sufletul neamului lor. Sigur că ele aspiră permanent la universalitate, nicio

clipă însă nu își reneagă obârșia. Dar să revin la Yehudi Menuhin. El nu se dă bătut și, după întoarcerea lui George Enescu în România, nu zăbovește prea mult și vine să își întâlnească maestrul în țara lui de origine. Aici, ani la rând, Yehudi Menuhin stă câte o lună de zile, fiind consiliat și îndrumat de George Enescu.

- *Ne-ați spus că prezența sa la Arad a fost semnalată în peste o sută treizeci de articole, dar e important și în ce fel de articole. E vorba doar de știri scurte sau și de relatări mai ample, poate și articole de fond, de opinie?*

- George Enescu a fost prezent în presă prin aproape toate genurile publicistice. De la știri și scurte informații la „copy-paste” ale unor articole apărute în străinătate, de la interviuri la relatări despre evenimentul în sine, de la confesiuni prilejuite de prezența lui în Arad până la memorii ușor sentimentaloides, dar întotdeauna de bună credință. În toate ziarele arădene s-au publicat numeroase dialoguri care au avut de regulă același titlu: „De vorbă cu George Enescu”. Cât privește temele acestor interviuri, așa cum se poate constata și din dialogul publicat în noiembrie 1929, nu erau numai de interes local, ci se refereau, de exemplu, la turnee întreprinse la Boston, Paris, Viena, Budapesta sau București. După un concert al lui George Enescu încă multă vreme publicul se simțea atins de aripa inefabilului, de miracolul sunetelor, când frenetice, când învăluitoare, cu ceva intraductibil în ele față de cuvânt. Am înțeles că ziariștii arădeni aveau mari probleme de fiecare dată când scriau despre concertele sale. Dar știi cine i-a ajutat să treacă peste dificultăți? George Enescu însuși. Întotdeauna, înainte de venirea la Arad, impresarul său, același timp de peste treizeci de ani, scria și trimitea, ca din partea maestrului, o scrisoare în care dădea explicațiile și informațiile necesare. Câteodată, e drept mai rar, scria chiar George Enescu. Apăreau astfel avancronici și cronici judicioase, uneori cu un aer monden, cu relatări destul de insolite pentru a capta interesul cititorilor. Desigur, din punctul meu de vedere, nu se ridicau la standardul unor cronici muzicale în înțelesul propriu al cuvântului. Nu distingeau diferența dintre modul cum se abordează o simfonie față de o sonată sau o rapsodie față de un cvartet. Însă în locul unor comentarii docte, a unor tratări mult prea specializate, ziariștii arădeni au făcut mult mai mult, în comentariile lor s-au lăsat vrăjiți de sunetul inefabil al muzicii, de misterul și taina pe care doar arcușul unei

viori le poate stârni. Dacă e să îl parafrzez pe Blaga, aş zice că la concertele lui George Enescu, care uimeau, încremeneau asistenţa, arcuşul nu desluşeşte taina, ci o încarcă şi mai mult de mister, încât tot ce este neînţeles se schimbă în neînţelesuri şi mai mari. Mă gândesc acum la definiţia pe care a dat-o Nichita Stănescu muzicii. „Muzica răspunde la întrebări care nu au fost puse niciodată.” Poate ziaristii arădeni, poate publicul arădean a încercat să răspundă la întrebările puse, prin muzică, de George Enescu, întrebări care niciodată, nici atunci, nici după aceea, nu au fost adresate.

- *Îmi stăruie în minte ce mi-aţi spus despre un ziarist care după concert al lui George Enescu mărturisea că „a rătăcit” pe străzile Aradului aproape până către ziuă.*

- Da. Probabil că ziaristul respectiv a fost atât de mişcat de concert încât a preferat să meargă pe străzi, să hoinărească, simţind că în felul acesta îşi prelungeşte starea atinsă la concert. Nu poţi să cobori din înălţimea artei, din extazul muzicii, brusc în bucătărie sau să „aterizezi” direct în papucii de casă şi să redevii omul de rând ce ai fost mai înainte. Pentru noi toţi este extrem de important să ne prelungim întâlnirea cu marile valori. Cum ai văzut, eu mă gândesc, adeseori, la ce şansă extraordinară am avut să întâlnesc în studenţie câţiva mari profesori. O şansă pe care, din păcate, generaţia de astăzi tot mai puţin o are. George Enescu era atât de modest, era atât de apropiat, era atât de duios în privire, cum recunoşteau mai toţi ziaristii arădeani, încât cei care îi erau în preajmă nu conştientizau pe deplin că geniul plutea în aer şi că le este dat să trăiască momentele acestea unice.

- *Fac doar o scurtă paranteză, apropo de felul în care ne preţuim valorile şi conştientizăm prezenţa lor. Astăzi, la Timişoara, s-au inaugurat busturile profesorului Gheorghe Tohăneanu şi cel al lui Nicolae Boboc, ambii legaţi de culturalitatea, de spiritualitatea românească în general, dar şi de cea din vestul României, în speţă şi de cea arădeană în mod particular.*

- Dacă ştiam, mergeam şi eu la inaugurarea bustului regretatului Gheorghe Tohăneanu. El a fost profesor şi la Arad. Cred că patru-cinci ani a predat la Universitatea noastră.

- *Nicolae Boboc a fost dirijor al Filarmonicii din Arad. Presupun însă că de numele lui Gheorghe Tohăneanu vă leagă multe amintiri din anii de studenție. La fel ca și de cel al lui Eugen Todoran.*

- Eugen Todoran și Gheorghe Tohăneanu au fost doi mari profesori ai noștri. Gheorghe Tohăneanu era foarte apropiat de oameni. Era volubil, comunicativ, emana căldură. Era un profesor și un cărturar de mare clasă. Eugen Todoran era în schimb olimpian, mai retras și mai distant. Rămâne una dintre cele mai importante personalități pe care le-am cunoscut și nici nu pot spune cât de mult îi datorez pentru modul cum m-a sprijinit și înțeles cât i-am fost studentă. Probabil că, la fel ca mine, sunt foarte mulți gata să-și exprime aceeași recunoștință. Nota nouă primită la un examen despre Eminescu, de la Eugen Todoran, însemna o teză de doctorat. Desigur, exagerez puțin. Dar să iei un nouă, era o izbândă, pentru că profesorul Eugen Todoran nu asculta doar subiectul. Subiectul era doar un pretext pentru a te plimba prin toată materia. De fapt, profesorii noștri, Todoran și Tohăneanu, alături de care trebuie pus neapărat și Gheorghe Ivănescu, erau realmente extraordinari. Despre profesorul Gheorghe Ivănescu, care nici nu auzea bine, nici nu vedea bine, atunci când am intrat în Facultate nici nu știam cine este. Nu știam că este autorul unei cărți uriașe de istoria limbii române. Bibliografia, practic, numărul unu în domeniu. Nu suntem conștienți de valori decât în momentul în care nu mai există, când trec în posteritate. Nicolae Iorga spunea că „valorile autentice când mor sunt acoperite de uitare”. Dar aceasta e doar o primă etapă. După uitare urmează o redescoperire a lor. După redescoperire urmează, eventual, polemici de denigrare, de așezare într-un anumit tipar axiologic și apoi “preluarea” de către posteritate, o “preluare” pentru eternitate.

- *Să închidem această paranteză și să revenim la subiect.*

- *Îmi cer scuze pentru paranteză!*

- *O paranteză binevenită! Înțelegem și vedem cum este perceput astăzi George Enescu, dar vă întreb, revenind în atmosfera vremurilor în care el descindea pentru primele dăți la Arad, cum era primit, cum era văzut, cum era apreciat de publicul arădean, de “intelighenția” locului, de oficialități?*

- George Enescu a venit pentru prima oară la Arad, în calitate de mare interpret, consacrat ca atare, la 41 de ani, în 1922. Iar în 8 și 9 decembrie a susținut două concerte. După alte trei prezențe, 1923, 1927, 1929, și acestea soldate tot cu câte două concerte, în 1931, la cea de a cincea prezență a maestrului în orașul de pe Mureș, de astă dată în anul când împlinise o jumătate de veac, primește titlul de „Cetățean de onoare”. Firește, poate că vrei să știi, căci eu am fost foarte curioasă să aflu, cine era primar la Arad când s-a întâmplat istoricul eveniment. A fost Corneliu Radu. Nu numai un foarte bun medic pediatru, la care în copilărie, ca aproape toți copiii din oraș, am fost dusă și eu de mama la consultații și tratament, ci și un om de mare deschidere intelectuală. Păcat că nu a fost primar decât câteva luni. Suficient totuși ca să dea curs propunerii făcute de directorul Liceului Moise Nicoară, profesorul Ascaniu Crișan, totodată și președintele Astrei Culturale din localitate. “Laudatio”, în schimb, fost scris și rostit de Corneliu Albu.

Cât privește presa, în perioada aceasta de două decenii și un pic, nu și-a modificat atitudinea și percepția față de George Enescu. Ziariștii se întreceau între ei anunțându-i cu mult timp înainte venirea la Arad. Aș zice că în anii 1931, 1936, 1937, 1938, 1942, 1943 dar și mai târziu, pe măsură ce faima îi crește, spațiile ce îi sunt destinate în ziare devin tot mai mari. Cele peste douăzeci de publicații apărute în Arad, care erau de durată, nu apăreau și se stingeau peste noapte, probează convingător că arădenii au fost cititori de presă statornici, foarte interesați de cultură, dar și că l-au considerat pe George Enescu unic, irepetabil, un interpret de geniu. În concluzie, faptul că între 1922 și 1943, când își încheie șirul vizitelor, el a susținut un număr de optsprezece concerte, mă îndreptățește să spun că George Enescu a fost o permanență la Arad.

- Care au fost primele piese de George Enescu interpretate la Arad? Când întreb asta, nu mă refer la cele interpretate chiar de maestru!

- Prima piesă a lui George Enescu interpretată la Arad, a fost *Rapsodia I*, la 21 ianuarie 1912 în Marea Sală a Hotelului “Crucea Albă”. De altfel, vom găsi în presă până în anul 2011, când îmi închei cercetarea, relatări permanente despre programul Filarmonicii din Arad, și, implicit, interpretarea compozițiilor lui George Enescu. Interesul și respectul pentru el era imens. Devenise chiar erou de literatură. De exemplu, Rusalin

Mureșan a scris o poezie la moartea lui, iar altcineva a făcut din el personajul principal al unei schițe. Eu am urmărit, am mai spus acest lucru, prezența lui George Enescu în presa din Arad până anul publicării cărții. De la 1889 până în 2011. Revista "Biserica și școala" am consultat-o, de exemplu integral. De la primul număr, apărut în 1877, și până în anul în care și-a încetat apariția.

- *Apropo de Marea Sală a Hotelului "Crucea Albă". Tot acolo au cântat Strauss și Liszt.*

- Exact! Sala Mare a Hotelului Crucea Albă a fost locul unde s-au desfășurat marile evenimente culturale. Asta pentru că Palatul Cultural s-a inaugurat în 1913. Din anul 1913 și până în prezent, toate concertele cu Enescu s-au desfășurat în Sala Palatului Cultural. De fapt, nimic nu a scăpat de ochii avizi de informații ai ziariștilor vremii. *Rapsodia I și Sonata în do major* au avut premieră absolută la Londra, la Queen's Hall. Informația a preluat-o presa din Arad dintr-o publicație apărută la Berlin, "Die Post", în care evenimentul era comentat pe larg. Ce mică era Europa! Un eveniment de la Londra, consemnat într-o publicație germană, care apoi ajunge în presa din Arad. Nu mai vorbesc de faptul că toate marile opere muzicale ale lui George Enescu au fost prezente în concerte și la Arad. De exemplu, cu prilejul Concertului din 17 decembrie 1936 de la Palatul Cultural, concert consemnat în ziarele "Știrea", "Drapelul", "Hirlap" și "Aradi Közlöny", s-au făcut referiri ample la succesul operei *Oedip*, reprezentată în premieră absolută la Paris.

Deci, presa arădeană urmărea ce se întâmplă cu George Enescu și era la curent cu marile sale succese. Într-un interviu care avea ca obiect premiera cu *Oedip*, a fost întrebat cât de mult a lucrat la această capodoperă, ce reprezintă pentru el opera *Oedip*. În fond, este o operă de maturitate, este o operă extrem de dificilă, care se joacă destul de rar tocmai fiindcă pune mari dificultăți interpretării. George Enescu era mereu apreciat pentru desăvârșirea tehnicii sale. El a fost considerat de un ziarist arădean "cel mai mare poet al muzicii". Și alți ziariști din Arad, în alte articole, spuneau că George Enescu "cântă cu inima". Pe de o parte era tehnica desăvârșită, extraordinara lui virtuozitate, fiind absolut fără egal, dar în același timp avea ceva în plus, ceva ce îl apropia mai mult de miracol decât de realitate. Transmitea o parte din pasiunea sufletului lui. Dădea o parte din inima lui.

Ardea pe scenă. Atunci când a primit titlul de "Cetățean de Onoare", ziaristul spunea că a fost în sală „o unire în minte și suflet”. Mintea percepea desăvârșirea tehnicii iar sufletul percepea sensibilitatea, emoția, trăirea, flacăra vie și pilduitoare pe care o dădea mereu George Enescu.

- *Cum au izbutit arădenii să îl convingă pe George Enescu să accepte titlul de "Cetățean de Onoare"? Mi-ați mai vorbit despre acest subiect, dar aș dori să reveniți și să îl nuanțați.*

- Lui George Enescu numai patru orașe din România i-au conferit titlul de "Cetățean de Onoare": Arad, Dorohoi, locul obârșiei sale, București și Iași. Iar între acestea Aradul a fost cel dintâi. Încă o dovadă că arădenii l-au apreciat în mod deosebit pe George Enescu. Titlul de "Cetățean de onoare" l-a primit în 6 noiembrie 1931 și cu acest prilej a susținut un singur concert. Mergea și de astă dată, ca întotdeauna, spre Budapesta și Viena, și iarăși, ca întotdeauna, s-a oprit la Arad să își bucure admiratorii. A fost un moment, așa cum reiese din toate comentariile, un moment care a făcut să fremete întreg Aradul. Cred că și maestrul, la rândul lui, a fost foarte impresionat de modul cum au hotărât arădenii să își arate prețuirea față de el.

- *În ce au constat formalitățile pentru acordarea titlului? Cum s-au derulat lucrurile?*

- Probabil că diferit de cum se acordă astăzi. În primul rând, după informațiile deținute, știm că s-a constituit o Comisie interimară în vederea conferirii titlului de "Cetățean de onoare", întrucât Primarul nu și-a permis să decidă singur conferirea unui titlu atât de onorant. Această Comisie interimară condusă, în calitate de președinte, de primar, regretatul doctor Corneliu Radu, pe care, iată!, ce bine că l-am scos din uitare, un mare doctor pentru copii, cum am mai spus, dar și un primar special care rămâne legat în istoria Aradului de personalitatea lui George Enescu.

Fără îndoială, cu prilejul primirii titlului paginile ziarelor erau pline de articole referitoare la eveniment. De aceea, la un moment dat, nici nu știam dacă dr. Corneliu Radu era primarul sau era doar președintele Comisiei interimare! Desigur, m-am documentat și astfel l-am identificat ca fiind atunci, pentru câteva luni, deopotrivă primar al Aradului și Președinte

al Comisiei interimare, comisie formată din intelectuali care, la modul cel mai serios, au analizat contribuția lui George Enescu și au propus conferirea titlului de care suntem mândri și astăzi. Nu este suficient, ca primar fiind, să te consideri mare, să crezi că, dacă ocupi o funcție publică, poți hotărî orice și te pricepi la orice.

Așadar, în 6 noiembrie 1931, în față cu o sală arhiplină și entuziastă, George Enescu, ca întotdeauna, modest, taciturn, prin câteva cuvinte și gesturi, fără să vorbească prin cuvânt, a “grăit” ca nimeni altul prin sunetele viorii sale “fermecate”. Mă gândesc acum ar fi procedat muzicienii de astăzi.

- Vedetele de astăzi sunt pretențioase!

- Ce discursuri ar fi tras! Ce dizertații! Ce mulțumiri ar fi adresat! Presa a consemnat faptul că George Enescu “a dat” o strângere de mână și o “aplecare adâncă”. Dar nu în sensul de aplecare până la pământ sau până la genunchi.

- Nu a ținut un discurs care să accentueze solemnitatea momentului?

- Niciun discurs! A mulțumit doar cu o “aplecare adâncă” arădenilor pentru gestul lor de a-l fi omagiat. A luat apoi vioara, iar arcușul a început să se dezlănțuie pe corzi, fascinând întreaga asistență cu sunetele acelea miraculoase, care cu siguranță în momentul conferirii titlului de “Cetățean de onoare” au avut reverberații cu totul speciale. Erau sunete încărcate de emoții, de trăiri adânci, de înălțare spirituală. Nu este de ajuns să participi la un eveniment mare, dacă nu îndeplinești condiția ca și tu să încerci să te ridici la nivelul evenimentului. George Enescu a produs o frenezie fabuloasă în sală, publicul fiind conștient că participă la un eveniment unic.

- A fost o apreciere unanimă în presa locală, în presa vremii, a lui George Enescu?

- Absolut!

- Nu au existat controverse?

- Nu. Nu am întâlnit nici o controversă, nu am întâlnit nici un boicot, nu am întâlnit nici o rezervă față de George Enescu. Nu am întâlnit campanii negative de presă.

- *Ne putem permite o paralelă ? Ce părere aveți despre de titlul de Cetățean de onoare acordat în prezent de primăria Aradului, dar și despre titlurile academice acordate de Universitate?*

- Universitatea noastră, având modele superbe în istoria culturii arădene, de mari valori, nu dorește ca titlul de "Doctor Honoris Causa" să cadă în derizoriu. Nu ne pripim, de altfel, nici cu cel opus, chiar dacă el nu onorează, acela de "Persona non Grata", Nu ascund că, în acest moment, avem doar un ziarist declarat "persona non grata". Pe care nici nu l-aș situa, de fapt, în zona ziaristică, ci, mai degrabă, în aceea a mercenariatului, la capitolul "mercenarii presei arădene". Ei bine, de titlul "Doctor Honoris Causa", așa cum știi, la noi nu se face abuz, îl acordăm extrem de rar. Se pare că la fel procedează și primăria cu cel de "Cetățean de Onoare" . Nu știu cine l-a luat ultima dată, dar știu că regretata Cornelia Bodea l-ar fi meritat din plin.

- *A fost primit de doi oameni de afaceri: Gheorghe Cozma și Valer Blidar.*

- Doi oameni de afaceri. Este foarte bine că se dă oamenilor de afaceri. Și domnul Blidar și domnul Cozma sunt oameni care au construit o industrie la Arad, o industrie prosperă într-un Arad aproape mort în plan industrial. Sunt doi distinși oameni de afaceri. Și înțeleg motivele pentru care li s-a acordat titlul de "Cetățean de Onoare".

În plan cultural și în planul învățământului, când mă gândesc la Liszt sau George Enescu, nu văd astăzi oameni care ar putea să ia acest titlu. Ar fi bine să fim zgârșiți în acordarea lui. Acest titlu ar trebui să acopere, cu adevărat, o contribuție de anvergură.

- *Putem să revenim și să nuanțăm raportul dintre presa română și presa maghiară, în perioada Enescu?*

- Presa maghiară a fost împreună cu presa română și presa română a fost împreună cu presa maghiară. O să fac iarăși o digresiune, care nu e la

obiect dar spune foarte mult. De exemplu, atunci când Aurel Vlaicu a zburat la Arad, un ziarist maghiar a fost cel care a dat informația despre zborul ce va avea loc pe hipodromul din Arad, în anul 1912. Era o solidaritate de breaslă între ziariști. Se întreceau între ei în a aduce elogii. Dar elogiul nu la modul grosier, ci la modul delicat, sensibil, profund, la modul bucuriei de a participa la evenimente pe care este greu să le redai și pe care doar privilegiții au șansa să le relateze.

- *Această cercetare cuprinde optzeci de pagini de facsimile, optzeci de pagini de extrase din presă, de documente. Cum ați realizat selecția?*

- Chiar mă gândeam să prezint o parte dintre ele. În cartea *Aradul teatral* nu am publicat numeroasele documente pe care le am, ci doar o colecție iconografică, elaborată dintr-o altă perspectivă. M-am gândit că în cartea despre George Enescu ar fi bine să rămână aceste facsimile, fiind pagini relevante de istoria presei. Cineva ar putea să scrie un studiu serios, având în atenție doar aceste facsimile. Ar putea să scrie un studiu, nu mai puțin incitant, despre presa din Arad, despre cele peste 20 de ziare care au apărut în acest oraș. O bună parte din ele se află în carte.

S-ar putea reconstitui nu numai personalitatea lui George Enescu. S-ar putea reconstitui istoria presei arădene, s-ar putea reconstitui publicistica arădeană în devenirea ei. S-ar putea elabora chiar o posibilă teză de doctorat despre presa arădeană. Eu nu m-am oprit cu documentația la presa interbelică. După „Patriotul”, care a apărut în anul 1945, am urmărit „Flacăra Roșie” și „Vörös Lobogó”, ziare ce au apărut până în anul 1989, iar apoi „Adevărul” și „Nyugati Jelen” până în momentul realizării cărții, deci până în anul 2011, inclusiv.

Ar fi foarte interesant de urmărit cum presa arădeană s-a ocupat în continuare de George Enescu și felul în care Filarmonica arădeană i-a inclus sau nu în programul său anual compozițiile. Pe lângă „Memoria arhivelor” și „Memoria media” am inclus în carte și un capitol „Memoria afectivă”. Eram curioasă să aflu de la câțiva arădeni, profund cunoscători ai muzicii, cum se raportează într-un mod personal, din perspectiva propriilor lor personalități, la George Enescu, subliniind ce înseamnă George Enescu pentru ei. Eu am elaborat doar o carte de istoria culturii. L-am evocat pe autorul „Rapsodiilor” din perspectiva documentelor de arhivă și a docu-

mentelor media. Câțiva muzicieni din Arad, dar și din Timișoara și Lugoj, au scris și ei cărți despre George Enescu dar dintr-un unghi diferit, abordându-l printr-o optică mult mai specializată decât am făcut-o eu. Nici nu știam că în momentul când am întreprins însă documentarea la carte, și nici mai târziu când am elaborat-o, nu știam, spre regretul meu, nimic despre apariția acelor cărți. Nu le-am văzut și nu le-am citit. Autorii respectivi își publicau propriile cercetări cu privire la turneele lui George Enescu în propriile lor orașe.

- *Asupra metodei de lucru v-aș ruga să insistăm. În ce măsură ați reușit să faceți o armonizare a "Memoriei arhivelor" cu "Memoria media" și a acestora cu "Memoria afectivă"?*

- A fost extrem de dificil să organizez, să sintetizez puzderia de date. Aici iarăși îl citez pe George Călinescu, care spunea că Alexandru Odobescu, în „Pseudokinegetikos”, „bate câmpii cu grație”. Eu nu aveam grația de a bate câmpii, cum nu am nici talentul unui mare scriitor. Nu am putut, deci, să bat câmpii cu grație cum făcea Odobescu, nici fără grație. În paranteză fie spus, nu avem nici un George Călinescu care să sesizeze acest fapt. Am însă mii de fișe despre istoria culturii în Arad. Tocmai de aceea mi-a fost extrem de greu să le “organizez”. Nu am știut cum anume să le așez într-un tom.

O carte înseamnă ceva iar articolul de ziar altceva. Publicarea unui studiu într-o revistă are rigorile lui, într-o carte de istorie a culturii presupune o documentare de altă anvergură. Adevărul e că nu prea există monografii despre teatrele românești. Nici chiar monografia Teatrului Național din București nu a fost adusă la zi, cum ne-am fi așteptat. În lipsă de modele, a trebuit să mă gândesc destul de mult cum aș putea să sintetizez documentele și să le asociez cu presa și arhivele. În același timp, am remarcat că istoriografia se îndreaptă foarte mult spre oralitate. La început nu înțelegeam de ce se merge atât de mult pe istoria orală.

Ei bine, această istorie orală va deveni, peste douăzeci de ani, peste patruzeci de ani, istorie autentică. Acum ea este afectivă. Dar ea poate deveni o istorie profundă. O realitate profundă. În scris vrei să arăți, de multe ori, ceea ce ți-ai dori să se întâmple, ceea ce ai dori să fie. Pe când în momentul în care vorbești liber chiar spui ceea ce gândești. Este multă autenticitate, din punctul meu de vedere, în istoria orală.

- *Aveți tentația să idealizați?*

- Nu ai timp ca oficial, ca protagonist, să îți confecționezi o platformă, să îți confecționezi un pedestal pe care să te urci ușor sau să îi lași pe alții să înțeleagă că ar trebui să te afli acolo.

- *Doamna profesoară, încotro? De acum, spre ce direcție se îndreaptă atenția și preocupările dumneavoastră de cercetător? După istoria teatrului transilvănean, după istoria teatrului arădean, după George Enescu și Aradul, ce considerați că ar putea să reprezinte o nouă provocare?*

- Sunt fericită că am apucat să termin *Aradul teatral*. Teatrul, în general, și istoria teatrului, în special, mi-au stat în suflet și în minte câteva decenii. Am început să scriu din studenție, așa încât în anul 2010 am încheiat pentru totdeauna istoria teatrului. Am publicat patru cărți. Este enorm! Trei mii de pagini! Deci nu mai doresc să mă refer la istoria teatrului. De fapt, am și valorificat întreaga documentație. Am reușit să propun o sinteză, neavând modele. Este și bine și rău. Este bine pentru că nu am fost tentată să plagiez pe nimeni.

Va rămâne perioada 1752 - 2010. Îi invit pe alții să continue cu ceea ce va urma... În planul istoriei culturii, din punctul meu de vedere, de asemenea am încheiat cu ceea ce mi-am propus să fac. Voi studia și mă voi apleca de acum încolo, cu seriozitatea și competența pe care mi-aș dori să le am, spre gramatică. Poate voi scrie despre marii mei profesori. Poate voi scrie o carte „Lizica Mihuț, un rector în tranziție”, în care să mă refer la oameni pe care i-am cunoscut, la oameni care m-au blamat, care au făcut campanie de presă împotriva mea și a Universității, care au vrut să ne facă rău. Dar să nu crezi cumva că-i văd peste tot numai pe aceștia. Sunt foarte mulți oameni care ne-au sprijinit, în fața cărora merită a ne apleca cu toții până la pământ.

E foarte important să poți să spui „mulțumesc”. În același timp, se cere să spun că este bine să reținem că am ajuns deja la volumul al XV-lea cu Anuarul Universității. Nici nu știu cum au trecut anii! Așteaptă să intre la tipar și volumul al XV-lea!

- *Anii îi vedeți doar în bibliotecă, primele paisprezece volume ocupă un raft întreg!*

- Câteodată, da, îi văd în bibliotecă. Aproape că mi se pare incredibil că există aceste paisprezece volume! Toată istoria universității noastre se află în ele. Pe baza lor se poate realiza o sinteză - iată o provocare pentru tine, Andrei - o istorie a universității noastre pe baza acestor Anuare, a acestor cărți care au fiecare cinci-șase sute de pagini, care grăiesc despre binele și răul întâmplat, despre izbânzi și eșecuri, despre bucurii sau despre plânsul interior, profund.

Nu întâmplător, arădenii nu au avut un învățământ superior. Arădeanului îi trebuie foarte mult până să iasă din sine și să se manifeste, să aplaude din tot sufletul, să fie și cu mintea și cu inima alături de momente, instituții sau evenimente care se petrec în preajmă. Din punctul meu de vedere, cea mai importantă izbândă a Aradului după 1989 este învățământul superior.

- *Subscriu și am susținut asta mereu! Învățământul superior, ca un motor al dezvoltării comunității arădene, dar și un rezervor de valori!*

- Aradul și-a dorit învățământ superior încă din 1855. Acum există și asta le dă arădenilor un real sentiment de mândrie. Am simțit din partea lor un sprijin emoțional foarte puternic, mai ales atunci când au fost dirijate împotriva mea odioase campanii de presă. Am simțit un sprijin extraordinar! Sunt un om incomod pentru că spun ce gândesc. Niciodată nu spun altceva. Am oroare de duplicitate, de fariseism, de ipocrizie. Am fost, poate, cel mai mult calomniat în presă (am și câștigat în instanță despăgubiri pentru calomnie și insultă), eu, care nu făcusem altceva decât să construiesc o universitate împreună cu colegii mei. Nu singură. Niciodată nu vorbesc despre mine la singular. De aceea și suntem împreună. Am simțit atunci, în acele momente, recunosc, dificile, Aradul profund. Dincolo de Aradul politic, există un *Arad profund*, pe care eu îl cunosc foarte bine. Există Aradul oamenilor, intelectuali sau neintelectuali, dar există un Arad în care nu primești aplauze peste noapte. De fapt, aplauzele fulminante sunt aplauze care pier la ivirea zorilor.

În Arad găsești un mod de a te raporta la o colectivitate care știe să aprecieze, dar nu peste noapte. Arădeanului îi trebuie, poate, câteva decenii

sau câțiva ani să știe să spună „da” și să aprecieze în felul său. Nu la televizor, poate nu în presă. O privire, o strângere de mână, un “mod” de a te raporta la o persoană sau la o alta înseamnă tot un „mulțumesc” care se adresează celor ce bine-merită. George Enescu merită un „MULȚUMESC!”, cu majuscule din partea arădenilor, care au avut șansa să îl aibă de zece ori invitat de onoare, în optsprezece spectacole, devenite evenimente artistice de anvergură, irepetabile!

Meridiane

Însemnele Americii

- *Cum abia de trei zile ați revenit din SUA, unde după știința mea ați fost de patru ori, vă invit să discutăm despre această vizită. Vă rog să ne spuneți, așadar, care a fost scopul ei și ce a adus ea nou în experiența dumneavoastră americană față de cele anterioare?*

- Am poposit, într-adevăr, de patru ori în America. De trei ori în vizite oficiale, iar de data aceasta aș zice că am fost într-o pseudo-vacanță. Dar și așa, nu am lăsat deoparte cele două mari dimensiuni ale existenței mele: pe de o parte universitatea, pe de altă parte presa. De asemenea, am fost foarte atentă la o mulțime de aspecte ale vieții de fiecare zi a oamenilor. Și, fără îndoială, în primul și în primul rând m-a interesat viața de fiecare zi a familiei americane, *avant toute chose*, cum spunea Paul Verlaine despre simbolism. America înseamnă o experiență unică. America trebuie văzută. Eu i-aș trimite, dacă ar fi posibil, pe toți românii noștri peste ocean să se convingă ce înseamnă criza acolo, să constate la fața locului cât de marcați de criză sunt americanii, ce economii fac ei la încălzire și la lumină, cum ziua opresc încălzirea și chiar nici noaptea nu o lasă să meargă continuu. Fac o economie "la sânge". Fac tot ce le stă în putință să nu plătească mult. Nu le este indiferent dacă becul e aprins sau nu, dacă televizorul e deschis sau închis, și să știți că eu mă refer la oamenii care au o situație financiară prosperă, nu mă refer la cei care trăiesc dintr-o pensie sau trăiesc de pe o zi pe alta. Pensiile sunt, de altfel, destul de mici, în jur de o mie de dolari pentru un profesor, ceea ce mi se pare extrem de puțin.

- *Chiar așa și este, dar vă rog să nu anticipăm subiectul crizei financiare, pentru că vă voi ruga să insistăm asupra sa. E interesant de*

aflat, de înțeles, impactul crizei asupra societății americane, prin prisma unui intelectual român pragmatic.

- America, atât la întoarcere, cât și când eram acolo, mi-a dat sentimentul că România este un rai, un mic Eden, pentru că la noi este un *dolce far niente*, colegii mei nu se gândesc nicio clipă la faptul că mâine nu pot avea un loc de muncă, nu se gândesc niciun moment că s-ar putea diminua salariile, nu se gândesc deloc că această criză este chiar o realitate dramatică. Sigur că în România se discută mult, sunt multe controverse, sunt multe "Nu"-uri, dar dincolo de acest "Nu" aparent fiecare își vede de treaba lui, consumă mult și aruncă extrem de mult. Ei bine, în America să știți că nu se aruncă atât de mult, deși acolo se mănâncă foarte prost și ieftin. Gândiți-vă că doar cu patru dolari mănânci atât de mult că nu te mai poți ridica de pe scaun, dar mănânci ceea ce ei numesc "junk food" – mâncare proastă și nesănătoasă. Ai la discreție Cola, astfel că la plecare ești cu burta superplină, iar obezitatea nu este pentru ei o raritate.

- Cu patru deplasări în Statele Unite, puteți vorbi în cunoștință de cauză despre societatea americană. Care ați simțit dumneavoastră că sunt principalele teme de dezbatere pe agenda americanului?

- În primul rând vreau să vă spun că admir la americani demnitatea cu care se referă la propria lor patrie. Pentru ei America este America, steagul este steag, însemnele Americii sunt sfinte. Ei sunt extrem de mândri de țara lor. Nouă ne este teamă mereu să vorbim despre patrie, am ajuns să ne jenăm să spunem că România este patria noastră. Eu trăiesc un sentiment de mare mândrie că sunt româncă, cu toate că știți că eu nu am extremism de nici un fel, dimpotrivă, dezavuez pe cei care au extremism, oricare ar fi ele. Dezavuez la modul structural și profund extremismul venit din absolut orice parte. Eu întotdeauna am fost un om de mijloc. Un om de echilibru îmi place să cred. Ei bine, am fost extrem de mândră când la Muzeul de Artă Modernă de la New York, într-o sală foarte mare, poate sala cea mai importantă a muzeului, l-am întâlnit pe Brâncuși cu cinci lucrări așezate pe un pedestal. În fața lui era un Picasso, alături era Modigliani. Ce nu mi-a plăcut a fost faptul că numele îi era scris destul de mic, într-o parte. L-aș fi vrut scris mult mai mare, chiar dacă Brâncuși era prezentat ca un sculptor francez, născut în România. Asta cu toate că în 1956 el a dorit să se întoarcă

în România, decis să își doneze lucrările și atelierul țării, dar oficialitățile de atunci au amânat să se pronunțe și inevitabilul s-a produs. Cum știi, eu am microbul gazetarului. Mă și gândesc de multe ori că fără el aș fi fost poate mai fericită. Așa nu mă pot abține să nu scotocesc. Îmi e greu să îmi înfrânez curiozitatea de a vedea dacă ceva funcționează bine, dacă ceva nu e în regulă. Din acest motiv am dorit să aflu cât sunt de riguroși americanii și am consultat la biblioteca muzeului un tom uriaș cu absolut toate lucrările expuse în muzeu. Ei bine, la Brâncuși am găsit, în acea carte mai mare decât Biblia, doar două dintre cele cinci lucrări la care m-am referit, celelalte trei fiind altele. De exemplu, eu n-am știut că Brâncuși – și îmi cer scuze că din punctul acesta de vedere sunt ignorantă – are o superbă lucrare numită “La Negresse blonde” (“Negresa blondă”), o alta “Cocoșul” o alta intitulată “Peștele”. “Cocoșul” are forma unui cioc de cocoș, dând sentimentul de esențializare, de o meticuloasă elaborare. O lucrare dintre cele două prezente în catalog este “Domnișoara Pogany”. O capodoperă despre care știam că are un lustru deosebit, că simți nevoia să stai înaintea ei ceasuri întregi, să o pipăi și să o privești îndelung fără să-ți mai iei ochii de la ea. Nu văzusem până acum muzeul, pentru că la deplasările mele precedente era închis. Alături de sala în care se afla promontoriul cu cele 5 lucrări, la doi trei metri distanță, era o sală cu o laviță cu imitație din piele ecologică, pe care puteai să te așezi și să contempli lucrările artistului român. Puteai acolo să te încarci cu înaltă emoție, puteai să visezi, să gândești, deși eu am suferit puțin deoarece câțiva dintre cei care admirau lucrările lui Brâncuși s-au dus să consulte catalogul și să vadă cine este autorul. Poate și pentru că numele său era scris și așezat așa cum am remarcat. Asta în timp ce la alte lucrări numele artistului era pus în fața lucrării. La exponatele lui Picasso, Monet, Pissarro, Mânet, Gauguin, Cezanne, toți au săli întregi, numele sunt caligrafiate în față cu litere vizibile de la distanță. Institutul de Cercetări în Artă, cel care realizase Institutul Metropolitan, respectiv Muzeul de Artă Modernă, putem spune că în cazul lui Brâncuși a dat Cezarului ce e al Cezarului. În catalog figurează “La Negresse blonde”, dar tot acolo scrie că se află și “Coloana Infinitului”, varianta 1 a machetei lui Brâncuși, dar ea nu există decât în catalog, căci din sală lipsește, pe când “Cocoșul” și “Peștele”, lucrare intitulată de Brâncuși “Blue, grey and black” (“Albastru, gri și negru”), sunt în sală, dar nu în catalog. “Măiastra”, alta decât varianta cunoscută din metal, în catalog apare cu titlul “Pasărea magică”. Chiar am

pus întrebarea de ce în catalog sunt trecute unele exponatele iar altele nu. Răspunsul a fost că unele exponate participă la expoziții internaționale, publice ori personale, foarte bine plătite, iar muzeul își strânge astfel fondurile necesare. Spre surprinderea mea, în acel muzeu am dat de Ceaușescu, într-o sală care poartă denumirea "Performanțe", în care erau proiectate două din interviurile date de el lui Ioan Grigorescu, în 1977 și 1978, o perioadă "mai relaxată" din viața țării noastre, când era foarte bine cotate pe plan internațional. Am reținut, plăcându-mi mult, formularea: "Poporul, dacă nu poate să conducă, lasă-l să critice". Chiar dacă el nu a ținut niciodată seama de ea! Poate că în acei ani gândea în felul acesta, dar înspre '89 știm cum a fost cu critica. Faptul că acele interviuri rulează mereu pe un ecran mare este destul de interesant. Este adevărat că mai nimeni din cei în trecere prin sală nu a stat multe secunde să privească imaginile respective în afară de mine. Eu am stat pe un scaun, încercând să atrag atenția și altora, asupra imaginilor de pe ecran. Nu am reușit. Am constatat că nimeni nu se interesează de nimeni, în SUA. Adică poți să te duci cu hainele pe dos, poți să te duci cu ochelarii puși invers, poți să umbli cu hainele îmbibate de mirosul de naftalină, poți să faci absolut orice, pentru că pe nimeni nu interesează de nimeni!

- Sunt mulți europeni care au ajuns în America și acuză tocmai această ignoranță, o anumită răceală sau distanțare a oamenilor de acolo. Pe alții, dimpotrivă, îi relaxează!

- Mie îmi place acest lucru, și îmi place încă ceva: faptul că sunt foarte mulți polițiști! Adeseori îi aud pe oameni plângându-se de faptul că există foarte multă poliție, dar mie îmi place când văd poliție pe stradă. Acest lucru îmi dă sentimentul de siguranță, securitate, o liniște interioară, chiar dacă auzeam nu demult un comentariu care spunea: "Nu mai mergem la Copacabana, pentru că e foarte multă poliție acolo". Eu am fost acolo, tocmai când a fost și domnul Valer Blidar, un important om de afaceri din Arad și din România, și și-a dus cu el în vacanță, cu un gest admirabil, și toată echipa de conducere de la Astra Vagoane Călători. Chiar dacă am întâlnit polițiști extrem de mulți, acest lucru nu m-a deranjat, dimpotrivă, l-am apreciat. Vă dați seama cum ar arăta New York-ul, cu o populație de aproape douăzeci de milioane de locuitori, fără poliție? Prezența acestora

mi-a plăcut foarte mult și mi-a dat acel sentiment de siguranță atât de necesar fiecăruia dintre noi.

- *Am remarcat ceea ce ați spus despre sentimentul de patriotism al americanilor și nu pot să nu fac o paralelă legată de decesul lui Sergiu Nicolaescu și comentariile apărute atunci, care îl denigrău, îi minimalizau activitatea regizorală. Unii au spus că s-a remarcat doar pe segmentul filmelor patriotice, acuzându-l însă de un patriotism desuet. În producțiile lor cinematografice, pe de altă parte, americanii sunt supereroii care salvează lumea de toate pericolele.*

- Noi avem sentimentul că nu suntem destul de deștepți, destul de elitiști dacă ne raportăm la patrie. Eu reiau ideea că niciodată nu am putut fi bănuită de vreun extremism și dezavuez modul acesta de a nu fi mândri că suntem patrioți, cum de altfel dezavuez și pe cei care ne fac să ne fie rușine că suntem români, pentru că există o întreagă pleiadă de oameni și de această factură. În ceea ce-l privește pe Sergiu Nicolaescu, cred că se repetă ceea ce spunea Nicolae Iorga: Orice personalitate când moare este controversată, este uitată, este redescoperită și este așezată pe jilț, adică este apreciată. Mai vorbește cineva acum despre Sergiu Nicolaescu? A fost controversat, acum este uitat, peste câțiva ani va fi redescoperit și în mod sigur apoi i se vor recunoaște meritele.

- *Mi-am amintit de Sergiu Nicolaescu și făceam paralela aceasta tocmai pentru că a fost perioada aceasta a Oscarurilor și din nou un film patriotic american a câștigat premiul Oscar. Ei nu au niciun fel de problemă în a-și cultiva și mai apoi premia patriotismul!*

- Așa este, filmul "Lincoln" a făcut deja carieră înainte de a se lansa, pentru că este făcut de un mare regizor, Steven Spielberg, cu un mare actor, Daniel Day-Lewis. Americanii sunt mândri de Lincoln, de Washington, de istoria lor, o istorie mică în comparație cu a noastră, să spunem, așa că putem învăța acest lucru de la ei. Am vizitat un campus la una dintre primele trei universități americane, universitatea din Greensborough, înființată în secolul al XIX-lea în timp ce în Europa primele trei universități au apărut în secolul al XII-lea, fiind vorba despre universitățile din Bologna, Padova și Coimbra – dar vreau să subliniez mândria americanilor cu privire

la această universitate care este, pentru ei, atât de veche și cu o bogată tradiție. Fără să fac trimitere la vârstă, vreau să vă spun că rectorul universității este o doamnă în vârstă de 86 de ani și niciunul dintre cei cu care am vorbit când am vizitat această universitate nu știa ce specialitate are doamna respectivă, nu îi interesa acest lucru. Ea a fost aleasă rector și a rămas rector, chiar dacă nu se mai știa nici ce specialitate are, pentru că era recunoscută de societate că aduce fonduri. Or, pentru asta nu trebuia să fie geniu, să fie om de știință, să aibă tomuri scrise, ci trebuia să fie un foarte bun manager. Am preluat această idee întrucât consecințele se vedeau oriunde mă uitam în jur. Clădirea Universității din Greensborough este monumentală, are săli de întâlnire, o superbă sală de conferințe, cu o abordare multifuncțională a spațiilor, impresionează. Foștii absolvenți se întâlnesc aici, își iau masa, poartă discuții și, mai ales, aduc fonduri pentru universitate. Să nu vă spun de biblioteca acestei universități care este pe 9 etaje, la parter studenții pot căuta ce doresc la calculator, iar la fiecare etaj sunt cărțile pe care pot să le citească, fila de carte păstrându-și frumusețea și farmecul pentru mulți dintre ei.

- Dacă ați deschis acest capitol al sistemului de învățământ superior din Statele Unite, vă rog să detaliați câteva dintre diferențele pe care le-ați constatat între sistemul american de învățământ superior și sistemul românesc.

- În primul rând, aş zice taxele. Acolo sunt uriașe. Dacă le transformăm în euro, ele ajung la cincizeci de mii pe an pentru un student de la o universitate bună și nu mai puțin de treizeci de mii la o alta. În America a studia la o universitate - și absolut toată lumea, dacă plătește, poate face școală - înseamnă înainte de toate bani. Studentul ia fonduri de la bancă și pe urmă își rambursează împrumutul o bună parte din viață, fiindcă taxa de cincizeci de mii de dolari este obligatoriu să fie acoperită. Or, pentru aceasta, atunci când termini studiile, e necesar să ai și garanția unui loc de muncă. De aceea la ei sunt puțini studenți la o specialitate. De obicei doi-trei sau cel mult cinci, și nu cincizeci, ca la noi. La noi, dat fiind faptul că taxele sunt mici, limita la o specializare este normal să fie mult mai mare, întrucât cheltuielile pentru utilități, cu tot ce înseamnă costuri, se stabilesc în raport cu numărul de studenți. Sigur că la americani, cu asemenea costuri, calitatea învățământului este excepțională. Nici nu se discută, profesionalismul este

înainte de toate. Ei știu să plătească profesionalismul, știu să îi plătească pe profesori, știu să plătească excelența, cum de altfel știu să evite orice risipă, dezințându-se de tot ce vine de la cei ce se află în afară. Aș vrea să mai adaug că am văzut și câteva cămine. Pot să vă spun că o cameră la ei e foarte mică, dulapurile sunt dedesubt și pe ele sunt paturile, ceea ce nu am mai văzut nicăieri, totul ca să se plătească cât mai puțin, dar și așa un student plătește echivalentul a patru-cinci sute de euro cazarea. În camera respectivă însă fiecare obiect era funcțional și arăta foarte bine. Aveau și televizor, suspendat și el, și mai aveau, oricât de ciudat ni se pare, o scăriță pentru a urca în pat. Impresia cu care am rămas era că totul e perfect, că știu să valorifice excelent fiecare spațiu pe care îl au, fiecare facilități de care se bucură. Acolo am văzut și reprezentarea unei idei pe care eu am avut-o și pe care intenționez să o materializăm cât de curând pentru promovarea universității noastre. Americanii sunt pragmatici, sunt inteligenți, deștepți, țin la instituția lor, nu o denigrează. Ei nu discută în momentul când denigrezi instituția la care lucrezi, ci pur și simplu ești dat afară. La noi, când îi vezi pe unii și pe alții care iau bani de la universitate, și nu mă refer numai la universitatea noastră, ci la oricare alta sau la oricare altă firmă, că au o atitudine dușmănoasă, ostilă față de organizația lor, nu mai înțelegi nimic! Sunt oameni care nu au curajul de a-și spune opinia înăuntrul instituției unde lucrează, adică acolo sunt obedienți, cu capul plecat până dincolo de genunchi, nu au cărți, nu au studii, nu au nimic, nu au nicio inițiativă, dar în afară denigrează cu nerușinare, dovedind un caracter mizerabil. În SUA, în momentul în care un student, nemaivorbind de un cadru didactic, are o asemenea atitudine, este dat afară. De fapt, la venirea în Universitate ei semnează și un contract de confidențialitate. Nu am întâlnit un singur profesor, cu toate că am vorbit cu mai mulți, care să îmi semnaleze vreun fapt negativ. Nu au vrut să îmi spună nici salariul pe care îl au. Eu i-am incitat, folosind tehnici din experiența mea din presă, dar nu am reușit să găsesc nemulțumiți. Am găsit însă cercetători, lucru care mi-a plăcut enorm, tineri sau vârstnici, pentru că acolo nu există problema de vârstă care este în România. Poți să fii superficial la douăzeci și cinci de ani, poți să fii la patruzeci, cincizeci, șaiszeci de ani, iar la șaptezeci de ani să fii senil, cum de altfel poți să fii senil, neinstruit, nedotat și la douăzeci și cinci de ani. Acolo nu există problema aceasta de vârstă, ci se discută în termeni de performanță, iar cercetarea este, prin excelență, în relație cu mediul

economic. Am discutat cu un chimist care face cercetare la vârf, are șaptesprezece brevete de chimist, este superapreciat, cu o situație foarte prosperă din punct de vedere financiar. E un om de succes formidabil, din cercetare, deci se poate trăi din acest domeniu.

- *Companiile susțin financiar cercetarea?*

- Nu, nici vorbă, el își vinde rezultatul cercetării sale, îl pune pe net, marile companii vor să "fure" patentul, dar dacă îl păstrezi foarte bine, în termeni legali este vorba despre o afacere uriașă, adică nu este o afacere de o sută de mii de dolari, ci vorbim de sume imense, dacă ești un cercetător la vârf. Vedeți, aceștia sunt cercetătorii; nu trebuie să inventezi mersul pe jos, nu trebuie să redescoperim acul sau roata, nici să ne izolăm într-un turn de fildeș pentru că suntem deștepți sau grozavi, ci trebuie să facem cercetare aplicată. Am observat că oamenii care se izolează, oamenii care se consideră elite, care se consideră superiori sunt oameni cărora le este teamă de conversație, cărora le este teamă de dialog tocmai pentru că dialogul te dezvăluie dacă ești gol pe dinăuntru. Capul are o culoare minunată la păr, dar dincolo de păr nu se află mai nimic, descoperi o „mansardă” ușor nemobilată. Important e să nu te uiți la aspecte exterioare când judeci pe cineva, cum își ține mâinile, cum merge, cât de asortate îi sunt hainele, ci efectiv să ai în atenție probleme fundamentale.

- *Există acea imagine a campusului universitar american pe care noi o vedem în filme. Chiar așa și este, un campus cât vezi cu ochii, cu verdeață pe zeci și sute de hectare în care coabitează hoteluri, biblioteci, restaurante, spații pentru agrement?*

-Nu doar campusul este așa, ci toată America! La ei nu există nimic pe verticală, doar câteva blocuri în inima orașului. Am vizitat Empire State Building și trebuie să vă spun că până la etajul 80 au mers toți vizitatorii, până la 86 au mers o parte și din peste o sută de oameni la etajul 102 am mers doar patru persoane.

- *De ce?*

- Pentru că acel lift se închide manual, era cel făcut în 1931 la inaugurarea clădirii, un pic se clatină, dar este o senzație teribilă și o

imagine superbă pentru că te afli în aer liber, chiar dacă locul este îngrădit. Mi se părea o rușine să urci până la etajul 86 și să nu urci până la etajul 102, așa că cei din jurul meu s-au uitat la mine cu admirație sau poate chiar cu ușor dispreț că am nesăbuinta aceasta, dar orice s-ar fi întâmplat ar fi fost culmea să merg până acolo și să nu-mi finalizez visul...

- *Spuneați la începutul acestei discuții despre cele două dimensiuni: învățământul și mass-media. Cum vi se pare presa americană, poate chiar comparată cu mass-media românești, atât de criticate, blamate?*

- A fost foarte interesant să urmăresc și presa de peste Ocean. Eu nu pot să-i accept, ba chiar îi dezavuez pe cei care se duc într-o anumită realitate, alta decât cea pe care o trăiesc, și nu sunt interesați de ceea ce se întâmplă în jur, cum de altfel îi dezavuez pe cei care stau numai în magazine. Am prieteni care intră într-un magazin dimineața la 9 și ies după-masa la 16 sau 17. Eu nu procedez așa. Intru într-un magazin să îmi cumpăr exact ce am nevoie și plec cât se poate de rapid. Am avut timp să văd și această lume americană, care nu este chiar ceea ce mă interesează, dar presa m-a interesat foarte mult, am urmărit foarte mult televiziunile. Am adus și un ziar de acolo, el este mai îngust și mai lung decât cele de la noi, conține foarte multă publicitate, este de un alt format, structurat diferit. Are foarte puțină politică. Dezbaterile politice sunt puține, cu toate că presa este polarizată în jurul celor două mari forțe politice americane: republicani și democrați. Eu chiar am întrebat dacă există vreo televiziune liberă, iar răspunsul a fost că una singură își permite să spună adevărul. În sensul că adevărul este la mijloc, între cele două "adevăruri": cel republican și cel democrat. Nu spun care este acest post de televiziune, dar mă bucur să declar că am văzut CNN. Își are sediul în Atlanta, Georgia, și realmente este o „fabrică”, dar într-un mod profesionist și impecabilă ca desfășurare.

- *Ați vizitat studiourile, platourile, redacția?*

- Absolut tot! Dacă plătești o sumă modică, cincisprezece dolari, poți vizita acest post de televiziune. Noi am fost un grup de zece persoane, format din portughezi, spanioli și un italian. În fond, nu foarte multă lume este interesată să vadă CNN, iar cei care doresc sunt de obicei străini. Ni s-a arătat totul. Și ceea ce m-a surprins pe mine a fost faptul că acolo nu există

mici încăperi, ci spații imense, încât tot ce se întâmplă are loc la vedere. Dacă aș fi întrebată care este cuvântul care caracterizează America, acesta este “urieșesc”, deoarece totul acolo este urieșesc, la dimensiuni foarte mari. Când am vizitat redacția și am văzut toate studiourile, ceea ce mi s-a părut interesant, dincolo de studioul de ultimă generație 3 D, a fost faptul că cei mai mari reporteri din lume se aflau într-o sală enormă, unde am numărat peste 100 de persoane. În spatele acestora, la un pupitru, se aflau șefii lor, în număr de 3 persoane, fiecare ziarist fiind înconjurat de 4-5 televizoare. Vă dați seama ce dotare excepțională au, ce infrastructură foarte bine pusă la punct! În timpul unor transmisiuni am văzut că un monitor era pentru Asia, altul pentru Europa, unul pentru China, deci toată lumea era conectată, se afla în mâna reporterului. Dincolo de aceasta erau reporteri specializați pe anumite zone, cum erau și redacții de ultimă oră, numite chiar “New news”. Aici fiecare redactor e preocupat, cu o repeziciune formidabilă, să găsească și să transmită o știre nouă. Atenție, nu să “confeționeze” o știre, ci să o facă să ajungă la destinatar direct, fără ajustări. Nu am văzut în America nici în televiziune și nici în presă campanii „orchestrate” pentru a denigra pe cineva. A remarcat asta o persoană care știe cu ce să mănâncă denigrarea în România. Am deja la activ câteva procese de calomnie și insultă câștigate, am primit și daune, deși puțini știu că am primit despăgubiri pentru calomnie și insultă. Chestiunea e că ceea ce s-a scris, fie că e adevărat, fie că nu, rămâne scris. La noi chiar se merge pe principiul “denigrează, denigrează, că ceva tot rămâne, la o adică”. În legătură cu Universitatea noastră se știe că au fost denigrări răutăcioase și concurențiale, dar în America nu-și permite cineva să facă asta, deoarece în momentul în care vii cu o știre care aduce atingere personalității unui om, știre care se dovedește a fi o minciună, o făcătură, un fapt construit în redacție, vă spun că jurnalistul acela se descalifică, iar televiziunea se închide pentru că trebuie să plătească atâta încât nu poate să-și permită!

- Funcționează și la ei mecanisme de autocenzură? Se autoreglează media americană?

- Nu, acolo totul este reglat de justiție, dar o justiție implacabilă. Acolo funcționează totul și se vede lucrul acesta.

- Revenind la CNN, ce v-a captivat acolo în mod deosebit?

- În ultimul studio vizitat la CNN am fost impresionată de felul cum funcționează la ei munca în echipă: un redactor are cel puțin cincisprezece inși cu care lucrează, fiecare făcându-și partea lui de treabă, dar pe ecran apare doar unul, totdeauna cu o ținută impecabilă și o pregătire riguroasă. În același timp sunt și televiziuni de divertisment, de bășcălie chiar, foarte la modă fiind să-ți bați joc de senatorii și deputații care nu pot să vorbească, care citesc, care se poticnesc, nu au dicție și prezență de spirit.

- *Mă întreb dacă există un cult al președintelui Obama. Cum se raportează presa la el?*

- Există o presă extrem de severă, dar există și o presă care îl laudă foarte mult. Oricum, eu n-am văzut imagini ca și cu președintele din România, imagini cu un Obama obosit, cu un Obama îmbătrânit, cu un Obama care nu zâmbește tot timpul. Totul este foarte atent studiat.

- *Americanii acuză criza economică, se simte pe stradă, în magazine, în malluri, sărăcia?*

- Nu știu dacă oamenii resimt criza, dar ei se pregătesc să iasă din criză, și asta mi-a plăcut foarte mult. Am cunoscut familii în care o persoană are un câștig de 100.000 de dolari pe an și care fac economii la sânge, punându-și problema dacă o nouă criză îi va duce în situația să nu mai aibă un loc de muncă, să își închidă afacerea, dacă banca la care au depuși banii va intra în faliment și nu se știe ce se va întâmpla apoi. Ei conștientizează permanent posibilitatea unor situații de criză, ceea ce nu mă mai miră și nu mi se pare un fapt surprinzător după ce am fost la fața locului. Și asupra lor se abat seisme care duc la ruinarea unor case făcute din prefabricate sau din lemn. Cu cele din urmă adeseori au probleme întrucât, pentru că lemnul este pus direct pe pământ, furnicile provoacă mari pagube. O astfel de casă are o durată de viață de maxim cincizeci de ani. Casa în care stau eu, la Arad, a fost construită în 1915, are mai bine de o sută de ani și mă gândesc să o las nepoatei mele și nepoatei ei, căci la noi casele, mai ales cele din timpul Austro-Ungariei, sunt foarte solide, foarte puternice. În SUA sunt case frumoase, funcționale, foarte bine structurate, cu family room, cu living room, cu dormitoare peste dormitoare, dar totul este din lemn subțire, tratat. Un placaj în față imitând cărămida dă impresia că este construită din

cărămidă, că este solidă, dar realitatea este cu totul alta. Sigur că după douăzeci – treizeci de ani omul se gândește să își refacă locuința, iar o vilă costă câteva sute de mii de dolari. Nu sunt prețuri foarte-foarte mari, sunt apoi băncile care acordă credite, pentru că se spune că un american nu e american dacă nu are credit la bancă. Acestea nu fac însă “vandalism” asupra celui creditat, nu fac cămătărie, cum se întâmplă în Europa sau în România.

- Apropo de prețuri, cum vi se pare costul vieții în SUA?

- Dacă ești sărac poți să mănânci foarte bine pentru un sărac, evident că nu mănânci sănătos, dar te saturezi. Este și acolo o lume a celor săraci și a celor bogați, dar nici în familiile cu venituri medii femeile nu stau la bucătărie, nu gătesc, nu fac supe, ciorbe, ci se mănâncă foarte ușor. Chiar îi vedeam pe copii venind de la școală și intrând într-un fast food oarecare să-și ia în tășcuța lor mâncare pentru acasă, o mâncare ieftină, multă, dar nesănătoasă.

- Aceea e societatea de consum. În ceea ce privește impactul vizual, când ești pe stradă, există vreo diferență majoră între felul cum se îmbracă americanul și cum se îmbracă românul, între mașina pe care o conduce americanul și mașina pe care o conduce românul?

- Mașinile pe care le conduc românii sunt mult mai bune decât cele pe care le conduc americanii. De exemplu, ei au sentimentul că Mercedesul e foarte prost, ei nu-și cumpără așa ceva, acolo mașinile sunt toate americane sau japoneze, iar de îmbrăcat se îmbracă toată lumea sport. Nu am văzut decât o singură doamnă cu blană în plină iarnă, pe un ger nebun, și așa cum am mai spus, nimeni nu e interesat de nimeni nici în privința aceasta, a vestimentației. Am vizitat Carnegie Hall, deschis tot prin anii '30, o scenă superbă, extraordinară, unde au concertat Beatles, Liza Minelli, Judy Garland, Freddy Mercury, toată lumea bună a muzicii, a teatrului. Pe coridoare au o expoziție cu cei care au fost în concerte acolo, cu dedicații. Marii compozitori se află la un alt etaj: Beethoven, Ceaikovski, Franz Liszt, Verdi, Rossini și alții care aveau expuse copii ale partiturilor lor. Dintre români l-am căutat pe George Enescu, dar din nefericire nu l-am găsit nici pe el, nici pe Yehudi Menuhin, asta și poate pentru că acea sală era imensă,

cu foarte multă lume în ea, dar ce mi-a plăcut foarte mult a fost mândria lor că au acest edificiu din 1931. Vă dați seama unde sunt marile imobile, marile clădiri europene, și mă opresc doar la Scala din Milano, de exemplu. Metropolitanul lor este nou, este făcut la mijlocul veacului trecut, la ei totul este nou, ținând cont de istoria lor destul de scurtă, dar, subliniez, ei sunt mândri de istoria aceasta scurtă a lor, nu au complexul faptului că noi venim din Europa, că noi avem o istorie lungă. Revenind însă la Carnegie Hall, ghidul de acolo, o distinsă doamnă, ne spunea că, în trecut, a fost acolo împreună cu sora ei și intrarea la Carnegie Hall era de câțiva cenți, sub zece cenți. Am rămas uimită și mă gândeam când s-a întâmplat acest lucru, am privit-o lung iar ea m-a întrebat ce vârstă cred că are. În mintea mea credeam că are șaiszeci și cinci-șaptezeci de ani, fiind o distinsă doamnă, îmbrăcată într-un roșu foarte aprins, dar știți ce vârstă avea? Nouăzeci și trei de ani.

- *Nouăzeci și trei de ani?! Înseamnă că a trecut prin Marea Depresiune!*

- Așa e, și probabil atunci, fiind copil, a prins acea perioadă în care un bilet la Carnegie Hall valora câțiva cenți. Vă spun, era zveltă, mergea foarte repede, era îmbrăcată impecabil și spunea că o ține, să zic, “în priză” faptul că este ghid acolo. De fapt, noi eram doar două persoane atunci, ne-a spus câte în lună și-n stele, ne-a dus la muzeul de la Carnegie Hall, avea o memorie extraordinară, ne-a spus totul despre acea clădire și ne-a spus că de mulți ani face acest lucru și că ocupase acel post prin concurs. Durata era pe perioadă determinată, dar pentru că avea cunoștințe care să o impună pe postul respectiv iată că nu contează vârsta – și nu fac pledoaria aceasta de vârstă pentru că eu mă aflu la o anumită vârstă – dar am fost foarte surprinsă să aflu că acolo contează, cu adevărat, performanța.

- *Vă pun o întrebare care poate părea desuetă: care dintre cele două societăți, cea americană și cea românească, simțiți că se pretează mai bine profilului dumneavoastră?*

- Vă spun că eu aș fi făcut carieră în America, dar nu pot să spun că nu am făcut o oarecare carieră și în România. Aș fi nesinceră să spun că nu m-am realizat și aici, dar în America m-aș fi simțit foarte bine. În America

trebuie însă să mergi când ești tânăr, chiar foarte tânăr. Eu cred totuși că nu aș fi plecat din țară nici atunci. Am o dimensiune, o foarte puternică legătură cu România și Aradul, o legătură interioară cu locul, care totdeauna m-ar fi reținut aici. Chiar dacă nu par o sentimentală, sunt în fondul meu o sentimentală incorrigibilă. Dacă aș fi fost în altă țară, în mod sigur veneam și investeam în România. Știți cum e? America nu te lasă să dormi; noi de multe ori avem un post, am câștigat un concurs și apoi “dormim”, pentru că la noi există, așa cum spuneam, acel *dolce far niente*, o mulțumire de sine și mai ales un lucru mizerabil – să te uiți tot timpul în poarta celuilalt, adică să critici, dar nu direct, ci pe internet, sub anonim, să trimiți mizerii grosolane dar semnându-le cu un alt nume, or eu am oroare de acest lucru. Apropo de acest lucru – și n-am mai spus asta până acum – un an de zile eu am primit niște sms-uri mizerabile de la cineva. Am tot făcut socoteli cine ar putea să fie autorul lor și intenționat l-am cultivat într-un fel, erijându-mă într-un mic Sherlock Holmes, ca să zic așa, iar în cele din urmă bineînțeles că l-am găsit: era un tip mizerabil, un tip care n-a făcut nimic, un pretins cadru universitar, dar din 2005 fără niciun rând publicat din vreo cercetare, cu un CV care nu-i atestă niciun merit. Să nu credeți cumva că m-au supărat criticile sale. Eu nu pot să-i accept pe acei care scriu sub anonim, fac polemici sub anonim, fără curajul de a se semna și a recunoaște: “Da, domnule, asta e opinia mea!”. Îi admir pe cei care critică, dar au tăria să spună “da” sau “nu”. Bineînțeles că nu-i admir pe aceia care sunt plătiți să critice, pe criticii de circumstanță, subordonați politicului, care critică doar în virtutea apartenenței la un partid sau altul. Aceștia sunt pentru mine demni de compătimire.. Este îngrozitor să te vinzi cu seninătate, fără măcar să ai o tresărire, și să critici cu dezinvoltură, să lauzi cu dezinvoltură, să vrei să pari că ești corect și onest, deși în realitate te-ai vândut, într-un mod lamentabil, pe un blid de linte.

- *A fost interesant să vedem cum se gândește și se trăiește peste Ocean, la șapte mii de kilometri de noi. Vă propun să revenim în Europa. Subiectul zilei este legat de un eveniment petrecut într-un minuscul stat european – Vatican – demisia papei Benedict al XVI-lea. Aș dori să ne spuneți dacă dumneavoastră sunteți de acord cu un astfel de gest din partea cuiva care nu are o meserie, ci o vocație divină.*

- Se știe că în acest moment catolicii sunt, ca număr, pe locul întâi în lume, am văzut și în America câteva biserici catolice superbe, dar America este mai mult neoprotestantă decât catolică sau ortodoxă. Am fost într-o duminică și la o biserică ortodoxă. Am să vă spun, în paranteză, ce propunere s-a făcut aici. Un enoriaș a preluat de la preot ideea de a scrie la toate bisericile din România pentru ca acestea să contribuie cu o anumită sumă la construirea unei biserici ortodoxe române în orașul Charlotte. Vă dați seama, este un lucru incredibil ca românii să ajungă să finanțeze o astfel de construcție în America, să te gândești că în România sunt oameni bogați, cu bani și posibilitatea de a face acest lucru. Mi-am zis că, vorba lui Eminescu, "s-a întors mașina lumii"...

- Dacă au văzut proiectul construirii Catedralei Neamului probabil că au fost foarte convinși de bunăstarea noastră și s-au gândit că, de unde până mai ieri americanii ne ajutau pe noi, de-acum îi putem ajuta noi pe americani!

- Eu nu am vrut să iau cuvântul, am vrut să fiu un om în mulțime, dar la terminarea slujbei, în cadrul adunării generale, răspunzând solicitării celui care ne-a invitat acolo, n-am putut să nu le spun să renunțe la o asemenea idee. În opinia mea punerea ei în practică presupune o mare cheltuială. Să scrii la trei mii de biserici și să trimiți tot atâtea scrisori în România, ținând cont că serviciile poștale costă destul de mult în America, în speranța că vei putea obține fonduri din România pentru construirea unei biserici în America, este pierdere de timp și de bani. Eu sper, însă, ca biserica ortodoxă să se construiască acolo din fonduri proprii. Revin însă la discuția noastră și spun că Papa este o personalitate uluitoare, nu pot să nu mă gândesc la precedentul papă, Ioan Paul al II-lea, care spunea că România este grădina lui Dumnezeu și, venind în România, a citit în limba română discursul său. A fost o dovadă de apreciere pe care a avut-o față de țara pe care a vizitat-o, cum de altfel în Italia vorbea în italiană, el fiind polonez, precum bine se știe. Părerea mea cu privire la această situație a anunțării demisiei papei Benedict al XVI-lea este că nu trebuie să o comentăm, că este opțiunea sa personală, că dacă a procedat în acest fel a făcut-o pentru că era în cunoștință de cauză cu probleme pe care noi nu le cunoaștem. Oricum, adevăratul motiv al demisiei, dincolo de cel privind sănătatea personală, cred că nu trebuie să fie comentat, e o atitudine prin care Papa va

intra în istorie prin cei 8 ani petrecuți în funcție. Acesta a fost mandatul pe care și l-a asumat. Eu eram în America când Papa și-a anunțat demisia și unul dintre comentariile apărute acolo era acela că Papa demisionează din cauză că medicul personal i-a interzis să zboare cu avionul. Un fapt absolut aiuritor pentru că putea să nu facă nici o vizită, rămânând doar la Vatican. Era deja vârstnic când a candidat pentru a fi Papă, se știa că nu va putea ocupa această funcție decât pentru câțiva ani chiar dacă ar fi putut rămâne în acest post până la finalul vieții. Mie mi se pare și un gest de demnitate că s-a retras pentru că, probabil, au fost și situații care au afectat, într-un fel, Biserica Catolică.

- Apropo de Wikileaks se vorbește acum și de Vatileaks, scurgeri de informații, și a fost și identificată sursa, fiind vorba de un secretar personal al Papei. Credeți că poate fi șantajat până și Papa?

- Nu știu dacă poate fi șantajat, dar cred că la o anumită vârstă nimic nu te mai șantajează și la o anumită poziție socială nu văd ce ar fi putut veni să determine un asemenea gest. Eu cred că a fost un complex de situații care a condus la demisie și noi trebuie să luăm act de ea, nu trebuie să o comentăm nici pro, nici contra. Trebuie să apreciem faptul că Papa a avut tăria să se retragă pentru că, să știți, e foarte greu să te retragi în momentul în care ești numărul unu în lume, Papa fiind considerat printre primele trei personalități ale lumii. Ei bine, când ai toiagul în mână, când te consideri trimisul lui Dumnezeu pe pământ și când ai greutatea funcției tale, să cedezi, să spui "nu", să spui "mă opresc" cred că este și un act de demnitate, nu un act de abdicare sau un act de lașitate, cum au spus unii. Eu consider și îmi place să cred că este vorba de un act de demnitate.

- S-a comentat, la un moment dat, ipoteza ca Papa Benedict să aibă un succesori de culoare. Avem primul președinte de culoare în Statele Unite, cel mai puternic om politic al lumii, iar pe de altă parte am fi putut avea o situație similară în Biserica Catolică. O situație normală, până la urmă, dar de neconceput cu ceva timp în urmă!

- Eu cred că este foarte bine că America are un președinte de culoare, eu zic că îl binemerită, și mă opresc aici, aceasta fiind o opinie personală. Poate și Biserica Romano-Catolică binemerită un papă de culoare. Este, în fond, o

problemă internă, o problemă a lor, dar privind din afară și putem comenta cu adevărat, fără să avem sentimentul că suntem în eroare, putem spune că democrația funcționează, că lumea se mișcă. Iată, oricând ai în poșetă sau în rucsac tichia de mărgăritar, oricând poți deveni un președinte sau, iată, chiar și Papă, depinde doar să fii în momentul potrivit la locul potrivit și mai ales să te afli într-un context al celor care vor să te ridice sau ridicându-te vor să te coboare. Se poate întâmpla și acest lucru, ca ridicându-te să te coboare foarte tare.

- Lumea se mișcă, spuneți, dar această mobilitate poate avea și un sens negativ, și închei această paranteză privind noul suveran pontif, gândindu-mă la ceea ce se întâmplă în Franța. E un scandal național acolo pentru că oamenii cu bani ai statului francez se gândesc să emigreze sub presiunea supraimpozitării, iar cel care „a spart gheața” a fost Gerard Depardieu, care s-a mutat în Rusia. Cum credeți dumneavoastră că trebuie să se raporteze societatea franceză la acești oameni cu bunăstare croită în sistemul francez, care acum pleacă din țară?

- Petutindenii sunt taxe mari, impozite mari. De exemplu, în America, îți ia o sumă drept gaj la un hotel în condițiile în care vei dori să mănânci la restaurant, când, în fond, dacă mănânci la restaurantul hotelului respectiv ar trebui să te taxeze pe loc, dar ei nu fac acest lucru pentru a te obliga să depui o sumă din care se retrage cât anume consumi, iar dacă nu consumi nimic îți reține 20% din taxa inițială. Este un mod de a-ți băga mâna în buzunar și de a te taxa chiar și pe aer. Însă în ciuda acestui fapt, Gerard Depardieu, pentru că despre el era vorba, nu cred că a făcut bine ca după ce a făcut o avere în Franța să emigreze pentru a scăpa de taxe. La milioanele de euro pe care le are chiar poate avea generozitatea să plătească taxele pentru statul în care s-a format.

- Mai ales că există și conceptul de responsabilitate socială, iar Franța este un stat cu simpatii socialiste.

- Să știi că există o modă de a ieși în față în variante diferite. Eu cred că Gerard Depardieu, după ce a fost acel scandal cu nesăbuința de a micționa în avion, trebuia să spună, într-un fel “Adio” Franței care l-a dezaprobat indignată de atitudinea sa irreverențioasă. Eu gândesc că decizia de a pleca este urmare a faptului că a fost “tocat” de francezi, de presa propriei patrii.

China - o mare provocare

- Doamnă Lizica Mihuț, știu că împreună cu un grup de români, în calitate de președinte al Casei Româno-Chineze, filiala Arad, ați făcut o călătorie în China, în Hong Kong și în Tibet. O experiență asiatică deosebită!

- Când acceptam să fiu președinte al Casei Româno-Chineze, filiala Arad, înființată datorită demersului admirabil al domnului deputat Dorel Căprar, nu am fost tocmai sigură că ea va și funcționa. Mă gândeam că noi, românii, și nu numai românii, uităm adeseori de marile noastre provocări, entuziasmul ne părăsește, cam prea repede se pierde acest *ab initio*. Nu s-a întâmplat însă acest lucru cu Casa Româno-Chineză. Deja de la început un reprezentant al Aradului a avut ocazia să participe la Beijing la o întâlnire pe linie de agricultură. Cheltuielile de deplasare au fost asigurate de Casa Națională Româno-Chineză, iar invitația a fost onorată de dl. inginer Muscă jr., tânărul, pentru că și el, la fel ca tatăl său, lucrează în agricultură, continuând cu rezultate deosebite strădaniile părintelui. Sigur că el este băiatul tatălui dar cred că un tată nu poate fi mai bucuros, nu poate fi mai fericit decât atunci când își vede băiatul împlinit. Casa Româno-Chineză, filiala noastră, a avut ca reprezentant, de fapt, pe fostul elev de la liceul "Elena Ghiba Birta", pe fostul nostru student și actualmente un om de afaceri de succes. El a făcut o figură extraordinară în China, a reprezentat la un nivel remarcabil instituția noastră. Numesc Casa româno-chineză o posibilă instituție, cu un sediu extraordinar în Piața Romană, o vilă superbă pusă în întregime numai la dispoziția ei. Un eveniment important l-a constituit și celebrarea zilei Chinei. Acesta a avut loc în prezența

președintelui Casei Naționale Româno-Chineze, în același timp și președintele Comisiei de Regulament, a presei arădene, a numeroase personalități locale din toate domeniile. A fost un prilej de care am profitat pentru a include în programul vizitei noastre în China și Tibetul. Știam că în Tibet se ajunge destul de greu, că în afară de viză, pe care o dă ambasada Chinei la București, este nevoie și de o aprobare specială, de un permis special. Ei bine, se știe că nu îmi lipsește ambiția de a insista când ne dorim un lucru și chiar dacă a fost un pic mai dificil am primit toate aprobările necesare. Nu aș spune că a fost ușor, dar nici că a fost vorba de o excursie, ci, mai degrabă, de o vizită de documentare. Despre Tibet știam extrem de puține, cum și despre uriașa Chină a ultimelor decenii, iar despre Hong Kong știam ce știe toată lumea, și anume că este un loc special.

- Ce v-a determinat să acceptați funcția de președinte al Casei Româno-Chineze, pe lângă activitatea managerială, cea didactică și cercetare?

- În primul rând am acceptat pentru că președintele trebuia să fie un om care să nu facă parte dintr-un partid politic. Asta a fost prima condiție. Toți cei care fac parte din Casa Româno-Chineză - și acesta este un prilej pentru mine să-i invit pe toți să se înscrie, se plătește lunar o cotizație simbolică, de zece lei - sunt membri cu drepturi depline, pot beneficia de toată documentația ce ține de China și, mai ales, pot face vizite de documentare la prețuri extrem de avantajoase. Ne propunem să aducem lectori de limba chineză pentru cei care vor dori să învețe această limbă, fiind limpede că viitorul omenirii, viitorul planetei va fi determinat și de această zonă. Noi știm atât de puțin despre ei, dar pot să vă spun că este incredibil ce au putut face chinezii, este miraculos, și când spun acest lucru el exprimă destul de puțin, pentru că am fost la fața locului și mi-am dat seama cât de coerent funcționează totul la ei, fără niciun fel de eroare, fără niciun fel de sincopă, fără nici un fel de întârziere. Totul urmează un program, se desfășoară conform lui, fără nici cea mai mică sincopă. În China nu poți merge, însă, fără să știi ce înseamnă China. Nu poți să mergi doar pentru ești tentat, de pildă, de partea culinară. Evident, și acest domeniu este extrem de important. Pe de altă parte, îmi amintesc că cineva, pentru mine de neînțeles, a scris o carte despre China fără să amintească nimic despre ce reprezintă cultura chineză. În nici un caz, nu poți merge în

China fără să ai măcar o minimă documentare despre această țară miraculoasă. E nevoie să înțelegi de la început că ea este Beijing, dar și Tibet, Orașul Interzis, dar și mormântul dinastiei Ming sau al dinastiei Qin, e Zidul chinezesc de care, deși se află la aproximativ 80 de kilometri de capitală, lumea e atrasă ca de un magnet. Puțini nu se lasă ispitiți să urce cele aproape șapte sute de trepte. Și nu sunt treptele similare oricărei instituții din Europa, ci sunt trepte din pietre mari, aduse din Himalaya, care prezintă denivelări, și trebuie să fii foarte atent pentru a nu te accidenta. Marele Zid rămâne însă o provocare extraordinară, la fel cum e și Tibetul, așa că nu am ezitat să mă aventuriez și am urcat destul de multe trepte. Până să ajungem acolo, v-aș spune că am văzut și două spectacole. În afara programului am solicitat vizitarea unei ceainării, dar și a unei fabrici de mătăsuri sau a alteia, de produse manufacturiere tipice Chinei. Nu, nu ne-a fost ușor. Am avut un program din cale afară de dens, care ne-a ocupat timpul de dimineața până seara. Aproape că nici nu am avut răgaz să ne gândim și la un eventual shopping. China e un colos, ceea ce face ca planeta noastră să stea ancorată cu un "picior" puternic în această țară.

- *Oricum shopping-ul care îl facem în mall-urile noastre în mare parte se bazează pe comerțul din China...*

- Da, dar să știți că produsele din China nu sunt cele din magazinele noastre!

- *Ce oportunități chinezești ați identificat în vestul României, în contextul discuțiilor tot mai ample despre interesele chinezești în Europa?*

- Am avut o întâlnire la București, cu două zile în urmă, pe un astfel de subiect, dar mie nu îmi place să vorbesc niciodată înainte de a concretiza ceva. În momentul în care eu lansez o idee sau lansez un parteneriat, un eveniment, totul trebuie să fi ajuns cel puțin la stadiul de parafare. Așa că spun doar că am avut o primă întâlnire foarte interesantă, o întâlnire preconizată a fi de jumătate de oră și care s-a transformat în una de trei ore și jumătate. Noi ne dorim foarte mult să îi aducem pe chinezi aici, ne dorim foarte mult să învățăm din modelul chinezesc, fiindcă este, între altele, al unei atitudini speciale față de muncă. Este modelul omului care se scoală dimineața și îl mai vezi doar după-masă spre seară. Acolo diminețile îți dau

posibilitatea să vezi o Chină în care oamenii sunt în totalitate absenți din peisaj. De altfel, în multe domenii, China este pe locul întâi în lume, mari companii de acolo reușind să depășească corporații și firme de renume din Asia, SUA sau Europa și asta pentru că ei investesc enorm de mult în cercetare, dezvoltare, inovare, deci o parte însemnată a profitului care apare din vânzarea produselor se duce spre cele trei direcții menționate mai sus. Într-o discuție purtată la București cu un oficial chinez, acesta îmi spunea că o corporație a reușit să impună standarde de evaluare atât de înalte în lume încât se vor prăbuși foarte mulți coloși internaționali, deoarece chinezii anticipază pe linie de inovare, de tehnologie la vârf și investesc în oameni. Nu neapărat în chinezi! Ei cumpără inteligențe - cum făceau americanii și poate mai fac - dar și își promovează propriile inteligențe.

- *Un model incredibil pentru Europa...*

- Știți cum se face medicină în China? Chiar mă întrebam, la 1,3 miliarde de locuitori de câți doctori e nevoie, câte spitale sunt necesare unei asemenea populații, câte asistente medicale, câte asistente sociale? Medicina la ei se transmite din tată în fiu: tatăl învață fiul să fie doctorul casei iar mai apoi fiul transmite fiului său și tot așa mai departe. De șase mii de ani la ei există o tradiție a medicinei alternative. În deplasarea din China, noi am fost duși și la doctor, cine a vrut putea fi consultat chiar. Eu am dorit acest lucru. La ei fiecare medic este specializat și în medicină alternativă. Oricât de curios pare, am întâlnit medici care îți luau pulsul și pe baza lui îți spuneau ce probleme medicale ai. În timpul acesta un alt doctor îți vedea punctele de pe talpă, așa numita reflexologie, și în cincisprezece minute îți elibera o rețetă cuprinzând tratamentul bolii depistate, pe care puteai să o plătești sau nu. "Noi tratăm cauza și niciodată efectul", e ceea ce mărturisesc toți doctorii lor. La Casa Româno-Chineză – o realitate despre care îmi face plăcere să vorbesc – se organizează periodic și consultații de ordin medical.

- *Aș dori să ne descrieți câteva din „picanteriile” vizitei de documentare de două săptămâni întreprinsă în China. Probabil că o astfel de deplasare are și suficiente situații inedite!*

- Am mai spus, deja, și voi repeta la nesfârșit: noi știm foarte puțin despre China, foarte puțin despre cultura chineză, o cultură veche de șase

mii de ani. La hotelul la care stăteam am consultat Enciclopedia Chineză, o lucrare scrisă în cinci limbi, de câteva mii de pagini și chiar mă gândeam că și la Biblioteca Județeană "A. D. Xenopol" există cărți despre China, și ca fapt divers vă spun că la un moment dat mă pregăteam serios să scriu o cronică despre o carte editată de un arădean cu privire la China. Am renunțat, fiind decepționată de faptul că în cartea respectivă, parcă am mai spus asta, n-am găsit nimic despre cultura chineză, ci se vorbea doar despre specificul culinar chinezesc sau alte lucruri marginale. La Biblioteca "A. D. Xenopol" am găsit, în schimb, și cărți extrem de interesante despre China. Ele trebuie citite de oricine dorește să perceapă un fenomen pe cât de complex, pe atât de eficient. Între modelul european și modelul chinez sunt deosebiri imense. Ce trebuie să avem în atenție la chinezi este și modelul uman. Când eram acolo, pe prima pagină a ziarului "China Daily", a apărut o fotografie de jumătate de pagină a premierului chinez și a premierului român iar pagina a treia a fost dedicată în întregime țării noastre. Asta înseamnă foarte mult și trebuie să vă spun că România este foarte iubită în China, ea beneficiind de un feedback foarte bun. Aș dori să mai adaug faptul că dacă la Beijing erau toate națiile pământului, în Tibet au mai fost doar doi străini în afară de noi. Pe de altă parte, în Hong Kong, cunoscut ca punct turistic de mare atracție, numărul vizitatorilor a fost copleșitor. Spre deosebire de alte locuri suprapopulate, Hong Kong mi s-a părut a fi și foarte sigur. Îmi amintesc că am fost la o reuniune la Rio de Janeiro și Sao Paulo, în Brazilia, și cei cu care eram împreună au fost surprinși să constate că există multă poliție pe străzi. Unii chiar nemulțumiți. Eu însă nu am văzut nimic rău în prezența masivă a polițiștilor. Mie mi-a dat un sentiment de siguranță. Consider că e confortabil să șii că niște profesioniști veghează la siguranța ta. Revenind la China, iarăși surprinzător, acolo nu vezi foarte multă poliție pe străzi, probabil că au altă modalitate de supraveghere, dar te simți în siguranță și acesta e un lucru extraordinar.

- *Se discută despre un hiatus între China urbană și China rurală. Ați constatat și dumneavoastră această falie, ați apucat să vizitați și China rurală?*

- Mergând două zile și două nopți cu trenul între Beijing și Lhasa, capitala Tibetului, vă dați seama că am văzut foarte multe așezări și, bineînțeles că există o falie între zonele urbane și cele rurale. O populație

imensă ca număr nu poate trăi în același fel, în aceleași condiții. Am fost interesată înainte de toate să aflu, subiect actual pretutindeni în lume, care este situația tinerilor și am rămas surprinsă când mi s-a spus că media de vârstă la care se căsătoresc bărbații chinezi este de patruzeci și nouă de ani. Aceasta pentru că primordial pentru ei este să aibă o casă sau un apartament, o mașină și un loc de muncă foarte bun. Vârsta medie la care se căsătoresc fetele e de douăzeci și șapte-douăzeci și opt de ani. La ele ceea ce contează este educația și frumusețea. În principal frumusețea, spre deosebire de educație, este relativă. Nu întâmplător au o preocupare extraordinară pentru asigurarea educației. Am vorbit chiar foarte mult despre educație. Evident, în sensul școlarizării, al învățământului și am aflat că cei mai mulți dintre tineri, dacă nu urmează o universitate din China - iar cei cu posibilități financiare din Europa sau America -, urmează un colegiu. China nu mai este ceea ce cunoșteam noi, o țară închisată în sine, cu un zid foarte înalt de jur împrejur, ci o țară deschisă la tot ce e nou. Mie îmi place enorm de mult New York. Este un oraș în care te descurci ușor, străzile au numere, se întretaie unele cu altele, ghidurile de promovare te ajută să descoperi și să găsești tot ce-ți dorești. Dar și așa, nu este orașul unde mi-aș dori să trăiesc. Eu, mă repet, sunt o sentimentală, Nu pot să trăiesc în altă parte decât în România, și în România doar în Arad. Aș mai adăuga că Manhattan l-am străbătut pe jos, câteodată de una singură, iar Beijing în mașină. Probabil că ar fi trebuit să stăm o lună în China să descoperim tot ceea ce s-a oferit cu grație Casei Româno-Chineze, în colaborare cu Ambasada Republicii Populare Chineze la București.

- Ce v-a impresionat în mod deosebit în Beijing? Este orașul port-drapel al unei națiuni de un miliard trei sute de milioane de locuitori. Are, într-adevăr, acea alură de furnicar pe care o vedem cu ochii minții, când ne gândim la o astfel de aglomerare umană?

- Vă spuneam că dimineața nu vezi mulți chinezi pe străzi, nici pe șosele, că se muncește enorm, că modelul muncii lor l-aș dori adus în România. Chinezii au așteptat decenii să "explodeze" în lume și să descopere planeta. Ei bine, noi, românii, din păcate, nu avem răbdare să așteptăm, vrem totul peste noapte, noi suntem grăbiți să cerem și nu să dăm, uităm că trebuie să învățăm, să muncim foarte mult, să fim foarte devotați profesiei pentru care am optat. Am învățat de la chinezi modul de-a dreptul

pios în care ei știu să își păstreze și să își venereze istoria. De la elevii mici din clasele primare până la studenții de la universitate, cu toții merg să își viziteze monumentele și se raportează la ele cu duioșie, cu admirație și mândrie, cu venerație. China nu este însă numai o Chină a muncii fără ostentare, ci și a spectacolelor de teatru, a spectacolelor tradiționale, și o Chină culturală, socială, în care conviețuiesc mai multe naționalități. La Beijing, la Shanghai, într-un oraș pe care l-am vizitat în drum spre Hong Kong, numit Chengdu, cu cincisprezece milioane de locuitori, peste tot China e o provocare. Drumul spre Tibet a fost o adevărată aventură și a durat două zile și două nopți. Am călătorit cu trenul, într-o cușetă de patru persoane, ce e drept, pentru că am fost privilegiați, căci altfel foarte multă lume călătorește în vagoane la clasa a II-a sau clasa I. Până să ajungă la destinație, trenul a șerpuit printre munții uriași, a urcat la 5.200 de metri, iar apoi a coborât la 3.600 de metri, altitudine la care se află capitala Lhasa. Aici am primit o eșarfă de mătase albă pe care scria "Bun venit în Tibet!". Mesajul pe care Tibetul îl transmite în lume este: pace și compasiune. Acolo noi eram priviți ca niște persoane exotice. Oamenii se opreau și se uitau la noi. Totuși, Tibetul nu mai este cel din secolul al V-lea, ci un ținut modern, cu costuri de viață mult mai reduse decât la Arad. De exemplu, o pizza costă opt yuani, ceea ce echivalează cu trei dolari.

- *Apropo de acest drum lung de care pomenești, cu oameni ce călătoresc câte patruzeci și opt de ore, trebuie să ne imaginăm trenul cu care ați fost ca un fel de "Orient Express" chinezesc?*

- Vă propun să vă uitați pe "National Geographic" și veți vedea că trenul de pe ruta Beijing - Tibet este un tren modern, dotat, între altele, și cu mască de oxigen. De fapt, mulți călători au avut nevoie de oxigen, din cauza altitudinii la care ajunge trenul. Din fericire, din grupul nostru, chiar dacă am ajuns la limita suportabilității, nimeni nu a apelat la o asemenea mască. Însă, aviz posibililor vizitatori, pentru a te simți cât mai confortabil, trebuie să ai o îmbrăcăminte și o încălțăminte adecvată, cât mai lejeră. Îmbrăcăminte și încălțăminte sport sunt echipamentul ideal. Pe de altă parte, fără o experiență a mișcării fizice e greu să parcurgi pe jos într-o zi douăzeci de kilometri, performanță pe care am reușit-o la Macao. În privința asta, cum bine știu cei care mă cunosc, eu nu am întâmpinat dificultăți. A contat foarte mult pentru mine faptul că de trei-patru ori pe săptămână, în Arad fiind,

merg la înot și alerg prin parcuri sau că în fiecare iarnă la Moneasa alerg zilnic cincisprezece kilometri. Dar să revin la Tibet și să amintesc câteva din faimoasele sale atracții: Potala, unde am avut șansa să prindem o sărbătoare și să vedem copii de doi ani aduși aici de părinți, Palatul de iarnă și de vară al lui Dalai Lama, mănăstirile din la Lhasa, din care am vizitat cinci-șase. Toate marile temple tibetane sunt impresionante dovezi ale unei culturi extraordinare, cu începuturile în secolul al V-lea, în centrul căreia se află un Buddha al compasiunii, un Buddha al longevității, al prosperității, al protecției, al energiei, al copiilor.

- Într-un timp relativ scurt ați avut acces la un volum extrem de mare de informații.

- Din Lhasa, să ajungi la Potala, trebuie să mergi pe jos și să urci o sută șaiszeci de metri de scări, întocmai cum o fac mii de chinezi și tibetani. Asta fac zilnic mii de chinezi și tibetani. Ambele etnii trăiesc în capitală și ambele au un adevărat cult pentru Dalai Lama, o personalitate binecunoscută în lume, distinsă cu Premiul Nobel, care are șaptezeci și șase de ani și nu trăiește în Tibet. De fapt, noi nici nu știam acest lucru, este al XIV-lea Dalai Lama, iar ca să intre în istorie trebuie să se reîncarneze în al XV-lea Dalai Lama. Mulți dintre ei au murit la douăzeci-douăzecișicinci de ani. Cel mai important Dalai Lama este considerat Dalai Lama al V-lea care a gândit legile Tibetului, fiind fondatorul și inițiatorul lor. Există un Dalai Lama politic, un Dalai Lama public, un Dalai Lama rege și șef de stat în exil, cum există și un Dalai Lama religios. Menționez că între religie și politică nu sunt disensiuni, nu se încurcă una pe alta. Am văzut sala de studiu și sala de meditație a prezentului Dalai Lama și a tuturor celor treisprezece Dalai Lama care l-au precedat. Monumentele funerare ale acestora sunt acoperite și înconjurate de sute de tone de aur masiv. În preajma templelor, ceea ce nu mi-a plăcut, este că „prosperă” și în Tibet, ca peste tot în lume, comerțul cu însemne religioase. Între orele 6-7 dimineața, între 3 și 6 după-masa, urmate apoi de trei-patru ore de meditație, am asistat la rugăciunea călugărilor buddhiști. La Potala, de exemplu, există șase mii de călugări tibetani, care mi s-au părut a fi foarte joviali și apropiați de vizitatori. Cum s-a întâmplat să fim acolo în două zile de sărbătoare, am fost primiți în sala mare a acestui templu.

-Am citit că orice drum în Tibet te transformă, te face să fii un altul la întoarcere. Mă întreb dacă și cu Dumneavoastră s-a întâmplat vreo transformare.

-Răspunsul e afirmativ. Un drum acolo m-a învățat să rezist, să am tăria să urc și să cobor atâtea scări, să găsesc forța să merg din încăpere în încăpere (pentru că la Potala sunt nouă sute nouăzeci și nouă de încăperi, a mia fiind dormitorul lui Dalai Lama, unde nu este permis accesul). E o simbolică în ceea ce îți spun. O experiență greu de imaginat, trăită la o mare intensitate, care mi-a oferit șansa să văd sala de studiu, sala de meditație, sala de primire a șefilor de state, a delegațiilor oficiale. Bineînțeles că Tibetul este cu totul altceva față de Hong Kong sau față de Macao...

- Ce impact a avut asupra Dumneavoastră cultura străzii chinezești? Mă refer la oamenii din afara cadrului oficial, cei pe care i-ați văzut în restaurante sau clădiri publice. Cum erau îmbrăcați, cum se manifestau?

- Oamenii sunt foarte moderni, femeile frumoase, cochete. La Beijing se poate cumpăra absolut orice. Nu neapărat chinezăriile de proastă calitate, aduse și vândute la noi de către comercianți preocupați numai de propriul lor profit, ci și obiecte de mare artă, de mare finețe, de o lucrătură de mare migală, mătăsuri, argintării, foarte mult aur. Am fost la o fabrică de obiecte artizanale și am rămas uimită când am aflat că acolo lucrau trei generații din aceeași familie, bunicul, tatăl, fiul și probabil că va urma și nepotul. Am văzut și Piața Tiananmen, o piață imensă de patruzeci de hectare...

- Patruzeci de hectare? Este uriașă raportată la dimensiunile cu care suntem noi obișnuiți.

- Eu am văzut America dintr-o parte în alta pentru că am fost de patru ori acolo și vă spun că și America e uriașă, dar China înseamnă cu totul și cu totul altceva decât America. Este gigantică!

- Raportat la modul de viață al chinezilor, acela cu care ați luat contact, vizita în China a fost o întoarcere în trecut sau un salt în viitor?

- Pentru mine este un salt în viitor. China va însemna viitorul. Mi-e teamă să spun că este chiar viitorul omenirii. Ea are proprietăți enorme în

America, are sume imense de bani date ca împrumut statului american Nu am nicio îndoială că va avea un cuvânt mare și greu de spus în istoria viitoare a planetei. Ei au un Buddha al viitorului, un Buddha al trecutului și un Buddha al prezentului. Buddha din Tibet proiectează viitorul pe patru mii de ani. Deci istoria cu care vin chinezii - trecută, prezentă și viitoare – numără zece mii de ani. Dintr-o astfel de perspectivă un drum în China înseamnă o experiență proprie, o experiență de a te regăsi pe tine însuși, de a vedea cât de puține lucruri știi și de a deveni mai modest. Dacă te iluzionezi că știi foarte multe ești un om pierdut, un om fără viitor. Aș vrea să adaug că nu contează cât de mare îți este biblioteca, sau dacă nu ai nicio bibliotecă, tu, ca om, trebuie să pornești mereu de la bază, să accepți că știi puțin și ai ce învăța cu fiecare zi pe care o trăiești. Contactul cu civilizații precum cea chineză înseamnă deja o primă încercare de a te depăși pe tine însuși.

- Sigur că suficiența, blazarea, sunt marii adversari ai dezvoltării personale.

-Sunt mulți cetățeni din Hong Kong care nu se duc la Macao, chiar dacă distanța dintre cele două orașe înseamnă un drum cu ferryboat-ul de o oră și jumătate, care nu costă prea mult. Dar Macao înseamnă cu totul altceva. Ca un fapt divers vă spun că în Hong Kong am stat o oră la o coadă foarte serioasă și foarte disciplinată ca să urcăm 5 minute cu un tramvai vechi de o sută de ani, unicul din lume care urcă la un unghi de 90°, una din atracțiile acestui oraș. O altă atracție o reprezintă Muntele Victoria de unde se vede o panoramă extraordinară a orașului ce are peste șapte mii de zgârie nori. Macao este cu totul altceva, el fiind, de fapt, un fost port portughez dar acum se urmărește pătrunderea masivă a investițiilor chineze în acest oraș. Este total diferit față de alte orașe europene, gen Monaco, sau din lume, are o particularitate a lui care îl face deosebit și pentru care trebuie vizitat. E păcat ca cineva care ajunge în Hong Kong să își petreacă tot timpul la shopping și să nu aloce o parte din timp și vizitării orașului Macao. Tot în această vizită de documentare am fost într-un sat de pescari, un sat în care se trăia pe apă, au locuințe compuse din dormitor, sufragerie, baie, cu toate condițiile disponibile care se află pe apă. Probabil că lor li se pare foarte ciudat să trăiești pe uscat, așa cum și nouă ni s-a părut ciudat modul lor de trai. Am fost cu barca printre acele case pescărești. Nu mai sunt acum

la fel de multe ca și în trecut. Numărul celor care stau acolo a scăzut destul de mult, de la o sută de mii de persoane în trecut la câteva mii în prezent.

- *În care din zonele pe care le-ați vizitat vi s-a părut că nivelul de trai este mai bun?*

- N-aș putea să fac o observație în acest sens, noi am mâncat la restaurante care au asigurat o oarecare doză de încredere, masa însă nu era mai scumpă de 50 de yuani, adică echivalentul a 5 euro. China, sub acest aspect, nu este foarte scumpă, dar este extrem de scumpă în momentul în care vrei să vezi diverse nuzee, spectacole etc. Fiecare intrare, indiferent de ce dorești să vezi, se plătește. Casa Româno-Chineză a asigurat, spre bucuria buzunarelor noastre, majoritatea costurilor de intrare la obiectivele incluse în program. Firește, nu și la cele opționale, ca să spunem așa, dintre care făceau parte și spectacolele de teatru.

- *După ce ați studiat teatrul universal, teatrul românesc, puteți să faceți o comparație cu teatrul asiatic, în speță cu cel chinezesc.*

- Acolo, la teatru, primele zece-cincisprezece rânduri sunt pentru vip-uri și dacă plătești în plus poți deveni oricând vip. La fel, în gară, plătești 10 yuani în plus, adică 1 euro, ca să beneficiezi de un confort de vip. Poți, deci, oricând să devii un vip cu 1 euro, ceea ce nu se întâmplă în Europa. Este un sistem extrem de deschis spre relaționare cu ceilalți, dar și un spațiu de profit, cu corporații care vor profit și în care se muncește și noaptea la orele 22-23. Orice corporație este liberă să intre în China, în Hong Kong, problema este să și reziste în fața unei concurențe extrem de acerbe. De exemplu, la Hong Kong, seara la opt era un așa numit "dans al luminilor" denumit "Simfonia luminilor" unde pe o anumită muzică cerul era brăzdat de luminile laserelor. Acolo erau prezente toate marile corporații europene. Dar la cei 1,3 miliarde de locuitori ai Chinei, repet, concurența este uriașă.

- *Vă cunosc ca pe un om practic și de aceea îmi permit să vă pun această întrebare. Sunt convins că v-ați interesat de câștigul acestor oameni, funcționari, intelectuali sau muncitori; cât de bine este plătită această muncă asiduă în marile orașe?*

- M-am interesat foarte mult de costuri, de câștiguri și am făcut lucrul acesta pentru că am aflat că cine dorește să aibă un al doilea copil trebuie să plătească treizeci de mii de euro taxă la stat. Dacă plătești această sumă înseamnă că poți să îți permiți să îl crești. Un lucru care eu nu cred că e rău. Vă dați seama ce înseamnă să asiguri utilități – apă, canalizare, energie – pentru 1,3 miliarde de oameni? În Beijing sunt șase milioane de mașini, noi am fost duși cu mașina dintr-o parte în alta a orașului, dar n-am văzut un singur ambuteiaj! Totul funcționează, totul este gândit, elaborat, stabilit; oamenii nu au o modestie exagerată, nu merg cu capul plecat. Sigur, nu știu problemele de politică de acolo, nu sunt familiarizată cu ce înseamnă ele. Eu sunt destul de distanțată de fenomenul politic din România, darmită de cel din China! Vreau să spun că această Casă Româno-Chineză, filiala Arad, își dorește să aducă profesori de limba chineză, ne dorim o relație cât mai strânsă cu China, am vrea să aducem o bucată din China pe care am descoperit-o acolo, la Arad, să aducem un suflu nou, de strădanie, de muncă asiduă, de cultivare a valorilor tradiției, de cultivare a valorilor culturale. Îmi pun și vă pun întrebări, chiar cu riscul de a deveni patetică și agasantă, pe care le-am mai pus ori de câte ori am avut ocazia. Câți știu că la Arad a funcționat primul cinematograf din țară? Câți știu că la Arad s-a făcut primul film artistic de lung metraj din România? Câți știu că Aradul a avut un Conservator de muzică în 1833, și un teatru în 1817? Noi știm extrem de puține lucruri despre istoria locurilor noastre. Ar trebui să învățăm de la chinezi să ne prețuim istoria, chiar dacă a noastră este cu mult mai scurtă decât a lor. Ei au istorie de șase mii de ani. În Tibet sunt cărți scrise din secolul al V-lea. Ei au o istorie milenară și nu încetează o clipă să și-o cultive și să se întoarcă mereu și mereu la ea ca temelie pentru o construcție viitoare. Noi, arădenii, nu ar trebui să uităm că avem un oraș superb, o țară asemenea, că de fiecare dată înaintașii aflați, de-a lungul vremii, din diferite motive în Europa sau în altă parte, de la Dinicu Golescu încoace, au făcut cale întoarsă către acasă, dornici să își regăsească obârșiile și împăcarea cu sine. Nu ar trebui să uităm, pe de altă parte, nici să ne prețuim mai mult între noi! Prea mulți suntem tentați, în loc să îl sprijinim, să-l tragem în jos pe cel care urcă, să minimalizăm sau chiar să ne ignorăm istoria, în loc să o rememorăm, să o relansăm și să ne construim viitorul la modul sever și serios pe o vatră de civilizației cu care și Aradul se poate mândri.

- *Ca să fiu în ton cu cele spuse de dumneavoastră, măcar migala de chinez bătrân dacă am putea-o aduce aici, și evident respectul pe care ei îl au unul față de celălalt și care de foarte multe ori la noi nu se manifestă.*

- Ei se salută aplecându-se unul în fața celuilalt, chiar dacă acest lucru este doar formal. Prea multe nu știu și nu discut despre acest aspect. Cred însă că dacă și noi ne-am apleca, în mod formal, capul unul în fața altuia, ar însemna foarte mult, ar fi deja un mod de a te raporta la celălalt, de a-l lua în considerare și de a-l stima - nu renunțând la orgoliul tău sau la propria ta personalitate - pe cel cu care colaborezi sau pe care îl întâlnești, pur și simplu, pe stradă.

Confruntări și parteneriate

- *Vorbim despre învățământul superior dar și despre diplomația învățământului superior, de aria internațională în care se manifestă o universitate românească. Doamnă președinte, putem considera, într-adevăr, mediul academic ambasadorul cel mai potrivit al spațiului care îl găzduiește?*

- Chiar în urmă cu două-trei zile m-am întors de la Roma, unde am fost invitată de Asociația Culturală Progetto Arches, distinsă cu un premiu de însuși președintele Italiei, Giorgio Napolitano, care i-a recunoscut, la zece ani de existență, contribuția adusă la redescoperirea și conservarea mării istorii a Romei. A fost o manifestare științifică desfășurată în Muzeul Evreiesc, situat într-o aripă a Sinagogii, cea mai mare Sinagogă din Europa. Eu am fost singura invitată din afara Italiei. Nu însă în calitate de universitar, ci ca autor a patru tomuri de mii de pagini despre istoria culturii din Transilvania. Aici se impune, totuși, o paranteză. Nu pot să nu remarc că la Roma, ca mai peste tot în Italia, românii de bun simț încearcă un cumplit sentiment de jenă. La fiecare al doilea pas nu sunt numai îmbulziți de cerșetori veniți din România, ci de cele mai multe ori sunt și identificați cu ei. O astfel de situație, defel plăcută, ne creează evident un handicap real. Dar să revin la obiect. La începutul reuniunii științifice, exemplar organizată, au fost invitați mai întâi să ia cuvântul în plen personalități de seamă ale instituțiilor statului italian. Am în vedere Președinția, reprezentanți ai Guvernului, atât din partea Ministerului pentru Culturalitate și Bunuri Culturale, cât și ai Ministerului de Patrimoniu, de îngrijire și îmbogățire a patrimoniului cultural. Alături de aceste instituții a fost prezentă și Curtea Constituțională a Italiei. Noi suntem de opt ani într-o relație de

colaborare cu Asociația culturală Progetto Arches. Ea rescrie istoria din perspectiva mileniului al III-lea, dar coborând în arhive. O istorie bazată strict pe documente și mai puțin pe eseistică. Noi destul de des ne dăm cu părerea despre orice probleme, brodăm cu o ușurință îngrijorătoare pe teme complexe, fără să cunoaștem, de fapt, documentul în sine. Șaptezeci-optzeci de persoane, elita culturală a Romei, au fost prezente la o reuniune științifică de înalt prestigiu. O impresie extraordinară mi-a făcut rabinul Romei, o personalitate cu adevărat copleșitoare, care mi-a mărturisit, între altele, că mama lui este din Dorohoi. În fond, Domnia Sa poate fi considerat un veritabil Mecena prin modul în care și-a îndeplinit datoriile de gazdă. Cartea premiată, având ca subiect un „amore”, a fost comentată de doi profesori de la Universitatea Sapienția din Roma. În aceasta se reconstituie viața și faptele unui om care se ocupa cu argintăria și aurăria, un evreu plecat în America în timpul lui Hitler, care a investit enorm în Muzeul Evreiesc. Sigur că în intervenția mea nu m-am referit numai la istoria culturii noastre, nu m-am limitat doar la o anumită zonă, ci am avut în atenție și istoria Europei în ansamblul ei, cu trimiteri la unele evenimente tragice ce i-au marcat profund evoluția și în planul culturii. De asemenea, nu am ezitat să abordez și unele aspecte legate de mecenat, demonstrând ce important e să fii un Mecena astăzi.

- *Aș face o nuanțare. Ați spus: „Ce important este să fii un Mecena!” Cred că e foarte important și să ai șansa să beneficiezi de un Mecena.*

- Da! Este foarte important! Cine nu și-ar dori o instituție, dacă e o bancă e cu atât mai bine, care să-și asume calitatea de mecenat! Se știe că toți oamenii de afaceri prosperi care au avut, de-a lungul timpului, o deschidere culturală au rămas în istorie. Pentru a intra în istorie, iarăși se știe, nu este suficient să fii bogat. Nu este sigur că poți să rămâi prin o astfel de calitate. Salvatore nu a rămas prin argintăria și aurăria pe care a avut-o, prin marile magazine pe care le avea în proprietate. El a rămas prin amorul capital pe care l-a avut față de Roma. Prin ceea ce a făcut pentru Roma.

- *Aceste prezențe în spațiul internațional, occidental și nu numai, pot fi socotite ca un serviciu diplomatic pe care universitatea îl prestează în raport cu terții? Mă gândesc la faptul că o universitate prezentă în străină-*

tate nu vinde iluzii, himere, ci, la modul extrem de concret, promovează valoarea.

- M-ai întrebat de mai multe ori dacă aş intra în politică. Aş intra într-un partid precum partidul care a organizat manifestarea la Roma, Partidul Valorilor, „Italia dei Valori”. Iată, „România Valorilor” ar fi un partid care nu este nici de dreapta, nici de stânga. Ar fi un partid dintr-o zonă fără partide, doar pentru promovarea marilor valori. Şi dacă ar fi să vorbesc despre modul în care universitatea este prezentă, este extrem de important să pari spontan, dar să îţi pregăteşti în detaliu intervenţia. La Roma, pentru că m-am întors chiar de curând şi nu pot să fac abstracţie de situaţia în care unii români participă la reuniuni ştiinţifice, unii dintre noi nu sunt pregătiţi şi, din păcate, suntem etichetaţi cu toţii într-un anumit fel. S-a întâmplat la Muzeul Ebraic să fie o lumină foarte slabă, doar spoturi de lumină, pentru că pe un perete se derulau şi imagini ale Holocaustului. Un om care nu era pregătit să vorbească liber sau aproape liber, ar fi fost în comă profundă, pentru că nu putea citi! Vedeţi ce înseamnă să participi la un eveniment fără să ai o îndelungă pregătire?! Depinde numai de noi ca instituţia pe care o reprezentăm, oraşul sau ţara, să aibă o prestanţă, să aibă vizibilitate.

- Reuşeşte această vizibilitate să contrabalanseze prejudecăţile?

- Mi-ar plăcea să cred că da. Nu cred, însă! Ar fi teribil să poată schimba, măcar să combată prejudecăţile şi ceva din atitudinea faţă de noi. La finalul unei manifestări culturale de înalt prestigiu, am descoperit prieteni foarte mulţi, foarte multă lume apropiată, interesată de România. Contactul direct e foarte important, poate fi decisiv în modificarea atitudinii faţă de noi. Nu pot să nu laud, pe altă parte, comunitatea evreiască de la Roma pentru modul de organizare. La intrare, am primit fiecare participant un program. Practic, un carton, realizat cu foarte mici investiţii, dar gândit cu inteligenţă, ingenios, cu ştiinţă a promovării. Pe coperta programului era un vitraliu. Coperta cărţii ce urma să se lanseze, imprimată pe prima pagină, îţi sărea imediat în ochi, avea un efect vitraliu, iar pe pagina a doua, pe verso, păstrându-se acelaşi efect de vitraliu, verso, erau numele vorbitorilor. Dacă vroiai să stai de vorbă cu Mihuţ Lizica, puteai să te retragi, să pui întrebări, să te lămureşti asupra unor probleme. Promovarea evenimentului era făcută până la detalii, afişe, materiale informative, cu un profesionalism

care i-a impresionat și mulțumit pe toți cei prezenți. Eu știu foarte bine ce înseamnă să realizezi un asemenea eveniment. De aceea, am și lăudat-o în mod special pe președinta asociației culturale, o profesoară universitară de la Roma, Rita Padovano, care e și Doctor Honoris Causa al universității noastre. Demersurile ei sunt susținute de *Italia dei Valori*. Un lucru extraordinar! Un întreg partid, nu știu dacă are culoare politică, s-a implicat total într-un act de promovare a valorilor.

- *Sigur că ceea ce spuneiți Dumneavoastră se referă la vestul continentului european, dar eu sunt curios cum sunt privite și cum sunt susținute valorile și într-un alt spațiu? Aici, din nou, sunteți calificată să puneți un diagnostic. Sunteți președintele Casei Româno-Chineze la nivelul județului Arad. Ați primit ambasadorul Republicii China chiar la Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad și, de curând, ați realizat un parteneriat, o relație de strânsă colaborare cu o universitate din China. Vă invit să discutăm despre felul cum, într-o cultură care ne este suficient de străină, valorile sunt prețuite sau nu.*

- Vin cu câteva precizări la dialogul anterior. În România există două Case Româno-Chineze, una la Craiova și o alta la Arad și, desigur, Casa Națională Româno-Chineză al cărei președinte onorific, la fel ca în toate țările europene în care sunt asemenea organisme de promovare a culturii chinezești, este prim-ministrul. Noi, la Casa Româno-Chineză, filiala Arad, ne-am propus să realizăm cinci obiective. Învățământul superior este doar unul dintre ele și constă în promovarea culturii și civilizației chineze în România și a celei românești în China. Un schimb pe valorile și culturile civilizației noastre. Nu discutăm care este anvergura celor două culturi, dar trebuie neapărat să punctez modul extrem de serios în care Ambasada Chinei și, în general, China, are relații cu Aradul. O dovadă că arădenii au crezut de la început, și le mulțumesc pentru acest lucru, în seriozitatea cu care Casa Româno-Chineză își îndeplinește misiunea. Nimeni nu a adus un singur exemplu din care să reiasă că nu am fi respectat ceva din ceea ce am promis, că nu am avut rezultatele scontate. Asta pentru că lumea s-a convins de faptul că ne respectăm cuvântul, că se poate bizui pe ceea ce spunem, că tot ce ne-am dorit să înfăptuim a devenit realitate. Când am lansat cursurile româno-chineze, de pildă, am invitat din China, apreciind că e vorba de o limbă străină foarte grea și avem nevoie de o consultare didactică a unei

competențe, o profesoară de limba chineză. Pentru mine fost un lucru extraordinar că, deși era o persoană foarte ocupată, cu o singură săptămână de vacanță într-un an întreg, a acceptat să vină, să fie alături de noi la eveniment. Cursurile sunt gratuite și peste o sută șaptezeci de arădeni le urmează. Nu mai spun cum se fac aceste cursuri! O lecție, aceeași, se predă pe durata unei întregi săptămâni. Poți să te duci luni, poți să te duci și marți. Dacă nu înțelegi marți, poți să mergi și vineri. Dacă niciunul dintre cursanți nu a înțeles în săptămâna respectivă lecția în discuție, atunci ea se repetă și săptămâna următoare.

- Am înțeles că la ei sunt necesari patru - șase ani să înveți alfabetul. De aceea sunt curios să aflu dacă pentru studenții care vor să studieze limba chineză există posibilitatea să se creeze anumite facilități?

- Chinezii au venit la Arad, între altele, și cu burse pentru studenți. Patru colegi de-ai noștri deja beneficiază de burse, între un an și patru ani, acordate de universități de prestigiu. Vă pot spune că în anul universitar 2014-2015 am primit alte douăzeci de burse în China! Pentru atribuirea lor, întrucât au fost destul de mulți solicitanți, am făcut chiar o competiție. Extrem de important e și faptul că Ambasada Chinei din București a mijlocit venirea la Arad a nu mai puțin de șase delegații preocupate să stabilească și să dezvolte colaborări în domenii dintre cele mai diverse. Dar decepția mea în această privință a fost uriașă! Primarii din județ nu numai că nu au percutat deloc la propunerile făcute de delegațiile chineze, dar unii au fost total neinteresați de ele, dacă nu de-a dreptul ostili! Un primar a trebuit să plece cu soția într-o vizită, nu știu unde, pentru că așa i-a promis. Altul nu a găsit extrasele de Carte Funciară pentru spațiile care îi interesau pe chinezi. Altul spunea că nu e interesat de investiții. Iar altul spunea că el vrea să colaboreze, dar cu condiția ca Dreapta să fie Dreapta, iar dacă e Stânga, să fie doar cu cei de stânga. „Curat murdar, coane Fănică!”... Relatându-mi-se toate astea mă felicit pentru că nu am participat cu niciuna din delegații la întâlnirile din județ. Nu știu ce eram în stare să le fac acestor primari! Nu le spun, deocamdată, numele, dar va veni momentul când îl voi rosti. Vine de două ori în județul tău președinta Federației Oamenilor de Afaceri și tu rămâi de piatră. Nu ai nicio tresărire. O firmă de telefonie și de electronice, care este cea mai mare din lume, Huawei, se oferă să introducă internetul, la prețuri de dumping, aproape de nimic, în satele și orașele din județul Arad,

iar primarii spun cu nonșalanță că nu sunt interesați de internet. Chiar mă și mir cum de sunt aleși asemenea primari? Cum de colectivitățile noastre mai aleg asemenea primari?

- *Să nu lăsăm întrebarea să rămână retorică. Cum credeți că sunt aleși asemenea primari?*

- Nu știu cum de sunt aleși. Risc să mi-i ridic în cap pe toți primarii. Sper să vină totuși un moment când le voi da numele în vileag. Pot să spun doar ce zicea unul dintre ei: „E greu să merg până la Vârfurile, la câțiva kilometri de comuna mea. La Vârfurile este biroul de Carte Funciară de unde trebuie să scot extrasul CF pentru anumite terenuri.” Fără îndoială, o replică greu de imaginat că a fost și reală. Ne confruntăm cu o inerție îngrozitoare. E de înțeles de ce oamenii sunt scoși cu mare greutate la vot, de ce chiar nici politicienii nu au o viață ușoară!

- *Acum vreo o sută cincizeci de ani, Creangă a scris o poveste în care e vorba de omul leneș, care întreabă atunci când i se bagă mâncarea în gură: „Mueți-s posmagii?!” Nu s-a schimbat nimic?*

- Cum crezi că ne-am dezvoltat noi, ca Universitate, în ultimii ani? În niciun caz așteptând a doua zi sau amânând deciziile peste o săptămână, ci făcând totul să implementăm o experiență nouă imediat după ce am luat cunoștință de ea. Ori de câte ori mă întorc din străinătate, dacă am văzut ceva de interes în Universitățile pe care le-am vizitat, nu stau mult pe gânduri și convoc Senatul și factorii de decizie din domeniul avizat.

- *Poate că un alt exemplu bun este și felul în care a dobândit Universitatea „Aurel Vlaicu” bursele în China.*

- Modul în care suntem percepuți noi, românii, din păcate, nu e unul care ne avantajează. Avem o încetineală aproape proverbială când vrem să întreprindem ceva. Promitem repede, dar uităm la fel de repede ce am promis. După vizita doamnei ambasador eu am înaintat Ambasadei Chinei într-un timp record situația pe care ne-a solicitat-o. Am propus inițierea cursurilor de limbă chineză, tipărirea unei cărți și venirea la Arad a unui medic chinez.

- *A unui medic?*

- A unui medic. Fiindcă am constatat pe propria-mi piele, la Beijing, într-o clinică extraordinară, cât de precis se stabilește un diagnostic pe baza pulsului de la mână. Sigur că medicii noștri, când le-am povestit întâmplarea, au râs și m-au ironizat, uitând că acolo medicina tradițională se practică de șase mii de ani. În China, medicii sunt, în primul rând, bunicul, tatăl, mama. O dovadă că medicina alternativă e eficientă, funcționează, am văzut-o și în faptul că spitalul în care am fost, modern, superb, excelent dotat, și asta într-un oraș cu o populație cât o țară, era aproape gol.

- *Mușteriii se tratau acasă.*

- Funcționează tradiția! Doamna ambasador mi-a spus foarte deschis că nu poate să finanțeze un doctor care să vină la Arad. Nu pentru că nu ar fi fonduri. China investește o mie de miliarde de dolari în afara țării.

- *O mie de miliarde? Incredibil!*

- Așa au anunțat. Ei bine, spunea că nu poate să trimită un medic la Arad pentru că sunt extrem de solicitați cu multă vreme înainte. Există un program pentru medici, dar mi-a adus o carte care se numește „Medicina Tradițională Chineză”. Eu am cerut permisiunea să o traducem. Ambasada a fost de acord, dar ne-a dat ca termen un an. De fapt, toată corespondența cu Ambasada Chinei o realizează Secretarul General al Casei Româno-Chineze, doamna Ignuța Geanina. Îți dai seama? Un an pentru traducerea a o sută șaptezeci de pagini! Noi am terminat-o în două săptămâni. Au fost de-a dreptul surprinși tocmai pentru că ori de câte ori solicităm ceva, noi și rezolvăm pe loc. În orice împrejurare chinezii sunt extraordinar de prompti, dar și noi le răspundem cu aceeași promptitudine. La nivelul Universității se materializează însă doar o felie dintr-un program complex, și anume aceea de promovare a învățământului superior și implicit a civilizației din China. Dar partenerii noștri își doresc mult mai mult. Ei vor relații directe, pe mai multe paliere, chiar și pe palier juridic, cu municipiile, orașele și comunele din județ, cu firme ce vor să investească la noi, să invite specialiști din diferite domenii. După vizita grupului nostru universitar, după vizita domnului Muscă, reprezentând Combinatul Agro-Industrial din Curtici, acum suntem invitați să participăm la târgul agro-industrial din China. Alte

invitații sunt pentru crescătorii de albine, mierea românească fiind foarte apreciată de chinezi, cum și pentru producătorii de gemuri românești naturale, realizate după rețete tradiționale. Observați, trei prezențe la târguri în China, facilitate de Casa Româno-Chineză. Cursuri, toate gratuite. Legăturile noastre de colaborare cu Ambasada Chinei la București sunt nu numai foarte bune, ci și din ce în ce mai eficiente. Cred că este unica vizită a doamnei ambasador la Arad, singura pe care a făcut-o într-un oraș din țară. Vrem să tipărim și o carte, am și formulat propunerea către ambasadă. Am întrebat dacă o tipărește ambasada sau dacă o tipărește universitatea. Și într-un caz, și în celălalt, doamna ambasador va reveni la Arad. Îmi place enorm de mult! Am acceptat, de fapt, postul de președinte la Casa Româno-Chineză, tocmai pentru că îmi plac enorm de mult chinezii. Am văzut, în cele douăzeci și patru de zile cât am stat în China, în Tibet și în Hong Kong, de câtă rigoare și temeinicie sunt în stare.

- *Mi-ați spus că sfertul academic la ei se aplică... în devans.*

- Este absolut teribil. Proverbialul nostru sfert academic, luat ca marjă de siguranță pentru întârzierea la o întâlnire, la ei funcționează invers. Totdeauna vin la întâlnire cu zece-cincisprezece minute mai devreme. Însăși călătoria noastră - prin ceea ce ne-au arătat, prin modul în care au încercat să ne familiarizăm cu o cultură de șase mii de ani, să ne facă să înțelegem ce înseamnă, de fapt, Tibetul sau cum a reușit Hong Kong-ul să se dezvolte atât de fabulos - a fost un exemplu de responsabilitate, de gândire și pregătire a unui fapt asumat, indiferent de natura lui, până în detaliu. Adică, permițându-mi să o citez pe doamna ambasador, „picătură cu picătură”.

- *Ați petrecut douăzeci și patru de zile în China, timp în care ați avut contacte și cu oficialități de acolo și cu oameni implicați în învățământul superior. Detaliați-mi câteva particularități ale învățământului superior chinezesc.*

- La această întrebare aș putea să-ți răspund mult mai exact după un an sau doi, după ce se va derula o parte din parteneriat. În călătoria despre care am tot vorbit, noi nu am avut în program și vizite la universități. Ce pot să spun acum, la începutul colaborării în relația de parteneriat cu o universitate din China, e faptul că și în învățământul superior, ca în toate

domeniile lor de activitate, cheia succesului constă într-o organizare perfectă. Dar nu numai atât creează chinezii și cred că unul dintre miracole rezidă și în faptul că totul este foarte organizat iar după începutul demersului de colaborare, există o libertate deplină între părți. Să nu lași pe cineva să gândească și să reflecteze într-un mod propriu și să se lanseze o mie de opinii și să nu se materializeze niciuna, este cea mai mare greșală. Pașii sunt foarte bine chibzuiți. Noi am solicitat ca parteneriatul să ne fie mijlocit de Ambasada Chinei la București. Desigur, am precizat că dorim o universitate care să aibă deschiderea antreprenorială, precum cea a universității noastre, adică să fie receptivă la nou, flexibilă, promptă, deschisă la valorile europene, o universitate care chiar să-și dorească o colaborare cu o universitate din România. Am fost surprinși să vedem că relativ rapid a fost găsită o astfel de universitate. Ea se află pe malul lacului Tai, la o sută de kilometri de Shanghai, și se numește Universitatea Gingnang, din orașul Wu Xi, un oraș mic din punctul lor de vedere, cu peste cinci milioane de locuitori.

- *Puțin mai mic decât Austria.*

- Da. Are un hectar construit. Vă dați seama? Un hectar pentru spații de învățământ și două sute patru hectare campus. Peste patruzeci de mii de studenți, nouăsprezece facultăți, iar pregătirea este extraordinar de minuțioasă. Cred că aici am identificat un alt element al miracolului chinezesc. Este binecunoscut faptul că americanii au cumpărat creiere. La toate nivelele, la toate specializările, la toate cercetările de finețe și de profunzime au luat numărul unu în lume. Au plătit, efectiv, inteligența. Au știut să plătească inteligența. Știu să onoreze inteligența. Ei bine, cum crezi că au procedat chinezii? În primul rând, ei mizează enorm pe forțele proprii, dar fără să ignore ce se realizează în lumea academică, din contră, sunt cu privirea și urechea la tot ce se întâmplă pretutindeni. Înainte de a semna protocolul cu noi au identificat toate specializările de top din universitatea noastră. Noi avem trei asemenea specializări. De ce i-a interesat o astfel de investigație? În orice caz nu din simplă curiozitate, ci fiindcă doreau să știe ce potențial avem și pe ce domenii să își axeze colaborarea cu noi. Universitatea din Wu Xi este foarte puternică pe inginerie alimentară, turism și protecția mediului. Exact ce avem noi! Specializările la care noi suntem,

cum se zicea în termeni sportivi, în divizia A. Știi câte școli doctorale și subdomenii au numai pe inginerie alimentară? Cam câte bănuți?

- *Undeva la o duzină.*

- Șaizeci și trei de școli doctorale în același domeniu. Întrebarea mea era: știi câte domenii sunt? Sunt domenii de doctorat pentru fiecare specializare și sub-subdomenii care uimesc prin modul detaliat de abordare. Ei sunt o națiune, ei reprezintă o națiune care își formează singură valorile, cu o exigență greu de închipuit. Noi, românii, pentru trecerea de la conferențiar la profesor, preluând modelul american, am impus ca obligatorii lucrările ISI. Ei bine, chinezilor le trebuie lucrări ISI și ca să treacă de la asistent la lector. Și mă gândesc că și de la preparator la asistent au născocit ceva. Oricum, condițiile sunt draconice, dar și rezultatele pe măsură. Sunt convinsă că noi, cei din Arad, nu avem decât de câștigat dacă ne raportăm la China. Gândește-te că Beijingul are douăzeci și două de milioane de locuitori. Că Universitatea din Wu Xi, aceea cu care am încheiat protocolul de colaborare, are peste patruzeci de mii de studenți. Cu toate acestea statisticile lor nu se mulțumesc să prezinte global o anumită situație, ci se referă la specializări, fiind evident că accentul se pune la ei exclusiv pe calitate, pe valoare, pe o legătură directă cu ceea ce este necesar, util, pentru societate. Cred că nu întâmplător au ales pentru noi o universitate în apropierea de Shanghai, un oraș cu cea mai spectaculoasă dezvoltare, modern, chiar dacă și Beijing este absolut senzațional. Am semnat acest protocol și el a început deja să funcționeze. Avem deja patru studenți care vor pleca în China cu burse. Alți douăzeci se pregătesc! Aceștia vor primi casă, masă, școlarizare gratuită și, în plus, și o sumă de bani destul de substanțială.

- *Asta depinde și de prețul vieții în China.*

- Tocmai asta este! Prețul e foarte mic. Costul vieții este extrem de mic. Se poate mânca oriunde, la restaurant, pentru mai puțin de cinci euro. Este extraordinar de bine că avem aceste burse. Care este problema? De ce ne-au grăbit cei de la ambasadă să facă cu noi protocolul? Pentru că universitatea noastră a fost, să zic, ofertată pentru toamnă de către Guvernul Chinei. Guvernul chinez dorește să plătească studenți care vor să studieze în

România, la Universitatea „Aurel Vlaicu”. În acest moment nu ştim dacă unul dintre ei a ales sau nu România, Universitatea noastră. Noi nu am promovat-o deloc. Am promovat doar acest protocol. Desigur, în septembrie vom şti dacă avem sau nu studenţi chinezi. Dacă nu, este vina noastră, în fond, pentru că nu am reuşit încă şi nici nu aveam cum să ne facem cunoscuţi. Poate site-ul nostru nu a fost destul de interesant, cu toate că eu am oroare de site-uri. Ştiu o universitate din America, din Sacramento, care avea site-ul realizat dintr-un garaj. Aşa că eu cred mai puţin în site-uri, cred mai puţin în publicitatea ieftină, o publicitate agresivă şi la modul absolut: „Cel mai teribil, cea mai extraordinară, unica, singura, nemaipomenita!” Cred mult mai mult în fapte, pentru că faptele sunt cele care rămân.

-Acesta poate fi un moment extrem de important pentru comunitatea din vestul României, fie că vorbim despre comunitatea academică, fie că vorbim despre mediul de afaceri. Este un pionierat acesta, faptul că Aradul devine un cap de pod al tinerilor chinezi care vin aici, în primul rând să înveţe şi, ulterior, pot rămâne să îşi întemeieze o familie, să se lanseze în afaceri sau să meargă mai departe în servicii ori poate chiar în învăţământ. Poate fi un moment de referinţă pentru istoria modernă a acestui areal.

- Da. S-ar putea. Mi-aş dori foarte mult să se întâmple acest lucru. Prima delegaţie din China a dorit să vadă toate spaţiile universităţii noastre. Noi am arătat absolut tot ce avem, dar nu i-am dus de mână să le deschidem uşi ci, pur şi simplu, ei au descoperit complexul M, au descoperit toate celelalte spaţii ale noastre. Au fost la Moneasa de două-trei ori deja, în hotelul pe care îl avem noi acolo, dorind să investească în acea zonă. Au fost la Hotelul Akademos. Ştii ce au vrut să vadă la hotelul Universităţii noastre, Akademos? Bucătăria!

- Pragmatici! Dacă dragostea trece prin stomac, probabil şi intelectul are legătură cu bucătăria, nu-i așa?

- Ne-au întrebat dacă noi am investit cu adevărat în bucătărie. Ştiţi că bucătăria e foarte scumpă. Să faci o investiţie de top în serviciile pe care ți le poate face o bucătărie, înseamnă că trebuie cam patru sute de mii de euro, cel puţin, la un hotel. Noi am investit cam două milioane şi jumătate de euro în Akademos şi l-am cumpărat cu nouă sute de mii de euro.

- Bucătăria poate fi și o oglindă bună a spiritului gospodăresc.

- Eu vorbesc de ustensile și de modul în care ele erau aranjate. Chiar ne-au felicitat și pentru bucătărie. Probabil pentru că au conștientizat că și în România există preocupări pentru respectarea unor anumite standarde. Hotelul Akademos, de exemplu, s-a bucurat, la rândul lui, de aprecieri entuziaste. Au văzut ce avem și pe linie de cercetare. Au notat absolut tot. Au dorit să nu scape nimic din ceea ce îi interesa. Au căutat mereu repere pe care să le raporteze la modelul lor chinezesc. Vizita lor mi-a amintit de o vizită la Arad a ministrului Educației, domnul Remus Pricopie, care a stat la noi în universitate de la ora nouă fără șaptesprezece minute până la ora șaptesprezece! A fost un lucru pe care nu-l mai făcuse nimeni până atunci. Cu toate că, din anul 2000 încoace, am primit nouă miniștri.

- Deci ministrul Pricopie a zăbovit mai mult de opt ore!

- Cu aceeași stăruință am fost puși sub lupă și de delegația chineză. Fără niciun fel de ezitare. În felul acesta au reușit să ne cunoască adevărata față și nu una drapată cu staniol. Pe ei nu-i poți minți și nici trișa. Până la urmă, tu ești ceea ce ești, dar respectul și sinceritatea sunt condiții esențiale pentru stabilirea unor relații trainice. Știi de ce primarii noștri s-au simțit incomodați de vizita delegațiilor chineze și au reacționat cum au reacționat ori unii au fost de negăsit?

-Nu.

- Pentru că vizitele chineze încep de obicei vineri după-masă și se termină duminică. Or, ei nu prea au niciun chef să se complice și să-și petreacă timpul liber în discuții. Totdeauna au altceva de făcut. Pe când chinezii impun alt tip de rigoare și disciplină. Am constatat cu surprindere că la venirea în Universitate erau foarte informați, știau foarte bine de ce ne aleg pe noi. Ei au decis. Lor le-a aparținut opțiunea. Mă întreb, în schimb, ce știm noi despre China? Ce știm noi despre învățământul superior chinezesc? Despre ce au ei, despre ceea ce fac ei? În ceea ce mă privește, înainte de a ajunge în China, am fost într-o oarecare măsură, de la distanță, la curent cu dezvoltarea miraculoasă a Chinei și puțin și cu ce se întâmplă în învățământul chinezesc. Am urmărit modul în care își cresc și lansează valorile, modul cum își construiesc un viitor al lor, propriu. Nu am nicio

îndoială, viitorul lumii va fi al Chinei și al Indiei. Pentru a înțelege acest lucru nu a trebuit neapărat să merg în Asia, ci a fost de ajuns să particip la un Summit de la Bruxelles. Aici am încercat să povestesc eu că noi suntem în Arad, un oraș situat la vestul României. Asta întrucât pentru ei eram doar „Lizica Mihuț, Universitatea Aurel Vlaicu, Arad, România” și atât.

- *Cu orgoliile locale?*

- Nu. Întotdeauna ne acoperim de cenușă, în loc să privim cu demnitate, să stăm cu spatele drept, să ne raportăm de la egal la egal, fără inhibiții, la toți aceia cu care venim în contact. Cred că a fost și un test al chinezilor, excepțional. La întâlnirea de la Bruxelles, organizată în comun de Comisia Europeană și Ambasada Chinei din Belgia, la un moment dat s-au dat mici pungi cu cadouri pentru fiecare participant. Să fi văzut cum s-au îmbulzit să ia nu una, ci două-trei sau chiar mai multe! Incredibil! Asta s-a întâmplat la o manifestare în inima Europei! Dacă ar fi făcut-o românii, dacă românii se înghesuiau la micile cadouri, am fi fost toți arătați cu degetul, spunându-se: „Iată, sunt români!” „Voilà! Les roumaines!”

- *Ceea ce era de demonstrat, s-a demonstrat!*

- Exact! Dar nu erau alți români. Numai eu eram invitată din România. Mă uitam, și chinezii au observat mult mai bine decât mine acest lucru. Dincolo de această situație pe care am adus-o în discuție doar printr-un element de factologie și de stupiditate umană, vroiam să vă spun cu câtă umilință se raportează occidentalii la chinezi și la China. La noi s-a lansat ideea să nu facem investiții cu China, să nu intrăm în parteneriat cu China, să îi lăsăm pe alții să ia miliardele respective ca investiție. Noi să ne vedem de alte investiții. Ei bine, au fost atât de obediți față de delegația chineză, față de organizatori încât am înțeles pe loc că eu, în cazul când voi avea o situație care să-mi permită să spun „da” pentru o relație cu China, voi spune „da”-ul imediat, fără nicio ezitare. Nu mi-am imaginat niciodată ca la Bruxelles să văd o asemenea obediență.

- *Cum vedeți Dumneavoastră colaborarea cu Universitatea din China? Ce ar putea avea de câștigat Universitatea „Aurel Vlaicu” din acest parteneriat, asta ca să fim și noi puțin mai pragmatici, ca și chinezii?*

- Bineînțeles că totul este foarte clar stipulat în contract! Avem șapte sau opt direcții în care putem să colaborăm: schimburi între studenți, schimburi între cadrele didactice, organizarea programelor comune de cercetare științifică. Schimbul între studenți și profesori va fi de regulă la paritate. Merge un profesor al nostru la ei, îi asigură tot, vine unul de al lor la noi, îi asigurăm tot. La fel și în cazul studenților. Cu alte cuvinte, este vorba un parteneriat de la egal la egal într-un înțeles foarte larg. În special pe programele noastre de vârf, le am în vedere pe cele din cercetarea științifică, ne-am dorit să avem corespondențe în programe similare din Universitatea chineză. Ne-am propus, în acest sens, să organizăm conferințe internaționale, atât la noi, cât și la ei, cu implicare comună în organizarea ambelor părți, dar și întâlniri și conferințe bilaterale sau sesiuni de comunicări științifice pentru studenți, cu scopul de a identifica și a sprijini să se afirme valorile autentice. Ultimul punct al parteneriatului cu Universitatea Gingnang din orașul Wu Xi, realmente esențial pentru o colaborare în continuă dezvoltare, este posibilitatea de a inova mereu în domenii și zone ce urmează să fie descoperite și să se materializeze pe parcurs.

- Ați avut o discuție cu cei care au vizitat Universitatea „Aurel Vlaicu”? Ce impresie le-a lăsat o universitate mai tânără în peisajul academic românesc?

- Nu aș vrea să răspund la întrebarea aceasta. De ce? Pentru că nu aș vrea să ne lăudăm și să fac un demers pro domo. Aș vrea ca întrebarea aceasta să îi fie adresată doamnei ambasador, delegațiilor din China sau membrilor ambasadei Chinei. Corespondența cu Ambasada Chinei, una dintre ele, a fost în Vinerea Mare, înainte de Paști, la ora 14:30 la Universitate. Nu a fost un test, fără îndoială. A fost un semn că faxul respectiv, la ora aceea, a fost primit de cineva care lucra la Universitate, cu toate că era Vinerea Mare. Am dat doar un singur exemplu, care este marginal, dar nu aș vrea să mă refer la opinia despre noi. Mi-ar plăcea foarte mult să aflu opinia celorlalți. Nu ascund faptul că ni s-au spus aceste opinii. Ele nu pot fi decât favorabile, din moment ce delegațiile vin. Deja sunt șase delegații chineze care au fost la noi. Ce a impresionat cel mai mult în relația pe care o au ceilalți cu mine? În vizita de documentare în China, nici nu am știut că ei au urmărit și au fost impresionați de faptul că între toți componenții grupului, unsprezece la număr, există relații de stimă, de

apreciere reciprocă, nimeni nu țipa, nimeni nu striga, nimeni nu încerca să se impună sau să bată cu pumnul în masă pentru a-și susține ideile. Eu nici nu mi-am dat seama, în cele douăzeci și patru de zile, că la intrarea în micul autobuz, de fapt, un microbuz, care ne-a însoțit peste tot, nimeni nu a intrat înaintea mea. Mie mi s-a părut ceva firesc. Eram prima acolo și am urcat. Nu cred că cineva, în mod special, mi-a dat mie întâietate. Poate că eram cea mai în vârstă. Mă gândesc și în felul acesta, să nu o iau razna, că mă apreciază atât de tare colegii. Ei au apreciat spiritul nostru de echipă, felul de a ne manifesta cu unitate, cu solidaritate umană, ca o entitate academică.

- *Din contactele pe care le-ați avut, din experiențele pe care le-ați avut în relația cu cei din China, ce ați împrumutat, ce ați implementat, ca lucrurile să meargă mai bine și la noi ?*

- În primul rând, promptitudinea dialogului și a răspunsului la dialog. Au o promptitudine excepțională! Noi, toți, ar trebui să învățăm. Noi, românii, europenii, ar trebui să învățăm să fim foarte prompti, să fim riguroși, să gândim de o sută de ori înainte de a face un anumit demers și apoi odată începând acel demers, să îl ducem la bun sfârșit. Este o lecție de viață pe care ne-o oferă China și îți propun să faci o vizită de documentare în China. Noi vom organiza, probabil, și se intenționează ca prin Casele Româno-Chineze să se facă deplasările în China. Deocamdată sunt două la nivel național. Ne spuneau că încă nu doresc o a treia.

- *Probabil, să nu se dilueze tot acest demers, nu?*

- Știți, pe chinezi nu trebuie să îi întrebi foarte mult pentru că nici ei nu te întreabă foarte mult. Totul se vede, totul se observă, totul este la lumina reflectoarelor. Nu se întâmplă nimic în subsidiar, decât, poate, strategia pe care o adoptă după o anumită vizită. Eu fiind în America atunci când am fost anunțată de vizita de la Ambasada Chinei, m-am întors cu două zile mai devreme la Arad. Desigur că nu am spus că am fost plecată în America și am făcut efortul să mă întorc special pentru delegația chinezească. Poate nici nu știau că am făcut efortul acesta. Au venit la noi, la deschiderea oficială a Casei Româno-Chineze, cu o delegație numeroasă, o delegație extrem de importantă, cu consulul, mare parte din membrii ambasadei. Au văzut foarte mult din Universitatea noastră, după un program

riguros și desfășurat pe minute. Numai noi credeam că putem schimba traseul ambasadoarei. Totul era dinainte stabilit. În momentul în care vine un demnitar sâmbătă la ora șaptesprezece și îți dai seama că sala este arhiplină, că peste cinci sute de profesori, studenți sau arădeni vin să salute delegația chineză, în acel moment realizezi că în Arad, cu adevărat, există un sentiment de admirație față de China.

- *Schimbând registrul discuției, vă întreb de un alt parteneriat strategic al Universității, acela cu spațiul austriac. Ce impresie v-au făcut Zilele Culturii Austriece la Arad? Am văzut că sala mare a Consiliului Județean a fost arhiplină. V-am văzut ascultând discursul prințesei Anita, strănepoata lui Franz Ferdinand, de care și Aradul este legat, și prin Cetatea Aradului care, zice-se, la nivel de legendă urbană, că l-ar fi încarcerat pe Gavrilo Princip, infamul asasin al moștenitorului coroanei austro-ungare. În ce cheie, în ce notă ați privit această manifestare a Zilelor Culturii Austriece la Arad?*

- În primul rând, apreciez enorm această inițiativă. Consiliul Județean a avut un demers cu totul special, care merită întreaga noastră laudă. Să organizezi zilele unei culturi, în prezența ambasadorului, să organizezi în 2014, să marchezi o sută de ani de la asasinatul care a declanșat primul Război Mondial, să o aduci pe strănepoata principelui care a determinat acel neașteptat Război Mondial, e un lucru extraordinar. Noi trebuie, în Arad, să știm să îi lăudăm pe cei care fac lucruri demne de toată strădania, ca model, desigur. Viena înseamnă adevărată istorie, înseamnă tradiție, înseamnă cultură, înseamnă Imperiu. În același timp, Austria înseamnă mult mai mult pentru noi, înseamnă și o lecție de democrație. S-a făcut propunerea ca toate națiunile să fie egale. Era o lecție de democrație în deceniul al doilea al secolului trecut. Austria a fost prezentă nu numai prin valsuri. A fost prezentă prin istoria ei, a fost prezentă prin evocări extrem de interesante. A fost prezentă la nivel de ambasador. Sigur că a fost puțin ridicolă confuzia consulului onorific, de la Timișoara, care a confundat Aradul cu Timișoara. Sigur că mi-a displicut total acest lucru, de aceea vreau să vă spun că atunci când jurnalistul bucureștean cu origini sibiene, Emil Hurezeanu, vorbea despre istoria momentului 1914, referindu-se la localitatea noastră, fiind vizavi de el, am intervenit spre a nu se mai repeta greșeala. Grijă față de felul cum organizezi o asemenea manifestare este importantă. Se cuvine să o lăudăm, așadar, pe doamna Rodica Tălmăciu,

președintele Asociației Musikforum Europa, fosta directoare a Filarmonicii de Stat Arad, care s-a implicat cu tot sufletul în organizarea zilelor austriece, ca și Centrul Cultural. Apreciez strădania depusă de doamna directoare Ana Maria Dragoș și Centrul Cultural, care pentru fiecare manifestare pe care o organizează găsește idei și soluții de a se autodepăși. Festivalul „Filocalia”, de exemplu, înseamnă cu totul altceva în spațiul arădean. A însemnat prezența lui Dan Puric, a lui Dorel Vișan, aceea a unor călugări care au vorbit despre experiența lor și despre Muntele Athos. O conferință extraordinară despre pustnicie a susținut părintele Agapia, de la Mănăstirea Almaș, chiar un tânăr absolvent al Universității noastre, al Facultății de Teologie, pe care l-am cunoscut de pe când era elev la Liceul „Moise Nicoară”. Chiar am scris despre el în ziar, făcându-i un profil, în urma unei sesiuni științifice a elevilor. Trei ore pe scena teatrului și în teatru, de la parter și până sus la balcoane, cât a durat conferința, nu a mișcat nimeni, toți l-au urmărit pe părintele de la Almaș cu sufletul la gură. Ceea ce a însemnat că avem nevoie permanent să ne confruntăm cu noi înșine, să ne descoperim și redescoperim pe dinăuntru, să pătrundem abisul pe care îl purtăm în noi. Pe de o parte, revenind la Zilele Culturii Austriece, și acestea o realizare de vârf, desfășurată pe durata a patru zile, de luni până joi, aș zice că am balansat într-un domeniu al unui alt tip de spiritualitate, bogat, divers, cultura austriacă fiind o mostră exemplară de fuziune între tradiție și modernitate. Andrei, ți-am citit interviul cu ambasadorul Austriei la București. Viena este una dintre cele mai sigure capitale din lume. O capitală vestită, încă de secole în urmă, prin operă, teatru, prin compozitori de geniu, asta ca să mă refer la un singur palier cultural, acela a spectacolului. Austria își păstrează tradiția, dar, în același timp, prin chiar istoria ei strălucită, știe să se plaseze într-un mileniu, al treilea, cu o imagine în continuă prefacere și raportare la tot ce reprezintă astăzi nou și avansat într-o societate modernă.

- Te și întrebi: o națiune atât de mică, cum a reușit să fie atât de profundă?

- Să îți spun ceva, în termeni anecdotici. Vorbeam cu cineva care locuiește la parterul unui imobil vienez și întrebam dacă nu este pericolul să se i se prăbușească pe cap apartamentele de la etajele superioare. Și nu au înțeles despre ce e vorba, pentru că la ei niciodată nu s-a prăbușit un apartament! Deci nu există o asemenea variantă. Nu există o astfel de

posibilitate sau, dacă se întâmplă, se întâmplă atât de rar încât memoria colectivă nici nu reține. Ei au o rigoare diabolică. Mă gândesc acum, de exemplu, la Copacabana. Ei bine, acolo, la doi metri erau polițiști. La zece metri erau cabine de poliție. Cum am mai spus, mie nu-mi displace acest lucru, dimpotrivă, îmi dă siguranță. Îl văd ca pe un semn de stabilitate, de deschidere spre o zonă de confort interior. La Viena nu vezi însă niciodată sau vezi foarte rar un polițist. Dar în momentul în care ai făcut cea mai mică abatere de la reguli, cel mai mic gest de încălcare a legii, apar imediat la datorie.

- Pe de altă parte, funcționează și constrângerea civică a societății. Parcă acolo unde toți funcționează riguros, toți fac ceea ce trebuie să facă, nu îți vine să faci notă discordantă.

- Eu am asistat la un astfel moment în care, nici nu știu dacă era în Austria sau nu, dar nici nu are importanță, important e că am văzut polițistul apărând ca din senin, în câteva minute, și a aplicat amenzi usturătoare celui care a încălcat regula.

- Urmează să vă deplasați în India, la Universitatea Kalasalingam, într-un oraș de șapte milioane de locuitori.

- Universitatea Kalasalingam are peste șaiszeci mii de studenți. E o universitate, precum și universitatea noastră, cu o paletă foarte largă de specializări: ingineria, științele economice, științele exacte, media. Așa îmi explic de ce indienii au fost primii care ne-au vizitat universitatea. Și tot ei sunt acum cei care ne-au invitat să le întoarcem vizita și totodată ne-au comunicat că mie și rectorului ne finanțează deplasarea. Ne-au și trimis, de altfel, biletele de avion. Faptul că am fost invitați acolo semnifică deja o posibilă punte de legătură cu ei. Ne-am și gândit la un protocol pe care dorim să-l semnăm cu acest prilej. Suntem o delegație de patru persoane. Vom poposi în India, e drept, o scurtă perioadă de timp. Sperăm însă că vom aduce studenți la Arad și că vom stabili unele parteneriate de cercetare. Noi suntem obsedați de ideea că India e departe și pentru că știm extrem de puține lucruri despre această țară, despre ritmul lor de dezvoltare, despre cât alocă din PIB pentru cercetare, ce strategii au, despre ce așteaptă de la noi. Odată ce vom ajunge acolo, așa cum s-a întâmplat și cu vizita în China, la

fel de departe și ea, sunt sigură că vom avea multe lucruri de descoperit și învățat. Semne bune sunt. Avem informația că întregul campus al Universității Kalasalingam e plin de afișe care anunță vizita noastră acolo.

- Care este importanța acestor deplasări, acestor parteneriate pentru Universitatea "Aurel Vlaicu"?

- Sunt foarte mulți care ne invidiază că ne deplasăm mult, dar să știi că nu poți să stai în birou și să spui că ești foarte mare, foarte bun, universitatea ta duduie de bine ce merge, în momentul în care nu faci legături directe, în momentul în care nu răspunzi unei invitații care, iată, acum prilejuiește și lansarea unui obiectiv foarte mare pentru ei. Deci dacă nu participi la astfel de întâlniri, dacă mergi dar nu te manifesti deloc acolo, n-ai cum să ai un viitor. Sigur că nu toate parteneriatele se finalizează prin fonduri speciale, prin izbânzi răsunătoare, dar absolut toate, fără excepție, înseamnă un bonus, înseamnă un plus pentru universitatea noastră.

- E interesant de aflat cum au reușit indienii într-o bună măsură să se lepede de sărăcie și să impună specialiști de foarte mare valoare pe piețele internaționale, pe piața de soft, de pildă, în SUA dar și în vestul Europei.

- Vă spuneam după vizita în China că acel cuvânt de ordine în promovare este "profesionalism". Sunt sigură că așa se întâmplă și în Brazilia – eu am fost și acolo – cum îmi place să cred că se întâmplă și în India. Dacă vom înțelege că trebuie să ne promovăm valorile vom avea viitor. În momentul în care vom promova doar politica de partid – fie de dreapta, fie de stânga – fără nici un fel de acoperire, desigur că vom eșua lamentabil.

- Pe final, după această paranteză, sunt curios de părerea Dumneavoastră: cum este percepută Universitatea „Aurel Vlaicu” de partenerii ei externi?

-Din proiectele în care participăm, din parteneriatele pe care le avem, se poate deduce că suntem percepuți foarte pozitiv. Chiar deunăzi am primit o nouă invitație, din partea președintei E.U.A. (Asociația Universităților Europene), la un forum privind finanțarea în învățământul superior. Este extrem de important acest forum, de unde vor veni banii pentru

învățământul național și pentru învățământul european, o invitație personalizată. Invitațiile nu vin la modul general. Ele sunt țintite. Este invitată Mihaela, este invitată o altă persoană. Eu vorbesc despre invitațiile care mi se aduc mie. Sigur, dacă vorbim cu colegii mei, fiecare dintre cei care se implică sunt, la rândul lor, în proiecte vizibile. De exemplu, astăzi, două colege de la universitatea noastră, doamna Kelemen și doamna Alina Roman, sunt în Serbia la o sesiune științifică la care participă în calitate de moderatoare. Avem finalizate trei proiecte NATO, de mare vizibilitate. Am adus o familie de cercetători din Letonia. Prin prorectorii noștri, Alina Zamfir și Florentina Muntean suntem prezenți în marile centre de cercetare europene. Prin Eugenia Țigan și Cecilia Sârghie gestionăm proiecte valoroase și de mare vizibilitate. Mereu se întâmplă ceva la Universitatea noastră. Voi participa luna viitoare la Bruxelles, la un Summit pe Asia extrem de interesant: „Strategii europene privind relația cu Asia în viitorul deceniu.” Trebuie să fim mereu prezenți. Știi cât costă un bilet pe care mi l-am luat de acum pentru Summitul la care voi participa la E.U.A.? Sub o sută de euro! Dacă te preocupi din timp, dacă din timp te organizezi, nu în pripă, lucrurile ies bine. Noi avem tendința, astăzi, luni, să facem o manifestare marți! Nu contează cine vine, cum iese! Or, noi trebuie mereu să învățăm lecția de a fi riguroși, lecția de a clădi temeinic, lecția de a fi atenți întotdeauna la „azi” dar, mai ales, să ne construim un „mâine” care să fie cu adevărat trainic. Eu, dacă aș avea un copil pe care să îl dau la o universitate, să îl consiliesc ca el să opteze singur după aceea, să îi creez sentimentul că el este cel care optează, aș merge spre o universitate solidă, spre o universitate care își construiește un destin pentru mai târziu. Mereu spun, „pentru astăzi și pentru mâine”. Eu am oroare de cei care gândesc întotdeauna numai pentru „astăzi”. Sigur că este extrem de important „astăzi”, dar dacă astăzi nu gândești la ceea ce va fi, este foarte greu să ai un viitor. Aș încheia tot cu Roma, pentru că așa am început. Ei vorbeau despre Cetatea Eternă. Acum 2000 ani gândeau Cetatea Eternă. Vezi cât de scurtă poate fi eternitatea sau cât de nesfârșit poate fi sentimentul eternității!

Teme și reflecții

Europa și spiritul european

- Vă propun să vorbim despre Europa. Ce reprezintă pentru dumneavoastră spațiul european și cum apreciați modul în care suntem percepuți de liderii de opinie europeni? Dar, înainte de toate, vă întreb dacă sunteți pro-europeană sau eurosceptică?

-Sunt profund nemulțumită de semnul întrebării pe care mereu îl pun cei din țările occidentale cu privire la noi. Noi nu am intrat în Europa în 2007, noi am fost întotdeauna în Europa. În perioada interbelică toți absolvenții de universități, fie că este vorba despre cele de științe exacte, ingineresti sau umaniste, cu toții făceau stagii – înainte de a primi diploma la București sau în alte centre universitare – la mari universități europene, așa încât, începând din secolul al XIX-lea, au existat permanent legături puternice între România și Europa. Cred că a fost puțin nedrept să acceptăm propaganda, uneori deșăntată, privind intrarea noastră în Europa. Ar fi trebuit mai degrabă poate să considerăm această intrare ca pe o regăsire a noastră într-o Europă comună. Pentru că tocmai ideea de continuitate a fost destul de rar subliniată de-a lungul anilor. Noi mereu ne aflăm la un început: un început de nou mandat, la un început de noi alegeri, după alegerile prezidențiale vom începe cu un nou președinte, mereu începem și iar începem, mereu facem reforme și venim cu soluții care par originale, deși de foarte multe ori se dovedesc a fi eșecuri. Așa că eu pledez pentru ideea de continuitate. Când mă refer la acest lucru nu mă gândesc la faptul de a fi același om mereu, ci la o continuitate în planul ideilor, în planul acțiunilor, în planul modului de a te raporta la valorile românești, ca o expresie, de fapt, a europenismului nostru. În fond, ce însemna sincronismul pe care îl

promova Eugen Lovinescu, dacă nu tocmai raportarea noastră literară și culturală la valorile europene. Toți marii scriitori, toți marii artiști ai noștri au considerat, de-a lungul anilor, Europa un spațiu în care s-au manifestat fără dificultate. Așa că noi trebuie să ne simțim în Europa fără complexe, fără prejudecăți, fără a ne considera, cum de foarte multe ori se întâmplă s-o facem, cetățeni de categoria a doua sau a treia. Asta numai din cauza noastră pentru că nu avem modele asumate. Un astfel de model asumat, din punctul meu de vedere, ar trebui să fie un model de verticalitate morală, un model care nu poate să fie secătuit interior printr-o denigrare a raportării la corupție sau printr-o denigrare a expresiei non-valorii ci, dimpotrivă, trebuie să fie un model european, dar care să aibă sigur și o temelie de profundă factură tradițională. Dacă vine Prințul Charles în Transilvania și descoperă această zonă și descoperă, în fond, România, și nu numai el ci și mulți alții, înseamnă că noi ar trebui să fim mult mai atenți la ceea ce avem și facem. Dacă europenii ne privesc cu rezerve, vina este, de foarte multe ori, dacă nu chiar întotdeauna, a noastră. Tocmai din pricina aceasta, cunoscând ce tare avem cu toții sau mulți dintre noi, am invitat universități europene, și nu numai, la universitatea noastră pentru ca apoi să stabilim proiecte și parteneriate comune.

- Cum priviți alegerile euro-parlamentare?

- În ceea ce privește alegerile la care faci referire, sigur că eu niciodată nu voi face o pledoarie pentru unul sau altul dintre cei care și-au depus candidatura. Voi merge la vot pentru că, spun, am oroare față de cei care nu merg la vot, dar critică după aceea. Îmi doresc ca europarlamentarii României să fie oameni valoroși, să fie oameni cu verticalitate morală, să fie oameni cu statură intelectuală, care să trezească un sentiment de admirație celor din jur. Știi că europenii te tratează exact precum meriți. De curând s-a încheiat evaluarea externă pe care am făcut-o, am primit evaluarea EUA din partea unei delegații compusă din rectori sau foști rectori din Finlanda, Anglia, Serbia, Lituania, oameni profund cunoscători ai învățământului superior. Vreau să spun că am purtat cu ei discuții dintre cele mai interesante pe care le-am avut în viața mea. A fost un dialog extraordinar despre educație, despre învățământul superior, despre om, în general.

- Au venit cu prejudecăți în România, la Arad?

- Ei nu au spus că au prejudecăți dar eu sunt sigură că toți cei care vin aici prima dată au anumite prejudecăți. Noi am reușit însă printr-o strădanie personală sau comună să le îndepărtăm. Nu cred că vreun străin vine în România fără să afle lucrurile care ne despart, ci mai degrabă pe cele care ne apropie. Nu am simțit ostilitate, deci, am simțit dorința lor de a elucida extrem de multe probleme legate de universitatea noastră, legate de Consiliul Academic, legate de învățământul românesc, în general. A fost una dintre cele mai frumoase, interesante, benefice și speciale întâlniri pe care le-am avut la o evaluare EUA. La acest gen de întâlniri nu trebuie să ai fișe la tine, nu trebuie să citești de pe notițele pe care ți le face altcineva, nici să ai impresia că tu ai descoperit lumea și că fără tine lumea n-ar mai putea exista, ci trebuie să exprimi în dialog opinii, idei, atitudini, experiențe sau chiar expertize, trebuie să gândești – pe termen scurt, pe termen mediu sau lung – un profil de universitate din perspectiva Consiliului Academic. Acest for identifică, de fapt, derapaje care pot apărea în dezvoltarea instituțională pe plan științific, financiar-contabil – pe toate palierele – și le prezintă Senatului. Sigur că strategia poate fi ușor influențată într-o anumită direcție sau alta. Tocmai pe strategii europene, pe strategii românești, dar în primul rând pe strategiile universității noastre s-a concentrat discuția pe care am avut-o cu reprezentanții EUA, transformându-se într-o comuniune de idei de un interes teoretic și practic foarte actual.

- Ascultându-vă ce spuneți despre prezența universității noastre în spațiul european, un subiect deosebit de important în opinia mea, nu pot să nu vă întreb cum vedeți adecvarea curriculei universității locale, regionale, la curricula europeană sau mai concret relația dintre învățământul superior de stat românesc și învățământul superior european.

- În primul rând, eu nu cred în universități locale și regionale. Aceasta este o invenție rusească. Acolo există un astfel de tip de universități întrucât ele sunt foarte îndepărtate de Moscova. Eu cred că sunt universități care se susțin prin actul educațional și de cercetare științifică și universități care trebuie susținute local. În acest sens afirm că universitatea este universitate în măsura în care își demonstrează calitatea și nu rectorul sau oricine altcineva din conducere este cel care impune o universitate. Universitatea este impusă prin absolvenții ei, prin acești “ambasadori” ai noștri care sunt studenții și relația aceasta cu studentul este o relație care

funcționează foarte bine în Occident. În America, mai ales, studentul, la sfârșitul fiecărui an, dă un “DA” sau “NU” pentru profesor, deci un profesor își poate pierde locul de muncă în condițiile în care activitatea lui este notată cu “NU”. Vă dați seama ce atent trebuie să fie profesorul, atent cu sine însuși, atent cu ceilalți și, mai ales, atent la propria sa carieră.

- Revenind acum la relația universitate românească - universitate europeană, ce disociere se poate face?

- Am fost prezentă de multe ori la Adunarea Asociațiilor Universităților Europene, aici fiind prezente și alte universități din România. Sigur că fiecare universitate românească își are propria sa strategie, propria sa raportare la învățământul superior european, dar din punctul meu de vedere am întâlnit o relație foarte apropiată, o relație de dialog constructiv cu oameni ai învățământului superior european de tradiție, cum de altfel am întâlnit și universități europene care n-au mai investit deloc, care sunt în “cădere liberă”, cuprinse de inerție și căzute în derizoriu. Noi mereu dramatizăm că învățământul românesc se află într-o criză, că totul este în gri sau în negru uneori. Ei bine, poate n-ar fi rău să fim atenți mereu la partea plină a paharului și să încercăm cu această parte plină să umplem și partea goală a paharului. Ar fi foarte bine.

- Știți ce se spune: foarte multe universități ori facultăți care nu-și adaptează oferta la cerințele pieței nu sunt altceva decât “școli de șomeri” sau “fabrici de diplome” ...

- Da, e foarte adevărat și știi că în multe rânduri am făcut pledoaria pentru apropierea universităților de mediul economic. O localitate, un municipiu, un mare oraș sau o capitală care nu are industrie, care nu are o economie – nu care “să duduie”, dar măcar să funcționeze cât de cât – nu văd cum ar putea să justifice existența unei universități. O universitate înseamnă și științe fundamentale și științe aplicate, e adevărat, dar înseamnă și o construcție pe dinăuntru, înseamnă, de fapt, a fi pregătit ca în orice moment să poți ocupa un post și mai ales să mergi la concurs pentru acel post și să îl și câștigi. Eu am meditat de foarte multe ori asupra sintagmei pe care a lansat-o Uniunea Europeană și anume că “Universitatea este motor al dezvoltării regionale”. Or, să poți primi calitatea de “motor” al unei regiuni

e necesar ca decidenții să fie oameni de cultură, dar nu în sensul că ar fi obligați să îl fi citit pe Shakespeare în original, ci să aibă o cultură industrială, o cultură umanistă, să fie profund racordați la ceea ce se întâmplă în Europa și în lume. Dacă e să mă refer la decidenții pe care i-a avut Aradul, aş zice că au fost extrem de puțini cei care au înțeles ce înseamnă învățământ superior în acest oraș. De ce? Pentru că sunt ușor complexați și atunci este mult mai bine să scapi de cei care te-ar putea complexa decât să încerci să te apropii de ei sau să încerci să fii consiliat. Mie mi-a plăcut ca totdeauna să mă înconjur cu oameni care erau mai buni decât mine. De la care să am ce învăța.

- *Cât este de afectat studentul român de faptul că România are o prezență slabă în Top 500 al universităților la nivel mondial? Care sunt criteriile din acel top?*

- Topul 500 este un top pe care, din păcate, nimeni nu l-a explicat. Știți care este condiția pe care România nu o are și nu o va avea, probabil, în viitorul apropiat? Un laureat al Premiului Nobel care a absolvit acea universitate sau care se recunoaște ca fiind produsul universității respective sau care lucrează la universitatea respectivă în prezent. Neavând un laureat al Premiului Nobel nu ai cum să intri în Top 500. Uită-te la maghiari, eu îi admir teribil pentru faptul că au un spirit de unitate, un spirit de coeziune, de susținere cu totul admirabil. Ce crezi că au făcut laureații maghiari ai Premiului Nobel din America? S-au dublu-afiliat la universitatea la care lucrează și la universitatea din Budapesta. Acea universitate maghiară a intrat imediat în Top 500. Românii care pleacă de aici și fac carieră în Occident sau în America se dezic de regulă de originea lor. Probabil că au plecat și cu frustrări, probabil că au avut și experiențe neplăcute sau contexte speciale, dar și așa nu se justifică de ce nu încearcă să contribuie de acolo unde sunt la augmentarea învățământului și în general a patriei. De aceea, cred că ar trebui mult mai mult apropiat omul superior, omul care a izbândit într-un domeniu sau altul în Europa, în America sau oricare alt continent. Pe mine mă obsedează de mult ideea că ar trebui să înființăm un Minister al Valorilor Românești. Repet: în Italia există un Partid al Valorilor, numit "Italia dei Valori", pe care italienii l-au acceptat rapid, iar la câteva luni de la înființare a obținut un procent de 10 % din opțiunile de vot. De ce? Pentru că încă din start el a primit valori și a promovat valori.

Mă gândesc că un Partid al Valorilor, care să nu fie nici de dreapta nici de stânga, nu ar da rău nici România. Valorile nu sunt însă pe galantar, nu poți să mergi să le iei de pe raft și să le pui într-un loc, ci au o lume a lor, un mod de a trăi și munci propriu, aparțin unui anumit context, de aceea trebuie să li se acorde o atenție, sprijin, să se colaboreze și dialogheze cu ele, să existe chiar legi care să le protejeze, dându-se Cezarului ce este al Cezarului. E foarte ușor să spui că X nu are merite sau să întrebi ce a făcut Lizica Mihuț și cine este ea? A construit ceva? Și alții au construit. A scris peste trei mii de pagini? Și alții au scris.

-Ce este, în fond, valoros, ce este de reținut?

-Aceștia suntem noi. Și nu mă dau pe mine ca exemplu în planul valorilor, ci am dat doar un exemplu care demonstrează că oricând, oricine, te poate relativiza, te poate contesta. Te contestă oameni care nu au făcut liceul, care nu au făcut o facultate, care nu au citit o carte, oameni cu o cultură internistă sau de cafenea. Sunt oameni care se consideră ziarști, impertinenți, tupeiști, aroganți, înfumurați, fără scrupule, puși întotdeauna pe căpătuială imediată și care sunt dispuși oricând să dărâme, să scrie la comandă sau să insulte. Cred că e foarte bine că a apărut Legea calomniei și insultei, tocmai pentru că trebuie stăvilită această atitudine de denigrare cu noimă sau fără noimă.

- Avem o "gardă" de europarlamentari care ne reprezintă în Parlamentul European. Cu unii aveți relații personale, îi cunoașteți din diferite împrejurări: Theodor Stolojan, Renate Weber, Daciana Sârbu, Adina Ioana Vălean, Monica Macovei, Marian-Jean Marinescu. Cum apreciați evoluția parlamentarilor români, ce așteptați de la europarlamentarul român?

- Nu știu exact care este activitatea europarlamentarilor români. Nu le-am urmărit îndeaproape activitatea. Mi-ar plăcea ca europarlamentarul român să aibă tăria de a-și susține punctele de vedere în Europa, mi-ar plăcea să aibă personalitate, să trateze de la egal la egal cu partenerii europeni, să fie în stare să se impună prin idei, fără bâlbe, fără abordări facile și, mai ales, să se gândească la dezvoltarea viitoare a României. Mi-aș dori un asemenea tip de europarlamentar român. Nu știu exact cine

candidează la alegerile europarlamentare, dar voi participa la vot pentru că niciodată n-am lipsit de la vot, și voi vota pentru un europarlamentar în care să cred, care să aibă verticalitate morală. Câteodată am senzația că discutăm atât de mult despre afaceri, despre corupție, despre tot felul de teme, dar verticalitatea morală uităm adeseori să o trecem în CV-ul nostru. Verticalitatea morală nu înseamnă că trebuie să lucrezi gratis, că nu trebuie să câștigi bani, că nu trebuie să te intereseze valorile materiale ale instituției la care lucrezi sau ale tale personale, dimpotrivă, ea presupune exigență, profesionalism, dorință de a realiza performanță atât în plan personal, cât și instituțional. Acest lucru este extrem de important pentru că eu cred, fiind o optimistă incurabilă, că prin refuzul oricărui compromis, respectându-te pe tine și respectându-i pe cei cu care ești în dialog, se poate ajunge la finalitatea pe care ți-o dorești.

- *Un termen uzual atunci când discutăm despre prezența și atitudinea noastră europeană este cuvântul "demnitate". Unii spun că ar trebui să avem mai multă demnitate în relația cu marile puteri europene, iar alții sunt de părere că mai multă demnitate este dăunătoare.*

- Eu cred că trebuie să avem o atitudine de respect față de colaboratorii noștri europeni, cu condiția ca în orice împrejurare să ne probăm profesionalismul. Dacă avem numai o demnitate de suprafață, afișată ca o mască, fără ca în spatele ei să existe o bază, este normal ca europeanul, occidentalul să nu întâmpine nicio dificultate în a-ți desluși goliciunea. Lui îi este clară linia pe care trebuie să meargă. Pentru el luminița de la capătul tunelului nu prezintă nicio taină, știe exact unde și când se termină tunelul. Tocmai de aceea nu îi va fi greu să îți pună sub semnul întrebării demnitatea. Dar dacă ești cu adevărat un profesionist în domeniul tău, dacă cunoști valorile europene, dacă poți să le cultivi, atunci nu te împiedică nimic să te raportezi cu demnitate la cei cu care colaborezi. Eu am avut o experiență foarte interesantă cu prorectorul Universității din Varșovia, o universitate cu șaiszeci și șase de mii de studenți, cu multe lucruri interesante, din care pe unele chiar le-am preluat. Nu a fost necesar, adică, să stau prea mult pe gânduri, a contat prima impresie. Studiile cercetătorilor americani arată, de altfel, că o primă impresie ți-o faci în primele patru minute ale unei întâlniri și acea impresie e posibil să rămână pentru toată viața. Exact de patru minute am avut nevoie la întâlnirea cu

prorectorul polonez, care a fost și rector al universității respective, ca să îmi dau seama că mă aflu dinaintea unui bărbat inteligent, o personalitate cu un discurs coerent, temeinic, un excelent profesionist, familiarizat cu valorile europene, de o demnitate ce de la început mi-a inspirat încredere. Desigur, sunt și cazuri, nu spun o noutate, când se întâmplă să ratezi prima impresie. Ceea ce nu e nicidecum o tragedie, important fiind totuși să nu ratezi o întâlnire definitiv, căci atunci s-ar putea să planeze asupra ta multă vreme obsesia că ai ratat o șansă care ar fi putut să se soldeze cu rezultate folositoare pentru domeniul tău de activitate și nu numai.

- *Cum poziționați Aradul în peisajul european al competiției valorilor?*

- Am participat alături de tine la lansarea albumului de pictură și sculptură, cu prilejul împlinirii a șaiszeci de ani a artistului plastic arădean Mihai Takacs. Tu ai scris textele respectivului album. M-a bucurat foarte mult acest eveniment, pentru că am descoperit și redescoperit, de fapt, în Arad o lume bună, o lume de calitate, o elită și chiar dacă nu e vorba de o elită în sensul că sunt savanți, toți profesori universitari sau cu mari contribuții într-un domeniu sau altul, dar am descoperit o lume bună, o lume valoroasă, o lume pe care Aradul a avut-o cândva și care, iată, nu s-a pierdut. Mai mult decât atât, ea a reușit să se adune laolaltă într-un eveniment care înseamnă, de fapt, un punct de reper pentru 2014. Iată, acest an a început foarte bine cu acest album. O idee ce trebuie felicitată. Un album care nu este numai aniversar, ci este un album despre un Arad viu, un Arad colorat, un Arad în tonuri pastelate – mie mi-a plăcut enorm acest lucru. Putea să fie un Arad în gri, un Arad în alb-negru, un Arad sumbru dar, din fericire, Mihai Takacs ne-a prezentat un Arad viu, în culori pastel, dar extrem de bine realizat, o gamă de culori variată și foarte bine articulată în același timp, cu un desen fin, cu o “caligrafie” a Aradului de ieri și de azi și poate dintotdeauna. Noi ne-am regăsit străzile în această expoziție a lui Mihai Takacs, un pictor impresionist dar în ale cărui lucrări am descoperit un Arad vivace, un Arad al unor tonuri vii pe care le-am dori continuate totdeauna. A fost, repet, multă lume bună care a participat – iar după părerea mea, la un eveniment cultural nici nu trebuie făcută o invitație specială – pentru că nici un fel de astfel de eveniment n-ar trebui ratat. A fost o lume

din foarte multe medii sociale, profesionale, pentru mine a fost o bucurie lucrul acesta și, după cum s-a văzut, am mulțumit public.

- *În cadrul acestui eveniment s-a discutat, între altele, și despre ce șanse ar avea Aradul dacă ar tatona o eventuală înscriere pentru a deveni capitală europeană a culturii în 2021. Deși este vorba de un proiect doar la fază de enunț, în comunitatea arădeană s-au creat deja controverse. Unii pun sub semnul întrebării capacitatea noastră de a intra într-o astfel de competiție, alții oportunitatea unei astfel de întreceri. Care este opinia dumneavoastră? Trebuie Aradul să se implice, poate fi Aradul eligibil măcar pentru competiția în sine, sau totul nu va fi decât o pierdere de timp și de energie?*

- Eu apreciez foarte mult inițiativa de a plasa Aradul între orașele care doresc să devină capitală culturală europeană deoarece Aradul, prin istoria sa are dreptul, este îndreptățit să ceară acest titlu. De pildă, orașul maghiar Pecs, apoi Sibiul; ei bine, dacă aceste orașe au obținut acest titlu de ce nu l-ar putea obține și Aradul? Orașul nostru are o cultură extraordinară, a avut primul teatru de piatră din România, a avut primul cinematograf, aici a fost făcut primul film de lung metraj, a avut primul Conservator de muzică, a avut Preparandia în 1812 – prima școală de învățători, a avut prima Școală Comercială în 1858 care a devenit apoi Liceul Economic, deci Aradul a avut priorități culturale. Într-o vreme Aradul a fost mult înaintea Timișorii; vecinii din sud ne-au luat-o înainte prin faptul că orașul lor a devenit “capitală regională”, iar din punctul meu de vedere regionalizarea înseamnă în perspectivă căderea unor orașe în dezinteres din partea conducerii regionale, poate chiar o marginalizare. Dacă ar conta doar faptul că fondurile rămân în regiune, dacă ar conta doar faptul că se reduce birocrăția, dacă ar conta doar faptul că se ajunge mai ușor la fonduri europene – deci dacă ar conta doar partea plină a paharului – aș vota cu ambele mâini pentru regionalizare. Mi-e teamă că regionalizarea ar putea duce la marginalizarea unor orașe, care nu intră în zona de interes a unei capitale de regiune.

- *Deci dumneavoastră susțineți inutilitatea unui eventual complex de inferioritate în această competiție.*

–Îmi pare chiar ridicol un asemenea complex de inferioritate; eu cred că Primăria și primarul Gheorghe Falcă nu manifestă reticență, nu manifestă vreun complex în fața unei competiții foarte dure, chiar dacă avem ca și competitori orașe ca Iașiul, Clujul sau Timișoara. La prima întâlnire a Consiliului Rectorilor noi am propus ca aceasta să aibă loc la Arad așa că am intrat în competiție cu Iașiul, cu Universitatea “Alexandru Ioan Cuza”, o universitate cu o sută cincizeci de ani de existență, dar la vot rectorii au votat pentru universitatea noastră, așa încât nu văd de ce să nu ne străduim, de ce să nu luptăm pentru ca Aradul să devină capitală culturală europeană în anul 2021. Și chiar dacă nu va obține acest titlu, este extrem de important că am dorit acest lucru, că am demonstrat că Aradul are valori, că are o istorie în stare să îl îndreptățască să acceadă la această idee și chiar la materializarea ei.

– Ce credeți că ar trebui să își propună Aradul într-o astfel de competiție: Pecs și-a propus realizarea unei Filarmonici, la Marsilia s-a propus crearea unui nou muzeu marseillez. Care credeți că ar putea fi obiectivul Aradului?

- Eu am avut o întâlnire cu reprezentantul unei firme de consultanță care a consiliat și alte municipii ce au dorit să se înscrie în “bătălia” pentru titlul de “capitală europeană a culturii”, cu care am discutat destul de mult, iar ca o părere personală aș pune mai mult în valoare partea Aradului de dincolo de Mureș, spre Cetate. Ar fi o idee încununată de succes. Arată foarte rău în acest moment acest areal, el ar trebui regândit, reșezat, în așa fel încât neapărat Cetatea să redevină un reper de atracție al orașului. În mod cert, asumându-ne un astfel de obiectiv, șansele noastre de candidat la titlul de capitală europeană vor crește considerabil. Proiectul, în opinia mea, nu este imposibil de realizat, cum nu a fost imposibil ca noi să redăm patrimoniului arădean strălucirea a trei imobile deosebite. Mă refer la sediul Rectoratului, aflat lângă Palatul Administrativ pe Bulevardul Revoluției, la clădirea Academiei Teologice - una dintre cele mai vechi și prestigioase școli arădene - și, nu în ultimul rând, la cea mai nouă clădire, Hotelul Akademos, care pune, într-un fel, în valoare chiar zona în care este Parcul Reconcilierii.

- *Aș dori să faceți o scurtă referire – deoarece dumneavoastră ați fost cadru didactic la școala respectivă – la faptul că în aceste zile s-au împlinit 150 de ani de la trecerea în neființă a profesoarei Elena Ghiba Birta, una dintre marile personalități arădene.*

- M-am bucurat foarte mult că Elena Ghiba Birta a fost comemorată de ziarul Aradul, pe care îl conduci tu, Andrei, așa cum i se cuvine unui model de dăruire pentru comunitate. Ea fost omul care, din fonduri proprii, a gândit și a făcut în orașul Arad un liceu de fete. Ei bine, în acest moment Liceul „Elena Ghiba Birta”, devenit Colegiu, are un colectiv didactic solid, prestigios, în stare să confere strălucire unei tradiții de peste o sută cincizeci de ani. Se cuvine de aceea să arătăm toată admirația noastră aceleia care și-a dat întreaga avere pentru construirea unui liceu, a unui imobil pentru obște. În loc să lase acel imobil pentru familia ei, pentru cei din apropierea ei, iată a făcut acel gest extraordinar de a-l dona colectivității și îmi place să cred că actualul Colegiu „Elena Ghiba Birta” este astăzi ceea ce a visat fondatoarea lui acum o sută cincizeci de ani.

Vedete și modele

- Am trecut cu bine și de 21 decembrie 2012, în ciuda profețiilor alarmante despre sfârșitul lumii. V-a pus pe gânduri campania mediatică isterică despre sfârșitul zilelor?

- Nu am avut mari emoții legate de data de 21 decembrie dar am urmărit și eu ca tot omul de pe planetă ce ar putea însemna această dată. Cum spuneai, a fost o campanie isterică, de-a dreptul, de această dată la nivelul întregii planete. Știi că s-au realizat și filme artistice despre asta, e evident că oamenii au fost preocupați de profețiile privind sfârșitul lumii. Eu, recunosc, nu m-am agitat prea mult. Dacă ești o persoană activă, nu ai timp de diversiuni, or noi, la Universitate, ne-am pregătim pentru sesiunea de iarnă. Ultimele cursuri din an înseamnă și o rememorare a întregului pachet de cunoștințe predate la nivel de cadru didactic, respectiv de specializare pe facultate. Universitatea noastră este pe un drum de construcție în planul calității, și atunci când ai obiective atât de importante, nu te lași deturnat de fapte diverse. Dorim foarte mult ca universitatea să se impună în plan academic, o gândim ca o parte a ariei europene a învățământului superior. Am citit ieri într-un ziar central că Programul Erasmus probabil va suferi modificări. Or, noi deja anul trecut discutasem despre această problemă pe care de abia ieri jurnaliștii respectivi au dat-o ca o mare știre. Când noi am fost prezenți la întâlnirile EUA pe probleme Erasmus, aveam deja o strategie în acest sens. Noi punem mare preț pe informare. Suntem cu ochii în patru cu tot ce se întâmplă în România, dar și în Europa. Așteptăm vești bune nu de la schimbarea guvernului, fiindcă Universitatea noastră, precum se știe, nu face politică nici de dreapta nici de stânga, ci de

la ce se va întâmpla în viitor cu învățământul universitar în țară și în lume. Noi facem politica învățământului. Întotdeauna vom spune "DA" pentru cei care ne sprijină și "NU" celor care sunt împotriva noastră, indiferent de partidul din care fac parte respectivele personaje. Recunosc că eu nu pot să îi uit și să îi iert pe cei care sunt împotriva Universității, le păstrez în memorie delatiunile pe care le-au făcut împotriva noastră, deși în fiecare moment mă rog lui Dumnezeu să îmi dea putere să îi uit și să îi iert. Sigur că zâmbesc, și zâmbesc chiar și la persoanele care știu că nu ar ezita să ne "ucidă", zâmbesc diplomatic, dar cu toții știm prea bine cine sunt prietenii noștri și cine sunt dușmanii noștri. Revenind la întrebarea ta, care se potrivește contextului mediatic, răspunsul meu este că noi, la Universitate, suntem permanent în gardă, nu numai la data profeciilor maiiașe, aztece, americane sau de orice alt fel, privitoare la sfârșitul lumii. Preocuparea noastră este să performăm, pentru că lipsa performanței poate determina sfârșitul unei Universități. În timp ce alții sunt absorbiți de ce spunea cu câteva secole în urmă Nostradamus, viața lor poate fi dată peste cap de realitățile cotidiene mult mai repede decât s-ar aștepta!

- O schimbare fundamentală s-a produs, totuși, în jurul datei de 21 decembrie 2012, în societatea românească. Portofoliul Educației și Cercetării s-a ales, prin bunăvoința șefului guvernului, cu nu mai puțin de doi miniștri. Înseamnă oare că acest domeniu va funcționa de două ori mai bine?

- Faptul că avem doi miniștri, cu atribuții bine delimitate, nu poate fi un lucru rău. Unul este ministru pe învățământul superior, este un ministru delegat, care cunoaște foarte bine administrația, lucrând de multă vreme în zona administrativă, dar și fiind și unul dintre colaboratorii importanți ai doamnei rector și ministru Ecaterina Andronescu, așa încât sper că va gestiona bine învățământul superior. Celălalt, domnul Remus Pricopie, e un ministru al Educației în general. Din punctul meu de vedere, a nega și a privi în mod critic doar trecutul, adică tot ceea ce s-a întâmplat până acum, și cambrându-ne cu obediență pe prezent, oricât de notabil ar fi ceea ce se întreprinde, este o eroare, o situație ridicolă, absurdă și oricum neadevărată. Noi întotdeauna am apreciat cu luciditate și distanțare punctele tari și slabe ale Legii Învățământului, ale așa-numitei LEN (Legea Educației Naționale), exprimându-ne și în presă opiniile. Suntem încrezători, suntem plini de

speranțe în anul care a început. Deocamdată ne mulțumește strategia pe care o va desfășura ministerul, faptul că s-a lansat ideea de autonomie universitară ne bucură și dă speranțe. Peste tot în lume, în Europa și în America, Universitatea este suverană. Chiar la Universitatea noastră, dacă a funcționat ceva de-a lungul anilor, autonomia universitară a fost întotdeauna sacră.

- *Trebuie să vă întreb, apropo de această autonomie universitară, dacă ea va produce modificări majore în relația cu studenții. Mă refer la modul în care vor fi susținute examenele de licență. Știu că tocmai în virtutea autonomiei universitare există universități în România care reintroduc și examenul scris la licență. Se va întâmpla oare acest lucru și la Universitatea "Aurel Vlaicu"?*

- Autonomia universitară reprezintă un datum, ea este cvasigenerală, poate să însemne plusuri de construcție și minusuri, cu repercusiuni nebanuite pentru o instituție cu entitate proprie, care poate funcționa după legi stabilite de Senat. Ei bine, noi nu avem în atenție introducerea examenului scris la licență sau la master. Lucrarea de licență presupune în accepțiunea noastră și un examen scris. Adică lucrarea în sine, care are patruzeci-cincizeci de pagini, constituie și un examen scris. Ea este de regulă o "brodare" teoretică pe o temă dată, fiind evaluată atât pentru susținere, cu nota dată de comisie, cât și pentru elaborare, cu nota profesorului coordonator de lucrare, iar media acestora este nota finală. Un lucru nou pe care Senatul nostru l-a aprobat la începutul anului, în septembrie, ca să nu fie nici studenții și nici profesorii prinși nepregătiți, este acela că la examenul de licență și de master, dar și de disertație, profesorii coordonatori de lucrări nu vor mai face parte din comisiile de examinare. În felul acesta se evită o dublă situație emoțională: aceea a profesorului ce a consiliat studentul, cum și aceea a studentului aflat față în față cu cel care l-a consiliat. Mi se pare că este o hotărâre foarte bună și am ținut să se ia act de ea înainte de începerea anului universitar.

- *Am reținut o veste bună, chiar dacă nu sunt tocmai încântați, pentru profesori. La nivel național s-au deblocat mii de locuri în învățământul superior. Cum se răsfrânge acest lucru asupra Universității arădene?*

- Nu pot să înțeleg de ce Universități precum „Alexandru Ioan Cuza” sau „Babeș-Bolyai”, și încă destule altele, în fond e problema lor, au

scos așa de multe posturi la concurs. Probabil că ele s-au confruntat cu un număr masiv de pensionări. Mulți însă dintre profesorii în vârstă, obligați să se pensioneze, au acum posibilitatea să revină *sine die* la catedră. Sigur că o parte din aceste posturi vor fi ocupate prin concursurile respective, fiecare Universitate poate să-și facă o metodologie de concurs. La noi politica este una de consolidare pe specializările oamenilor care îi avem, specializări deja acreditate și autorizate, deci nu avem în plan noi strategii decât de continuare a celor existente, așa încât nu am scos decât un post la concurs, acela pe care-l dorim ca strategie pentru o anumită facultate. În general mergem pe ceea ce avem, adică peste trei sute cincizeci de angajați cu carte de muncă, la care se adaugă și cei cu plata cu ora. În sistemul actual de acoperire a cadrelor didactice și a personalului administrativ cred că suntem pe o linie de echilibru, aflându-ne exact acolo unde trebuie. Noi am avut strategia aceasta înainte. Încă din anul 2000 am știut foarte clar pe cine să angajăm, câți și cum să fim și la ce standarde. Nu am așteptat, așadar, să ne spună Bucureștiul cum trebuie să ne gospodărim. Noi nu am avut nicio specializare care să fie neacreditată, tocmai pentru că mai întâi am angajat oamenii și apoi am făcut specializările respective.

- *Nu știu dacă sunteți la curent cu faptul că ați fost desemnată, apropo de strategia de care pomenești, personalitatea academică a anului în Arad de ziarul on-line "Vestic". Era motivată în felul următor această desemnare: "După finalizarea mandatelor sale de rector, prof. univ. dr. Lizica Mihuț a fost aleasă președinte al Consiliului Academic al Universității «Aurel Vlaicu», și în această calitate își continuă politica de dezvoltare a învățământului superior de stat din Arad care în anul 2013 se va îmbogăți cu un hotel de 4-5 stele într-o zonă centrală a orașului. Universitatea «Aurel Vlaicu» are acum peste 45.000 de metri pătrați de spații pentru învățământ și datorită managementului a fost scutită de instabilitatea determinată de criza economică. Politica de atragere a unor cercetători străini a promovat universitatea arădeană între instituțiile de învățământ superior stabile și căutate la nivel național iar parteneriatele și proiectele o mențin în atenția mediului internațional"!*

- Nu știam, dar mă bucur foarte mult. E adevărat, noi avem o bază materială foarte bună, la ora actuală 46.683 metri pătrați de spații, avem gânduri foarte mari în continuare, de dezvoltare a bazei materiale. Eu nu am

fost și nu sunt adepta unor dezvoltări spectaculoase, de băgare a degetelor în ochii celorlalți, ca să zic așa; strategia noastră a fost ca de la de la an la an să avansăm pas cu pas. Bineînțeles, este o strategie reală, temeinică, fără excese, care s-a dovedit a fi de succes. Problemele ce se discută acum în legătură cu învățământul superior, cum ar fi creșterea numărului de ore la norma didactică, a numărului de studenți din grupe sau reducerea grupelor, noi le-am rezolvat și le-am făcut să funcționeze din anul 2000. Așa se explică faptul că am ajuns în 2008 nu numai să deținem fonduri foarte importante pe depozite, câteva milioane de euro la Trezorerie, ci și să avem o stabilitate reală, să facem investiții. Hotelul "Akademos" a însemnat o investiție de 2,1 milioane de euro. Va fi un hotel superb, o emblemă pentru Universitatea noastră. Nu ne-am grăbit, totuși, să ne facem reclamă. Dorim să vorbească despre noi numai când suntem în măsură să arătăm ceva definitiv finalizat. Asta considerăm noi că ține de academism. Căminul de cinci stele, de exemplu, l-am scos pe tapet abia în momentul când a venit ministrul și a tăiat panglica. În curând vom tăia panglica și la hotelul "Akademos". O să vedeți ce lucru extraordinar s-a făcut acolo, o investiție formidabilă, încât acum putem deja să ne gândim la ceea ce urmează, la o viitoare investiție. Niciodată nu facem două-trei lucruri deodată. Am terminat căminul de cinci stele, a urmat hotelul "Akademos". În momentul de față visăm să construim un cămin de bătrâni în comuna Vladimirescu, apoi o Universitate Junior.

- Obiective care au fost cuprinse în proiectul dumneavoastră de management, preluate apoi de rectorul Ramona Lile în proiectul său personal.

- La noi este stabilitate pentru că este continuitate. Universitățile din România sunt măcinate de lupte între grupuri, grupări mici și mari, pro sau contra etc. Ei bine, noi am beneficiat, și eu trebuie să le aduc un elogiu colegilor mei, de liniște în universitate, de un Senat în unanimitate responsabil și înrâurit de planuri ambițioase. Nu ne punem piedici. În alte Universități până se aprobă un proiect în Senat durează luni și luni. Nu înseamnă că ideile pe care le lansăm sunt acceptate automat, nici vorbă, ele sunt dezbătute cu foarte mare seriozitate, analizate și întoarse pe toate părțile. Eu sunt bucuroasă să iau o idee bună de la alții. Adică nu sunt atât de naivă – dați-mi voie să folosesc puțin modul acesta neacademic – să cred că ideile cele mai

bune sunt numai ale mele, ci sunt foarte atentă la alții. De o idee bună, indiferent cui aparține, mă bucur ca și când ar fi a mea și mă grăbesc să o preiau.

- *Apropo de idei bune. Cunoaștem faptul că ați fost într-o relație apropiată cu miniștrii Educației de-a lungul anilor...*

- Cu o singură excepție: Andrei Marga! Cu el am avut, cred că în primele luni ale sale ca ministru, un grav conflict. După aceea relațiile au revenit la normalitate, încât acum chiar nu mai nimic să îi reproșez, supărările de odinioară țin și ele de domeniul trecutului. A aflat între timp că Universitatea noastră s-a dezvoltat, că nu mai e ceea ce fusese în anul 2000, atunci când a venit cu ideea absorbției noastre, pe motivul că nu aveam decât 2154 de studenți și doar paisprezece specializări, totul rezumându-se la nivelul a trei facultăți. Or, cu trei facultăți, oricât de performante ar fi, e greu, dacă nu imposibil, să te constitui într-o Universitate.

- *Dacă v-ar suna acum Remus Pricopie, ministrul Educației, și v-ar spune: "Doamna Lizica Mihuț, aș avea și eu nevoie să ne consultăm despre care credeți că ar trebui să fie primele mele decizii pentru învățământul superior în calitate de ministru", Dumneavoastră ce i-ați spune?*

- I-aș spune să nu ia niciun fel de decizie vreme de o lună-două, să se documenteze, să cunoască dinăuntru ministerul, deși domnul Pricopie nu e lipsit de experiență în probleme de învățământ, el a fost secretar de stat o vreme împreună cu domnul Adomniței. I-aș propune, totuși, să facă o diagramă sau o radiografie a învățământului superior, dar și a învățământului românesc în general, și abia după o lună, două, poate chiar trei să purceadă la a lua măsuri, la o reconstrucție, la o nouă reformă. Este o "boală" sau un "păcat" al învățământului nostru, al ministerului: toți miniștrii care vin, și au fost vreo nouă de-a lungul anilor de când mă aflu la conducerea Universității, toți sunt preocupați de o nouă reformă, de dorința de a face lucruri minunate, dar și de a critica pe cei dinainte. Eu aș merge pe ideea de continuitate, de construcție.

- *Să vorbim și despre ceea ce vedem astăzi în societatea românească. Viața publică stă sub influența modelelor, a vedetelor. Într-o perioadă în care se stabilesc topuri cu personalități, ce credeți că transformă un om într-un model? Care este calitatea suplimentară a modelului față de omul de rând?*

- Eu nu cred că avem vedete, nu cred în ideea de vedete în România. Este ridicol, este rizibil să crezi că sunt vedete cucoanele din show-biz care se dezbracă pe jumătate sau pe trei sferturi sau chiar de tot pentru a surâde și pentru a se bâlbâi pe ecranele atât de generoase cu ele, ale televiziunilor. Oricât mă trudesc, crede-mă, îmi vine greu să le descopăr vreo calitate. Evident, nu mă refer la valorile culturale și științifice reale, unele total absente de pe ecrane, ci la inflația de non valori.

- *Mi-am notat câteva nume și vreau să vă întreb dacă ați auzit de Andreea Tonciu, Bianca Drăgușanu, Mădălina Pamfile, Daniela Crudu. Ele sunt vedete, le știți?*

- Vedetă este o femeie sau un bărbat care a realizat ceva excepțional în domeniul său de activitate. În special prin contribuții excepționale în domeniul artelor, filmului, teatrului, muzicii, literaturii, dar nu numai, recunoscute și apreciate ca atare la nivelul unei țări pentru ceea ce au realizat. De exemplu, când am fost la New York, am văzut pe Broadway un spectacol cu Catherine Zeta Jones, soția lui Michael Douglas, o mare vedetă de film, dar în același timp și o mare actriță de teatru, cu câștiguri de peste zece-cincisprezece milioane de euro pe an. Vedetele autentice se impun prin anvergură, iar uneori faima lor depășește granițele țării de obârșie. Ce avem noi sunt niște „copile” care, așa cum am spus, fac o oarecare vogă pentru că fac deliciul mulțimii, dar în realitate sunt lamentabile. Desigur, vina nu e doar a lor, ci și a celor care le promovează. Am văzut la o emisiune, fără să-mi dau seamă cât e înscenare și cât adevăr, o mostră de vedetă autohtonă producând haz prin felul cum se trudea să memoreze niște elementare noțiuni de istorie și geografie. Un model ideal pentru fetițele din România care vor să renunțe la școală și să aștepte momentul să devină vedete. Hai să fim serioși! România nu are vedete nici în plan politic, nici în plan social. Show-biz-ul, grație zelului televiziunilor, nu oferă, nici pe departe, modele, ci antimodele.

- *Vedeți, ele creează audiență, ele reușesc să vândă ziarele, să facă pulsul să fie accelerat...*

- Da, pentru marea majoritate a mulțimilor românești, dar nu numai românești. Tabloidele auu aceeași căutare și în occident. Și iată explicația pe

care o dau: omul vrea să se sustragă puțin dintr-o realitate cotidiană care îl agrează permanent. Cu cât realitatea cotidiană este mai dură cu atât omul vrea să evadeze într-o lume a unor pseudo-vedete și să fie fericit că nici ele nu cunosc vecinii României, nu știu capitalele țărilor europene, nu au cunoștințe elementare din vreun domeniu.

- *Este dorința omului, citându-l pe Eminescu, de a se simți în ipostaza de „privitor ca la teatru”, într-o lume în care nu mai este interesat de aura unei personalități, ci de viața lui de fiecare zi.*

- Moartea unui mare regizor, Sergiu Nicolaescu, a însemnat o isterie în presă, mai ales în televiziuni, dar nu s-a spus aproape nimic despre contribuția lui în plan artistic, ci foarte mult s-a vorbit despre viața lui personală. Oamenii sunt tot mai mult interesați de o factologie intimă, dar știi de ce? Pentru că vor să își confrunte propria lor existență, propriile lor frustrări, propriile lor neizbânzii, propriile lor eșuări cu posibile eșuări și posibile situații similare ale altora. Este un proverb mizerabil pe care îl detest, mă gândesc la acela cu “capra vecinului”, pe care l-aș pune sub interdicție prin lege. El aduce prejudicii groaznice societății noastre și oamenilor în sine. Adică să fii mereu atent la alții și să îți scape foarte mult din ceea ce faci tu și, mai ales, ceea ce este foarte important. Politicile și strategiile sociale și naționale se eludează, sunt stopate de probleme mici. Legi importante, hotărâri de guvern importante și ordonanțe de urgență trec nevăzute pentru că lumea este “bransată” la mici-mici cancanuri. Sigur, ele pot face un deliciu în exterior, dar fără nici o urmă înăuntru.

- *Victor Ciutacu, realizator de emisiuni la un post național de televiziune, a avut o constatare interesantă. Spunea că dacă l-ar fi invitat în timpul vieții pe Sergiu Nicolaescu să facă o emisiune și în timpul acesteia s-ar fi bătut cu el în direct, dându-și reciproc palme, tot nu reușea să facă nici un sfert din audiența pe care a realizat-o în momentul înmormântării regizorului, când lumea a ieșit să o huiduiască pe soția defunctului și să îi conteste ultimele dorințe.*

- Este adevărat. Mulțimea este dornică să lapideze, totdeauna mulțimea a dorit să lapideze. Îmi vine în minte acum o parabolă superbă a lui Alexandru Philippide despre Prometeu, cel care a furat focul și l-a dat

oamenilor. Aceștia în loc să îi mulțumească au sărit să îl lapideze. Nu numai fără pic de recunoștință, dar și fără o minimă decență, ca să nu zic bună cuviință. Eu am oroare de cei care procedează în acest fel. Nu o dată mi s-a întâmplat să văd scene de sfâșiere, îndeosebi în relațiile dintre șefi și subalterni. Nimeni nu se sinchisește că în orice condiții cooperarea și apropierea sunt mult mai eficiente decât înfruntarea și ura.

- *Există și o vorbă românească: dă-i omului o funcție ca să îl cunoști cu adevărat.*

- Într-adevăr, iar Alexandru Philippide a intuit în mod extraordinar faptul că oamenii în loc să îl laude pe Prometeu, care le-a adus focul – vă dați seama, o descoperire epocală – l-au lapidat și au cerut moartea lui. Omul, ca natură umană, deși nu eu sunt poate cea potrivită să discut despre o astfel de temă, pare a fi mult mai dispus să accepte micile izbânzi, micile cancanuri, micile realizări de duzină, nu însă și izbânzile mari, nu pe cei care construiesc ceva monumetal, care trăiesc să lase urma lor ceva decisiv pentru omenire. Ca să fac *mutatis mutandis* cu Prometeu, pe aceștia, cum s-a putut vedea, îi așteaptă lapidarea. Priviți istoria civilizației, istoria științelor, întotdeauna marii savanți, marii constructori de școală au fost dezavuați. Sigur că ei au fost apreciați, au fost adulați de un anumit segment, nu au fost boicotați la modul general, dar au fost mulțimi care au avut o atitudine ostilă. Pe mine nu mă deranjează o atitudine ostilă din partea unor oameni la care nu țin, dar mă deranjează enorm dacă oamenii la care țin îmi arată o astfel de atitudine. Este foarte important să poți rezista, să poți rămâne tu însuși, să poți merge mai departe, să ai seninătate în relațiile interumane.

-*Un filosof mărturisea că face parte din categoria celor care nu pot să urască.*

-Cred că și eu mă încadrez în aceeași categorie, și anume a celor ce nu pot să urască. Pe mine chiar mă deranjează că nu pot să urăsc pe nimeni. Sigur că îi țin minte pe X, Y, Z, țin minte mizeriile pe care mi le-au făcut, dar nu am o ură viscerală împotriva lor, nu m-aș putea răzbuna pe familiile lor, nu aș putea să îi urmăresc până în pânzele albe. Las întotdeauna pe Dumnezeu să facă dreptate. Convingerea mea este că nu trebuie să așteptăm

Cerul sau Judecata de Apoi pentru faptele noastre, ci să ne așteptăm ca pentru ele să dăm socoteală aici, pe pământ. Am urmărit, de-a lungul anilor, oamenii care mi-au făcut rău și am constat că mulți au primit pedepse grele pentru familiile lor, pentru ei înșiși, dar nu pentru că eu, Lizica Mihuț, mi-aș fi dorit un asemenea lucru, nu am reclamat niciodată pe nimeni instituțional sau la orice altă autoritate, pământească sau divină.

- *Unele le-ați mai și reclamat, v-ați dus în instanță cu ziare, cu ziaristi care v-au calomniat...*

- E vorba de a reclama în plan instituțional, deci nu e vorba de oameni care ne-au discreditat. De exemplu, sunt instituții similare cu ale noastre, concurențiale cu ale noastre, una chiar direct concurențială cu a noastră, unde noi știm foarte bine ce se întâmplă. Dacă reclamam ce se întâmplă acolo și-ar fi închis ușile. Dar noi nu am dorit și nu dorim acest lucru. Nu dorim să demolăm, ci să construim. Aradul este mic. Oamenii vorbesc și știu multe. Eu am o relație apropiată cu oamenii și îmi face mare plăcere să discut cu ei. Sigur că pe cei care ne blamează fără motiv, împotrivindu-ni-se și hulindu-ne fără motiv, îi punem la stâlpul infamiei, dar prin justiție și nici într-un caz altfel.

- *Cineva îmi spunea că cine nu are dușmani înseamnă că nu a făcut nimic în viață.*

- Absolut! Eu niciodată nu m-am gândit la dușmani, pentru că dușmanii sunt relativi. De exemplu, dacă știu că X este dușman, în momentul în care l-aș invita la o cafea și i-aș da un post bun în Universitate, dușmanul din el se îmblânzește pe loc, nu s-ar da înapoi să îmi sărute mâna în fiecare dimineață. Pentru mine dușmănia nu este o chestiune de durată, este o chestiune de conjunctură, de plasare într-un anumit context. Eu dau mâna astăzi cu oficiali în Arad – pentru prima dată fac această subliniere – care știu că mi-au făcut foarte mult rău și mie și instituției, dar dacă nu aș fi avut tăria să trec peste anumite lucruri, să fac abstracție de un anumit context care mi-a fost potrivnic, eu cu siguranță că n-ar mai fi trebuit să fiu la conducerea Universității și n-ar trebui să fiu nici președintele Consiliului Academic. Un om trebuie să aibă tăria să treacă peste ceea ce s-a întâmplat, să rămână consecvent propriei sale atitudini, să nu uite, să fie mereu cu

privirea în patru, cum se spune, poate chiar să încerce o vagă nostalgie și o vagă părere de rău pentru cel care l-a denigrat.

- *Credeți că oamenii aceia care acum vă întind mâna realizează faptul că au fost în eroare, că ar fi trebuit să procedeze altfel atunci când vă hărțuiau și atacau, sau pur și simplu vă întind mâna din interes, într-o schimbare de strategie, pentru că au văzut că nu vă pot doborî? Slavici spunea: "Vrăjmașul pe care nu îl poți birui, fă-ți-l prieten".*

-Sigur, poate unii dintre ei cred că eu nu știu atitudinea lor, nici nu are importanță, dar sunt sigură că în sinea lor își pun semne de întrebare. De exemplu, un foarte important om politic din Arad, nu îi dau numele, m-a sunat că vrea să vină la mine să îmi spună ceva. Era chiar în fața casei mele și mă aștepta, l-am primit, dar a venit să îmi spună o minciună, un fapt care era împotriva naturii, împotriva evidenței. A făcut acest gest de a veni la mine acasă să îmi spună un fapt total denaturat; l-am contrat, bineînțeles, dar nu am înțeles mișcarea pe care a făcut-o. Vedeți că sunt, deci, și oameni care vor să dezinformeze, care sunt în grupuri și grupulețe de interese politice, sociale, materiale, dar noi, Universitatea noastră nu facem parte din nici un grup. Poate că unicul merit pe care eu mi-l recunosc – am multe minusuri pe care mi le asum – este că nu am intrat în politică, faptul că nu am prietenii în politică, nu am partipriuri politice, nu am "iubiri" – a se înțelege aprecieri – spre o anumită zonă politică și că pot, cu absolută detașare, cu un ochi al lui Argus mare și singur în frunte, să urmăresc care este atitudinea față de noi. Sunt oameni care au fost împotriva noastră și apoi ne-au întins o mână puternică de sprijin. Sigur, eu apreciez mâna de sprijin, dar nu uit ceea ce s-a întâmplat, prefer doar să mă încarc pozitiv pentru că eu gândesc pozitiv. Și atunci când mi se întâmplă un lucru rău, găsesc puncte de susținere pentru o speranță viitoare. Sunt o incorigibilă din acest punct de vedere.

- *Nu vă gândiți că dacă ați fi intrat la un moment dat în politică, făceați pasul acesta poate chiar sub presiunea celui care v-a așteptat în fața ușii așa cum ne-ați relatat, ați fi reușit să faceți mai mult pentru Universitate sau poate pentru Arad, pentru învățământul românesc? S-a discutat despre o nominalizare a dumneavoastră ca parlamentar, ca și primar, dar au fost voci, la un moment dat, care susțineau că ați putea deveni ministrul Educației.*

- Vă dați seama că toate partidele m-au curtat, m-au presat chiar. Am avut un oficial din București, foarte cunoscut, care timp de un an de zile m-a sunat zilnic, cu o tenacitate de elefant, să mă determine să intru în politică. Din ambele părți politice – stânga și dreapta – am primit asemenea propuneri dar am rezistat pentru simplul fapt că eu nu pot face carieră în politică, deoarece atunci când spui ce gândești nu ești iubit în politică. Politica se face la nivel de partid – doi-trei gândesc iar ceilalți sunt o masă de manevră. La noi politica încă nu este o dezbatere civilizată, o dezbatere pe idei, pe doctrine, pentru că noi nu avem doctrine. La noi dreapta seamănă cu stânga, stânga este egală cu dreapta.

- Pentru că ambele germinează din același sâmbure.

- Exact. Ceea ce spun acum nu înseamnă că mă detașez superior față de politică, nici într-un caz, dar înseamnă că eu înțeleg foarte bine că un tip ca al meu, de om franc, care spune adevărul, nu are ce căuta în politică. Crede-mă că dacă eu nu aș spune adevărul și nu m-aș manifesta, aș face hepatită!

- Dacă politica este o artă a compromisului, înseamnă că ați suferi mereu?...

- Eu spun direct ce gândesc. Crezi că în politică de un om ca mine, care să spună direct ceea ce gândește, este nevoie? Să îi spun lui X că minte, să îi spun lui Y că este mânat de interese, să îi spun lui Z că nu are o pregătire politică, socială, că nu este o personalitate în vreun domeniu?

- Unii oameni ar avea nevoie de cineva care să le spună aceste lucruri. Și Cezar avea un sclav care îi amintea că este muritor, după fiecare mare victorie, când mășăluia în culmea gloriei prin Roma.

- Așa e! Însă cei care spun adevărul sunt dați la o parte. Oamenii care spun adevărul sunt marginalizați pentru că în acest moment se dorește să nu se spună realitatea. Poate că este doar o etapă în devenirea democrației, pe care eu nu o critic, dar noi nu avem exercițiul democrației, noi suntem într-o tranziție interminabilă, cu trădări, cu iubiri, cu reveniri. Închipuie-ți cum m-aș fi simțit după ce aș fi fost dezavuată de cei din zona politică adversă, jignită cât încape, iar apoi, după retragerea opiniilor lor și

reconciliere, după ștergerea cu buretele a asperităților, să fi fost invitată să ne pupăm în Piața Independenței! Nu aș putea face asta, cred că aș face icter mecanic. Eu tot timpul am dorit ca Universitatea să prospere, poate și pentru faptul că am făcut istoria culturii și am văzut faptul că “intelighenția” arădeană din 1850 visa la o Universitate. Universitatea din București s-a înființat în 1864. Oficialii arădenii, din nefericire, nu iubesc învățământul superior. Credeți-mă, nici un om politic pe care l-a avut Aradul din anul 2000 înapoi nu a venit în Universitatea noastră să spună: “Doamnă rector, doamna Mișu, aveți vreo problemă? Pot să vă ajut cu ceva?”

- Ați avut colegi parlamentari, colegi de-ai Dumneavoastră, angajați la Universitate. Unii au făcut parte din comisii foarte importante. Au fost la putere, îmi e greu să cred că nu s-au implicat deloc pentru Universitate.

- Nu au făcut absolut nimic pentru noi. De exemplu, când a venit ministrul Educației la Arad, un deputat, care era colegul meu, l-a rugat pentru fonduri pentru o altă Universitate, de față cu mine. Sigur că s-au gândit: lasă că Mișu își rezolvă! Dar nu se poate pune problema așa. Vă spun că un om politic, la Arad, poate face o carieră fulminantă mergând cu o singură temă: învățământul superior. Eu, dacă aș fi om politic, dar să nu fiu implicat în Universitate, aș avea ca stindard învățământul superior. Aș face o carieră extraordinară mergând pe ideea de consolidare a învățământului superior arădean. Din punctul meu de vedere este loc și pentru Universitatea particulară, noi nu avem nimic cu aceasta, deci este loc și pentru învățământul particular cum este loc și pentru învățământul de stat. Nu am niciun fel de resentiment, pentru că bătălia noastră nu este cu învățământul privat – bătălia este cu învățământul de stat, lupta este pe fonduri, pe proiecte, pe programe, pe finanțări, pe studenți echivalenți. Noi cu învățământul de stat suntem în competiție. În mod eronat se crede că noi suntem într-o competiție cu învățământul privat și se discută și chiar se exacerbează această idee. Repet: eu personal nu am niciun fel de resentiment față de învățământul particular – spun lucrul acesta prima dată. Eu chiar o apreciez foarte tare pe Coralia Cotoraci, care este noul rector al Universității private din Arad, întotdeauna am avut o relație foarte bună cu ea, e un om inteligent, echilibrat, care vrea să facă ceva pe linia învățământului particular. Noi ne-am făcut o strategie care e posibil să se fi atins, în unele puncte ale ei, cu strategia unei alte instituții private de

învățământ superior. Dar aceasta este o altă problemă. În demersul nostru a contat dezvoltarea învățământului de stat.

- M-a frapat ceea ce ați spus ceva mai devreme și anume că dacă v-ați integra într-un partid politic nu ați putea face față acelei discipline de partid care pretinde obediență, cere aliniere la interesul partidului. Nu puteți accepta Dumneavoastră, dar nu pot accepta nici cei care conduc respectivele structuri să se întâmple altfel decât își propun, decât își doresc. Asta înseamnă, până la urmă, că acei oameni nu admit faptul că ar putea lua decizii greșite, că interesul național sau local ar putea să fie altul decât în viziunea lor?

- Nu, s-ar putea întâmpla să fie o consultare la nivel de partid și să se hotărască colectiv. Nu suport hotărârile luate la un nivel de „cap al conducerii”, după principul „eu hotărâsc și ceilalți se supun”. De aceea mă feresc să spun că procedează așa. O fac singuri, din dorința de a domina și a-și impune propria opinie. S-ar putea să fie vorba, nu știu, de o anume direcție hotărâtă, într-un mod democratic, de colectivul de conducere al partidului respectiv, iar atunci când un colectiv hotărăște, ceilalți se supun. Cred că politica românească nu este încă o politică în care te poți implica, ci este o politică a călcării pe picior, a înghiontelilor – chiar la modul fizic – a metodelor de violentare a „indisciplinaților”, încât până la urmă sunt scoși de pe scena politică. De exemplu, în premieră, vă spun o întâmplare. A existat un moment când s-au făcut presiuni asupra mea să intru neapărat într-un partid. O persoană foarte importantă, la ora asta printre primii trei-patru din conducerea guvernului, a venit, însoțită de o altă persoană însemnată, la mine în birou și mi-a spus: “Doamnă, ce e cu nazurile astea ale Dumneavoastră? Că intrați, că nu intrați, candidați sau nu candidați? M-ați făcut să vin de la București...”. Era o persoană energică, decisă, dar eu i-am răspuns: “Domnule, v-am chemat eu în birou? Nu îmi amintesc să vă fi chemat. Ați venit singur și dacă ați venit singur tot singur va trebui să plecați”. Evident, s-a contat pe faptul că fiind luată prin surprindere, știindu-se că dacă este surprins omul reacționează mai direct, se controlează mai puțin, nu voi sta prea mult pe gânduri și îmi voi da acordul pe loc. Raționamentul funcționează, desigur, dar nu și în cazul meu. Pe mine nimic nu mă poate surprinde astăzi, nici în plan politic, nici social sau academic, în afară de ce s-ar putea întâmpla în familie, singura zonă sensibilă. Sunt

pregătită pentru orice fel de atitudini, de calomnii, de trădări, pentru orice fel de sincere și pătimașe iubiri instituționale. Dinaintea lor am totdeauna ochii limpezi și mă aflu în postură „capului limpede” de la ziar. Apropo de ziar. Știi că eu am lucrat în presă și iubesc foarte mult presa. Ea m-a ajutat cel mai mult de-a lungul anilor. Mie presa mi-a dat o franchețe a relației, o direcționare spre lucruri importante, spre lucruri care contează, tăria de a spune NU și de a-i marginaliza pe cei pe care nu îi agreez, pe care nu îi apreciez. Cred de aceea că un rector al unei instituții de învățământ superior, o spun din proprie experiență, nu are decât de câștigat dacă vine din presă sau a avut tangență cu presa. Știi foarte bine cine a fost alături de mine când în 7 aprilie 2000 - o dată istorică - a venit ministrul Andrei Marga cu ideea absorbției noastre? Prefectul a tăcut chitic, nu a spus un cuvânt, cei douăzeci din „alai” au tăcut, deși era amenințat învățământul superior de stat din Arad. Singurii care m-au sprijinit și au „sărit” la gâtul ministrului, punându-i întrebări, unele foarte tăioase, polemizând chiar cu el, au fost ziaristii.

- Manipularea și falsul pe care le practică, totuși, unii din presă, lipsiți total de scrupule, ating câteodată dimensiuni grotești.

- Niciodată la ziarele serioase și ziaristii responsabili. Știi foarte bine că am elogiat ori de câte ori am avut ocazia presa de calitate, cu spirit constructiv pentru Arad și zona Aradului, pentru România. Eu m-am aflat în conflict totdeauna cu denigratorii și mincinoșii, cu acea parte a presei care, ignorând până și orice aparență de democrație, calcă, dacă interesele stăpânilor o cer, cu bocancii și pe unii și pe alții, uneori cu consecințe nefaste nu pentru un ins sau altul, ci pentru o întreagă colectivitate. Noroc că credibilitatea celor ce se plasează pe asemenea „baricade” este efemeră. Ei văd numai fața adevărului care le convine. Când aceasta nu le convine nu se dau înapoi să denatureze grosolan însuși adevărul. Nu se sinchisesc dacă ceea ce scriu este adevărat sau nu. „Mălaiul să pice”, este tot ce contează pentru ei. Important este ca atunci când știi că ești cinstit, să nu te dai bătut. Eu cred că micile fapte de eroism sunt acelea care conferă statut de erou, contribuind la formarea unei personalități, la recunoașterea ei mai devreme sau mai târziu de către societate.

- Identificați o apreciere a comunității față de aceste mici fapte de eroism sau față de eroii momentului? Ceea ce constat eu din activitatea mea

la ziar, la televiziune, este că există o atmosferă de suspiciune generală. Eroul despre care vorbiți poate fi țintuit cu întrebarea publică izvorâtă dintr-o endemică neîncredere românească: ce interes are să facă o faptă bună?

- Toate faptele de eroism stârnesc invidii, stârnesc controverse, stârnesc DA și NU. Ei bine, dacă ești calat spre DA, spre construcție, dezavuezi cealaltă parte. Crede-mă că denigrările din presă la adresa mea – și eu nu o să uit niciodată că ai fost atât de profund marcat de ceea ce s-a spus despre noi, știind dinăuntru ce se întâmplă la Universitate – nu m-au mișcat. Mă denigrau pe motive concurențiale, în esență. De aceea ele pe mine m-au întărit, mi-au făcut o platoșă atât de puternică încât m-a ajutat să scriu trei cărți pe care le-am publicat la Editura Academiei. Omul trebuie să găsească în el resurse care să contrabalanseze avalanșa de infamii ce vin din afară cu scopul evident de a-l distruge. Dacă zece critici importanți, să zicem, au scris comentarii la cărțile mele în cele mai importante publicații din București, evaluându-le în plan critic, înseamnă că munca mea, ambiția de a plasa Aradul și arădeanul într-un context mai larg, național și european, și-a atins în totalitate scopul, fiind bine știut că ceea ce scrii rămâne, cărțile rămân. Chiar și discuția noastră ar fi superb să rămână undeva, într-o bibliotecă virtuală, cu toate că în mod sigur se vor găsi destui să o pună sub semnul întrebării: „ce fel de interviuri sunt acestea?” Eu cred însă cu adevărat, fiind poate și nițel mai aproape de utopie decât de realitate, în ceea ce lăsăm în scris după noi. Mă și bate gândul să scriu o carte care poate deveni un best-seller, și anume: “Un rector într-o Românie a tranziției”. În această carte ar urma să fie consemnate trădările, iubirile, bătăliile, nebuniile cu care Universitatea noastră s-a confruntat de-a lungul anilor. Astăzi, în presă, iată, țin să subliniez din nou, nu avem un Arad adevărat, o Timișoară adevărată sau o țară adevărată. La televiziuni este de ajuns să îți arunci ochii pe o emisiune de știri sau dezbateri politice, să îți dai seama cât de partizană este. Toți nu fac altceva decât să ne împartă în două grupări, pro și contra, împingându-l pe bietul om să aleagă altă față a cotidianului în care trăiește, adică să caute zone mai vesele dar, vai!, și acestea sunt invadate de picanterii senzaționale și de subproduse cu pseudo-vedete, încât nici măcar în lumea divertismentului nu se scapă de privațiuni.

-În care domeniu al sferei publice identificați dumneavoastră modele la care vă puteți raporta sau la care puteți să-i sfătuiți pe alții să caute să se raporteze?

- Eu nu propun nimănui niciun model. Eu propun o suită de modele. Omul este om și nimic din tot ce este omenesc nu îi este străin. Omul are urcușuri și coborâșuri, are o aură de DA și o aură de NU, are o înălțare spirituală și are o cădere mizerabilă. Eu propun o sumă de modele care înseamnă, de fapt, propriul model pe care să ți-l construiești singur. Pledoaria mea este ca omul să se construiască singur, să aibă un dialog important cu el însuși. Cel mai important, mai frumos, mai adevărat, unicul dialog care nu îți creează surprize este dialogul pe care poți să îl ai cu tine însuși. Dacă reușești să ai un astfel de dialog, este foarte bine. Asta pentru că el exclude mizeriile exterioare, calomniile, minciuna, lăsându-te doar împreună cu oamenii pe care îi apreciezi, la care ții, care te îmbogățesc, care vin spre tine cu sufletul deschis. Numai alături de aceștia poți să spui franc ceea ce gândești, să nu îi minți pe ei și să nu te minți pe tine. Eu am o relație foarte bună și foarte adevărată cu mine însămi, dar nu o relație de adulare, ci o relație cu DA și NU, o relație din care mi-am făcut o platoșă ce mă apără de impostori, așa că în orizontul meu pătrund doar oameni de calitate, oameni cu care pot să discut constructiv. Pentru mine e un lucru extraordinar să găsesc un om de la care să iau câteva idei care să devină și ideile mele, pe care să "brodez" și să așez o nouă construcție.

- Am constatat că nu faceți referire la personaje contemporane.

- În discuția cu mine însămi, crede-mă, mă refer numai la personaje contemporane. Îmi amintesc că atunci când am luat un interviu, pe când mă ocupam frecvent și de ziaristică, unui foarte cunoscut profesor universitar venit din America, o vreme și consilier al unui mare ministru al învățământului, l-am întrebat între altele și ce l-a determinat să revină din America, după o perioadă de unsprezece ani, unde a predat la o mare Universitate. Știi ce mi-a răspuns? Că nu a mai putut rezista ca în fiecare sfârșit de an studenții să fie aceia care hotărăsc dacă pleacă sau poate continua la Universitatea respectivă. Crede-mă că eu mi-aș dori ca în învățământul superior românesc, în speță și în Universitatea noastră, să facem o asemenea evaluare, ajungând în situația ca studentul să poată spune

un NU profesorului demodat, cu cursuri învechite, care citește și nu își ridică ochii din curs, care nu știe sau nu vrea să scrie pe tablă, care nu e deschis la dialog. Legea Educației Naționale, se știe, stipulează că studentul este un partener egal al cadrului didactic. Dintr-o astfel de perspectivă, am convingerea că atât datoriile, cât și responsabilitățile, și de o parte și de alta sunt aceleași.

Perspective și oportunități

- *Vă provoc la o discuție despre învățământul superior românesc, învățământul superior din vestul țării. Dar înainte de a intra în subiect, trebuie să facem o referire dureroasă și tristă la trecerea tragică în neființă a decanului Facultății de Științe Economice de la Universitatea "Aurel Vlaicu". A fost un moment de șoc pentru învățământul superior arădean.*

- Cu trecerea anilor îmi dau seama că există un destin aproape implacabil și acest destin de neocolit s-a întâmplat și în cazul colegei noastre. Nici nu pot să vorbesc despre ea la timpul trecut, îmi este extrem de greu și să gândesc la timpul trecut darmită să mă și exprim, ca atare rămâne pentru noi un model de profesionalitate, un model de dăruire, de bătaie pentru a impune o facultate precum cea de științe economice în condițiile unui mandat nou. Fără îndoială am susținut-o în mod deosebit la numirea ca decan tocmai pentru că am crezut și cred în continuare că la treizeci și șapte de ani a fost o personalitate. A fost absolventă a universității noastre, a reușit apoi să se impună prin strădaniile proprii și a știut să coaguleze întregul colectiv în jurul ei. Păcat că s-a aflat într-un loc nepotrivit, într-un moment nepotrivit, acela al accidentului de pe drumul de la Timișoara la Arad. Așa precum spunea colega noastră, doamna Cheta, aflată în dreapta ei, drumul era drept, nu venea nimic din față, nimic din spate. Întâmplarea a făcut să se uite în mașină, probabil nu vom ști niciodată de ce sau ce căuta, iar în acel moment aceasta a deviat spre stânga, oblic, trecând peste șosea, fiind de presupus că în clipa aceea a pierdut controlul volanului, astfel că nu a mai putut să o stăpânească, de fapt, nici nu s-a constatat că ar fi încercat măcar să pună frâna. Este o tragedie, un moment dureros. Instituția noastră pierde

prin Mihaela Iacob un dascăl valoros, un model, o ființă delicată și sensibilă, pentru care catedra însemna trăire și dăruire intense, o formă complexă de comunicare, un *Modus Vivendi* în ultimă instanță. Regretăm profund despărțirea pretimpurie de o foarte tânără colegă. La universitatea noastră, ca să fac o extrapolare, media de vârstă este puțin peste patruzeci de ani. Suntem un colectiv tânăr; însăși conducerea universității reprezintă o generație de patruzeci de ani, la fel și conducerile facultăților. Noi nu avem multe pensionări într-un an, maxim două-trei. Aș zice că acum, potrivit legii în învățământul superior, pensionările aproape că au dispărut. În urma hotărârii Senatului, cu condiția de a totaliza un anumit număr de puncte, de a avea rezultate în plan științific, de a contribui prin calitatea didactică la vizibilitatea universității noastre, profesorii care au împlinit șaiszeci și cinci de ani nu mai sunt obligați să se pensioneze. Ei rămân la catedră și după această vârstă. Deci nu vârsta în sine decide, fie că este vorba de a treia, fie că este vorba despre tinerețe, ci pregătirea profesională, valoarea, capacitatea de a te ridica la standardele stabilite de minister. De cei foarte buni este permanent nevoie. Nimeni nu stă în calea nimănui. Este loc și pentru cei tineri și pentru cei vârstnici. Firește, pot să apară și unele discuții. Mulți se întreabă de ce X a plecat din universitate și de ce Y a rămas după șaiszeci și cinci de ani. Există o comisie stabilită de Senat care hotărăște cine rămâne și cine nu în universitate. Aceasta cuantifică în detalii activitatea fiecăruia. Foarte mult cântărește în apreciere, ca să dau un exemplu, numărul cărților și articolelor publicate de respectivul cadru didactic, deopotrivă în țară și străinătate, de editurile și revistele în care au apărut, ținând cont de însemnătatea lor la nivel național, de felul în care sunt cotate de Agenția Națională de Cercetare. Continuă activitatea, așadar, aceia care sunt meritoși. De fapt, este important să se știe că pensionarilor, dacă e să ne referim la modul cum sunt retribuiți, li se cumulează pensia cu plata cu ora. Ce li s-a solicitat anul acesta pentru a rămâne la catedră? Între 1 ianuarie 2012 și 1 octombrie 2013 să aibă cel puțin o lucrare publicată în România în reviste cotate de ANCS sau în străinătate în reviste cu impact. Au fost colegi care au trebuit să plece, care n-au primit nici o oră și au fost colegi pensionari care continuă activitatea. E o condiție care pe unii i-a nemulțumit, și mi-a părut foarte rău pentru ei, fiind vorba de colegi cu care am colaborat bine, dar nu am putut să ne abatem de la niște principii și exigențe.

- *În mod tradițional la fiecare început de an universitar organizați o ședință cu colectivul de cadre didactice și anul acesta nu a făcut o excepție. Care a fost mesajul cu care v-ați dus în fața colegilor Dumneavoastră?*

- Anul acesta, precum și în anii precedenți, deschiderea anului universitar înseamnă, de fapt, o sinteză a ceea ce s-a întâmplat în anul universitar precedent și, sigur, câteva direcții de acțiune pentru anul universitar viitor. În calitate pe care o am, de președinte al Consiliului Academic, eu pot să solicit reunirea întregului colectiv academic, a întregii comunități academice, pentru a releva analize, sinteze, note în legătură cu probleme importante ale universității. Nu am procedat în acest fel în acest an. Am realizat analize pe probleme ce țin de partea financiar-contabilă, de gestionare a fondurilor, de relația dintre venituri și cheltuieli și în fond acesta este rolul Consiliului Academic, de a sesiza derapaje care apar și chiar de a solicita întâlnirea întregului colectiv în caz de situații cu totul speciale în plan academic, financiar-contabil, pe resurse umane, pe planul de învățământ, pe programe analitice, pe state de funcțiuni. Consiliul Academic poate solicita asemenea documente dar le înfățișează Senatului, acesta fiind, în fond organul de conducere al universității, care ia măsurile ce se impun. De exemplu, nu ascund faptul că am făcut în ultimul timp, pe baza documentelor pe care le avem, împreună cu serviciul de resurse umane, un material foarte interesant despre resursa umană din universitatea noastră. Am rămas surprinsă să constat că cele mai multe pensionări vor fi în anii 2040 și 2050. Ei bine, această analiză a fost extrem de importantă spre a prezenta colegilor din Senat care este atitudinea în legătură cu finanțarea, în legătură cu raportul între cheltuieli și venituri, în sensul că trebuie să avem cheltuieli destul de mici în general pe proiecte. Așa cum spuneam și la deschiderea anului universitar, în învățământul superior poți să câștigi cincizeci de mii de euro pe lună dacă ai proiecte și programe.

- *Mulți au fost foarte surprinși de această cifră avansată de dumneavoastră...*

- Da, pentru că dacă ai programe și proiecte, poți câștiga foarte bine. În declarațiile noastre de avere sunt scrise cum anume se obțin toate fondurile salariale. La universitatea noastră toate salariile sunt pe lege, fără excepție, de la rector, de la președintele Consiliului Academic până la

preparator sau asistent. Punctajul și contribuția salarială, drepturile salariale sunt exact aceleași, noi suntem instituție de stat, suntem verificați și paraverificați – cel puțin salariul meu a fost verificat de ANAF, DNA, corpul de control al primului ministru, deci toată lumea m-a controlat în toate direcțiile. Este bine să se rețină, că se poate câștiga suplimentar din cercetare și proiecte. Nu întâmplător am reluat cuvântul “bine” tocmai pentru că am vrut să accentuez faptul că dreptul salarial este dat în principal, și, poate, în exclusivitate de activitatea pe care o depui, fie că este vorba la proiecte, la normele didactice, nu mai mult de două. De ce spuneam “în principal”? Pentru că în lege scrie că poți avea trei norme, dar universitatea noastră a stabilit prin Senat că nimeni nu poate avea mai mult de două norme. Până acum, în urmă cu doi-trei ani, puteai avea o sută de norme, iată de anul acesta poți avea trei norme, noi am hotărât pentru toate cadrele didactice numai două norme, dar la acestea se adaugă proiectele. Sunt colegi de-ai noștri care au câștigat enorm de mulți bani pe proiecte și m-am bucurat foarte mult când la o dezbatere televizată – eu nu le urmăresc cu interes pe toate, dar unele le urmăresc, sigur cu prioritate urmăresc emisiunile pe care le realizezi tu, Andrei – un profesor universitar spunea: “Aplaudați-i pe cei care au salarii mari, pentru că au muncit”. Într-adevăr, ca să ai un salariu pe proiecte trebuie neapărat să faci raportări, să îți asumi o responsabilitate – știi că pentru o raportare la trei luni trebuie să realizezi nouă mii de pagini? Deci nu trebuie invidiați oamenii pentru cât câștigă, ci trebuie admirați pentru cât muncesc. Trebuie ca tu însuși să faci programe și proiecte pentru că, uitați-vă, de exemplu, s-au deblocat în acest moment programele și proiectele, deci absolut toate cacele didactice, tineri și vârstnici, pot accede la ele. Noi am avut multe, se știe acest lucru, s-au accesat fonduri pentru universitate și fonduri pentru contribuția salarială a fiecăruia dintre noi, cei cuprinși în proiect. Mai este o problemă de semnalat: bugetul este stabilit în proiect, deci rectorul, oricare ar fi el, sau președintele Consiliului Academic, nu poate să propună Senatului alt buget decât cel aprobat de Comisia Europeană. De exemplu, noi am fost controlați și de către Comisia Europeană pe proiectele pe fonduri structurale pe care le avem. Bugetul este unul singur, este aprobat și el trebuie dus la îndeplinire ca atare, dar se taie din buget dacă nu îndeplinești toți parametrii, toate standardele pe care trebuie să le îndeplinești. Știi cum trebuie să te încadrezi în proiect? Milimetric! Revin și spun: cine vrea să câștige suplimentar în învățământul

superior o poate face din proiecte, este bine să nu stea nimeni pe margine, să nu se clevetească pe la colțuri sau în cafenele.

- *Credeți că se întâmplă acest lucru?*

- Da, bineînțeles. Chiar în presă apăream treceți cu niște salarii extraordinare, dar nu se detalia ce muncă stă în spatele acestor venituri. O muncă titanică, subliniez, una însă care este la îndemâna oricărui profesor universitar!

- *Am văzut că s-a publicat pe un site și salariul dumneavoastră. V-a deranjat acest lucru?*

- Deloc, eu chiar sunt mândră că s-au publicat pe un site salariile din învățământul superior. Nu doar că nu m-a deranjat, ci, într-un fel am avut și o satisfacție, pentru că m-au sunat foarte mulți colegi din țară care ne-au felicitat că am reușit să aducem asemenea proiecte pentru Universitate. Nu în fiecare an este la fel, nu în fiecare lună este la fel, ci tot timpul sunt modificări și schimbări în funcție de proiecte.

- *Poate sună abstract să discutăm despre proiecte la modul general, fără să concretizăm, fără să dăm exemple clare. Ce fel de proiecte au fost realizate, câți bani au intrat la universitate și, până la urmă, la ce folosesc ele, există o funcție practică a unor astfel de proiecte?*

- Proiectele înseamnă, pe lângă contribuțiile salariale, o contribuție pentru universitate de 30%. Deci, treizeci la sută dintr-un proiect e al nostru, pentru regie, pentru cheltuieli de toate felurile, utilități etc, apoi este vorba despre dotarea unor laboratoare. De exemplu, concret: mâine avem o conferință de presă în care un punct din cele două de pe ordinea de zi este înființarea unui nou laborator de psihologie și didactică aplicată. Întreaga dotare a acestui laborator se face pe un proiect. Noi am dotat, de altfel, multe laboratoare prin proiecte. Pe această temă am avut chiar, la vremea respectivă, o discuție interesantă cu ministrul învățământului de atunci, unul foarte serios, unicul care a venit cu ideea de a lansa o competiție între laboratoare. I-am și trimis, de altfel, o scrisoare de felicitare. Ceea ce m-a pus însă pe gânduri a fost o constatare a sa și anume: adresele trimise de minister către universități nu se citesc până la capăt nici de profesori și nici

de o parte dintre persoanele din conducere. Sincer vorbind, nu mi-a venit să cred. De aceea am și făcut următoarea experiență la universitate: am trimis într-o săptămână o adresă formulată într-un anumit fel și o altă adresă formulată în alt fel despre exact aceeași problemă. Absolut niciun coleg, niciun decan nu și-a dat seama că e vorba despre aceeași situație. Fiecare mi-a dat o altă situație, dovadă că de multe ori, într-adevăr, adresele primite nu se citesc cu atenția cuvenită. Bineînțeles că ne-am amuzat. Deoarece nu era o problemă importantă, era doar un exercițiu de atenție. Revenind la ministru, așa zice că experiența lui cu adresele citite în grabă s-a verificat și în legătură cu un concurs pentru care Uniunea Europeană asigura fonduri. El nu numai că a procedat foarte corect și a informat asupra concursului, ci a și explicat clar care este obiectul lui. Problema e că adresa în cauză a fost citită superficial și s-a pierdut din vedere de multe universități, atunci când și-au întocmit documentația, precizarea că respectivul concurs este pentru laboratoarele în care studiază studenții de la licență. Astfel că în propunerile care s-au făcut, fiind vorba despre o dotare de ultimă generație, majoritatea au normat laboratoarele pentru master. Or, solicitarea era cât se poate de clară. Eu eram în perioada aceea rector și dacă ni s-au cerut zece propuneri de la minister nu am ezitat să cer douăzeci de la colegii mei decani. Ulterior ni s-au mai solicitat, tocmai pentru că am fost serioși și la obiect, încă zece propuneri de proiect. Deci iată o modalitate în care Universitatea a câștigat șaisprezece proiecte ceea ce a fost extraordinar.

- Puteți să ne dați exemple de proiecte utile, realizate în mediul universitar dar cu impact asupra comunității?

- Sigur că sunt mai multe tipuri de proiecte: sunt proiecte POSDRU, sunt proiecte, pe idei exploratorii, idei de cercetare fundamentală, apoi proiecte de tinere echipe. Ca exemplu l-aș da pe cel adus în universitatea noastră de un tânăr de care n-am auzit, din Estonia, de fapt un absolvent de Babeș-Bolyai, plecat din România demult, și care mai fusese o vreme în Belgia, Italia, Spania, Portugalia. A aplicat pe universitatea noastră pentru că noi aveam acea bază materială pe care el putea câștiga proiectul. Este vorba de Lucian Copolovici, care a obținut cel mai mare punctaj, un coleg al nostru devenit între timp director adjunct al Institutului de Cercetări, care a câștigat acest proiect de tinere echipe. Mai târziu a adus-o și pe soția sa, pe soacra lui și copilul, și-a cumpărat apartament în Arad și a devenit arădean.

La Universitatea noastră pe proiecte am reușit să aducem doisprezece cercetători, ei au venit întâi cu finanțare pe proiect, asta însemnând până la patru mii cinci sute de euro pe lună. Poți să ai însă mai multe proiecte sau jumătăți, sferturi, bucățele de proiect, dar este important să se știe că toate presupun o muncă intensă.

- Patru mii cinci sute de euro pe lună este o sumă extraordinară, dar este ea la îndemâna oricui din mediul academic?

- Absolut toată lumea poate să depună proiecte, dar să nu se creadă că este ușor să faci un asemenea proiect. Evaluarea este internațională, cu experți internaționali. Alina Zamfir, de exemplu, are patru proiecte foarte importante: un proiect pe idei exploratorii, un proiect „Marie Curie”, un altul transfrontalier și unul împreună cu Florentina Munteanu pe Nano 4, ambele fiind prorector la Universitatea noastră. Proiectele sunt, în fond, în continuă desfășurare, unele se închid, altele se deschid. Colega noastră Alina Roman, și ea generația treizeci și șapte - treizeci și opt de ani, a avut, la rândul ei, un foarte bun proiect axat pe pregătirea practică a studenților de la Asistență Socială și de la Psihologie, care a însemnat mobilități finanțate de către Uniunea Europeană. Pentru că eram și eu în acest proiect am participat cu un grup de zece studenți de la Psihologie în Belgia. A fost o oportunitate extraordinară atât pentru ei, pentru că au putut discuta cu colegii lor de acolo, cât și pentru cadrele didactice implicate în proiect care au putut discuta cu omologii lor belgieni. Acest proiect a însemnat, pentru cei implicați în el, o salarizare de aproximativ patru mii de lei pe lună. Desigur, nu a fost unul foarte mare ca și salarizare, dar, totuși, să iei timp de trei – patru ani un salariu lunar de patru mii de lei nu e chiar de ici-colo. Dar orice proiect obligă în mod categoric la responsabilități și activități duse la îndeplinire în proporție de sută la sută. Faptul că la începutul fiecărui an universitar fac provocarea de a ne axa pe proiecte nu e întâmplător. Până acum erau proiecte finanțate mai mult pe inginerii, pe științe exacte, pe IT, acum încep să se finanțeze multe proiecte pe disciplinele socio-umane, mai ales cu aplicabilitatea lor în colective, fie că este vorba de mari colective la nivel național, fie că este vorba de colective în comunitatea europeană. Noi am înțeles ce înseamnă să ai proiecte, ce înseamnă să ai programe finanțate și mai ales ce înseamnă să te implici. Mă gândesc acum la un alt proiect de mare succes, denumit ANTRES, un proiect pentru finanțarea femeilor de

afaceri. În cadrul acestuia fiecare dintre cei interesați a primit și o anumită salarizare, chiar dacă nu foarte mare, suficientă totuși pentru a putea să îți faci o firmă pe care să o coordonezi sau să o lași de izbeliște, în raport de ce înseamnă ea pentru propria ta personalitate umană. A existat această șansă primită de la Comisia Europeană și a depins de fiecare participant ca ea să fie viabilă sau nu. Universitatea noastră va merge în continuare pe proiecte, pe programe, tocmai pentru că noi avem un colectiv foarte bun, tânăr și ambițios, dar și vârstnici și reprezentanți ai generației de mijloc cu cărți și cercetări publicate la edituri și reviste de specialitate importante. De exemplu, Academia Română a organizat, la cel mai înalt nivel, o sesiune de comunicări științifice pentru școlile doctorale. Sigur că noi am fost prezenți și pentru mine este o plăcere să fac precizarea că în acest moment am treisprezece doctori în filologie...

- *Felicitări și dumneavoastră, felicitări și lor!*

- Ei sunt cei care merită felicitări, mai puțin eu, dar ei merită felicitări pentru că toți cei treisprezece doctoranzi au devenit doctori în filologie. Dar revin și vă întreb: în programul Academiei Române știi câte școli doctorale din țara noastră au fost prezente?

- *Câte?*

- Patru sau cinci, restul au fost membrii Academiei Române. Sigur că nu este ușor să te prezinți la un asemenea nivel, sigur că fiecare lucrare înscrisă în program are referenți științifici. La fel cum la Academia Română nu poți să publici cărți fără să ai cel puțin doi academicieni care să fie referenți și alți trei referenți din afară. Dar trebuie să abordezi cu seriozitate și mai ales trebuie să țintești foarte sus. Întotdeauna, fie că ești în învățământul preuniversitar, fie că ești în învățământul universitar, întotdeauna zic, poți să te manifesti în plan științific, cu o singură condiție: să ai valoare, să dorești și mai ales să ai o motivație interioară care să te determine să mergi cu curaj la o înfruntare. Să ai curajul să reprezinți o școală doctorală și să publici lucrări fundamentale. La conferința Academiei doctorandul care a participat din partea școlii noastre doctorale a fost Anca Stoenescu, directoarea Grupului Școlar de Industrie Alimentară din Arad, una dintre studentele mele doctorande. Am dat un exemplu că este loc

pentru toată lumea, am dat un exemplu că toți pot să contribuie prin propria lor personalitate, prin propria lor strădanie, la vizibilitatea universității noastre. Fără îndoială, sunt însă unii care stau pe margine, sunt unii care clevetesc, sunt unii care sunt numai pe facebook, care comentează doar acolo. Îți spun un fapt extraordinar: unii dintre “colegii” noștri - pentru că legea educației naționale într-un articol stipulează că studenții sunt egali profesorilor – comentau faptul că studenții organizează în cadrul manifestării “Unifest” o donare de sânge, un lucru extraordinar, o activitate absolut lăudabilă. Ei au bagatelizat această activitate, ceea ce mi se pare inadmisibil. Tot Liga Studenților organizează prin “Unifest” expoziții de pictură, seri de paradă a modei, întâlniri cu angajatorii – într-un cuvânt au o activitate foarte puternică și, nu întâmplător, președintele Ligii Studenților de la Universitatea noastră, în ultimii ani a fost întotdeauna vicepreședintele pe țară al studenților din România, al Uniunii Studenților din România (USR). De fapt, sunt trei organizații studențești în România, dar USR este organizația cu cei mai mulți studenți, înglobează peste cincizeci la sută dintre studenții din țară. Tu știi că eu îi apreciez foarte mult pe studenți și probabil sunt unica ligă din România care are un spațiu de peste șase sute de metri pătrați pe care Universitatea l-a acordat ligii tocmai ca să desfășoare activități zilnice. Pot să se întâlnească, să discute, vin cu niște probleme extrem de interesante, aproape că nu este zi în care să nu discutăm cu ei.

- Dați-mi un exemplu de problemă pe care v-au adus-o în atenție.

- De exemplu, se încasează bani la o repartitie în cămin dar banii se încasează nu de către cel care face repartitia, ci de către cineva care n-are nici o legătură cu acest fapt sau dacă există vreo legătură aceasta este mult prea îndepărtată, or acest lucru mi se pare nu doar extrem de important ci și extrem de grav. Până la urmă a fost limpede că persoana care făcea repartitia nu era implicată în această poveste. Ei sunt vigilenți, vin și “reclamă” cu sufletul deschis, așa că problemele lor sunt problemele noastre; de altfel nu a fost niciodată o problemă de-a studenților pe care noi să nu o luăm serios în discuție. Iată, exemplul pe care l-am dat anterior, în momentul în care studenții au fost denigrați pentru că donează sânge, s-au dus și aproape l-au luat de gât pe cel care-i ironizase pentru gestul lor. Un alt exemplu: pe paisprezece noiembrie este Babul bobocilor, de aproape douăzeci de ani se organizează această acțiune. La început eram în juriul manifestării, nu eram

atunci rector, încât i-am cunoscut din interior cât suflet pun în fiecare detaliu și cu câtă pasiune îl tratează. În fiecare an îmi crește admirația pentru că studenții găsesc variante și soluții incredibile, fiind mereu și mereu alții, de a improviza și inova tot felul de modalități pentru face cât mai atractivă întrecerea pentru Miss și Mister Boboc. De fiecare dată mă gândesc ca nu cumva să se “huluie” Teatrul „Ioan Slavici” pentru că acolo are loc această manifestare unde sunt foarte mulți studenți prezenți pe scaune, pe scenă, pe jos, până la etajul al treilea. Știi, însă, cine au fost foarte criticați de mine? Dascălii. Anul trecut au fost doar patru cadre didactice la balul bobocilor, ceea ce este inad-misibil; adică la un asemenea eveniment al studenților, organizat cu atâta trudă, cu atâta entuziam, implicare, bună dispoziție – în fond, este o modalitate de a crește vizibilitatea instituției noastre – nu este posibil ca noi, cadrele didactice, să nu fim prezente! I-am criticat foarte dur pe colegii mei și sunt sigură că anul acesta vor fi mult mai mulți. Chiar dacă pe undeva nu s-a observat absența lor – studenții, în mod sigur, nu au sesizat acest lucru -, eu am fost atentă la prezența cadrelor didactice pentru că vreau să îi înțelegem pe studenți. Vreau să îi înțelegem că ei au problemele lor, că sunt serioși - cei mai mulți dintre ei - că este păcat ca noi, dascălii, să nu fim alături de ei, deci este păcatul nostru, care poate să conducă la o redirectionare a studentului într-o altă parte, în fond, în paguba propriei noastre instituții. Eu țin enorm de mult la relația cadrului didactic cu studenții și nu cred că a fost vreun student care să fii venit de-a lungul anilor spre noi cu vreo problemă care să nu fie rezolvată. Ei au probleme serioase, ei semnalează probleme serioase și este foarte important ca noi să luăm atitudine, este foarte important ca problema lor să fie și problema noastră, și spun lucrul acesta foarte serios, fără a avea de gând să fac vreo pledoarie *pro domo*. Unii se gândesc deja la alegerile din 2016, dar eu chiar îmi doresc ca universitatea noastră să fie un model în relația dintre student și cadrul didactic și mai ales în relația cu învățământul preuniversitar. Aici este o altă problemă pe care vreau să o deschid: noi dorim ca Inspectoratul Școlar să fie alături de universitatea noastră, ne dorim un inspector școlar general care să vină spre noi și noi să mergem spre această instituție, spre învățământul preuniversitar, pentru că sunt convinsă că există un singur învățământ – învățământul românesc – cum de altfel acesta este parte a ariei europene a învățământului la acest moment.

- *Aici este o nuanță interesantă și o precizare de făcut: spuneți că “ne dorim un inspector școlar general, un inspectorat școlar general care să vină spre noi ” și asta înseamnă că nu îi simțiți alături în momentul de față? Există un istoric între Inspectoratul Școlar al Județului Arad și Universitatea “Aurel Vlaicu”, un istoric nu neapărat al relațiilor cordiale și nici măcar amicale?*

- În acest moment noi avem o relație foarte bună cu Inspectoratul Școlar General, dar nu ne dorim o relație la modul declarativ, în condițiile în care opțiunea spre universitatea noastră a unor licee importante a scăzut – e vorba despre două licee importante – și se știe de ce, nu e un secret. Sunt profesori, acolo, care într-un mod incredibil fac propagandă împotriva învățământului superior de stat! Ei sunt plătiți de stat, dar sunt împotriva intereselor statului! Noi obișnuim să facem la sfârșitul admiterii, fiind limpede că se duce o bătălie pentru atragerea elevilor, o analiză foarte serioasă cu privire la cei care au optat pentru Universitatea noastră. Desigur, un rol important în această bătălie îl are profesorul. Mă refer la profesorul de liceu, profesorul de gimnaziu, profesorul de clasele I-IV, la educator chiar. Eu nu voi putea niciodată să aduc suficient elogiu educatorului care îl primește pe copilul acela care nu știe să spună poate nici “Bună ziua” sau „Sărut mâna!” și când îl trece la clasa pregătitoare acel copil are deja un minim de cunoștințe. Am un respect deosebit față de învățătorul care îl învață pe copil să citească, să scrie, îl învață să studieze într-o limbă maternă care nu este limba maternă a lui. Sunt licee în Arad pentru care am o apreciere extraordinară, sunt școli generale pe care le apreciez în mod deosebit. Aș aminti aici școala care chiar poartă numele “Aurel Vlaicu”, apoi școala generală nr. 5, școala generală nr. 4, deci sunt câteva școli generale care sunt cu totul și cu totul excepționale. La licee nu pot să nu amintesc liceul “Moise Nicoară”, liceul “Elena Ghiba Birta”, liceul Pedagogic.

- *Totuși, Dumneavoastră spuneți că există cadre didactice care se consacră într-un apostolat pentru alte universități, nu neapărat universitatea de stat...*

- Nu o spun eu, ci este limpede pentru că avem documente în acest sens și pe motive de ordin financiar sunt profesori care fac o propagandă belicoasă pentru alte instituții.

- *Atât de mare e miza să duci studenți într-o parte sau alta?*

- Absolut; problema noastră nu e să se facă pentru noi pledoarie, problema noastră e să fie lăsat elevul să aleagă, să fie lăsat părintele să aleagă. La un liceu foarte bun din Arad, un diriginte de la clasa a XII-a nici măcar nu a mai dat fișele absolventului să poată el decide la ce universitate merge, ci a luat fișele și le-a dus la o anumită universitate, ceea ce este inadmisibil. Se știe acest lucru, se comentează acest lucru dar nimeni nu s-a sesizat, nimeni nu a spus de ce, nimeni nu a cerut explicații. Pentru noi și din punctul nostru de vedere sentimentul este de reală admirație și prețuire față de colegii din învățământul preuniversitar dar în același timp nu putem accepta și suntem mâhniți, supărați, suntem profund nemulțumiți că la orele de dirigenție sunt acceptate cadre didactice de la alte universități, că se permite de față cu conducerea universității noastre să se proiecteze filme pentru alte universități.

- *E o bătălie mare, de care pe care... Studenții înseamnă finanțare, înseamnă bani.*

- E adevărat, în ultimă instanță este bătălia pentru bani, nu e doar o bătălie pentru student, ci și pentru resurse financiare. Dar așa cum am mai spus, problema noastră e una singură: să fie lăsat absolventul să decidă care este facultatea spre care dorește să se îndrepte, care este universitatea pentru care, în fond, optează. Ne dorim doar o relație echidistantă, corectă, civilizată, bazată pe o reală prețuire de ambele părți.

- *În calitatea pe care o aveți, considerați că Universitatea "Aurel Vlaicu" este la un nivel ridicat din punct de vedere al realizărilor, al bazei materiale, un nivel motivant pentru viitorul student?*

- Universitatea "Aurel Vlaicu" și celelalte universități din învățământul românesc sunt profund implicate și profund interesate de prezentul dar mai ales viitorul învățământului superior românesc. Universitățile de stat își au drumul lor, universitățile particulare își au și ele drumul lor, universitatea noastră face parteneriate de colaborare pe cercetare științifică și pe mobilități atât cu universități de stat cât și cu universități private din străinătate. De exemplu, în Praga, în urmă cu aproximativ două săptămâni am realizat un parteneriat cu o universitate de stat, o universitate puternică,

cu rezultate excepționale în plan academic și științific dar în același timp și cu o universitate interesantă pentru noi și pe mobilități pentru studenți și cadre didactice, o universitate particulară. De fapt, în Praga sunt zece universități private.

- Zece doar în Praga? Nu cred că sunt atâtea universități particulare în România!

- Ei, dragă Andrei, aici te înșeli! În România sunt o sută optsprezece universități dintre care patruzeci și nouă sunt de stat, restul sunt universități particulare. Ele sunt multe la noi în țară cum de altfel sunt și în Europa, cu excepția câtorva state unde aceste universități private sunt în număr mai mic. Am vrut să dau acest exemplu pentru a arăta că Universitatea noastră este deschisă la colaborare atât cu universitățile de stat cât și cu cele private. În ceea ce privește situația în acest moment a Universității noastre sigur că ea este pe departe a ne mulțumi – noi nu vom fi niciodată mulțumiți cu ceea ce am făcut până acum – pentru că în momentul în care avem un sentiment de mulțumire avem o mare problemă și trebuie să o rezolvăm cât de curând. În planul bazei materiale în acest moment Universitatea noastră are aproape patruzeci și opt de mii de metri pătrați, adică patruzeci și șapte de mii nouă sute doi mp ceea ce este o bază materială apreciabilă pentru că noi aveam doar o mie cinci sute de metri pătrați în urmă cu câțiva ani, mai precis în anul 2000. Acum avem un patrimoniu de care suntem cu toții mândri, trebuie însă să îl "păzim", să îl întreținem, să îl dezvoltăm; deci din punctul de vedere al bazei materiale suntem în standarde, dar în plan academic, în planul cercetării științifice avem încă foarte mult de făcut. Să nu uităm că, așa cum am discutat cu tine de nenumărate ori, nicio universitate din România nu se află în topul primelor cinci sute de universități din lume. Sigur că pentru a fi în acest top trebuie și o finanțare pe măsură, dar la noi învățământul superior, ca și învățământul în general, este subfinanțat în așa fel încât „boala” sa a devenit cronică. Mereu se taie fondurile din învățământul românesc. Noi nu am mers însă niciodată pe ideea de a sta cu mâna întinsă la minister. Întotdeauna am considerat că trebuie să identificăm alte și alte paliere de finanțare, să identificăm alte modalități de a atrage fonduri și să ne "batem" pentru a-l menține pe fiecare student pe care îl avem, să fim alături de el; să devenim un adevărat „motor al dezvoltării regionale”. De exemplu, dl. primar Gheorghe Falcă mi-a dat un telefon și

spunea că dorește să facă un parteneriat între primărie și universitate pentru ca angajații primăriei să efectueze ICTS-ul la universitatea noastră. A fost o idee pe care am aplaudat-o, aștept ca ea să se materializeze, cum de altfel avem proiecte cu Consiliul Județean, proiecte foarte bune. Noi dorim să ne “vindem” serviciile spre parteneri din economie, dorim ca în primul rând industria să funcționeze, să poată apela la serviciile noastre pentru că avem proiecte extrem de interesante care așteaptă să fie materializate. La întâlnirea pe care am avut-o cu d-na ministru Grapini, ministrul Întreprinderilor Mici și Mijlocii, am aflat că dumneaei cunoaște Universitatea noastră pentru că a fost interesată de un proiect pe care l-am avut pe plante liberiene, pe dezvoltarea fibrelor naturale așa încât acesta poate fi un domeniu de explorat mai ales că avem și brevete obținute de colegii noștri. Noi ne dorim ca Universitatea să constituie un partener viabil, serios, de luat în considerare, de contat pe serviciile riguroase pe care mediul academic și respectiv Universitatea noastră pot să le ofere pentru firmele mici și mijlocii. Avem o experiență notabilă, dar, fără îndoială, nu suntem mulțumiți, mai avem foarte mult de făcut. Ne propunem și creșterea calității în plan educațional, în plan academic, în planul cercetării științifice, ne propunem creșterea vizibilității Universității noastre pe plan internațional, deci avem încă foarte multe de făcut. Noi dezavuăm ideea de a ne lăuda singuri, dezavuăm ideea de a spune că noi suntem unicii și singurii; dimpotrivă, este bună puțină modestie, este foarte important să abordezi cu seriozitate orice domeniu, să ai o strategie pe termen mediu și lung, dar în același timp să fii convins că instituția la care lucrezi, la care ții și instituția care, în fond, te reprezintă, își are întotdeauna studentul pe care îl binemerită. Să știi că noi nu ne dorim studenții care au optat pentru alte instituții, noi ne dorim studenții care optează pentru Universitatea noastră, care vor primi diploma de la noi și ea va însemna sau nu va însemna ceva pentru ei. Astăzi am purtat un dialog admirabil din punctul meu de vedere cu studenții din anul I și am fost teribil de bucuroasă văzând cât de interesați sunt de pregătirea lor. Este tot mai aproape momentul în care nu va conta că ești copilul lui cutare, că ești din familia cutare, că ești nepotul lui cutare, ci va conta dacă știi sau dacă nu știi, dacă dorești să ajungi cineva și trudești pentru asta. În concursul de titularizare în învățământul preuniversitar, sunt absolvenți ai noștri care au luat note foarte bune și ei sunt, în fond, ambasadorii noștri, cum de altfel sunt și studenți solicitați de firme încă din timpul facultății

pentru a fi angajați, fără a aștepta ca aceștia să își ia diploma în domeniul pe care l-au studiat. Pentru noi este extrem de important acest lucru. Repet, ambasadorii Universității noastre sunt studenții, sunt cunoștințele pe care le au sau nu le au. De aceea sunt absolut convinsă că propaganda, publicitatea, oricât ar fi de iscusită, oricât ar fi de grandilocventă, oricât ar fi de profesionistă, nu poate să suplinească un gol pe care îl cunoaștem cu toții. Fiecare dintre noi ne cunoaștem golurile, din păcate mai puțin pe ale noastre și de multe ori suntem mai atenți la golurile altora, dar sunt absolut sigură că va veni un moment în care studentul, absolventul este angajat pentru că este un profesionist. Astăzi, la finalul orelor - este vorba despre anul întâi de la engleză-română, ca să dau și exemplificarea ca atare - am fost impresionată de acești studenți care vin într-un număr extrem de mare, care vin în felul acesta de când a început școala, acum o lună și jumătate, și care abordează extrem de serios învățământul. Contează tot mai mult facultatea pe care o termini, Universitatea de la care vii și, mai ales, iată, contează modul în care tu știi să acumulezi sau să nu acumulezi cunoștințe.

- Vă invit să stabilim câteva repere, câteva jaloane ale viitorilor ani universitari la Universitatea „Aurel Vlaicu”, în comparație cu anii precedenți.

- În viitor Universitatea noastră trebuie să se reprezinte la o dimensiune academică consistentă. Va trebui să primenim planurile de învățământ, strategia pe învățământ a Universității noastre. Consiliul Academic al Universității are consilieri pe învățământ și evaluări, consilieri pe patrimoniu, pe cercetare, consilieri și experți în toate domeniile care implică Universitatea noastră, așa încât în atenția noastră se va afla această direcție academică de învățământ, de evaluare a învățământului. Am introdus noi grile privind satisfacția studenților, iar la finalul fiecărui semestru, fără să se semneze, studenții vor completa un chestionar referitor la satisfacția lor la cursurile predate. Nesemnând aceste chestionare, ei pot fi sinceri și pot spune ce anume i-a nemulțumit. Pe partea de cercetare științifică vom avea sesiuni științifice comune ale cadrelor didactice, ale studenților și va conta inovativul în nota pe care studentul o va primi la sfârșit de semestru. Unii profesori au introdus examinarea studenților după trei-patru cursuri, deci nu doar examenul de final de semestru, ci examinarea pe o anumită perioadă de timp va conta. La această examinare studentul

poate veni și cu un aport propriu și această contribuție proprie va conta în nota pe care o va primi. Iată cum se leagă partea academică de învățământ cu cea de cercetare științifică! În atenția noastră se vor afla și problemele de ordin social ale studenților, cum și unele din problemele administrative ale Universității noastre. Mă gândesc în primul rând la modalitatea de acordare a bursei la studenți. Să știi că noi niciodată nu am avut probleme cu bursele. Niciodată nu am avut nicio reclamație pentru că bursele, în totalitate, sunt repartizate de către studenți, atât bursele sociale, cât și cele de merit și de studiu. Cazările în cămin sunt, de asemenea, făcute de către studenți. Nu există în această privință suspiciuni de mită sau de favorizări de altă natură. Sunt cel puțin zece studenți care fac repartițiile, deci pe cine să „mituiești” în condițiile respective? Totul este organizat oarecum piramidal. Suntem foarte atenți să respectăm legea și să avem în același timp transparență și să rămânem cambrați pe tendințele de dezvoltare ale învățământului superior românesc și european.

Credibilitate și echilibru

- *Am propus această temă de discuție întrucât cred că este fundamentală pentru înțelegerea, prin prisma transformărilor petrecute în societatea românească în ultimii 25 de ani, momentelor pe care le trăim acum și a felului în care ele pot modela, pot concretiza așteptările ce le avem cu toții de la viitor. Am în mână o carte, "Economia libertății", coordonată de Ovidiu Hurduzeu, în care m-a captat paradigma renașterii României profunde. Oare într-adevăr asta așteptam în acea explozie de entuziasm din decembrie 1989, o renaștere?*

- Speranțele s-au îndreptat, fără îndoială, înspre o schimbare profundă a societății românești. Exista o așteptare imensă, sistemul compromis a ajuns de nesuportat. Viața oamenilor era extrem de grea, chiar dacă ne gândim la satisfacerea necesităților de bază, iar în ce privește libertățile personale, aerul devenise de nerăspirat. Decembrie 1989 a reprezentat, într-adevăr, o explozie de entuziasm într-o societate apatică, o explozie care i-a surprins pe toți, de la autorități la diplomați. România s-a desprins violent dintr-un con de umbră și a dobândit o simpatie internațională fantastică. Nu cred că de atunci, în decursul acestor douăzeci și cinci de ani, ar mai fi fost un moment în care credibilitatea noastră să fi fost la cote atât de ridicate! Țara avea premisele renașterii. Aici, însă, discuția se ramifică. Pe plan cultural a fost, neîndoios, o renaștere, dar industria și economia s-au prăbușit, pentru că societatea nu era pregătită să treacă brusc de la forma de proprietate a tuturor (de fapt a nimănui!) la proprietatea individuală. Ne-am trezit cu toții că facem parte dintr-un mecanism social pe care nu l-am înțeles, pentru care nu aveam o pregătire teoretică și practică elementară!

Cum s-a făcut privatizarea marilor societăți comerciale, cum au fost devitalize cooperativele agricole de producție? La un sfert de veac de la revoluție încă nu cunoaștem toate amănuntele legate de contextul transformărilor, dar miturile cad. Și cad dureros! Revenind la întrebare: cred că așteptam o renaștere, dar ea nu s-a produs întocmai așa cum și-ar fi dorit cei care au ieșit în stradă. Sigur că schimbările sunt radicale, la tot pasul, dar la fel de evident este că parcursul României ar fi putut fi mai bun. În toate domeniile s-au făcut multe lucruri bune în entuziasmul de după revoluție, dar și erori în cascadă!

- *După perioada comunistă a urmat o societate a controverselor, pornind chiar de la încadrarea momentului din decembrie 1989? Întrebarea „A fost sau nu a fost revoluție” încă își așteaptă răspunsul.*

- Din punctul meu de vedere, a fost o revoluție! Evenimentele au devenit dramatice din momentul în care a început să se tragă asupra manifestațiilor. A fost o revoluție dureroasă, cu peste o mie de victime la nivelul întregii țări, cu zeci de mii de români răniți, cu preluarea în forță a puterii și implementarea unui regim nou. Oamenii au fost destul de dezorientați în primele luni ale lui 1990. Au existat mișcări de stradă, chiar lupte în diferite orașe, și aici îmi amintesc, în afară de București și Timișoara, Arad, Târgu Mureș. Revenirea Majestății Sale Regele Mihai I a polarizat societatea confuză. Aveam nevoie disperată de repere corecte. Astăzi cred că repere există, dar a scăzut apetitul de a le căuta și de a ne raporta la ele. După o perioadă confuză, am trecut într-una a superficialității. Anul 1990 a fost o descătușare. A fost miraculos, pentru mine, dar cred că pentru întreaga societate românească, să văd sute, mii de titluri de ziare apărute dintr-o dată, aproape peste noapte. În anii aceia citeam cu nesăț presa, eram pur și simplu fascinată de ce scriu ziarele, fascinată de dezvăluirile pe care le făceau. Oamenii, care înjurau regimul când stăteau la coadă la pâine înainte de 1990, așteptau acum la cozi chiar mai lungi să cumpere și să citească ziarele momentului. A fost o minune! După douăzeci și cinci de ani, euforia majorității s-a dus, în lipsa unor strategii politice și administrative adecvate pentru a canaliza energiile într-o direcție potrivită. Eu nu fac politică, în Universitate nu facem politică, de aceea nu voi detalia, dar se binecunoaște la ce mă refer. Totul a fost redefinit și nu neapărat într-o manieră corectă. Au avut loc mutații ireversibile, turbulențe pe varii paliere

ale vieții, începând de la familie la școală și societate, în ansamblu, transformări la care mulți nu s-au putut adapta. Românul s-a trezit, practic, dintr-un somn care a venit cu libertate dar și cu prăbușirea unor structuri care nu trebuiau prăbușite. Să nu creadă cumva, cineva, că este vorba despre structurile de represiune, de securitate, de poliție, ci mă refer la lichidarea producției industriei românești. Industria românească, atât cât era ea, totuși nu trebuia dată la fier vechi.

- *Îmi amintesc de un politician al României postdecembriste care, din cea mai importantă funcție pe care o ocupa în stat, susținea că industria românească este un morman de fiare vechi în condițiile în care, cu puțin timp înainte, absorbise miliarde de dolari pentru tehnologizare!*

- Exact, chiar la asta mă gândeam! Nu trebuia să aruncăm totul la fier vechi, nu trebuia să îi lăsăm pe alții să ne privatizeze patrimoniul în condiții dezavantajoase statului român! Eu sunt de acord cu faptul că angajații au primit dreptul să participe la managementul și să aibă o parte din profit, prin acea privatizare de tip MEBO, dar totul a degenerat. Aflăm, acum, de la procurori, de la presă, ce abuzuri incredibile s-au făcut în unele cazuri! Politicienii au ajuns în funcții importante, decizionale, fără cea mai elementară pregătire prealabilă, pe baza unor criterii care țineau mai degrabă de apartenența la același cerc de prieteni, decât de absolvirea unor studii sau de experiența relevantă în domeniu. Cum să nu aibă impresia că lucrurile pe care nu le pricep nu sunt bune, dacă mulți dintre ei au ajuns în Guvern sau în cele mai importante ministere fără nicio verificare prealabilă a competenței sau măcar a capacităților? Astăzi auzim vorbindu-se în spațiul public românesc despre complicități, citim rechizitorii, facem conexiuni și devine tot mai evident că România a pornit greșit în anul 1990. Nu aveam cum, în condițiile acelea, să devenim astăzi o societate așa cum ne-am dorit-o, cum am manifestat pentru ea în decembrie 1989!

- *Știu că v-a preocupat să cunoașteți cine sunt marii industriași post-revoluționari care au avut acces la resursele dinainte de 1990.*

- M-a interesat în măsura în care doresc să înțeleg cât mai bine mecanismele sociale, dar nu mi-am făcut din această curiozitate o preocupare. M-a intrigat, cum cred că pe orice român integru îl contrariază,

faptul că oameni care aveau puși deoparte, după propria lor mărturisire, câteva sute de dolari, au făcut peste noapte averi de câteva milioane de dolari, susținând apoi că îmbogățirea "peste noapte" este justificabilă, explicabilă, normală. Îi admir la modul sincer pe oamenii de afaceri care au construit fabrici, au folosit resursele naționale pentru dezvoltare, au impus mărci românești în occident, demonstrând potențialul industriei noastre. Dar, dacă îi vom urmări cu atenție, vei vedea că oamenii aceștia muncesc enorm, că nu au făcut averi colosale de la o zi la alta, că fac sacrificii deosebite. După 1990, mulți români au considerat că specula este cheia succesului, să cumpere ieftin și să revândă instantaneu de câteva ori mai scump. Asta au crezut ei că înseamnă capitalismul și succesul, dar nu au fost capabili de nicio construcție economică solidă. Acest model greșit s-a propagat mai târziu la terenuri, la locuințe. Au apărut miliardari de carton, gălăgioși, pitorești, dintre care unii au ajuns chiar să compromită noțiunea de "om de afaceri", ca pe o etichetă nedemnă. A ajuns să se discute despre afaceriști într-un sens peiorativ, oamenii își pierduseră încrederea în ei. Culmea, cei care au ieșit în stradă pentru capitalism au devenit sceptici în foarte scurt timp. Eu am pledat și voi continua să pledez pentru afacerile serioase, pentru investitorii puternici și cu viziune, pentru profesioniști, singurii care pot aduce acea bunăstare pe care cu toții ne-o dorim. Este un contrast foarte mare între cei ajunși conjunctural în afaceri și cei care au aptitudinea de a se reinventa ori de câte ori este necesar și de a-și conduce afacerea profitabil chiar și în vreme de criză. Cei din prima categorie au predispoziția să iasă în evidență, ceilalți preferă liniștea necesară muncii și nu sunt exhibiționiști în sport, media, în politică. Oamenii integri, oamenii de acțiune preferă de regulă discreția, nu ies în față, pe unii nici nu îi vom ști. Un om inteligent nu este un om infatuat, pentru mine doar prostul este infatuat, adică prostul nu e prost destul dacă nu e și fudul.

- *Exista, imediat după revoluție, un slogan amărui care circula prin țară: "La vremuri noi, tot noi!"*

- Îmi amintesc foarte bine. Realitatea din spatele acestui slogan a făcut mult rău, a împiedicat transformările radicale necesare, a împiedicat apariția unor personalități noi și chiar dezvoltarea unui nou sistem de valori. Vorbeam despre industrie și investitori. O analiză succintă poate convinge că mulți dintre cei care și-au însușit resursele industriale imediat după

revoluție au fost directorii de centrale ai ministerelor, înalții funcționari din eşaloanele secunde. Miniștrii au fost „decapitați”, trimiși la închisoare, iar șefii mai mici, care cunoșteau drumul banilor și chiar au putut să se privatizeze, au avut pârghii nelimitate de acțiune. A existat o “linie” secundă agresivă, determinată, oportunistă, și pe care nimeni nu a luat-o la întrebări.

- Dincolo de decepții, care au fost cele mai importante elemente dobândite în tranziția românească?

- Se detașează o cucerire de care poate noi acum nu mai suntem conștienți, dar ea este extraordinară: libertatea de a spune ce gândești. Beneficiarii revoluției, indiferent că au fost în primele rânduri, în mulțime sau oriunde altundeva, au dobândit un lucru fantastic prin faptul că în România de azi poți spune fără nicio îngrădire, fără niciun fel de cenzură ceea ce gândești. Astăzi se discută tot mai mult că pierdem libertatea aceasta de exprimare, că ne sunt ascultate telefoanele, că suntem monitorizați, că suntem înregistrați pe camere stradale de luat vederi, dar eu nu cred că pierdem! De ce să ne fie teamă că suntem ascultați la telefon? Pe mine nu mă deranjează, spun foarte sincer, cu atât mai bine să mă asculte la telefon să vadă cu cine discut și ce anume, să vadă dacă se pun la cale ilegalități și să se intervină. Nu se compară înregistrarea de astăzi a convorbirilor cu ascultarea dinainte de revoluție, sub nicio formă. Ne dorim să trăim într-o societate sigură, în tihnă, iar cei care nu au nimic de ascuns nu trebuie să își facă probleme pentru ceea ce vorbesc, pot face afirmații politice, pot fi sarcastici sau chiar pot înjura, pot fi extrem de tranșanți și nu li se poate întâmpla nimic.

- Deci dumneavoastră spuneți că înregistrarea convorbirilor telefonice și stocarea lor pe cinci ani nu este un act de represiune, așa cum afirmă multe voci, în special din mass-media?

- Nu este nicio represiune! Cine spune asta, nu înțelege ce înseamnă această noțiune! Dimpotrivă, cred că ar fi bine ca înregistrările să fie folosite nu numai la prevenirea actelor de terorism. Să vă dau un exemplu: la mine acasă s-a încercat ieri o spargere. Dacă prin ascultarea telefoanelor hoții ar putea fi depistați, am avea cu toții confortul că trăim într-o lume mai sigură. Dacă nu ai ce să îți reproșezi, nu trebuie să te impacientezi.

- *Dar se discută despre germenii unui stat polițienesc, iar în România post-comunistă există o fobie legată de metodele serviciilor secrete! Revine epoca neîncrederii?*

- Eu nu cred că am pierdut dreptul de a spune adevărul, eu nu cred că am pierdut dreptul la libertate! Sunt câștigate atât de dificil și cu atâtea sacrificii încât nu cred că se va putea renunța la ele, nici pe cale pașnică, nici altfel! Totuși, trebuie să admitem că societatea românească a evoluat foarte mult în ultimii douăzeci și cinci de ani de ani. Suntem membri ai Alianței Trans-Atlantice, membri ai Uniunii Europene, nu cred că vremurile pe care le-am trăit, când drepturile omului nu valorau nimic, vor reveni. Și accentuez: ar fi o naivitate să comparăm ce se întâmplă azi cu condițiile de acum douăzeci și cinci de ani de ani! Sunt sisteme diferite. Acum există, poate, nemulțumiri, dar există în același timp și drepturi, iar oamenii suficient de ambițioși, de muncitori, de determinați nu au nicio barieră în calea dezvoltării lor. Nici pe departe nu suntem într-o epocă a neîncrederii, ci a oportunităților nelimitate! Dar drepturile, să știi, implică și respectarea unor obligații. Eu am muncit toată viața și muncesc în continuare tocmai pentru că vreau să-mi păstrez dreptul la libertate, dreptul de a spune ceea ce gândesc, chiar dacă supăr pe cineva, chiar dacă unii sunt nemulțumiți, chiar dacă unii mă dezavuează, chiar dacă unii bagatelizează ceea ce spun. Nu mă interesează absolut deloc părerea lor, este dreptul meu de a spune ce gândesc, fie că mă ascultă sau nu mă ascultă nimeni la telefon! Eu vreau să fiu într-o țară sigură și nu voi renunța niciodată să spun ce gândesc!

- *Cenzura dinainte de 1990 cred că ar fi trebuit înlocuită, printr-un proces normal de maturizare a societății, de o autocenzură a responsabilității.*

- Ai sesizat foarte bine, Andrei! Într-adevăr ar fi trebuit să existe o autocenzură care să nu permită excese, violențe verbale, insulte și calomnii, care să nu încurajeze deviațiile comportamentale. Tindem să spunem că această autocenzură se manifestă în statele mai civilizate, dar să știi că nici acolo nu e chiar așa. Ai văzut exemplul unor ziare tabloid care ascultau telefoanele personalităților și le publicau convorbirile, ori chiar publică invenții la adresa unor persoane publice doar pentru a-și crește vânzările. Ei bine, dacă în occident, societatea este perfectibilă, ce să spunem despre a

noastră? Autocenzura despre care spui aproape că nu există, oamenii cred că democrația înseamnă să nu mai respecti nicio regulă! Ar trebui să funcționeze măcar o cenzură a bunului simț, dar nici asta nu se întâmplă, o cenzură a educației. Dacă analizați relația între părinți și copii, veți constata că și copilul are impresia că e liber să fie obraznic; același copil va socoti că e liber să își înfrunte dascălul; mai târziu, tot el va fi zarvagiul la locul de muncă, un neadaptat. Obrăznicia, grosolănia, impolitețea nu sunt libertăți, sunt doar false libertăți care ajung să fie extrem de nocive deopotrivă pentru cel care și le permite, și pentru societate. Nu putem vorbi despre libertatea omului care nu muncește de a solicita același mod de viață, același standard de existență cu cei care muncesc de dimineața până seara.

- *Anul 2007 le-a adus românilor posibilitatea să călătorească doar cu cartea de identitate, după ce la revoluție a dispărut restricția de obținere a unui pașaport. A fost și asta o descătușare!*

- Decembrie 1989 a adus în România un fapt iarăși extraordinar: dacă muncești, îți poți permite să călătorești oriunde în lume, ai un pașaport pe care îl primești fără restricții și condiționări și pe care îl poți folosi oricând. Pentru cei care au stat închiși în țară ca într-un lagăr, să știți că este o importantă realizare, chiar dacă generația următoare o consideră deja firească... Noi a trebuit să luptăm pentru acest drept! Integrarea în Uniunea Europeană a fost încă un pas esențial. Este fantastic că la orice oră din zi și din noapte, dacă muncești, poți să îți faci un concediu oriunde în lumea asta. Din păcate, noi am uitat acest lucru! Mulți dintre noi ignoră că au azi libertatea de a avea o sută de posturi de televiziune și strâmbă din nas că nu au ce vedea pe micul ecran, când în urmă cu douăzeci și cinci de ani televiziunea funcționa două ore pe zi. Am uitat și acest lucru și ne declarăm profund nemulțumiți de societatea de astăzi! Sigur că sunt foarte multe tare ale societății actuale dar sunt și foarte multe plusuri. Noi suntem predispuși să uităm lucrurile foarte bune aduse de Revoluția din 1989, să scoatem în evidență doar răul, să dăm numai exemplele proaste, suntem obișnuiți doar să denigrăm, să fim nemulțumiți.

- *În conștiința publică a societăților europene de azi încrederea tradițională față de români s-a evaporat. Se datorează asta și românilor înșiși?*

- În opinia mea această situație ni se datorează exclusiv și în totalitate. Revin la începutul discuției noastre, când vorbeam despre valul european de entuziasm care ne împresura. Ar fi fost o foarte bună rampă de relansare națională, de gândire și de promovare a unui proiect de țară funcțional, viabil, capabil să schimbe radical raportul de forțe dintre speranțe și certitudini în România. Am pierdut momentul acela și multe alte momente bune. Entuziasmul din 1989 s-a temperat, simpatia față de România s-a atenuat, pentru că nu am știut să gestionăm oportunitățile. Iată cum suntem acum tratați de occident: uneori ca prieteni de categoria a doua sau a treia, colaboratori de rang inferior, dar foarte rar parteneri egali. Eu zic că ni se datorează nouă, lipsei de prestanță și de autoritate. De exemplu, citeam că în momentul în care s-a discutat Tratatul de la Trianon, la Versailles, delegatul român a plecat trântind ușa, într-o discuție de la egal la egal. Politicienii noștri actuali nu mai au manifestări de temperament, deși uneori poate ar fi binevenite. Eu nu spun să trântesc ușa, dar măcar să ridice privirea, să se impună prin valoare și seriozitate, prin profesionalism. Numai așa poți dobândi aprecierea interlocutorului! Eu am experiența relațiilor cu universitățile europene. Este normal să fim tratați cu rezerve în momentul în care demonstrăm că nu suntem profesioniști, demonstrăm mai ales că nu avem cuvânt, că nu avem caracter, că nu gândim o relație pe termen lung. De aceea m-am străduit să impun la Universitatea „Aurel Vlaicu” greutatea cuvântului dat, rigoarea și disciplina, chiar autodisciplina, fără care rezultatele vor întârzia să apară și vom fi percepuți mereu așa cum nu ne-am dori!

- *Spuneți că occidentalii au rezerve în ce ne privește pentru că nu suntem la nivelul interlocutorului?*

- Sunt și alți factori care concură la asta, dar cert este că nu mergem cu spatele drept în Europa! Noi suntem gârboviți, cu reflexul de a ne apleca în fața țărilor occidentale. Ei și ce dacă sunt mai bogate decât noi?! Este foarte clar că nu numai românii fac greșeli în străinătate, sunt și alții care comit infracțiuni, iar cetățeni străini care ajung în România ajung uneori să încalce legea. Îi vedem pe ei stânjeniți sau excluși, complexați?! Au replică, știu să își gestioneze problemele pe cale diplomatică, așa cum este firesc să se întâmple, pentru că faptele izolate ale unui cetățean sau grup nu se pot repercuta asupra unei națiuni. Sau, cel puțin, nu ar trebui să se întâmple asta

dacă nu am fi judecați superficial și dacă ne-am susține firesc cauza. Dau exemplul polonezilor, pe care îi admir foarte mult. Sau iată cum este văzută Ungaria condusă de Viktor Orbán! Statele acelea merg altfel în Europa, fără sentimente de inferioritate, nu admit nedreptatea. Dacă vrei să fii perceput bine, la Bruxelles trebuie să te duci cu profesioniști, cu oameni care tratează de la egal la egal problemele, care cunosc problemele aduse în discuție. Dacă te duci pe nepotisme, clientelisme, pe relație de familie și pe interese de grup, sigur că nu poți fi respectat! Dacă noi poate simțim uneori Europa ostilă este fiindcă noi nu ne ducem cu cei mai buni dintre noi în Europa. În perioada interbelică nu puteai termina o facultate dacă nu făceai în prealabil un periplu european! Apropo de perioada interbelică, să reținem că se aloca atunci 17% di PIB pentru învățământ și 98% dintre cei care plecau în străinătate se întorceau în România.

- Era o deschidere a orizontului, o lărgire a cunoașterii...

- E fantastic să poți pleca, dar să pleci cu un scop! Drumurile în străinătate îți deschid enorm de mult "calea", să zic, despre care vorbeam noi la o altă discuție, apropo de Comenius. Drumurile în străinătate sunt și pentru suflet, dar eu zic că, în primul rând, sunt drumuri pentru minte. Dar revin la faptul că din punctul meu de vedere și politicienii sunt cei care au dus România în situația de a nu fi credibilă. Dar ar fi extrem de incorect, nedrept, să îi arătăm cu degetul exclusiv pe ei, când știm bine că vina nu le aparține în totalitate! Decepția vine și dinspre acele persoane fizice române care ajung în occident și încearcă să promoveze acolo prin mijloace balcanice, comisioane, cadouri, diverse șmecherii. Îmi spunea cineva zilele trecute, oripilat, că la o anumită lucrare publică s-a cerut un comision de 90%. Îți dai seama? Este incredibil! Cum să vină investitorii în România când se știe cât îi costă?! Eu nu spun că este cvasigenerală corupția, nu vreau să spun că nu există oameni corecți în România, pentru că sunt foarte mulți onești, de bun simț. Dar imaginea României s-a prăbușit și asta nu se poate contesta. Străinii de bună-credință cu care unii români au intrat în parteneriat au fost păcăliți. Românul a fost întotdeauna tenace, a fost întotdeauna iubitor de pământ, harnic, dar în loc să exporte în occident acest model de rezistență prin muncă, subliniez cu tristețe, cu mâhnire, a exportat de multe ori neseriozitatea și impostura.

- *Nu de fiecare dată!*

- Sigur nu de fiecare dată! Dar impostorii sunt mai guralivi și mai prezenți în opinia publică decât oamenii decenti, care își fac treaba bine, în liniște. Nota generală o dau, din păcate, impostorii și după ei suntem judecați la modul general!

- *Occidentul ne critică dur din pricina rromilor emigranți, nu numai a impostorilor!*

- Sigur, este rău că țiganii ne-au făcut „faima” pe care o avem și despre care nu vrem să discut, dar, pe de altă parte, aproape că au dispărut din România. De ce spun că este rău? Eu nu cred că o etnie este nocivă, fiecare are farmecul și specificul ei, locul în care trăim este o confluență de culturi și manifestări. Țiganii fac parte din evoluția comunităților noastre. Este foarte rău că am adoptat termenul „rromi”! Când vorbesc despre țigani vorbesc cu respect, nu la modul peiorativ și la modul ostentativ. De ce să nu se numească țigani, de ce să se numească români, de ce să se facă suprapunerea între rromi și români?!

- *Au încercat să profite și ai noștri în străinătate cum au profitat și străinii de noi!*

- Sunt, totuși, lucruri diferite! Ei au venit la noi și ne-au cumpărat fabricile și pământurile legal. E drept că aproape pe nimic, dar au oferit cât li s-a cerut. Noi ne-am irosit averea nesiliți de nimeni și pentru asta nu cumpărătorul este vinovat, ci vânzătorul! Știi care era prețul unui hectar de teren agricol de cea mai bună calitate, vândut unui occidental? O sută de euro!

- *În străinătate asta înseamnă prețul unei cămăși!*

- O cămașă care nu e de cea mai bună calitate, dar sunt și cămăși mult mai scumpe! La noi s-au petrecut lucruri incredibile. Am vândut pe nimic, am dat terenuri, am dat apartamente, am dat case. Nu am știut să ne evaluăm propria țară, propriul nostru pământ strămoșesc, am renunțat foarte ușor la tot. Am renunțat la păduri și se despică pământul. De aceea se întâmplă nenorocirile care se întâmplă. Construim haotic. Ridicăm case

aiurea. Pe malul unui râu, de pildă, care nu are matcă și poate oricând să se reverse.

- Dacă nu le-am construit direct în albie!

- Exact! Deci, iată, noi suntem în mare parte de vină pentru ceea ce ni se întâmplă. Dar lucrurile acestea s-au întâmplat și nu le mai putem schimba. Trăim într-o nouă realitate românească. Aminteai la un moment dat de România profundă – asta este România profundă, cu un orizont neclar! Părerea mea este că nu trebuie să ne plângem de milă la nesfârșit, ci să diagnosticăm starea și să căutăm remediul. Eu revin cu latura mea de optimism incurabil - nu trebuie să ne culpabilizăm la nesfârșit, ci trebuie să îi alegem pe acei oameni care să ne reprezinte cât mai bine în politică și în administrație. Pe de altă parte, să nu așteptăm totul de la politicieni și primari, să facem efortul de a străluci la locul nostru de muncă.

- Dacă înțeleg bine, din ceea ce spunei, Dumnezeu voastră vă păstrați convingerea că am risipit și ne-am risipit dar găsiți încă un potențial de creștere. Sunt foarte mulți care nu mai găsesc, nu mai întrezăresc acest potențial.

- Este adevărat că s-au risipit multe și uneori ne-am risipit și noi, dar eu sunt absolut sigură că există un potențial. Știi care este din punctul meu de vedere potențialul cel mai important? Potențialul uman!

- Avem trei milioane de români plecați în străinătate să lucreze!

- Nu e nicio problemă. E foarte bine că s-au dus să lucreze în străinătate, să fie sănătoși și să aibă energia să își ducă proiectul la bun sfârșit. Nu știu de ce să fim atât de pesimiști și atât de nemulțumiți de faptul că lucrează trei milioane de români în străinătate. Foarte bine, cei plecați, indiferent de etnie, se civilizează, vin altfel de acolo. Nu sunt o naționalistă, am oroare de naționaliști din orice parte ar veni și din orice colț al lumii ar fi, dar dacă discutăm despre patrie, trebuie să ne raportăm la patria noastră, să ne raportăm la istoria noastră, se ne bucurăm că cei plecați se pot întoarce, că tinerii care studiază în străinătate pot oricând reveni. Eu am adus la Universitatea „Aurel Vlaicu” paisprezece tineri străluciți, pe cei mai buni în ceea ce privește cercetarea științifică și la care ne raportăm ori de

câte ori vorbim de o strategie de viitor. Cred că în toate domeniile de activitate s-ar putea proceda asemănător și nu doar în domeniul cercetării în învățământul superior. Sunt convinsă că foloasele nu vor întârzia. Am cunoscut un tânăr, fost șef de promoție la Timișoara, la Politehnică, angajat la o companie multinațională în Arad, cu care a fost o plăcere reală să vorbesc și să aflu cât este de apreciat la locul lui de muncă. În cazul în care ești conștient că ai obținut un post datorită pregătirii și inteligenței tale, nu ai motive de ce să-ți pleci capul, de ce să nu spui „Nu” dacă nu ești de acord cu ceva, dacă ai o opinie proprie. La fel și atunci când deții o funcție publică, într-o înaltă ierarhie publică, prima condiție ca să fii bine tratat e să nu te umilești, să nu te duci cu căciula în mână la Bruxelles sau în altă parte. Într-o relație de afaceri sau de orice alt gen importantă este în primul rând personalitatea ce o arăți în fața partenerilor. Eu nu am sesizat nicio reacție potrivnică, nicio reacție de lehamite sau de superioritate din partea celor cu care avem relații de colaborare în occident, ci un comportament normal, o tratare de la egal le egal. Ei bine, așa trebuie să iasă românii în Europa atât în zona politicului, cât și în cea a afacerilor, respectiv în cea economică, sau a oricărui alt domeniu de colaborare!

- Vorbiți despre o schimbare de atitudine, despre redescoperirea demnității și verticalității! Îmi amintesc de politicieni care înainte de 1990 discutau într-adevăr de la egal la egal cu Fondul Monetar Internațional, care încerca să își impună politicile la București și era refuzat, iar astăzi alergăm după el cu căciula în mână!

- Fondul Monetar Internațional, ca și Banca Mondială, sunt bănci care caută să câștige, nu sunt un forum la care să mergi și să primești gratuit ceva! Ca să poți negocia corect, trebuie să fii profesionist. Ei, și, din păcate, au ieșit neprofesioniștii de foarte multe ori în față, din păcate au ieșit oameni care nu au caracter, dar nu au caracter și pentru că ei își gândeau și își gândesc o carieră pe termen scurt. Carierele peste noapte, am spus de foarte multe ori, pot dura o vreme dar sunt sigură că nu la nesfârșit! Am amintit mai devreme despre profesionalizarea clasei politice. Fără asta nu putem avea speranțe de mai bine, dar întrebarea este cine să o profesionalizeze?! Schimbările de generație de după 1990, la fiecare ciclu electoral, au însemnat o lipsă de continuitate pentru un proiect politico-administrativ și, implicit, reluarea de la zero a întregii construcții. Întreaga societate româ-

nească este ca mănăstirea construită de meșterul Manole – se surpă cu regularitate, într-o cadență dramatică. Da, eu susțin nevoia schimbării de atitudine și am încredere că politicienii, poate la presiunea societății civile (în care eu cred foarte mult) vor începe să facă ceea ce este necesar.

- *Un fost premier al României, Adrian Năstase, spunea într-un moment delicat pentru el că fiecare generație are impresia că viața începe cu ea, că ea este alfa și omega. La generația postrevoluționară este sesizabil un grad de superficialitate, o diluare?*

- Este evident că noi am deprins un lucru reprobabil: modul de a bagateliza, de a ironiza lucrurile importante, de a amesteca lucrurile fundamentale cu cele de detaliu, de a le pune pe același plan și, mai ales, de a-i privi pe ceilalți cu superioritate. Această bagatelizare este extrem de periculoasă pentru societatea românească, acest „se poate și așa”, despre care se discută enorm, mi se pare lucrul cel mai mizerabil, astăzi! Poate doar proverbiul „să moară și capra vecinului” poate intra în competiție cu respectiva sintagmă! În momentul în care nu poți ajunge la struguri sigur că spui că ei sunt acri sau eventual îți bați joc de cei care au muncit un an de zile la via care a rodit strugurii respectivi! Este mult mai simplu să nu te angajezi plenar într-o activitate lucrativă, o activitate eficientă deopotrivă în plan social dar și în plan financiar, decât să transpiri, să îți faci gânduri, să cauți și să găsești soluții! Modelul acesta facil mi se pare că l-au preluat foarte mulți. Preferă să stea și să bârfească, să se plângă, să afurisească orice, doar să nu muncească. Generațiile tinere de după revoluție au constatat că cel mai ușor este să arăți pe altul cu degetul, să îl blamezi, să dai impresia că ai o activitate, când, de fapt, nu faci nimic. Știi bine că pentru mine, un om sărac este un om care nu se străduiește, care nu transpiră, care nu vrea să câștige. Eu am probleme enorme să găsesc pe cineva care să îmi lucreze la o proprietate la țară, pentru că zilierii îmi spun că pentru o sută de lei sau uneori chiar două sute de lei pe zi nu coboară din pat. Accentuez: zilierii! Oameni tineri care preferă să nu facă nimic și să nu câștige nimic, dar sunt revoltați pe viață și se simt nedreptățiți. Eu le spun tinerilor că banii se adună foarte greu. Și de aici, și de colo, ai șansa să câștigi; dar dacă stai doar pe margine, nu îți va merge mai bine niciodată! Decât să clevetești, decât să fii mereu nemulțumit, decât să îți bați joc de cei

care lucrează, decât să te compătimești pe tine însuși că ești sărac, ar trebui să te gândești cum ai putea avansa prin muncă!

- *Au fost și oameni care au încercat să muncească, dar acuză faptul că munca nu le-a dat satisfacție. Revoluția din 1989 a adus, fără îndoială, un sentiment de frustrare într-o largă masă a populației, care a constatat că pierde ritmul în competiția cu ceilalți. Asta a cultivat într-o mare mare categorie de populație chiar un sentiment de furie.*

- Într-adevăr, există o populație furioasă și cred că sunt mulți care o și alimentează. Fără muncă, indiferent cum ar fi plătită, nu se poate! Cei mai mari oameni de afaceri muncesc, sunt primii în întreprinderea lor și pleacă ultimii, știu și contabilitate, și producție, și management, și marketing, sunt foarte preocupați de afacerea lor. Se culcă cu ea în gând și cu ea se trezesc dimineața. Unii ajung să cedeze nervos, să clacheze, pentru că nu mai rezistă presiunii. Nu e ușor să te gândești că ai treizeci de salariați și trebuie să le plătești salariile și obligațiile către stat, sau că ai trei sute sau trei mii de angajați! Totuși, oamenii aceștia nu sunt frustrați și furioși, construiesc mai departe. Sentimentele rele nu ajută la nimic. Condițiile noi, de după 1990, încurajează dinamica forței de muncă, mobilitatea. Oamenii se pot reorienta foarte ușor spre meserii sau spre firme unde sunt mai apreciați. De aceea spun, după părerea mea succesul este la îndemâna fiecăruia, doar că trebuie să își aleagă ce i se potrivește și să muncească foarte mult. Cine nu face asta, va fi în continuare furios și frustrat, dar degeaba, pentru că nu va putea schimba nimic. Nu este suficient doar să vrei să îți meargă mai bine, trebuie să te și străduiești foarte tare, să faci un efort colosal. Viața însăși este un efort colosal! Sunt oameni care nu își fac concediile pentru că preferă să muncească, dar ei sunt bagatelizați de ceilalți. A fi astăzi un om serios nu este, de multe ori, un fapt de laudă. Andrei, știi care este unul dintre cele două mari păcate pe care le am eu și pe care nu mi le poate ierta lumea? Este că am îmbogățit statul român, aducându-i înapoi averea, ce i-a fost luată pe nedrept după anul 1990. Și în acest fel am sporit și patrimoniul Universității. Eu nu am luptat pentru mine, când toți se străduiesc pentru ei înșiși. Sigur că și noi ne străduim pentru noi înșine, dar există un interes pe care trebuie să-l avem pentru învățământul superior arădean, pentru propășirea acestuia. Strădania noastră este pentru a impune un învățământ superior pentru totdeauna la Arad. Pe de altă parte se pare că un om care

spune ce gândește este de neiertat. Mi s-a reproșat nu o dată că spun ce gândesc! Așa sunt și îmi este cu neputință să fiu altfel. Duplicitatea îmi repugnă. Este una din marile “descoperiri” ale post-decembrismului. A existat și înainte, dar cea de astăzi atinge proporții de coșmar. Ei bine, cred că ar trebui să ne spunem toți, direct, unii altora, ce gândim. Ar trebui să avem o altă relație unii față de alții. Ar trebui să încercăm să promovăm valorile, pentru că promovând non-valorile, ele devin cele care ne reprezintă. Trebuie să căutăm să avem colaboratori mai buni decât noi, colaboratori de la care ai ce învăța. În momentul în care ei sunt buni ai șansa și tu să te ridici! De aceea cred că sentimentul de furie și de frustrare, la care te-ai referit, este inutil! Schimbarea în bine a vieții nu este o utopie, ci la îndemâna celor ce își propun să o schimbe și nu se irosesc pe cărări greșite!

- Vorbiți despre omul potrivit la locul potrivit?

- Pledoaria mea este pentru a ne afirma propria noastră personalitate, cu plusurile și minusurile noastre. Sigur că am putea să conceptualizăm, dar eu continuu să cred că cei care nu promovează valorile, sunt cei care nu au valoare. Din moment ce în mod public sunt premiați oameni care nu au acoperire în ceea ce au făcut, oameni cu un CV îndoielnic, indiscutabil cel care premiază este cel care pierde, nu cel care primește premiul, fiindcă pentru acesta din urmă distincția oricum nu are nicio importanță. Mie mi se pare că este extrem de greu, dacă nu aproape imposibil, a face o radiografie a societății românești fără o sumă de specialiști la vârf.

- România postdecembristă a avut trei președinți. Știu că nu faceți politică și nu vreau să vă deviez spre această zonă, dar îmi amintesc că fiecare dintre ei a avut cel puțin câte două afirmații care pot fi considerate un diagnostic al societății românești. Ion Iliescu vorbea despre “capitalism de cumetrie” și despre “democrație originală”. Două fraze celebre a rostit Emil Constantinescu: “Credeți în Dumnezeu, domnule Iliescu?”, respectiv: “M-au învins Serviciile”. Propozițiile cele mai notorii ale lui Traian Băsescu sunt: “Să trăiți bine!” și „Un fleac, i-am ciuruit”. Fiecare dintre aceste imperative, dintre aceste constatări sau enunțuri reflectă într-un fel o

stare sau o așteptare a populației. Care este diagnosticul doamnei Lizica Mihuț legat de societatea românească post-revoluționară?

- Ai făcut foarte bine că ai dat câteva etichete pentru președinții la care te-ai referit, căci afirmațiile lor sunt într-adevăr cu valoare de etichetă pentru un anumit moment al istoriei noastre recente. Mie mi-ar fi destul de greu să pun etichete societății românești de astăzi, dar mi-ar place să vin cu optimismul meu proverbial și să îndemn să trăim pentru viitor. În ce îi privește pe președinții invocați, ne desparte încă prea puțin timp de mandatele lor pentru a le putea analiza obiectiv, separând faptele de vorbe și luând în considerare strict datele relevante. Ion Iliescu nu a avut o sarcină de invidiat când a preluat o țară bulversată; deși există voci care îl contestă, cred că președintele Iliescu este unul dintre cei mai reductabili politicieni ai României ultimilor douăzeci și cinci de ani, un factor de echilibru în vremuri tulburi, rațional și metodic. A sesizat foarte bine că instituțiile democrației românești funcționează într-un registru personal, aparte, iar capitalul a încăput, așa cum spuneam, pe mâini nepotrivite imediat după revoluție. Cât de greu le-a fost ulterior oamenilor de afaceri onești să îl recupereze, cât de mult i-a costat și cum a îmbogățit o categorie de oameni fără nicio altă virtute decât faptul că au profitat grosolan de pozițiile pe care le ocupau, nu pentru binele statului român, ci al lor, personal! Emil Constantinescu a fost profesorul universitar reținut, tipul intelectualului prea delicat pentru a coborî în lupta din noroi. Nu știu dacă pe domnul președinte Constantinescu l-au învins Serviciile, am mai degrabă impresia că vorbele sale reflectă o mare amărăciune, o decepție profundă pentru faptul că nu a reușit să imprime societății românești schimbările radicale pe care și le-a propus. Mandatul lui Emil Constantinescu a reprezentat, însă, o alternanță binevenită la putere, fiind primul mandat al dreptei după o pauză de jumătate de deceniu, iar românii aveau nevoie de această experiență. Sloganul lui Traian Băsescu, "Să trăiți bine!", a fost poate cel mai inspirat slogan electoral al ultimelor decenii, unul care include toate speranțele de mai bine ale românilor. Însă tocmai asta l-a și vulnerabilizat, pentru că atunci când fixezi foarte sus nivelul de așteptare, decepțiile pot fi pe măsură. În acești douăzeci și cinci de ani, societatea românească s-a polarizat extraordinar, președinții au trecut prin diferite etape de percepție, dar cred că

este de reținut efortul fiecăruia de a schimba viața oamenilor și de aliniere a României la valorile europene.

- În contextul integrării europene, reorientarea diplomatică a României dinspre Est spre Vest a fost inevitabilă. Unii politicieni consideră că integrarea în structurile euroatlantice, respectiv aderarea la Uniunea Europeană, reprezintă cele mai importante realizări ale ultimilor douăzeci și cinci de ani. Sunteți de acord?

- Trebuie să ne bucurăm că am intrat în NATO, să ne bucurăm că am intrat în Uniunea Europeană. Dar nu trebuie să ne mulțumim cu atât și să considerăm că am făcut totul ca să ne afirmăm ca nație. Pentru că pe lângă câștigurile pe care le-am dobândite în conjunctura internațională actuală, noi am pierdut și multe legături tradiționale și piețe de desfacere. Am pierdut și oportunități de a ajunge și la alte fonduri decât cele pe care ni le facilitează noile alianțe. Un semnal de alarmă l-am descifrat chiar dintr-o declarație politică în legătură cu mii de tone de produse agricole care riscă să rămână pe câmp. Totul pentru că am sistat importurile către o anumită țară. Noi ar trebui să fim mult mai echilibrați în modul în care ne exprimăm, în care politicienii fac judecăți de valoare cu privire la colaboratorii noștri, cu privire la partenerii politici și strategici. E bine că ne concentrăm să întreținem relații cu Vestul și Estul, dar nu trebuie să le ignorăm nici pe cele cu Asia și Africa. Vă spun foarte deschis că am fost surprinsă de declarațiile politice ale unor politicieni europeni care s-au manifestat împotriva faptului că încercăm să recuperăm relațiile mai vechi pe care le-am avut cu China. Aceasta cu atât mai mult cu cât, participând la un summit organizat de către Ambasada Republicii Populare China de la Bruxelles, am avut ocazia să văd lideri ai unor țări occidentale de prim rang manifestând o atitudine aproape obedientă față de oficialii Chinei. Adică România să nu facă comerț cu China, să-i lăsăm pe alții să facă parteneriat, ca fondurile chineze să meargă în altă parte, nu la noi?! Am mai spus asta, dar consider că este o temă prea importantă să o tratăm expeditiv. Noi nu trebuie să contăm pe faptul că țările europene doresc la nesfârșit să ne ajute. Nu o fac. Și, în fond, fiecare să se ajute singur! Noi, românii, ar trebui să înțelegem o dată pentru totdeauna că suntem singurii care ne putem ajuta. Doar contând pe propriile noastre valori, pe propriile noastre strategii, pe propria noastră experiență de viață, putem crește întru profesie. Altfel nu ai cum să mergi înainte dacă nu ai

relații cu toate statele lumii. Noi, am senzația, dând dovadă de suficiență și prostie, că depunem eforturi nu să ne apropiem, ci, dimpotrivă, pentru a ne detașa. Nu neapărat vorbind la modul general ca politică de stat, ci prin particularizări și prejudecăți cotidiene, impuse de vanități și interese personale meschine. Chinezii sunt un popor care își respectă întotdeauna cuvântul. Tot ce am stabilit în relația cu China, și vorbesc despre Universitatea noastră, de Casa Româno-Chineză, în proporție de 100% s-a împlinit.

- *V-ați întrebat vreodată cum ne văd alte națiuni, în cadrul colaborărilor instituționale?*

- Unii ne socotesc împiedicați. Ne socotesc lenți, poate nu suficient de prompti. Socotesc că funcționăm de multe ori cu motoarele stinse și nu suntem eficienți. În această privință este clar că mai avem multe de învățat. Pentru noi a fost, într-adevăr, un exemplu protocolul pe care Universitatea „Aurel Vlaicu” l-a semnat cu o Universitate din China. Există la ei o capacitate de a se dăruia total pentru viitor. Ei lucrează în prezent, gândul însă le este mereu spre o strategie de viitor.

- *Vizavi de lentoarea românească, îmi amintesc afirmația francezilor și a nemților care susțineau că e nevoie de regândirea Europei în două viteze. Sigur, prima nu ne viza pe noi! Oare nu cumva și personalitățile care imprimă direcția uneori păguboasă a diplomației noastre sunt, până la urmă, acei conducători pe care îi binemerităm?*

- Realmente! Voi crede întotdeauna acest lucru! Sunt, pe de altă parte, profund decepționată de această teorie a unei Europe în două viteze. Este jignitoare la adresa noastră. Nu pot să o accept! Intrarea noastră în Europa nu a fost o intrare fără sacrificii enorme în plan financiar. Este bine să se știe că noi plătim puternic accesul la masa Bruxelles-ului, adică nu am fost primiți fără să venim cu o contribuție substanțială, și foarte puțini din acești bani se întorc înapoi.

- *Dar vina nu este a lor, ci în principal a noastră!*

- Asta e adevărat. Nu ne pricepem să orchestrăm și să elaborăm proiecte europene pe fonduri structurale. Așteptăm să vină alții să ne învețe,

doar că ei nu au de ce să ne învețe, pentru că fondurile necheltuite la noi se întorc spre ei, deci de ce ar veni să ne dea lecții?! Dar noi am fi putut să organizăm întâlniri cu români plecați în străinătate, care excelează pe programe, pe proiecte, ar fi trebuit să îi plătim, să îi aducem acasă să ne învețe și, mai ales, să obținem fondurile care sunt de miliarde și de miliarde de euro! Noi ce facem? Stăm pe margine, îi invidiem pe alții, spunând că au salarii mari dar uităm adeseori că noi nu facem nimic, doar privim și suntem la nesfârșit nemulțumiți.

- *Există această prejudecată, foarte des enunțată în spațiul public românesc, la televiziuni, în ziare, de la diferite alte pupitre, că în România nu există modele. Chiar suntem, doamnă președintă, o țară în imposibilitatea de a oferi modele sau o țară în care există totuși modele, dar nu există discernământ la cei care ar trebui să se raporteze la ele, să le descopere și să le pună în valoare, să aibă față de ele disponibilitate, abilitate, receptivitate?*

- Nu este o tragedie că nu există modele. Sunt în fond și modele de neaplicat, de nereluat, de nepreluat. Sunt tot modele și acelea! Nu cred în modelul absolut, eu cred că sunt modele construite, sunt oameni care în societate arată într-un fel, acasă sunt cu totul și cu totul altfel. Eu cred într-o suită de modele, în fâșii de modele, în felii de modele, pe care le preiei din societate sau le preiei din literatura de specialitate sau printr-o relație directă cu oamenii. În afara lui Dumnezeu nu cred că există un model pe care să îl preiei la modul absolut. România își are modelele ei, chiar un model de democrație originală este tot un model, pe care poți să îl dezavuezi sau poți să polemizezi pe marginea sa. Dar și modelul politicianului contemporan, actual, este în fond același model pe care îl lansa Caragiale, tipul demagogului este un model național. Ce, astăzi nu îl avem Cațavencu, pe Trahanache, nu o avem pe Zoe, nu îl avem pe Tipătescu, pe Pristanda? Autorul *Scrisorii pierdute* este mare pentru că a intuit (și acest lucru l-a sesizat Eugen Lovinescu), ca nimeni altul, permanența caracterelor. Deci, în fond, Tipătescu nu e Tipătescu, Zoe nu e doar Zoe, ci sunt doar caractere eterne. Există o permanență a caracterului, permanența demagogului, permanența parvenitului. Societatea românească de astăzi excelează prin parvenitism...

- *Care face și din Dinu Păturică un dulce și inocent copil...*

- Evident! L-ar pune în umbră tare de tot pe Dinu Păturică sau pe alți mari parveniți! Toată literatura universală e plină de parveniți.

- *Sunteți de părere că trăim astăzi într-o societatea românească bună, una potrivită așteptărilor și dorințelor Dumneavoastră?*

- Dacă avem societatea pe care o avem, de vină suntem și noi că încercăm să-i culpabilizăm numai pe politicieni! Noi am spus „da”, noi ne-am dus la vot! V-am spus, eu nu îi suport pe cei care nu se duc la vot, nu pot să accept să nu-ți exerciți dreptul tău la vot. Nu pot să îi accept pe cei care nu iau atitudine, pe cei care sunt mereu nemulțumiți fără să întreprindă nimic. Sunt atâtea manifestări, atâtea posibilități de a spune ceea ce gândești dar, vedeți, obedița noastră, a celor mai mulți dintre noi, a condus la societatea pe care o avem acum. Eram obidenți înainte și foarte rapid am revenit la obedița pe care o aveam. Tinerii care ies în față și care nu sunt obidenți au o atitudine francă cu ceilalți – uite, discuția mea cu tine este o discuție de la egal la egal, nu are importanță vârsta mea și vârsta ta. Deci, aceasta trebuie să fie în fond modalitatea noastră de comunicare, este o comunicare de la egal la egal. Mă întrebai foarte dur dacă este o societate bună sau rea. Este una și bună și rea, este exact societatea pe care o merităm pentru că noi i-am ales pe cei pe care îi avem la conducere, noi nu am spus „nu” când trebuia, noi ne-am încovoiat spatele când trebuia să îl ținem drept, noi am uitat că verticalitatea morală și demnitatea umană reprezintă valori la care trebuie să ne raportăm, și am omis să învățăm să luăm ce este mai bun de la ceilalți. Știi cum s-a dezvoltat Universitatea noastră în ultimii ani, mergând în universități europene și aducând de acolo modelele de bune practici. Unii ziceau că Mihuț se plimbă pe banii Universității. Dar știți care a fost primul meu gând la întoarcerea acasă, imediat după revenire? Am preluat ceea ce este mai bun din toate universitățile pe care le-am văzut, din toate țările în care am fost invitată oficial. Este extrem de important să faci asta. Greșim cu toții, greșim că nu spunem NU, greșim că la prima eroare pe care o sesizăm, la prima deviere, la prima patinare nu spunem „stop”, greșim că zâmbim, că bagatelizăm, că ironizăm, că bășcălia este de foarte multe ori pentru noi un modus vivendi. Vă spun că mie nu îmi place acest mod de a zâmbi olimpien când tu ești într-o situație dramatică! Seriozitatea

e seriozitate, râsul e râs, trebuie să ne asumăm mult mai multă responsabilitate!

- *Acea explozie de entuziasm, cum numește Zoe Petre momentul revoluției, a generat așteptări extraordinar de mari, dar și decepții pe măsură. Pe plan personal care au fost așteptările și decepțiile Dumneavoastră?*

- Dragă Andrei, te-ai pregătit cu cele mai dure întrebări! Am avut și mari bucurii, am avut și mari decepții, am avut și trădări, dar am avut și declarații de fidelitate. Am avut, precum societatea românească, momente bune și mai puțin bune. Pe deasupra, am avut șansa de a fi într-un colectiv academic, șansa de a construi împreună o instituție care o dorim solidă nu doar pentru astăzi, ci și pentru mâine. Eu m-aș retrage oricând la catedră sau chiar și de la catedră, chiar dacă sunt conducător de doctorat și am treisprezece doctori, m-aș retrage oricând dacă aș fi sigură, foarte sigură, că Universitatea noastră va avea viitor!

- *A existat, înainte de revoluție, un ciclu de putere de douăzeci și cinci de ani, care a dus societatea românească într-o anumită direcție, a urmat altul, tot de douăzeci și cinci de ani, care a schimbat vechea direcție și a propus o direcție diferită. Ce credeți că urmează în perspectiva următoarei generații, a următorilor douăzeci și cinci de ani?*

- Eu cred foarte mult în generația care vine! Nu pot să nu cred că România își va găsi până la urmă drumul pe care îl binemerită. Eu cred în generația de patruzeci de ani, o generație care vine cu o pregătire temeinică în profesii, vine pe de altă parte cu un sistem axiologic la care se raportează, cu acumulări care să îi permită această raportare. Eu cred într-o Românie a zilei de mâine în care izbânzile, binecunoscute din perioada interbelică, să fie repetabile! Și chiar să sporească!

Omul profund și omul public

- *Mi-am propus să vă provoc la o discuție cu accente filosofice, o discuție despre om. Orice discurs filozofic gravitează în jurul omului, chiar și atunci când acesta se pare că vorbește mai degrabă despre natură, despre lucruri, despre univers și structură. Discuția noastră o pornim de la ceea ce spunea Sofocle, și anume faptul că „în lume sunt multe mari minuni, dar ca omul alta nu-i”. Putem să contrapunem acestei afirmații și ceea ce spunea Protagoras: „Omul e măsura tuturor lucrurilor, și a celor care sunt și a celor care nu sunt. A celor care sunt, pentru ceea ce sunt și a celor ce nu sunt, pentru că nu sunt.” Cât de mult vă preocupă întrebarea care, până la urmă, este cheia de boltă a filosofiei: „Ce este omul”?*

- Sigur e că nu doresc să aducem discuția pe teren filosofic pentru că pregătirea mea nu este în filosofie. Dar aș putea vorbi despre om dintr-o perspectivă filologică sau una socială, sau una în planuri varii. Dar mai puțin din cele filosofice. Mă gândesc că puțină lume ar fi interesată de abordarea la nivelul conceptelor. Într-adevăr, s-a scris enorm de mult despre om. În fond, cine este omul? Aceasta este esența filosofiei. De unde a venit și încotro se îndreaptă? Dacă ar fi să ne referim la omul religios, știm că din pământ am fost construiți și în pământ ne vom duce. Știm că omul este creația lui Dumnezeu. De fapt, după o mie de ani, marile religii, cea creștină, cea arabă, cea mahomedană și cea ebraică, în ciuda tuturor discuțiilor și contractelor la toate nivelurile, rămân la o concluzie comună: Dumnezeu a creat lumea și omul este o creație a lui Dumnezeu.

- *Sunteți un om credincios?*

- Da, sunt un om credincios. Sunt ortodox. Mi-a plăcut foarte mult un politician care spunea că nu este bine să abordăm din perspectivă religioasă o discuție. Noi de foarte multe ori am scos pe tarabă propria noastră religie, dar și religia în general, și prea puțin am vorbit despre omul religios care își are propria sa existență prin raportare la Dumnezeu. Mult se vorbește în schimb și despre Biserică, fiind lăcașul unde fiecare credincios merge să se roage, deși sunt de părere că foarte importantă este și Biserica din noi. Eu mă uit în primul rând la Biserica din mine, la războiul pe care îl port, aici, întâi cu mine, și abia după aceea – și, sigur, mult mai puțin – cu alții. Știi la ce m-au ajutat pe mine relația și credința pe care le am în Dumnezeu? La lucruri fundamentale: să nu am o atitudine negativă și să nu dușmănesc pe nimeni. Eu, când ajung acasă, mă simt extraordinar de bine, nu mă mai gândesc la nimeni, nu am niciun fel de dușman, nu am niciun fel de resentiment, nu mă mai angajez în nicio polemică. În momentul în care pun cheia în ușa intrării simt că devin eu însămi. Toate nebuniile, toate mizeriile vieții, toate calomniile, bătăliile, campaniile rămân în viața publică și nu mai contează decât viața mea privată. Mă întreabă multă lume: „Nu îl dușmănești pe „x” sau pe „y”?” „Nu” - răspund. Fiindcă sunt convinsă că este imposibil, am urmărit, doar, acest lucru câteva decenii, ca răul pe care cineva îl face să nu se întoarcă asupra lui, mai devreme sau mai târziu. Și nu se întoarce din cer, ci de pe pământ. Sigur că în ceruri vom da socoteală. Dar până să dăm socoteală în ceruri, dăm socoteală pe pământ. Eu niciodată nu am răspuns la o lovitură cu o lovitură. Niciodată nu am reacționat la ele, ci întotdeauna, cu calm și răbdare, am stat și am așteptat momentul când se vor întoarce la cei care din nu știu ce porniri diavolești nu au ezitat să se abată împotriva-mi. Și, într-adevăr, ele s-au întors de fiecare dată îngrozitor de tare și continuă să se întoarcă la cei stăpâniți de ură și duhul răului... Vorbesc mereu cu mine însămi despre o zidire pe care încerc să o fac, o proprie zidire în armonie, în primul rând, cu mine însămi, în spiritul adevărului, în spiritul dreptății, o armonie reală cu mine, care privită din afară poate părea o atitudine de frondă sau o formă de a fi dură față de ceilalți.

- Poate ar trebui să vorbim și despre om ca subiect sau adjectiv, ca însușire. Mă gândesc să pornim discuția de la acea povestioară a dezbaterii dintre Platon și Diogene, în care Platon definea omul ca un „biped fără

pene”, iar Diogene, jumulind un cocoș, l-a pus în fața mulțimii și a spus: „Iată, omul lui Platon!”

- E o discuția foarte complicată și nu vom fi noi cei care să-i punem punct. Dar mă bucur că ai adus în atenție o astfel de temă. Este vorba despre un substantiv care înseamnă „om” și un adjectiv care înseamnă „omenesc”. „Om” nu este niciodată adjectiv! De la „om” vin în schimb adjectivele „omenesc”, „omenire”, „umanitate”... Este o familie de cuvinte care își are sorgintea în „homo, hominis”, în latina binecunoscută. Omul trebuie privit, pentru a-l defini, în ambele lui dimensiuni: exterioară și interioară. Altfel el riscă, dacă este dezgolit de ceea ce reprezintă în afară, să rămână gol. Tocmai din acest punct de vedere consider că o discuție extrem de interesantă ar putea fi aceea despre omul public și omul profund. Omul public este omul din exterior, e omul pe care îl vezi la birou, pe care îl vezi pe stradă, care își rezolvă problemele sociale, care iese în Cetate, care are o relație socială sau conflictuală cu cei din jur. Și există omul profund, pe care îl cunoaște extrem de puțină lume. Este omul pe care îl știi numai tu și pe care tu ți-l construiești. Este, de fapt, o platoșă pe care o așezi între tine și ceilalți din jur. Problema care se pune, și încă una fundamentală, este ca omul profund să nu se afle în contradicție cu omul public. deși se știe că acesta din urmă este fățarnic, ipocrit, mincinos, duplicitar, este trădător, iar cel dintâi este sincer, cinstit etc. Observați? Sunt niște antagonisme. În fond, crezi că pot conviețui omul public cu omul profund? Crezi că este posibilă duplicitatea aceasta?

- Nu este în firea omului acest antagonism, oare? Este suficient să privim în jur!

- O cauză profundă a stresului, a profunde nefericiri a omului, este chiar această pendulare care se face mereu între omul dinlăuntru și omul din afară. Și Schopenhauer, la care am făcut o trimitere succintă, referindu-mă la George Enescu, când discutăm despre geniu, consideră că drumul lui Hyperion spre demiurgul lumii este un drum interior, este un drum spre autocunoaștere, spre cunoașterea de sine. Este drumul spre glasul care se naște în auz, despre care vorbea Socrate. Fiecare dintre noi avem un glas ascuns al conștiinței. Este foarte incitantă această idee și obligă la meditație. Drumul lui Hyperion este, în fond, drumul omului superior, al omului

conștient de propria sa existență și preocupat permanent să și-o problematizeze. Trebuie, tot timpul, să vedem ce se întâmplă cu noi. Nu putem să ne lăsăm la voia hazardului. Noi, în fond, trebuie să facem distincția între personaje și persoane, și între ele și om! Acum fac o altă divagație, dar am să revin la ceea ce vorbeam. În urmă cu o săptămână s-a stins o distinsă profesoară, care înainte de 1989 a fost o vreme inspectoare, iar eu, scriind despre ea, nu am făcut altceva decât să fac o pledoarie pentru OM. Cred că de douăzeci de ani încoace, nu am scris despre nimeni cu majuscule că este un OM. În momentul în care scrii „om” cu majuscule, recunoști în el atât de multe calități pe care omul, în mod rarism, le are.

- *În felul acesta, omul poate deveni adjectiv.*

- Adjectiv? Acum vorbești cu un profesor de gramatică. Dacă facem o trimitere între substantiv și adjectiv, pot să spun care sunt modalitățile prin care un substantiv devine adjectiv. Se întâmplă foarte rar ca un om să aibă atâtea calități. Și, mai ales, știi ce să aibă? Să aibă discreție, un fapt care mi se pare fundamental. Să fii înainte de 1989 inspectoare, să ai această discreție, să ai sentimentul că lumea nu începe și nu se termină cu tine, să fii tot timpul informat, să ai o măsură a lucrurilor. Doamna Melania Fusaru, pentru că despre ea este vorba, a rămas în memoria mea ca un OM. Fiica sa, profesoară și ea, mi-a spus cu prilejul unei întâlniri: „Doamnă, ați “prins-o” exact. Așa era mama mea!” Și nu eram într-o relație de prietenie. Eram doar într-o relație de colaborare. Vedeți cum poți să fii om, și ca om public. Omul public, din punctul meu de vedere, trebuie să fie exact omul profund. În momentul în care există un derapaj între omul public și omul profund, în momentul acela apar duplicitatea, fariseismul, ipocrizia. Și, ceea ce este și mai grav, din punctul meu de vedere, apare parvenirea. Suntem într-o societate a parveniților. Parvenirea se face peste noapte. Dacă ai curiozitatea să citești portretul parvenitului, creionat de Nicolae Filimon în *Ciocoi vechi și noi*, vei fi surprins să constați că pe ciocoiul vechi și pe ciocoiul nou îi regăsim pretutindeni. Sigur că nu vorbim despre un politician care a aruncat în derizoriu cuvântul „ciocoi”. Permanențele sunt eterne. Oamenii se schimbă. Sunt mereu alte etape de existență. Dar permanențele sunt cele care rămân. Omul superior, omul conștient de sine, pentru că trebuie să avem conștiința propriei noastre condiții, este acela care găsește în el curajul de a se privi mereu în oglindă, puterea de a face un astfel de gest

continuu, așa precum își împlinește măruntele îndeletniciri cotidiene. Și atunci, spre a te cunoaște pe tine însuși ca om, nu neapărat ca om superior dar ca om cu o conștiință de sine, trebuie să faci drumul tău spre autocunoaștere, cum este drumul spre glasul care se naște în auz, care este acea voce ascunsă a conștiinței despre care vorbea Socrate. Dacă glasul care se naște în auz este aproape identic, se suprapune cu ceea ce ești tu, ca și om, ca și faptură ce te autoconstruiești zilnic, atunci poți considera că ai ajuns la armonie, la împăcarea cu tine însuși, că ești cu adevărat ceea ce trebuie să fii. Dumnezeu ne-a creat, însă responsabil de ceea ce suntem nu e nimeni altul decât noi. Eu vorbesc, adeseori, cu multă lume, cu foarte mulți colegi, nu am o relație conflictuală cu nimeni, mă înțeleg foarte bine cu toți. De aceea, de multe ori, când îi văd că suferă pentru lucruri mici îmi pare rău. Noi trebuie să ne construim, să încercăm să nu suferim pentru lucruri mici, dacă se poate să nu suferim nici pentru cele mari. Ceea ce este, o știm, imposibil.

- *Cu cât ești mai pasional, cu atât îți este mai greu să te detașezi...*

- Detașarea este extrem de importantă. E ca un brâu de piatră care te apără și nu lasă pe nimeni să ajungă ușor la sufletul tău. Cei care vor ajunge vor fi totdeauna niște privilegiați, prieteni adevărați, adică extrem de puțină lume. Să reușești să așezi în armonie omul profund cu omul public, să reușești să faci celălalt din tine să fie, de fapt, chiar propria-ți existență, reflectându-te într-un altul care ești chiar tu însuși! Nu este un paradox. Este chiar o realitate. Atunci poți cu adevărat să urci, să te apropii de aspirația pe care, în mod sigur, ți-ai propus-o, și anume de a fi un OM.

- *Îmi vin în minte două postulate ale unor mari gânditori francezi. Unul este Voltaire, celălalt e Baudelaire. Baudelaire spunea că există în fiecare om, în fiecare moment, două ipostaze simultane: o tendință spre urcare, spre spiritualitate, spre Dumnezeu, iar cealaltă spre coborâre, spre animalitate, spre Satan, pe care Baudelaire o denumea „plăcerea de a coborî”. Pe de altă parte, Voltaire vorbea despre faptul că „le mal est dans le monde”, „răul este în lume”. Vă invit să discutăm despre aceasta, despre antagonismele acestea bunătate-răutate, înălțare-cădere, loialitate-trădare. Vă invit să vorbim despre o voluptate a răului. Așa o definesc gânditorii. În paralel cu plăcerea binelui.*

- Tot ce ai subliniat tu înseamnă tomuri de cărți. Chiar mă gândesc la abordarea foarte serioasă a acestei probleme a aspirației omului spre bine și, în același timp, la căderea sa în rău. Nu există un om, îmi place să cred, care să își dorească să fie rău, ci doar căderea lui spre rău este mai puternică, mai voluptoasă, mai tentantă, mai puternică decât aspirația lui spre bine. Din punctul meu de vedere, omul este profund nefericit. Această duplicitate de care vorbeai este evidentă. Luminile sunt împreună cu umbrele, trădările sunt împreună cu declarațiile de iubire, ura este foarte aproape, întotdeauna, de declarațiile de amor cum, de altfel, toate marile biruințe înseamnă și mari renunțări și, poate, mari compromisuri. Un lucru extrem de interesant din punctul meu de vedere – dacă ne referim la fericire, dacă ea există – e că fericirea este doar de o clipă. Reacționez cu uimire când îi aud pe unii declarând cu bătoșenie că sunt fericiți! Fericirea nu poate să fie de durată. N-ai cum să fii fericit o săptămână, două, un an, doi, cinci. Nu există o fericire edenică! Eu cred că sunt clipe de fericire.

- Asta depinde de cum conceptualizăm fericirea, cum o definim, ce înseamnă pentru fiecare dintre noi.

- De acord! Poți fi fericit o clipă. Timp de treizeci de ani m-am tot chinuit cu istoria aceasta a teatrului din Transilvania. Eram fericită când am terminat. Am zis: „În sfârșit, voi fi fericită!” Știi că fericirea nu a durat mai mult de o clipă? În aceeași zi, am zis: „Să încep un alt proiect!”

- Ține de natura omului luptător. V-ați lansat instantaneu o nouă provocare.

- E groaznic, dar adevărat! Clipele de fericire după care fiecare tânjim, ni le dorim cu ardoare, sunt cu atât mai intense cu cât sunt de scurtă durată. Profunda nefericire a omului cred că își are sursa undeva între vocație și aspirație. Omul are din naștere o vocație, dar el aspiră să fie altceva. Politicienilor noștri li se potrivește extraordinar acest lucru. Vocația multora este să fie tâmplari, nimic rușinos în asta, dar ei aspiră să fie primari sau regi-șefi, împărați-șefi, cum ar zice Eugen Ionescu. Ca să te afirmi în arena politică, să devii un conducător veritabil, nu unul de doi bani, nu e de ajuns să aspiri să fii conducător, obligatoriu e să ai calități de conducător, tenacitatea, cultul muncii de migală, de detaliu, moralitatea pe care o

presupune știința de a conduce. Tribulația între vocație și aspirație, repet, mi se pare că este o sursă a profunde nefericiri a omului, dintotdeauna.

- *O situație atât de frumos rezumată printr-o exclamație extrem de sugestivă, a pictorului grec Apelles: „Ne sutor ultras crepidam” - „Cizmar, rămâi la calapod!”*

- E de memorat! Să rămân totuși la subiect. Tu ești ziarist. Tu ai vocație de ziarist. E clar! Se vede că ai vocație de ziarist! Ești în fiecare zi pe sticlă, scrii foarte mult, muncești enorm. E bine să se știe acest lucru. Dar aspirația ta este, sunt deplin convinsă (!), să scrii cărți serioase, să faci cercetare, să îți aduci o contribuție în domeniu. Îmi cer scuze că fac din tine un subiect de discuție, că am ales să te “urechez”, să te deconspir așezându-te nițel sub lupă. Ai răbdare și vei vedea că voi proceda la fel și cu mine. Cum spuneam, aspirația ta înaltă nu se suprapune cu vocația sub semnul căreia ți-ai desăvârșit un statut profesional remarcabil. Nu te întreb dacă am dreptate, dar cred că ai fi fost mult mai fericit dacă nu ai fi avut aspirația pe care o ai. Să disecăm și cazul meu. Sunt un profesor de limba română. Nu mi-am dorit niciodată să îmi schimb meseria. Consider că a fi profesor nu este o meserie, ci o misiune. Eu sunt absolut sigură că vocația mea este cea de profesor. Mi-am demonstrat asta mie însămi pe parcursul unei întregi vieți. Nu am renunțat nicio clipă la a fi profesor. De-a lungul anilor, îți dai seama că am avut, se știe acest lucru, destule propuneri ispititoare. De senator, de deputat, de dreapta, de stânga. Niciodată nu mi-a trecut însă prin cap să renunț la profesia mea de profesor. Încă de tânără mi-am asumat vocația de profesor de gramatică. Sigur că citesc și literatură, dar vocația mea e de profesor de gramatică, fiind o structură mai exactă, mai precisă, construită la parametri științifici riguroși, de echere, nu de linii care merg spre infinit. Mă lansez la metafore. Aspirația mea s-a îndreptat în schimb către presă. Chiar din perioada studenției am colaborat la ziare, am scris pentru reviste și ziare, s-a cuibărit în mine, cu alte cuvinte, un microb de care nu am mai reușit să scap. Cred că am și mărturisit, ori de câte ori am avut prilejul, că mă simt foarte aproape de cei din presă. Când am lucrat la *Istoria Teatrului*, am cercetat presa cu ochii celui dinăuntru, urmărindu-i atent devenirea, dar fără să fiu tentată să îi scriu o istorie, așa cum s-a întâmplat cu teatrul, cu muzica (mă refer la cartea despre George Enescu), cu istoria culturii în general. Nu mă îndoiesc că dacă nu aveam în casă peste

douăzeci de mii de fișe eram mult mai fericită. Unii se vor întreba: „Ce vrea și Mihuț cu *Istoria* asta?” Oricum, nu are importanță ceea ce vor zice sau se vor întreba ei. În ceea ce mă privește, recunosc, pe de o parte, că presa a făcut cel mai mare bine Universității noastre. Dacă ne-a ajutat cineva, ne-a ajutat presa. Am în vedere presa onestă, francă, directă, cu aplomb, nu pe aceea de mercenari, de inși vânduți mai ieftin sau mai scump, care scriu la comandă, din interese ce deseori îi descalifică profesional și moral. Tot la fel recunosc, pe de altă parte, că publicisticii și presei, practicându-le, le datorez o experiență specială, o experiență la care țin foarte mult, care a contribuit decisiv la formarea mea.

- *O astfel de problemă ține, pe undeva, de conștiință.*

- Asta este cu totul altceva.

- *Sartre spunea că omul este o conștiință. Este un proiect care devine, se construiește.*

- Exact! Sartre spunea că omul poate deveni o conștiință în momentul în care își dorește să devină o conștiință.

- *Prin prisma acestei afirmații, vă întreb ce înseamnă pentru Dumneavoastră această conștiință? Sesizați conștiința în spațiul public, în cei cu care interacționați?*

- Sunt tot timpul extrem de atentă la pașii pe care îi fac. Știu că de multe ori sunt obligată să pășesc într-o zonă minată, cu suișuri și coborâșuri. De asemenea, foarte atentă sunt la strategia instituțională, la responsabilitatea ce îmi revine. Dacă nu aș fi studiat vechea presă arădeană, poate că nu aș fi ajuns rector niciodată. Nu aș fi candidat în anul 2000 pentru funcția de rector. Știi ce m-a determinat să candidez? Faptul că citisem în documente, în timpul când fișam materiale pentru o posibilă istorie a teatrului din zonă, că în anul 1855 intelighenția din Arad a militat în Parlamentul de la Budapesta pentru înființarea unei universități. Fantastic, nu? Aradul își dorea acum o sută șazeci de ani o Universitate. E de ajuns să ne amintim că primul document în care se pomenește de limba românească este din secolul al XVI-lea, acesta fiind scrisoarea boierului Neacșu din Câmpulung către judele Brașovului, în 1521. Dacă în Arad la 1855 s-ar fi înființat o

universitate, deși marile universități europene existau din secolul al XII-lea, ar fi fost un lucru extraordinar! Dar Aradul parcă a fost blestemat să nu aibă Universitate. Se știe că la cedarea Ardealului, un lucru iar de reținut, Universitatea din Cluj a vrut să se mute la Arad, dar politicienii locali, oficialii, nu au găsit un spațiu și în felul acesta s-a mutat la Sibiu. Cam la fel s-a procedat, apoi, și în 1957 când, revoltându-i și mâhnindu-i deopotrivă pe arădeni, trei facultăți cu trei specializări s-au mutat din Arad la Timișoara. Și de astă dată, după mărturisirile unora, mutarea s-a datorat unei probleme strict personale a primarului.

- *O problemă de alcov, dar cu consecințe asupra destinului unui oraș.*

- Da, de alcov, la care nu vreau să mă refer. În momentul în care, în anul 2000, am fost aleasă rector, mi-am dat seama că numai împreună – nu întâmplător am fost cea care a propus acest „împreună”, o sintagmă devenită profesiune de credință a Universității noastre! – noi suntem puternici ca instituție. Suntem puternici doar dacă vom fi uniți, așa cum s-a întâmplat în general cu noi, ca români, în momentele de cumpănă ale istoriei. Poate nicio altă nație, vă spun cu mâhnire acest lucru, nu își devorează atât de mult valorile precum o facem noi. Mă uit cât de uniți sunt alții. Ar trebui să învățăm din lecțiile de unitate, de solidaritate pe care ni le dau alte națiuni și să ne uităm la noi în momentul în care, în străinătate, întâlnești doi români, ei deja fac parte din trei partide. Ce am reușit noi împreună, la Universitatea „Aurel Vlaicu”, este tocmai să demonstrăm că funcționează acest „împreună”. Să fie unanimitate în Senat, este o chestie rarisimă la alte universități. În Senatele universităților românești este o bătălie extraordinară. Nu vorbim despre senatele universităților particulare, care sunt o întreprindere personală, meritorie pentru cei care le-au gândit și le-au organizat. La acestea acționează interesul privat. Este vorba de o cu totul altă problemă, la care nu vreau să mă refer. În universitățile de stat problemele cu care te confrunți sunt de cu totul altă natură. Este extrem de greu să coagulezi toate energiile și personalitățile care sunt într-o instituție pentru ca a fi „împreună” să nu rămână o iluzie, ci să funcționeze ca o realitate. Pe mine m-a ajutat foarte mult presa. S-a scris imens despre cât de mult se dorește în Arad o universitate. Tocmai din acest motiv putem spune că cea mai importantă realizare a Aradului, după 1990, este învățământul

superior. Ceea ce nu înseamnă, din păcate, că s-a găsit, de-a lungul anilor, vreun om politic arădean care să fi spus: „Eu, X, am o singură prioritate. Eu am un singur discurs. Eu am o singură strategie, și anume susținerea învățământului superior de stat.” Nu, un astfel de om politic nu a existat și nici acum nu există. Pentru noi, un partid politic, fie el de dreapta sau de stânga, nu este altceva decât omul pe care îl vedem în spatele sau în fața lui. Iată de ce eu și mulți colegi de-ai mei, cum omul providențial nu a apărut încă, nu ne-am dat bătuți și am decis să fim noi, împreună, omul acela. Nu ne pierdem însă speranța, asta ca să nu mă îndepărtez de tema întrebării tale, că, într-o bună zi, partidele care se succed la putere vor înțelege că omul este cel care poate să înalțe un partid, ducându-l sus de tot, sau poate să-l târască jos de tot, la un nivel de la care este greu să se mai poată ridica vreodată.

- Revin la citatul „Răul este în lume.” Sesizați și dumneavoastră că răul este astăzi tot mai prezent, ca amprentă socială?

- Sigur că răul este în lume, la fel cum egoismul este rațiunea de a fi a omului. Tot ideologia clasică germană spunea că toată dezvoltarea umanității și progresul se datoresc egoismului, respectiv răului. Deci egoismul și răul sunt un motor al dezvoltării umane.

- O pârgie de depășire și de autodepășire?

- Dacă nu am vrea, ca egoiști ce suntem, să avem nu un apartament, ci două, nu o mașină, ci două, sigur că se poate aborda și dintr-o atare perspectivă. Cu cât înaintăm pe scara istoriei, constatăm cu dezamăgire că nu învățăm nimic din experiența celor de dinaintea noastră. Hitler și Germania nu au învățat din deznodământul primului război mondial. A trebuit să vină al doilea și să nu mai poată fi evitată o catastrofă. “Experientia docet”, experiența altora niciodată nu te învață. E necesar să ai o experiență proprie, doar a ta, trăită pe cât mai multiple planuri: personal, instituțional, național chiar. Mie îmi este clar că nu învățăm mai nimic din greșelile celorlalți. Bătălii sunt peste tot. Focare de război sunt peste tot. Noi aveam o relație extraordinară cu o țară pe care nu vreau să o numesc. Se conturase, am și semnat o colaborare extraordinară, vă spun, pentru Universitate, și ca mobilități de studenți, de cadre didactice, și pe linie de cercetare. O țară care se află în război. Nu direct, ci indirect este în război. A

murit un proiect. Cel puțin, deocamdată. Este foarte mare păcat. Bătăliile acestea, indiferent în numele cui se poartă, au, întotdeauna, un țel. Fie că este imediat, fie că este unul de perspectivă. De aceea, este foarte greu și nici nu aș vrea să fac asta niciodată, să mă refer la bătăliile altora. Eu am bătăliile mele. Poate cea mai dură bătălie este cu mine însămi. Eu am o bătălie foarte serioasă cu mine. De aceea, nici nu am timp să am cu ceilalți. Cu ceilalți am o relație de suprafață. Chiar mă și gândeam dacă diplomația nu este un fariseism, nu este o ipocrizie? A fi diplomat înseamnă a avea un zâmbet.

- *A permanentiza o mască.*

- Un zâmbet care este, mai întotdeauna, construit. Dacă ai reuși ca diplomația să te reprezinte pe tine, ca om, ar fi extraordinar de bine. Nu ar trebui să îți pui o mască. Am fost cu colegul nostru, profesorul Ionel Funeriu, la o ambasadă asiatică. Am mers să stabilim o relație spre a aduce studenți la Arad, la Universitatea noastră. Am discutat cu domnul ambasador, cu cel care răspundea de învățământ. Am fost foarte surprinsă să discut, după aceea, cu colegul meu despre faptul că amândoi ne comportam la Ambasadă precum în cancelaria noastră, ca profesori, precum la Universitate. Practic, eram noi înșine. Eram într-o atitudine publică, într-o relație diplomatică dar, în același timp, eram noi înșine. Tocmai aceasta este și pledoaria mea pentru a face, în urma unui război cu tine însuși! Să fii mai puțin interesat de războaiele altora și, mai ales, să nu încerci să răspunzi cu o piatră imediat. Când ți se aruncă o piatră, să nu arunci o piatră imediat. Când te gândești la dinte pentru dinte, să nu procedezi la modul acesta. Nu sunt fariseu. Știți că eu spun întotdeauna ce gândesc. Trebuie să te detașezi și să ai răbdare să vezi. Nici nu poți să îți imaginezi că toți cei care mi-au făcut rău de-a lungul anilor au ajuns într-o relație cu mine atât de specială încât, uneori, au fost dependenți, pur și simplu, de o atitudine pe care am avut-o. Înainte de 1989 și imediat după 1990, era o profesoară, pe care nu vreau să o numesc, care mă invidia enorm. Tot timpul scria împotriva mea scrisori anonime. De fapt, și acum ne întoarcem la anonime. Înainte de 1989, erau anonimele semnate cu nume fictive, Georgescu, Popescu sau alții. Acum, anonimele sunt semnate de asociații, de ligi fanteziste, care nu există.

- *Acum internetul facilitează comunicarea, și, poate paradoxal, și comunicarea dolozivă.*

- Băiatul profesoarei respective, despre care începusem să îți relatez – a ajuns să își susțină bacalaureatul în fața mea. Dușmănia pe care mi-o purta mama sa era evidentă. Toată lumea știa. Pentru că eram unicul doctor în filologie din Arad, mulți mă invidiau. „Tot Mihuț! De ce tot Mihuț?” – acesta era mesajul răspândit în toate mediile de profesoara de care îți spuneam. Ei bine, a ajuns ca fiul familiei să dea bacalaureatul cu mine. Cred că nu și-ar fi dorit niciodată să fie în situația aceasta. Dar cum aș fi putut eu să mă răzbun pe copil? Niciodată! Copiii nu trebuie să sufere din cauza părinților. Bătăliile părinților nu trebuie să fie și bătălii care au repercusiuni asupra copiilor. Bătăliile părinților nu trebuie niciodată să se abată, să cadă asupra copiilor.

- *Aminteți de diplomație. Eu cred că omul modern, omul zilei de azi, omul pragmatic care trăiește intens, își face un calcul, evaluează consecințele sincerității și uneori ajunge la concluzia că sinceritatea costă, că, pe termen scurt, îi este dăunătoare.*

- Nu cred. Nu cred că sinceritatea este nocivă. Nu pot să cred acest lucru. Chiar dacă, pe moment, ea nu place...

- *Jignește, supără?*

- Nu. Niciodată!

- *Revoltă?*

- E posibil ca pentru moment să revolte. Să supere. Dar nu, nu jignește.

- *Nu jignește omul superior, dar câți oameni au comportament superior?*

- Sinceritatea nu poate niciodată să jignească. Sinceritatea trebuie afirmată în doze. Într-o doză, să zicem, pentru un om inteligent, într-o altă doză, asumată și aceasta, când te raportezi la un om bogat și care a pierdut relația cu ceilalți semeni. Desigur, sunt și oameni bogați care nu au pierdut

această relație. Dimpotrivă! Ei au rămas apropiați de ceilalți. Dar, dacă ești sincer și spui unui prost că e prost, în mod sigur faci o eroare. Oricum, prostul nu va crede niciodată că e prost, indiferent cine îi va spune acest lucru. Din punctul de vedere al atitudinii față de semenii, omul trebuie să știe foarte bine să nu mintă niciodată dar, în același timp, să nu așeze oglinda tuturor cusurilor celor pe care îi cunoaște și cu care colaborează. Dacă e să așeze oglinda aceasta, ar trebui să o așeze, în primul rând, spre propria-i faptură. Eu mereu sunt nemulțumită că nu citesc destul, că nu scriu destul, că nu am făcut destul. Tot timpul privesc în urmă și mă gândesc dacă am ratat ceva. Sper că toate oportunitățile le-am utilizat, dar mă gândesc că mai puteam să fac destule lucruri. Eu circul mereu cu mașina. Și lumea îmi zice: „Nu te-am văzut demult pe jos.” Dacă merg pe jos, mă întâlnesc cu foarte mulți oameni și, aproape toți, au să îmi spună ceva. Despre copii, despre părinți, despre o situație, o posibilă altercație pe care aș putea să o am, despre dușmănia cuiva față de mine, despre ceea ce s-a întâmplat în relația cu noi. Distanța de la teatru până la primărie, de câteva sute de metri, o parcurg de multe într-o oră, pe jos. Dacă merg cu cineva, oamenii nu mă opresc, pentru că sunt însoțită. Dar, dacă merg singură pe stradă, în mod absolut sigur mă întâlnesc cu oameni care sunt foarte drăguți, sunt foarte amabili, sunt oameni cu care am avut o relație specială sau poate nu am avut o relație specială înainte, dar care simt nevoia să converseze. Eu sunt un om foarte deschis. Nu pot să îi resping. Nu pot să spun: „Mă grăbesc!” De exemplu, când am venit la tine la televiziune, m-am întâlnit cu un coleg pe care nu l-am văzut de foarte mulți ani. El a venit, din tot sufletul, să îmi zică: „Mă bucur că după atâția ani ne revedem!”, fiind aceeași generație. Dar eu aveam o întâlnire la televiziune. A trebuit să rup această, posibilă, convorbire. Revin, spunând că omul trebuie să rămână foarte aproape de oameni. Omul nu trebuie niciodată să piardă relația cu ceilalți.

- Care socotiți că ar fi cel mai mare prieten și cel mai mare dușman al omului?

- Cred că cel mai mare dușman al omului este rutina. Un om care trăiește în rutină, este un om bătrân la douăzeci de ani. Poți să fii om bătrân la douăzeci de ani, cum poți să fii un om tânăr la optzeci de ani. De exemplu, în India, președintele universității pe care am vizitat-o, avea optzeci și nouă de ani. Când am intrat la el în birou – avea o întâlnire

oficială cu noi, trei reprezentanți ai Universității noastre – președintele avea peste tot prin birou dosare așezate pe jos. Lucra. Pentru el nu a fost niciun fel de problemă. Era un important profesor universitar, președintele unei Universități care mergea foarte bine. Nu a avut niciun fel de probleme de inhibiție în a ne primi într-un birou, e adevărat, mare, dar un birou care avea pe jos dosare, hârtii, documente, cărți. Erau așezate pe biroul plin și pe lângă birou. Avea optzeci și nouă de ani și spunea că absolut toate hotărârile care se iau în Universitate, dorește să le coordoneze și să le știe.

- *Aici revenim la filosofia sartreiană, „Omul, ca proiect. Omul care se construiește. Omul care se face.”*

- El s-a construit ca atare. Dar a fost și un dușman puternic al rutinei. În fiecare zi mergi la serviciu. Dar nu poți să faci în fiecare zi același lucru. Eu predau gramatică de zeci de ani. Credeți-mă că niciodată nu predau o lecție la fel. Am acelaș subiect la două grupe, la doi ani. Îl încep de la mijloc, de sus în jos, de la capăt. Nu aș putea să predau același lucru. Nu aș putea să vorbesc despre o temă în aceiași termeni, de două ori. Tocmai frica aceasta pe care trebuie să o avem în noi în privința rutinării, a plafonării, aceasta este adevărata frică. Sigur că există și frica de hoți, frica de a nu îți pierde locul de muncă, frica de a nu îți supăra șeful, de a avea o relație cordială pe o linie oficială. Dar cred că frica cea mai puternică este tocmai această frică despre care vă spuneam și care poate să fie extrem de profundă și chiar dăunătoare. Să trăiești în rutină, să ai o viață în familie de rutină, să ai același mers rutinat, aceleași conversații de rutină, aceleași discuții de complezență, poate fi terifiant!

- *Nu sunteți o persoană cu tabieturi?*

- Tabieturile sunt mizerabile! Oamenii zic: „Îmi respect tabieturile.” Tabietul nu este altceva decât o rutină în care cazi și care este, poate, un loc călduț, un mod de a te complăce într-o existență facilă, trasată cu echerul.

- *Un automatism care te ține captiv.*

- Și din care cred că nici nu vrei, îți e lene să ieși. Te gândești că este mult mai bine să rămâi acolo, pe calea ta călduță, bătătorită...

- *Din lipsa de sinceritate despre care discutam la un moment dat, se scurge, ca o zeamă rea, obediința. Este o noțiune despre care noi am discutat deseori, în privat, atunci când îmi spuneai că dacă este o însușire care vă repugnă la oameni aceasta este obediința.*

- Ai pus punctul pe „i”. Vorbind despre om, trebuie neapărat să facem trimitere la obediință. De ce, oare, omul este obedient? El este născut, în fond, drept, vertical, deși are tendința de a sta mereu în genunchi. Nu însă ca să se roage. Dacă ar sta în genunchi pentru credință, ar fi un lucru extraordinar. Este omul public altul față de omul profund? Omul profund, omul dinlăuntru, este omul care îl înjură pe șef, care, practic, se referă la el, direct, tranșant, cu deferența respectivă. Nu cu strângere de mână. Nu cu o aplecare a coloanei. Dar nici cu vorbe de o grosolanie jignitoare în aprecieri. Poți să îți exprimi opinia despre cineva și foarte discret. Căci în momentul când o faci grosier, este cumplit.

-Sunteți, probabil, o persoană frecvent complimentată.

-Dacă stau să mă gândesc, cred că mie nu mi s-au mai făcut complimente de decenii, nu însă că nu mi-ar plăcea, ci pentru că pur și simplu am tăria, toată lumea știe acest lucru, să nu le accept. Știu că în momentul când cineva îți face un compliment, neapărat urmează să îți și ceară ceva. Sunt cazuri când și laudele se fac într-un mod grosier. Ori de câte ori le aud că se rostesc în jurul meu, le tai din prima clipă. Am oroare de fariseism, am oroare de cultul personalității. Am fost oripilată, de-a dreptul, când un sculptor din Arad mi-a adus un bust cu chipul meu, sculptat cu ajutorul imaginilor de pe internet.

- V-a realizat o sculptură în bronz?

- Mi-a realizat o sculptură în bronz fără să îi cer. Așa că m-a pus în fața faptului împlinit. Să nu crezi cumva că a făcut-o din admirație pentru mine, ci dintr-un interes, evident, cu conotații pecuniare. Pentru că atunci când mi-a adus bustul s-a și grăbit să facă decontarea. Bronzul a costat foarte mult și omul spunea că dacă nu îi plătesc munca de creator, repet, era un sculptor cu cotă în Arad, atunci să îi plătesc măcar costurile bronzului și gipsului.

- *Materialele.*

- Nu știu ce materiale a însemnat un bust. Îmi spunea că alte persoane din Arad au nu știu câte busturi și s-a gândit că nu se poate să nu am eu un bust. Pentru mine, bustul acela a însemnat o foarte mare problemă. Ani de zile l-am ținut sub un dulăpior, cu fața spre perete. Se întâmpla, uneori, să vină cineva să întrebe: „Ce se întâmplă cu...? De ce îl țineți cu fața spre perete?” După aceea, mi-am zis: „Unde să îl pun? Să îl pun în pivniță?” Până la urmă, l-am dus la Miniș, unde am o casă de vacanță, și l-am așezat într-un colț, spunând că este o sculptură despre o actriță, fără să spun, bineînțeles, care este numele ei. A constituit o mare problemă pentru mine. Să ți se facă un bust în timpul vieții mi se pare o profundă jignire. Să ți se aducă elogiu, să ți se facă un film despre activitatea ta, în timpul vieții, să ai festivități care să te gratuleze pe tine, mi se pare o tristă și lamentabilă injurie la adresa mea. Este extraordinar să simți o apreciere pe care nu ți-o spune nimeni, la modul direct. Aprecierea aceasta o simți atât de bine și îți cade ție bine, ca om, dacă vine de la un om în care crezi, dacă nu este spusă. Ea este una simțită, este una pe care o urmărești. De ce să fim necinstiți, să spunem că nu suntem interesați de feed-back-ul pe care îl avem într-o colectivitate? Este absolut firesc să fim atenți la relația noastră cu cei din jur și la faptul că avem sau nu un ecou când este vorba de cei din jur. Dar nu acesta este feed-back-ul la care țin. Până să ne întâlnim, citeam despre portretele pe care le-a făcut Iorga. Iorga dăduse câteva titluri „Omul de bine”. Sintagma aceasta a devenit limbă de lemn după 1990. Înainte de 1989 nu se auzea de omul de bine. În volumul „*Oameni care au fost*”, Iorga se referă în vreo patru-cinci titluri la „omul de bine”. Oameni, nu persoane, nu personaje, adică oameni, oameni care nu au trăit degeaba, ci au lăsat ceva temeinic în urma lor, de durată. Iorga, în evocările pe care i le-am citit de vreo patru-cinci ori, când vorbește despre bine vorbește despre oameni ce au făcut bine. Chiar și buna cuviință, în accepțiunea lui, este un lucru de bine. Chiar o construcție era un lucru de bine. Iorga este extraordinar! Este un gazetar nemaipomenit. Dacă ar fi să citim publicistica lui Iorga, care acum a apărut, în sfârșit, în ediție definitivă, am rămâne fascinați. (Au apărut trei volume, în ediție definitivă, și din punctul acesta de vedere eu aduc o laudă lui George Constantin Păunescu, căruia urmează să îi trimit o scrisoare de felicitare, pentru că a sponsorizat, a susținut publicarea acestor cărți.

Oamenii care au bani, asta ar trebui să facă. Din acest punct de vedere, Consiliul Județean și Centrul Cultural Județean Arad au un merit cu totul special: faptul că susțin, în plan financiar, proiecte culturale care sunt foarte importante pentru Arad și care vor rămâne. Este extrem de important a fi susținute și evenimente privind spectacolele de folclor, de teatru, de factură religioasă). Cărțile rămân!

- *Într-un alt plan al discuției, admiteți că ați avea răutățile Dumneavoastră?*

- Recunosc că am și eu răutățile mele, în special în momente de sinceritate. Am răutăți când văd oameni gomoși, plini de importanță, confecționați după tipare la modă, încât mi-ar face plăcere să am un ac cu care să îi înțep. Vei vedea cât de repede pedestalurile rămân goale. Nu dintr-o dată, ci încet-încet, precum spunea ducele de Rochefoucauld: „Vedeți virtutea?! Virtuțile se pierd în interes.” Deci, întâi omul este virtute, dar după aceea virtutea omului se metamorfozează în interes, își schimbă părul, cum se zice, sau se pierde precum valurile în mare.

- *Apropo de interes. Caragiale pune în gura unui personaj al său expresia: „Iubesc trădarea, dar urăsc pe trădători.” Cum vedeți acest postulat?*

- Caragiale este cel mai mare creator de viață pe care l-am avut, noi, românii. Avea perfectă dreptate criticul când spunea acest lucru. El a creat viața, pornind de la viață și întorcându-se la viață. Caragiale stătea la Gambrinus sau în restaurantul pe care îl avea în gara din Ploiești, sau la Capșa. Stătea de vorbă cu mesenii, cunoștea omul dincolo de omul public. Amestecându-se prin oameni, avea o putere extraordinară de a sesiza caracterele. Radiografia omul în cele mai adânci și intime resorturi ale sale. Caragiale a intuit magistral că întotdeauna vor fi trădători, întotdeauna vor fi oameni care să iubească și trădarea și trădătorii sau să urască trădarea și să iubească trădătorii. „Trădare, trădare, dar să știm și noi!” El a văzut că ceea ce rămâne, dincolo de jungla cotidiană, sunt în primul rând caracterele și iar caracterele. În politichia românească întotdeauna găsești un Cațavencu care plânge, vorbind despre țărișoara sa. Întotdeauna vei găsi un polițist corupt și obedient, precum Ghiță Pristanda. Întotdeauna vei găsi un funcționar care să

numere steagurile puse la primărie. Întotdeauna vei găsi un Agamiță Dandanache, superficial, prost și ridicol, în realitate mai canalie decât oricare alt politician. Iată de ce ni se pare astăzi atât de actual omul lui Caragiale. În fond, acesta este omul în general, omul cu lumini și cu umbre, cu trădări și cu iubiri. Omul care transformă un exercițiu de admirație în unul de dezavuare. Nimeni nu se mai miră că ipocrizia poate să stea alături cu declarația de apreciere, de satisfacție intelectuală, că bunele intenții, de foarte multe ori, se confundă cu interese dintre cele mai meschine.

- *Aveți numeroase experiențe personale. Cred că vă este ușor să aducem discuția într-un plan uman legate de trădare și trădători.*

- Eu am avut ocazia să am parte de foarte multe anonime înainte de 1989. O să-ți pară curios, dar unele dintre ele aparțineau actorilor. Când scriam bine despre ei, aveam liniște. Când îi criticam, și făceam o critică destul de severă în revistele la care colaboram, întotdeauna urmau reclamații la Comitetul Central, la Elena Ceaușescu, uneori semnate cu nume reale, alteori cu nume ce nu existau. Astăzi au revenit în avalanșă anonimele. E foarte interesant că generația de patruzeci de ani a învățat foarte repede să facă anonime. A învățat foarte rapid să se așeze în spatele unor asociații care nu există, a unor ligi care nu există. Nimic mai mizerabil! Sigur că aceasta este o meteahnă a nației noastre, o meteahnă pe care am moștenit-o din duplicitatea pe care o aveam înainte de 1989. Dar acum, în 2014, să vii mereu cu aceeași întoarcere la metodele de a denigra, în spatele anonimatului?! Am oroare de acest lucru! Eu îi admir teribil pe cei care îmi spun în față adevărul. Să știi că niciodată nu mă supără adevărul. Ieri mi-a spus un coleg că a aflat că cineva din Arad, fără să dau nume, ar fi dispus să dea absolut oricâți bani, o sumă imensă, să scape de mine, ca om aflat la conducerea Universității sau, în sfârșit, în boardul Universității noastre. Mi-a spus-o foarte confidențial. Că a aflat, știe precis. Vreau să îți spun că nu m-a surprins deloc acest lucru. Și nu a ajuns deloc la sufletul meu. Cunosco natura umană. Știu acest mod de a te raporta la alții. Cred că noi trebuie să depășim aceste mizerii. Când era campania de presă împotriva mea, ajungându-se să se spună că m-am autoplagiat, cum aș fi putut să sufăr dacă puneam la suflet asemenea mizerii? Dar îi dezavuez, îi disprețuiesc profund pe cei care nu au curajul să se semneze. Da, eu, Lizica Mișuț, spun despre tine că ești în felul în care cred că ești și chiar mă manifest ca atare.

Dar să ai curajul să pui un premiu în bani pe capul cuiva: „Scăpați-mă de Mihuț, de la conducerea Universității!”, mi se pare un lucru îngrozitor. Și, mai ales, nu ai curajul să ieși în agora să spui asta cu voce tare. În fond, care este vina mea? Este vina că am adus un patrimoniu important statului român. Patrimoniul statului român a fost aproape vandalizat după 1989. Oamenii s-au îmbogățit luând de la stat ceea ce era de luat, ceea ce puteau ei să ia. Ei bine, eu și colegii mei, Universitatea noastră a readus la stat ceea ce i se luase de către unii întreprinzători. Faptul că am adus statului român și nu mi-am adus mie, personal, o asemenea bogăție, faptul că universitatea noastră are un patrimoniu de 48 000 metri pătrați, nu poate fi iertat. Chiar îmi ziceau unii: „De ce te străduiești atâta pentru instituția aceasta care, în fond nu este a ta?!” În momentul în care plec din universitate, toate rămân acolo, în continuare. Pe de altă parte, nu pot fi iertată pentru că spun ce gândesc. Crede-mă că a meritat să muncesc și voi munci toată viața, până în ultima clipă existenței mele, să îmi apăr dreptul de a spune ce gândesc. Acesta este marele meu câștig. Cred că este unicul câștig important, fundamental, pe care îl am până la vârsta mea. Este dreptul pe care l-am avut și înainte de 1989. Nu chiar la nivelul de acum dar, totuși, mi l-am manifestat. Este un drept pe care îl apăr și la care țin, și la care nu voi renunța niciodată, cu orice fel de risc. Niciodată nu mă voi uita în ochii cuiva, să spun: „Ești inteligent”, când de fapt eu sunt convins că nu este. Niciodată nu voi spune altceva decât gândesc!

- *Ce credeți că justifică apetitul față de delațiune?*

- Orgoliul exacerbat. Se știe că atunci când ai bani devii de regulă și foarte orgolios. Un om sărac are orgoliul de a trăi mai bine. Un om sărac care are o cameră, are orgoliul de a avea două. Orgoliile mici sunt de înțeles. Orgoliile mari sunt orgoliile păcătoase și păguboase. Orgoliul de a fi membru în asociația cutare, de a fi membru în academia cutare, de a fi recunoscut de cutare sunt nimicitoare pentru tine, ca om. Câteodată mă gândesc cât de nefericiți trebuie să fie oamenii dominați de astfel de orgolii. În interior nu au decât porniri către dușmănie și ură, iar în exterior etalează o sobrietate contrafăcută, afișează un chip încrâncenat, plin de importanță, ca și când mereu ar vrea să spună “uitați-vă cine sunt eu”! Vor parcă mereu să se vadă pe ei cât de importanți sunt. Pe trupul omului, pe chipul omului se citește foarte mult sufletul. Să ne propunem să facem un exercițiu. Un om

normal are o față senină, exprimă prin vorbă ceea ce este și simte, ceea ce se află în sufletul lui, este un om care se deosebește net de omul crispat, întotdeauna arogant, sobru, dar o sobrietate care impune, o sobrietate care se citește pe chip, care este construită, este întotdeauna preocupat.

- *Întotdeauna preocupat să transmită importanța propriei sale persoane.*

- Totdeauna nemulțumit față de ceilalți. Întotdeauna dezbină pe ceilalți ca să conducă. Pentru că e mult mai ușor să conduci dacă dezbinii. Un mare lider este liderul care conduce în armonie. Aceasta este marea artă a conducerii, să poți să te manifesti ca lider într-o armonie cu cei din jur. Este foarte ușor să dezbinii și să conduci prin dezbinare. Un conducător adevărat își construiește o relație cu el însuși și apoi și-o afirmă într-o directă și nemijlocită raportare la cei din jur.

- *Să înțeleg că Dumneavoastră nu sunteți o ființă vanitoasă?*

- Ba da. Am vanități!

- *Ce vă măgulește?*

- Sunt un om sincer. Absolut sincer! Am vanitățile mele. Pe mine nu mă ating banii. Sigur, este foarte bine că îi ai. Nu mă ating nenumărate case. Sigur că dacă le ai, este perfect! Pentru mine partea materială, deși nu aș vrea, poate oricând să lipsească. Dacă s-ar întâmpla, prin absurd, să îmi lipsească, nu aș face stop cardiac. Nu în îmbogățire constă vanitatea mea, pe care o recunosc, ci în aceea de a face ceva, de a-mi aduce o contribuție într-un domeniu, fără să îl revendic neapărat ca al meu, care să-mi dea sentimentul că am pus și eu o cărămidă, nepusă de nimeni înainte, la construirea unui edificiu pe care cei ce vin după mine să îl desăvârșească. În ce privește *Istoria Teatrului în Transilvania*, pentru mine era o chestiune de vanitate faptul de a așeza măcar o piatrică, cât de mică, la cercetarea unui domeniu care încă își aștepta o istorie a sa. Sunt mândră că am avut încăpățânarea și tenacitatea necesare pentru a-mi realiza proiectul. În toate abordările de istoria culturii, deci nu numai a teatrului din Transilvania, cred că de acum încolo, în mod firesc, ar trebui să se facă o referire și la modesta mea contribuție. Aceasta este o vanitate. Vanitatea de a fi renunțat la o teză

sugerată de un renumit profesor, conducător de doctorat, Eugen Todoran, chiar cu riscul de a-l supăra, pentru o alta mult mai aproape de aspirațiile și preocupările mele. Am optat deci pentru un teritoriu de cercetare care nu a mai fost investigat.

- V-am întrebat ce vă măgulește. Îmi permit să nuanțez întrebarea. Vă măgulește dacă, de pildă, cineva vă mulțumește, vă este recunoscător? Suntem într-o societate în care recunoștința e tot mai absentă.

- Da, mă măgulește. Dar nu un „mulțumesc” de fațadă, nu unul de spus în agora. Eu am mărturisit, și o fac din nou, că aș fi în stare să mulțumesc în fiecare clipă a vieții mele celor care fac un bine pentru universitate. Eu, Lizica Mihuț, în fiecare clipă aș fi în stare să spun „Mulțumesc!”, un mulțumesc pentru cei care contribuie pentru binele colectivității într-o propășire a universității noastre. Dar, din păcate, se întâmplă tot mai rar să pot să spun un astfel de „mulțumesc”. Numărul celor cărora să le porți recunoștință este într-o descreștere neliniștitoare. Recunoștința nu înseamnă obediență. Recunoștința nu înseamnă să stai cu capul aplecat. Cunosco, de exemplu, un ziarist pe care de-a dreptul îl detest. Ori de câte ori te întâlnește, se apleacă până la pământ. E un duplicitar, un prefăcut, un cameleonic odios, știe bine ce atitudine să adopte în orice împrejurare pentru a linguși. Nu o recunoștință de felul acesta îmi doresc! Când ai recunoștință față de cineva, nimeni și nimic nu te obligă să fii obedient. Nu trebuie să îi mulțumești tot timpul și să faci o mie de plecăciuni pentru a-ți exprima prețuirea față de cineva! Știi care este cel mai important mod pentru mine de a mi se arăta recunoștință din partea unui colaborator al meu, la formarea căruia am contribuit și eu puțin? Atunci când îl văd cum crește, se împlinește și devine o personalitate. Sigur că meritul este al lui, al celui care a muncit, a trudit și s-a impus, dar faptul că am avut și eu un rol într-un moment delicat al desăvârșirii unei existențe, fie oricât de mic ar fi rolul, îmi dă un sentiment inexprimabil de satisfacție și mândrie. Mă face să mă gândesc la toți cei care m-au ajutat să ajung ceea ce sunt. Recunosc că și eu am avut și am modelele mele la care mă voi referi mereu și nu voi obosi nicicând să spun ce mult le datorez și ce mult mă raportează la ele. În primul rând îi am în vedere pe marii mei profesori. Recunoștința mea față de ei este măsura în care am reușit să demonstrez, prin ceea ce am realizat și ceea ce voi realiza, că am făcut tot ce mi-a stat în putință să mă impun ca

personalitate umană, în general, și ca personalitate în domeniul meu de activitate, devenind respectată și apreciată. Recunoștința este, în fond, un mod de a spune „mulțumesc”. Da, aceasta este adevărata recunoștință. Eu spun într-un anumit mod „mulțumesc” ca persoană publică. Însă marele „mulțumesc” se spune fără să rostești cuvântul „mulțumesc”. Tot așa cum marea recunoștință pe care o datorezi cuiva se poate face cunoscută printr-un continuu efort de a te autodepăși.

- *Mă gândeam acum cât de important este ajutorul pe care îl primești în viață. Deși nu este suficient. Și aici îmi vine în minte un citat despre faptul că „omul se poate înălța cu aripile altcuiva, dar nu poate zbura”.*

- Îmi place așa de mult aserțiunea aceasta a lui Blaga pe care ai spus-o! Într-adevăr, omul poate să preia aripile cuiva, se poate înălța, dar cu aripile cuiva te poți înălța puțin. Pentru zbor îți trebuie mult mai mult. Îți trebuie cu totul altceva. Ce înseamnă aripile? Înseamnă „pile”, înseamnă relații, înseamnă că ești fiul cuiva, înseamnă că ești nepotul cuiva, finul, nașul, o relație de familie. Eu sunt foarte atentă la ce se întâmplă în jur. Urmăresc destinele celor cu care lucrez și nu numai destinele lor. Îmi place să observ natura umană. Îmi place să îl observ pe om, îmi place să îl studiez dincolo de aparențe, să citesc ceea ce se întâmplă cu omul și în sufletul omului. Nu cred și nu am observat vreodată ca un om să facă o carieră pe termen lung, să realizeze acest zbor cu aripile altcuiva. Este imposibil! Ca să poți să zbori și ca să poți să faci o carieră de succes, ca să poți să te afirmi la modul fundamental, trebuie neapărat să ai propriile tale aripi. Sigur că aceste aripi sunt, poate, frânte, jumulite, ușor murdare, ușor îngălbenite. Nu sunt aripi imaculate, sunt aripi de trudă. De plânset, uneori, de jale, de mâhnire, de supărare, de iubire, de satisfacție, de bucurie intelectuală. Cred că bucuria intelectuală este extrem de greu de exprimat în cuvinte. Dar aceste aripi îți dau sentimentul că zborul tău este, în fond, un zbor fără sfârșit.

- *Aripile acestea cred că sunt completate, sunt revigorate mereu de lecturi, de școală, de educație, de cultură.*

- Cred că una dintre cele mai teribile satisfacții pe care le poate avea un om este lectura. Lectura este un loc în care te poți regăsi pe tine. Când

vin de la serviciu, când reușesc să ajung acasă, în mod sigur am o carte de citit, în mod sigur câte una nouă în fiecare săptămână, dacă nu în fiecare zi. După ce citesc câteva pagini, uit total de ceea ce s-a întâmplat peste zi și merg deja într-o altă zonă. Este extraordinar! Lectura îți dă o satisfacție intelectuală pe care cei care se află pe internet poate nu o înțeleg. Eu nu pot să citesc mult pe computer. Sigur că citesc în fiecare zi presa. Sunt obligată să fiu la curent cu ceea ce se întâmplă. Mai ales presa de învățământ o urmăresc cu atenție. Este o cu totul altă plăcere, o cu totul altă satisfacție în momentul în care atingi foaia de hârtie, momentul în care o reiești, o revezi, scrii chiar câteva cuvinte pe marginea textului. Sunt satisfacții pe care omul le are și despre care alții ar putea crede că sunt derizorii. Ar putea crede că sunt doar de circumstanță, că nu sunt de substanță și nu sunt reale.

- Mi-a scăpat un amănunt și trebuie neapărat să vă întreb, pentru că este semnificativ în economia discuției noastre. Credeți în prietenie? Aveți prieteni?

- Este o întrebare foarte grea. Cred din tot sufletul în prietenie, dar am puțini prieteni. Nu este un paradox. Cred într-o prietenie declarată. Prietenii sunt prietenii pe care le declari. Nu cred în prietenii ascunse. Ești cu cineva între patru ochi, îi spui că ești prieten. Când ai ieșit în Cetate, când te afli în agora, îi dai două lovituri sub centură, în numele prieteniei. Italienii au acest dicton: „Una amicitia declarata”. Chiar cred în amicitia declarată, chiar cred în amicitie, dar am extrem de puțini prieteni la care țin, la care mă raportează. Cred mai degrabă că așa putea vorbi despre nu de o prietenie ideală, ci despre felii de prietenie care, dimpreună, realizează prietenia.

- Prietenii dumneavoastră sunt probate în timp?

- Absolut.

- Sunt de anduranță?

- Toate prietenii trebuie certificate de timp. Timpul este brutal și teribil de sever. Numai privirile lui sunt atât de severe și de brutale! Numai el este în măsură să parafazeze o prietenie. Prietenia care se ivește peste noapte este o prietenie care se stinge foarte repede. Eu regret foarte mult că

am avut în anturajul meu oameni în care am crezut și care m-au decepționat foarte tare după aceea. Nu de puține ori m-am aruncat în prietenii pe care le regret. Nu vreau să mă refer mai mult la ele. Adeseori oameni pe care îi consideri prieteni și în al căror cuvânt crezi te pot influența și duce la dezastru. De aceea întotdeauna trebuie să fii atent la tot și la toate. Fiind atent mai ales la ce se întâmplă cu tine și cu cei din jur, vei ști întotdeauna să spui nu, vei ști să te retragi dintr-o amiciție care nu te reprezintă. Un prieten adevărat este un prieten care îți spune adevărul. Întotdeauna să ne ferim de oamenii care ne laudă și întotdeauna să fim aproape de oamenii care au atitudine critică față de noi. Nici nu vă imaginați ce mult îi apreciez pe oamenii care îmi spun adevărul în față, pe oamenii care îmi spun că am greșit. Chiar dacă nu îmi spun direct, dar au altă opinie decât cea pe care o am eu, sunt bucuroasă să pot prelua idei, emoții, trăiri, atitudini pe care le au ceilalți. În fond, fiind mereu deschis spre alții, te construiești continuu pe tine însuși.

- De ce anume credeți că ar avea nevoie omul, cum să se abordeze pe sine pentru prezent și pentru viitor?

- Un om, ca să își dea adevărata măsură, trebuie neapărat să aibă un ochi deschis în prezent și altul în viitor. În același timp, ambii ochi e necesar să se întoarcă, din când în când, și spre trecut, dar nu pentru a trăi într-o zonă pe care ai abandonat-o demult, ci pentru a învăța din erori. Se învață nu numai din marile întâmplări ce au avut loc înaintea ta, ci chiar și din cele mici. De aceea e important să fii implicat plenar în prezent, dar cu condiția ca și în viitor să te implici la fel de plenar!

Colegii postliceale

- *A apărut o nouă Lege a educației, urmând să intre în vigoare în această toamnă, cu modificări importante pentru cei care profesază în învățământ, fie el preuniversitar, fie universitar. Este o temă de discuție extrem de actuală, la ordinea zilei. Înainte de a intra însă într-un subiect atât de dificil, având în vedere și vârtoarea evenimentelor de la Universitatea „Aurel Vlaicu”, care culminează în această perioadă cu susținerea disertațiilor, cu examenele de licență, dați-mi voie să vă întreb cum v-ați început ziua?*

- *Da, este adevărat, e o perioadă foarte, foarte plină la Universitate, dar mi-am început ziua cu patruzeci de bazine de înot. Îmi place foarte mult să fac mișcare, știu că și tu faci mișcare, mi-ai spus că ieri ai alergat zece km. Este extraordinar. Eu pledez de mult și cu consecvență pentru mișcare. De ce? Pentru că începi cu totul și cu totul altfel o zi de muncă dacă, iată, ai plăcerea să faci sport dimineața. În fond nu este doar o plăcere, ci și o ambiție, poate și o încrâncenare de a nu renunța nici chiar dacă ți-e lene, chiar dacă plouă, chiar dacă ai avea altceva de făcut.*

- *Înțeleg că vă începeți dimineața cu un efort deosebit și apoi o continuați cu un alt efort, într-un alt registru. Cum reușiți să faceți patruzeci de bazine? Care e sursa energiei dumneavoastră?*

- *Nu mi se pare un efort extraordinar. Este o atmosferă foarte plăcută, sigur că mai sunt unii care nu au șapte ani de acasă, se manifestă într-un fel sau altul necuviincios, stropesc, agresează verbal, dar nu îi bag în seamă, importantă este mișcarea, important este că suntem doi deja care*

pledăm pentru mișcare. În Arad sunt câteva bazine de înot, săli de performanță, poate doar de inițiere, încât pentru mine ar fi o impietate să nu profit de asemenea șansă. Cred că mișcarea este mult mai eficientă dacă se face mai ales la început de zi. Nu lasă oboseala să pună stăpânire pe tine oricât de grea ar fi ziua cu care urmează să te confrunți. De exemplu, ieri a fost o zi cu doctorate, cu susținerea examenelor de master, de licență, disertații, însă nici o clipă nu am acuzat, deși am stat până seara târziu în Universitate, lipsă de formă, nici intelectuală, nici fizică. De altfel, nu se arată a fi mai ușoară nici perioada care va veni. Gândește-te că, între altele, se apropie cu pași rapizi examenul de admitere

- Înainte de a vorbi despre admitere aș vrea să discutăm tocmai despre această perioadă aglomerată, importantă a Universității, de susțineri de lucrări de licență, de disertație la masterat, văzute prin prisma Dumneavoastră, a conducătorului de lucrări. Cum explicați faptul că toți doctoranzii Dumneavoastră obțin titlurile academice?

- Este adevărat, am deja treisprezece doctori în filologie și mă mândresc cu ei. Trebuie să recunosc însă că la licență și la master sunt puțini care optează pentru mine. Nu știu dacă se întâmplă așa pentru că sunt cumva prea exigentă. Oricum la licență nu conduc decât o singură lucrare, la masterat două lucrări, mult mai puține decât colegii mei. De fapt, opțiunile se fac în funcție de temă și nu de profesor. Desigur mie mi-ar fi greu să mai conduc lucrări de licență și de master în condițiile în care tezele de doctorat, chiar și un doctorat, presupun o muncă extraordinară, atât din partea doctorandului, cât și a profesorului.

- Să spunem că activitatea cadrului universitar, a profesorului universitar nu se oprește aici, pentru că dincolo de coordonare trebuie să deruleze propria cercetare.

- Ai dreptate. Acum lucrez la o carte de gramatică împreună cu inspectoarea de limba română, Diana Achim, cu care am mai colaborat. De asemenea, am în atenție, asta datorită inițiativei tale, și o carte de interviuri. Pe lângă elaborarea acestor cărți nu uit însă nicio clipă de managementul universitar și nu în ultimul rând de examenele care se derulează.

- *Acum toate privirile sunt ațintite asupra bacalaureatului, și nu fără motiv. Ce părere aveți despre tentativele de fraudă despre care se vorbește atât? Ce opinii aveți prin prisma celui care conduce o universitate despre scandalul din învățământul preuniversitar care, din păcate, are în centrul său Aradul?*

- *Îmi pare rău că Aradul se află în miezul unor discuții care nu ne onorează pe cei din această zonă. Eu cred totuși că sunt cazuri izolate. Nu cred că se poate vorbi despre o corupție la nivel de județ sau o corupție la nivel de Arad. Sigur că justiția va face dreptate, că procuratura împreună cu poliția își vor face datoria și vor lămurii lucrurile. Nu se poate altfel. Nu exclud posibilitatea că ceea ce s-a întâmplat la Arad ar fi putut să se întâmple în oricare dintre județele țării. Este vorba de un fenomen cu tendințe de ordin mai general. Adică ce se întâmplă la nivel micro în învățământul preuniversitar se întâmplă la nivel macro în societatea românească.*

- *Trebuie să remarcăm inventivitatea elevilor, care se „înarmează” cu stilouri sau cu pixuri cu cameră video încorporată, ascultă rezolvări la căștile pe care le pun în urechi.*

- *Da, astea mi se par chiar inovații, dar nu e bine, iarăși, să generalizăm. E vorba doar de câțiva dintre elevi.*

- *O schimbare de direcție, cum s-ar zice, de la fițuică la pixul cu cameră video.*

- *Bine, până la urmă tot fițuică este doar că venită pe alte canale. Dar, repet, sunt cazuri izolate, nu putem generaliza, nu putem vorbi despre un învățământ preuniversitar care se află într-un anume impas. Am apreciat foarte mult poziția ministrului Pricopie care, aflându-se într-o vizită la Arad, a stat în universitate de dimineața până la cinci seara, o zi plină, nedându-se bătut până nu a văzut toate spațiile de care dispunem. Ei bine, mi-a plăcut enorm și ideea lansată de Domnia sa, o idee pe care o susținem de câțiva ani, și anume aceea că la noi există un singur învățământ, învățământul românesc ca parte a învățământului european, că nu se poate privi la modul disociat învățământul preuniversitar și învățământul universitar. Dimpotrivă, e vorba de două zone care funcționează numai împreună. Dacă astăzi*

învățământul preuniversitar se află în impas atunci, fără îndoială, în impas se va afla mâine și învățământul superior. Noi privim cu mult optimism, cu încredere, cu multă responsabilitate spre învățământul preuniversitar, îi așteptăm pe viitorii absolvenți de bacalaureat la Universitatea noastră, îi așteptăm să termine cu bine examenul. Sigur că sunt tentată și eu să fac o anumită critică, fie că mă refer la bacalaureat, fie la evaluările de pe parcursul anului, aceluia care elaborează subiectele. Dau un exemplu. La clasa a doua la germană ca limbă maternă s-a dat un text din apicultură. Or, aici, se știe, intervine limbajul științific, limbajul tehnic, limbajul unei profesii sau chiar a unei specialități.

- *Despre apicultură, copiii de șapte - opt ani?*

- Da! Lor li s-a dat un text despre apicultură. Și exemplul meu are în vedere elevi foarte buni, de la Școala generală „Aurel Vlaicu”, o școală excepțională, în care întâlnirea cu frau sau cu învățătoarea este prilej de bucurie. Ei bine, acești copii, repet elevi în clasa a doua, au fost profund dezorientați când s-au trezit că trebuie să traducă un text despre apicultură abundând de termeni de specialitate pe care ei nu aveau de unde să îi știe.

- *Dincolo de faptul în sine rămâne descurajarea lor, demotivarea lor.*

- Profesorii în domeniu spuneau că textele de clasa a VI-a au fost mai ușoare decât cele de clasa a II-a. Din fericire, după evaluare, elevii în cauză au depășit cu ușurință momentul și fiindcă au avut norocul să aibă o învățătoare cu mult tact. Aceasta nu a ezitat să le spună, făcându-i să se oprească din plâns și să uite de supărare, să nu-și facă probleme deoarece textul acela despre apicultură nu era pentru ei, ci că s-a făcut o greșeală. Asemenea erori, sau excese de zel, dacă sună mai blând, se întâmplă, din partea celor ce elaborează subiectele, la toate nivelurile. La bacalaureat unul dintre subiecte a fost, de pildă, viziunea asupra lumii în poezia eminesciană. Desigur, o temă de eseu incitantă, despre care s-au scris tomuri întregi, și se mai pot scrie încă pe atâtea, dar pe care eu o socot mult prea complexă pentru un examen de absolvire.

- *Sau la istorie, ca să vă dau un alt exemplu, să elaborezi un eseu despre diplomația țărilor românești din secolul al XVII-lea.*

- Se pare că aceste subiecte sunt formulate de profesori care nu au prea multe legături cu preuniversitarul. Opinia mea e că subiectele ar trebui să fie făcute de profesorii buni și foarte buni, pentru că sunt foarte mulți asemenea profesori, din învățământul preuniversitar. Ei ar trebui să facă subiectele pentru bacalaureat, iar profesorii din învățământul universitar, dacă va fi necesar, ar putea doar să îi consilieze. În ceea ce mă privește, dacă aș fi invitată să elaborez sau să propun subiecte pentru bacalaureat, spun sincer că m-aș recuza. Nu mai știu ce se petrece la ora aceasta acolo unde eu nu mai lucrez din '91, singura mea legătură cu învățământul preuniversitar constând în participarea la unele festivități la care nu se predă.

- *Doamnă președinte, aici este o întreagă discuție, bacalaureatul este prea greu sau elevul este prea puțin pregătit?*

- Este și... și...

- *La elaborarea subiectelor trebuie să ținem cont de nivelul general al învățământului românesc sau să tindem spre ideal?*

- Eu zic că în primul rând subiectele trebuie să fie elaborate pe baza programei pe care au parcurs-o elevii și nu pentru vârfuri sau pentru olimpici, mai ales că uneori nici aceștia nu pot să le abordeze din perspectiva filosofiei propusă de unul sau altul dintre profesori. În general cei chemați să facă subiectele sunt cei care doresc să impresioneze prin dificultatea rezolvării lor sau alții, frustrați și fără experiență în domeniu. Altfel nu îmi pot explica rațiunea unor subiecte.

Subiectul de la bacalaureat trebuie să fie subiect de cunoștințe medii, să se adreseze studentului sau elevului cu pregătire medie.

De ce? Pentru că pe pregătirea aceasta medie poți să faci o lucrare strălucită și să iei o notă bună. În niciun caz, în condițiile în care bacalaureatul este examenul terminal al unui ciclu de învățământ, nu poți să obții rezultate de top, dacă nu ai o pregătire mai specială, pe subiecte de olimpiadă.

- *Să nu uităm de prima parte a întrebării. Sunt elevii prea slabi sau la nivelul bacalaureatului exigența este prea ridicată?*

- Elevii sunt total altfel decât eram noi. S-au întâmplat mutații spectaculoase în pregătirea lor. Generația mea de cadre didactice, sau cea de dinaintea mea, trebuie să înțelegem nu că învățământul în țară a căzut foarte mult, pentru că această stare a învățământului se află în toată Europa, se află și în America, ci că el s-a adaptat la noile condiții din mileniu al treilea. Elevii de astăzi nu mai sunt cei de altădată. În timpul orelor se uită la ceas, la telefonul mobil, biblioteca nu mai este un ideal pentru ei, cărțile le citesc de pe internet și de cele mai multe ori se mulțumesc doar cu rezumatul. Când cineva se uită la ceas în momentul în care vorbesc, pe mine mă exasperează. Nu mă face să mă culpabilizez că spun lucruri neinteresante, ci îmi dă senzația, ceea ce e mult mai îngrozitor, că pur și simplu nu am partener de dialog. Cunosc, de exemplu, un om politic, o vreme și cu o funcție în administrația instituțională, care mereu se uită la ceas când ceilalți vorbesc. Odată, în sala Ferdinand a primăriei, l-am rugat să nu se uite la ceas în timp ce vorbesc. Era o sală arhiplină, nu știu cum s-a simțit, dar știu că nu m-a iertat niciodată de atunci. Este unul dintre cei care vor avea grijă întotdeauna să mă atingă, nu direct, nu pe față, ci pe la spate, în diverse contexte.

- Vă promit să fiu atent de acum încolo și să nu mă uit la ceas în timp ce dialogăm!

- Te rog să te ții de promisiune! Să știi că în momentul în care te afli la o întâlnire oficială, ori te afli într-un prezidiu, oricum în situația când cel din fața ta vorbește, e o lipsă totală de politețe să te uiți la ceas. Dar să revin la ceea ce m-ai întrebat. Elevii de astăzi au tabletă din clasa I și a II-a, au deja unele cunoștințe pe care mulți dintre noi nu le avem. La fel stau lucrurile și cu studenții. Universitatea noastră face un efort extraordinar, plătim treizeci și șapte – treizeci și opt de mii de euro pe an pentru o bibliotecă virtuală. Pe aceasta poți să o accesezi de acasă cu o parolă și obții pe loc toată bibliografia de top din marile edituri, din marile baze de date internaționale. De altfel, evaluarea unei instituții se face și în măsură de câți studenți și profesori accesează bazele noastre de date. Mie îmi este imposibil să îmi imaginez cu treizeci și opt de mii de euro câte cărți și câte reviste am fi putut achiziționa pentru biblioteca noastră. Noi am preferat să optăm pentru bazele de date internaționale pe toate domeniile. În prezent ne îndreptăm tot mai mult atenția și spre științele socio-umane, în special spre

literatură și filosofie, dar nu numai. Cum am spus și mai înainte, studenții noștri pot sta acasă și citi ultimele cărți în domeniu, ultimele articole, ultimele studii în specializarea lor, de la biblioteca virtuală. Cu un laptop la îndemână pot face același lucru chiar și din metrou, din mașină, dintr-o cafenea, dintr-un hotel sau de oriunde din altă parte. De aceea cred că și noi, dascălii, și când spun „dascălii” mă gândesc de la educatoare și învățător și până la profesor universitar, nu vom putea să nu fim sensibili la mutațiile ce se petrec de la o zi la alta în însăși condiția celor cărora li se adresează învățământul. E imperativ, așadar, să ne schimbăm și noi. Trebuie să venim în întâmpinarea lor cu metode moderne, care să îi intereseze și atragă, să găsim un modus vivendi care să mijlocească o apropiere reciprocă. În fine, dacă am vorbit atâta despre baza de date, o șansă pentru oricine dorește să se dedice serios studiului, atunci mi se pare normal să spun și numele programului, *Anelis +*, un program al învățământului superior românesc racordat la învățământul european.

- *Am aflat de la Dumneavoastră un amănunt deloc neinteresant, care poate nici nu e un amănunt, și anume faptul că pentru doi absolvenți de liceu, proveniți de la Liceul Pedagogic din Arad, care vor promova examenul de bacalaureat, li se oferă prin intermediul Universității „Aurel Vlaicu” o mare șansă pentru o împlinire profesională cu adevărat surprinzătoare. Despre ce este vorba?*

- Da, Ambasada Chinei la București ne-a acordat mai multe burse. Acestea au și fost, în urma aplicațiilor și completării documentațiilor necesare, ocupate deja. Beneficiarii lor sunt doi studenți de la Facultatea de Design, o studentă de la IT, mai exact de la Automatizări și Informatică Aplicată, și două absolvente de la Liceul Pedagogic. Desigur, cu condiția de a-și susține bacalaureatul și de a trece de examen cu bine. Este pentru prima dată când ne-am implicat în obținerea de burse pentru absolvenții liceelor din Arad. Bineînțeles că bursele respective, cele cinci la care m-am referit, asigură în totalitate susținerea elevului, deci masă, cazare gratuită, școlarizare gratuită, dar și contravaloarea a opt sute de lei, adică aproximativ două sute cincizeci de dolari pe lună.

- *Nu știm ce se poate face acolo cu două sute și cincizeci de dolari.*

- Foarte mult, de exemplu, cea mai scumpă masă e de zece dolari, dar și cu cinci dolari poți să mănânci foarte bine, așa că este o sumă bună. Enorm contează însă experiența, aceasta este chiar teribilă, din care nu se exclude nici posibilitatea de a învăța limba chineză. Să nu uităm că astăzi se află la noi trei dintre reprezentanții firmei Huawei, una dintre cele mai mari firme de telecomunicații din lume, care am înțeles că a depășit Samsungul. Oricum, a vrut chiar să îl achiziționeze, dar până la urmă a renunțat. Ceea ce înseamnă că nu mai prezenta un interes. Pentru Universitate este extrem de important că reprezentanții firmei Huawei s-au întâlnit cu profesorii și cu studenții de la Facultatea de Inginerie și de la Facultatea de Științe Exacte. Cinci studenți ai Universității noastre, cu prilejul amintit, au fost aleși, fiind plătiți cu cinci sute de euro pe lună, să facă practică pe perioada de vară, iulie-august și august-septembrie, la firma din București. Deci, la cele cinci burse la care m-am referit se impune să adăugăm încă cinci, acordate de Huawei. Foarte interesant de adăugat este și faptul că cel mai bun dintre ei, la încheierea stagiului de vară, va beneficia de o excursie gratuită de cincisprezece zile (masă, casă, transport) în China. De asemenea, cei care urmează cursurile de limba chineză pe care le-am inițiat la Arad, cei care vor rezista până la capătul acestor cursuri, căci unii au început să se retragă, fiind evident că învățarea limbii chineze cere un efort imens, vor beneficia și ei de training-uri în China.

- Da, un stimulent excepțional.

- Sigur, extrem de tentant, fiindcă este vorba de o întâlnire cu o cultură și o civilizație fabuloasă de-a dreptul.

- Am înțeles că există, pe lângă cei de la Huawei, și alte firme care vin cu oferte interesante pe domeniul ingineriei.

- Da, și mă bucur să pot confirma, o altă companie, de data aceasta germană, oferă posibilități de angajare pentru absolvenții noștri. Astra Rail angajează absolvenți până în anul 2020, deci cu contract 2014 – 2020. Cred că puțini știu că firmele care angajează absolvenți din acest an beneficiază de șase luni de salarii plătite tinerilor de către stat. Firește, cu condiția că, după șase luni, ei trebuie să rămână la firma respectivă, fie de stat, fie privată, ambelor părți oferindu-li-se în felul acesta o șansă. De exemplu, noi

avem în acest an 1500 de absolvenți care pot beneficia de această facilitate. Este un lucru extraordinar că oricare dintre ei, după susținerea examenului de licență sau de masterat, poate să se bucure de susținerea statului cu un salariu mediu pe economie, dar negociabil totodată și cu firma respectivă.

- *Da, vești bune, iată, pentru cei serioși.*

- Vești bune nu numai pentru studenții de la inginerie, pentru absolvenții de la inginerie, ci pentru toți cei care sunt serioși. Eu continui să cred că dacă ești bun, dacă ești foarte bun, vei găsi un loc pe piața forței de muncă.

- *Noua Lege a educației vine să îi ajute, de fapt, și pe cei care nu sunt neapărat scilipitori, care nu sunt cei mai buni. Se vorbește, ca parte a învățământului terțiar nonuniversitar, despre învățământul postliceal. Iată, se revine la învățământul postliceal care înainte de 1990 era dezvoltat la scară largă. Legea spune: „poate fi organizat în școli postliceale, colegii postliceale”, și aici e partea interesantă, „în cadrul liceelor sau în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate”. Cine poate avea, după părerea Dumneavoastră, acces în acest învățământ postliceal? Se pune problema ca asemenea colegii postliceale să poată fi organizate inclusiv la Universitatea „Aurel Vlaicu”?*

- În mod sigur sunt foarte mulți care contestă această deschidere a învățământului superior către cei care nu au bacalaureatul.

- *Deci școlile postliceale se adresează celor care nu au bacalaureatul luat?*

- Se adresează celor care nu au bacalaureatul luat, dar au certificat de absolvire a liceului. Nu trebuie să blamăm însă acest mod de a continua școala, dimpotrivă, ar fi bine să vedem în el și o parte bună, în sensul că bacalaureatul n-ar mai avea o asemenea greutate, nu ar mai însemna un punct terminus pe care dacă nu îl treci nu mai ai viitor, ci te așteaptă drogurile, o viață fără niciun țel imediat.

- *Sau să părăsești țara și să pleci în străinătate, în occident.*

- În sfârșit, oricum nu ai busolă pentru viitor. De aceea Universitatea noastră, cu siguranță, atunci când va fi posibil și legal, va înființa asemenea colegii. Ce sunt ele, de fapt? Sunt forme de învățământ care dau șansa unui absolvent, celui fără bacalaureat, să urmeze cursuri de specializare cu condiția să se înscrie la cursurile gratuite de pregătire a examenului de bacalaureat.

- Tot în cadrul universității?

- Bineînțeles! În cadrul Universității se va beneficia gratuit de consiliere profesională pentru susținerea examenului de bacalaureat. Studentului de la colegiu, pentru că el devine student al Universității, îi revine doar obligația să își plătească școlarizarea pentru anul I, în valoare de 1200 de lei.

- Sunteți pregătiți pentru noua lege a învățământului?

- Suntem pregătiți! Dacă nu ne mișcăm prompt, sunt sigură de asta, nu avem viitor. De aceea s-a și dezvoltat Universitatea „Aurel Vlaicu” la modul care se știe. La două zile de la apariția legii, ca de fiecare dată când suntem în situația de a lua decizii, am convocat o ședință de Senat în care am discutat-o și analizat-o până în detalii. Elevii care nu au susținut examenul sau care au căzut la bacalaureat vor afla ce condiții e nevoie să îndeplinească pentru înmatriculare. Oricum, ei au șansa, dacă obțin calificativele necesare, să treacă în anul doi la facultatea aleasă. Dacă nu susțin examenul de bacalaureat și nu îl promovează, sigur vor fi considerați absolvenți de învățământ postliceal, dar nu vor putea urma o facultate.

- Hotărârea de a se reînființa aceste colegii este un lucru foarte bun, fiind clar că oferă numeroase oportunități absolventului de liceu care nu reușește să ia examenul de bacalaureat. Între altele, acesta are posibilitatea de a rămâne în țară, de a urma în continuare o formă de învățământ și de a nu se pierde într-o muncă necalificată în străinătate. Ce durată ar urma să aibă viitoarele colegii?

- Trei ani la inginerie și doi ani la socio-umane. Durata depinde de numărul anilor de studii la o specializare sau alta. Cel care va hotărî modalitățile de școlarizare este Senatul. La ora la care discutăm, ministerul încă

nu a lansat metodologia pentru universitățile de stat din România. Un lucru este sigur. Colegiile, școlile postliceale deci, nu fac parte din universități, ci ființează și funcționează sub egida și în cadrul universităților. Desigur, foarte important este faptul că un elev de colegiu are șansa de a beneficia efectiv, în vederea pregătirii examenului de bacalaureat, de consiliere gratuită din partea cadrelor didactice ale Universității noastre.

- *Asta, da, e realmente o șansă!*

- Șansa să se pregătească cu profesorii noștri pentru disciplinele de bacalaureat pe care nu le-a promovat sau pentru întregul bacalaureat. Nu cred că trebuie să hulim această inițiativă. Nu sunt de acord cu aceia care s-au grăbit să exclame: „iată ce jos a coborât învățământul nostru, chiar și cel universitar”! De ce să nu le dăm absolvenților de liceu măcar speranța că nu totul este pierdut pentru ei? Sigur, nu susțin că toți au devenit peste noapte mielusei și abia așteaptă să se pună cu burta pe carte. Să ne gândim că poate unii nu au trecut de hopul bacalaureatului din pricina ghinionului, a timidității, că alții au avut anumite probleme sau pur și simplu nu au înțeles ce importanță are examenul și l-au tratat cu superficialitate. Îmi place să cred că sunt foarte mulți interesați să își finalizeze studiile mai ales după ce probabil că șocul insuccesului i-a trezit în al doisprezecelea ceas la realitate.

- *Întrebarea pe care unii dintre criticii acestui nou sistem și-o pun este dacă nu cumva astfel se deschid universitățile către persoane lipsite de o minimă pregătire, care nu au ce să caute într-o facultate?*

- Nu! Un colegiu, dacă va fi tratat în același mod cum mulți au tratat liceul, nu garantează, oricâte eforturi se vor depune din partea noastră în această privință, nici promovarea examenului de bacalaureat și nici intrarea într-o facultate. Eu consider că foarte important e ca acești tineri să fie cuprinși în sistemul de învățământ. În rest, ei trebuie să obțină creditele necesare și să se ridice la pragul minim stabilit de minister dacă nu vor să rămână doar absolvenți de școală postliceală. Așa că nu văd niciun impediment în faptul că în învățământul românesc se va găsi loc și pentru învățământul postliceal. De ce să ne deranjeze acest loc? Am participat, de exemplu, la o întâlnire la Forumul Germano-Român la care erau prezenți toți investitorii din județul Arad, în special firme din Germania. Ei bine, ce

am aflat de la ei? Aproape fiecare spunea că nu are nevoie de o mie și o sută de ingineri, ci doar de câțiva, că nu are nevoie nici de cei fără pregătire sau cu o pregătire minimă, dar că are mare nevoie de forță de muncă de pe palierul de mijloc, încât m-am gândit imediat că învățământul postliceal ar putea umple tocmai acest gol. Sigur, vor fi probabil universități care nu agreează ideea înființării școlilor postliceale, cum vor fi și altele care, dimpotrivă, sunt dispuse să și le asume și organizatoric și profesional. Eu apreciez foarte mult acest sistem, de fapt domnul ministru ne-a și vorbit despre el când s-a aflat la Arad, în sensul că un tânăr poate la optsprezece sau la nouăsprezece ani să nu fie destul de copt, dar la douăzeci de ani poate să gândească altfel. Să știi că maturizarea, câteodată, se produce extraordinar de repede, nu de la un an la altul, ci chiar de la o lună la alta.

- De la experiență la experiență.

- Sigur, un eșec poate să îi prăbușească pe unii. Șansa de a se putea înscrie mai departe la universitate este pentru cei care nu trebuie să abandoneze, pentru cei care se simt frustrați, se simt timorați, se simt inutili. Un examen căzut la optsprezece, nouăsprezece ani te poate dărâma, dacă ai bunul simț și dacă ai o pregătire educațională și morală minimă. Sigur că pe mine un eșec m-ar ambiționa. Întotdeauna un mic eșec, să zic, a fost pentru mine o ambiție în plus. Nu o să uit niciodată, dragă Andrei, momentul în care ai venit la mine în birou, atât de dărâmat, dovadă că ești un om sentimental și de foarte bună credință și îți foarte mult la Universitate, nu o să uit momentul când ai venit și m-ai întrebat de ce nu reacționez împotriva celor care ne denigrează. Pentru mine a fost un moment pe care nu îl uit niciodată și pentru care întotdeauna mă voi gândi cu un gând frumos la tine. Au fost puțini cei care în momentul acela, din presă, au venit spre noi la modul direct. Ei bine, eu am gestionat cum am gestionat acel moment, am tăcut, nu am vrut să intru în polemici, am preferat ca justiția să facă dreptate.

- Nu ați fost reactivă și timpul a dovedit că ați avut dreptate. Eu mă așteptam, totuși, să fi avut o atitudine radicală în fața valului de invective, de acuzații nedrepte cu care s-a încercat demolarea Dumneavoastră. Am reacționat atunci împotriva unui abuz, al unei nedreptăți incredibile!

- Să știi că eu cred foarte mult în justiție, orice s-ar spune despre ea. De aceea mi-am pus speranțele în ea, și s-a făcut dreptate. Într-un alt plan al discuției, îți mărturisesc că ulterior, la inițiativa conducerii Tribunalului din Arad, Universitatea noastră a realizat acolo un sondaj de opinie în legătură cu orizontul de așteptare al arădenilor cu privire la justiție. Cred că nu se întâmplă nicăieri altundeva în România o astfel de inițiativă. Universitatea noastră, prin tinerii noștri colegi, s-a implicat în realizarea unui sondaj sociologic care în mod sigur va fi analizat de magistrații noștri și va reprezenta fundamentul activității lor viitoare! Mă bucură, așadar, această preocupare de profesionalizare a justiției! Este un lucru extraordinar să te intereseze cum este receptată munca ta, mai ales la mize atât de mari. Eu aș putea scrie o carte despre cât de mult am suferit noi, ca instituție, de exemplu, când l-am demis pe fostul rector, în unanimitate, pentru că el ar fi putut duce la falimentul Universității noastre prin dublarea salariilor, scăderea normelor didactice. Noi nu am dorit mărirea salariilor, îți dai seama ce Senat responsabil are Universitatea! Colegii mei nu au acceptat măsurile populiste care în șase luni ar fi închis Universitatea. Ei bine, un magistrat care a fost secretar de comună la Șiria ne dă cincizeci de mii de euro amendă pentru hotărârea unanimă a Senatului! Îți dai seama, nu a luat act de hotărârea Senatului, de autonomia universitară, de faptul că Senatul este organul de conducere al Universității! Sau îmi amintesc de o altă judecătorească care a avut o soluție incredibilă, i-a dat dreptate unui angajat al nostru care nu mai venise de trei sau patru luni la serviciu și după ce am urmat toate căile legale i-am desfăcut contractul de muncă. Magistratul a dispus reîncadrarea sa într-o funcție de director, chiar dacă el între timp se angajase deja altundeva! Sunt cazuri particulare, din care trebuie însă să înțelegem nevoia de profesionalizare a justiției. Eu am o stimă extraordinară față de procurorul care orchestrează cazurile de corupție din învățământul preuniversitar. Și noi am fost controlați de două ori de către DNA, știi foarte bine, opt luni am fost controlați de către ANAF, care a verificat trei sau patru zile numai salariile mele. Am înțeles că era firesc un astfel de control amănunțit la o universitate care a ajuns de la 1.700 de m² spații de învățământ la 48.000 de m², într-o perioadă relativ scurtă, de un deceniu. Discuția cu procurorul care ne cerceta a fost pentru mine un moment special de întâlnire cu un profesionist, un om care la final mi-a strâns mâna și care nu ne-a putut reproșa absolut nimic. Eu am încredere în profesioniști, în

oamenii din magistratură care își fac datoria. Am întotdeauna încredere în justiție.

- După această paranteză revin la ceea ce înseamnă „aerul proaspăt” în învățământul universitar, și mă raportez din nou la colegiile postliceale. Cât de pregătită este Universitatea „Aurel Vlaicu” pentru un astfel de pas?

- Mă bucur că mi-ai pus această întrebare. Noi ne dorim ca Universitatea noastră să aibă colegiu la toate cele nouă facultăți și pe toate specializările, dar numai după ce legea va permite asta și vor apărea normele metodologice necesare. Cifra de școlarizare va fi stabilită de Senat iar actele necesare vor fi comunicate din timp pentru cei interesați. Știi că noi nu punem accentul pe birocrație, suntem foarte deschiși la schimbări, dar în același timp avem în vedere cadrul legal. Nu ne putem grăbi cu aceste colegii, indiferent cât ar fi de interesantă această nouă provocare pentru Universitatea noastră. Eu zic că, odată ce ele se vor deschide, vom avea locuri suficiente pentru toți doritorii. Eu văd aceste colegii ca pe o deschidere a învățământului românesc spre metode de a îi atrage spre educație pe toți cei care nu au reușit să aibă performanțele școlare pe care și le-au propus. De ce să rămână în afara sistemului de învățământ cei care nu iau bacalaureatul?!

- Putem sesiza două direcții. O dată este vorba despre învățarea pe parcursul întregii vieți. iar pe de altă parte o menținere a potențialului uman în țară, prin angrenarea sa în forme de învățământ. Este foarte importantă șansa pe care absolvenții de liceu o primesc, de a rămâne acasă, de a învăța în continuare, de a se pregăti, perfecționa și de a mai încerca încă o dată să susțină bacalaureatul, în loc să emigreze pe undeva prin Germania, Franța, și să îi pierdem definitiv.

- Vor putea veni la aceste colegii nu numai cei care nu au luat bacalaureatul în anul în curs, ci toți cei din promoțiile anterioare. Poate unii au renunțat definitiv la școală, poate unii sunt blazați, decepționați, poate nu mai au tragerea de inimă necesară pentru a susține din nou bacalaureatul și se irosesc prin baruri, cafenele. Mă gândesc că putem recupera absolvenții și le putem pune în valoare aptitudinile. Vorbești, Andrei, despre educația pe

parcursul întregii vieți, și ai perfectă dreptate. Ea nu este rezervată numai unei categorii de cetățeni, licențiaților sau doctorilor; poate fi cu adevărat valoroasă numai dacă îi angrenează pe toți! Universitatea noastră este deschisă pentru astfel de experiențe noi și ne considerăm partenerii tuturor celor care înțeleg importanța perfecționării și profesionalizării.

- Această formă de școlarizare nu ia tinerii din fabrici, nu privează de forță de muncă societățile comerciale. Dimpotrivă, pregătește mâna de lucru necesară companiilor private!

- Chiar dacă vor rămâne numai cu pregătirea postliceală, totuși este ceva, este o recomandare suplimentară la angajare. Angajatorii vor constata că tinerii respectivi sunt ambițioși și preocupați pe plan personal să își depășească condiția!

- Ce se întâmplă cu absolvenții colegiilor postliceale care nu vor reuși să ia bacalaureatul?

- Vor primi o diplomă de absolvenți ai învățământului postliceal din cadrul colegiului.

- Noutățile din Legea educației nu se referă numai la studenți, ci și la cadrele universitare. Aici lucrurile sunt mai complicate și, pentru unii, chiar neplăcute. Este vorba de o stimulare a competitivității, pentru care însă nu toți sunt pregătiți și care ar putea însemna eliminarea unora din sistemul de învățământ superior.

- Așa este! Am citit cu ochii foarte larg deschiși modificările propuse și le vom transmite tuturor facultăților să le dezbată în colegiul profesoral, spre a cunoaște modificările. Sunt multe schimbări. Una, extrem de importantă, se referă la cei care doresc să predea. Pentru a putea preda în învățământul preuniversitar sau universitar, doritorul trebuie să aibă ori modulul pedagogic unu și doi, dacă dorește să predea la liceu, ori modulul pedagogic numărul unu, sau să efectueze un master didactic. Deci, iată, a revenit masterul didactic! El exista la un moment dat și avea durata de un an, dar noi nu eram racordați perfect la standardele europene, pentru că masterul nu poate fi mai scurt de doi ani. Masterul didactic se adresează nu numai celor care sunt în învățământ, ci și celor care doresc să accedă înspre

învățământ. Primul modul pedagogic este pentru cei care predau în clasele primare sau în gimnaziu, iar modulul al doilea este pentru cei care doresc să predea la liceu sau în învățământul superior.

- *Universitatea „Aurel Vlaicu” este pregătită pentru acest master educațional?*

- Fără îndoială, Universitatea „Aurel Vlaicu” este pregătită cu toate aceste mastere, în cadrul Facultății de Științe ale Educației. Avem mastere chiar pentru educație timpurie și pentru vârstele mici. Este un master pe care l-am câștigat pe un proiect european, se numește Performer, colega noastră Gabriela Kelemen a fost chiar director de proiect pentru universitatea noastră în colaborare cu Universitatea din Brașov și cu Institutul Pedagogic din Roma. Este un proiect susținut de Uniunea Europeană și după ce prima generație de masteranzi a absolvit! Noi suntem deja pregătiți pe fonduri structurale, pe un proiect POSDRU, pentru continuarea acestor forme de perfecționare. Și cei mai în vârstă, care nu au modul pedagogic, sunt obligați de noua lege să îl realizeze. Sunt de părere că e foarte bine că se întâmplă așa, nu trebuie să fii numai un „specialist de top” și să scrii la tablă, să fii atent doar la tine însuși, să faci abstracție că te afli în fața unui auditoriu, apoi să îți dai seama că ai greșit ceva și să ștergi totul și să o iei de la capăt! Această pregătire pedagogică o consider extrem de importantă, pentru că și profesorii au nevoie, la rândul lor, de îndrumare!

- *Este și o experiență de viață foarte utilă.*

- Cu siguranță! Să știi că și pentru profesorii din învățământul universitar este benefic un stagiu în învățământul preuniversitar. Într-o polemică pe care o aveam în urmă cu câțiva ani, mi se reproșa faptul că m-am format în învățământul preuniversitar, or eu sunt mândră de asta! De ce? Pentru că îți trebuie o pregătire pedagogică suplimentară pentru predarea la liceu! În universitate trebuie să faci performanță științifică, de cercetare, în licee performanța ta trebuie să fie și în plan uman, în planul relației pe care o ai cu elevii. Am fost întotdeauna un profesor exigent, dar am avut o relație extrem de apropiată cu elevii, îmi face o plăcere imensă să mă întâlnesc cu foștii mei absolvenți, cu cei pe care într-un anumit context i-am avut elevi, tocmai pentru că relația mea era de comunicare directă fără sofisticări, fără

duplicitate, nu conta și nu contează niciodată pentru mine dacă elevul sau studentul venea dintr-o familie de bancheri sau cu posibilități minime. Societatea noastră de astăzi este remarcabilă și pentru că oferă o șansă la educație!

- *O prevedere importantă a noii legi se referă la amânarea pensionării performerilor din învățământul superior. Specialiștii au posibilitatea să rămână la catedră și să își pună în valoare experiența și priceperea.*

- Da! La întâlnirea de la Universitate cu ministrul Remus Pricopie, un ziarist l-a întrebat dacă este de acord cu pensionarea la limită de vârstă în învățământul universitar. Am aflat atunci în premieră că într-o singură zi au ieșit din universități 1.400 de cadre didactice, dintre care cei mai mulți erau conducători de doctorat! Nu cunoșteam această cifră, este enormă! Un profesor universitar nu se poate forma peste noapte! Un excepțional jurnalist de la Timișoara vorbea despre complotul posturilor mai mici din învățământ, pentru a-i scoate din sistem pe cei care sunt deja conferențieri sau profesori.

- *Dau din coate, spre a-și face loc?*

- Da! Eu nu cred în acest complot. Își găsesc loc și cei mai în vârstă și cei tineri. Important este să ai un punctaj, pentru că evaluarea se face pe criterii strict științifice. Nu pot să accept să rămână în învățământ cadre didactice peste șaiszeci și cinci de ani care nu au mai scris nimic de multă vreme, așa cum nu pot accepta pensionarea celor excepționali! Pentru calitatea învățământului românesc, sistemul are nevoie de oameni de valoare. Două schimbări esențiale operează noua lege, în acest sens: 1). profesorii pot fi evaluați după criterii științifice și pot fi îndepărtați din învățământ dacă nu mai îndeplinesc respectivele criterii...

- *Nimeni nu trebuie să se simtă în siguranță, profesor pe viață, la căldură, în zona sa de confort de la catedră!*

- Exact, Andrei! Mi se pare un lucru absolut fantastic! Când făceam presă, după 1990, am realizat un interviu cu șeful Corpului de Control din minister, când era ministru Liviu Maior. Intervievatul era criticul Dan

Cristea, care a fost profesor unsprezece ani în Statele Unite și s-a întors în România. L-am întrebat: „Bine, domnule Cristea, de ce ați revenit în România din America după câțiva ani de experiență universitară?” Mi-a răspuns că nu a mai putut suporta ideea ca în fiecare an studentul să spună „da” sau „nu” pentru cadrul didactic. Mi se pare un lucru extraordinar că și noi facem evaluarea profesorilor! Odată este evaluarea colegială, odată este autoevaluarea și apoi este evaluarea făcută de către studenți. Universitatea noastră a intrat într-o evaluare de genul „barometrul absolvenților”, de măsurare a satisfacției studenților față de cadrele didactice, pe care o face un institut din Berlin. A fost destul de greu să acceptăm ideea de a intra în acest barometru, pentru că află niște lucruri incredibile, consultarea se face on-line fără să se specifice numele studentului.

-Nu există un control asupra rezultatului al celui măsurat.

-Absolut, află oricine orice se întâmplă în Universitatea ta, sau percepția pe care o au studenții față de tine ca și cadru didactic. Tocmai fiindcă există astfel de instrumente de măsurare și pentru că țin, chiar dacă ele nu ar exista, la calitatea educației, eu nu pot fi de acord ca vârsta să constituie un plus sau un minus. Nu trebuie să rămână în învățământul superior, după șaiszeci și cinci de ani, cei care nu aduc un punctaj pentru Universitate. Mă bucur că după noile reglementări un cadru didactic poate rămâne în învățământul superior cu o singură condiție: să fie acceptat de către Senatul universității, deci să aibă valoare. 2). Un tânăr poate deveni profesor fără să mai treacă prin furcile caudine ale lectorului sau conferențiarului, poate să ajungă profesor universitar, poate să își facă abilitatea ca lector universitar și apoi să i se scoată postul la concurs. Mi se pare un lucru extraordinar! Îmi amintesc că atunci când susțineam eu concursul de accedere într-un post în municipiul Arad, înainte de 1990, aveam o situație foarte grea. Era o discriminare supărătoare, pentru că cei mai în vârstă primeau câte șapte puncte suplimentare doar datorită faptului că aveau gradul I! Practic, ca începătoare, oricât aș fi fost de bună, nu puteam depăși calificativul lor! Mi se părea o nedreptate de neînchipuit. De aceea, zic, este bine că astăzi nu mai contează vârsta, un tânăr nu trebuie să aștepte să moară profesorul pentru a-i lua locul. Poți deveni profesor universitar sub treizeci de ani sau poți rămâne lector pentru toată viața, după cum performezi. Avem un coleg care până în anul 2008 publica în mod

regulat într-o revistă de specialitate, iar apoi a încetat colaborarea cu ea. De ce? Pentru că revista a devenit ISI, a crescut standardul de calitate, iar colegul nostru nu a mai fost publicabil. El și-a trecut și asta în CV, și mi s-a părut foarte interesant că a făcut-o. Este o recunoaștere a incompetenței. Eu țin foarte mult la deontologie, la originalitate, dezavuez plagiatul. Îi încurajez pe tineri să studieze, să se preocupe de cariera lor, să parcurgă cât mai grabnic etapele pentru promovare. Au o șansă teribilă să se dezvolte, depinde numai și numai de ei!

- Va rămâne oare ministrul Pricopie suficient de mult timp pe funcție, într-un minister cu o dinamică extraordinară, pentru a duce la bun sfârșit aceste modificări importante ale Legii educației?

- Legile și modificările intervenite în ele, fie că ne plac, fie că nu, odată votate în Parlament și publicate de Monitorul Oficial, sunt obligatorii. Nu depind de voința ministrului, oricare ar fi el. Îl apreciez pe ministrul Pricopie, dar dacă va avea un succesor fără îndoială că și el va trebui să respecte legea!

Tinerii și societatea informațională

- Doamnă președinte, vă propun să discutăm despre tineri, despre ale tinereții valuri, pornind de la faptul că sunteți poate una dintre persoanele cele mai abilitate să faceți o radiografie a felului în care evoluează tinerii, cum răspund așteptărilor părinților, dascălilor, propriilor lor așteptări. Tocmai pornind de la faptul că aveți o experiență de profesor în învățământul preuniversitar, în învățământul universitar, ați luat contact cu tineri de la intrarea în adolescență până la maturizare. Aș porni discuția chiar cu un citat de Comenius, dacă suntem în sfera educației: „a-i instrui pe tineri cum se cuvine nu constă în a le vârî în cap mulțime de cuvinte, fraze, expresiuni și opiniuni din diferiți autori, ci a le deschide calea cum să priceapă lucrurile”. Este un adevăr în citatul acesta?

- Da, este foarte adevărat! Mă bucur că ai început cu Comenius pentru că ne întoarcem mereu și mereu la clasicii noștri și întru pedagogie, întru educație! Mărturisesc dintru început că sunt interesată de tineri. I-am urmărit și îi urmăresc cu foarte multă atenție. Spuneai că am predat, deopotrivă, ca dascăl în învățământul preuniversitar și în cel universitar. Desigur, sunt chiar mândră de perioada aceea în învățământul preuniversitar. O consider foarte importantă în formarea mea. Am fost profesor câțiva ani în învățământul preuniversitar, la gimnaziu și liceu dar de aproape două decenii și jumătate sunt în învățământul universitar. Unii poate privesc cu rezervă faptul că, iată, venim în învățământul superior dinspre învățământul preuniversitar; eu dimpotrivă, am spus-o în repetate rânduri și îmi face mare plăcere să o subliniez, din nou, mă bucur că am avut experiența

învățământului preuniversitar, m-am format temeinic în învățământul preuniversitar, deopotrivă la gimnaziu și la liceu. M-am format, în sensul că a trebuit să mă pregătesc foarte serios pentru lecții. Este foarte greu să fii dascăl. Este foarte greu să fii la grădiniță. Este foarte greu să fii la școala primară. Este foarte greu să fii în gimnaziu, în liceu, de asemenea. De ce este foarte greu? Pentru că la cei mici reacțiile sunt imediate. Este extrem de dificil să îi menții atenți, fără să se miște, fără să urmărească altceva, fără să fie furați de ceea ce se întâmplă în zona de desfășurare a lecției. În învățământul superior, ei știu deja să se dedubleze, ei se uită la tine și ai impresia că te urmăresc cu cea mai mare atenție și conștientizează; uneori polemizează sau îți dau dreptate, pe când cu adevărat gândurile lor zboară cine știe unde. Mă întorc la Comenius. Ai ales foarte bine citatul, pentru că într-adevăr profesorul, dascălul, ca titlu generic pentru formator, trebuie să ofere câteva „căi” elevilor, respectiv, studenților, dându-le șansa să aleagă singuri „calea”. De ce? Nu cred că poate fi vorba despre dascălul care arată doar o „cale”. Probabil, Comenius vorbea despre „cale” la modul de asumare a propriului destin. Este extrem de important să îi dai tânărului șansa să opteze pentru cel puțin câteva „căi”, minim două. De ce? Pentru că nu vreau să mă gândesc la dascălii care au naivitatea să creadă că îi pun pe direcție pe elevii lor, precum un tren este pus pe șinele de cale ferată! Să nu uităm că viața este mult mai complicată. Viața este complexă și tânărul, fie că e vorba despre cel mic, foarte mic sau de cel mare sau foarte mare, trăiește într-un ambient care îl determină să ia atitudine. Să acționeze chiar. Este admirabil dacă poți să îți asumi și idealuri. Aspirații înalte. Poți să îți asumi idei. Poți opta pentru anume strategii. Poți dori să te afirmi în variate moduri dar cu o singură condiție: să acumulezi temeinic. Cred că fără o acumulare temeinică nu poți avea un viitor. Eu nu cred în cariere care se realizează peste noapte, nu cred în afaceri clădite tot așa cu hei-rupul, nu cred în școlarizări venite fără frecventarea cursurilor, ci cred în profesii pe care le realizezi chiar cu dificultate, cred în pași mărunți care se adună la sfârșit și care înseamnă, de fapt, o carieră și, mai ales cred că nu este posibil nimic fără caracter! Dacă nu ai caracter chiar nu este posibil să faci o carieră pe termen lung!

- Adică în dilema aceasta tinerească, inspirație sau transpirație, Dumneavoastră îi îndrumați, îi îndreptați către transpirație, mai degrabă, pe tineri?

- Cred deopotrivă în inspirație și în transpirație! Care ar fi rețeta fericirii, gândindu-mă la o foarte cunoscută piesă de teatru cu acest nume? Cred că este foarte greu să vorbești cât este transpirație, cât este inspirație. Este foarte greu să dai un procentaj, cât ar trebui să fie sudoarea muncii și cât ar trebui să fie inspirație. Este admirabilă aripa superbă a inspirației dar ce pot să spun cu mâna pe inimă este că sunt tineri care îngemănează în chip fericit inspirația și strădaniile, dăruindu-se fără rezerve întru realizarea profesiei! Îi urmăresc cu multă atenție pe tineri; nu întâmplător ușa Universității și a biroului meu a fost întotdeauna deschisă spre tineri, tot așa cum îi urmăream pe elevii pe care îi aveam dintotdeauna. De ce? Pentru că nici nu poți să îi cunoști, nici nu poți să îi conduci, nici nu poți să vii spre ei, nici nu te poți face înțeles, și, mai ales, nu știi cum anume ar fi posibil să primești semnale din partea lor, dacă nu ți-i apropii. În procesul de educație nu știm niciodată cine contribuie mai mult, profesorul sau tânărul pe care îl educi, adică educatul sau educatorul ?!

- *Există un model propriu, original, marca Lizica Mihuț, de relaționare cu tinerii?*

- Dacă aș fi un om fără echilibru și orgolios peste măsură, aș zice că există deja o „rețetă”, plasându-mă astfel într-o zonă de ridicol absolut. Dacă aș discuta despre o posibilă rețetă, să zic că mi-aș asuma o posibilă rețetă, nu aș putea spune că am apelat la rețeta cuiva, pentru că, în general, un om care este cu capul pe umeri, fiind foarte atent la ce se întâmplă în jur, nu are cum să preia rețeta cuiva. În mod sigur, va trebui să ia câteva rețete, să le așeze într-o retortă, chiar uneori să le învârtă cu un un obiect contondent. De ce? Pentru că în momentul în care simți obiectul contondent, te mai trezești la realitate, dacă cumva vrei să visezi prin excelență... Te trezești la realitate, pentru că realitatea este poate alta decât ce îți imaginezi tu! Pledoaria pe care aș face-o, vorbind despre tineri, este să îi cunoaștem și abia după aceea să îi judecăm. Să nu facem referiri la tineri, la modul general, fără să avem o relație directă cu ei.

- *Adică tinerețea în sine nu este un avantaj, dar nici un dezavantaj.*

- A fost o vreme când eram foarte pornită pe vârstnici! A fost o vreme foarte specială din viața mea, câțiva ani chiar! De ce? Pentru că

dădeam concurs să intru ca profesor de limba română în Arad și tinerii erau dezavantajați, ceea ce mi s-a părut nedrept, total nedrept! Era o situație extrem de discriminatorie! Cum să nu îi dai unui tânăr șansa să intre în Arad? Îmi amintesc când am dat primul examen pentru un post, au fost douăzeci și șapte de candidați și un singur post. Am luat acel post și știi unde era? La Chișineu Criș, dar nu am fost niciodată acolo! Era total nedrept și eu îi înțeleg pe cei care acum sunt porniți într-o reacție de rezistență față de cei vârstnici, dar cu o singură condiție, dacă cei care sunt în vârstă se opun promovării celor tineri. În cazul acesta le-aș da perfectă dreptate, cu condiția să existe asemenea situații, pentru că repet am suferit câțiva ani, pentru că m-am ambiționat, m-am încăpățânat să dau concurs spre a intra în județul Arad. Dar de la Chișineu Criș nu am venit în Arad prin reducere de activitate cum se întâmplă adesea, ci am venit tot printr-un concurs, de altfel, se cunosc prea bine aceste lucruri, cum profesorii care au susținut sau nu concursuri pentru titularizare în învățământ. Sunt profesori care au venit la mari licee fără să dea concurs, sau concursul a fost într-un context bine cunoscut. Să recunoaștem că, în general, concursurile au gradul lor de subiectivitate. Se știe clar care sunt profesorii care au venit prin concurs, care sunt dascăli valoroși, cum, dacă m-ai întreba, tot pe atât de bine știu profesorii în care cred și pe care i-aș numi fără să ezit. Mă gândesc imediat la nume de profesori arădeni valoroși precum Mirela Mureșan sau Diana Achim. Mă refer la cea din urmă nu pentru că este inspectoare acum de limba și literatura română, ci pentru că este un om deosebit, pentru că este un om instruit, pentru că este un om serios care nu face rabaturi de la propria sa pregătire, de la propria sa devenire întru profesie. Cum, de altfel, cred în profesorul Dumitru Mihăilescu, un profesor foarte serios. Întotdeauna i-am reproșat că nu și-a dat doctoratul, putea să fie la noi la Universitate. Știe mai mult decât foarte mulți profesori universitari! Din păcate, nu a vrut să vină spre învățământul superior, nu a vrut să vină înspre doctorat. Sigur că doctoratul nu îți dă doar eticheta pe care ți-o așezi la butonieră. Doctoratul, dacă se oprește doar la teza de doctorat, nu înseamnă foarte mult. El poate fi un început de drum, poate fi începutul unei cariere universitare, cu o singură condiție: să fii conștient că doctoratul este punctul zero de la care trebuie să pornești și spre care trebuie să mergi, spre care trebuie să te întorci din când în când. Trebuie să mergi pe “drumul” științific deschis de doctorat, trebuie

să te întorci la doctorat pentru că, în mod sigur, în teză găsești puncte de susținere pentru cariera ta viitoare.

-Să zăbovim asupra relației tinerilor cu școala, tineri care deseori sunt acuzați, chiar cu vehemență, de superficialitate, de dezinteres, de indolență atunci când vorbim despre raportul pe care îl au sau pe care ar trebui să îl aibă față de sistemul de învățământ. Ați sesizat și Dumneavoastră această doză de superficialitate invocată în diverse medii de profesori, de intelectuali, de oameni cu așteptări de la tânăra generație? Știți că se pune deseori întrebarea retorică: „-De la oameni ca ei așteptăm noi să ne asigure ziua de mâine și să fie garanția viitorului nostru”?

- Da, o altă întrebare care ar putea să însemne ea însăși o teză de doctorat pentru un specialist în pedagogie, nu pentru mine, desigur. De ce? Pentru că în momentul în care facem o referire globală la tineri greșim foarte mult. Ei nu pot fi luați “împreună”. Se poate vorbi, evident, despre o generație: generația 2014; generația 2013 etc., dar tinerii, de fapt, reprezintă societatea românească în acest moment. De ce să avem așteptări mai mari de la tineri decât avem de la generația de mijloc sau de la vârsta a treia? De ce să fim mai severi cu tinerii decât cu noi înșine, de exemplu? De ce spun asta? Pentru că școala, în fond, este o oglindă a societății. Shakespeare spunea că teatrul este oglinda societății! Pentru mine, însă, și școala poate fi considerată oglindă, pentru că o societate săracă va avea și școală săracă. Dacă societatea este superficială, pe nisipuri mișcătoare, și tinerii sunt adeseori superficiali! Se vede cu ochiul liber că legile nu sunt stabile, că sunt contradicții în probleme fundamentale, ce să mai discutăm despre detalii, care prilejuiesc controverse și nu se ajunge aproape niciodată la un consens! Ei bine, societatea este de tranziție și o tranziție originală, o tranziție care nu se mai încheie. Și democrația originală este în plină desfășurare. Credeam că după douăzeci și cinci de ani, în sfârșit, am încheiat tranziția dar se pare că noi tranzităm în continuare spre altceva, nu se știe spre ce! În condițiile în care societatea este astfel, este normal ca și tinerii să aibă alte așteptări, să se raporteze la alte valori și chiar sistemul axiologic să le lipsească, cum, de altfel, lipsește poate chiar la un nivel general, fără desigur să am pretenția că vin cu judecăți de valoare! Nu am studiat această problemă, ci discuția noastră este o discuție pe care o fac din mers, fără să fi

meditat îndelung asupra acestor probleme. Sigur, le am mereu în atenție, le am mereu în cap, pentru că le spun mereu colegilor mei, și nu voi obosi să subliniez, că în momentul în care nu îi cunoaștem pe tineri, în momentul în care nu ne apropiem de tineri, de studenții noștri, i-am pierdut pentru prezent, i-am pierdut și pentru viitor. Nu întâmplător, în America, dar și în alte state civilizate, nu în țările cu democrație de tranziție, ci bine așezate din Europa, contează enorm de mult ALUMNI, *Asociația foștilor absolvenți*. Noi, profesorii, trebuie să fim extrem de atenți la studenții de acum, pentru că ei vor deveni apoi absolvenții noștri și, mai ales, vor deveni membri ALUMNI. Cred că am mai spus acest lucru dar îl repet cu multă plăcere. Anul trecut, când am fost în America, am văzut o universitate, unde Casa Alumni era cu mult mai mare, avea chiar monumentalitate față de clădirea rectoratului. De ce? Pentru că era construită, era dăruită de un fost absolvent, care între timp făcuse avere.

- Făcuse avere capitalizând educația dobândită în universitate!

- Una dintre cele mai mari averi din America! Și la noi urmează, sunt sigură că va urma, o atenție specială pentru ALUMNI. Chiar se va cuantifica modul în care foștii noștri absolvenți vin spre Universitate, vin spre noi.

- Este un loc comun să spunem că societatea evoluează într-o dinamică extraordinară. Însă, eu vă întreb, profesorii reușesc să țină pasul cu cei pe care îi instruiesc, cei pe care îi educă? De la dascăli așteptăm minuni, să acționeze pentru educația copilului chiar și în locul familiei și în locul bisericii. Tot mai rar copilul trece pe la biserică... Profesorii sunt pregătiți să facă față acestei dinamici extraordinare, teribile a societății, acestei viteze cu care se modifică totul în jur?

- Da, dar aș începe prin a te contrazice puțin, subliniind că sunt foarte mulți tineri la biserică. Merg aproape în fiecare duminică la biserică și sunt surprinsă să descopăr ce mulți tineri sunt prezenți, de la copii mici și foarte mici până la douăzeci - douăzeci și cinci de ani. Cred că după 1990 mulți dintre tineri au descoperit biserica. Poate unii merg doar pentru anturaj, dar, în mod sigur, unii merg la biserică pentru credință! A fost, în fond, descoperită o zonă care nouă ne-a lipsit mult, înainte de 1989, și mă

întreb dacă profesorii sunt pregătiți în acest sens! Cred că profesorii nu sunt întotdeauna pregătiți pentru o relație cu tinerii. Noi ne exprimăm cu privire la învățământul american, referindu-ne la aspecte marginale, spunând că elevii stau cu picioarele pe masă, profesorii merg la un pahar de bere cu studenții și iată cum este învățământul acolo! Este foarte important să te apropii de student, să îl cunoști, și examenul să fie examen! În mod surprinzător, un profesor sever este un profesor apreciat de elev sau de student după ce nu mai este într-o relație directă cu el, în plan instituțional. De ce? Pentru că acel profesor, în mod sigur, îl cunoaște, s-a apropiat de el și, mai ales, elevul a înțeles că profesorul chiar dorește să contribuie la educația lui. Îmi amintesc, de exemplu, profesoara mea de chimie. Avea o față de sfinx, nu am văzut-o niciodată zâmbind, nici vorbă să râdă, râsul era deja o chestiune care depășea orice fel de imaginație. Când ne întâlneam, însă, cu ea pe stradă, era extraordinar de apropiată de noi! Eram năucită că profesoara respectivă zâmbea, era foarte dispusă la un dialog cu noi, în afara catedrei. La catedră, în schimb, avea o ținută implacabilă. Mă gândeam deseori care era, în fond, doamna cu adevărat, era cea de pe stradă sau cea de la catedră? Eu nu aș merge pe acest model, pledând spre a fi tot timpul tu însuși, pe stradă și la catedră, adică să poți zâmbi, să poți spune *nu*, să poți spune *da*, pentru că dacă mergi spre minciună, să nu zic dacă minți, e foarte greu să îți asumi o minciună. De ce?! Pentru că trebuie să fii atent mereu și mereu să nu te dai de gol. În concluzie, este mai greu, cu mult mai greu să minți decât să spui adevărul. Cei care mint fac eforturi extraordinare, se stresează la ideea că ar putea spune altceva decât au spus atunci când au eludat adevărul...

- *Există o povară a propriei minciuni?*

- Absolut. Este nu numai un stres, este chiar o apăsare puternică venită dinspre tine, spre tine însuși. Sunt câțiva oameni cu care colaborez, nu vreau să spun că la Universitate sau în afara Universității, oameni care m-au decepționat profund, pentru că descopăr minciună după minciună. Sunt oameni care mint precum respiră și, uneori, minciunile sunt gratuite. Minciuni care nu conduc la o situație specială. La început spui o minciună, pe urmă vine o altă minciună și altă minciună...

- *În cascadă.*

- Este îngrozitor. Le-am spus mereu colegilor mei și tuturor celor care mă cunosc că îmi dau demisia imediat, îmi scriu chiar demisia în alb, dacă poate măcar o dată cineva să găsească un fapt neadevărat pe care l-am lansat. Tocmai pentru că îi detest pe cei care mint și îi detest pe cei care sunt duplicitari, pentru că, în fond, minciuna este dimpreună cu duplicitatea! Dacă profesorul este duplicitar, studentul simte această duplicitate și atunci cum să îi pretinzi lui să nu fie duplicitar, cum să îi pretinzi lui să fie franc, să fie corect, să fie direct? Dacă tu nu ești pregătit, dacă tu nu citești, cum să pretinzi ca el să citească, dacă tu te pregătești de pe internet, cum să îi ceri lui să citească o carte?!

- Să nu copieze și să transcrie, să nu plagieze, așa cum vedem că se poartă azi și în cele mai înalte cercuri.

- Exact! Eu cred că una din dramele concursurilor pentru elevi și, sigur, pentru studenți, rezidă din faptul că – iată, vorbim deja despre o dramă a concursurilor! - învățământul „a căzut” într-un anumit fel, sigur că nu în desuetudine, ci se observă un ușor schimb de mentalitate, un alt mod de a-l percepe, o ușoară alunecare în derizoriu din partea unora....

- O degradare?

- Nu, nu aș zice degradare, ci aș zice că învățământul românesc a fost extrem de temeinic în perioada interbelică, a fost temeinic și înainte de 1989, poate uneori prea rigid, dar un învățământ sever și riguros. De exemplu, terminam liceul și puteam da examen la orice facultate, eram pregătiți pentru orice facultate, fără niciun fel de meditații. Generația mea nu a cunoscut meditațiile, părinții mei nici nu aveau bani, nici nu putea să îmi treacă prin cap să fac meditații cu cineva. Ei bine, generația următoare a fost o generație, care de la opt examene la bacalaureat susținute în aceeași zi, a ajuns să susțină tot opt examene în două zile diferite, de fapt, erau șapte examene, căci o disciplină era predată în doi ani și de aceea noi ziceam că sunt opt. Bacalaureatul a devenit treptat, treptat, ceea ce este în prezent. Continuăm să fim severi la bacalaureat, dar nu suntem severi până la susținerea acestui examen. Tinerii nu pot performa la bacalaureat dacă noi, dascălii, nu ni-i apropiem și nu îi facem să învețe până atunci. Știi că noi am

lansat gratuitate pentru pregătirea la bacalaureat. Știi câți dintre elevii care nu au luat bacalaureatul au venit la noi?

- *Câți?*

- Patru. Extrem de puțini în condițiile în care toată pregătirea a fost gratuită. Dar cei patru au venit în fiecare zi, au fost extrem de serioși, au venit pentru matematică. Profesorii noștri de matematică au făcut prin rotație, unii chiar mai mult timp, și merita pentru cei patru să facem efortul de a-i pregăti. Dacă unul, doi, iată, trei sau patru sunt tineri care vor să învețe, vor să ia bacalaureatul, vor să meargă mai departe, să facă o facultate, este foarte bine! Dar sunt și tineri care nu sunt interesați să facă învățământ superior. Sunt și tineri care nu sunt interesați de bacalaureat. Un ziarist arădean, la care țin într-un fel, pe care îl apreciez, scria un articol împotriva faptului că universitățile pot face învățământ în colegii, respectiv în zona postliceală! Ei bine, de ce mi s-a părut nedrept acest lucru? Pentru că în acest moment sunt peste cinci sute de mii de tineri care nu au luat examenul de bacalaureat și care nici nu vor să îl ia. Ce facem cu acești tineri, care nu au promovat bacalaureatul? Ei nu vor deveni niciodată ingineri, nu vor deveni niciodată profesori, nu vor deveni niciodată economiști, nu vor avea niciodată calificarea și nici ierarhia socială pe care o dă absolvirea unei facultăți. Pledoaria lor e total împotriva învățământului superior pe motivul că nu vor să ajungă "academicieni", când, în fond, învățământul superior nu face altceva decât să le arate „calea” spre profesie. Apreciez mult procesul Bologna, pe care România și l-a însușit, și este foarte bine acest lucru, tocmai pentru că masterul îți dă posibilitatea să îți schimbi traseul profesional. De exemplu, la optsprezece ani părinții te-au obligat să mergi la o facultate, sau părinții te-au lăsat liber în alegere și tu nu ai știut pentru ce să optezi și astfel descoperi că ți-ai fi dorit o altă profesie, o altă facultate. Sunt foarte mulți studenți care încep o facultate și nu o termină pentru că ei nu se regăsesc în facultatea respectivă, ei, de fapt, vroiau să facă altceva! Potrivit sistemului Bologna un tânăr absolvent al studiilor de licență poate urma absolut orice fel de master, dar doctoratul în mod obligatoriu trebuie să fie în domeniul de master, deci este un lucru extraordinar. Un tânăr, probabil având model profesorul, poate merge spre o anumită specialitate, dar constată după aceea că nu îl interesează și nu îl reprezintă. Și dacă nu îl reprezintă, nici nu face efortul de a merge spre performanță!

- *Vă invit să schimbăm registrul discuției, să lăsăm în urmă sistemul educațional și să vorbim despre ceea ce unii nu ezită să denunțe ca o plagă a societății actuale. Este vorba de mediul on-line, de această capacitate teribilă de mobilizare, de informare, dar în același timp și de dezinformare care germinează pe internet. Ne putem referi la rețelele sociale care de foarte multe ori exclud comunicarea personală, directă. Există consecințe ale acestei situații asupra temperamentului, a personalității tinerilor. Ați constatat o degradare a capacităților de comunicare, de asimilare, sau dimpotrivă chiar o upgradare, să ne exprimăm într-un termen internautic?*

- Da, este un sistem on-line deja care a făcut istorie și face istorie și probabil că va face încă foarte multă vreme. Se poate vorbi enorm despre sistemul on-line. Nu am citit studii cu referire la sistemul on-line și la comunicarea prin sistemul on-line. Am predat, de câțiva ani, dar nu voi mai preda de la toamnă, un curs privind tehnici de comunicare. Mi-a plăcut enorm. L-am și susținut cu scopul de a mă putea pregăti cu privire la comunicare și mai puțin pentru că era nevoie de mine acolo! Comunicarea este esențială, fie că este cea verbală, prin cuvânt, fie că este cea nonverbală, prin gesturi, prin mimică, prin privire. Privirea nu este egală cu ochiul, ochiul poate fi albastru, verde, negru, iar privirea este inteligentă, este tâmpă, este distrată etc....

- *Te trădează, în orice caz.*

- Da, dar nu întotdeauna. Câteodată poți să ți-o educi să nu te trădeze, deși în același timp te poate și trăda. Este mult mai interesantă comunicarea nonverbală decât cea verbală. Înainte să mă întorc însă la întrebarea pe care mi-ai pus-o, nu pot să nu fac o paranteză. Citeam un studiu recent al unor cercetători americani care spuneau că în materie de comunicare peste 85% dintre cei care comunică prin cuvânt nu sunt ascultați. Îți dai seama, peste 85% nu mai cred în cuvânt! Te uiți la cineva, îi spui că este frumos, dar în realitate tu gândești altceva. Dacă nu mai credem în cuvânt este îngrozitor, pierdem, în fond, o parte din bogăția cuvintelor, pierdem limbajul metaforic. Dacă comunicarea prin cuvânt nu este de interes pentru cei care comunică cu noi, dacă comunicarea nonverbală nu mai contează, oare unde va merge comunicarea dacă vom sta numai pe

internet. Nu neg că internetul este extraordinar, o cucerire senzațională a contemporaneității și precum toate cuceririle de cotitură în istorie are consecințe radicale asupra vieții noastre, venind și cu plusuri și cu minusuri. Pe de o parte, reprezintă o sursă de informare pe care nu ne-o puteam imagina până să fi fost inventată, dar pe de altă parte nu este bine să rămânem doar la informarea de pe net. Este foarte bine că stăm la calculator și socializăm, dar nu este bine să rămânem numai la acest tip de comunicare. Este foarte bine că avem mulți prieteni pe internet, dar este foarte rău că pierdem foarte multă vreme într-un dialog steril. Mă întrebă mulți de ce nu am pagină de facebook. Aș pierde foarte mult timp! De exemplu, dacă cineva mi-ar scrie pe facebook, nu mi-aș putea permite să nu îi răspund, dar cum nu am defel timp liber nu pot să nu mă gândesc de unde „să rup” acest timp. Asta nu înseamnă că pentru cei dornici să comunice cu mine ușa biroului meu nu va fi întotdeauna deschisă. Acesta e motivul, și cred că am răspuns la întrebarea ta, de ce anume nu am pagină facebook. Mi s-a făcut din oficiu o pagină, dar nu comunic prin ea nici chiar accidental. Nu cred în comunicarea care se face sub anonimat, care poate duce la situații imprevizibile, chiar la situații limită!

- Se poate crea foarte simplu o falsă identitate și cei care procedează astfel se pot folosi de ea.

- O dedublare a propriei tale personalități. Dacă îți amintești un caz mult discutat în mass media, despre un tânăr care fără pregătire sau cu pregătire aproape de zero în medicină a făcut o impresie extraordinară, pentru că știa “să mânuiască” cuvintele, știa să vorbească, era un guraliv și a ajuns să dea consultații, sub anonimat, desigur, pe facebook!

- Avea totuși o inteligență nativă. Poate era un autodidact.

- Era un autodidact care a putut trece drept medic. Am dat, desigur, un exemplu, dar sunt nenumărate. Sunt numeroase asociații și ligi anonime care denigrează și calomniază instituții, persoane fizice sau publice.

- Facilitate tocmai de existența acestui mediu virtual.

- Mediul virtual vine, de ce să nu recunosc, cu foarte multe lucruri bune, dar vine și cu o mizerie extraordinară, care ne demonstrează că omul a devenit,

cu trecerea anilor, parcă din ce în ce mai rău, din ce în ce mai necruțător cu cei din jur. Întotdeauna găsește o motivație pentru propriul său insucces și atunci răutatea, mizeria dinăuntru ies la suprafață, „curg” într-un fel pe paginile de socializare. Nici nu termini bine să spui ceva și deja curg denigrările.

- *Invectivele, de cele mai multe ori.*

- Invectivele rămân de cele mai multe ori sub protecția anonimatului, căci cei care laudă precis își scriu numele. În ce mă privește îi dezavuez total pe cei care nu au curajul să spună în față *da* sau *nu*. De ce să apelezi la un nume fals, de ce să apelezi la o ligă sau la o asociație anonimă când este clar că poți să te exprimi liber, când libertatea de exprimare este una din marile izbânzi pe care le-am dobândit după 1989. Eu știu că sunt instituții care au servicii cu angajați care fac doar această activitate. Stau și urmăresc ceea ce se întâmplă pe net și apoi scriu comentarii sub anonim, denigrând și calomniind fără scrupule de niciun fel.

- *Postează comentarii, generează reacții...*

- Adesea venite dinspre instituții concurențiale sau din partea unor cercuri de interese.

- *Din experiența Dumneavoastră profesională, din experiența dumneavoastră de viață, ce ați dedus că își doresc tinerii și cum înțeleg să obțină ceea ce își doresc?*

- Ar fi foarte greu să vorbesc în numele tinerilor, deoarece eu intru într-o relație directă cu studenții. Tinerii care știu deja ce își doresc au optat spre o facultate sau spre o alta, spre o profesie. Nu îi cunosc foarte bine pe ceilalți tineri care sunt în afara sistemului de învățământ. Urmărindu-i în mass media sunt de-a dreptul surprinsă să constat că mulți dintre ei sunt evident debusolați, neînțelegând adesea ce se întâmplă. La televiziune, în general în mass media, sunt arătate „modele”, de fapt, false modele, sunt arătați oamenii care au reușit cu o investiție de o sută de lei sau o mie de lei să facă avere și să devină milionari.

- *Prin speculă, eventual, în cel mai bun caz!*

- Cunosoc tinere deștepte, sau mai puțin deștepte, care au înființat Academii. Este foarte ușor să faci o academie, poți să faci chiar o academie de lideri, sigur nu mă refer la o anumită academie de lideri, ci la modul general. Și chiar ai o academie de lideri, îl inviți pe un domn din America, unul care vine în Arad nu pentru academia ta, ci pentru că a înfiat un copil din județul nostru și soția lui este originară din aceeași zonă. Marii invitați ai academiei vin acasă, iar tu crezi că academia de lideri pe care ai făcut-o este teribilă. Poți face însă și alte așa numite academii, de fapt ONG-uri. Sunt peste patruzeci de mii în România. De curând am citit o știre, preluată de toate televiziunile, că o pseudo-vedetă fără studii superioare și specializare în vreun domeniu, oricare ar fi acesta, dorește și ea să înființeze o academie. Nu mă mai miră nimic. Nici dacă mâine voi citi o știre că s-a înființat o academie pentru bovine sau pentru găște.

- Înaltele elanuri academice ale vedetei respective nu e exclus să țintească o deschidere a tuturor robinetelor.

- Da, se merge foarte mult către o zonă, să zic, chiar incredibilă, a superficialității, a unei modalități de a te raporta la viață printr-un model care este, de fapt, un antimodel. Și mă întorc și mă întreb dacă este posibil să ți se permită să numești academie orice fel de asociație pe care o faci și orice tip de ONG. În fond, nu e nimeni oprit să inițieze, dacă are mușterii, orice cursuri dorește, fie ele de formare sau chiar de formarea formatorilor. De aici însă și până a le așeza cu o prețiozitate țâfnoasă sub titulatura de „academie” mi se pare a fi ceva „curat murdar”.

Dintr-un raport al Uniunii Europene am aflat că ONG-uri din România, care s-au preocupat de pregătirea tinerilor, au primit patru milioane de euro. Mă gândesc totuși că pregătirea tinerilor mult mai firesc ar fi să cadă în seama universităților, întrucât acestea dispun de un sistem educațional constituit pe bază de lege, cu metodologii recunoscute, cu standarde ale calității impuse de ARACIS și EUA. Ei bine, de ce să nu gândim că cele patru milioane de euro care au mers spre ONG-uri, repet, pentru formare, pentru cursuri organizate cu participarea unor cadre didactice din învățământul superior, ar putea reprezenta venituri pentru universități?!

- *Structura de conducere a Universității „Aurel Vlaicu”, a facultăților acestei universități, probează, dacă mai era necesar, că Dumnezeu voastră ați cultivat foarte mulți tineri*

- Într-adevăr, am colaborat și colaborez foarte bine cu tinerii, media de vârstă la universitatea noastră este de patruzeci - patruzeci și trei de ani, fiind puține instituții în țară care au o asemenea medie de vârstă. Noi ne-am dorit să formăm tineri, deci și cadre didactice, cu intenția de a-i angaja chiar în Universitatea noastră pe cei care promiteau. Ceea ce nu înseamnă, cum am mai spus, că pensionarii nu pot rămâne în Universitate dacă îndeplinesc o singură condiție!

- *Să fie performanți.*

- Dacă nu performează, dacă nu publică la reviste importante, dacă nu publică la edituri serioase nu pot rămâne în universitate după pensionare. Este mereu blamată Cântarea României, dar ce se întâmplă astăzi este tot Cântarea României, cu atâtea cărți care apar peste noapte, cu tineri sau vârstnici care în momentul în care au scos o carte, cred că sunt chiar scriitori. Am văzut o emisiune de curând la televiziune, despre o profesoară altminteri respectabilă, care a scris o carte de poezii considerându-se scriitor de excepție! Este chiar mai periculos să publici la o editură care nu are vizibilitate intelectuală, pentru că puțină lume știe că editurile trebuie să fie recunoscute de către UEFISCDI, fiind într-un sistem de recunoaștere pe plan național. Eu însămi am fost într-o comisie de evaluare a editurilor din România și vreau să subliniez că sunt doar câteva edituri recunoscute, restul sigur pot publica cărți dar fără o consiliere riguroasă în domeniu. Oricine poate merge la o tipografie – poți eluda chiar o editură – să își publice cartea, face apoi o lansare bună, invită toate rudele, dacă este profesor invită elevi, părinți, colegi, dă sentimentul că este bun sau chiar foarte bun și are impresia că este scriitor. Cred că este o Cântare a României chiar mai periculoasă, pentru că cei care participau la acel „eveniment” până în 1989 erau amatori. Nu emiteau nicio pretenție la calitatea de profesioniști.

- *Un amatorism asumat.*

- Am fost de foarte multe ori în juriu la teatru de amatori; e limpede că ei nu concureau cu un teatru profesionist. Era cu totul altceva, pe când

acum cred că s-au deschis mult prea mult ușile pentru cei neaveniți și este extrem de periculos. Pentru că, iată, dacă ești un tânăr și tatăl tău își permite să te întrețină fără să muncești, dacă tatăl tău își permite să îți finanțeze o carte unde tu ai însăilat douăzeci-treizeci de poezii, poate să te conducă spre ideea că ești excelent.

- *Unele dintre cărți sunt mai subțiri decât broșurile de promovare a magazinelor alimentare.*

- Da, este îngrozitor. Scrii o carte despre revoluție, cum a făcut o tânără în Arad, și faci deservicii revoluției. Este regretabil că teme mari, precum evenimentele din 1989 la Arad, când au murit tineri, când a fost o mișcare extraordinară pentru democrație, se bagatelizează printr-o abordare superficială. Te uiți la interesele care s-au aflat, de multe ori, în spatele acestor apariții. Pledoaria mea este întotdeauna optimistă, în ciuda faptului că sunt aceste exemple. Am acest minus pe care mi-l asum, și anume optimismul incorrigibil. Voi crede întotdeauna că binele învinge răul. Văd cu ochiul liber că, uneori, răul domină și chiar are șanse să fie atotstăpânitor încă multă vreme, dar continuu să cred că cei care fac rău primesc un rău și mai mare.

- *Din partea providenței.*

- Desigur. Sunt sigură că noi dăm socoteală încă pe pământ de ceea ce facem, că acțiunile și răul pe care îl dăm din noi se întoarce în noi. Îi deplâng pe cei care gândesc pe un palier al răutăților, al mizeriilor, al reclamațiilor, al anonimelor, al strategiilor de defăimare, al strategiilor de dărâmare a celor din jur. Chiar îi compătinesc pe acești oameni, deoarece este stresant să gândești tot timpul rău, înspre rău și dinspre rău, fiind clar că acel rău se va întoarce împotriva ta. Poate nu ar trebui să vin cu exemple despre mine, dar nu pot face abstracție de ceea ce gândesc și ceea ce mi se întâmplă, de aceea subliniez că știu prea bine cine se află în spatele acestor defăimări. Crede-mă că am reușit să mă construiesc să nu am niciun resentiment, să nu urăsc pe nimeni, chiar pe nimeni. Un ziarist a primit, precum știi, „persoana non grata” din partea Senatului Universității noastre. Personal însă nu port nicio pică ziaristului respectiv. Prin urmare, sunt dispusă oricând să îi dau mâna și să propun Senatului anularea anatemei. În momentul în care ajung acasă, nu am resentimente

față de nimeni, intru în propriul meu univers, cu cărțile mele, cu propriile mele preocupări; sigur că atunci când sunt la serviciu lupt pentru instituția unde mă aflu o vreme și voi lupta întotdeauna pentru ea. Mă uit adesea și la figurile oamenilor. Răutatea se vede pe chipul unora; răutatea sapă foarte adânc în sufletul tău, sapă pe fizionomia ta.

- Sunt mulți frustrați, nu reușesc să realizeze în viață ce și-au propus.

- Referindu-mă la tineri, mi se pare periculos că aceștia învață foarte repede de la cei vârstnici răutățile, rețin mai repede false modele decât modelele autentice; este mult mai ușor să crezi în inspirație decât să crezi că transpirația poate fi fundamentală în devenirea ta ca specialist sau chiar ca om, așa încât nu trebuie să îi culpabilizăm pe tinerii care „preiau” antimodele pentru că noi le oferim prea puține modele. Cât despre tineri, aceștia știu foarte bine să își aleagă modelele, când ei sunt centrați pe modele, dar în cazul în care li se propun la nesfârșit false modele, superficialități, izbânzi peste noapte, atunci, fără îndoială, ei se vor duce în zona aceasta.

- Cred că un act de educație teribilă a fost transmiterea la televiziunile naționale a unor imagini din sălile de judecată, unde politicienii plângeau în momentul pronunțării unor sentințe. Îi am în vedere pe cei îmbogățiți peste noapte, pe cei care în cămăși albe dădeau lecții de morală la televiziuni. Am constatat ulterior că vorbelor lor, ca să ne exprimăm în termeni juridici, nu erau altceva decât rapt, dol și violență. Oamenii aceștia, percepuți ca modele de către tineri, admirați când aruncau cu bani în stânga și în dreapta, când îi vedeau la televizor deschizând cu levierul ușa unor mașini mai scumpe decât zece locuințe, ei bine, oamenii aceștia colosali, gata să lovească și să doboare pe oricine, oamenii aceștia infailibili, dintre cei care nu dau la nimeni socoteală, au ajuns brusc să răspundă pentru faptele lor, să nu mai fie altceva decât niște simpli muritori deconspirați, niște impostori propulsați conjunctural pe poziții de zmei, fără să le treacă prin cap că steaua lor norocoasă va apune.

- Exemplul pe care l-ai dat mă susține pe mine în modul meu de a mă afirma ca un optimist pe termen lung. De ce? Pentru că și izbânzile materiale, sociale, ori în planul politic, toate sunt doar de scurtă durată dacă

nu există o temelie puternică, dacă nu ai reușit să te construiești treptat și poate chiar cu dificultate de la an la an...

- *Dar, apropo de modele, eu m-aș referi la ce se întâmpla tot cu tinerii în anii 1930, atunci când generația autointitulată „huliganii”, Eliade, Cioran, Ionescu, cum și alți mari filosofi, gânditori și oameni de litere, ei înșiși modele veritabile, au întreprins o campanie de refuz și demolare a celor cu cinci ani mai în vârstă decât ei.*

- Da, este o modalitate de a te exprima. Un alt exemplu îți pot da și eu. Nicolae Roșu, de pildă, susținea rubrica de critică literară la revista „Gândirea”, practicând o critică așa zice „huliganică”, în sensul că se folosea de un limbaj de o vulgaritate incredibilă, dar și de un mod de a evalua opera literară dintr-o perspectivă scandalosă. Cronica literară scrisă în *Istoria literaturii de la origini până în prezent* (1941), o operă monumentală a culturii și literaturii noastre, semnată de George Călinescu, „divinul critic”, rămâne o mostră care scutește de orice comentarii. Abordarea violentă nu este o descoperire de ultimă oră. Întotdeauna au fost oameni care au practicat un astfel de demers critic. Ceea ce nu ne împiedică să mergem într-o altă direcție decât a valorilor!

- *S-a discutat foarte mult, după 1989, despre asanarea mediului politic românesc, despre asanarea morală, regândirea, profesionalizarea lui, nu fără să se pună mari speranțe în generația tânără. Acum, sigur, unii avem impresia că generația tânără a eșuat, alții poate au impresia dimpotrivă că a reușit și a generat o explozie de bunăstare. Dumneavoastră cum ați caracteriza tinerii din politica românească?*

- Eu, prea bine știi, nu am făcut niciodată politică și nu am dorit să intru în politică, urmăresc însă cu foarte mare atenție ce se întâmplă în politică. Nu aș vrea să se creadă cumva că stau într-un turn de fildeș și arareori privesc spre afară. Urmăresc și politicienii vârstnici, cum îi urmăresc și pe tineri, le dau tuturor șansa de a crede în ei până în momentul în care ne decepționează. Și tinerii politicieni învață foarte ușor, desigur, de la vârstnicii politicieni corupți, să fie corupți. Nu învață de la cei care au valoare, sau învață, uneori, cu dificultate, să fie valoroși, dar învață foarte repede să fie la fel ca aceia care au reușit peste noapte, fără strădanii și fără transpirație.

- *Este o societate competițională.*

- Dar se potrivește foarte bine cu politica, pentru că sunt unii pentru care politica este un „joc”, m-am ferit să spun competiție. Noi numai competiție nu avem cu adevărat, noi avem, mai degrabă, lovituri sub centură, trădări, mizerii, avem chiar delațiuni. Sunt unii oameni care ajung să trăiască drame pentru faptul că au fost într-un moment, într-un loc unde nu trebuia să fie și dușmăniile mari conduc spre rele de anvergură. Cred însă că se va așeza societatea românească, vor rămâne în politică tinerii care vor ști să pledeze pentru adevăr, vor ști să fie instruiți, vor ști să fie foarte buni, vor avea școli temeinice chiar dacă nu au terminat mari universități. Este extrem de importantă universitatea care îți oferă „calea” pe care tu apoi să mergi să te pregătești temeinic, să citești foarte mult, să te informezi de pe internet, dar nu numai de acolo. Să rămâi doar la informațiile de pe internet și cele din mass media, este mult prea puțin pentru devenirea ta viitoare. Cred într-o generație de tineri politicieni care vor fi alții decât cei pe care îi avem. Sigur că unii dintre ei se regăsesc, acum, în portretul unui politician autentic. Cred într-o generație de politicieni care să meargă la o bere sau la un vin de calitate după ce termină munca în Parlament, așa cum se întâmpla în perioada interbelică, atunci când politicianul se bătea pentru idei, pentru doctrine. Faptele marginale din viața politicianului tânăr sau vârstnic nu trebuie să ajungă pe tarabă. Viața lui privată nu contează. Importantă este măsura în care el se străduiește pentru colectivitatea care l-a ales. Cred într-un mod elegant de a face politică, de a avea relații bune între noi, într-un mod elegant de a ne saluta, chiar dacă avem opinii diferite. Nu am crezut niciodată și nu cred că se poate da mâna cu omul care face o delațiune, cu seninatate, fără pic de remușcare. Da, îl apreciez pe omul care semnează un articol împotriva mea sau împotriva instituției, cu condiția însă să fie documentat, să se informeze și să respecte adevărul. Nu cred în cei care vin cu idei preconcepute, trădând adevărul pentru interese pecuniare, încât uneori ajung nu numai la violențe de limbaj, ci chiar fizice. Nu pot să cred în asemenea oameni, care se impun prin polemici de dragul polemicii și al vulgarității. Continuu să cred în oamenii care construiesc, în oamenii care vin cu platforme politice, cu idei și inițiative care să folosească țării, fie că vizează învățământul sau sănătatea. Nu pot să nu mă gândesc și astăzi cu amărăciune la cei care în 1990, lipsiți de orice responsabilitate, au pus pe „fărăș” industria românească în care s-au făcut

investiții de miliarde de euro, trimitând-o în mod criminal la fier vechi. Nu cred, deci, în cei care nu au un sistem axiologic la care să se raporteze neconținut, indiferent dacă ei sunt tineri sau vârstnici.

- *Există persoane privilegiate, ce-i drept, un cerc restrâns, pe care Dumnezeu voastră le încurajați numindu-le copii de suflet. Care ar fi câteva din sfaturile pe care le-ați adresa lor?*

- Da, am câțiva - nu foarte mulți - așa numiți „copii de suflet”, tineri în care am crezut și cred foarte mult și, din păcate, spun că unii dintre ei, nu mai mult de unul, cel mult doi, m-au decepționat. Constat că experiența mea de viață nu este suficientă, că nu pot să văd de multe ori înlăuntru, dincolo de „poza” asumată.

- *În profunzimea sufletului omului din proximitate?*

- Voi crede mereu în „copiii de suflet”, tineri care se depășesc cu fiecare an care trece. Sunt tineri care gândesc o carieră pe termen lung. Sunt tineri care studiază temeinic. Îi apreciez că muncesc mult, neavând filosofia că trebuie să primească totul de la societate sau din familie, ori având chiar sentimentul că li se binecuvine. Sigur, se știe că am un fiu, pe Caius, care este medic stomatolog, doctor în medicină, dar țin foarte mult la copiii mei de suflet și îi urmăresc cu foarte mult interes tocmai pentru că îi văd că doresc să se autodepășească, îi văd că sunt așa precum eram și eu cândva, sunt unii dintre ei din familii modeste și vor să își depășească condiția modestă, alții sunt din familii care îi sprijină și doresc să depășească sprijinul pe care îl primesc din familie. Ei sunt inteligenți și modești dar niciodată suficienți, ci, dimpotrivă, continuă să așeze cărămidă cu cărămidă la propria lor devenire, la propria lor construcție umană și intelectuală. Îi deplâng pe cei care spun că nu mai au de învățat, care cred că știu totul, care dau lecții de la catedră. Tinerii pot învăța să fie antimodele de la asemenea dascăli care au impresia că știu totul; de ce să nu admiți că problema aceasta nu o cunoști și că tu, ca dascăl, trebuie să mergi acasă și să studiezi, să vii pe urmă peste o săptămână sau peste câteva zile să dezbateți împreună. Recunosc: sunt profund atașată de „copiii mei de suflet”. Sper să apuc ziua în care să îi văd, cu adevărat, strălucind, pentru că eu chiar cred în steaua lor!

Istoria trăită a devenirii

Un campus universitar în Micălaca

- *Avem informația, sper că nu eronată, că abia v-ați întors dintr-o vizită în Ungaria. Care a fost scopul acesteia?*

- Într-adevăr, împreună cu o delegație ministerială, din care a făcut parte doamna ministru prof.univ.dr. Ecaterina Andronescu, însoțită de secretarul de stat de la Ministerul Educației și Cercetării, de doi secretari de stat de la Ministerul Informațiilor publice, m-am deplasat în Ungaria pentru a discuta cu factorii de decizie despre un proiect al Universității "Aurel Vlaicu". A fost prima vizită a unui ministru al învățământului din România în Ungaria, putem spune chiar că din acest punct de vedere a fost o vizită istorică. Proiectul pe care l-am propus, în prealabil, la nivel de autogovernare a românilor din țara vecină, a fost ca, în colaborare cu instituția noastră, să se deschidă în Ungaria un colegiu de institutori. Ne-am orientat spre studiul limbilor engleză și franceză, limbi de circulație europeană. Am fost surprinsă chiar la modul plăcut să constat că doamna ministru a preluat această propunere și a promis că se vor face demersuri în acest sens. Practic, este vorba despre o încercare de prelungire a ofertei educaționale a Universității "Aurel Vlaicu" dintr-o perspectivă a integrării europene, a ideii de a merge înspre Uniunea Europeană și nu în altă direcție.

- *Putem spune că din toamnă Universitatea "Aurel Vlaicu" se va extinde în Ungaria?*

- Nu. Eu sunt un om realist, nu îmi plac poveștile la modul ideal. Nu văd această idee realizată atât de rapid. Statul maghiar să organizeze colegiul, iar dascălii noștri să meargă să predea acolo. Nu mergem noi să

facem universitate în Ungaria. Repet, sunt un om realist, trebuie să avem în vedere legile maghiare pe care noi nu avem voie să nu le luăm în discuție. Va trebui mai întâi să se pună de acord legislația românească cu cea maghiară și, în funcție de această legislație vom realiza proiectul. Pe noi ne interesează ca aceste colegii să ofere diplome care să fie valabile pentru noi și pentru Ungaria, iar când România va fi în Uniunea Europeană, diplomele vor fi europene. În momentul în care se va face extinderea Uniunii Europene spre noi și alții își vor putea face la noi punct de lucru. Și atunci diplomele vor fi comune și noi vom avea o concurență foarte serioasă.

- Am înțeles că în ultima ședință a Senatului Universității s-a luat în discuție posibilitatea extinderii spre județul Alba...

- Da. Noi nu agreăm să facem universitate la Sebiș, la Ineu sau în sate obscure. Sunt chiar împotriva unui astfel de mod de a gândi universitatea, dar vom lua în discuție situația în care vom putea avea punct de lucru în locuri unde există condiții speciale pentru o universitate. Nu dorim să facem un învățământ superior doar de dragul de a-l extinde și fără să asigurăm o acoperire în plan academic. Universitatea "Aurel Vlaicu" Arad a început să își dobândească un prestigiu. Nu suntem încă acolo unde dorim, dar este un început bun, avem optsprezece proiecte europene, avem mobilități în cele mai multe țări din Europa. Noi suntem la început, dar este un început sigur și vom merge pe politica pașilor mărunți, dar siguri. În legătură cu această extindere spre Ungaria și spre Alba mai sunt încă lucruri de gândit, pentru ca acestea să poată fi realizate temeinic.

- Care sunt în momentul de față relațiile de colaborare între cele două universități arădene ? Se vorbea într-o perioadă chiar de o posibilă fuziune...

- Eu nu zic că nu se pot face comparații între "Aurel Vlaicu" și "Vasile Goldiș". Universitatea noastră este însă de stat. Nu este niciun secret pentru nimeni că învățământul privat a devenit o bună afacere. Una dintre cele mai mari afaceri în România după anul 1989 au fost diplomele date de învățământul superior. S-au obținut foarte mulți bani, nu numai la Arad, ci și în toată țara, deci a devenit o afacere extrem de prosperă. Dacă este vorba de fuziunea celor două universități arădene, aceasta este o problemă a Senatelor

lor. Eu, Lizica Mihuț, rector fiind, nu reușesc să am această idee de fuziune și chiar dacă o am nu o pot materializa dacă Senatul nu agreează această problemă.

- Cum caracterizați concurența dintre cele două universități, prin prisma tânărului absolvent de liceu?

- Tânărul absolvent de liceu știe încotro să meargă. Oricât i-am spune noi că suntem cei mai buni, că avem cea mai bună dotare, că avem cei mai buni profesori, că avem cel mai bun viitor pentru el, tânărul absolvent de liceu știe deja, și el și părintele lui, dar mai ales el, care trăiește deja pe propriile picioare, știe spre ce să se îndrepte. Așa încât eu nu contez decât pe o relație de loialitate, de colaborare, o relație academică. Niciodată nu am spus un cuvânt de denigrare la adresa Universității "Vasile Goldiș".

- Am înțeles că absolvenții facultăților particulare își vor putea susține licența la Arad, la universitatea de stat.

- Așa este. Prin Hotărâre de Guvern avem deja acreditate în acest moment optsprezece specializări la învățământul de lungă durată, trei specializări la învățământul de scurtă durată și alte două specializări la învățământul ingineresc, care reprezintă o specializare acreditată. Putem organiza licența pentru toate specializările acreditate, cu o taxă de o sută cincizeci de dolari, deci o taxă pe jumătate decât alte taxe care se percep în acest sens.

- Ce noutăți aduce anul universitar 2002-2003 la Universitatea "Aurel Vlaicu" Arad ?

- Va aduce o facultate nouă - Inginerie Alimentară - Turism și Protecția Mediului. De asemenea, o specializare de informatică și o specializare de autovehicule rutiere.

- Ce ne puteți spune despre Facultatea de Drept, despre care se vorbea intens anul trecut ?

- Se mai vorbește încă. Nu am renunțat la această idee, dar Comisia Națională de Acreditare nu s-a pronunțat în legătură cu acest proiect.

- *Câte locuri veți scoate la concurs ?*

- Încă nu le cunoaștem cu exactitate, dar oricum sunt cu 7-8% mai multe decât cele de anul trecut.

- *Ați primit recent clădirea școlii generale din Micălaca pe care ați inclus-o în baza materială proprie. Când va fi aceasta propice procesului educațional și câți bani mai doriți să investiți acolo ?*

- Doamna ministru a făcut împreună cu noi o vizită acolo, pe acel teritoriu enorm. De la toamnă vom intra deja acolo. Nu peste tot, dar, încetul cu încetul, o vom face funcțională. Vom mai investi aproximativ cincisprezece miliarde de lei din fonduri proprii. În perspectivă dorim să construim acolo și un campus al Universității. Vom avea acolo un spațiu foarte mare.

- *Mai există alte imobile pe care Universitatea "Aurel Vlaicu" și le-ar dori pentru buna desfășurare a activității ?*

- Deocamdată suntem bucuroși să putem să ducem acest imobil, care este foarte mare, și în care vom investi toți banii pe care îi avem. E nevoie de trei-patru ani să finalizăm acest proiect, după care ne vom gândi și la alte spații. Eu nu visez niciodată cu ochii deschiși și întotdeauna elaborez foarte mult o strategie; deocamdată, strategia mea vizează doar acel spațiu de învățământ. Vom avea loc foarte mult acolo, probabil vom mai avea și alte facilități. Poate sunt mult prea pragmatică; sunt profesor de limba română, dar și gramatica este riguroasă, mai cu logică. Poate de aceea niciodată nu visez cu ochii deschiși. Acolo vom avea loc foarte mult, pe un hectar și trei mii de metri pătrați.

- *În cei doisprezece ani de funcționare, conducerea Universității "Aurel Vlaicu" Arad nu a avut întotdeauna relații dintre cele mai bune cu reprezentanții Administrației Publice Locale. Care este acum situația ?*

- Ai dreptate. Universitatea noastră nu a fost foarte sprijinită până acum. Poate a fost și vina noastră, poate a fost și vina altora.

- Știu că au fost și prefecți care v-au amenințat fără ocolișuri!

- Asta e adevărat. Nu numai că nu ne-au sprijinit, dar unii chiar ne-au fost potrivnici. Vreau să dau un exemplu. Un prefect m-a chemat într-o zi de vineri în biroul lui, spunându-mi că eu, care sunt un nimeni, cum îndrăznesc să mă compar cu o mare personalitate care este CUTARE (fără să dau un nume). Mi s-a și spus că se va porni o campanie de presă împotriva mea și a universității dacă voi mai avea asemenea management. Ce aș fi putut răspunde? L-am ascultat și venind la universitate l-am sunat pe Remus Opriș, Secretarul General al guvernului de atunci. A fost un domn, în sensul că a înțeles ce s-a întâmplat la Arad și a transmis scuze pentru această situație. Bineînțeles că prefectul de atunci nu a înțeles prea mult din cele întâmplate; a crezut că am o relație specială la București, când eu nici nu i-am văzut în viața mea pe cei de acolo. Contează foarte mult cine reprezintă Guvernul în teritoriu. Eu sper ca domnul magistrat Dan Ungureanu să vină cu un alt mod de a fi prefect, diferit de cel al precursorilor săi. Mă bucur că nu taie panglici în fiecare moment al zilei, ci muncește mult mai mult cu oamenii.

- Câți absolvenți ai U.A.V. vor avea locuri de muncă anul acesta ?

- Toți absolvenții noștri își găsesc loc de muncă. Am scos la concurs două posturi de economist și nu am găsit în toată Universitatea noastră absolvenți care să fie interesați de angajarea la un salariu de bugetar. Asta dovedește că au parte de oferte bune. De curând am primit o scrisoare de la Regionala C.F.R. Timiș prin care mi se comunică faptul că toți absolvenții noștri vor fi angajați acolo. De asemenea, un bun prieten de-al meu, director de televiziune, m-a rugat să îi găsesc un absolvent de T.C.M., căruia să îi fi dat un salariu de zece milioane de lei. Nu am găsit, pentru că toți sunt deja "rezervați". Deci absolut toți absolvenții noștri au un loc de muncă asigurat imediat după absolvire. Foarte multe firme vor să angajeze absolvenți de stat. Pe noi nu ne interesează o propagandă ieftină. Ne interesează să le dăm absolvenților, studenților noștri o carte de vizită care să fie plauzibilă.

1-7 iunie 2002

Vizibilitate internațională

- *Ați fost câteva zile la Poznan pentru obținerea dreptului de organizare a unui congres mondial la Arad. Cu ce rezultate s-a soldat demersul Dumneavoastră?*

- Demersul nostru a început în urmă cu doi ani, pentru că textilele reprezintă o direcție prioritară de cercetare în Universitatea "Aurel Vlaicu". În acest moment derulăm trei granturi de excelență finanțate de guvernul României, și un grant de cercetare bilaterală Belgia-România (Universitatea Gent- U.A.V.). Rezultatele științifice, pe care le consider excepționale, ale colegilor mei, au determinat forurile internaționale să organizeze pentru prima dată în România congresul mondial al FAO/Escorena, la Universitatea "Aurel Vlaicu".

- *Ce înseamnă, în fond, FAO?*

- FAO este Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură. Are unsprezece departamente în întreaga lume, iar departamentul FAO Escorena cuprinde trei sute cincizeci și șapte de instituții și experți din cincizeci și două de țări ale lumii, specialiști la vârf în textile, biotehnologii, economie, marketing și probleme de calitate.

- *Ce v-a impresionat cel mai mult la polonezi?*

- Am fost pentru prima oară în Polonia. Am fost mai mult decât surprinsă să constat ce mult investește municipalitatea în cultură. Orașul Poznan are cinci teatre, operă, operetă, teatru de revistă, unsprezece muzee care toate aduc fonduri foarte mari municipalității. Cine, astăzi, în Arad, se

gândește la investiția în cultură, și care sunt strategiile pe termen scurt și mediu pentru cultura arădeană?

- *Dar poate fi investiția în cultură o investiție profitabilă pe termen lung?*

- Investiția în cultură e profitabilă numai pe termen lung. Dar aduce câștiguri imediat, pentru că toți turiștii care trec prin Arad, străinii care sunt implicați în firme, societăți comerciale, își petrec zile bune la Arad și mă întreb ce le oferă lor Aradul, ce tradiție de istorie și civilizație europeană?!

- *Este Aradul un punct de reper în industria textilelor, încât organizarea unui congres mondial să se justifice, la noi?*

- Universitatea noastră a fost aleasă ca loc de desfășurare al acestui congres mondial, pentru că e un congres științific, cu participarea reprezentanților din industrie. Ca Universitate, dorim să devenim un lider pe piața muncii și să refacem tradiția pe care Aradul a avut-o în textile, și care după 1989 a ajuns în colaps. FAO tocmai asta își propune: să faciliteze o întâlnire, care poate deveni crucială, între cercetare, industrie și agri-cultură. Nu întâmplător, vedeți, FAO cuprinde și probleme de alimentație, iar U.A.V. are și o altă facultate extrem de căutată de către absolvenți – cea de Chimie Alimentară, Turism și Protecția Mediului.

- *Ați fost primită la institutul mondial; ați primit garanția organizării evenimentului la Arad?*

- Președintele FAO/Escorena este prof. univ. dr. Ryszard Kozlowsky, o somitate în domeniu, care a și acceptat să semneze un „agreement collaboration” care să reprezinte un suport în plan științific pentru fondurile la care dorim să accedem pe planul cercetării științifice post-aderare la UE.

- *Ce impact credeți că va avea un astfel de congres mondial, în orașul nostru?*

- În primul rând, am fost anunțați că vor veni șaisprezece reprezentanți ai Națiunilor Unite, pentru că este și firesc, este conferința lor și ei supervizează întreaga desfășurare. Sunt deja încheiate documentele în vederea organizării și desfășurării acestui congres mondial, care niciodată

până acum nu s-a desfășurat în România. Desigur, el este finanțat în totalitate prin fonduri externe. Înseamnă enorm! Faptul că înalți funcționari ai ONU, care după câte știu eu nu au fost în Arad după 1990, vin spre noi, și că se organizează la Arad un asemenea congres de anvergură, cu participarea a două sute de persoane, va crește fără îndoială vizibilitatea Universității noastre, dar în primul rând a Aradului. Cu regret vreau să subliniez cât de mâhnită sunt când am văzut acum în Polonia sprijinul excepțional pe care orașul îl acordă cercetării și învățământului superior, când constat ce nedreaptă și ostilă este raportarea administrației față de noi, la Arad. În paranteză fie spus, în Poznan sunt o sută douăzeci de mii de studenți la șase sute de mii de locuitori. Adică, unul din cinci e student. Deci primarul Aradului nu ar trebui să se plângă că sunt prea mulți studenți la Arad, ba dimpotrivă, să fie fericit.

- Universitatea "Aurel Vlaicu" a câștigat, recent, și un alt proiect european, în valoare de 1,44 milioane de euro. Cum se va reflecta asta în viața comunității locale?

- Toate fondurile nerambursabile, și care am zice că sunt fabuloase, sunt în folosul comunității, al Aradului, în ultimă instanță. Universitatea noastră, în urma acestei finanțări de aproape 1,5 milioane de euro nerambursabili, va putea oferi întregii zone certificate de calitate, pe domenii ale industriei, pentru societăți, instituții care nu mai pot funcționa fără asemenea certificat de calitate. În loc să meargă să îl obțină în alte părți, agenții economici îl pot obține aici, acasă la ei, la Universitatea "Aurel Vlaicu". Pe de altă parte, cei peste treisprezece mii de studenți pe care îi avem înseamnă un venit suplimentar pentru pensionarii care le închiriază apartamente (și nu numai pentru ei...), înseamnă necesitatea de a le asigura hrana, contribuția la tramvai, la mijloacele de locomoție, transportul în comun. Tot ceea ce face U.A.V. înseamnă, de fapt, un bonus nerambursabil către comunitate.

- Sala de sport a Universității "Aurel Vlaicu" a intrat, sâmbătă, în circuitul național, printr-un meci de handbal din liga secundă: HC Arad – Universitatea Pitești. Care este acum statutul juridic al acestei săli?

- Sunt de-a dreptul surprinsă să constat că dl. Falcă se laudă că a câștigat bătălia pentru sala de sport. (...) Toată pledoaria timp de opt luni a

primarului a fost pentru a intra și alți arădeni în sală, uitând să spună că întreținerea sălii costă peste patru sute de milioane de lei lunar și că Universitatea noastră s-a angajat în susținerea totală a acesteia, iar dreptul de a o folosi este absolut al oricărui arădean și nearădean, cu condiția să se acopere costurile de utilizare. De aceea, mă bucur că de curând sala a și intrat în circuitul național, reprezentanții federației de specialitate fiind cu totul impresionați, considerând-o chiar o bijuterie națională a sportului românesc.

- Este adevărat că anul acesta va începe un alt proiect mare al Universității, și anume mansardarea complexului din Micălaca?

- Da. Și nu doar va începe, dar sperăm că până în octombrie se va și finaliza. Mansardarea complexului din Micălaca înseamnă peste 2,5 milioane de euro, iar finanțarea acestui proiect este deja realizată. Dorim să începem anul universitar viitor într-un imobil apreciat de toți drept excepțional și care va însemna o mândrie pentru arădeni. Foarte puțini dintre concitadinii noștri știu că Universitatea "Aurel Vlaicu" a achiziționat, prin fonduri proprii, o ultra-performantă stație de administrare a gazului metan, cu repartiție directă de la Târgu-Mureș. Astfel, oricând putem veni în sprijinul cetățenilor și din acest punct de vedere; practic, de aici s-ar putea alimenta întregul cartier Micălaca. Toată instalația este electronică, totul se derulează pe computer. Deci investițiile noastre sunt diversificate și nu avem în vedere doar Universitatea, ci așa cum ați subliniat și dumneavoastră, și comunitatea arădeană. Fiindcă așa este firesc să se întâmple, să sprijinim comunitatea din care facem parte.

- Se discută, în ultimul timp, despre conceptul de „universitate pilot”, în România. Se pare că cineva, acolo, sus, nu iubește suficient U.A.V., pentru că, iată, nu sunteți între cele zece universități pilot ale țării.

- Ar fi bine să lămurim lucrurile în legătură cu universitățile pilot. A fi universitate pilot înseamnă a fi nominalizat de minister și a nu plăti aproape un miliard de lei, cât costă evaluarea A.R.A.C.I.S. Universitatea noastră nu are nici un fel de probleme să plătească evaluarea, atât A.R.A.C.I.S. cât și o evaluare externă a uneia dintre cele mai mari firme de evaluare internațională. Și nu aș spune că nu suntem sprijiniți, ba

dimpotrivă, în ciuda „fitilelor”, a anonimelor, a luptelor de culise și a loviturilor sub centură, deja la București se cunoaște foarte bine vizibilitatea internațională a Universității noastre și suntem cu totul mulțumiți de sprijinul pe care îl primim. Știindu-se foarte bine că am câștigat atâtea proiecte internaționale, granturi de excelență de peste douăzeci de miliarde de lei din fonduri guvernamentale, la care se adaugă de curând peste cincizeci de miliarde de lei, proiectul „Impact”, nu am fost surprinși că nu am fost nominalizați să nu plătim, ca universitate pilot, aceste taxe de evaluare. Nu merite excepționale au condus la nominalizarea respectivă a unor universități care sunt în această situație.

- Din punctul de vedere al studentului, ce avantaj aduce statutul de universitate pilot?

- Acest „statut” se încheie în vară, după ce se termină evaluarea, actualul sau viitorul student nu are nimic de-a face cu acest așa-numit „statut”, iar Universitatea noastră va intra exact în același proiect de evaluare, atâta doar că își va plăti singură taxa. Dacă eram și eu deputat sau senator, probabil că puteam să intrăm fără taxă în această evaluare.

19 februarie 2007

Acreditare de noi specializări

- *Cu ce ofertă îi abordează Universitatea "Aurel Vlaicu" pe absolvenții de liceu din anul acesta? Veți avea secții noi, cum vor evolua facultățile deja funcționale?*

- Universitatea "Aurel Vlaicu" s-a dezvoltat, aș îndrăzni să spun, enorm. A fost o dezvoltare mai mult pe orizontală, în sensul că avem, iată, 33 de specializări, 8 facultăți, nouă departamente, am ajuns la un total de 13 550 de studenți. A fost o strategie evidentă de raportare a instituției noastre de învățământ superior la mediul economic, însă o strategie care se raportează la standardele UE și care nu face rabat de la calitate. Această dezvoltare evidentă pe plan orizontal va trebui urmată în mod sigur de o abordare în sensul de a propune o strategie în principal de calitate, o strategie competitivă cu instituțiile de învățământ superior european și nu numai.

- *Sunt acreditate facultățile și specializările Universității?*

- Universitatea noastră este o Universitate de stat, ea nu poate funcționa în afara rigorilor impuse de Ministerul Educației și Cercetării, așa încât nu se pune problema să funcționăm în afara acreditărilor și autorizărilor necesare. Este chiar o utopie să abordăm această problemă, din perspectiva învățământului superior de stat.

- *Sigur că toți părinții, toți viitorii studenți caută să primească răspuns la o întrebare foarte concretă, atunci când optează pentru universitatea la care se vor înrola: "De ce să mă orientez spre Universitatea "Aurel Vlaicu" și nu altundeva?"*

- Pentru că reprezintă o instituție de învățământ superior de prestigiu, care a reușit să se impună în conclavul academic românesc, și nu numai, demonstrând că știe să facă activitate didactică și de cercetare științifică, că reprezintă direcții de urmat și aspirații de viitor.

- Universitatea "Aurel Vlaicu" rămâne cantonată în Arad sau luați în calcul și posibilitatea deschiderii unor filiale în județ sau chiar în alte județe?

- Am spus-o în mai multe rânduri și reiterez ideea că suntem împotriva unui învățământ superior care să se risipească în orașele și orașe din afara spațiului strict în care ființează. O Universitate înseamnă bibliotecă, înseamnă cursuri, seminarii, o relație directă cu mentorul tău, oricare ar fi acesta. Așa încât o Universitate itinerantă este, din punctul nostru de vedere, îndoielnică în planul calității actului academic.

- Universitatea de stat din Arad s-a dezvoltat exploziv în ultimii ani. A ajuns la un număr de peste 13.500 de studenți. Asta înseamnă că dintr-o instituție locală de învățământ superior, tinde să devină una regională. La ce se pot aștepta de la U.A.V. studenții care vin din alte județe?

- Vreau să fac precizarea că nici atunci când nu aveam acest număr de studenți, Universitatea noastră nu era locală, cum nu este nici acum regională. Noi considerăm că este vorba despre o Universitate care se poate impune, și dacă se impune numai pe plan local ea este locală, dacă reușește să se impună pe plan regional ea are această calitate, dar ambiția unei instituții de învățământ superior este să își depășească zona, impunându-se prin strategia europeană dar în același timp printr-un demers de cercetare științifică de natură să o plaseze pe primele locuri în ierarhia învățământului românesc.

- Se pune foarte mare accent pe formarea internațională a studenților, pe schimburile de experiență cu universități din Uniunea Europeană. Ce programe oferă studenților săi, în acest domeniu?

- Universitatea noastră are relații cu universități europene, în cadrul programului Erasmus, fiind printre universitățile care au și certificatul Erasmus al UE, dar avem și relații bilaterale de cercetare științifică, proiecte

finanțate de Guvernul Flandrei (Universitatea Gent), de către guvernul italian (Universitatea Udine), de către Germania (Universitatea din Saarbrücken), de către Portugalia (Universitatea din Lisabona), proiecte cu finanțare guvernamentală dublă, pe termen lung, care înseamnă, dincolo de fondurile care vin pe linie de cercetare științifică, mult mai mult. Înseamnă, de fapt, demersul științific al colegilor noștri, realizat de la egal la egal, în Europa, alături de mari universități. De curând, cinci studenți ai Universității noastre au fost invitați la Congresul tinerilor, în Germania, unde au participat tineri din Germania, Franța, Turcia și România, un congres despre prezentul și viitorul Uniunii Europene, desfășurat chiar la Sala Congreselor din Saarbrücken, sub patronajul Comisiei Europene. Studenții noștri au lucrat doisprezece-treisprezece ore pe zi la materialele congresului, iar unul dintre documentele oficiale a fost rostit în plen chiar de unul dintre studenții noștri de la specializarea de Administrație Publică. Impresia lăsată de studenții noștri acolo a fost cu totul remarcabilă.

- Sigur că atunci când discutăm despre calitatea unei instituții de învățământ superior, discutăm în primul rând despre calitatea cadrelor didactice, universitare, care dau coloana sa vertebrală. Din acest punct de vedere, cum stă universitatea arădeană, raportată la cele din județele limitrofe?

- Cunoaștem foarte puțin ce se întâmplă în județele din jur, cu atât mai puțin ce se întâmplă în celelalte universități. Noi nu trebuie să ne raportăm la ele, ci raportarea noastră este strict la standardele europene. Asta nu înseamnă că ne plasăm în afara sistemului românesc de învățământ, ci dimpotrivă suntem printre cei care au studiat toate strategiile aflate pe internet ale colegilor noștri, rectori ai universităților din România. Strategia noastră a fost și a rămas o strategie care reunește liniile de forță ale învățământului românesc, cu raportări evidente la elementele de noutate propuse de învățământul superior european.

- Baza materială este și ea foarte importantă. Complexul M din Micălaca, noua sală de sport, căminul studentesc sunt câteva dintre punctele Dumneavoastră forte. Pe viitor cum va evolua situația bazei materiale a Universității "Aurel Vlaicu"?

- În primul rând, am început o supraetajare la Complexul Universitar M. Asta înseamnă două mii nouă sute de metri pătrați de învățământ în plus față de cei treisprezece mii care deja existau. Vreau să subliniez că asta înseamnă o investiție de optzeci și cinci de miliarde de lei, adică peste două milioane de euro, la care se adaugă o sală de conferințe de treisute cincizeci de locuri, probabil unică în zonă, cu toate facilitățile și dotările de ultimă generație. Numai sala va presupune o investiție de peste un milion de euro. Să nu uităm că Universitatea noastră a câștigat, prin concurs direct, un număr de doisprezece laboratoare, pentru studii de licență (până și Facultatea de Științe Umaniste, Jurnalismul, Științele Educației, Teologia, la care se adaugă și cele de știință) a câștigat prin concurs, repet, laboratoare în valoare de peste șase sute de mii de euro. Investițiile la căminul și cantina studențească au fost în valoare de cincizeci și șapte de miliarde de lei, din fonduri guvernamentale, așa încât ambele și-au schimbat în totalitate „fața”, fiind de nerecunoscut.

- Care va fi dinamica taxelor de școlarizare în anul universitar care urmează?

- Taxele din anul acesta sunt exact cele de anul trecut și nu vor mai crește în viitor. Trebuie să subliniem și faptul că Universitatea noastră nu percepe taxe de absențe, de repetare de examene, de reexaminări, și nici chiar de examene. De asemenea, nu percepem nici taxe pentru eliberare de acte. Studenții care reușesc să fie admiși pe locuri cu taxe, au dreptul la burse: de studii, de merit, sau sociale. Quantumul bursei este de peste nouă miliarde de lei pe an, la universitatea noastră.

- Se discută mereu despre faptul că Universitatea “Aurel Vlaicu” își propune să fie un motor al dezvoltării regionale, un mecanism care calibrează angrenajul economic arădean. Cum resimte studentul această ambiție a rectorului, a corpului profesoral?

- În discuția cu rectorul de la Saarbrücken, am regăsit exact același demers exprimat de noi, și anume că Universitatea este un lider al zonei, sau – în caz contrar – nu există deloc. Studentul resimte profund această atitudine managerială, pentru că este profund implicat în zona economică, iar trecerea spre angajare după absolvirea facultății se desfășoară în mod firesc.

- *Deși este perioada înscrierilor pentru „boboci”, sigur că nu putem omite nici cursurile de masterat și doctorat. După Convenția de la Bologna, facultățile au durata de trei ani, dar trebuie urmate obligatoriu de un master de doi ani și opțional un doctorat de trei ani. Este pregătită Universitatea “Aurel Vlaicu” pentru a face față acestei situații?*

- Da! Este pregătită să meargă pe sistemul Bologna. Noi ne-am dezvoltat temeinic, de la an la an, dar fără salturi spectaculoase, ci cu acumulări de calitate, așa încât Universitatea “Aurel Vlaicu” nu numai că este pregătită, ci și demonstrează că este o Universitate de prestigiu, care are prezent, dar și viitor.

26 aprilie 2007

Nu, fabricilor de șomeri cu diplomă

- Universitatea „Aurel Vlaicu” se clasează pe locul 13 în topul instituțiilor de învățământ superior din România, clasament general cu privire la vizibilitatea internațională a universităților românești. Ce înseamnă acest loc 13 pentru universitate și ce înseamnă pentru studenți?

- Sigur că în urmă cu doi ani, când s-a lansat acest clasament al universităților românești, ne așteptam să producă seisme și controverse, pentru că sunt multe universități neeligibile în România. În general, sunt neeligibile cele care au cea mai violentă publicitate. Clasamentul universităților românești, propus de asociația cercetătorilor români din întreaga lume, Ad Astra, nu a fost însă contestat de nimeni în România, tocmai pentru că propune un clasament al universităților potrivit vizibilității internaționale, în urma unei monitorizări internaționale a tuturor universităților românești. Și dacă mă întrebi mai concret, aș spune că ceea ce am sesizat în acest an, la a treia clasificare a universităților românești, este că se observă că au intrat ca eligibile universități particulare din București, Iași, Cluj, desigur pe ultimele locuri, dar și universitățile particulare au înțeles că trebuie să depășească faza de publicitate ieftină și să demonstreze vizibilitate științifică internațională. Cât privește Universitatea noastră, competiția este extrem de acerbă. Fac o paralelă cu ce s-a întâmplat în 2005, de exemplu, Universitatea noastră se clasa pe locul nouă, în 2006 am dublat numărul de lucrări cu vizibilitate internațională, dar am fost abia pe locul douăzeci și doi, iar în acest an suntem, iată, pe locul treisprezece din patruzeci și nouă de universități eligibile de stat și private, iar nouăsprezece universități de stat și private nu au nici un fel de vizibilitate externă.

- *Ce înseamnă de fapt această vizibilitate externă?*

- Înseamnă că colegii noștri au contribuții științifice riguroase, importante, valorificate prin articole publicate în reviste ISI, cu impact în lumea științifică internațională. Pretutindeni în lume, universitățile sunt cotate potrivit acestui indice de contribuție personală, cu raportare la numărul total de cadre didactice. Dar aceste articole nu sunt opera unui singur cadru didactic, ci reprezintă de fapt contribuția unei catedre, a unei facultăți. Tocmai de aceea clasamentul este un clasament general. Pentru noi este foarte onorant acest loc treisprezece, iar numărul treisprezece nu este niciodată pentru mine un număr cu încărcătură de atenție sau care să aducă ghinion, ci dimpotrivă. Introduc un fapt personal – băiatul meu s-a născut într-o zi de treisprezece și este cel mai important lucru pentru mine.

- *Ce concluzii ați tras în urma târgului educațional; care sunt opțiunile elevilor de clasa a XII-a ce vor intra în curând în bacalaureat?*

- Absolvenții de liceu nu mai pot fi dirijați prin campanii publicitare, prin laude excesive în care nu mai crede nimeni, ci ei doresc universități în care se face carte, universități riguroase, universități care să îi pregătească să performeze pentru că interviurile de după absolvire reprezintă de fapt cartea de vizită a fiecărei instituții de învățământ superior, în măsura în care poate asigura sau nu o pregătire profesională reală. Deci universitățile nu trebuie să mai fie fabrici de șomeri cu diplomă, pentru că deja în România angajatorul va fi mai puțin interesat de diplomă, dar extrem de atent la pregătirea profesională a angajatului. Deja absolvenții universităților românești, la angajare, sunt întrebați: „Care este universitatea pe care ai absolvit-o?” Angajarea se face și în funcție de brandul universității respective.

- *Când începe sesiunea de înscrieri la Universitatea de Stat din Arad și care sunt profilele pentru care pot opta absolvenții de liceu?*

- Sesiunea este în perioada 12-29 iulie, iar afișarea rezultatelor este în 30 iulie. Admiterea se face însă pe baza mediei de la bacalaureat, noi acordând o importanță pe care o binemerită bacalaureatul. Probe de aptitudini se susțin doar la Teologie Pastorală și la Facultatea de Educație Fizică și Sport. Domeniile noastre sunt teologie, științe economice,

inginerie, chimie alimentară, turism și protecția mediului, științe umaniste și sociale, științe exacte, științe ale educației și asistență socială, educație fizică și sport. De fapt, acestea sunt și cele opt facultăți ale universității noastre, ce însumează treizeci și trei de specializări și douăzeci și șapte de programe de master.

- Doamnă rector, foarte multe personalități din București, miniștri, lideri de partide politice, au trecut în aceste zile pe la Arad. Au avut aceștia contacte și cu mediul academic arădean? Care este oferta politică pentru Universitatea de Stat din Arad?

- Din păcate, niciun politician local nu a înțeles cât de important este să îți exprimi deschis susținerea pentru învățământ în general, respectiv pentru învățământul superior. Reamintesc că Bill Clinton a făcut campanie electorală cu o singură platformă, una singură, și anume învățământul. Noi așteptăm încă un politician care să ne reprezinte la vârf și mai ales să își construiască devenirea în plan politic cu o susținere profundă a învățământului. Dar vizitele pe care le avem, atât la dreapta cât și la stânga eșichierului politic, sunt vizite făcute de politicieni pentru a se face cunoscuți mediului academic arădean. Toți oaspeții noștri sunt uimiți de dotările pe care le are Universitatea noastră. Domnul Theodor Stolojan, cum se știe, în vizită la noi, a apreciat în mod cu totul special dotările, spunând la modul foarte serios că unele dintre ele sunt mai bune decât la Banca Mondială.

- Se discută intens în mass-media acestor zile despre iminenta destituire politică a inspectorului școlar general.

- Vreau să spun că aproape niciun inspector general, din anul 2000 încoace, de când sunt rector, nu s-a manifestat, nu în sensul de a fi alături de învățământul de stat, cum ar fi firesc, ci nici măcar echidistant, cum ar fi fost de dorit. Domnul Marius Göndör, în care mi-am pus mari speranțe la venirea la inspectorat, așa cum îmi pun speranțe mereu la venirea unui nou lider administrativ, m-a decepționat profund, politizând excesiv aproape toate demersurile pe care le-a făcut. Nu pot să uit propunerea pe care ne-a făcut-o, de a ne întâlni cu ministrul Hărdău la primărie, în sala de conferințe de acolo, și nu cum ar fi fost firesc, la Universitate. Dar atunci am simțit

sprijinul domnului Gheorghe Seculici, președinte al Partidului Democrat la Arad, care a determinat ca vizita ministrului Educației și Cercetării să se realizeze la Universitate, iar ministrul Hărdău, îl citez, s-a arătat a fi „uluit” de baza noastră materială. Aștept încă un inspector școlar general echidistant și riguros, care să fie preocupat la modul real de calitatea actului de predare-învățare, când este vorba de învățământul superior și care să NU „acționeze” potrivit unor interese de partid sau de altă factură.

18 mai 2007

Continuitate managerială

- Universitatea "Aurel Vlaicu" este în campania de alegeri pentru funcțiile de șef de catedră, secretari științifici, prodecani, decani, prorectori, rector. Ce schimbări se profilează și ce înseamnă aceste alegeri pentru Universitate?

- Precum bine se știe, la noi în Universitate există aproape în toate situațiile unanimitate în decizii. Conducerea o are în exclusivitate Senatul. La patru ani, alegerile vin prin lege, ele sunt libere, votul este secret, iar comunitățile academice de la nivel de facultate și departament își desemnează candidați. Alegerile au început prin depunerea candidaturilor cu cincisprezece zile mai devreme, dar, practic, ele încep în unsprezece februarie. Alegerile nu înseamnă o ruptură între mandatul trecut și mandatul viitor, pentru că strategia universității este pe termen mediu și lung, și ea este deja aprobată de Senat.

- A fost introdusă în Carta Universității funcția de președinte. Ce competențe are acest președinte și cine poate candida pentru această poziție?

- Funcția de președinte era în Carta noastră înainte de a se vota prin lege. Era președinte al Consiliului Academic Managerial, un organism de conducere care propune strategia de dezvoltare în plan economic și academic, pe termen scurt și mediu și acest fapt a fost votat cu unanimitate de Senat, la începutul lunii noiembrie a anului trecut. Înființarea, prin lege, a postului de președinte de Universitate, în 8 ianuarie, a însemnat ca postul de președinte al Consiliului Academic Managerial, ca statut și ca

responsabilități, să se regăsească în acela de Președinte de Universitate. În Carta U.A.V., potrivit hotărârii de Senat, se stipulează că postul de Președinte de Universitate rămâne atâta timp cât se află în lege, iar dacă el într-un viitor apropiat sau îndepărtat nu va mai exista ca atare, atribuțiile președintelui universității vor fi preluate de președintele Consiliului Academic Managerial, un organism specializat de management în învățământul superior. Consiliul acesta este un lucru extraordinar pentru noi, în sensul că poate angaja specialiști din afara universității și din afara României, pe programe și pe proiecte, și care să însemne finanțări importante pentru noi. De exemplu, poate fi invitat în acest Consiliu Academic Managerial președintele universității din Egipt, sau vicepreședintele Camerei Economice de Comerț, cărora le-am conferit titlul de Doctor Honoris Causa acum câteva zile. Deci consiliul acesta academic managerial a fost nu întâmplător propus și în legea învățământului, tocmai pentru că există în marile universități europene și în Statele Unite. Poate candida absolut oricine pentru funcția de președinte, orice cadru didactic care este profesor universitar. Alegerea pentru rectori și prorectori, secretar științific și președinte de universitate se va desfășura în data de 7 martie, iar proiectul de strategie pe baza căruia pot fi aleși de către Senat se va depune cu cincisprezece zile mai devreme.

- Am înțeles că în unele medii politice au fost tentative de a împărți funcțiile de conducere de la Universitatea "Aurel Vlaicu".

- În urma a patru ani de experiență (sunt de fapt la al doilea meu mandat de rector, deci am opt ani în fruntea instituției), vreau să subliniez că în toate problemele mari și mici a fost unanimitate în Senat, foarte rar s-a întâmplat să fie abținere, și atunci sub cinci voturi, ceea ce este un lucru extraordinar. Așa se explică dezvoltarea Universității noastre: am avut unanimitate în Senat, fiind susținută nu numai eu, ca rector, ci strategia pe care eu am propus-o Senatului. Vreau să le sugerez celor care la cafenele sau în alte părți fac strategia de alegeri a Universității noastre, că noi toți știm mai bine cine, când și cum vor reprezenta universitatea acum și în perspectivă. În U.A.V. nu se face politică, iar toți cei care sunt angajați politic și s-au manifestat împotriva Universității au fost puși la index de către colegi.

- Ați afirmat că anul 2007 a fost cel mai bun an al învățământului superior de stat din Arad. De ce a fost cel mai bun an?

- A fost de departe cel mai bun an al nostru. A fost anul în care am câștigat granturi de excelență pe cercetare, anul în care - pentru prima dată în România - NATO a finanțat un work-shop pe cercetare, a fost anul în care, în premieră națională, Națiunile Unite, în colaborare cu FAO, au organizat un congres mondial cu reprezentanți din marile țări ale lumii. Pe plan științific am excelat. Dar a fost și anul în care am cumpărat două hoteluri: Residence, din Parcul Reconcilierii, și Hotelul Rebeca, din Moneasa. Am început supraetajarea Complexului M, din Micălaca. Am câștigat douăsprezece laboratoare de mare performanță, în valoare de un milion de euro din fonduri guvernamentale. Am dezvoltat o sală de forță de ultimă generație unică în România, la sala de sport, în valoare de peste treizeci de mii de euro. Anul l-am încheiat cu locul I pe țară și un premiu de șase miliarde de lei pentru Universitate, pe un standard de calitate. O universitate foarte cunoscută din București, de pildă, de toate cele șase miliarde de lei a cumpărat numai mașini pentru universitate, limuzine.

- Apropo de limuzine, ați fost acuzați că ați primit aprobare de la minister să cumpărați două Logan iar universitatea a cumpărat un VW Tuareg.

- Vreau să se rețină că absolut toate achizițiile noastre sunt în lege și cu aprobarea ministerului, iar Trezoreria nici nu poate plăti din conturile noastre decât cu aprobarea ordonatorului principal de credite. O universitate care se respectă, și U.A.V. știe să se respecte, poate și trebuie să aibă o mașină de talia aceasta.

- Ce proiecte mai importante pentru anul în curs sunt în lucru la U.A.V.?

- Noi suntem deja cu gândul la anul 2010. Avem proiecte și pentru 2009, pentru că în felul acesta se lucrează la Uniunea Europeană și în țările civilizate. Proiectele noastre vor fi în continuare de accesare de fonduri pe programe și proiecte de cercetare, pe fonduri structurale, pe specializări atractive și, fără îndoială, pe performanță. (...)

11 februarie 2008

La capătul a opt ani de mandat

- Doamnă Lizica Mihuț, sunteți la finalul celor două mandate de câte patru ani, în calitate de rector al Universității "Aurel Vlaicu". După opt ani de zile, la finalul acestei săptămâni va fi ales un nou rector. Aveți emoții înaintea alegerilor din 7 martie?

- Chiar dacă par lipsită de sentimente și puțin prea rece, vreau să spun că nu am niciun fel de emoție, pentru că este vorba despre un sfârșit și un nou început: sfârșitul mandatului de rector și începutul posibilului mandat de președinte al universității. Este o continuitate la care gândim cu toții. O continuitate nu referindu-mă la numele meu, ci la strategia pe care împreună cu Senatul am votat-o pentru prezent și pentru viitor.

- Despre care realizare din ultimii opt ani putem afirma că a fost cea mai importantă, în mandatele dumneavoastră de rector?

- Mi-ar fi foarte greu să spun care ar fi cea mai importantă, dar aș vrea să vă punctez doar câteva dintre bucuriile mele. În anul 2000, aveam 2154 de studenți, iar în prezent avem 15394 de studenți. În anul 2000 aveam trei facultăți, iar acum sunt opt. Nu aveam nici un departament și nici un program de master, iar acum avem douăsprezece departamente și treisprezece programe de master, acreditate de Bologna. Situația financiară în anul 2000 era de asemenea natură încât a trebuit să fie concediați șase portari ca să ne luăm salariile, iar în anul 2008, după o investiție de peste unsprezece milioane de euro, avem pe depozite, la Trezorerie, peste două sute de miliarde de lei.

- În ceea ce privește dezvoltarea bazei materiale, se lucrează în aceste zile la supraetajarea Complexului M, din Micălaca. Este vorba despre un campus școlar care tot în anii aceștia a revenit Universității.

- Dacă în anul 2000, Universitatea "Aurel Vlaicu" avea o singură proprietate, și anume sediul Facultății de Inginerie de pe Calea "Aurel Vlaicu" și contracte expirate ale unor spații ce nu ne aparțineau, în prezent avem Complexul M, o mândrie pentru Arad. Am cumpărat două imobile P plus 3, am reabilitat cantina și căminul cu o investiție de 58 de miliarde de lei. Avem o sală de sport, am cumpărat două hoteluri (Petrom Residence și Rebeca), am reabilitat în totalitate sediul Facultății de Inginerie, care din 1971 nu mai cunoscuse nicio reparație. Toate aceste lucrări sunt finalizate. În prezent avem în derulare supraetajarea Complexului M, un cămin studentesc-hotel, cu o investiție de 63,5 miliarde de lei, o hală pentru testarea normelor de poluare a autoturismelor importate în România (o investiție foarte consistentă, cu acreditare internațională) și laboratoare de licență în valoare de 14 miliarde de lei.

- Ați afirmat, de-a lungul vremii, că pentru Universitatea "Aurel Vlaicu" contează standardele de calitate. Ce presupun aceste standarde de calitate în învățământul superior?

- Oricând, dar absolut oricând, o universitate, cu sau fără acreditare, poate să se transforme în cursuri de balet și de dans. Oricând, dar absolut oricând, o instituție poate falimenta, la modul real, în plan financiar, dar și mai grav, poate falimenta prin intrarea în derizoriu, printr-o activitate de mimare a calității. Nicio acreditare națională și internațională care se plătește cu bani grei nu poate să certifice ceea ce certifică un student sau un absolvent, adică seriozitate, adică rigoare, responsabilitate, academism și contribuții în plan științific.

- Pentru o universitate, cercetarea științifică reprezintă o prioritate. La Universitatea "Aurel Vlaicu", această activitate a avut suficientă susținere?

- Acordăm prioritate absolută cercetării științifice. Numai așa se explică programele de excelență, granturile NATO, proiectele științifice cu finanțare națională și internațională, dar nu în ultimul rând cele patru centre de cercetare științifică, acreditate de CNCSIS, și nu în ultimul rând programul Erasmus pentru burse (studenți și profesori) care a primit deja o

dublă acreditare, 2003-2007, 2007-2013. Dacă suntem la cercetare științifică, aș vrea să îmi permiteți să adaug că în anul 2000 biblioteca noastră avea o singură cameră, în Corpul D, iar acum avem o Bibliotecă Centrală Universitară „Cornelia Bodea”.

- *Cărui fapt credeți că i se datorează dezvoltarea Universității “Aurel Vlaicu” și creșterea numărului de studenți, de șapte ori într-o perioadă de opt ani de zile?*

- 7 aprilie 2000 este o dată pe care niciunul dintre colegii noștri nu o va uita. Ministrul Învățământului, de atunci, domnul Marga, venea la Arad cu ideea de a face un experiment – și anume absorbția noastră de o universitate particulară. Am înțeles atunci și înțeleg și acum că numai o strategie pe termen scurt, dar mai ales mediu și lung, cu respectarea ad literam a standardelor europene și a standardelor românești de calitate poate conduce la performanță. Situația absolut specială din 7 aprilie 2000 a determinat ca noi toți, comunitatea academică, să adoptăm drept profesie de credință: „ÎMPREUNĂ”. Alegerile desfășurate până acum în șapte facultăți și două departamente (a mai rămas o singură facultate unde se desfășoară astăzi și mâine alegerile) au demonstrat că puțini, chiar foarte puțini, care din motive politice sau nepolitice, de interese sau de dezinteres, nu se încadrau în acest „ÎMPREUNĂ” au fost excluși de colegii lor, prin vot secret, chiar din Consiliul Profesoral. Deci ei nici măcar nu au ajuns în Senat.

- *Aveți neajunsuri pe care să vi le reproșați?*

- Îmi reproșez un fapt fundamental, și anume că având un presing puternic pe linie administrativă (strategii, investiții, programe, proiecte) am neglijat foarte mult activitatea mea didactică. Am trădat, într-un fel, pentru managementul academic, calitatea mea de profesor, sper onorabil, de gramatică, pentru că, precum se știe, aproape jumătate plus unu dintre arădeni au ajuns într-un fel în legătură cu mine ca profesor de gramatică. Deci asta este prima mea mare trădare, față de mine însămi. A doua mare mâhnire personală este că proiectul la care țin atât de mult, și anume de a continua istoria teatrului până astăzi, a stat într-o amortire evidentă opt ani. Cartea apărută la Editura Academiei despre teatrul arădean și transilvănean până la Marea Unire doresc să o continui până la zi. Sunt două mari semne

de întrebare pe care mi le pun mereu, și la care răspunde doar managerul din mine. Sunt uluită cum un rector poate să scoată zeci de cărți și sute de articole, cu nonșalanță, și să se mai și autopremieze, când eu, având norocul unei familii care nu îmi creează probleme, ba dimpotrivă numai bucurii, nu am reușit să public decât trei cărți în opt ani, dintre care una de istoria culturii și două de gramatică.

- *Spuneți că se încheie un episod și începe altul, pentru universitate, pentru Dumneavoastră. Cu ce proiect candidați pentru funcția de președinte al universității?*

- Este o funcție nouă, pe care cele două camere ale Parlamentului au votat-o în unanimitate și pe care președintele Traian Băsescu a promulgat-o la începutul lunii ianuarie. Atribuțiile funcției de președinte sunt date de Cartă. Președintele va reprezenta Universitatea "Aurel Vlaicu" în raport cu instituțiile publice, cu mediul de afaceri și cu mass-media. Dar, ceea ce este mai important, va elabora strategii academice, științifice, financiare, împreună cu întreaga comunitate academică. Aceste strategii vor fi dezbătute în mod democratic și abia apoi adoptate de către Senat. Mi-a plăcut foarte mult titlul pe care l-ai dat, Andrei, unui articol, și anume că le sugerez celor care făceau la cafenele strategia de alegeri la U.A.V., că noi știm mai bine decât ei cine, când și cum să ne reprezinte. În prezent pot să le și spun că realitatea confirmă pe deplin aprecierea pe care o făceam în urmă cu câteva săptămâni.

- *Au fost opt ani în care v-ați confruntat cu prefecți, primari, parlamentari, miniștri, cu cei mai influenți oameni ai Aradului. Nu v-ați temut că „războaiele” ar putea să vă marcheze?*

- Au fost cei mai grei ani din viața mea, pentru că a trebuit să ne batem pentru fiecare izbândă, cât de mică. Nimeni, dar absolut nimeni nu ne-a deschis o ușă, fără să aibă grijă să ne-o trântască la momentul oportun. Tocmai de aceea ne-a ambiționat, să fim împreună și mai ales ne-a ambiționat să optăm pentru performanță la modul real. Cea mai mare bucurie a mea în cei opt ani a fost dobândirea unei neașteptate simpatii din partea arădenilor, a oamenilor mai mult sau mai puțin implicați în problemele academice, care au înțeles că bătălia mea nu era și nu este pentru mine, ci pentru Arad!

04 martie 2008

Pledoarie pentru onestitate

- *Ați revenit de la Brașov, unde s-au marcat 60 de ani de la înființarea Universității Transilvania. Punctați, înaintea discuției noastre, că la Brașov primarul orașului a fost foarte bine primit de mediul academic, pentru că acolo există un parteneriat între învățământul superior și administrația locală.*

- Am fost plăcut surprinsă să constat cât de apropiată este universitatea și conducerea ei de primarul orașului Brașov, care spunea că Brașovul este de neconceput fără Universitate; el nici nu își poate imagina o strategie pentru prezent și pentru viitor care să excludă Universitatea. Desigur că am avut imediat o evidentă mâhnire, gândindu-mă că în timp ce Brașovul primea un spațiu enorm și foarte central pentru un campus (spații se găsesc dacă există voință!), la Arad primarul Gheorghe Falcă a voit, la început, să ne ia Sala de Sport, după aceea întregul Complex Universitar M, manifestând în continuare opacitate față de instituția noastră de învățământ superior. Nu ascund că am prezentat situația noastră în comparație cu cea din Brașov, mai ales că orașele sunt conduse de primari din același partid.

- *Credeți că partidul din care face parte are vreo legătură cu caracterul omului sau cu opțiunile sale personale?*

- Pentru noi, dreapta este foarte aproape de stânga politică și stânga este foarte aproape de dreapta politică: oamenii sunt cei care dau cu adevărat dimensiune și anvergură partidului căruia îi aparțin. (...)

- *Suntem în toiul campaniei electorale. Există vreun candidat care să își fi construit oferta electorală pe învățământul superior sau care să se manifeste în vederea sprijinirii Universității de Stat din Arad?*

- Precum bine se știe, Universitatea noastră nu face politică și vom fi întotdeauna de partea celor care ne sprijină. Universitatea „Aurel Vlaicu” este o universitate extrem de puternică. A adunat de luni până sâmbătă douăsprezece săli arhipline la Teatrul de Stat. Niciodată – fac această subliniere și în calitate de critic de teatru care am fost prezentă la aproape toate evenimentele Teatrului de Stat – nu au fost sălile atât de pline, de la primul până la ultimul rând, de la etajul al III-lea, precum și culoarele și holurile. Asta înseamnă că Universitatea se bucură de o simpatie extraordinară din partea arădenilor. Este o simpatie pe care eu o simt mereu. Este pentru mine o încurajare că putem merge înainte bazându-ne pe comunitatea arădeană și nu pe politicieni. Spun răspicat: susținem absolut toți candidații la Primăria Aradului, care au ca platformă învățământul superior de stat! Lecturile mele, întreaga experiență a altora și a mea personală m-au învățat să cred nestrămutat în ideea că cei care fură, cei care sunt duplicitari, ostili învățământului, cei care nesocotesc drepturile colective, cei care sunt infatuați și orgolioși peste măsură nu pot avea viitor.

- *Care credeți că ar trebui să fie profilul viitorului primar al municipiului Arad?*

- Mi-aș dori enorm ca primarul Aradului să iubească Aradul și oamenii Aradului, să nu considere Aradul o trambulină de lansare și, mai ales, să nu îl considere propria sa avere. Aradul reprezintă averea noastră, a tuturor, și această avere trebuie administrată cu onestitate, cu responsabilitate și cu imensă deschidere spre valorile umanității. Mi-aș dori ca primarul viitor să fie un om elegant, nu numai corect, să manifeste o atitudine civilizată, de reală prețuire pentru toate instituțiile arădene de învățământ și cultură, și desigur față de Universitatea noastră. La o masă rotundă realizată de mass-media, un singur candidat la primărie a pus pe locul întâi învățământul între cele cinci priorități pentru comunitate. Îmi doresc ca primarul Aradului să fie precum primarii marilor orașe europene, un senior chiar dacă ar avea treizeci și cinci sau cincizeci și cinci de ani, un arădean cu o deschidere reală spre valorile europene și nu numai.

- Zilele acestea se desfășoară cursurile festive. Câți absolvenți are Universitatea „Aurel Vlaicu” în această promoție și care sunt posibilitățile lor de a-și găsi un loc de muncă în specializarea studiilor?

- Universitatea „Aurel Vlaicu” nu are specializări care să nu se regăsească pe piața muncii. Tocmai de aceea absolvenții noștri nu sunt șomeri. Este pentru mine o bucurie să precizez că au absolvit în acest an peste cinci mii de studenți la studii de licență. Aceștia își pot continua pregătirea în cadrul celor douăzeci și șapte de Programe de Master care acoperă, de la științe umaniste la științe economice, inginerie sau teologie, toate cele treizeci și șapte de specializări ale Universității noastre.

- Specializarea de jurnalism a avut anul acesta două promoții: una cu studiile pe o durată de patru ani și cea cu o durată de trei ani, potrivit procesului de la Bologna. Adică peste o sută de tineri jurnaliști au ieșit acum de pe băncile școlii. Ce așteptați de la viitorii ziariști formați la Universitatea „Aurel Vlaicu”?

- Aștept enorm de mult de la această generație de jurnaliști și de la toate generațiile de jurnaliști tineri. Aștept ca jurnalismul să nu fie considerat o profesie ci o vocație. Aștept ca absolvenții noștri să scoată presa din apele tulburi ale negocierilor materiale de conjunctură. Aștept ca ziariștii să nu mai accepte să se vândă cu luna sau cu anul, spre anumite partide, ci să practice un jurnalism obiectiv, în care deontologia profesională să fie rege. Aștept, de asemenea, ca jurnaliștii care s-au vândut la o presă de partid, precum înainte de 1989 (unii dintre jurnaliști și nu toți), să aibă curajul să semneze când sub anonim postează pe internet mizerii la adresa celor care iau atitudine. Îți amintești, Andrei, la un interviu al nostru, dintre postările pe internet, douăzeci și patru cu caracter calomnios erau de la aceiași autori. Știm foarte bine cine sunt aceștia. Le doresc, pentru viitor, o atitudine similară celei pe care o dovedesc ei acum. Dar vreau să subliniez că aceste postări pe internet nu mă afectează foarte mult. Îi disprețuiesc nu numai pe jurnaliștii fără caracter, ci în general pe oamenii care nu au caracter și verticalitate morală.

19 mai 2008

O politică a bunului simț și a competenței

- De la Cairo ați ajuns la Barcelona – dintr-un proiect educațional într-unul pe fonduri structurale. Ce rezultate a avut deplasarea din Egipt și cu ce scop ați fost invitată în Spania?

- Deplasarea din Egipt a fost foarte bună pentru Universitatea „Aurel Vlaicu”. Șapte cadre universitare de la noi au fost primite la Modern University din Cairo, cu care derulăm un parteneriat de anul trecut, pentru a extinde colaborarea pe linie de studenți și profesori. Avem masteranzi în Egipt și este foarte importantă pentru noi această deschidere spre lumea arabă, care înseamnă – pe lângă cosmopolitanism – o oportunitate financiară pe care învățământul superior arădean de stat nu trebuie să o rateze. Vă reamintesc că, potrivit studiilor, până în anul 2012 numărul studenților români va scădea dramatic, din cauza sporului natural negativ. În aceste condiții șansa universităților este deschiderea către alte zone, atragerea de studenți din străinătate. În calitate de președinte al Universității „Aurel Vlaicu”, unul dintre scopurile mele este asigurarea stabilității financiare a acestei instituții, iar faptul că ne îndreptăm, iată, atenția și spre un alt continent, este parte a strategiei mele.

- Ați întâlnit studenți de calitate, la Cairo?

- Avem acolo douăzeci și doi de masteranzi. Sunt foarte interesați de specializările pe care le-au ales – am constatat un apetit față de noțiunile cu care venim noi, din România, și o preocupare, în primul rând, de a face o figură frumoasă în fața examinerilor. Condițiile din Egipt, de la Modern University, sunt deosebite. Așa ceva nu vezi în alte universități, în alte

culturi, nici în centrele tradiționale. Există, de exemplu, un spațiu destinat numai părinților, unde aceștia sunt primiți când solicită referințe despre copiii lor. Este un spațiu distinct, foarte elegant, o sală cu canapele, măsuțe, gustări, băuturi nealcoolice, unde părinții pot discuta cu cadrele universitare și cu studenții. Apoi, această Modern University deține și două posturi de televiziune, foarte apreciate în lumea arabă, care pot fi receptate și la noi, prin antenă satelit. Chiar colegul nostru Taha Abed, directorul Departamentului pentru Relații cu Lumea Arabă prinde acasă, la Arad, aceste două posturi. Spun că este o cu totul altă viziune asupra învățământului superior, asupra rolului pe care îl are în societate și asupra influenței sale în viața publică și economică a comunității.

- Ați ajuns de la Cairo direct la Barcelona, de această dată cu o altă delegație a Universității...

- Da, de pe Aeroportul Otopeni am plecat direct în Spania, la o întâlnire foarte importantă, sub președinția Uniunii Europene, în cadrul unui proiect care se numește Dolcetta. Sunt aici reprezentanți din douăzeci și șapte de țări. De la Universitatea noastră sunt patru colegi care lucrează în cadrul proiectului, iar dezbaterile au loc nu numai în plen ci, și pe secțiuni, cu specialiștii. Lucrează aici deopotrivă specialiști în securitatea alimentelor și în marketing – științe economice. Suntem în etapa a patra a proiectului și se lucrează la pregătirea celei de-a V-a. Pentru noi este foarte important să fim aici. Acum la Barcelona, vom vedea care sunt prioritățile de abordare ale acestui proiect, pentru că important nu este să fii prezent în proiect ci să continui.

- Care este importanța acestui proiect pentru Arad?

- Proiectul se va concretiza într-o pregătire cu experți ai Uniunii Europene pe probleme de protecția consumatorului. Noi vom putea organiza training-uri pentru cei care lucrează în sistem, pentru că Uniunea Europeană nu acceptă să lucreze cu ageamii, care nu au o specialitate. Din 15 iunie pornesc modulele cinci și șase ale proiectului Dolcetta. Ele nu se referă la consumatorul de alimente ci este vorba despre servicii de interes general, unele finanțate de Uniunea Europeană. Se dorește realizarea unor pachete absolut necesare din punctul de vedere al consumatorului în: industrie,

energie, telecomunicații, transport, servicii poștale, asigurarea apei potabile. România este reprezentată numai de Universitatea „Aurel Vlaicu” – noi va trebui să arătăm cum funcționează în țara noastră aceste servicii, pentru ca UE să ne încadreze în standardele europene în funcție de solidaritatea între generații, între producători și consumatori, între orașe și țări. Proiectul se va derula până la modulul doisprezece, adică încă șase ani. Universitatea noastră va trebui să reacționeze urgent, să elaboreze niște normative și rapoarte pe baza acestui training la care noi participăm acum, la Barcelona. Noi avem deja experiență în cadrul acestui proiect și UE dorește să continuăm împreună.

- *În perioada în care ați lipsit din Arad, au apărut comentarii referitoare la implicarea Dumneavoastră în campania electorală.*

- Acuzațiile sunt de-a dreptul ridicole. Unul dintre colegii mei mi-a spus revoltat că pe un post local de televiziune moderatorul a discutat despre faptul că sunt universități la care treci examenul fără să fii prezent. Dezavuez acest mod de a vorbi, în general, despre universități, iar dacă moderatorul în cauză cunoaște vreo situație concretă, este cazul să spună și nu să discute la modul general. Suntem profund nemulțumiți că se discută la modul general, într-un context în care nu se înțelege că nu este vorba despre Universitatea noastră, și se aruncă astfel o anatemă asupra învățământului superior în ansamblul său. Or, eu cred că pentru evitarea oricăror interpretări sau discuții, trebuie precizat fără echivoc care sunt facultățile și disciplinele la care făcea referire moderatorul.

- *Revenind la întrebare: ați fost acuzată că faceți campanie electorală pentru unul dintre candidații la Primărie.*

- Sunt surprinsă de faptul că, deși în ultima lună am lipsit câteva săptămâni din Arad, fiind delegată de universitate în Franța, în Egipt și în Spania pentru concretizarea unor proiecte europene, sunt totuși asociată cu campania electorală. Vreau încă o dată să subliniez că în Universitatea noastră nu se face politică, doar o politică a bunului simț și a competenței. Or, bunul simț și competența sunt elemente străine de cei care încearcă să mă culpabilizeze în lipsă. De la Barcelona, unde sunt probleme extrem de serioase în discuție, din Cairo, unde am realizat un protocol pe termen lung,

între Universitatea noastră și Modern University, bătălia electorală pentru primărie și minciunile lansate cu această ocazie sunt de-a dreptul ridicole. Oamenii au probleme foarte serioase, iar lumea nu merge pe denigrare, pe demolare. Nu mă surprind atacurile, venite direct ori prin interpuși obedienți, ziariști de casă plantați prin redacții, asmuțiți împotriva mea. Pentru mine cu adevărat important este învățământul superior de stat din Arad și asigurarea de condiții bune și foarte bune celor cincisprezece mii cinci sute de studenți ai Universității „Aurel Vlaicu”. Eu pledez, oricare ar fi acela, pentru un primar cinstit, care respectă legea și îi respectă pe arădeni; pentru un primar care sprijină învățământul superior și discută cu oamenii despre problemele lor, în loc să îi expedieze arogant. Avem nevoie de un intelectual cu spirit european, care nu caută să se îmbogățească el însuși rapid și peste măsură la Primărie, ci să îmbogățească orașul pe care îl conduce.

27 mai 2008

De la Rector la Președinte

- *Absolvenții Universității “Aurel Vlaicu” susțin în aceste zile examenele de licență. Despre câți studenți este vorba și care sunt opțiunile lor, după finalizarea studiilor?*

- Peste 2500 de absolvenți susțin în aceste zile examenul de licență. Rezultatele sunt bune, ceea ce demonstrează pregătirea profesională, pe de o parte, pe de altă parte deschiderea științifică pe care colegii mei reușesc să o imprime actului de predare-învățare. Dezavuăm ideea că licența este obligatoriu să fie luată cu nota 10 de către toți, pentru că 10 trebuie să fie 10, iar nota 9 să fie nota 9. Fără îndoială, exigența nu înseamnă însă o absolutizare, ci dimpotrivă o responsabilizare a notei. La Jurnalism, de exemplu, au fost doi absolvenți care nu au obținut notă de trecere și este foarte bine că s-a întâmplat așa, pentru că un jurnalist care știe de 4 și îi dai 6 sau 7 întotdeauna va fi imoral, iar deontologia nu mai poate funcționa. Procentul de promovabilitate este foarte bun, iar calitatea absolvenților licențiați este și ea foarte bună. Profesori de la alte universități, invitați în comisiile noastre de licență, au apreciat strădania colegilor noștri și lucrările de licență deosebite ale unor absolvenți. Reiau o subliniere pe care am făcut-o și îmi face mare plăcere, de această dată, să mă repet: anul pe care l-am încheiat a fost cel mai bun pe care l-am avut. Probabil că va fi foarte greu să mai avem un asemenea an, în care să fii în top, și pe partea de cercetare academică, și pe proiecte. Universitatea “Aurel Vlaicu” s-a clasat pe locul I pentru cele mai multe fonduri atrase spre Universitate din partea ministerului și a primit un premiu de șase miliarde de lei (care a și fost împărțit, cu titlu de premiere, pentru cadrele universitare). Să nu uităm că în anul universitar care se încheie am organizat o conferință mondială finanțată de FAO, organism al ONU, pe de o

parte, iar pe de altă parte NATO a finanțat în totalitate un work-shop internațional la Universitatea "Aurel Vlaicu". Ce poate să își dorească mai mult o Universitate decât două întâlniri internaționale în același an, finanțate de ONU și de NATO?

- *Anul acesta este singurul an în care vor absolvi simultan două promoții: cei cu patru ani și cei cu trei ani de facultate. Este o diferență între ei, în ceea ce privește Masterele?*

- Din cei peste 2500 de absolvenți, o bună parte optează pentru Master. Avem Master în regim Bologna și Master în linie tradițională. Cei care au terminat facultățile socio-umane de trei ani vor face un master de patru semestre, iar ultimele promoții tradiționale vor face un master de trei semestre. Universitatea "Aurel Vlaicu" are programe de Master acreditate internațional, cu diplome recunoscute european, pe contabilitate, finanțe, bănci, management, teologie, științe socio-umane, științe administrative. Două Mastere sunt noi: unul în Jurnalism și un master în Instituțiile de Siguranță Națională (Poliție, SRI, Jandarmerie, Inspectoratul pentru Situații de Urgență).

- *În anul universitar care tocmai se încheie ați pornit câteva specializări noi. Ați declarat că în unele dintre ele nu credeți, inițial, dar la finalul anului v-ați schimbat opinia în legătură cu oportunitatea lor. Puteți să ne detaliați despre ce este vorba?*

- Nu credeam foarte mult în specializarea de Jurnalism. Dar m-am convins că este obligatoriu să facem jurnalism tocmai pentru că sunt profund decepționată de lipsa de profesionalism a unei părți din presa locală. Ziariștii care se ascund în spatele anonimatului sau a pseudonimului sunt și ziariști, dar și oameni de nimic. Este surprinzător că în momentul în care Universitatea "Aurel Vlaicu" are cel mai bun an din existența sa și vizibilitate internațională, eu sunt atacată violent, la modul suburban. Mă așteptam, dacă nu la apreciere, măcar la o minimă decență. Două virtuți sunt extrem de rare astăzi: recunoștința și loialitatea.

- *Credeți că până la sfârșitul verii mansardarea Corpului M se va finaliza? Care vor fi specialitățile mutate aici, din următorul an universitar?*

- Mansardarea este o operațiune foarte grea. Învățământul superior de stat din Arad va câștiga douămii nouă sute de metri pătrați de spațiu

foarte util. Este o investiție de milioane de euro, căreia îi va urma sala de conferințe, cu traducere simultană în șase limbi. Sigur că noi acolo ne propunem să mutăm facultatea de inginerie, pentru ca spațiul în care se află ea acum să devină Institutul de Cercetări.

- În perioada vacanței universitare, care va fi activitatea Universității "Aurel Vlaicu"?

- Nu există vacanță de vară, pentru că focul este continuu, așa zice la modul metaforic. Nu numai administrația va funcționa, ci și partea academică. Urmează admiterile la facultăți, care se vor încheia în 30 iulie. Din 15 august încep presesiunile de restanțe, restanțele. Eu, ca de obicei, voi lipsi doar în perioada în care fac cură la Felix, ca întotdeauna de vreo șapte-opt ani înapoi. Nu îmi doresc să merg peste mări și țări, ci să scriu cartea universității, ca în fiecare vară. Ajungem, iată, la volumul al IX-lea al Universității "Aurel Vlaicu". De asemenea, vom organiza două școli de vară: una pe comunicare și interculturalitate, iar cealaltă pentru profesorii debutanți, în limba engleză.

- Doamnă președinte, care sunt principalele proiecte pentru anul universitar care urmează?

- Vom avea o strategie de creștere în profunzime, de augmentare a calității, chiar dacă Agenția Națională pentru Calitate în Învățământul Superior ne-a acordat grad înalt de încredere. Vom urmări standardele europene și ne vom raporta, desigur, la acestea. Specializările noi, de Design și Poliție Comunitară se vor adăuga celorlalte treizeci și trei de specializări de licență și celor douăzeci și șapte de programe de Master.

- Ați fost pictată, de adversarii Dumneavoastră, ca o persoană dură, care refuză să concilieze, nu este tolerantă. Vă recunoașteți în această descriere?

- Recunosc că sunt o persoană dură, dar sunt dură în primul rând cu mine însămi, pentru că muncesc foarte mult. Nu este o laudă și nici nu mă plâng, pentru că eu mi-am asumat această muncă. Nu pot să nu recunosc că mă deranjează când se lansează în mod tendențios teorii despre Legea Pensionării, fără să se cunoască că Legea Pensionării pentru Învățământul

Superior este o lege specială. Sigur că mă deranjează grosolănia, mitocănia, absența minimei moralități și educații. Tineri în care am crezut și în care am investit măcar un gând bun, demonstrează o precaritate morală la care chiar nu mă așteptam. Dar eu sunt genul (nu știu dacă este un gen rarism sau frecvent) pe care fiecare lovitură primită mă întărește; fiecare nedreptate mă face să fiu mai puternică și sunt convinsă (iar convingerea este tot mai accentuată cu trecerea timpului) că „Dumnezeu vede și îi dă fiecăruia după fapta lui”.

- Candidatul pe care l-ați sprijinit în campania electorală a pierdut alegerile. Va genera asta o schimbare de atitudine față de administrația locală, o administrație reconfirmată în funcție de arădeni?

- S-a întâmplat ca luna mai să fie luna de finalizare a unor proiecte europene și nu numai, ale Universității noastre. În luna de campanie electorală am lipsit aproape în totalitate din Arad. Dar am urmărit, fără îndoială, ce se întâmplă. Nu am făcut o campanie pentru unul sau altul dintre candidați, dar am spus limpede cine a fost alături de noi și cine nu. Voi avea aceeași atitudine față de administrația locală, ca până acum: în momentul în care ne sprijină vom fi loiali și îi vom spune „Mulțumesc”, când atentează la spațiile noastre de învățământ suntem dispuși să începem o nouă bătălie pe viață și pe moarte.

- Ați făcut o plângere la poliție pentru aflarea unor IP-uri de computere, de pe care se postează pe internet reacții la unele articole. Ce utilitate considerați că va avea acest demers?

- În primul rând trebuie să spunem faptul că este vorba nu de postări oarecare, în care omul își spune părerea despre un subiect sau altul. Nu! Sunt postări calomnioase, într-un limbaj suburban, sunt injurii, invective, catalogări nedemne de orice persoană. Și, mai mult decât atât, cei care au verificat proveniența acestor mesaje au constatat că, de pildă, din 50 de mesaje postate sub un articol, toate cele 30 cu caracter calomnios au fost puse de la două computere și fiecare dintre cele 30 de mesaje erau semnate cu un alt pseudonim, ca și cum ar proveni de la tot atâtea persoane diferite. Or, în realitate, sunt probabil doi oameni, care împrăștie mizerii în stânga și în dreapta. Este o manipulare grosolană, pentru că se creează impresia că o mulțime de arădeni gândesc astfel, când de fapt e vorba doar de niște

mercenari, unii plătiți cu o sută-două de euro pe lună special ca să posteze mesajele acestea. Și nu doar la adresa mea, ci a multor figuri din prim-planul vieții publice arădene, murdărite din cale afară de acești indivizi. Adică, să fie foarte clar: sunt persoane plătite să denigreze, să demoleze, care se ascund după diverse pseudonime și nu au curajul să își asume afirmațiile pe care le fac. Sigur că nu au curajul, fiindcă ele știu exact că este vorba de minciuni menite să intoxice opinia publică. Înainte de 1989 cred că am fost arădeanul care a avut cele mai multe reclamații anonime în toate direcțiile, pentru că eram unicul doctor în filologie, din zonă. Frustrați, invidioși, miserabili au fost și atunci, sunt și acum. Și atunci scriau sub pseudonime și anonim, și acum postează pe internet, tot sub anonim.

- Ați mai fost întrebată și înainte de alegerile locale, vă întreb și acum: nu vă tentează să intrați în politică, să treceți din tabăra celor care observă în tabăra celor care acționează?

- În mod sigur nu voi intra în nici un partid. Cred într-un singur partid, care este al învățământului – și credeți-mă, este vorba de o tabără foarte activă, ca să vă parafrazez. În politica românească nu există dreapta sau stânga, doar interese de conjunctură, iar eu într-un astfel de mediu nu mă regăsesc. Pentru mine politica înseamnă omul. Pot admira necondiționat un om dintr-un partid sau din altul. Îl apreciez, de exemplu, foarte mult pe Vasile Blaga, cu toate că a pierdut alegerile la București, și îmi face mare plăcere să particip la nunta fiicei sale. La fel de mult apreciez și alte persoane, personalități din partidele politice, chiar dacă, așa cum am spus, politica nu mă atrage. Pot admira omul, care înseamnă de fapt un carat de caracter și de profesionalitate.

23 iunie 2008

Atitudini neacademice

- *Cum vă explicați faptul că la patru luni după ce Senatul Universității l-a înscăunat rector pe Eugen Rovența, cu un vot împotriva, l-a demis, cu unanimitate?*

- Timp de opt luni m-am străduit profund să îi conving pe colegi că este importantă venirea profesorului Rovența, în calitate de rector, fiind profesor și la Glendon College din Toronto. Se încadra în strategia de deschidere internațională a Universității noastre, coroborându-se perfect cu venirea, în calitate de prorectori, a două distinse doamne: prof. Florentina Munteanu și prof. Alina Zamfir, ambele profesori plini – una la treizeci și cinci, cealaltă la treizeci și patru de ani. Venirea domnului profesor Rovența se încadra, deci, în strategia U.A.V., o strategie care s-a dovedit a fi o strategie de succes. Dacă cele două doamne prorector au demonstrat deja o angajare excepțională pentru Universitate, pe linie științifică, pe de altă parte pe relații internaționale, prof. Rovența a reușit foarte rapid să ne decepționeze pe toți, prin numeroase atitudini neacademice. A fost ales la propunerea mea și în urma strădaniei mele, pentru că era cvasi-necunoscut în Universitate. El este titular la noi, dar venea o lună pe an spre a-și susține cursurile, și primea salariul pe un an întreg. Într-o lună pe an nu te poți face cunoscut. De aceea, recunosc că m-am străduit enorm să îi conving pe colegi să îl aleagă rector, făcând însă eroarea de a nu lua referințe din Universitatea de la care venea.

- *Ce a determinat ruptura dintre Dumneavoastră și Senatul Universității – pe de o parte - și domnul Rovența, pe de altă parte?*

- A fost ales rector în 7 martie, într-o vineri, iar luni la ora 8 a venit în birou, a cerut o mărire a salariului său cu o sută de milioane de lei vechi lunar, șofer și mașină. Este bine de știut că încadrarea la Universitatea noastră, din anul 2000 încoace, este potrivit aceleiași grile de salarizare, pentru toți colegii, de la preparatori la rector. Cine câștigă mai mult, înseamnă că lucrează mai mult. Înseamnă că are ore în plus, are programe și proiecte naționale și internaționale, înseamnă că desfășoară o activitate dincolo de norma didactică pe care o are. Domnul Rovența nu a voit ore în plus, nici măcar la master, ci a dorit doar un salariu mai mare cu o sută de milioane de lei. De ce nu a dorit ore în plus? Ca să poată, citez „să mediteze asupra strategiei U.A.V.”. Dar acesta este un factor exterior. Ceea ce reprezintă o atitudine ostilă față de Senat este lipsa totală de implicare a domnului Rovența în problemele fundamentale ale Universității. Eram în perioada de licență, eram în acreditări și autorizări A.R.A.C.I.S., în perioada de admitere, în evaluarea C.N.C.S.I.S. În niciuna din aceste mari probleme dl. Rovența nu s-a implicat, poate doar ca prezență la mese și banchete ale studenților, unde era întotdeauna nelipsit. Eu îmi reproșez un lucru important: că am sprijinit un om, fără să fi luat opinii oficiale din partea instituției la care lucra. Noi nu am fi știut poate niciodată nimic, cu adevărat, despre prof. Rovența, dacă un ziar arădean, un ziar de partid, nu ar fi făcut o campanie deșănțată la adresa mea. Pentru că materialele publicate împotriva mea în acest ziar au apărut și pe internet, profesorii canadieni ni s-au adresat atât nouă cât și Ministerului Educației și Cercetării, cu peste cincizeci de scrisori și e-mailuri, care subliniau fapte cutremurătoare, la care nu doresc să mă refer. Mesajele poartă semnătura unor personalități din lumea academică din Canada, profesori canadieni, profesori polonezi, români. Dl. Rovența spunea că deși i-au fost colegi, nici nu îi cunoaște. Toate se vor găsi într-un volum, cu semnătura olografă a acestora. Dar este o problemă pe care nu doresc să o abordez, pentru că din propria-mi moralitate mă jenez să citez din opiniile foștilor colegi ai lui Eugen Rovența. În tot cazul, în acest moment, fiind vorba de peste cincizeci de scrisori, ni s-a solicitat în mod oficial din partea Glendon College, instituție la care se pare că dl. Rovența nu va mai lucra (având în vedere că departamentul său s-a desființat) o adresă oficială ca să ne poată da date lămuritoare cu privire la prof. Eugen Rovența.

- *Domnul Rovența a declarat că s-a simțit agresat și că îi va acționa în judecată pe cei care l-au atacat.*

- Sigur, prof. Rovența va trebui să dea pe foarte multă lume în judecată, în primul rând pe foștii săi colegi, de la Glendon College, și probabil Senatul U.A.V. și pe cei treizeci și cinci de colegi care au avut inițiativa de demitere a acestuia din funcția de rector. Dl. Rovența uită însă trei lucruri: 1 – că Senatul este cel care conduce Universitatea, și dacă patruzeci și șapte din cincizeci de membri ai acestui for își exprimă votul de neîncredere privind gestionarea banilor pe care numai comunitatea academică de la U.A.V. știe cât de greu i-a făcut, este un abuz de putere să nu iei act de decizia Senatului; 2 – dl. Rovența reproșează că nu a știut de convocarea Senatului, cu trei zile înaintea ședinței în care a fost destituit, cu toate că toate facultățile au fost înștiințate și toți membrii de Senat, inclusiv dânsul, prin secretara sa. Intenționat nu a venit să ia convocatorul până luni, ca să poată invoca acest lucru. Dar secretara a scris sub semnătură că de două ori l-a invitat să ia convocatorul și nu a venit. A venit duminică, după ora 21, ca să își lucreze din birou, iar semnătura de primire a înștiințării a pus-o abia luni, tocmai ca să aibă un temei, care însă nu rezistă nici pentru cei de la grădiniță; 3 – de asemenea, dl. Eugen Rovența uită, cu bună știință, că procedura de audiere a sa s-a produs în Senatul din 15 iulie, când a și prezentat o documentație care vădește limpede că nu cunoaște legislația românească. Numeroasele discuții din Senatul din 15 iulie, când colegii mei, practic, l-au audiat și i-au și dat votul de neîncredere pentru gestionarea banilor, nu pot fi contestate nici măcar în instanță. Dar dincolo de amenințările cu judecata, dacă un Senat întreg îți este cu adevărat ostil și îți reproșează în față fapte fundamentale, în loc să iei act, să te jenezi că prin întreaga-ți activitate, prin întregul comportament ai adus Senatul la o asemenea stare de fapt, prin amenințări la adresa Senatului cu instanța, nu faci altceva decât să probezi votul de neîncredere care ți s-a acordat.

- *Chiar credeți că, așa cum ați afirmat, denigrarea Dumneavoastră într-un ziar local, a determinat reacția profesorilor din Canada de a vă transmite avertismente legate de persoana și caracterul domnului Rovența?*

- Această campanie de presă îndreptată împotriva mea nu m-a enervat deloc, precum credeau cei care au orchestrat-o, ci m-a ambiționat și

mai mult, m-a întărit și mai tare, m-a făcut să mi-i apropii și mai mult pe colegi. Cu toții am înțeles că oricând niște ziariști fără deontologie, dintre care unii semnează cu pseudonim, alții sunt plătiți cu ziua, pot pe oricare dintre noi, oricând, să ne bălăcărească cu evidentă plăcere, fără să aibă vreo legătură cu academismul sau cu ceea ce am realizat noi. În mod sigur, dacă nu apărea această campanie mizerabilă, profesorii din Canada nu aveau cum să afle despre faptul că Rovența este rector aici, și ceea ce au subliniat absolut toți este că scenariul lui Rovența la U.A.V. a fost scenariul pe care l-a avut ca șef de departament și la Glendon College. De aceea reacția violentă a acestora – să ne prevină. Mesajele profesorilor canadieni nu mi-au fost adresate mie, pentru că eu însumi eram învinuită de ei că l-am adus pe Rovența aici, la U.A.V., ca rector. Au fost transmise prorectorului Alina Zamfir, care a fost apoi acuzată de Eugen Rovența de practici securisto-comuniste. Ori ea, la treizeci și patru de ani, a devenit profesor în Germania, fiind invitată la Harvard împreună cu profesorul cu care lucra la Universitatea Munster, din Germania, și numai faptul că nu a vrut să își părăsească mama a determinat-o să refuze invitația de a-și urma profesorul nominalizat la Premiul Nobel, și să vină la Universitatea "Aurel Vlaicu".

- Nu ați dat nici o replică la articolele în care ați fost pictată ca un personaj odios. De ce credeți că au reacționat cei din Canada – iar Dumnezeuastră nu?

- În primul rând, nu am citit niciun articol, dar am un set cu ele. Mă voi gândi foarte serios ce voi face cu acest set în continuare, dar sper să mai apuc să trăiesc ca aceia care au scris să se jeneze în fața propriei conștiințe. Doar credința mea puternică în Dumnezeu m-a ajutat să îi privesc pe toți detractorii cu o oarecare detașare, dar mai ales cu un dispreț greu de exprimat în cuvinte. Semnatarii articolelor la care ne referim sunt gazetari mărunți, fără biografie și fără scrupule, care m-au determinat să construim la Arad una din cele mai bune școli de jurnalism din România. În mod sigur, ziarul lor va constitui un subiect de analiză pentru studenții noștri, atât în plan deontologic cât și ca profesionalism.

- Suntem în perioada înscrierilor la facultate. Se reflectă tevatura legată de rectorul Universității, în numărul de absolvenți care optează pentru Universitatea "Aurel Vlaicu"?

- Nu. Sunt mai mult decât sigură că această campanie împotriva mea, făcută în perioada admiterii, a vrut să ducă la scăderea numărului de înscrieri la Universitatea noastră. Știm prea bine cine se află în spatele acestei campanii, în fond un Agamiță Dandanache cu morgă, dar găunos intelectual și moral. În plus, sunt și alții, tot în spatele campaniei, pe care îi știm foarte bine. Ceea ce vreau să le transmit tuturor este că numai Dumnezeu vede totul și pedepsește. Înscrierile la Universitatea noastră merg excelent, în condițiile scăderii numărului de absolvenți avem, la ora aceasta, mai mulți înscriși decât în anul precedent. Cele mai căutate specializări sunt, alături de Științe Economice, Poliție Comunitară, Design, Științe Administrative, Științe ale Educației.

- Senatul Universității v-a încredințat un nou mandat de rector, începând cu revenirea din concediul medical al lui Eugen Rovența. Este legal, după două mandate, să îl începeți pe al treilea?

- Nu mai doresc și nu voi mai vorbi în presă despre Eugen Rovența și despre această problemă, pentru că s-a votat în ultimul Senat, din 22 iulie, să nu mai ieșim în presă cu acest subiect. Ceea ce pot spune este că în luna septembrie numai Senatul va ști pe cine să aleagă la conducerea Universității.

- Deci vor fi alegeri noi?

- Sigur că da. Este de reținut că nicicând Universitatea noastră nu a avut o simpatie, ca acum, din partea arădenilor, care au fost oripilați că în anul în care Universitatea avea cele mai multe succese (premiul I pentru cele mai multe fonduri atrase, premiul I pentru cercetare, grad înalt de încredere pe calitate, programe și proiecte europene, investiții fără precedent în baza materială), deci chiar în anul nostru cel mai bun, eram denigrați cu o înverșunare greu de imaginat. Sunt însă optimistă, mă simt mai puternică, pentru că această putere mi-o dă Dumnezeu dar și încrederea celor din jur, și mai ales încrederea pe care mi-o conferă faptul că acest „Împreună”, care este sloganul nostru, nu reprezintă doar un slogan lipsit de conținut, ci un mod de existență al Universității “Aurel Vlaicu”.

25 iulie 2008

Scăderea numărului de studenți

- Universitatea „Aurel Vlaicu” este în sesiune de admiteri - sesiunea de toamnă. Asta înseamnă că i-au rămas disponibile locuri bugetare, fără taxă, la unele facultăți. Care sunt specializările la care se pot înscrie absolvenții de liceu și până când se acceptă dosarele?

- Admiterea la Universitatea „Aurel Vlaicu” se desfășoară, precum în alte centre universitare, pe baza concursului în cadrul căruia primează nota de la bacalaureat. Având în vedere că, potrivit metodologiei de admitere, un absolvent devenit posibil student își poate depune dosarul la mai multe specializări și chiar la mai multe facultăți, după care se poate retrage de la cele pentru care nu optează. Au rămas locuri bugetare la aproape toate specializările, în cazul celor care optează să rămână la ambele facultăți, statul finanțează o singură specializare, urmând ca a doua specializare să fie plătită de către student.

- Ați sesizat schimbări în opțiunile studenților?

- Am sesizat un fapt absolut nou, și anume că studenții urmează două specializări: una finanțată de la guvern și una prin plata taxelor mici pe care le avem. În unele cazuri este vorba chiar despre specializări complementare. De exemplu: științe economice și științe umaniste, sau științe ale educației și jurnalism, sau istorie și limba română, sau științe economice și inginerie. Este o situație cu totul nouă, ceea ce înseamnă că tinerii au devenit foarte responsabili, pragmatici, cu privire la destinul lor viitor. Ei fac două specializări la studii de licență, urmând ca masterul să „însemne o specializare pe o singură direcție. Apreciez în mod deosebit această strategie, tocmai pentru că la intrarea în

facultate, în anul I, nu știi dacă te afli la o specializare care să vină spre orizontul tău de așteptare. Absolvind două facultăți, la master în mod sigur vei opta pentru una singură, pentru că înseamnă o specializare care te duce spre vârful carierei.

- Raportat la cifrele din anii precedenți, cum apreciați admiterea din acest an, de la Universitatea „Aurel Vlaicu”?

- Am încercat să îmi explic cum se face că admiterea din acest an este cea mai bună de când există Universitatea, în condițiile în care pe plan național scade dramatic numărul de studenți. Se știe că nici una dintre universitățile de stat românești (pe cele particulare nu le avem în atenție) nu și-a ocupat locurile bugetare, dar nu pentru faptul că nu sunt riguroase, ci pentru că este evidentă o scădere naturală a populației tinere. Dacă ar fi să exemplific, aș spune că, la noi, în sesiunea din iulie au fost declarați admiși trei mii șapte sute șaptezeci și unu de studenți, la care s-au adăugat la sesiunea din septembrie două mii patru sute treizeci și unu de studenți. În total, deci, peste șase mii de studenți în anul I și sesiunea de examen nu s-a încheiat, pentru că la studii de licență înscrierile se fac până mâine, iar la programele de master înscrierile se fac până pe 26 septembrie. Ar mai fi ceva de remarcat: pentru prima dată cei care s-au înscris la Universitatea „Aurel Vlaicu” nu și-au mai retras dosarele ca să plece în alte centre universitare. Adică Universitatea „Aurel Vlaicu” este percepută pentru comunitatea academică fiind o instituție sigură, o instituție cu rigurozitate în plan academic, pragmatică în plan managerial, iar în planul calității orice discuție devine inutilă în situația în care Universitatea „Aurel Vlaicu” a primit grad ridicat de încredere din partea Agenției Naționale pentru Calitate în Învățământul Superior, totalizând un punctaj care o plasează pe locul al treilea între universitățile evaluate. Pentru prima oară în acest an am dat bilete cu număr de ordine pentru înscriere, fiindcă absolvenții de liceu care veneau nu puteau fi înscriși într-o singură zi. Ca să nu stea de dimineața până seara le-am dat numere de ordine, de la 1 la 120, și nu numai pentru o singură facultate! Asta demonstrează că Universitatea „Aurel Vlaicu”, fie că vrea cineva să vadă, fie că nu vrea să vadă, este o forță, iar forța sa este dată tocmai de opțiunile tinerilor spre UAV.

- Există o bază materială suficient de vastă care să corespundă solicitărilor unui număr atât de mare de studenți?

- Baza noastră materială este excepțională: peste trei hectare și jumătate numai în Arad, opt imobile și probabil nu există în România o Universitate care să taie panglica, la 1 octombrie, la un spațiu de două mii nouă sute optzeci de metri pătrați și la un altul de opt sute de metri, o investiție de milioane de euro. Aradul ar trebui să fie mândru că are o universitate cu spații ultramoderne și dotate la standarde europene! Vreau să se rețină că meritul nu este al meu, ci este al nostru, al comunității academice, pentru că strategia trebuie să fie aprobată de Senat, așa încât Senatul reprezentând „lumea academică” de la Universitatea „Aurel Vlaicu” este și cel care conduce la propriu această instituție de învățământ superior.

- În continuare nu vă arătați marcată de atacurile din presa de partid din Arad!

- Este un fapt absolut unic și care m-a mâhnit doar privindu-i pe băiatul meu și pe fratele meu, care au suferit enorm, pentru că nu le-a fost totuna să asiste la denigrarea unui om care nu a făcut altceva decât să muncească în întreaga sa existență. Pe mine însă, personal, această situație, m-a întărit și nu numai că m-a întărit, dar m-a făcut mai puternică decât niciodată, pentru că doresc să dau un semnal tuturor că absolut oricând și oricine te poate bălăcări, le poate reclama, te poate stigmatiza fără niciun fel de acoperire. Nu trebuie să se mai întâmple o asemenea situație, iar cei care vor trebui să răspundă o vor face negreșit; răspunderea este în primul rând în fața lui Dumnezeu, dar și a oamenilor. Este un capitol din existența mea pe care nu am să îl uit nicicând și la care voi reveni întotdeauna, tocmai pentru ca gestul unor mercenari care și-au găsit un loc călduț în presă să nu se mai repete atunci când nu are acoperire în fapte. De altfel, cred că acest moment de presă irepetabil, tot ce s-a întâmplat, ar putea fi cuprins într-o carte, pentru ca oamenii să cunoască adevărul și să nu uite că oricând sunt expuși unor anonimi, unor personaje care nu au simțul răspunderii și se ascund după pseudonime, dindărătul cărora le vine foarte ușor să calomnieze și să insulte gândind că vor rămâne nedescoperite. Eu nu am ripostat, pentru că nu am citit nici un articol. Dacă aș fi citit articolele, nu mă puteam abține să nu ripostez. Am fost însă informată de colegi și de arădeni, foarte mulți oripilați de ce se întâmplă. Nu mă deranjează că Eugen Rovența, pe care eu nu numai că am avut ideea să îl invit la noi, străduindu-mă opt luni să le demonstrez colegilor că este omul de care avem nevoie (și acum înțeleg de

ce mi-au trebuit opt luni, pentru că ci aveau foarte mare dreptate nevrând să îl aleagă!), m-a reclamat la DNA, nu faptul că m-a reclamat la Procuratura Generală și la Procuratura din Arad, nu faptul că m-a reclamat la Președintele României și la Comisia Prezidențială pentru învățământ, nu faptul că mi-a făcut o tonă de reclamații la minister. Aceste reclamații vădesc caracterul unui om, despre care nu doresc să vorbesc pentru că se califică singur prin aceste demersuri. Ceea ce însă nu îi voi ierta lui Rovența este faptul că scandalul l-a iscat în timpul examenelor de admitere din iulie, când a venit cu un discurs că la Universitatea „Aurel Vlaicu” nu există calitate, ori el habar nu avea că Universitatea „Aurel Vlaicu” avea grad înalt de încredere pe calitate. Dacă în prima sesiune a denigrat Universitatea „Aurel Vlaicu” întreținând un scandal în plină sesiune de admitere, fapt inadmisibil, ca să nu mai existe nici un fel de dubii în legătură cu strategia anti-UAV a domnului Rovența, scandalul a continuat tocmai pentru că mai urma o admitere. Am tăcut și nu m-am apărat la atacurile calomnioase ale mercenarilor din presa arădeană, pentru că noi toți la Universitatea „Aurel Vlaicu” am muncit mult prea mult ca dintr-un orgoliu personal al meu, de replică jurnalistică, să compromitem cele două admiteri, care reprezintă momentul cel mai important al unui an universitar, pentru că el grăiește fără echivoc despre modul în care instituția noastră este percepută de către tinerii care se află în situația de a opta pentru o universitate sau alta. Numai așa se explică de ce interesul fundamental, admiterea la Universitatea „Aurel Vlaicu”, a constituit temeiul care m-a determinat să nu dau curs unui scandal mediatic iscat și întreținut cu bună știință de unii arădeni care nu numai că nu iubesc învățământul de stat, dar au interese majore în plan financiar în altă parte.

- Care sunt prioritățile Universității „Aurel Vlaicu” în acest an universitar?

- Prioritatea va fi calitatea actului academic, adică deopotrivă calitate în plan educațional, în plan didactic dar și în ceea ce privește cercetarea științifică. Specializările pe care le vom face vor fi specializări de top, pentru că profesiunea noastră de credință rămâne aceeași: „ÎMPREUNĂ”, iar anul universitar 2008-2009 va fi un „ÎMPREUNĂ” pentru continuitate și performanță.

17 septembrie 2008

“Dezghet” în relațiile cu autoritățile locale

- Anul a început la Universitatea de Stat prin inaugurarea unei aparaturi medicale performante, care întărește activitatea de cercetare universitară. Asta înseamnă că Uniwersitatea „Aurel Vlaicu” se va orienta și către domeniul medical?

- Universitatea „Aurel Vlaicu” va avea ca prioritate cercetarea științifică. Aceasta reprezintă nu numai un standard european de calitate, dar are greutate în evaluarea universităților românești, respectiv în finanțarea acestora. Domeniul în care am investit este de fapt nu strict medical, ci biochimie cu aplicabilitate în medicină. Investirea, într-un singur laborator, a aproape jumătate de milion de euro, înseamnă o poartă larg deschisă spre alte proiecte și programe științifice finanțate de Uniunea Europeană sau prin fonduri guvernamentale. Suntem conștienți de faptul că numai investind în aparatură de ultimă generație și în doar câteva domenii putem fi la vârf, ca și contribuție. Nu mai suntem în epoca de adolescență a învățământului superior, când ne iluzionam că putem ataca toate domeniile științelor fundamentale și socio-umane, ci am identificat câteva domenii în care vom investi și investiția va fi una care să ne permită accesul la masa marilor proiecte științifice internaționale.

- Proiectele acestea pot fi însă concretizate numai dacă Universitatea dispune de o bază materială adecvată. Poate ține pasul Universitatea „Aurel Vlaicu” cu această provocare?

- Poate, și încă foarte bine. Universitatea „Aurel Vlaicu” a investit foarte mult în IT și vreau să spun că cei peste 15.000 de metri pătrați care

alcătuiesc Complexul Universitar M sunt în totalitate informatizați. Lucrăm cu o firmă care întreține baza noastră informatică, tineri aparținând unei generații pe care eu o admir foarte mult, generația oamenilor de 35 de ani, și care este performantă, astfel încât de la 1 octombrie încoace nu avem niciun fel de probleme privind administrarea calculatoarelor și accesul la internet al întregului edificiu - repet, peste 15.000 mp de învățământ! Am achiziționat recent, în plus, o platformă IT pentru învățământul la distanță, care va permite desfășurarea acestui tip de învățământ academic la standarde europene.

- Am înțeles că Senatul Universității va lua în discuție o „dezghețare” a relațiilor dintre UAV și autoritățile locale – în speță, primăria municipiului Arad. Ce motivează această decizie și de ce tocmai acum?

- În ultimele luni, primarul Aradului Gheorghe Falcă, nu a mai manifestat ostilitate față de universitatea noastră. Personal am apreciat faptul că a refuzat să răspundă la unele întrebări răutăcioase venite din partea presei, care chiar vroiau să dezgroape securea războiului între primărie și UAV. Eu cred că un primar responsabil este conștient de strategia de succes a Universității noastre. Senatul Universității va lua în discuție revocarea deciziei de Persona Non Grata pentru Gheorghe Falcă. Vreau să mai subliniez și faptul că vizita la Arad a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române, Daniel, ne-a mijlocit o cunoaștere mult mai aproape de realitate a președintelui Consiliului Județean, ajutându-ne să descoperim un om deschis, interesat de colaborarea dintre cele două instituții importante din zonă.

- Să înțeleg că ați dobândit mai multă încredere pentru ce se va întâmpla în viitor?

- Încrederea noastră nestrămutată este numai în Dumnezeu. Dar universitatea va continua să aibă aceeași politică a ei, politica învățământului românesc. Vom spune întotdeauna cine ne ajută și cine este împotriva noastră, fie că se plasează la dreapta sau la stânga eșichierului politic. Dacă primăria ne va sprijini, voi fi cea dintâi care îi voi aduce un elogiu, iar dacă va fi împotriva noastră o voi spune, de asemenea, răspicat.

- Puteți să ne spuneți și câteva informații de ultimă oră referitoare la activitatea academică sau ceea ce se întâmplă cu studenții Universității?

- O știre de ultimă oră, pe care o anunț acum în premieră, este că am câștigat 14 miliarde de lei vechi pentru un proiect care vizează egalitatea de șanse dintre femei și bărbați. Pe de altă parte, tot o informație “fierbinte”, este că se va desfășura la Arad, în finanțarea Ministerului Educației și Cercetării, finala campionatului universitar de baschet.

- *S-a discutat, la nivel național, despre posibilitatea înghețării anului universitar, din pricina nemulțumirii unor cadre universitare. Se poate întâmpla asta și la Arad?*

- În mod natural, asistăm la o scădere a populației României și a numărului de elevi și studenți. Este limpede că se vor reduce posturi și la Universitatea noastră și criteriile vor fi de performanță. Cei care au fost înscriși la doctorat de opt-nouă ani și nu l-au luat, sau cei care nu se mai regăsesc cu disciplinele lor în statele de funcțiuni, vor trebui să se obișnuiască cu gândul că Universitatea nu este mama tuturor răniților, ci că Universitate înseamnă competență și performanță. Nici într-un caz nu vom îngheța anul universitar la Arad, fiindcă pentru noi este o mândrie faptul că suntem solidari. Față de alte universități, unde sunt bătălii interne profunde, noi suntem uniți, iar așa-numiții Gică Contra sunt puțini și fără credibilitate din partea celor mulți.

22 ianuarie 2009

Aradul, important centru universitar

- *În această săptămână a început semestrul al doilea al anului universitar. Ce noutăți aduce el studenților Universității "Aurel Vlaicu"?*

- Semestrul al doilea, precum semestrul întâi, înseamnă de fapt un an universitar care se dorește în primul rând la standarde europene, atât în plan didactic cât și științific. Este un semestru care a început foarte bine, pentru că astăzi am intrat într-un proiect european pe management universitar (implementare la nivel instituțional) având șase cadre didactice ca echipă de lucru. În urmă cu câteva zile un alt proiect, de data aceasta științific, a primit aprobarea UE; este vorba despre un proiect pe biotehnologii. O altă noutate de ultimă oră este că cele două doamne prorector, Alina Zamfir și Florentina Munteanu, fac demersurile pentru a se înființa Asociația Europeană de Spectrometrie de Masă la nivel european, deci o organizație științifică de nivel continental. Universitatea noastră este parte a acestei asociații deoarece în afară de Academia Română numai Universitatea "Aurel Vlaicu" are un laborator de specialitate în valoarea de peste patru sute de mii de euro. Acest laborator a făcut posibilă accesarea U.A.V. în elita Asociației Spectrometriei de Masă la nivel european.

- *Este liniște acum la Universitatea "Aurel Vlaicu"? Ce mai face dl. Rovența?*

- Domnul Rovența nici înainte, nici după scurtul său mandat nu are vizibilitate în Universitate. Vizibilitatea pe care o are este doar prin reclamațiile pe care ni le face. Pe unele le semnează, altele sunt anonime. În Universitate nu se face simțită prezența domniei sale. Probabil face bine și

probabil că îndeletnicirea aceasta de a elabora în loc de cărți și cursuri, reclamații, dânsului, spre deosebire de mine, îi face plăcere.

- Cât de adevărat este că Universitatea "Aurel Vlaicu" se va implica în organizarea de cursuri de limbă străină și pentru alte categorii de... public, nu numai pentru studenți?

- Este foarte adevărat! Sigur că suntem preocupați foarte mult de calitatea în învățământul superior, dar în afară de activitatea noastră curentă dorim să facem deschideri pe care nu le-am avut până acum. Aș sublinia încheierea cu foarte mare succes a Concursului Caius Iacob, de matematică, la care au participat în jur de două sute de elevi din liceele din Arad și din județ, o participare extraordinară dacă te gândești că s-a reușit reunirea celor mai buni elevi cu apetență pentru matematică. Meritul este fără îndoială al Facultății de Științe Exacte, al domnului decan Florin Nădăban, dar și al doamnei prof. Doina Cheta, în prezent Directorul Departamentului de Consiliere în Carieră. În ceea ce privește organizarea de cursuri de limbă străină, pe de o parte, vrem să demarăm cursuri pentru începători, pentru inițiați la nivel mediu și pentru avansați, în limba germană, știut fiind faptul să sunt relativ puțini vorbitori de limbă germană în Arad. La nivel de universitate avem doar patru grupe de germană, ceea ce este extrem de puțin, tocmai pentru că studenții nu vin cu o pregătire pe germană din clasele de gimnaziu și liceu. De aceea ne propunem să organizăm cursuri pentru școala primară, pentru gimnaziu și pentru liceu. La cele trei nivele prețul va fi extrem de atractiv: 12,5 de lei ședința de o oră. Cu alte cuvinte, cu o sută de lei pe lună un părinte își poate învăța copilul să vorbească limba germană. Pe de altă parte, o inițiativă extrem de valoroasă a Facultății de Științe Exacte este organizarea în mod gratuit a unor cursuri de matematică, pe de o parte pentru bacalaureat, pe de altă parte pentru performanță. Nu pot să nu aduc un elogiu colegilor mei de la Facultatea de Științe Exacte, care au gândit o asemenea strategie, pentru că mă întreb și eu cine mai acceptă azi să facă la sfârșit de săptămână cursuri gratuite, și cu atât mai mult de matematică, iată, sunt câteva noutăți la care se adaugă însă și altele - este vorba despre implicarea noastră în continuare în programe și proiecte cu finanțare guvernamentală și a UE. Universitatea noastră va fi gazda unui training organizat de Agenția Națională de Cercetare în Învățământul Superior, în data de 4 martie, la ora 12. Profit de discuția cu noastră spre a-i

invita pe toți cei care doresc să accedă la fonduri europene să participe la această întâlnire, care va avea loc la sediul rectoratului, la ora 12, cu experți ai Agenției Naționale din București. Intrarea este gratuită.

- *În anul universitar precedent ați căutat să porniți o nouă specializare: Drept. Veți continua demersurile și anul acesta?*

- Universitatea noastră va avea specializări noi: Informatică Economică, Marketing, Psihologie, Arte Textile-Modă (Design Vestimentar). Sunt patru specializări extrem de cerute pe piața muncii. În ceea ce privește Dreptul, avem Drept Administrativ, adică administrație publică, dar nu ascund faptul că nu am renunțat la ideea de a face Drept. Comisia A.R.A.C.I.S. ne-a solicitat să prezentăm procesele de pe rol și nu avem decât trei, la care se adaugă unul cu Rovența și Coană, care semnează reclamațiile împotriva noastră. Media altor universități este de câteva zeci de procese. Noi dorim să ne rezolvăm problemele la nivel de universitate. Aș dori să adaug aici faptul că avem un coleg de mare valoare, specialist în Drept, care este acum ministru și este conferențiar la Universitatea "Aurel Vlaicu". Este vorba de ministrul de Externe al României, Cristian Diaconescu. Acum, este suspendat din calitatea de cadru didactic, în perioada mandatului său ministerial, însă și-a exprimat în mod ferm intenția de a rămâne la Universitatea noastră și de a candida, când va fi cazul, pentru un post de profesor universitar. În acest moment, Universitatea "Aurel Vlaicu" are la specializarea Drept patru conferențieri titulari, un profesor universitar titular, și toți lectorii și asistenții sunt doctori sau doctoranzi în Drept.

- *În condițiile crizei economice care afectează" viața publică, cum vor evolua taxele de școlarizare la Universitatea "Aurel Vlaicu"?*

- Taxele nu se vor modifica. Având în vedere că Universitatea este susținută de minister, având și fonduri bugetare; taxele nu vor crește. Nu se pune nici problema plății absențelor, examenelor, adeverințelor, reexaminărilor.

- *Se resimte această criză economică globală în fondurile alocate dotării laboratoarelor și sălilor de curs ale Universității, în fondul de burse?*

- Fondul de burse este de peste unsprezece miliarde de lei, iar în curând studenții vor avea și încă un cămin al lor, de cinci stele. Suntem în faza de lansare a licitației pentru acest cămin studentesc, care va fi în valoare de două milioane șase sute de mii de euro. Suntem, în momentul acesta, în situația de a lansa oferta pentru a transforma Hotelul Petrom, din parcul Reconcilierii, într-un hotel de cinci stele, la prețuri de două stele (cazare și masă) pentru că în felul acesta înțelegem noi să venim în întâmpinarea orizontului de așteptare al arădenilor și nu numai.

- *Președintele sindicatului Alma Mater solicita ca fondurile extrabugetare colectate de universități să nu fie luate în calcul la stabilirea bugetului acestora, de către Ministerul Educației și Cercetării. Cât sunt ele de importante în gestionarea activității Universității?*

- O idee excepțională! Toate fondurile extrabugetare, așa-numitele fonduri proprii, devin fonduri de la buget în momentul în care intră în Universitate. Ele sunt gestionate după legea bugetului public și nu ca fonduri proprii. Trebuie să se afle numai la Trezorerie, iar depozitele nu pot fi făcute la alte bănci comerciale. Este un fapt regretabil! Universitatea "Aurel Vlaicu" este probabil instituția din Arad care are cele mai multe fonduri pe depozite și lichidități, dobânda este consistentă dar în momentul în care am putea opta pentru o bancă am putea și negocia dobânda, ceea ce în acest moment nu este posibil. Eu dezavuez instituțiile publice care stau cu mâna întinsă către minister și care își pierd zile întregi la cabinetele oficialilor de la București, solicitând fonduri, când poți gândi o strategie care poate fi de succes, o strategie antreprenorială, precum o realizează toate marile Universități europene și micile și marile universități americane.

- *Putem spune în momentul acesta, că Aradul este un oraș universitar?*

- Este o întrebare foarte grea, la care îmi este și mai greu să răspund, pentru că universitatea nu conferă și calitatea de centru universitar. Strădania comunității noastre academice este însă reală și considerabilă, pentru că noi chiar ne propunem să transformăm Aradul, dintr-un oraș oarecare într-un important centru universitar. Ambiția noastră este de a duce un departament al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și Cercetare dintr-o

țară europeană, la Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad. O dovadă de cât este de dinamică Universitatea noastră este că în urmă cu câteva zile s-a votat legea potrivit căreia poți angaja profesori din state membre UE, iar noi vom și face acest lucru - deja avem ca element de susținere în strategia noastră un asemenea demers care funcționa până acum cu o dublă subordonare academică.

27 februarie 2009

Simpatii și susțineri

- *Doamna rector, în ultimul timp Universitatea "Aurel Vlaicu" a fost ținta unor atacuri fără precedent. Ce a generat această situație?*

- Este evident că Universitatea "Aurel Vlaicu" are o strategie de succes. În primul rând a primit grad ridicat de încredere în planul calității actului academic conferit de unica instituție din România abilitată prin lege să evalueze învățământul superior românesc pe toate cele 5 paliere ale sale: didactic, cercetare științifică, administrativ financiar-contabil, audit extern, în al doilea rând, Universitatea "Aurel Vlaicu" se numără printre puținele instituții care are fonduri importante pe depozite, pe de o parte, și pe de altă parte posedă fonduri de investiții. De curând s-a încheiat o licitație pentru un cămin studentesc, în valoare de 1,8 milioane euro, la care se adaugă fonduri prin programe și proiecte. Urmează alte investiții importante: o sală de conferințe de 350 de locuri în complexul universitar M, o hală laborator pentru Facultatea de Inginerie, specializarea Autovehicule rutiere și pentru design, specializare care va avea direcții de studiu: design de produs, design de ambient, de publicitate, de grafică, precum și design vestimentar.

- *Va avea anul acesta Universitatea "Aurel Vlaicu" specializări noi?*

- Da. U.A.V. propune din toamnă patru specializări noi solicitate de piața muncii, continuând să aibă o strategie prin raportare la dinamica forței de muncă. Este o strategie de succes. Nu pregătim studenți, respectiv absolvenți care nu se regăsesc în portofoliul de profesii, precum studii europene, relații internaționale, studii politice, comunicare și relații publice

etc. Specializările noi pentru anul universitar 2009/2010 vor fi, pe lângă designer și marketing, psihologie, informatică economică.

- Este important, credem, să faceți precizări privind disocierea între specializările care sunt autorizate și cele acreditate.

- Autorizările și acreditările se atribuie numai de către A.R.A.C.I.S., ca urmare a unei verificări a dosarului specializării, elaborat de facultatea respectivă. După trei promoții de absolvenți autorizarea devine acreditare, de asemenea prin monitorizarea A.R.A.C.I.S. Atât autorizarea cât și acreditarea unei specializări este propusă Ministerului Educației, Cercetării și Inovării. Apoi se emite Hotărâre de guvern în vederea funcționării în legalitate. Universitățile de Stat sunt profund monitorizate de către Ministerul Educației, Cercetării și Inovării și nu se pune problema ca vreo specializare să funcționeze în afara legii.

- Pentru că scandalul provocat de topul Coaliției pentru Universități Curate s-a mai stins, ce credeți că s-a întâmplat?

- Este limpede pentru comunitatea noastră academică și pentru mulți oficiali din țară că atacurile împotriva Universității "Aurel Vlaicu" nu sunt sporadice ci fac parte dintr-un plan mai larg, riguros elaborat, de discreditare, o subțiere a imaginii și de scădere a vizibilității acesteia. Dacă Universitatea "Aurel Vlaicu" nu ar fi performantă, în mod sigur, aceste atacuri nu s-ar fi ținut lanț. Este vizibil un nou scenariu foarte bine articulat, cu reclamații la D.N.A., Procuratură, A.N.I., C.U.C., Comisia prezidențială, M.E.C.I. etc. Atacurile împotriva U.A.V. sunt orchestrate de oameni care nu iubesc învățământul de stat și se află într-un cerc de interese concurențiale pe mai multe paliere. S-a așteptat opt ani ca să se găsească cineva care să denigreze U.A.V. nu prin anonime ca până în prezent, ci prin reclamații semnate. Și s-au găsit: un fost angajat, Ioan Gabor, un coleg care a ținut să ajungă decan și profesor dar nu a fost ales nici în Consiliul Profesoral, Florin Coană și Eugen Rovența o uriașă decepție pentru mine. Așadar, au fost găsiți trei care să semneze reclamațiile, care să determine apoi un lanț de discreditări.

- Puțini din cei care vă cunosc pot crede că dumneavoastră, care știți cât de schimbătoare este natura umană, ați putut să vă înșelați într-atât, propunându-l pe domnul Rovența ca Rector.

- Foarte repede, la doar câteva zile după ce a fost ales, mi-am dat seama cine este cu adevărat dl. E. Rovența. Este o experiență dureroasă pentru mine, care demonstrează că la orice vârstă poți trăi experiențe la care nici nu visai. Mă gândesc că Dumnezeu așa a hotărât să-mi reamintească, spre a nu uita că „Mândria merge înaintea căderii”. Ceea ce s-a întâmplat la Universitatea “Aurel Vlaicu” în ultimii ani a fost o minune, o dovadă că încă se întâmplă și astăzi minuni. În anul 2.000, U.A.V. avea o bază materială de o mie șapte sute mp iar în prezent ea este de 42.221 mp. În anul 2.000 Universitatea “Aurel Vlaicu” avea paisprezece specializări, studii de licență, în prezent are șaiszeci de specializări de licență, de Master și Doctorat. În anul 2.000 avea sub o sută de angajați, cadre didactice și personal administrativ, în prezent are patru sute de angajați cu carte de muncă, la care se adaugă angajații prin contract pe perioadă nedeterminată sau pe perioadă determinată. Dotările în laboratoare, în cabinete, în spații de învățământ sunt de ultimă generație. Complexul universitar M are șaptesprezece mii mp, în totalitate informatizați. Este greu de găsit și în universitățile europene o asemenea bază materială, cu amenajări și dotări la vârf. Crezi că suntem acceptați în proiecte și programe europene și guvernamentale cu parteneri străini dacă nu prin baza materială și prin specialiștii pe care îi avem, specialiști de anvergură internațională?

- Se întâmplă rar ca o comunitate academică să fie atât de unită. Unanimitatea în deciziile Senatului, așa cum se întâmplă la Universitatea “Aurel Vlaicu”, nu-i puțin lucru! Cum o explicați?

- Ne-au unit dificultățile prin care am trecut. Au fost momente de cumpănă. Loviturile ne-au fost „administrative” nu numai în prezent, ci din anul 2000 înapoi. Acestea ne-au fortificat. Ne-au arătat cât de important este să fim împreună. Desigur, nu toți gândim la fel. Comunitatea academică este alcătuită din personalități puternice, distincte, cu varii preocupări, dar când este vorba de prezent sau mai ales de viitorul instituției devenim mai uniți ca oricând.

- Cum v-a afectat topul Coaliției pentru Universități Curate?

- Nu știm cine finanțează acest O.N.G. În România sunt patruzeci de mii de O.N.G.-uri și fiecare dintre ele poate elabora top-uri și evaluări personale. Acest O.N.G. s-a autointitulat Societatea Academică. Nici un for universitar și nici Academia Română nu i-a atribuit această calitate. Cei doi

studenți reprezentați ai C.U.C. trimiși la Universitatea "Aurel Vlaicu" au fost chiar foarte simpatici. Au petrecut aproape tot timpul cu mine. Nu ne-au cerut niciun document, nicio explicație, niciun act. Eu chiar apreciam ca idee C.U.C., dovadă că am fost transparent, în clasament ocupând locul șase la transparență iar Universitatea "Aurel Vlaicu" a obținut, potrivit Raportului C.U.C, cincizeci și cinci de puncte dar am fost apoi depunctați prin criterii subiective și nedrepte. Pentru că se cunoaște bine performanța U.A.V., raportul C.U.C. a determinat nebănuite simpatii și susținere în Arad, și în mediul academic în plan național. Am fost contactați de numeroase personalități, unele dintre ele ne-au monitorizat prin riguroase verificări în ultimii ani. Ne-au încurajat și ne-au asigurat de susținere în varii paliere pentru viitor. M-au mâhnit mult scrisorile trimise la toate instituțiile din Arad, la toți consilierii locali și județeni, de la Teatru la Filarmonică, la Inspectoratul Școlar și la firme private, scrisori care cuprindeau o foaie decupată dintr-un ziar despre Topul C.U.C. Ei bine, această mâhnire a noastră, a tuturor, determinată de faptul că am înțeles abia acum cine ne denigrează și cine dorește șubrezierea prestigiului U.A.V. s-a dovedit, în cele din urmă, a fi urmată de o speranță reală pentru viitor. Niciodată Universitatea "Aurel Vlaicu" nu s-a bucurat în Arad de o asemenea simpatie. Arădenii știu, în acest moment: cine și mai ales de ce a elaborat un asemenea plan de denigrare!

- *Mergeți în Australia pentru șase zile. Cu ce scop?*

- Este adevărat. Zborul este de douăzeci și nouă de ore. Trei zile le vom petrece pe drum și șase zile vom sta la Melbourne și Sidney. Promovăm strategia U.A.V. și oferta noastră educațională. Îi invităm pe românii din comunitățile ortodoxe, baptiste și pentecostale să-și finanțeze rudele la una din specializările atât de atractive ale Universității noastre. Am spus întotdeauna că nu poți fi prosper stând în birou. Trebuie să găsim modalități nuanțate de promovare a U.A.V. La câteva zile de la întoarcerea din Australia, voi pleca în Iordania. Atacurile împotriva U.A.V. și împotriva mea m-au întărit. Și m-au făcut să rețin în fiecare moment al experienței mele că nimic nu este posibil fără Dumnezeu.

08 mai 2009

Treisprezece miliarde de lei pentru burse

- *Care este „pulsul” înscrierilor la Universitatea de Stat din Arad, după primele două zile?*

- Încă din prima zi, spre bucuria noastră, a tuturor, a fost mare afluență la admitere. Au venit spre noi și cei care încă nu au adeverințe de bacalaureat. Doresc să ia informații cu privire la specializările noastre. Înscrierile au loc la sediul Rectoratului, din Bulevardul Revoluției nr. 77 (peste drum de primărie și Prefectură), de la ora 9 la 18, iar în week-end până la ora 13.

- *Oarecum surprinzător, cele mai căutate în prima zi de înscriere au fost facultățile cu profil uman. Cum se explică asta?*

- Spre surprinderea noastră, într-adevăr cele mai solicitate specializări, în prima zi, au fost cele cu profil uman. Asta nu înseamnă că cele două facultăți de inginerie, precum și cele de științe exacte, nu au vizibilitate și interes. La matematică-informatică, de exemplu, în prima oră s-au înscris patru absolvenți.

- *Aveți o facultate nouă în oferta educațională?*

- Da, universitatea noastră are deja nouă facultăți. Facultatea înființată prin recenta Hotărâre de Guvern este Facultatea de Design, cu liniile Grafică, Design de Produs și Ambiental, precum și o altă specializare de Design, care se numește Modă – Design Vestimentar. Este o facultate care se adresează nu numai absolvenților Liceului de Artă ci tuturor celor

care au apetență pentru designul ambiental sau alt tip de design, pentru că astăzi este de neconceput să îți amenajezi un spațiu cât de mic fără să asculți „vocea” specialistului. Facultatea va avea un spațiu în totalitate pentru ea. Este vorba despre una dintre cele mai frumoase clădiri din Arad, creată de arhitectul Miloș Cristea – clădirea de pe Calea Zimandului. Înscrierile pentru facultatea respectivă se fac tot în centrul orașului – toate înscrierile se fac în același loc (sediul Rectoratului), cu excepția Facultății de Teologie, care face înscrierile la sediul de pe str. Academia Teologică.

- Ce ne puteți spune despre specializările noi?

- Ele se adaugă celor treizeci și patru de specializări de licență. Este vorba despre marketing și psihologie. Din toamnă vom avea și informatică economică. De la 1 octombrie universitatea noastră va avea treizeci și șapte de specializări de licență, la care se adaugă douăzeci și șapte de specializări de master, care acoperă toate domeniile de licență. Avem și mastere extrem de interesante, despre care vom vorbi însă cu un alt prilej, deoarece suntem în acest moment mai mult concentrați pe examenul de admitere la studiile de licență.

- S-a iscat în ultimele zile o polemică legată de bazele sportive ale Aradului, generată de decizia Consiliului Local de a prelua de la universitatea privată două baze importante și de a le reabilita pe bani publici. Ați contestat această atitudine și ați cerut ca bazele să fie scoase la licitație. De ce?

- Vreau să subliniez că nicăieri în România o universitate privată nu se bucură în asemenea măsură, ca la Arad, de sprijinul oficialităților. În Arad, dintotdeauna, cei care au primit de la autorități, deopotrivă de dreapta și de stânga eșichierului politic, au fost cei de la universitatea privată. Pentru noi este o mândrie că, fără să fim foarte sprijiniți, avem în acest moment o bază materială impresionantă, care uimește pe toți cei care ne vizitează, și anume 42 221 mp de spații de învățământ, cu dotări în laboratoare de ultimă generație. Universitatea noastră nu face declarații sforăitoare, nu dorim să atragem studenți lovind în alții, direct sau prin intermediari, ci dimpotrivă îi invităm pe toți cei care doresc să ne cunoască să ne viziteze spre a descoperi cu proprii ochi miracolul care înseamnă U.A.V. De ce miracol? Pentru că în

ciuda unor evidente ostilități, universitatea s-a dezvoltat profund, cu programe și proiecte finanțate guvernamental, transfrontalier sau UE, care au condus la o bază materială cum puține universități europene au - nu spații vechi primite de la oficialități și „sulemenite” puțin, ci construcții noi, cu o deschidere spre mileniul al treilea la modul evident.

- *În ciuda acestui fapt, nu sunteți scutită de critici.*

- Nu este vorba în primul rând de critici, ci de atacuri, de o strategie deliberată (dar ineficientă) de discreditare! Vreau să subliniez că am avut ocazia, la Bruxelles, cu toate că am participat la o reuniune despre schimbările climatice din lume, să vorbesc despre universitatea noastră și să invit oficiali de la Bruxelles să ne viziteze. Așa se întâmplă că vom și aștepta vizite extrem de importante. De asemenea, am informat instituții importante de la Bruxelles despre atacurile violente la adresa noastră, când în fond eu sunt un om oarecare care mi-am asumat responsabilitatea de a fi manager, ca urmare a alegerii unanime a colegilor mei, iar vina mea de neiertat este că am construit la Arad o universitate de stat cu vizibilitate internațională. De exemplu, ca urmare a publicațiilor ISI cu factor de impact, U.A.V. se află pe locul treisprezece din cele peste o sută de universități românești. Au fost atacuri concertate împotriva universității noastre și asupra mea, care au venit din partea concurenței, și ele ne-au făcut foarte mult bine, pentru că oamenii au fost mai atenți la ceea ce facem noi, la strădaniile comunității noastre academice. Am invitat reprezentanți la vârf ai unor importante O.N.G.-uri din România spre a înțelege cine suntem noi și cine ne denigrează. Eu am însă o liniște interioară profundă, pentru că știu că binele se întoarce cu bine și răul va atrage rău. Nu trebuie să fii un specialist în mass-media să observi strategia care a început împotriva noastră în urmă cu un an și care a condus, contrar așteptărilor celor care au inițiat-o, la creșterea numărului de studenți și la sporirea vizibilității pe linie de cercetare și relații internaționale. Vă mărturisesc că am suferit nu pentru mine în mod special, ci pentru familia mea, care desigur nu s-a aflat într-o poziție confortabilă, auzind denigrările care mi se aduc. Dar în acest moment suntem unica universitate din România care am fost controlați trei săptămâni, (două săptămâni în universitate și o săptămână pe documentele noastre la București), de către A.N.A.F, și controlul nu a semnalat nici măcar o recomandare adusă Universității, cu excepția faptului că nu am

trecut pe site execuția bugetară (și care nu este observație financiar-contabilă). Peste A.N.A.F., în acest moment, nimeni nu mai poate să ne controleze, în afara controlului anual al Curții de Conturi. Dar fiind vorba despre un control de fond, pe toți parametrii (achiziții, licitații, salarii, cheltuieli etc.), tot ce înseamnă bani, domeniu financiar-contabil, în acest moment s-a realizat scăderea de gestiune până în 29 mai 2009, fapt ce nu se putea realiza de Curtea de Conturi, deoarece ea vine mereu pe o tematică de control și nu face întregul control de fond.

- Insist asupra cererii Dumneavoastră ca bazele sportive să fie scoase la licitație și nu reabilitate pe bani publici și apoi puse la dispoziția universității private. Cui ar folosi o licitație publică?

-O licitație liberă, în mod sigur, este în folosul comunității locale. Licitația liberă înseamnă concurență liberă, înseamnă un câștig mai mare, bani mai mulți pentru cel care vinde, în cazul nostru pentru municipiul Arad. Comunitatea ar câștiga astfel fonduri suplimentare, iar aceste fonduri s-ar putea distribui pentru acoperirea unor nevoi, fie la clubul de fotbal U.T.A., fie pentru alte sporturi sau în alte domenii. Fără licitație, Aradul pierde foarte mult, pentru că în loc să câștige niște bani, îi cheltuiește, mai ales dacă ținem cont că bazele sportive vor fi reabilitate din bugetul local și apoi vor fi puse la dispoziția universității private. Cine se teme de o licitație liberă și deschisă?! De ce U.A.V. să nu aibă acces la baza „Constructorul”? U.A.V. are ca singur proprietar, statul român, iar noi dorim ca averea statului român să sporească, în timp ce la o instituție privată, potrivit legii, patrimoniul trece în proprietatea particulară a fondatorilor. Și atunci, întrebarea firească: de ce autoritățile nu se străduiesc ca statului român să îi rămână această bază materială, ci proprietății private? Cât privește stadionul Gloria, noi nu îl dorim pentru Universitate, decât dorim acces la el, pentru că este firesc, este proprietatea Aradului și a statului român și avem dreptul și noi, ca instituție a statului, să îl folosim, indiferent că îi convine sau nu, cuiva, acest lucru. Este firesc să solicităm un stadion, stadionul din Grădiște, pentru că avem o echipă de rugby în superligă și suntem unica universitate din Arad care are un club sportiv acreditat și finanțat de Ministerul Educației și Cercetării, ceea ce se poate lesne vedea pe site-ul instituției.

- Care a fost răspunsul administrației locale la solicitările pe care le-ați formulat?

- Domnul primar Falcă s-a arătat receptiv în legătură cu stadionul din Grădiște. Vreau să subliniez un fapt asupra căruia ne-au atras atenția consilierii noștri din București. Dacă U.T.A. are în cinci ani o sută șaptezeci de meciuri a nouăzeci de minute fiecare, asta înseamnă că universitatea privată din Arad își face publicitate în 15.300 de minute, deci universitatea privată își plătește practic reclama, pe stadion și pe tricourile fotbaliștilor. Or, în aceste condiții, bazele sportive pe care le primește sunt un bonus, un cadou din partea administrației locale. Stadionul Gloria și Baza Sportivă Constructorul practic sunt puse în legătură deliberat cu U.T.A., pentru că publicitatea care i se face universității acoperă cheltuielile pe care le face universitatea! Dar aceasta este o problemă marginală, pentru că pe noi ne interesează în fond procesul de învățământ, calitatea sa, pentru că a avea grad ridicat de încredere și a nu avea acoperire în fapte ar însemna de fapt a te supune oprobriului celor din jur. Numai absolvenții, dincolo de publicitatea deșăntată, știu spre ce universitate să opteze și să își dorească o instituție de prestigiu. Absolvenții de astăzi nu mai pot fi înșelați, nu mai cred în declarații ieftine, aceleași de douăzeci de ani, s-au obișnuit deja cu această publicitate deșăntată și ei, absolvenții, optează în profundă cunoștință de cauză pentru o instituție sau alta. Oricum, vreau să subliniez că toate atacurile împotriva noastră ne-au făcut puternici, uniți și, mai ales, au atras chiar și simpatia celor cărora nu le eram apropiați. Atunci când vrei să omori pe cineva cu orice preț, fără să fie vinovat, fără îndoială, există o solidaritate umană. Suntem liniștiți, așteptând cu toții admiterea, o admitere pe care o dorim foarte bună, în condițiile în care scăderea numărului de absolvenți este drastică. De exemplu anul trecut au luat bacalaureatul cinci sute de mii de absolvenți, iar anul acesta două sute de mii! În condițiile scăderii dure a numărului de studenți și a crizei economice, vom continua să ducem o politică în care bursele să fie foarte atractive (de studiu, de merit și sociale), în valoare de peste treisprezece miliarde de lei pe an, locurile bugetare sunt cu 23% mai multe decât anul trecut, adică peste opt sute de locuri bugetare; în plus avem și șapte locuri bugetare pentru doctorat. Suntem optimiști și încrezători în viitor, pentru că ni s-a demonstrat mereu și mereu că deasupra tuturor se află numai Dumnezeu, iar noi, cu toții, ne aflăm

într-o unitate academică uimitoare pentru toate celelalte universități românești. Gândiți-vă că Senatul și Conducerea universității au fost susținuți prin semnături de 95,89% dintre colegi (unii dintre cei care nu au semnat nici nu aveau drept de semnătură, pentru că se aflau în conflict de interese). Asta demonstrează o situație unică în învățământul superior românesc! Deci, denigrările împotriva noastră ne-au adus unitate și o colegialitate care de multe ori mă impresionează chiar și pe mine, care încerc să nu fiu atentă la emoțiile mele și cu atât mai puțin la ale celor din jur.

15 iulie 2009

Porți deschise

- *Ați anunțat de curând că Universitatea „Aurel Vlaicu” va primi studenții de la „Spiru Haret”. În ce sens „îi va primi”?*

- Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad este o instituție de învățământ superior care a primit și primește studenți din învățământul universitar privat. Condiția este să respecte legile în vigoare.

- *Ce șanse are un student de la „Spiru Haret” să se integreze în sistemul universitar de stat? Universitatea „Aurel Vlaicu” este dispusă să înmatriculeze, să primească prin transfer, și studenți ai altor universități private?*

- Studentul de la Universitatea „Spiru Haret” sau de la orice altă universitate privată trebuie să-și depună dosarul în perioada 1-17 septembrie a.c. la sediul Universității „Aurel Vlaicu” din Arad (Bulevardul Revoluției nr. 77, fostul Liceu Sanitar) la una din cele nouă facultăți și treizeci și nouă de specializări ale universității noastre, spre a deveni student al Universității „Aurel Vlaicu” din Arad. Desigur, opțiunea studentului de la universitatea privată va fi pentru o specializare pe care a urmat-o un an, doi sau trei. După ce devine student al Universității „Aurel Vlaicu”, la finalul sesiunii de înscriere, în 18 septembrie a.c., acesta va face o cerere la care va anexa Foaiă matricolă de la Universitatea „Spiru Haret” sau orice altă universitate privată și în funcție de disciplinele cuprinse în planul de învățământ va putea fi promovat într-un an superior. Dacă planul de învățământ al specializării urmate de un absolvent de la Universitatea „Spiru Haret” sau altă universitate privată coincide cu cel al Universității „Aurel Vlaicu”, studentul nu va

mai susține nici un examen de diferență, ci va trece direct în anul în care s-a aflat la universitatea privată, mai puțin în anul final. Desigur, dacă sunt doar câteva discipline care nu au fost studiate de către studentul la universitatea privată, acesta va da examene de diferență până la 1 decembrie a.c.

- Se vor putea înscrie absolvenții de la „Spiru Haret” direct la examenul de licență la Universitatea „Aurel Vlaicu”?

- Absolvenții Universității „Spiru Haret” sau ai oricărei universități private pot susține examen de licență la Universitatea “Aurel Vlaicu” din Arad, în condițiile legii, dacă au absolvit o specializare autorizată sau acreditată.

- Toate aceste măsuri sunt valabile și pentru masteranzii de la „Spiru Haret”? Se pot și ei transfera la Universitatea “Aurel Vlaicu”?

- Studenții înscriși la Master la Universitatea „Spiru Haret” sau orice altă universitate privată se pot înscrie după aceeași procedură precum cei de la studiile de licență, la care ne-am referit deja.

- Credeți că primind studenții de la universitatea privată „Spiru Haret” la UAV, calitatea învățământului superior de stat arădean nu va avea de suferit?

- Nici într-un caz, calitatea învățământului din cadrul Universității „Aurel Vlaicu” din Arad nu va avea de suferit prin primirea studenților de la Universitatea „Spiru Haret” sau orice altă universitate privată, deoarece aceștia se vor integra în mod organic în sistemul de învățământ universitar de stat și, implicit, la standardele impuse de ARACIS.

07 septembrie 2009

Trei milioane de euro pentru investiții

- *Cum se resimte criza economică în gestionarea Universității de Stat din Arad?*

- Sper ca această criză să nu fie profundă din punct de vedere economic. Pe plan academic, ea oricum nu va fi resimțită în universitate, pentru că suntem pregătiți de deschiderea anului universitar; avem o bază materială puternică și ea nu va putea fi afectată. Dar mărturisesc că le-am propus colegilor mei o strategie de criză, dură, pentru acest an universitar, care va permite unui cadru didactic să aibă cel mult două norme didactice, iar toate celelalte ore vor fi remunerate în sistem de plata cu ora. Asta înseamnă că salariile mari vor fi diminuate considerabil. În momentul de criză e bine să poți asigura plata a două norme. La Universitatea noastră este încă o situație privilegiată. În ce privește studenții, studentul nu trebuie să perceapă momentul de criză. Universitatea va funcționa în continuare la standarde de calitate, și ne propunem ca tot sistemul de învățământ să fie centrat pe student. Studentul să fie rege în Universitate - este o sintagmă pe care am preluat-o de la Uniunea Europeană. Va fi o relație foarte apropiată de student, dar exigența va fi la standarde europene.

- *Orice măsură, indiferent cât ar fi de eficientă, este nepopulară dacă limitează cheltuielile obișnuite. Cum au primit colegii Dumneavoastră strategia anti-criză, care cum spuneți va diminua considerabil salariile mari?*

- Eu nu am avut foarte multe bucurii în ultima vreme, dar asta nu din cauza crizei, ci pentru trădările din partea oamenilor pe care i-am considerat apropiați (nu foarte mulți, e vorba de o persoană, două, deci nu dramatizez).

Într-un fel sau altul m-a marcat mizeria umană, atitudinea împotriva instituției, chiar împotriva mea, a unor oameni care nu au construit nimic. În momentul în care nu ai construit nimic este foarte ușor să îl discreditezi pe cel care construiește. Asta ține și de cei șapte ani de acasă și, mai ales, de frica de Dumnezeu. Dar nu despre asta vreau să vorbesc, ci despre faptul că pentru mine nu poate exista o satisfacție mai mare decât să fi fost aplaudată de colegi, la sfârșitul unei expuneri cu privire la o strategie foarte dură, de criză. Cu toate că era un dialog și am precizat că pot fi întreruptă oricând, pentru mine a fost o adevărată satisfacție de ordin personal să văd că strategia pe care am propus-o și care era o strategie pentru un an universitar de criză a fost acceptată de colegi. Aplauzele nu erau probabil pentru mine, care am prezentat cifre și fapte concrete, ci erau, în mod sigur, pentru strategie. Am elaborat-o îndelung, este o strategie la care m-am gândit prin consultări cu consilierii noștri din București. Este o strategie realistă și mai ales foarte pragmatică, care ne permite să rămânem în standardele Uniunii Europene și ale A.R.A.C.I.S. și în același timp permite instituției să își conserve fondurile de la Trezorerie. Nu vom diminua depozitele financiare pentru că sunt depozite pentru zile negre, și zilele negre nici pe departe nu au venit la Universitatea noastră.

- *Spuneați că va începe un an universitar special. Ce pregătiți pentru deschidere?*

- Suntem deja pregătiți; anul universitar ar putea începe chiar și mâine la Universitatea "Aurel Vlaicu". Avem pregătite imobilele, sălile, responsabilitățile. Noi niciodată nu lăsăm nimic pe ultimul moment. Investiția noastră va continua cu aproape trei milioane de euro până în 31 decembrie. Aceste fonduri, care sunt enorme într-un moment de criză, înseamnă de fapt trei ținte de investiții: căminul studentesc, laboratorul de mentenanță auto și sala de conferințe, care nu afectează începerea anului universitar. Această sală de conferințe va fi unică probabil pe partea de vest a României. Va dispune de cabine de traducere simultană, cu treisute cincizeci de locuri și treisute cincizeci de căști care vor permite în fiecare moment ca auditorul să cunoască demersul prezentat, în limbile: engleză, franceză, germană, spaniolă sau italiană, la solicitarea audienței. Este un gest pe care îl facem și pentru oraș, pentru că vom invita Primăria, Consiliul Județean și Prefectura să utilizeze acest spațiu pentru întâlnirile deosebite pe

care le au. Mă gândesc la un eveniment care a avut loc cu două luni în urmă, o inițiativă formidabilă pe care a avut-o o comunitate din Arad, de a face o întâlnire de anvergură, dar traducerea nu se făcea la cască și era dificil de urmărit! Noi suntem deja cu investiția aproape de final și îi invit pe toți cei care vor organiza evenimente în viitor, să apeleze la Universitatea noastră.

- Se încheie peste o săptămână sesiunea de toamnă pentru înscrieri. Putem trage linie și să avem niște concluzii: care este dinamica studenților, cât de tare a fost afectată Universitatea de scăderea naturală a numărului de studenți?

- Toate universitățile din România resimt criza, economică pe de o parte, pe de altă parte generată de scăderea naturală a numărului de studenți. Noi am contat pe o scădere mult mai mare a numărului de studenți, dar suntem de-a dreptul impresionați de faptul că, dacă în prima zi de înscriere la sesiunea de admitere de toamnă aveam patruzeci de candidați înscriși, acum sunt peste o mie. Mai avem o săptămână pentru înscriere. Ai observat ce coadă este la facultăți? Asta spune foarte mult despre prestigiul unei instituții, prestigiu, care s-a realizat cu greu, de la an la an, și absolut nimeni nu îl poate doborî în ciuda unor interese de grup sau personale, care sunt bine cunoscute chiar și de către copiii de grădiniță. Nimeni nu mai crede în articolele de publicitate, care maschează, în fond, situația reală: absența studenților.

- Am consultat lista înscrierilor și am observat o scădere a apetitului studenților față de științele economice (deși în continuare aici sunt cei mai mulți înscriși) și o creștere a interesului față de științele educației și față de științele umaniste. Nu este aceasta o situație atipică?

- Foarte interesant. Este de subliniat faptul că aproape la paritate cu Științele Economice (pentru că ele sunt totuși puțin în față), s-au înscris foarte mulți la Științele Educației, Științele Umaniste, Design. Dar să nu uităm că ingineriile constituie și trebuie să constituie pentru toți o atracție, pentru că nimic nu este posibil în plan tehnic fără ingineri!

18 septembrie 2009

Solicitări pe piața forței de muncă

- Ați convocat deunăzi facultățile în ședințe de prezentare a perspectivelor instituției pe termen scurt. Cum se profilează anul 2010 pentru învățământul superior de stat arădean?

- Anul universitar 2009-2010 va fi un an universitar dificil, pentru că România însăși se află într-o criză profundă. Universitatea noastră a diminuat fondul de salarii cu aproximativ 25%, dar această reducere importantă poate fi suplinită prin accesarea unor programe și proiecte, cu fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene. În același timp, va fi un an dificil tocmai pentru că ministerul nostru nu a aprobat scoaterea la concurs a posturilor, didactice de la preparator la asistent. Dar și din acest punct de vedere noi suntem oarecum privilegiați, în sensul că Universitatea a crescut foarte mult în anii precedenți și am solicitat doar un singur post pentru cadre didactice din afara universității, ceea ce este ne semnificativ pentru strategia instituției; iar cât privește trecerea de la o ierarhie didactică la alta, posturile au fost tot puține, solicitate de noi, și anume paisprezece. Deci Universitatea "Aurel Vlaicu", cu toate că anul este dificil pentru întreaga viață publică românească, nu va fi afectată, sperăm, în mod esențial.

- Ați propus recent o strategie severă de performanță universitară, în sensul impunerii numărului minim de studenți la fiecare specializare. La ce va conduce asta?

- Hotărârea de Senat ca specializările să se realizeze doar cu minim 50 de studenți a condus deja la economii în plan financiar, pentru că

universitatea susținea din fonduri proprii finanțarea unor specializări, or instituția noastră, ca toate universitățile din România, trebuie să se raporteze neapărat la solicitarea venită de pe piața forței de muncă. O specializare pentru care nu optează absolvenții de liceu și, respectiv, nu este dorită pe piața muncii, nu avem motive să o susținem, ba dimpotrivă.

- Ați afirmat zilele trecute că ani mai buni decât anii 2008-2009 nu se vor mai ivi prea repede, pentru școala superioară arădeană. Ce vă determină să credeți asta?

- Anul 2008, când au început atacurile împotriva Universității noastre și asupra mea, a fost într-adevăr anul cel mai bun din existența universității, deoarece am luat locul I pentru cele mai multe fonduri atrase, ARACIS a conferit universității „grad ridicat de încredere” în mod definitiv și fără condiționări, iar Consiliul Național al Cercetării Științifice ne-a conferit medalia „Pentru merite deosebite în promovarea cercetării științifice”. Este foarte greu sau aproape imposibil ca într-un singur an să faci performanță, atât pe plan academic, cât și pe plan științific și financiar. A fost un succes fundamental pentru Universitatea “Aurel Vlaicu”, așa încât concurența a „clacat” și probabil a finanțat campaniile împotriva instituției noastre și a mea personal.

- Cum se prezintă acum Universitatea, după cei doi ani buni, din punct de vedere al patrimoniului?

- Baza materială a Universității noastre este de invidiat și puține Universități românești, și nu numai, se pot mândri cu un asemenea patrimoniu care reprezintă, în fond, patrimoniul statului român. Dacă în anul 2000 Universitatea noastră avea 1700 mp, în prezent baza noastră materială cuprinde 42.221 mp, repet, proprietatea statului român. Orice colectivitate din lume, din păcate nu și la Arad, ar aduce un elogiu unui asemenea management, care este în fond nu managementul rectorului, ci al Senatului Universității, un management de mare succes. Atacurile din mass-media însă, în anul cel mai bun al nostru, ne-au întărit enorm pe toți, demonstrându-ni-se că absolut oricând, oricine, te poate denigra la comandă sau nu, pentru că mercenarii există pretutindeni, iar angajamentul lor este pe termen limitat. Revenirea mea în presă este determinată tocmai de un fapt care nu

trebuie să se mai repete; și anume, o instituție prestigioasă să fie denigrată cu bună știință. Presa reprezintă într-adevăr o putere în stat, doar că se compromite pe sine însăși și pe autorii ei, acoperindu-se de lipsă de credibilitate, ceea ce va și conduce la falimentul unui asemenea mod lipsit de deontologie, de abordare. Voi scrie articole de atitudine, pe care apoi le voi aduna într-o carte, aflându-mă, din nou, în situația pe care „marii intelectuali” din presă o vor cota drept „auto-plagiat”. Este minunat că mă autocitez, pentru că probabil cred că am un discurs care cel puțin din punctul meu de vedere se referă mai mult la mâine decât la azi, iar confuzia de termeni nu este o confuzie în plan gramatical, ci dovedește rudimente de cultură și o precaritate intelectuală.

- Se discută în aceste zile despre măsurile anti-criză la nivel național inclusiv în învățământ. La modul concret, care sunt aceste măsuri la Universitatea “Aurel Vlaicu”?

- Vom respecta legea, ca întotdeauna, așa încât întreaga comunitate academică va avea patru zile lucrătoare libere în noiembrie, și tot atâtea în decembrie. Potrivit legii, cheltuielile trebuie să se diminueze cu 15,6% lunar, și noi ne vom alinia la această prevedere. Senatul Universității va decide care va fi perioada zilelor neplătite, atât pentru cadrele didactice, cât și pentru administrație.

- Plecați la Bruxelles. Care este scopul vizitei în capitala administrativă a Europei?

- Mă bucur că sunt invitată din nou la Bruxelles, pentru că tema discuțiilor este criza economică și criza energiei. Voi prezenta experiența Universității noastre, o experiență care a condus la diminuarea cu mult a cheltuielilor. Pentru o singură lună, la complexul M, plăteam cinci sute cincizeci de milioane de lei, dar prin achiziționarea unei suprastructuri performante cheltuielile s-au redus la o sută șaptesprezece-o sută douăzeci de milioane de lei, deci de patru ori! De asemenea, la Facultatea de Inginerie, o singură lună însemna cheltuieli de peste șapte sute de milioane de lei vechi numai pe utilități, iar prin mutarea la Complexul M a facultății se produce o reducere a cheltuielilor, în plină criză economică. Clădirea de la Facultatea de Inginerie va fi utilizată pentru obținerea unor programe și

proiecte pe fonduri structurale. Participarea la Bruxelles înseamnă de fapt o deschidere largă pentru Universitatea noastră, prin discuțiile cu participanții, care sunt personalități din viața publică și academică a Comunității Europene.

18 noiembrie 2009

Despre denigrare și denigratori

- După aproape doi ani de cercetări procuratura a dat soluția neînceperii urmăririi penale în șase dosare care vizau plângeri formulate împotriva Dumneavoastră de colegi, foști colegi de la universitate. Ce înseamnă această soluție pentru Universitate, pentru Dumneavoastră în calitate de rector?

- Încep prin a face precizarea că „plângerile” sunt formulate de dl. Eugen Roventă, rectorul vremelnic al Universității, pe de o parte, pe de altă parte de dl. Gabor, un fost angajat, și nu în ultimul rând de către un coleg, dl. Florin Coană, care a candidat pentru funcția de decan la Facultatea de Științe Economice și a avut doar un singur vot, votul său, probabil. Cei trei au semnat toate plângerile împotriva noastră și toate cele șase plângeri s-au sfârșit prin rezoluția de Neîncepere a Urmăririi Penale. Cei trei denigratori au găsit drept aliați oameni de o calitate morală îndoielnică și fără relief intelectual. De fapt niște mercenari ce acționau contra cost, la comandă. Apreciez, de pildă, faptul că un jurnalist arădean, Sorin Ghilea a scris pe blogul său un articol care îl onorează, „Ingratitudinea nu este profesiunea mea”. Eu vreau să aduc un elogiu procurorilor care au instrumentat aceste cazuri și chiar și conducătorilor celor două Parchete, de pe lângă Judecătoria și de pe lângă Tribunal, chiar dacă au creat atâtea discuții la nivel național prin faptul că s-a decis controlul pentru prima dată într-o universitate românească a A.N.A.F. Se știe că A.N.A.F. nu are competențe pentru sectorul public de stat. Nu ascund faptul că decizia Parchetului de pe lângă Tribunalul Arad de a chema A.N.A.F. în control la noi a creat o vie reacție în rândul rectorilor din România. Eu am fost presată de minister și de colegi să nu admit acest control, deoarece ar crea un precedent. Deja în prezent A.N.A.F. dorește să mai controleze universități din România. Cu

riscul de a fi supărat pe cineva am acceptat acest control tocmai spre a demonstra corectitudinea în plan financiar-contabil a Universității "Aurel Vlaicu". A fost supărător pentru mine că toate aceste reclamații devenite plângeri împotriva noastră, a mea personal, s-au dorit de fapt un atac direct la adresa instituției. Articolele apărute în ziarul *Glasul Aradului* nu au fost doar simple articole.

- *Ați așteptat mult până ați reacționat la acuzații, iar asta generează două întrebări: ce a determinat această întârziere, iar pe de altă parte considerați acum, privind în urmă că ați procedat corect așteptând?*

- Am așteptat un an și opt luni până să reacționez. În tot acest timp m-am mobilizat foarte mult, am muncit foarte mult, atât pe linie academică, cât și pe linie profesională. Am elaborat cursuri și cărți absolut necesare pentru prestigiul academic personal. Am încercat, cu toate că mi-a fost foarte greu, să nu observ o campanie demolatoare, dar asta nu înseamnă că nu am observat-o, încercând însă să devin mai puternică. Era limpede că se dorea dărâmarea mea în plan fizic și nu numai. Este probabil unica mare campanie de presă împotriva unui om, din toată istoria presei arădene, derulată sistematic pe parcursul mai multor ani! Știam bine cine se află în spate, dar am tăcut pentru că organele de cercetare abilitate pe linie financiar-contabilă și juridică să își facă datoria. Nu am vrut, prin poziția mea publică, să influențez în vreun fel mersul anchetelor, dar mă rog lui Dumnezeu în fiecare zi să îmi dea sănătate și viață lungă spre a putea să veghez, ca o asemenea dramă personală pe care am trăit-o eu, fără justificare, să nu se mai repete pentru nici un arădean, indiferent că este intelectual sau nu. A fost o campanie împotriva mea, un om care în calitatea pe care o am, am adus Universitatea de la paisprezece specializări la treizeci și opt (studii de licență), de la nici un program de master în anul 2000 la douăzeci și șapte de programe de master în prezent, dezvoltând și o școală doctorală prin care am intrat acum într-un proiect finanțat de Uniunea Europeană. Imaginează-ți, dacă un om care a construit în plan academic prin rezultate pe care le consideră lumea academică de excepție (nu sunt modestă pentru că meritul nu este numai al meu ci al întregii colectivități academice) a fost pus la stâlpul infamiei prin campanie de presă, ce ușor poți să dărâmi un om care se află la început de drum sau care nu are vizibilitate precum aceea a Universității noastre. Pe de altă parte procurorul Vlăi, pe care de altfel îl apreciam de la distanță fără să îl cunosc prea bine până să aibă legătură

directă cu Universitatea și cu mine, se întreba retoric într-un interviu la ce îmi folosesc cei 42.221 mp aflați în proprietatea Universității și respectiv a statului român, de la 1.700 mp câți aveam în anul 2000. Se nesocotea, nu știu dacă cu bună știință sau nu, faptul că spațiile de învățământ constituie prim-criteriul pentru evaluarea unei instituții de învățământ superior, or Universitatea "Aurel Vlaicu" a primit *grad ridicat de încredere* tocmai datorită bazei materiale excepționale. În concluzie, toată dezvoltarea noastră academică și în planul bazei materiale, admirată de toți cei care ne vizitează, apreciată la nivel național, a fost bagatelizată și acoperită de calomnii și insulte. Am tăcut un an și opt luni, așteptând să se încheie controalele, care s-au și încheiat, ceea ce mă bucură foarte mult. În acest moment denigratorii noștri mai au o singură rețuță de „asaltat”, care este de-a dreptul năucitoare. Dacă nu am precizat în declarația de avere o firmă care nu a funcționat niciodată (Direct TV) și o alta, care nu a adus nici un profit și nu a avut niciun fel de legătură cu Universitatea nu a fost în intenția de a mă sustrage de la obligațiile legale, ci am considerat că trebuie precizate doar acele „entități care au activitate și generează consecințe patrimoniale (profit, bani, produse, avantaje)”. Dovadă că am precizat că sunt acționară la SC Focus Plus SRL, societatea care editează ziarul Observator Arădean. Toate presiunile care se fac în acest moment în acest caz devenit, cum spuneam, ultima rețuță în verificarea mea, mi se par de un absurd absolut.

- *Justiția a decis începerea urmăririi penale împotriva celor care considerați că v-au calomniat. Această decizie nu se îndreaptă de fapt împotriva libertății de exprimare a jurnalistului?*

- Fiecare are dreptul să își exprime un punct de vedere. Eu, care am fost întotdeauna în presă, încă din liceu, iar în facultate deja aveam o rubrică permanentă la Timișoara, nu voi face niciodată un demers împotriva presei, de blocare a accesului la informație, a dreptului la opinie. Dar a însemnat o mizerie imensă că toate articolele apărute în *Glasul Aradului* au constituit reclamațiile acestor colegi, fără a ni se cere niciodată un punct de vedere oficial, cum ar fi presupus deontologia. Nu știu dacă știi sau nu, dar aceste articole au fost trimise la toate organismele naționale de control. Gândește-te câți oameni au lucrat, și în afara ziaristului sau ziaristilor care au scris, la diseminarea acestor mizerii la adresa noastră. Au fost trimise articole la Consiliul Național al Cercetării Științifice. Agenda Națională de Evaluare a Învățământului Românesc, la ziare centrale și nu în ultimul rând la rectori

importanți ai universităților tradiționale din România. După ce am adunat douăzeci de ani materiale pentru cartea de istorie a teatrului arădean, faptul că un restaurator de biserici a scris un articol jignitor dezavuând cartea nu m-a deranjat deloc. Eu însămi am făcut mereu critică literară și nu numai, fiind destul de incomodă pentru că îmi exprimam direct opiniile. Ceea ce însă m-a pus pe gânduri pe mine și pe mulți alții a fost că articolele publicate în *Glasul Aradului*, despre carte, de acest restaurator de biserici, au fost trimise (și mă gândesc că s-a și instituit de un an și opt luni încoace un birou care a trimis toate articolele din *Glasul*) la toți membrii Academiei Române, de la președinte până la membrii corespondenți, cerându-se scoaterea de pe piață a cărții. Topirea ei, ceea ce mi se pare un fapt pe care doar revoluția bolșevică îl mai putea genera. Sigur că dacă nu stăteam foarte bine în plan psihic și dacă nu mă bazam și nu mă bazez numai pe Dumnezeu, un asemenea gest putea fi crunt, să îți vezi totuși o muncă de douăzeci de ani de adunare a materialului (trebuie să îl citez pe scriitorul Vasile Dan - că eu mă raportez la un singur domeniu de cultură, și anume teatrul) este dureros, revoltător chiar. După o viață întreagă când ai fost profund implicat într-un domeniu să te trezești că cineva, indiferent cine ar fi, nu îți critică volumul, ci practic îl denigrează nu numai la membrii Academiei, ci la toți rectorii din România, și te învinuiește de plagiat, în sensul că ai copiat după tine însuși și din documentele vremii, este deosebit de grav. Se eluda cu bună știință că o carte de istoria culturii nu înseamnă eseistică, ci se elaborează pe bază de documente, de cercetare, este un comentariu aplicat la documentul inedit.

- *Ce consecințe a avut asupra Universității acest val prelungit de atacuri?*

- Cu toții am observat că aceste atacuri s-au înscris într-o strategie de defăimare care au atins apogeul în perioada de admitere la universitate. S-a dorit șubrețirea instituției noastre de învățământ superior. Mi se pare absolut firesc că această strategie s-a demonstrat a fi falimentară, deoarece atacurile defăimătoare ne-au unit și mai mult, ne-au făcut mult mai puternici, ne-au adus mult mai multe fonduri și mai ales ne-au făcut să fim necruțători cu cei care ne doresc răul. Sunt absolut convinsă că pedeapsa lui Dumnezeu va veni încă pe pământ împotriva acestora.

26 martie 2010

Cu ochii larg deschiși spre viitor

- S-au încheiat sesiunile de susținere a lucrărilor de licență și sunt în curs cele de master. Care sunt concluziile examenelor susținute de absolvenții Universității „Aurel Vlaicu”?

- Examenul de licență și cel de master au demonstrat o pregătire de specialitate la standarde europene, o pregătire de specialitate realizată printr-un parteneriat real între dascăl și student. Faptul că Uniunea Europeană promovează un învățământ centrat pe student demonstrează nu numai o nouă relație între cei doi actori ai educației, ci vădește că studentul se află în centrul preocupărilor noastre, fapt evident la Universitatea „Aurel Vlaicu”, și fără îndoială cheia succesului instituției noastre. Nu au fost niciun fel de probleme la examenele de licență sau la cele de master, ceea ce demonstrează, temeinica lor pregătire. Vreau să fac precizarea că toate specializările propuse pentru acreditare în acest an universitar au primit calificativul de încredere din partea ARACIS, ceea ce a și făcut posibilă desfășurarea examenului de licență în cadrul universității noastre.

- A început admiterea la facultate. Ce noutăți îi așteaptă anul acesta pe absolvenții de liceu care optează pentru Universitatea „Aurel Vlaicu”?

- Examenul de admitere se desfășoară pe baza mediei de bacalaureat, dar cu probe eliminatorii la Teologie, Design și Facultatea de Educație Fizică și Sport. Înscrierile se fac la sediul rectoratului, pe Bulevardul Revoluției nr. 77, lângă Primărie, până în data de 31 iulie. În septembrie în mod sigur va urma o a doua sesiune de admitere, ca întotdeauna. Au trecut deja trei zile de înscrieri și suntem mulțumiți până în acest moment, pentru

că opțiunile absolvenților, și nu numai ale lor, merg spre toate cele nouă facultăți ale Universității noastre, spre toate cele 38 de specializări de licență. Din septembrie cele patru sute zece locuri bugetare pentru master vor presupune un interviu care va trebui susținut de absolvenții din acest an, și nu numai, de la studiile de licență. Ne bucură și ne mândrim deopotrivă că în acest an locurile bugetare la nivel de Universitate au crescut cu aproape 25%, ceea ce înseamnă o recunoaștere a strădaniilor întregului nostru colectiv didactic, dar și a studenților, strădanie pentru a realiza la Arad un învățământ de calitate în conformitate cu standardele ARACIS și cu cele ale Uniunii Europene.

- Care sunt specializările pentru care pot opta absolvenții de liceu?

- Specializările Universității noastre acoperă întregul orizont de așteptare al absolvenților, de la Inginerie (TCM, sudură, autovehicule feroviare, autovehicule rutiere, textile), Ingineria Produselor Alimentare (controlul și expertiza produselor alimentare, biotehnologie, finisare chimică textile, ingineria mediului), Științe Umaniste și Sociale (română, engleză, jurnalism, istorie, științe administrative), Științele Educației și Asistență Socială (pedagogia învățământului școlar și preșcolar, asistență socială, psihologie, psihopedagogie specială), Științe Economice (informatică economică, finanțe-bănci, contabilitate, informatică de gestiune, management, marketing), Științe Exacte (informatică, matematică-informatică), Design (design ambiental și de produs, design de grafică și de publicitate, design vestimentar și de accesorii), Educație Fizică și Sport și Facultatea de Teologie, cu specializările teologie pastorală, didactică și teologie-asistență socială. Toate aceste specializări sunt solicitate pe piața muncii deoarece au un caracter prin excelență pragmatic și corelează un fapt solicitat de Uniunea Europeană, și anume competență-specializare-profesie.

- Și aceste înscrieri au fost precedate de o campanie de denigrare, deja obișnuită în cazul Universității de Stat, care se pare că deranjează anumite medii. Ce motivează această atitudine a celor care atacă Universitatea „Aurel Vlaicu”?

- Cei care atacă Universitatea „Aurel Vlaicu” sunt extrem de puțini, doi-trei, care toți au o legătură directă cu universitatea particulară arădeană, pentru că este greu să suporti succesul unei instituții de stat. În timp ce Universitatea noastră a fost controlată în ultimii doi ani la toate nivelele,

universitatea particulară din Arad nu a avut niciun control pe linie de fiscalitate, niciun control financiar-contabil, și probabil că tranzitarea politică de la un partid la altul își are sorginea tocmai în *captatio benevolensis*. Nu doresc să vorbesc despre universitatea particulară din Arad, o voi face însă cu documente când nu voi mai fi rector. Este bine să se rețină că o bună parte din patrimoniul Aradului a fost dat aproape gratuit unui învățământ privat care înseamnă de fapt o firmă privată ce produce servicii în educație. Tot acest patrimoniu va rămâne până la urmă, cum stipulează legea, în proprietatea fondatorilor. Nu contestăm acest lucru, pentru că orice firmă privată își are patrimoniul propriu și subliniez doar cât de mari au fost strădaniile Universității de stat, care de la o mie șapte sute de mp în anul 2000 a ajuns în acest moment la 45.054 mp, un patrimoniu imens, de fapt un imperiu al Universității „Aurel Vlaicu”. Strădania mea ca rector, împreună cu colegii mei, nu numai că nu a fost aplaudată, cum ar fi fost și firesc, ci a urmat o seamă de denigrări care s-au dovedit în totalitate nefondate, pentru că vina mea era de neiertat, și anume am adus nu unei firme private ci statului român un patrimoniu care îi fusese o vreme luat prin hei-rupismul anilor de după 1990. Dar UAV, în acest moment, se prezintă în conclavul academic ca o instituție puternică, construită cu responsabilitate și temeinicie, și care gândește la prezent, dar mai ales are ochii larg deschiși spre viitor.

- *Care poate fi argumentul absolventului de liceu pentru a rămâne la Arad și a nu se îndrepta spre un alt centru universitar?*

- Sunt cel puțin câteva argumente. Unu: diversificarea ofertei educaționale și acoperirea unei plaje de la științe exacte și ingineresti până la cele umaniste și sociale, teologie. Doi: locuri bugetare cu aproape 25% mai multe decât anul trecut. Trei: taxele sunt foarte mici comparativ cu toate celelalte universități, pentru că strategia noastră înseamnă studenți mulți cu prețuri mici. Or, în perioada de criză, acesta este un argument hotărâtor. Patru: universitatea noastră are *grad ridicat de încredere* și o importantă vizibilitate internațională; Cinci: burse de merit, de studii și sociale pentru studenți, facilități de cazare, spații de masă, posibilitatea de petrecere a timpului liber. Șase: o bază materială excepțională, cu o dotare la nivel de ultimă generație.

16 iulie 2010

Dumnezeu nu îngăduie blamarea

- Ați trecut recent printr-un control de la Minister, care a analizat rezultatele din ultimii cinci ani pe linie de audit public intern la Universitatea de Stat din Arad. Care sunt concluziile controlului?

- Așa este, s-a încheiat recent un control foarte serios din partea Ministerului Educației și Cercetării, privind compartimentul audit public intern din cadrul universității noastre. În general, acest control se desfășoară o dată la cinci ani sau de câte ori este nevoie. Desigur, suntem cu toții bucuroși că acest control a evidențiat, din nou, corectitudinea actului managerial, rigoarea întocmirii întregii documentații pe linie financiar-contabilă, pe resurse umane, din perspectiva auditului intern. Au fost foarte multe voci „interesate” de acest control, cum „interesate” au fost aceste voci și de alte controale desfășurate la Universitatea “Aurel Vlaicu” în ultimii doi ani. Am fost probabil unica universitate din România care a fost evaluată atât pe linie academică, cât și financiar-contabilă, cu o râvnă greu de imaginat. În acest moment, probabil, controalele s-au încheiat, pentru că au făcut o evaluare complexă a universității din anul 2000 până în prezent, adică întreaga perioadă în care am fost la conducerea universității. Pentru mine, foarte sincer, spun controalele au constituit un mod natural de a proba corectitudine, rigoare, respect pentru litera legii și nu doar pentru spiritul ei. Așa încât vreau să le spun celor care se ascund în spatele unei Ligi inexistente, a anonimatului, blamându-ne din întuneric, neavând tăria să iasă la lumină, că Universitatea “Aurel Vlaicu” este, în acest moment, prosperă în plan academic, una dintre instituțiile solide din conclavul academic românesc.

- *Apropo de cât este de solidă Universitatea "Aurel Vlaicu", cum s-a finalizat prima sesiune de admitere?*

- A fost, probabil, cea mai dificilă sesiune de admitere de până acum, în condițiile unei reale crize economice, a scăderii naturale a numărului de copii, respectiv posibili studenți, și, nu în ultimul rând, din cauza procentului mic de promovabilitate la examenul de bacalaureat, în sesiunea din vară. Admiterea la Universitatea "Aurel Vlaicu" a depășit mult așteptările noastre, dar recunoaștem că nu este la nivelul a ceea ce ne-am fi dorit. Este însă de apreciat, și chiar de semnalat, că au optat pentru Universitatea noastră absolvenți foarte buni ai liceelor arădene, și nu numai. Pe de altă parte, pentru întâia dată în acest an au optat pentru Universitatea "Aurel Vlaicu" absolvenți din anul acesta sau din anii precedenți care s-au hotărât să rămână la Universitatea "Aurel Vlaicu". Retragerile diplomelor constituiau un fapt comun, deoarece un absolvent își putea depune adeverința de bacalaureat la câte universități dorea și din câte orașe dorea, or pentru prima dată în acest an au venit spre noi tineri care și-au dorit să devină exclusiv studenții instituției noastre de învățământ superior. Este un fapt care ne bucură mult, deoarece grăiește prin sine despre o instituție care și-a croit, cu dificultate, definitiv, un drum spre calitate în toate compartimentele vieții academice, în conformitate cu standardele europene.

- *Spuneți la un moment dat că rezultatul verificărilor de la minister sunt un vot de blam pentru cei care v-au calomniat. Credeți că odată cu acest rezultat vor înceta și calomniile?*

- Niciodată Aradul nu a cunoscut o campanie de presă de anvergura celei din ultimii doi ani, împotriva mea. Desigur, cei care au suferit foarte mult au fost în special cei din familia mea, dar eu cred că a suferit întreaga colectivitate academică, pentru că nu se dorea doar denigrarea mea ci probabil închiderea porților instituției noastre. Atacurile la adresa mea nu vizau doar îndepărtarea mea din conducerea Universității "Aurel Vlaicu", ci își propuneau lichidarea mea în plan fizic, pentru că sunt o voce incomodă care spune întotdeauna direct și fără menajamente ceea ce gândește. Surprinzător, probabil, pentru cei care ne atacau, este nu numai că am rezistat tuturor mizeriilor împotriva mea, dar am devenit mai puternici și, mai ales, instituția noastră și chiar și eu personal am dobândit un capital de

simpatie la care nici nu puteam aspira vreodată. Atacurile mizerabile împotriva mea și a instituției i-au oripilat pe mulți arădeni și nu numai, pentru că acestea au fost trimise la toate organismele care contează în România, dorindu-se o denigrare la nivel național.

- *Ridicolul acestor atacuri a mers până într-acolo încât s-a spus explicit că Dumneavoastră nu aveți voie să predați gramatică!*

- Precum bine se știe, am rămas întotdeauna în învățământ, în ciuda tuturor propunerilor de a-l părăsi. Dintotdeauna am predat numai limba română și nimic altceva, așa încât să vii, după ani buni dedicați în totalitate catedrei, să spui că nu am dreptul să predau gramatica limbii române, mi se pare nu numai ridicol, dar și o discreditare pentru cei care au lansat o asemenea idee. Pentru mine, gramatica reprezintă ceea ce spunea Eminescu: gimnastica minții. M-am croit ca personalitate umană, și nu publică, raportându-mă întotdeauna la norme și reguli. În fond ce este gramatica, dacă nu un sumum de legi, reguli, norme, care dau unitate și stabilitate unei limbi?! Tocmai pentru că nu se mai putea spune nimic în urma controalelor, pe linie financiar-contabilă, s-a gândit un alt mod de discreditare, și anume unul de factură profesională, care este de natură să îi discrediteze la modul absolut pe autorii calomniilor.

- *Atacurile împotriva dvs. primesc în ultima perioadă alte valențe, sunt angrenați și așa-ziși membri de familie în această campanie.*

- Da. Mai nou au găsit o modalitate absolut surprinzătoare, și anume să inventeze SMS-uri trimise de membrii familiei mele diverselor personalități din politica românească, precum și din învățământul superior românesc. Or, membrii familiei mele nu cunosc și nu sunt implicați în viața publică cotidiană. Încă o dovadă că mizeriile lansate de unii au picioare scurte, pentru că Dumnezeu nu îngăduie la nesfârșit blamarea unei instituții și a unor oameni care nu fac altceva decât să trudească, precum toți ceilalți, într-un moment dificil pentru țară.

- *Este vacanță universitară. Dumneavoastră sunteți, însă, tot la serviciu. Ce se întâmplă în această perioadă la Universitatea "Aurel Vlaicu"?*

- Este adevărat, ne aflăm în vacanță, dar eu în lunile iulie și august sunt la serviciu. În acest moment lucrăm la organizarea a patru laboratoare, ce vor constitui un temel de respectare a comandamentelor impuse de Uniunea Europeană pentru un proiect pe fonduri structurale în valoare de 1,5 milioane euro. Universitatea noastră s-a angajat să creeze întreaga infrastructură pentru acest proiect, până în 25 august, și ca întotdeauna noi vom încheia lucrările cu două-trei zile mai devreme, pentru că suntem convinși că numai în acest fel am reușit în ultimii zece ani să demonstrăm că suntem parteneri de încredere pentru colaboratorii noștri.

- *Urmează admiterea în sesiunea de toamnă. Care sunt particularitățile acestei admiteri?*

- Admiterea din această toamnă se va desfășura în perioada 1-26 septembrie, la sediul Rectoratului (vis-à-vis de primăria municipiului Arad). Ca o particularitate este prelungirea cu o săptămână a perioadei de admitere, până în 26 septembrie, având în vedere că Bacalaureatul se încheie abia în 10 septembrie. Universitatea "Aurel Vlaicu" vine cu oferta sa educațională, care este raportată la piața muncii, dovadă că opțiunea pentru Universitatea "Aurel Vlaicu" a celor înscriși a fost fermă și definitivă la concursul de admitere din iulie, a.c.. Dar în același timp este tentantă nu numai oferta educațională, ci și facilitățile U.A.V., și anume locuri în cămin, posibilitatea de a servi masa la cantină, și desigur bursele. Aceste burse sunt, precum se știe, burse de merit, de studii și sociale. Acest quantum de burse este cu aproape 25% mai mare decât anul trecut, pentru că fondul de burse se atribuie în conformitate cu numărul de locuri bugetare alocate de către minister universității. Or numărul de locuri bugetare pentru admiterea 2010 a crescut cu aproape 25%, deci și numărul de burse este proporțional cu această creștere. Pe de altă parte, trebuie să precizăm un lucru foarte important, și anume că elaborarea regulamentului de burse, și chiar quantumul burselor / student, se stabilesc de către Liga Studenților, o ligă profund implicată în conducerea căminului, cantinei și în general a tuturor problemelor care îi vizează pe studenți.

13 august 2010

Programe, proiecte, finanțări

- *Universitatea "Aurel Vlaicu" a primit de curând o nouă acreditare, fără îndoială, un succes al U.A.V. Ce înseamnă asta pentru comunitatea arădeană, pentru cadrele universitare și pentru studenți?*

- În urma unei riguroase evaluări, prin decizia nr. 9504 din 10 ianuarie 2011, Universitatea "Aurel Vlaicu" a fost acreditată ca unitate componentă a sistemului de cercetare-dezvoltare de interes național. Evaluarea are în vedere rezultatele activității de cercetare-dezvoltare și prestigiul profesional al cadrelor didactice, confirmat prin lucrări publicate în reviste de specialitate cotate I.S.I., prin participare la conferințe internaționale, brevete, citări ale lucrărilor și brevetelor, produse și tehnologii rezultate din activitățile de cercetare, etc. Este de semnalat că Universitatea noastră a depășit de peste două ori, respectiv de peste trei ori, pe domenii distincte, punctajul necesar acreditării. Această acreditare înseamnă că Universitatea noastră este o universitate nu numai de studii de licență, ci și de cercetare, deoarece ne aflăm în pragul unor ierarhizări naționale, când vor rămâne universități numai de licență (fostele institute de subingineri și institute pedagogice) și universități care au licență și master, adică universități de educație și de cercetare. Este fără îndoială o realizare excepțională a Universității noastre, și meritul este al întregii comunități academice.

- *Acest calificativ excelent nu a însemnat, însă, încetarea atacurilor din presa care vă vizează. Din contră, parcă au luat amploare.*

- Orice succes al Universității noastre este urmat de o campanie a unui ziar, campanie pe care nici copiii nu o mai cred, iar un succes de

asemenea anvergură a produs, precum ne-am așteptat, o nebunie în plan mediatic. Este bine să se rețină că toate aceste atacuri nefondate la adresa Universității și la adresa mea m-au fortificat profund, pe de o parte, pe de altă parte au condus la o unitate colegială la care nici nu puteam gândi vreodată. Atacurile împotriva Universității și împotriva mea ne confirmă încă o dată în plus tuturor că Universitatea noastră este performantă, impunându-se prin rigurozitate și profesionalism. Iar pe mine m-a ambiționat inimaginabil și întregul meu demers viitor va confirma această subliniere.

- A existat un comunicat al Ligii pentru Egalitate în Șanse în Învățământul Superior Românesc. Ați aflat pe cine reprezintă această Ligă?

- Universitatea "Aurel Vlaicu" a făcut o plângere penală printr-un act oficial către Biroul de Investigații Criminale, Dosar penal nr. 4150/P/216162/2010 și ni s-a comunicat că nu există această Ligă, decât pe internet, autorii fiind necunoscuți. Asta înseamnă că sub umbrela anonimatului probabil o instituție concurentă crede că poate ieși din impas, calomniindu-ne la nesfârșit. Toate aceste atacuri nedrepte și mizerabile ne-au adus însă o simpatie în oraș și în țară, pe care nu am avut-o niciodată, pentru că se cunosc foarte bine izbânzile Universității noastre și după cele opt decizii de neîncepere a urmăririi penale primite, oamenii sunt oripilați de acest huliganism în presa locală. Sunt absolut sigură că toată această atitudine se va întoarce la modul profund împotriva celor care au născocit-o.

- Ce modificări va aduce la Universitatea "Aurel Vlaicu" noua Lege a Educației?

- Noua Lege a Educației cuprinde multe dintre elementele de strategie ale Universității noastre, care s-au dovedit în ultimii ani a fi de mare succes (înghețarea specializărilor care nu se regăsesc pe piața muncii, creșterea cu 2 ore convenționale a normei didactice, creșterea numărului de studenți în grupă, evaluarea activității de cercetare-științifică la nivel instituțional și la nivel personal a fiecărui cadru didactic ș.a.) Cât privește funcțiile de conducere (rector, prorectori, decani, prodecani), potrivit legii, ele vor fi îndeplinite până la alegerile de anul viitor, la o dată stabilită de către Minister. După vârsta de pensionare, șaiszeci și cinci de ani, cadrele

didactice vor putea rămâne, după cum precizează legea, fără limită de vârstă și ca număr de ore, cu condiția ca Senatul Universității să hotărască acest fapt.

- *Ce v-a amuzat cel mai mult dintre toate reproșurile ce v-au fost aduse?*

- Noua Lege a Educației Naționale stipulează clar că învățământul public este echivalentul învățământului de stat și învățământul privat este echivalentul învățământului particular, precum sunt definite în Constituția României. Ei bine, mi s-a reproșat, ba chiar am fost aspru criticată că am cumpărat foarte ieftin imobile pentru universitatea noastră, or proprietarul este statul român pe când în cazul universității private, toate spațiile reprezintă proprietatea fondatorilor. Este absolut ridicol să mi se reproșeze până și faptul că am îmbogățit patrimoniul statului român!

- *Dumneavoastră, la încheierea mandatului, ce proiecte aveți?*

- Precum se știe, eu am deja trei mandate ca rector, iar legea prevede doar două mandate. Nici din acest punct de vedere nu aș mai putea candida, ca să nu mai vorbim despre limita de vârstă. De aceea, mi-am propus să candidez pentru funcția de Președinte de onoare al Universității, desigur cu condiția să fiu votată de colegii mei, prezentându-mi candidatura cu toate rezultatele celor trei mandate, din anul 2000 până la alegeri. Voi rămâne foarte aproape de Universitate, pentru că doresc să veghez ca prestigioasa noastră carte de vizită să se mărească și nu să eșueze lamentabil. Pe de altă parte, îmi propun să construiesc împreună cu cei mai buni ziariști arădeni, așa precum am construit o Universitate (desigur, împreună cu colegii mei), un ziar care va fi în totalitate privat și independent, fără oameni politici în componența redacției și fără interese politice sau economice, un ziar care va reuni atitudinea politică, socială, economică, cu subiecte mondene. Sunt sigură că va fi un ziar de succes, chiar dacă presa se află în acest moment într-o situație dificilă în plan financiar.

- *Revenind în cotidian, care este agenda Dumneavoastră pentru perioada următoare?*

- Săptămâna aceasta voi participa la o întâlnire, la Brașov, privind barometrul calității în învățământul superior românesc, iar prorectorul Alina Zamfir va participa la Consiliul Național al Rectorilor, ce va avea loc la Iași.

Am organizat o foarte interesantă Masă Rotundă cu participarea unor cercetători și universitari din peste 20 de universități, privind „Efectul Ancu Dincă, adevăr și nu utopie”. Masa rotundă s-a desfășurat în prezența autorului, care este un binecunoscut autor de brevete și contribuții științifice privind influențarea energetică a structurilor biologice și a materiei amorfe. Vom participa și la o întâlnire extrem de importantă, la București, privind conceptul de universitate antreprenorială, un concept pe care îl aplaud din tot sufletul pentru că va permite universităților de stat, așa cum se întâmplă în toată Europa și S.U.A., să fie universități bogate, să desfășoare activități comerciale, să creeze chiar societăți comerciale, fundații, asociații, în scopul prosperității în plan financiar. Am promovat întotdeauna această idee, pentru că fondurile sunt extrem de importante pentru salarii, dar mai ales pentru a asigura o stabilitate absolut necesară unei desfășurări performante a activității didactice și de cercetare științifică. Avem un portofoliu cu programe, proiecte, cu finanțări naționale și internaționale, și o strategie care va asigura succesul pe termen lung al Universității “Aurel Vlaicu” din Arad.

28 ianuarie 2011

Cercetare și educație în Era Inovației

- În perioada 5-7 noiembrie 2014, Universitatea "Aurel Vlaicu" a organizat simpozionul "Cercetare și Educație în Era Inovației". Sesiunea a reunit, deopotrivă, cercetători și profesori cu o bogată experiență în domeniul academic – cadre didactice care au publicat lucrări în reviste cu grad ridicat de impact ISI, profesori care s-au implicat de-a lungul vremii în dezvoltarea învățământului superior prin derularea unor proiecte cu finanțare europeană. În calitatea dumneavoastră de președinte al Consiliului Academic al Universității, vă rog, doamnă Lizica Mihuț, să vă exprimați opinia despre acest eveniment.

- Este de remarcat faptul că simpozionul nostru, "Cercetare și educație în era inovației" se află la a cincea ediție. În zece ani, iată, Universitatea "Aurel Vlaicu" a reușit să impună într-adevăr un eveniment de un interes științific internațional, devenit cu trecerea timpului o frumoasă tradiție. În program au fost cuprinse peste o sută cincizeci de lucrări. Aș zice că sunt și multe, dar și puține. Sunt multe, pentru că niciodată la un simpozion internațional nu au fost prezentate atâtea lucrări. Pe de altă parte sunt puține, dacă avem în vedere faptul că numărul participanților, cadre didactice titulare și asociate, a fost de peste trei sute. Deducem de aici că aproximativ jumătate dintre cei prezenți nu au venit și cu contribuții de cercetare proprii. Or, asta trebuie să fie un memento, un element de reflecție pentru viitor. Este bine să precizăm, cu acest prilej, că deși doctoratele înseamnă mult pentru unii dintre noi, ele nu reprezintă de fapt decât punctul zero al unei cariere didactice și științifice! Extrem de important este ceea ce urmează după doctorat. Adică tomurile, articolele, studiile pe care le

publici. Și nu în reviste sau la edituri oarecare, ci în acelea care contează pentru un nivel superior de evaluare. Am remarcat de-a lungul anului universitar 2013 – 2014, și o fac și acum cu plăcere, că în universitatea noastră sunt cadre didactice care desfășoară o activitate științifică la un înalt nivel de competitivitate profesională. În România revistele sunt cotate, de exemplu, cu un factor de impact 0,50, iar colega noastră, profesor Alina Zamfir, prorectorul cu relații internaționale a Universității “Aurel Vlaicu”, publică în reviste cu grad de impact între trei și șapte, situându-se, probabil, între puținele personalități de pe o rază de două mii de km de o asemenea anvergură. Cum este cazul, de altfel, să apreciem și strădania altei colege, Florentina Munteanu, sau a altor cincisprezece profesori și ei la activ cu lucrări ISI publicate. Publicarea unor lucrări în reviste P+, cu alte cuvinte, înseamnă un exercițiu necesar în vederea unor aspirații la performanță, la viitoare confruntări.

- *De ce neapărat “confruntări”?*

- Pentru că învățământul, și nu numai cel superior, ci și cercetarea, se află într-un moment de competitivitate. Axa competitivității înseamnă însă mai mult decât o formare în sine, mai mult decât un caracter strict de cercetare aplicată sau fundamentală, înseamnă o contribuție într-un domeniu ales de noi. Sigur că uneori este nedrept că promovarea la unele specializări se face mai ușor, la altele mai greu. Dar cu toții suntem conștienți că cercetarea științifică reprezintă o dimensiune fundamentală pentru Universitatea noastră. Privită dintr-o astfel de perspectivă vârsta, tinerețea sau bătrânețea, înseamnă o stare naturală și nu o virtute în sine. Este nevoie și de unii și de alții. Ce contează este performanța, modul cum te exprimi, cum te impui, cum demonstrezi că ai cu adevărat valoare, cum îți asumi o strategie pentru viitor.

- *Ce apreciați în mod deosebit la colegii dumneavoastră?*

- În primul rând faptul că reprezentăm cu toții o unitate în diversitate. A avea unitate nu înseamnă a avea aceleași opinii, a avea unitate înseamnă a te exprima diferit, dar cu argumente, fără injurii, fără jigniri, fără bășcălii. A avea unitate înseamnă a te exprima la modul riguros, științific, a te bate în idei, a te bate în argumente, în fond a te bate în punctajul pe care îl

aduci prin contribuția ta personală universității. Nu trebuie să rămânem anchilozați în prejudecăți, în stări conflictuale, ci să conștientizăm că anumite momente critice pot fi depășite. Astăzi suntem sprijiniți deopotrivă, și se știe cât de mult ne-am dorit acest lucru, de prefectul de Arad, de primarul Aradului și de președintele Consiliului Județean Arad. Noi nu uităm niciodată să spunem "mulțumesc" celor ce ne întind mâna. Nu vom proceda la fel cu cei ce sunt împotriva noastră. Nu vom accepta atitudinea ostilă și duplicitatea. Cu acestea nu se poate construi nimic trainic. Și nu mă gândesc la clădiri. Sigur, clădirile sunt extrem de importante, înseamnă standarde Aracis, dar e mult prea puțin, dacă dincolo de ele nu găsim un spirit de constructiv, universitar, academic, moral. Societatea noastră are, mai mult ca oricând, nevoie de modele. Eu mă gândesc, cu admirație, cu o ușoară nostalgie, la marii mei profesori pe care i-am avut. Sunt sigură că și colegii mei, pe de altă parte, au modele la care se gândesc și se raportează. Dar pe mine ceea ce mă preocupă, înainte de toate, este în ce măsură studenții noștri își doresc să fim, la rândul nostru, un model pentru ei. Mie mi se pare că fiecare ar trebui să medităm ceva mai mult, parafrazând ceea ce spunea un mare om de stat, mai întâi asupra a ceea ce facem noi pentru universitate și abia apoi să-i învinovățim pe cei care nu fac destul sau nu fac nimic.

- Cum credeți că un om poate să se autodepășească? Ce e decisiv în viața și cariera lui pentru a ajunge la o împlinire superioară?

- Cel mai mare război pe care îl ducem și îl vom duce întotdeauna este cu noi înșine. E vorba de un război pe mai multe planuri: cu orgoliile, cu ambițiile, cu frustrările, cu limitele noastre. Să fii un om inteligent, un om care construiește, un om care stă în arhive sau în biblioteci este cu adevărat important. Un astfel de om nu poate să facă rău, nu poate să demoleze. Sigur că demolăm nonvalorile, demolăm impostura, dar demolarea e o prio-ritate pentru noi, ci dorința de a dezvolta cercetarea, de a o ancora profund în prezent și mai ales de a o conecta la strategiile de viitor. Faptul că, pentru prima dată, o manifestare științifică internațională, cum este această a cincea ediție a simpozionului nostru, se transmite on-line este o realizare ieșită din comun. Nu putem decât să fim mândri că avem o sală exemplar dotată, comparabilă cu cele mai performante din domeniu, care asigură transmiterea on-line a unui mare eveniment științific petrecut la

Arad și pe care îl face vizibil pe internet în întreaga lume. Nu-i așa că e un lucru grozav?

- *Într-adevăr, Universitatea "Aurel Vlaicu" are cu ce să se mândrească și tocmai de aceea sunt convins că după terminarea simpozionului, cunoscându-vă bine firea, oricât de marcant ar fi succesul, nu vă veți culca pe lauri. Pentru acest motiv aș dori să vă detașați puțin și să-mi spuneți care considerați că au fost elementele de noutate ale Simpozionului de la finele acestui an?*

- Presupun că ați observat că în program avem pentru prima dată secțiuni de istorie în general și de istoria culturii în particular. În cadrul acestora ne-am propus să celebrăm personalități de anvergură din Arad și din ținuturile arădene. Niciodată nu am făcut acest lucru până acum. Considerăm că, raportându-ne la valorile autentice pe care istoria culturii sau istoria locului le-a consemnat, nu facem altceva decât să ne promovăm în alt mod universitatea. În cadrul simpozionului internațional, așadar, a avut loc și o importantă lansare de carte, o carte document închinată lui Aurel Vlaicu în care autorul, domnul profesor Corneliu Pădureanu, face și o subtilă paralelă între pionierul aviației românești și universitatea noastră. Un moment emoționant, nu lipsit de o anumită solemnitate, așa cum i s-a și potrivit, l-a constituit comemorarea, la o sută de ani de la moarte, lui Nicolae Ștefu, un învățător extraordinar, dar și compozitor, gazetar, autor de cărți, una dintre ele, consacrată țăranilor, fiind comentată elogios de Nicolae Iorga în "Semănătorul". Ei bine, aducând un omagiu omului excepțional, Nicolae Ștefu, generos dăruit cu har și energie, cel pentru care învățătorul era o lumină care luminează și după ce s-a consumat pe sine. Noi nu am avut în vedere doar pe dascălul claselor I –IV, ci învățătorimea în ansamblul său, ne-am gândit la toți cei care au construit, în momente de cumpănă, o școală românească de care astăzi, iată, suntem mândri. În acest spirit Nicolae Ștefu a fost evocat de către Excelența Sa domnul ambasador Radu Homescu, cel dintâi rector ales al Universității noastre, aflat în relație cu familia celui omagiat, de profesorul Marcel Priescu, un nume care contează în zonă, precum și de preotul din Șiria. Nu are importanță că învățământul este superior sau este preuniversitar, noi îl privim și gândim organic, ca un tot unitar, cu bazele puternic așezate pe temelia care o reprezintă tradiția.

- Ce vă propuneți în viitor pentru a asigura un interes cât mai mare unor asemenea manifestări?

- Să avem în continuare în atenție marile evenimente și marile aniversări culturale ale Aradului. Fiecare dintre noi putem contribui cu idei în acest sens, fiecare dintre noi putem veni cu propriul nostru mod de a ne raporta la alții. Fiecare trebuie să ne implicăm, dintr-o suflare, cu inima larg deschisă în prezentul și mai ales viitorul universității noastre.

8 noiembrie 2014

În loc de concluzii

-Care este tabloul Universității de Stat din Arad în pragul anului universitar 2014-2015?

- Nu putem spune că suntem nemulțumiți, înscrierile au fost în limita a ceea ce speram. Criteriul de admitere rămâne tot media de la bacalaureat și o disciplină de profil susținută în cadrul examenului. Într-adevăr s-a modificat oferta educațională a Universității, în sensul că sunt în acest moment șaptezeci și unu de specializări, dintre care douăzeci și șase sunt programe de master. Sunt mulți doritori, dintre absolvenții de anul acesta, dar nu numai. Paleta noastră educațională vizează deopotrivă o pregătire în domeniul ingineriei, de la mecanică la electrotehnică, la TCM, la automatizări, la textile până la ingineria alimentară, protecția mediului, management și inginerie în turism, agroturism, la biotehnologii. Pe de altă parte Facultatea de științe exacte, cum ar fi matematica, informatica, să nu uităm nici Facultatea de Teologie cu specializarea de Teologie Pastorală, Facultatea de Științe Umaniste cu română, engleză (iar de anul acesta și germană), jurnalistică, istorie, științe administrative, poliție comunitară. Să reținem și Științele Economice, cu specializări care merg de la contabilitate, informatică de gestiune, la finanțe - bănci, la marketing, la management, informatică economică. Iată șase specializări pe științe economice care se adaugă celorlalte specializări din celelalte facultăți, cum ar fi Facultatea de Educație Fizică și Sport, o facultate distinctă. Universitatea „Aurel Vlaicu” are nouă facultăți care sunt conduse de tineri, însă se regăsesc toate vârstele în cadrul Universității noastre. Încă o specializare cu care s-a îmbogățit anul acesta, Facultatea de Design, și anume specializarea de design ambiental, care se

adaugă la design de produs, design de publicitate, de grafică, de modă. În țară sunt doar două facultăți de Design, una la Cluj și facultatea noastră din Arad, care are o clădire cu o destinație specială. Mă gândesc și la Designul de Mobilă. Studenții pot face orice proiect de creativitate, fie că este vorba despre mobilă sau orice alt deziderat al clienților noștri care iată pot veni spre noi cu comenzi privind ambientul locuințelor, peisagistica grădinilor și orice fel de altă problemă de interes și care, fără îndoială, se bucură de sprijinul creativ, original, surprinzător poate, al studenților și al profesorilor noștri. Această imobil al Facultății de Design a fost proiectată de Miloș Cristea, care este după părerea mea cel mai mare arhitect pe care l-a avut Aradul, în toate timpurile. Nu aș vrea să-i jignesc pe cei care sunt arhitecți acum, dar Miloș Cristea a fost o personalitate excepțională, care a gândit această clădire la modul absolut, surprinzător. Imobilul are numai pereți de sticlă și mă bucur foarte mult că Facultatea de Design are acest sediu, cum de altfel mă bucur că Facultatea de Teologie are o clădire specială care în 1885 a fost realizată de arhitecți, cu destinația strictă pentru teologi. Chiar în testamentul clădirii se stipulează că este o clădire ridicată cu donații ale arădenilor pentru Facultatea de Teologie. Ingineriile au altă locație, Științele Exacte sunt chiar în centrul orașului, Facultatea de Științe ale Educației și Departamentul de Pregătire a Personalului Didactic sunt în spațiul fostei Prefecturi a Aradului, acolo unde a avut loc și negocierea pentru Unire, în anul 1918. Aradul ar putea să fie mândru cu spațiile pe care le-am construit singuri, spre deosebire de alte instituții care au primit spații de la Primărie. În mod nedrept, Universitatea „Aurel Vlaicu” nu a primit spații de la oficialități, noi le-am cumpărat sau le deținem pe o perioadă îndelungată de timp, dar în acest moment Universitatea are un patrimoniu de 48.554 de metri pătrați. Imaginează-și ce înseamnă o dezvoltare a unei instituții de la 1700 de metri pătrați, câți aveam în anul 2000, până la 48.554 de metri pătrați, câți avem acum! Sunt foarte amărâtă că în urmă cu câteva zile s-a lansat o broșură la Arad, despre Aurel Vlaicu, în care Universitatea „Aurel Vlaicu” apare cu trei facultăți și cu două mii de studenți. Au luat datele de la început, dar nu se poate să publice o carte în care să introduci Universitatea „Aurel Vlaicu” și să nu ceri opinia acelei instituții. Putea să ni se spună, „dorim douăzeci de rânduri despre Universitatea „Aurel Vlaicu” și noi dădeam cele douăzeci de rânduri, pentru că, dacă această carte apare în anul 2012 sau 2014, ea nu are voie să vină cu informații din 2000 sau 2001. O instituție care

are nouă facultăți nu poate să apară că are trei. Autorul nici măcar nu și-a cerut scuze, nici măcar nu a spus că vrea să îndrepte această situație.

- *Așa oricine poate scrie absolut orice. Până la urmă o astfel de carte are valoare de document. Poate peste cincizeci sau o sută de ani o răsfoiește cineva și spune: - „Ce fel de Universitate era aceasta”? Alții s-ar putea să fie, pe de altă parte, încântați de ce s-a făcut la Arad!*

- Absolut. Și nu e cazul să ajungem noi să ne lăudăm unii pe alții. Este ridicol să vedem că unii se consideră personalități enciclopedice. Cine este "enciclopedic" astăzi, chiar și în lume? Marile personalități enciclopedice sunt cele ale epocii luminilor, ale Renașterii. De la Iorga încoace, România nu a mai avut personalitate enciclopedică. Adică să faci o lansare de carte cu o personalitate enciclopedică care a scris o broșură, și culmea despre Universitatea „Aurel Vlaicu” și cu informațiile vechi... Nu vreau să supăr pe nimeni, pentru că eu am stimă față de toată lumea care binemerită. Eu știu ce greu se scrie o carte. Eu însămi am scris „Aradul teatral”, care are 1500 de pagini și nu am pretenția că am epuizat tema. Ei bine, nu se poate într-o broșură să-ți arogi dreptul autorului de a epuiza sau măcar de a pune în temă, fără să ceri o documentare minimă de la o instituție.

- *Doamna președinte, dumneavoastră puteți să mă contraziceți sau să mă combateți cu argumente, dar după părerea mea atunci când spunem Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad spunem Lizica Mihuț și atunci când spunem Lizica Mihuț spunem Universitatea „Aurel Vlaicu”. Pentru că făceați referire la acea dezvoltare, de la 1700 de metri pătrați spații de învățământ, la peste 48 de mii de metri pătrați, având în vedere că din anul 2000 conduceți această Universitate, sunteți în măsură să faceți o retrospectivă a principalelor sale momente din această perioadă? Și înainte de a face această retrospectivă, eu vă întreb, rămânând cantonați în această sferă a înscrierilor la Universitate, care au fost de-a lungul timpului cele mai solicitate specializări, care a fost dinamica acestor specializări și cum s-a modificat opțiunea viitorului student față de anul 2000?*

- Vreau să spun că dacă Universitatea noastră s-a dezvoltat de la an la an, meritul este, fără îndoială, al colectivității academice. Sigur că nu pot

să accept ideea de suprapunere a numelui meu cu cel al Universității, pentru că nimeni, niciodată nu m-a auzit spunând că îmi arog vreun merit în toată dezvoltarea aceasta. Poate meritul pe care îl am este de a reuși să coagulez întreaga colectivitate academică. O colectivitate academică, unde fiecare profesor are impresia că este genial, nu doar la noi, dar de la cei mici până la cei mari, toți profesorii din lume au impresia că lumea începe și se termină cu disciplina pe care o predau; este o cutumă pe care ne-o asumăm cu toții; ei bine într-o instituție ca a noastră, cu câteva sute de angajați, sunt doar trei, patru reclamagii, dar sunt foarte gălăgioși. Nemulțumirile și frustrările lor, pentru că nu au fost aleși în funcții de conducere, au fost speculate de concurență și ei au vizibilitate în presă, dar altminteri ei nu au vizibilitate în instituție. Dar ei, cei trei, patru, sunt oameni foarte serioși. Eu nu am avut niciodată nicio discuție cu ei, m-am înțeles foarte bine cu toți și am o relație foarte directă, adică ceea ce spun acum le spun și lor, nu am niciun resentiment față de nimeni. Aceste persoane sunt foarte puține, noi am reușit să fim împreună, Universitatea noastră a reușit să se plaseze, să facem specializări, să avem vizibilitate internațională, să aducem tineri din străinătate, să-i promovăm pe cei mai buni arădeni pe care i-am invitat la noi. Foarte mulți oameni politici, oameni cu vizibilitate materială, au vrut să aibă și statutul de universitar. Nu aveau nevoie de bani, aveau nevoie de un titlu, de o onoare suplimentară. Noi am spus nu nonvalorilor. Efectiv pot să spun cu mâna pe inimă că am angajat oameni în care eu am crezut, nu pe relații, nu pe pile, nu pe interese sau clientelă politică. Colegii mei sunt colegi în care cred, pe care îi stimez și cu care am avut o relație foarte francă. Nu pot să-mi reproșez și nu pot să le reproșez nimic colegilor mei. După doisprezece ani de conducere, acum sunt Președintele Consiliului Academic de trei ani și, nu pot să spun că vreun coleg de al meu a fost ireverențios în relația cu mine. Eu am venit cu măsuri foarte dure privind dezvoltarea Universității; ce se întâmplă acum în Universitățile din România noi facem de trei, patru ani. Acum marea descoperire a acestor Universități este că trebuie să apropie învățământul de piața forței de muncă, dar noi venim de mult cu această idee. Eu trebuie să le mulțumesc colegilor mei pentru că au acceptat strategia propusă. Noi am terminat anul trecut cu treizeci și cinci de miliarde de lei pe depozite bancare, din punct de vedere al fondurilor, în timp ce universitățile din România fac coadă la Ministerul Educației să ceară bani pentru Universitate sau pentru salarii. Sunt

universități mari, de tradiție, care sunt în faza de creditare bancară și nu doar un credit....

- Spuneți cu doi, trei ani în urmă, că vor veni zile negre pentru anumite Universități.

- Am spus tot timpul că vor veni zile negre și vreau să spun că acele zile negre încă nu au venit. Chiar îmi spunea un coleg de la Facultatea de Educație Fizică și Sport că am fost dură, am fost rea cu ei când le-am spus că vin vremuri grele și de-abia acum, când se află la înscrieri, înțelege că aproape au venit acele vremuri grele. Și lui i-am spus că vremurile grele încă nu au venit, ci vor veni, pentru că nu este firesc să se finanțeze la nesfârșit campanii de publicitate iar înscrierile la facultăți să fie o urmare a acestor campanii de publicitate. Nu mai poți să-i trombonești pe studenți. Ei se informează, accesează internetul, se uită ce fac Universitățile din țară, din străinătate. A venit o studentă la mine care a terminat Colegiul „Ghiba Birta”, și, am rămas surprinsă, știa absolut totul despre specializările noastre, toate taxele. Mi-a și spus că avem cele mai mici taxe din țară, nici nu am știut acest fapt. Știa că bursele sunt egale și pentru studenții bugetari și pentru cei cu taxă. Ce credeți că a venit să mă întrebe? A luat bacalaureatul cu media nouă și voia să vadă are șanse să intre la Universitate, punând o singură opțiune. În formularul de înscriere poți să optezi pentru mai multe specializări. I-am spus că, în mod sigur, are șanse, nu trebuie să meargă la o altă specializare. Mi-a mărturisit că preferă să plătească o taxă de școlarizare, dar vrea să urmeze unica specializare pe care și-o dorește. Potențialii noștri studenți vin și știu deja ce au de făcut. Vor numai o anumită specializare, știu că ulterior au bursă și se pot întreține cu banii respectivi, mai mulți decât taxa pe care trebuie să o plătească în trei rate la Universitate.

- Prin prisma rezultatelor la bacalaureat din ultimii doi ani, se vorbește de o degradare permanentă a calității liceenilor, despre faptul că nu mai citesc, că nu mai învață, că nu mai au aplecare către activitățile intelectuale. Dumneavoastră credeți în această degradare a calității liceanului? Această degradare se transpune și asupra studentului?

- Față de anii precedenți, astăzi este o altă modalitate de existență, așa cum alta va fi modalitatea noastră de a exista în anii viitori și de aceea nu se pot compara generațiile. Informația este fantastică astăzi, ea nu era în felul acesta în urmă cu câțiva ani. Dar accesul acesta la media, la internet, înseamnă un mod superficial de abordare. Generația mea avea cartea, apoi treptat cartea a fost dublată de televiziune și apoi a avut loc apariția internetului prin intermediul căruia apar câteva milioane de informații pe secundă, la nivel mondial. Învățământul nostru cred că are o mare deficiență, în sensul că a dorit să adauge la programa existentă informații noi, care apar fără să se renunțe la anumite informații. În primul rând, ar trebui ca învățământul românesc să câștige prin o aerisire a programei școlare, un alt mod de abordare a planului de învățământ. Nu-i putem face pe elevi academicieni din clasa I, îi lăsăm să devină academicieni la patruzeci, cincizeci de ani, dacă vor și își asumă un asemenea destin. Să vii să le ceri așa de mult, este exagerat; unii dintre ei învață până seara. Să nu uităm că trebuie să le lăsăm un spațiu pentru timpul liber, pentru sport, pentru familie, pentru deplasări, pentru activitățile sociale în general. Fără îndoială, învățământul a pierdut prin faptul că a dobândit informații de toate felurile, dar posibilitatea de asimilare din partea elevilor sau a studenților este limitată. Avalanșa asta de informații, care nu întotdeauna sunt sintetizate, a venit spre noi și pur și simplu ne-a tușat, iar elevul care vede că nu poate să asimileze, renunță. Aș zice că nici profesorii nu sunt de vină și nici elevii nu sunt de vină. De vină este sistemul care nu a avut profesioniști. De foarte multe ori, promovarea este pe bază de dosar politic, de angajare politică, poate chiar de tupeu politic, poate de încrâncenarea în bătăliile politice, de serviciile și interesele politice, și nu este o promovare pe valoare. Dacă s-ar întâmpla să se întâlnească valoarea profesională cu cea politică, și se întâmplă acest lucru, sunt și oameni politici pe care îi stimez și care au și valoare intelectuală și profesională, atunci este un lucru extraordinar. În învățământ, cele două valori nu s-au întâlnit de foarte multe ori și chiar dacă s-au întâlnit, au fost atâția miniștri... Numai eu de când sunt rector cred că au fost vreo nouă sau zece miniștri... Au fost oameni inteligenți, noi am avut niște miniștri foarte buni în învățământ, nu aș putea să spun că niciun ministru nu a fost ceea ce trebuia să fie.

- *Dar nu au avut continuitate în proiectele lor, fiecare fiind cu viziunea proprie. Spuneți de acele personalități care se manifestă tranșant în mediul academic...*

- Practic ei nu au avut când să se manifeste, pentru că în momentul când începea o reformă, venea altul și o lua de la început. Ei veneau cu un program politic care îi determina să se miște în anumite limite. Dar dacă s-ar face o reșezare a programei, dacă s-ar veni cu un alt discurs pentru învățământ, ar fi foarte bine. Și profesorilor, la întâlnirile noastre cu colegii, le spun că ei trebuie să predea pentru anul 2014. Pentru studenții din anul 2014, ei trebuie să aibă o abordare la zi. Dacă mă gândesc că le predau cursul pe care l-am abordat și acum zece ani, ar fi regretabil. Eu mă bucur că am revenit la catedră. Este extraordinar să fii profesor. Este o calitate formidabilă!

- *Doamnă Lizica Mihuț, nu cumva acesta este ultimul tren de admitere la facultate pentru cei care încearcă să intre în această formă de învățământ superior fără examen de admitere? Se discută despre reintroducerea sistemului de admitere de dinainte de 1990, pe care câteva universități din România îl mai practică....*

- Nu prea îl mai practică... Au renunțat toate chiar și ASE București. În prima zi, acolo s-au înscris 2000 de absolvenți, tocmai pentru că a fost primul an fără examen de admitere.

- *Dumneavoastră credeți în revenirea, pe termen mediu, în următorii cinci sau zece ani, la acest sistem de admitere pe bază de examen sau se va merge în continuare pe concursul de dosare, cum se întâmplă acum?*

- Eu cred foarte mult în viitorul învățământului superior în general, cum cred și în viitorul învățământului superior arădean. Cred că învățământul în general și învățământul superior, mai ales, va merge pe calitate. Va scădea numărul de studenți, scădere produsă în mod natural, pentru că se produce o scădere a populației școlare; natalitatea a scăzut drastic. Cred că învățământul va crește în calitate, însă s-ar putea să nu ne întoarcem la examene de admitere, pentru că la toate marile universități din

lume accesul este în felul acesta și nu prin examen, de fapt "intră" mulți și "ies" puțini. "Ies" doar cei care știu. Cred că se va merge, în continuare, pe acest sistem și la noi. În mod sigur, universitățile vor crește în calitate. Deja suntem de câțiva ani în situația în care chiar contează Universitatea pe care ai terminat-o. - Unde ai absolvit? „La Universitatea X”. - Mulțumesc, nu te angajăm. Sau „am terminat la Universitatea Y”. Și atunci răspunsul poate fi pozitiv. - Am văzut că la Universitatea Y sunt mulți studenți care au demonstrat că sunt buni, așa că rămâi măcar în probe, dacă nu direct, ca angajat.

- Nu vreau să politizez această discuție dar am văzut cu toții ce s-a întâmplat cu membrii guvernelor precedente care au fost confrunțați cu propriul lor CV. Și s-a observat care au fost acele Universități pe care ei le-au absolvit. Aproape fără excepție au fost la niște Universități care în acest moment nu contează foarte mult pe plan educațional.

- Absolut. În capitală și în țară, ce a câștigat învățământul superior este că absolvenții de liceu nu mai optează pentru o facultate ca o urmare a campaniei publicitare. După 1990, până în anii 2000 a fost un deceniu în care cine „striga” mai tare, cine făcea publicitatea cea mai puternică, cine avea site-ul cel mai teribil, aveau prioritate în opțiunile liceenilor. Din anul 2000, de când urmăresc ce se întâmplă în învățământul superior, văd că s-a schimbat foarte mult modul de abordare al studentului. Acesta nu mai poate fi dus de nas, nu mai poți să-l trombonești. Pe student nu poți să-l truchezi și nu poți să-i spui să vină la tine la universitate pentru că va fi un program de burse pentru toți, el știe că acest program de burse funcționează în prima lună, sau în a doua, pentru că nu poți să-i iei pe toți fără bani și să le dai și burse. Ei, în cunoștință de cauză, optează pentru o universitate sau alta. Așa se explică faptul că eu nu am denigrat niciodată o universitate, nici de stat, nici privată, pentru că am spus întotdeauna că un student are Universitatea pe care o merită. Un student care termină o anumită Universitate a optat pentru universitatea respectivă și, implicit, și-a asumat, și-a conștientizat apartenența lui la Universitatea respectivă. El va deveni practic absolventul Universității X și va avea această calitate foarte mult timp. Din acest punct de vedere vreau să spun un fapt care pe mine m-a surprins. Absolvenții de master și cei care s-au înscris la această formă de

învățământ, au fost un timp la fel de mulți ca și cei de la licență, când la master se înscriu jumătate, în general, conform procesului Bologna. Știi de ce aveam așa de mulți la masterat? Pentru că ei veneau de la licența de la diferite Universități de la care ei voiau să plece. Întotdeauna contează ultima școală pe care ai absolvit-o. Din acest motiv aveam așa de multe persoane înscrise la master, pentru că-i preluam pe cei care și-au dat licența la alte universități și la noi veneau cu finalizarea de studiu, la master la Universitatea „Aurel Vlaicu”.

- Vă întrebam despre principalele repere în acești treisprezece ani în care dumneavoastră ați condus Universitatea „Aurel Vlaicu”. Aș dori să punctați foarte pe scurt care au fost acele momente pe care le considerați definitorii în această perioadă de timp, pentru Universitate, pentru studentul care a fost la această Universitate sau pentru dumneavoastră personal.

- Se bine știe că am scris cincisprezece volume despre Universitate, iar dacă este cineva interesat de ce s-a întâmplat aici are la dispoziție la Biblioteca Județeană sau la Biblioteca Universității noastre aceste volume, plus volumele „Un deceniu de existență pentru Universitatea Aurel Vlaicu” și ”O istorie trăită. patruzeci de ani de învățământ superior la Arad”, unde se regăsește tot demersul nostru din 2000 până în 2014. Urmează să public al 16-lea volum. Dacă socotim cinci sute – șase sute de pagini pentru fiecare volum, este vorba de câteva mii de pagini care vorbesc despre tot ce s-a întâmplat la Universitatea „Aurel Vlaicu”. Este enorm. Mă bucur că am avut această idee, vezi, este vorba despre experiența din presă. Pe mine m-a ajutat enorm presa, cele mai mari bucurii au venit din partea ei, dar și cele mai mari mizerii, dar care m-au ambiționat și m-au determinat să fac niște lucruri pe care nu le făceam, le tot amânam. Chiar „Aradul teatral” poate că nu-l scriam, recunosc acest lucru. Să așezi douăzeci de mii de fișe prin toată casa și să le sintetizezi nu este ușor. Acele douăzeci de mii de fișe așteptau și în fiecare an îmi spuneam: Anul acesta mă apuc să scriu istoria teatrului de la 1752 până astăzi. Și vedeam maldărul enorm de fișe care creștea, le așezam și nu reușeam să sintetizez, pentru că în puzderia asta e foarte important să faci ordine și să le așezi într-un anumit fel ca să poți scrie în fond o istorie ce reprezintă o sumă de documente ordonate sintetic,

comentate. În momentul în care a început campania împotriva mea mi-am dat seama că eu trebuie să scriu istoria teatrului arădean. Îmi găseam în fiecare an o scuză, un pretext, și anume că nu aveam timp, sunt rector, nu am timp, mai las puțin, am prea multe probleme la Rectorat, la Universitate, ce grea este administrația și mai amânam un an, pentru că, în fond, eu am scris precedenta carte de istorie a teatrului în anul 2005. În momentul când a început această campanie de presă împotriva mea, am fost foarte detașată și mi-am dat seama că este momentul să nu mai amân și să mă așez la masă, să mă trezesc la ora patru dimineața în fiecare zi și să mă apuc de scris. Întrebarea ta era care sunt momentele mari ale Universității din anul 2000 până în prezent. Vreau să-ți spun că toate aceste mari și mici momente se află scrise în Carta Universității și în cărțile Universității. Este vorba despre câteva mii de pagini care practic reunesc istoria Universității. Au fost momente de mare răscruce. Pot să vă spun că au fost vizite la nivel de președinte sau de ministru în care se gândea decesul Universității noastre, comasarea, restructurarea, consorțiu. Au fost momente foarte grele, care toate se regăsesc în cărțile UAV cu bune și cu rele; se regăsesc cei pe care i-am iubit și i-am apreciat pentru curajul de a fi alături de noi. Dar să știi că Aradul nu a avut o personalitate care să-și asume o strategie pentru viitor, pe învățământul superior. De la 1855, toți intelectualii din zonă au dorit un învățământ superior. Ei bine, Aradul, după 1990, nu a avut încă un primar care să zică: „Eu, primarul X, îmi asum dezvoltarea învățământului superior arădean”. Nu este timpul pierdut, eu fac încă apel la oamenii politici arădeni de a veni spre universitate și de a-și asuma calitatea de promotori în strategia privind învățământul superior. Pe mine nu mă interesează că este de dreapta sau stânga din punct de vedere politic, eu consider că dreapta și stânga politicii românești sunt același lucru. Pentru mine nu există dreapta și stânga, pentru mine există doar interesul universitar, nu există decât un singur partid, care este partidul învățământului românesc. Ei bine, pentru un militant, dezvoltarea învățământului superior este o zonă fantastică, poți să rămâi în istorie asumându-ți calitatea de promotor al învățământului superior arădean. Un lucru extraordinar, să faci tot ce se poate, să elaborezi o strategie, să o dezvolți pentru prezent dar și pentru anii viitori. Eu îmi doresc oameni politici care să aibă strategia lor, dar nu vorbesc doar de o vizită, două, în campaniile electorale sau vizite la o cafea, ci de oameni care să-și asume calitatea de strateg. Ce trebuie să fie în fond un Rector? Este un

administrator. Ce face președintele Consiliului Academic? Spun, de exemplu, ce am făcut eu astăzi. Am propus serviciului financiar contabil al Universității să facă un material în care să specifice care sunt cheltuielile per facultăți într-un an universitar, care sunt veniturile, care sunt salariile personalului din universitatea noastră la nivel de facultate. Repet, salarii, cheltuieli pe facultate, încasări.

- *Pentru că azi discutăm deja în termeni de rentabilitate a educației?*

- De eficiență. Niciunde în lume, nimeni nu finanțează o instituție care nu este eficientă. De aceea Consiliul Academic va face o strategie pe care o va prezenta Senatului. Strategia Universității pe termen imediat sau mediu poate fi realizată ca urmare a acestor elaborări de acte foarte concrete. Abia acum în România se discută despre apropierea învățământului superior de piața forței de muncă. În Europa și Statele Unite nu poate exista o Universitate care să facă „specialiști” neceruți pe piața forței de muncă. De ce să pregătesc absolvenți, specialiști în domeniu X, care nu este cerut de nimeni? Ce să facă absolvenții respectivi? Când vreau să gândesc o strategie eficientă am în vedere absolvenții, pentru că ei trebuie să aibă un loc de muncă. Spun cu mândrie că absolvenții noștri își găsesc un loc pe piața muncii, pentru că Universitatea noastră este credibilă, toată lumea știe că suntem serioși, riguroși, că avem o strategie eficientă. De multe ori am spus că nu sunt de acord să fac specializări ca relații internaționale, studii europene etc. care sună extraordinar de bine, dar care nu se regăsesc pe piața muncii. Aș putea să dau foarte multe exemple dar nu vreau să fac contra-propagandă altor universități sau altor specializări. Pot să dau un exemplu care nu este în Arad: antropologie culturală, și care are foarte mulți studenți. Sună foarte bine „am terminat antropologie culturală. Ce inteligent sunt! Ce cunoștințe am!” Câțiva dintre ei se vor regăsi la muzeu, la bibliotecă, dar nu poți să absorbi o asemenea specializare. Noi nu facem specializări decât cele cerute de piața muncii. Eu îi invit pe cei care doresc să acceseze siteul Universității noastre, www.uav.ro, pentru a vedea specializările noastre, dinamica Universității, baza noastră materială, programele, proiectele... De exemplu, a început anul universitar 2014-2015 și avem pe programele Erasmus, peste 120.000 de euro, iar anul trecut am avut aproximativ 100.000 de mii de euro. Deja anul acesta avem cu

douăzeci de mii de euro în plus, numai pentru studenți, la care se adaugă șase mii de euro în plus pentru profesori. Ei bine, 120 de mii de euro este foarte mult într-un an, ca fonduri venite de la Uniunea Europeană. Știi care este strategia de acordare a burselor Erasmus? Trebuie să trimitem studenți pentru toate specializările și trebuie ca referințele de la Universitățile respective să fie bune. Dacă nu procedăm astfel, suma se diminuează. Dacă studenții și profesorii nu se implică și dacă nu se impun în universitățile respective, nu iau examenele, fondul Erasmus se diminuează la jumătate; fondurile Erasmus au crescut în UAV, ceea ce înseamnă că studenții și cadrele didactice fac performanță.

- *Ce le răspundeți celor care se întreabă dacă nu cumva două Universități în Arad sunt prea multe?*

- Nu sunt prea multe două Universități în Arad! Eu mă bucur că există universitatea particulară, nu m-am bucurat când ea era ba independentă, ba publică sau în alt fel. Și Universitatea de Stat și cea particulară se doresc Universități de succes, chiar le doresc acest lucru și niciodată nu am avut nici un resentiment față de universitatea particulară din Arad sau din alte părți. Niciodată nu vor fi prea mult două Universități la Arad ci, este loc și pentru mai multe! Impunerea vine din partea studentului, el este ambasadorul nostru, el spune în prezent și va spune și în viitor care este universitatea și care sunt specializările pentru care trebuie să opteze.

- *Cum va arăta Universitatea „Aurel Vlaicu” în următorii zece ani?*

- Mă gândesc foarte serios la viitorul Universității noastre. În mod sigur, aceasta va crește în calitate, va dezvolta specializări solicitate de piața forței de muncă și suntem absolut siguri că Universitatea va deveni eficientă și cu vizibilitate. Vom dezvolta anumite domenii de competențe științifice la vârf, printr-un program de cercetare științifică, binențeles că nu pentru toate specializările, pentru că nu se poate acest fapt. Se vorbește foarte mult că Universitățile trebuie să facă cercetare, dar nu pot face cercetare științifică la vârf șaptezeci de specializări, pentru că este necesară o bază materială la vârf! Noi investim foarte mult pentru câteva specializări pe care dorim să le ducem la vârf; Universitatea ”Aurel Vlaicu” are trei specializări de categoria

A care sunt de top, una este chiar pe locul I în țară. Gândim să extindem cercetarea în mai multe domenii care vor crește de la an la an, pentru că vom face o investiție în baza materială pe domeniile respective și ne vom strădui să mergem și pe o deschidere internațională. De exemplu, am fost anul acesta la Bruxelles, la o conferință organizată de China și Uniunea Europeană, și vreau să subliniez că aproape toți europenii "au pupat" mâna chinezilor la modul evident și grotesc. Am înțeles multe de acolo. Am fost invitată și la o altă întâlnire organizată de Uniunea Europeană și lumea arabă. De acolo am înțeles că strategia pe care o aveam noi cu lumea arabă trebuie puțin modificată. Am participat la acea întâlnire împreună cu rectorul Universității, Ramona Lile, și am văzut care este politica Uniunii Europene pentru lumea arabă. Am vrut să mă conving ce vrea lumea arabă, pentru că am înțeles ce-și dorește China, și este o deosebire uriașă între cele două întâlniri. Din biroul meu de președinte al Consiliului Academic nu știam ce se întâmplă la Bruxelles, care este poziția acestuia pe două zone extrem de importante pentru noi. Drept urmare, va trebui să facem ieșiri în străinătate pe proiecte și programe, va trebui să aducem tineri. Anul trecut am adus un tânăr din Estonia, iar de curând a venit la noi la Universitate o invitată tot din Estonia, de la aceeași Universitate. Iată un tânăr care a accesat un proiect pentru România, a luat cel mai mare punctaj pe cercetare din țară și care a devenit arădean. L-am întrebat ce l-a determinat să-și vândă toată agoniseala și să vină cu copilul, soția și soacra în Arad și mi-a spus că a luat această decizie pentru că apreciază această universitate din simplu fapt că tot ce se discută astăzi se face astăzi. La celelalte universități la care a lucrat, peste cincisprezece ani, a fost extraordinar, avea toate condițiile, dar ca să mute o hârtie dintr-o parte în alta îi trebuiau zile, săptămâni, poate și luni în materializarea unui proiect. El era foarte încântat că ceea ce a propus astăzi se rezolvă astăzi, sau cel mai târziu mâine. Îmi doresc foarte mult ca Universitatea să crească în eficiență, în calitate, în responsabilitatea cercetării științifice și, mai ales, îmi doresc ca Universitatea să aibă viitor.

- Este foarte important ca această Universitate să se constituie într-un mare importator de materie cenușie, de valoare intelectuală în această comunitate și aici putem reveni la o altă discuție, pe care noi am mai purtat-o, aceea de Universitate – motor al dezvoltării regionale.

- La Bruxelles se lansa mereu ideea Universitate – motor al dezvoltării regionale. Nu am înțeles multă vreme această sintagmă a Uniunii Europene și tocmai de aceea revin și precizez că universitatea trebuie să se implice profund în dezvoltarea zonei, având o relație de parteneriat cu mediul economic. Să reținem că Universitatea "Aurel Vlaicu" a câștigat recent un proiect privind infrastructura cercetării științifice, în valoare de trei milioane de euro. Desigur, cercetarea fundamentală trebuie dublată de o cercetare aplicată, cu raportare la piața muncii. Trebuie să ne asumăm o strategie eficientă, pragmatică, performantă pentru astăzi. Dar și pentru viitor!

Trepte în imagini

ANII UNIVERSITARI 2000 – 2014 ÎN IMAGINI (selectiv)¹

¹ **Mihuț, Lizica - *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2013/2014***, vol.XV, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2014, ISBN 978-973-752-708-0, 589 p.;

Mihuț, Lizica - *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2012/2013*, vol.XIV, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2013, ISBN 978-973-752-649-3, 574 p.;

Mihuț, Lizica - *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2011/2012*, vol.XIII, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2012, ISBN 978-973-752-642-7, 324 p.;

Mihuț, Lizica - *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2010/2011*, vol.XII, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2011, ISBN 978-973-752-606-9, 567 p.;

Mihuț, Lizica - *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2009/2010*, vol.XI, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2010, ISBN 978-973-752-524-6, 676 p.;

Mihuț, Lizica - *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2008/2009*, vol.X, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2009, ISBN 978-973-752-439-3, 552 p.;

Mihuț, Lizica - *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2007/2008*, vol.IX, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2008, ISBN 978-973-752-330-3, 620 p.;

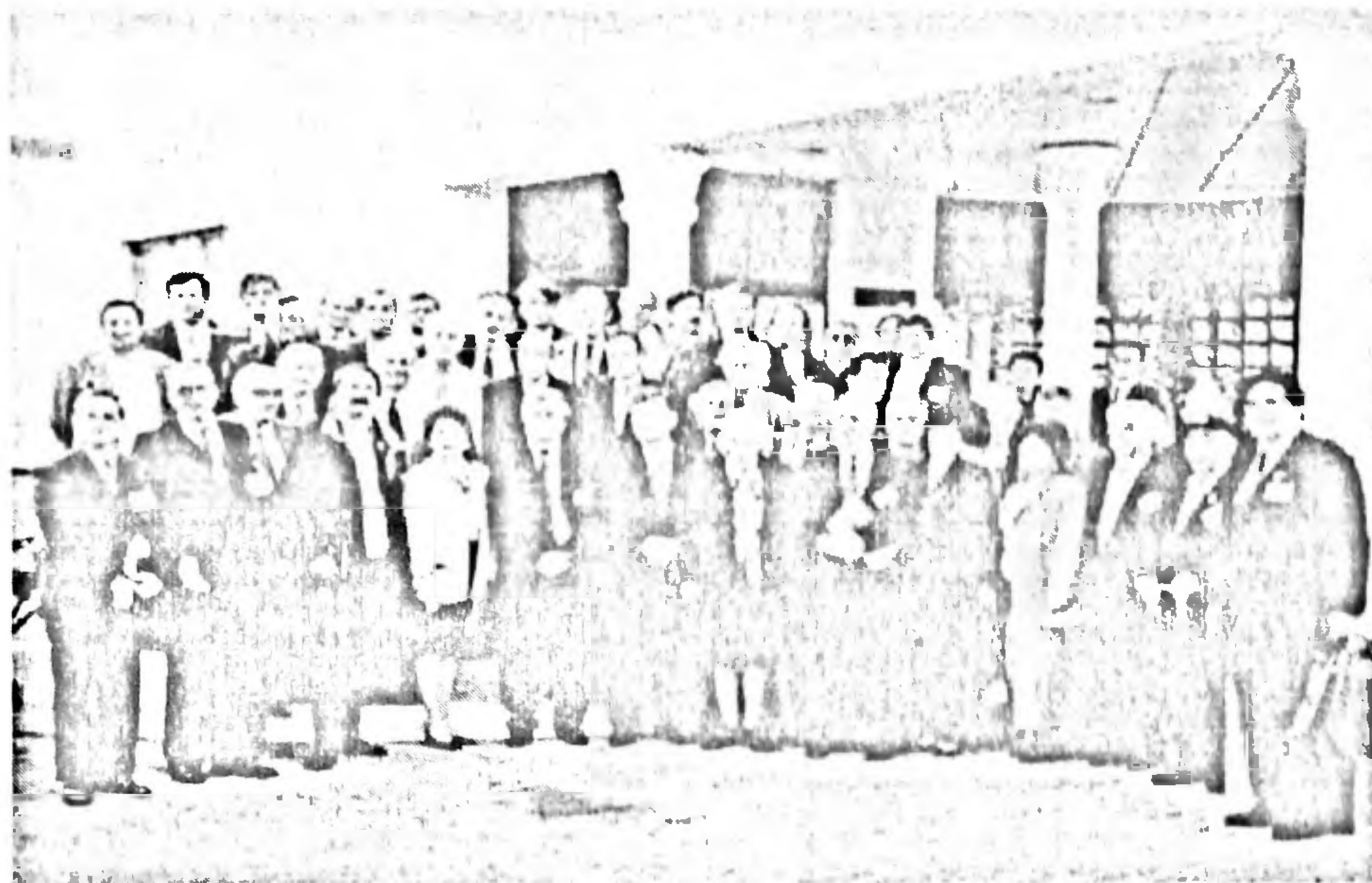
Mihuț, Lizica - *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2006/2007*, vol.VIII, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2007, ISBN 978-973-752-214-6, 482 p.;

- Mihuț, Lizica - *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2005/2006***, vol. VII, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2006, ISBN (10) 973-752-103-X; ISBN (13) 978-973-752-103-3, 665 p.;
- Mihuț, Lizica - *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2004/2005***, vol. VI, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2005, ISBN 973-7904-03-2, 541 p.;
- Mihuț, Lizica- *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2003/2004***, vol. V, Editura Multimedia, 2004, ISBN 973-9278-95-7, 677 p.;
- Mihuț, Lizica- *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2002/2003***, vol. IV, Editura Multimedia, 2003, ISBN 973-9278-86-8, 695 p.;
- Mihuț, Lizica- *Universitatea AUREL VLAICU Arad – Anul universitar 2001/2002***, vol. III, Editura Multimedia, 2002, ISBN 973 - 9278-76-0, 392 p.;
- Mihuț, Lizica - *Universitatea AUREL VLAICU Arad - Anii 2000 - 2001***, vol.II, Editura Multimedia, 2001, ISBN 973-9278-64-7, 225 p.;

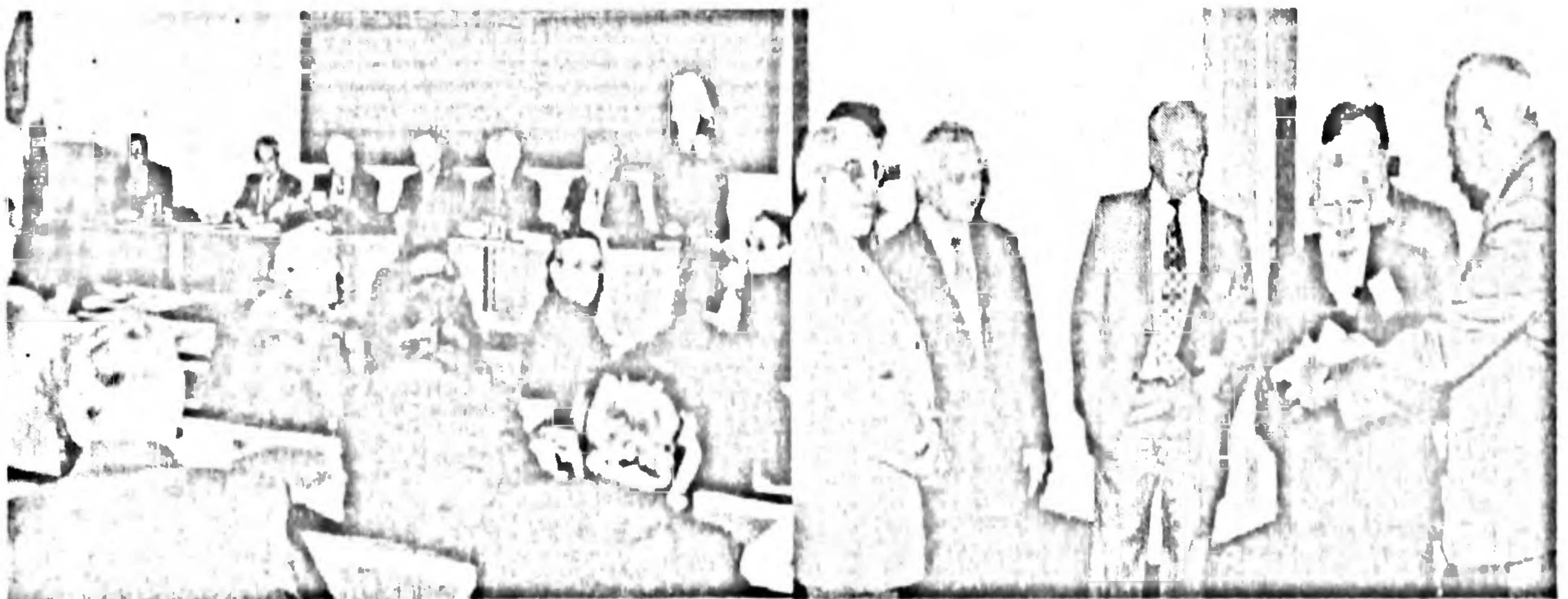
Anul universitar 2000-2001

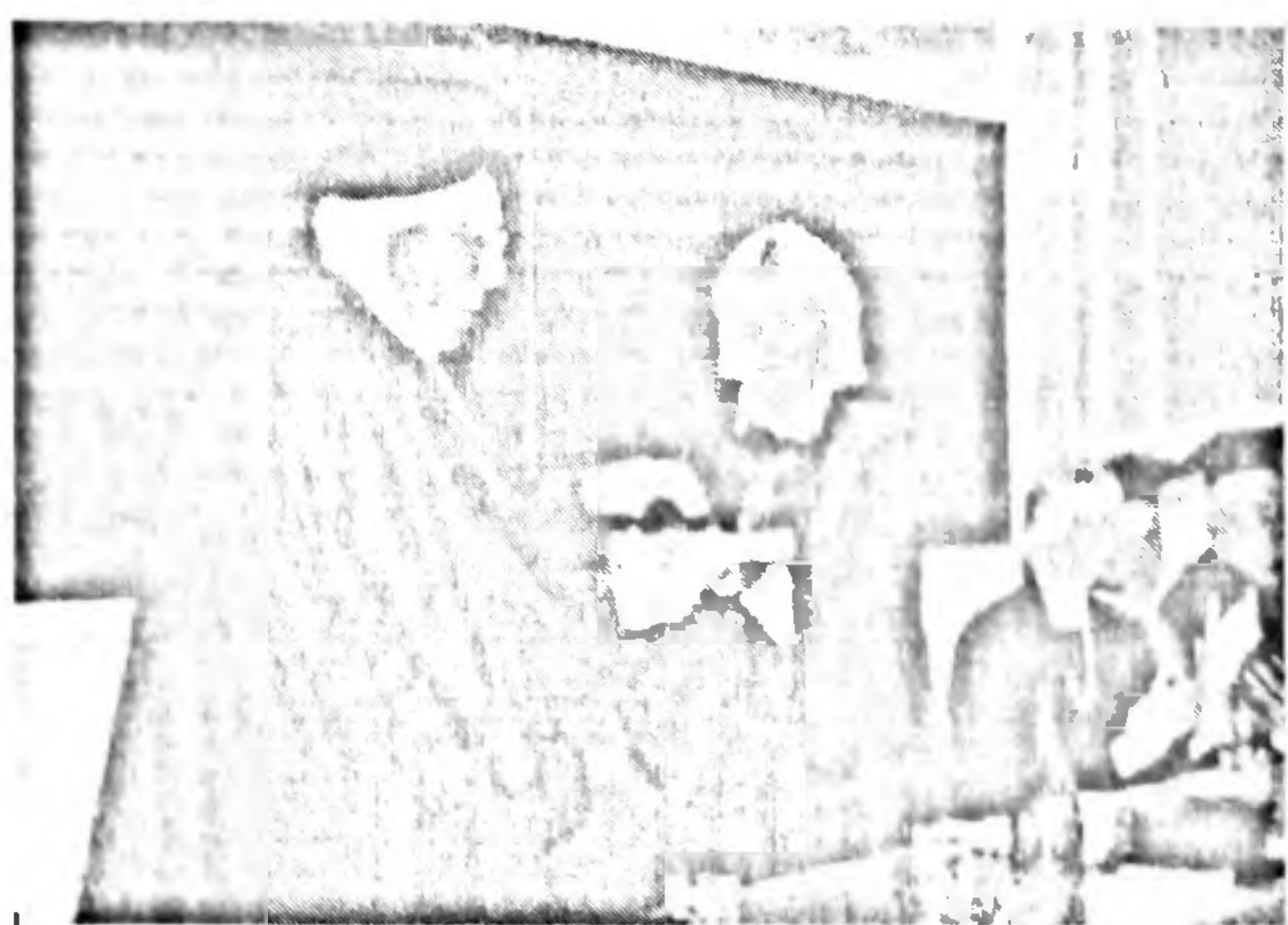
Început și sfârșit de an universitar 2000-2001.

Consiliul Național al Rectorilor din Romania în vizită la Gyula, 3 noiembrie 2000

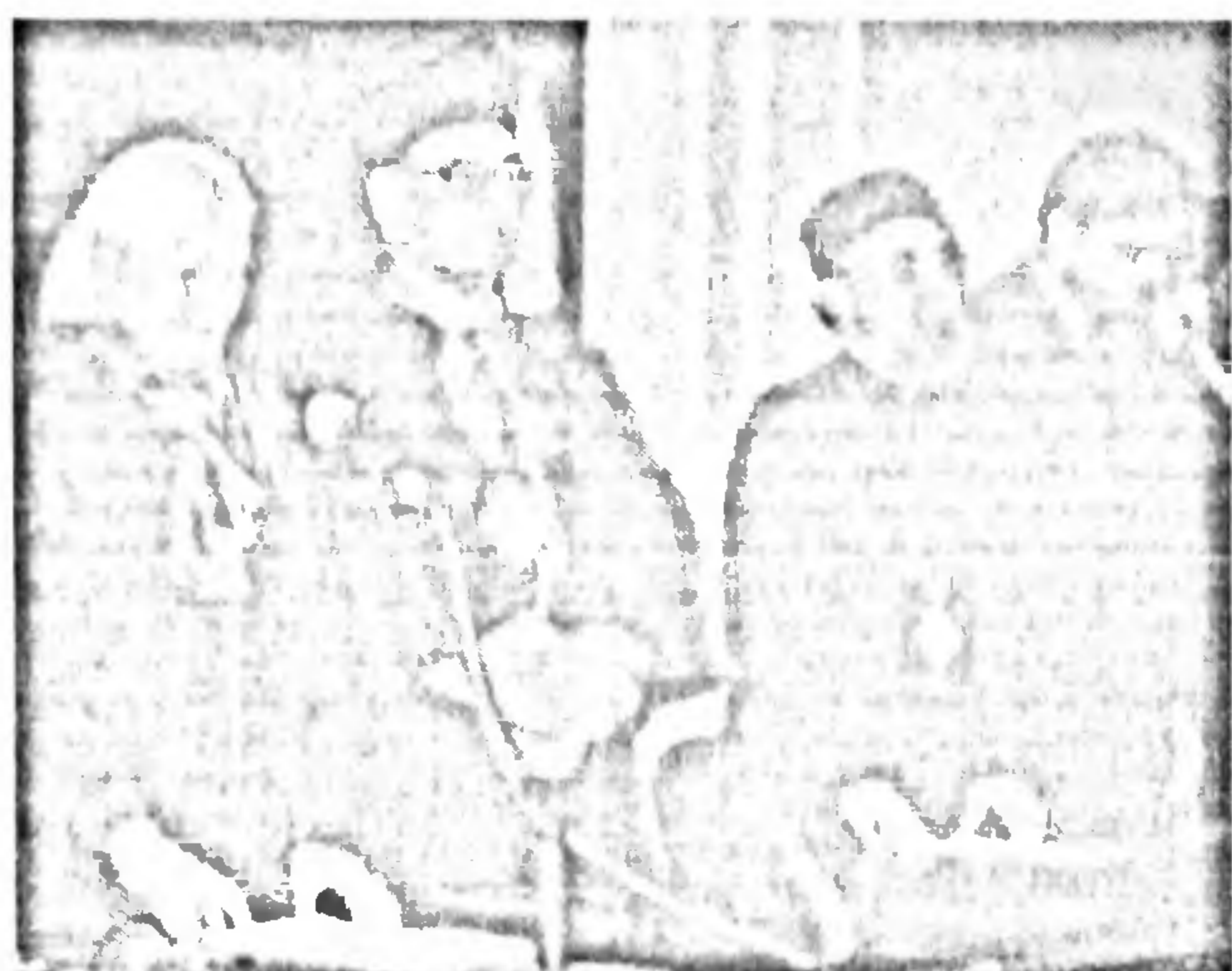
Consiliul Național al Rectorilor la Arad, 2 noiembrie 2000

Academician MIRCEA MALIȚA,
Doctor Honoris Causa al UAV

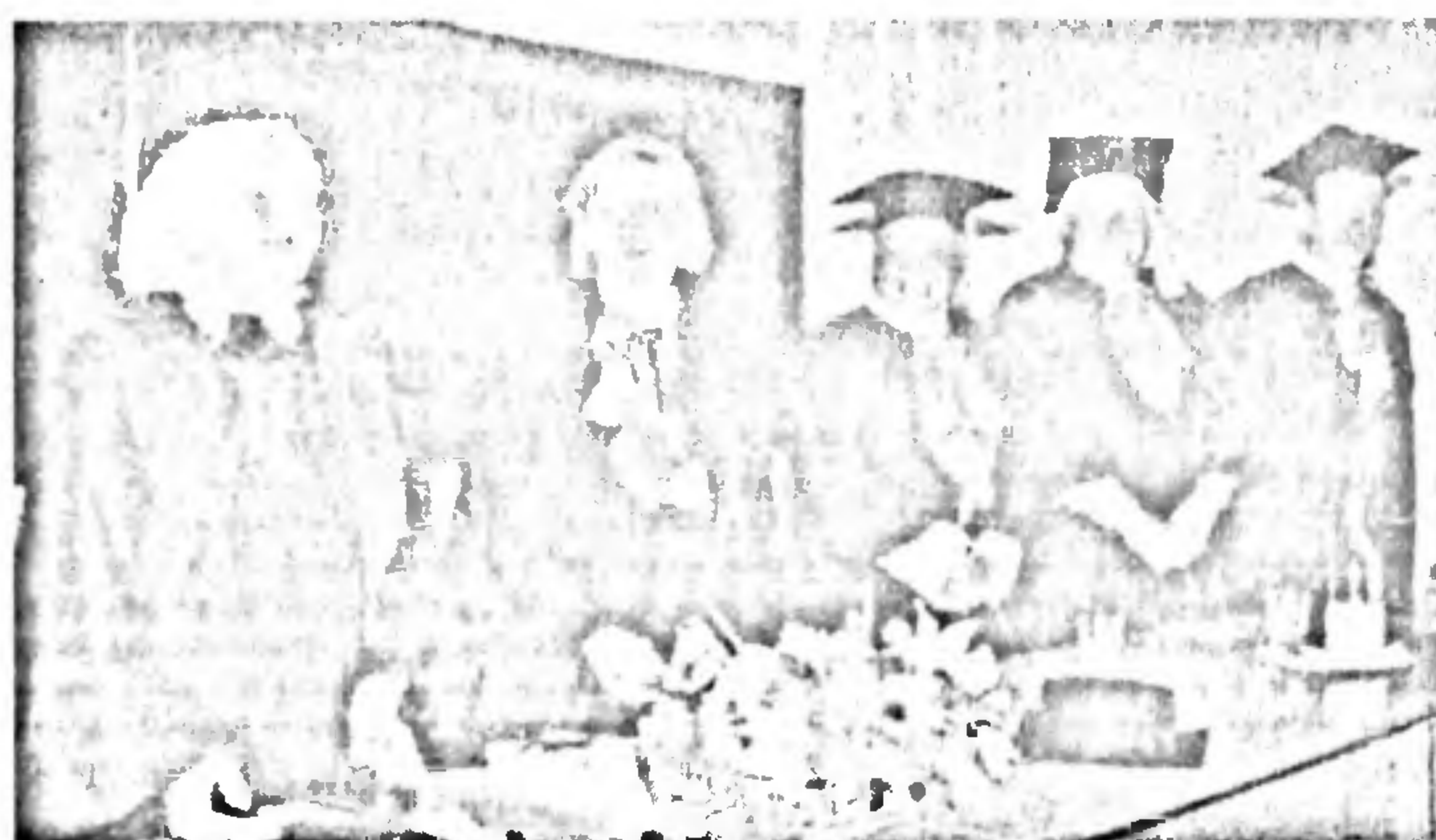
Academician MARIUS SALA și
prof.univ.dr. IOAN TOBOȘARU,
Doctor Honoris Causa al UAV.

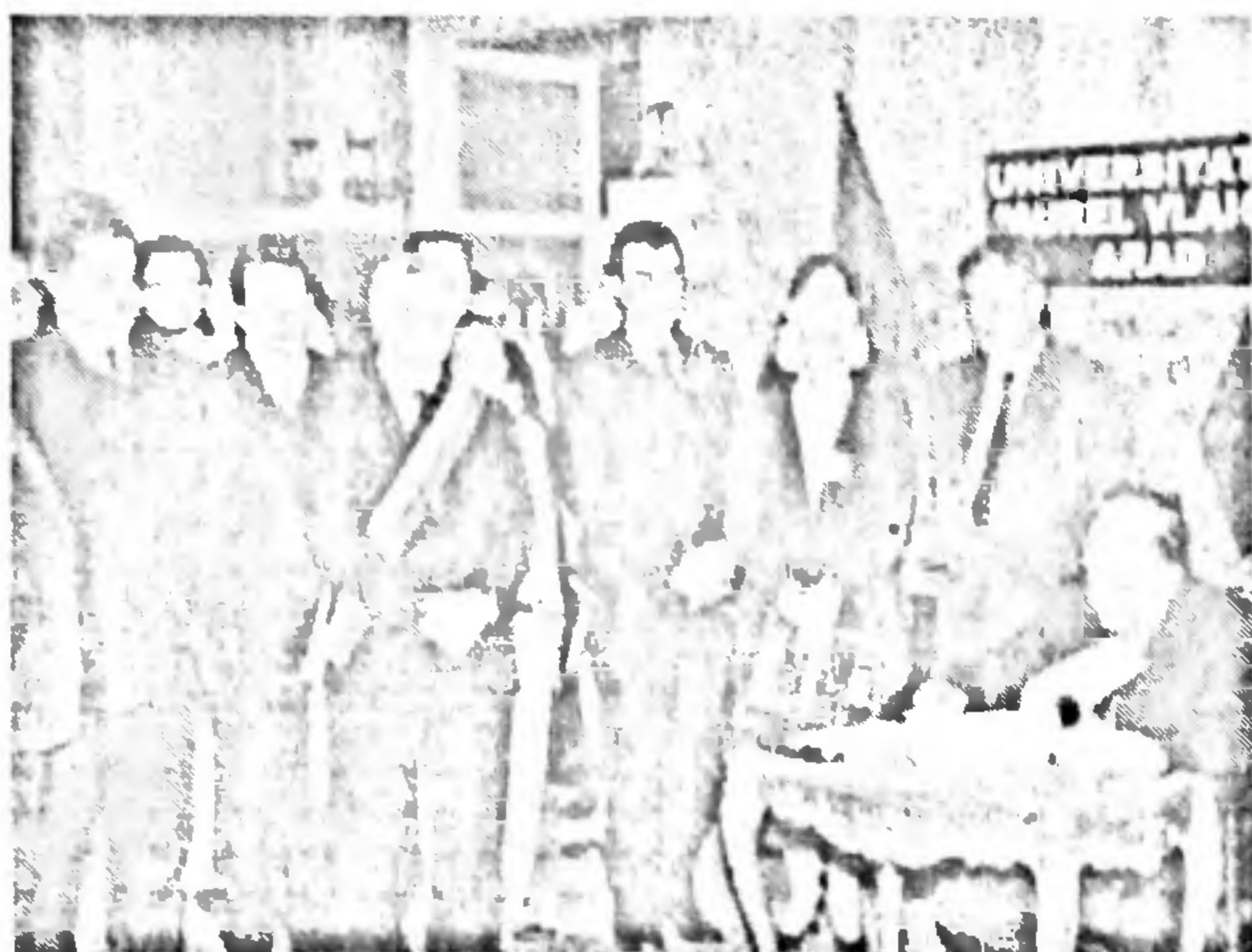
ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ,
Doctor Honoris Causa al UAV

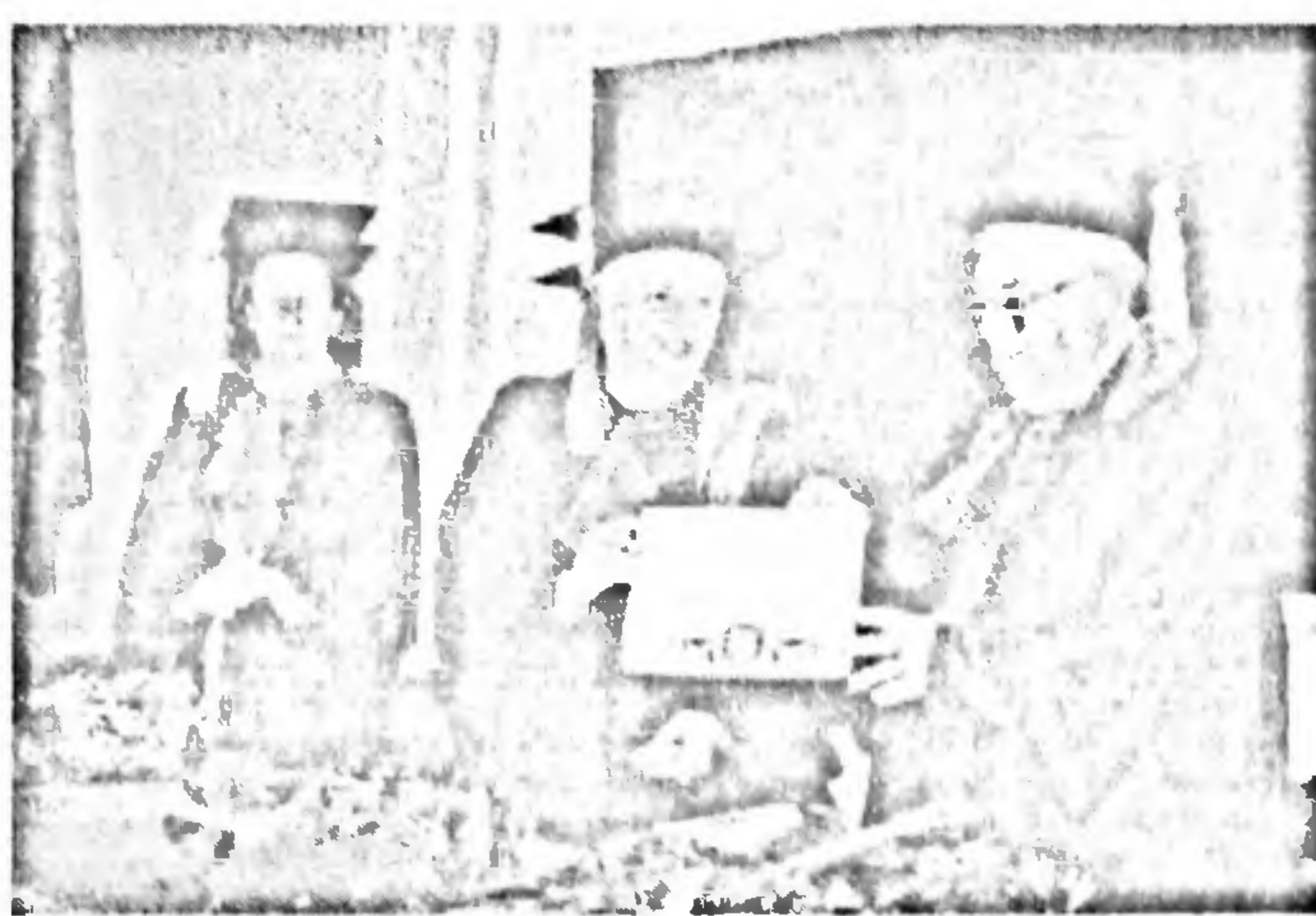
Prof. univ. dr. NICANOR URSUA
LEZAUN,
senator onorific al UAV

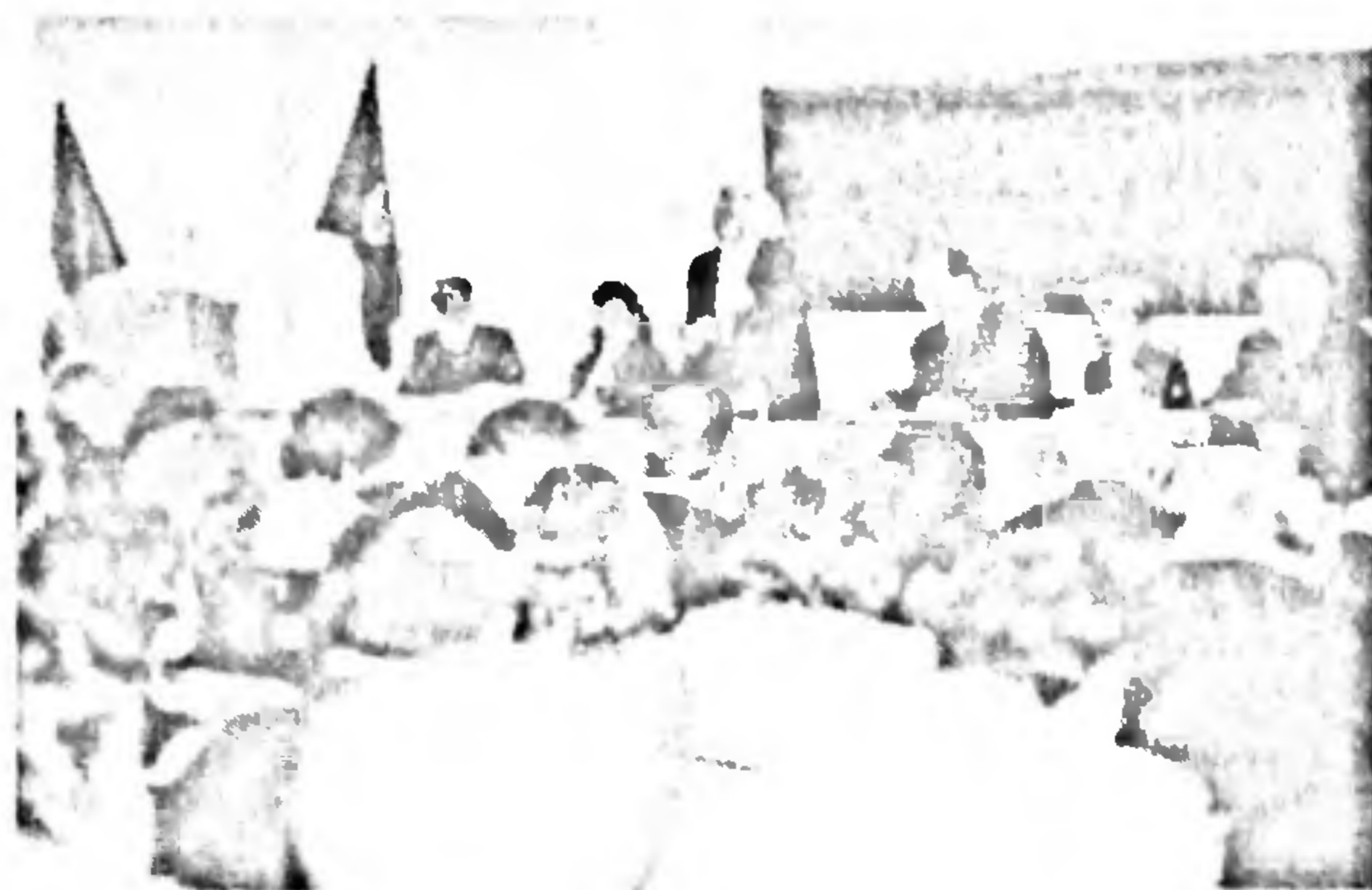
ROSEANN RUNTE, *Doctor Honoris Causa* al UAV.

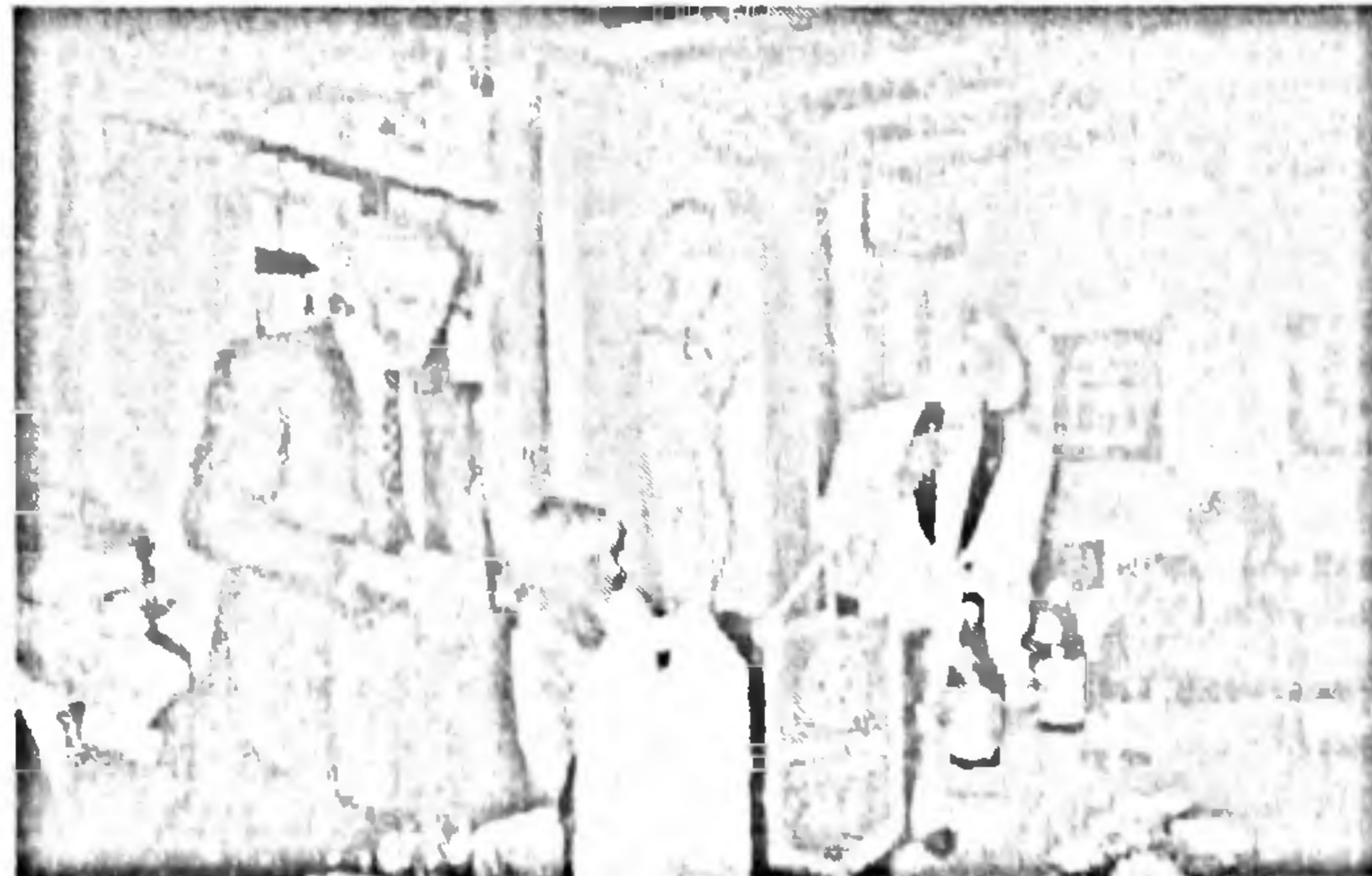
Președintele României ION ILIESCU
semnând în cartea de onoare a
Universității.

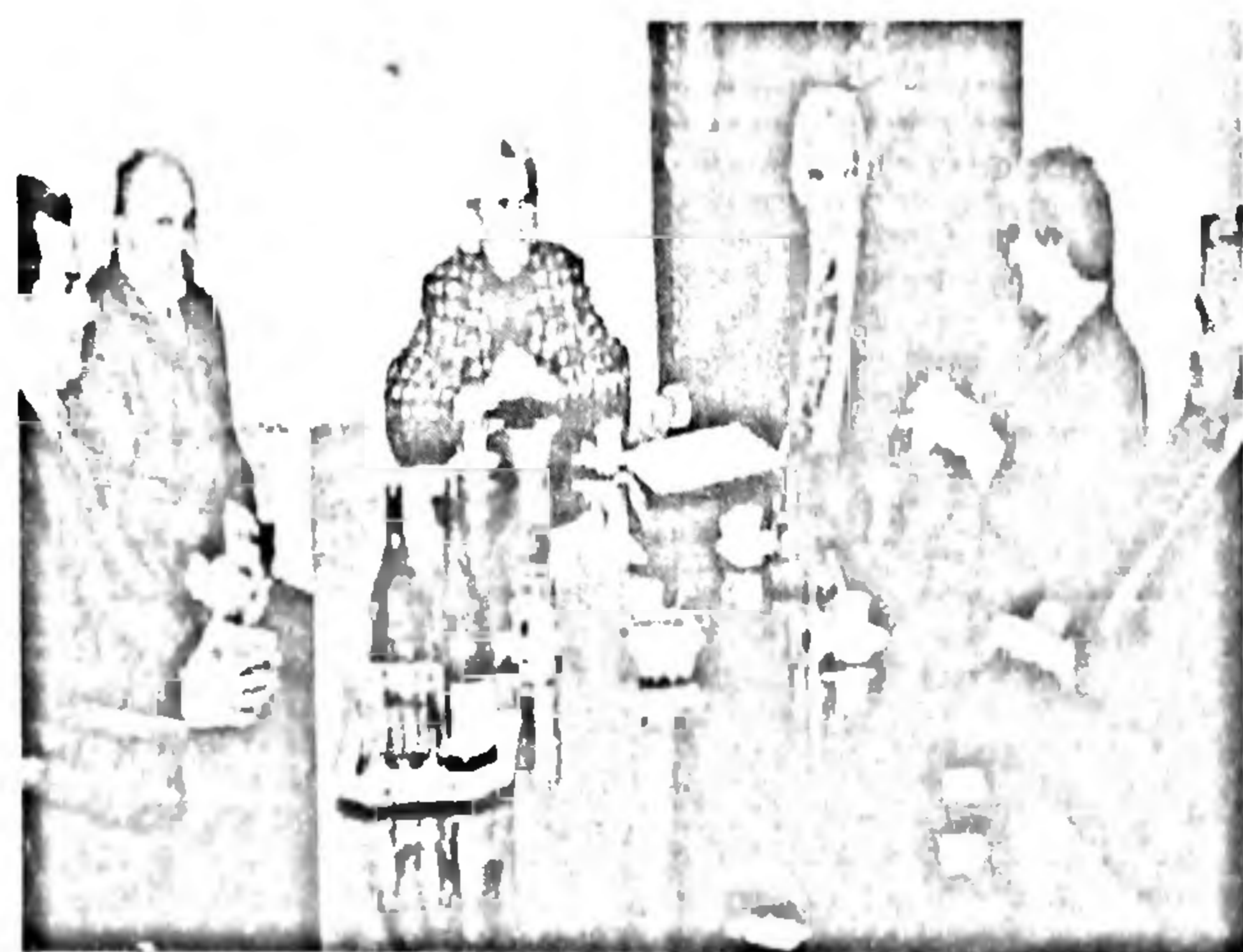
Prof. univ. dr. CONSTANTIN PEDA,
senator onorific al UAV

Festivitatea de decernare a titlului de
senator academic domnului
AURELIO REMONATO (Italia)

Iunie 2001, Milano, delegația UAV (prof.univ.dr.
LIZICA MIHUȚ-rector, conf.dr. PETRE POPA-
prorector, conf.univ.dr. DORIN HERLO-dir.
departament) în vizită la Rotary Internațional
alături de dr. ALEXANDRU BUJE consulul
general al României la Milano.

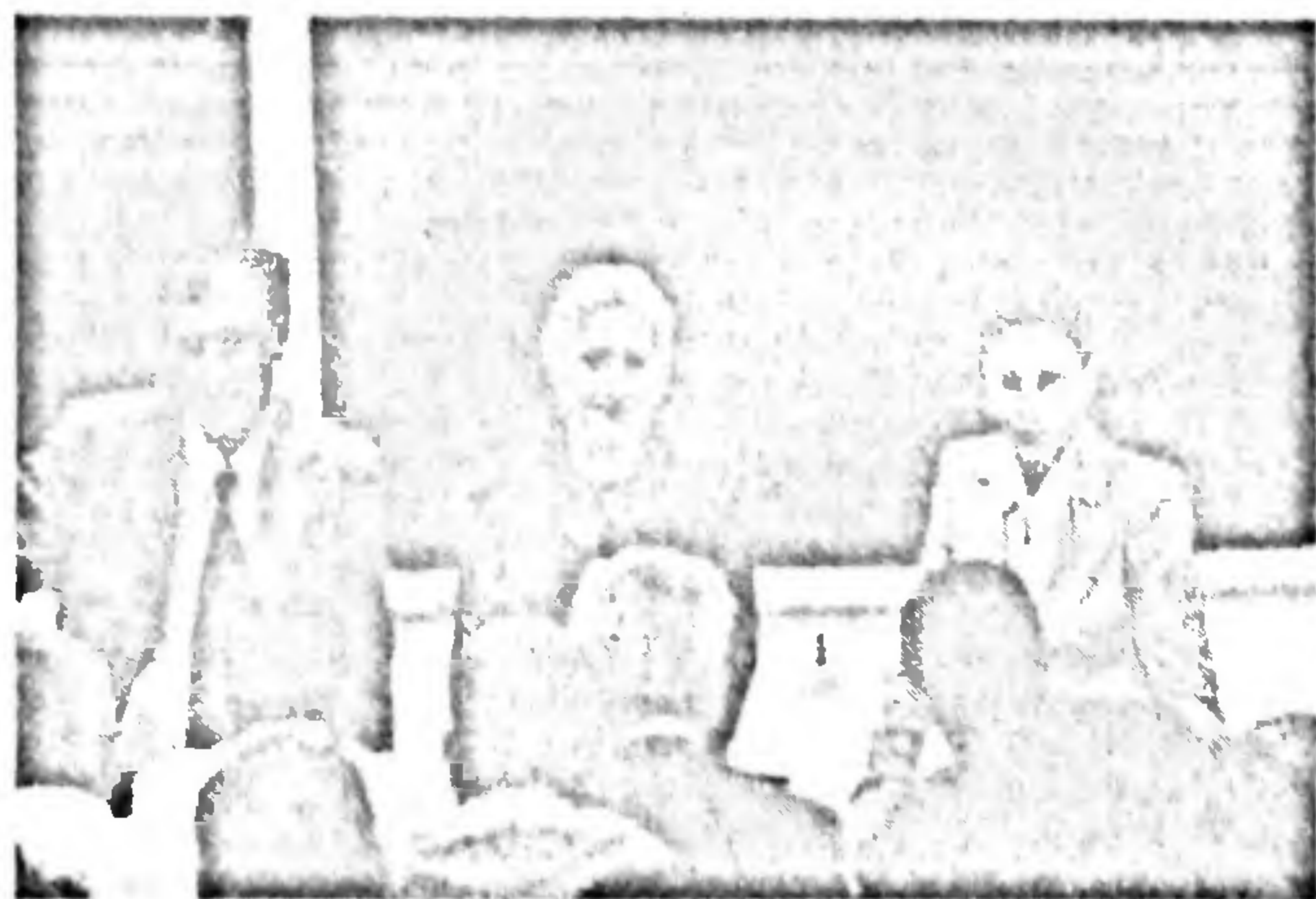

Prof.univ.dr.VIOREL DUCA, rector al
Universității din Sacramento SUA și
senatorul Larry Bowler, oaspeți de
prestigiu ai UAV.

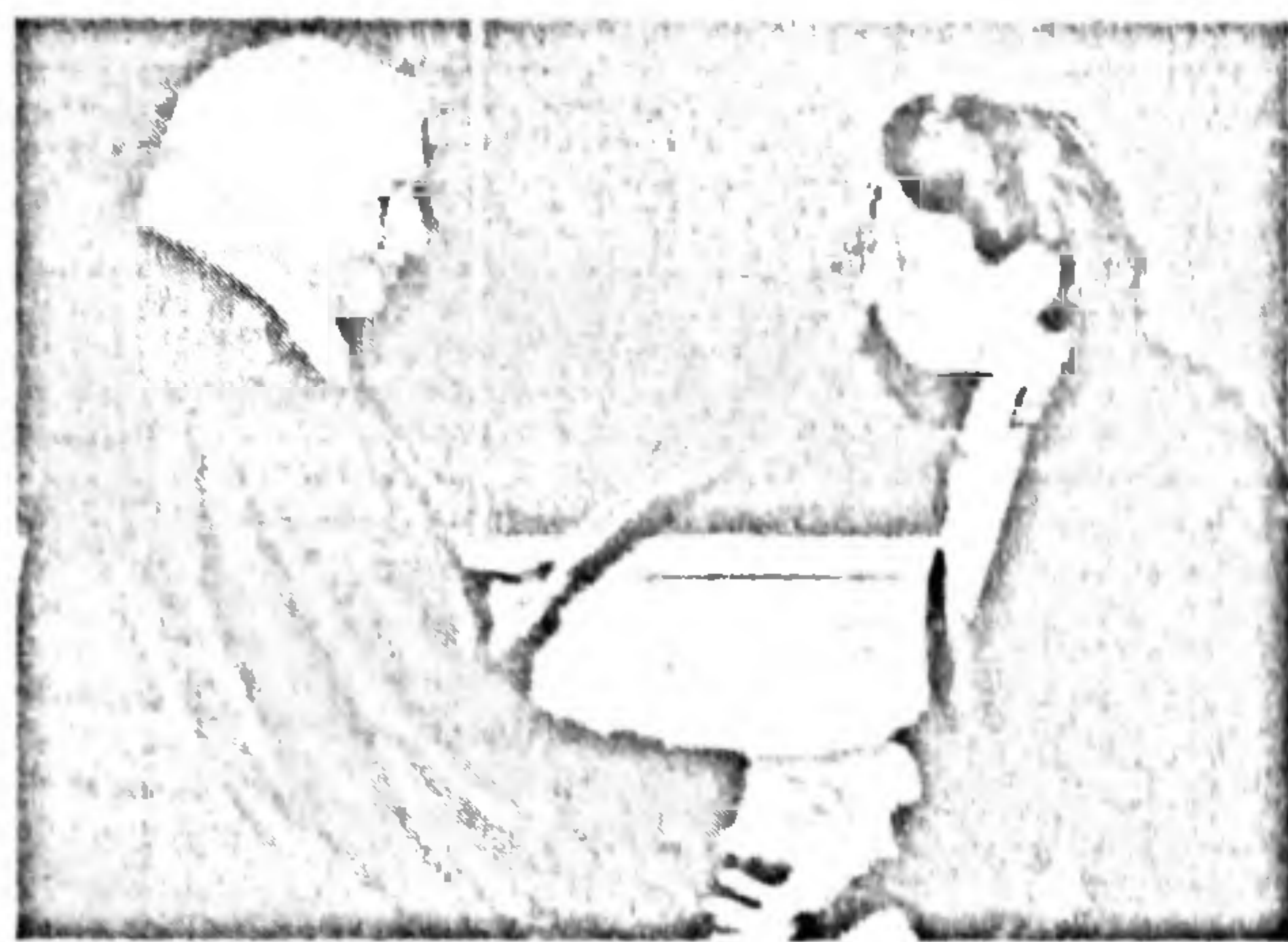

Primarul Aradului, DOREL POPA,
prof.univ.dr. DIMITRIE CAMENIȚĂ fost
rector al UAV și conf.univ.dr. IOAN TULCAN
decan al Facultății de Teologie.

Anul universitar 2001-2002

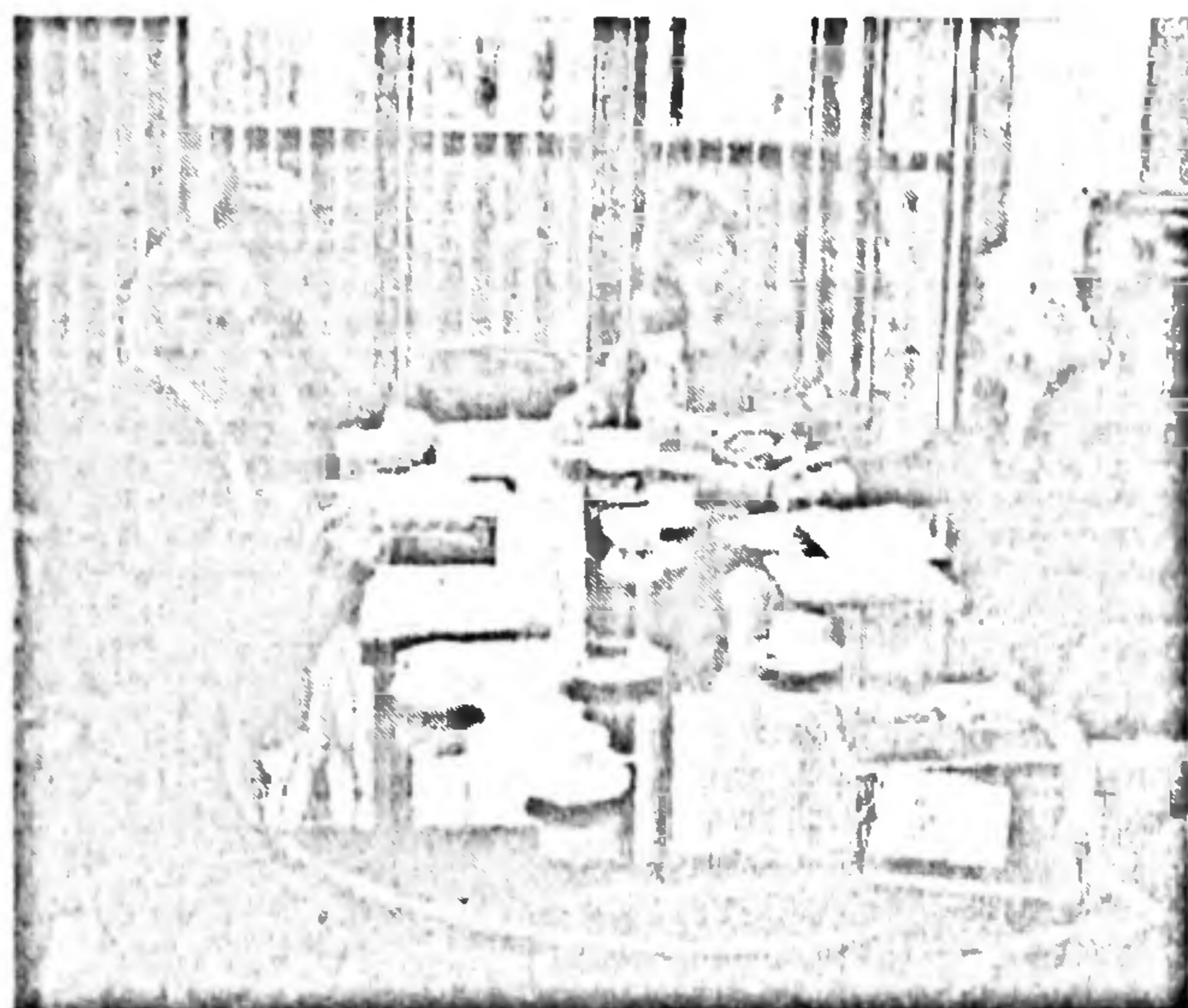
Fără protocol și fast, doamna univ. dr. ECATERINA ANDRONESCU, Ministrul Educației și Cercetării și dl. prof. univ. dr. RADU DAMIAN

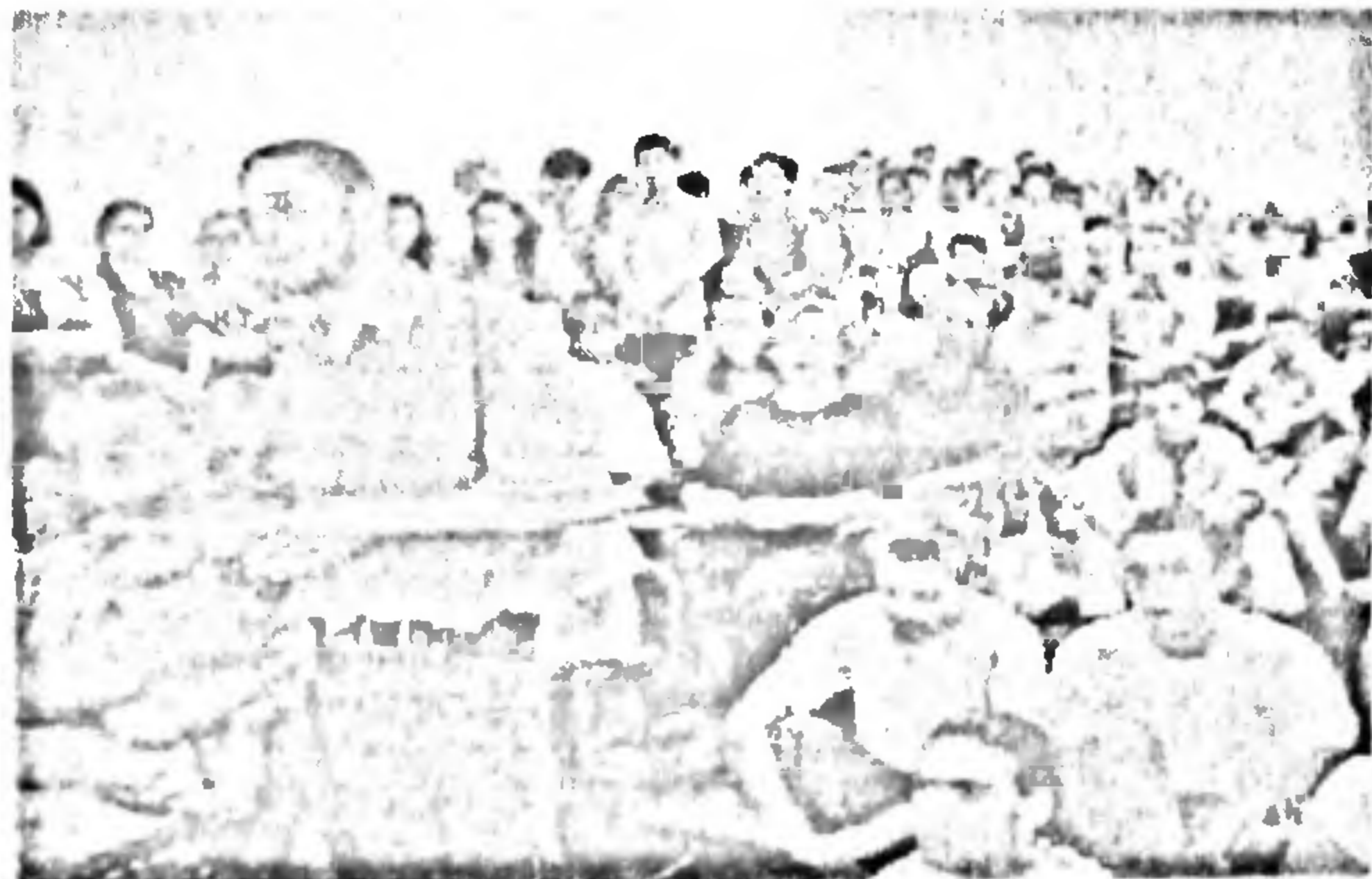
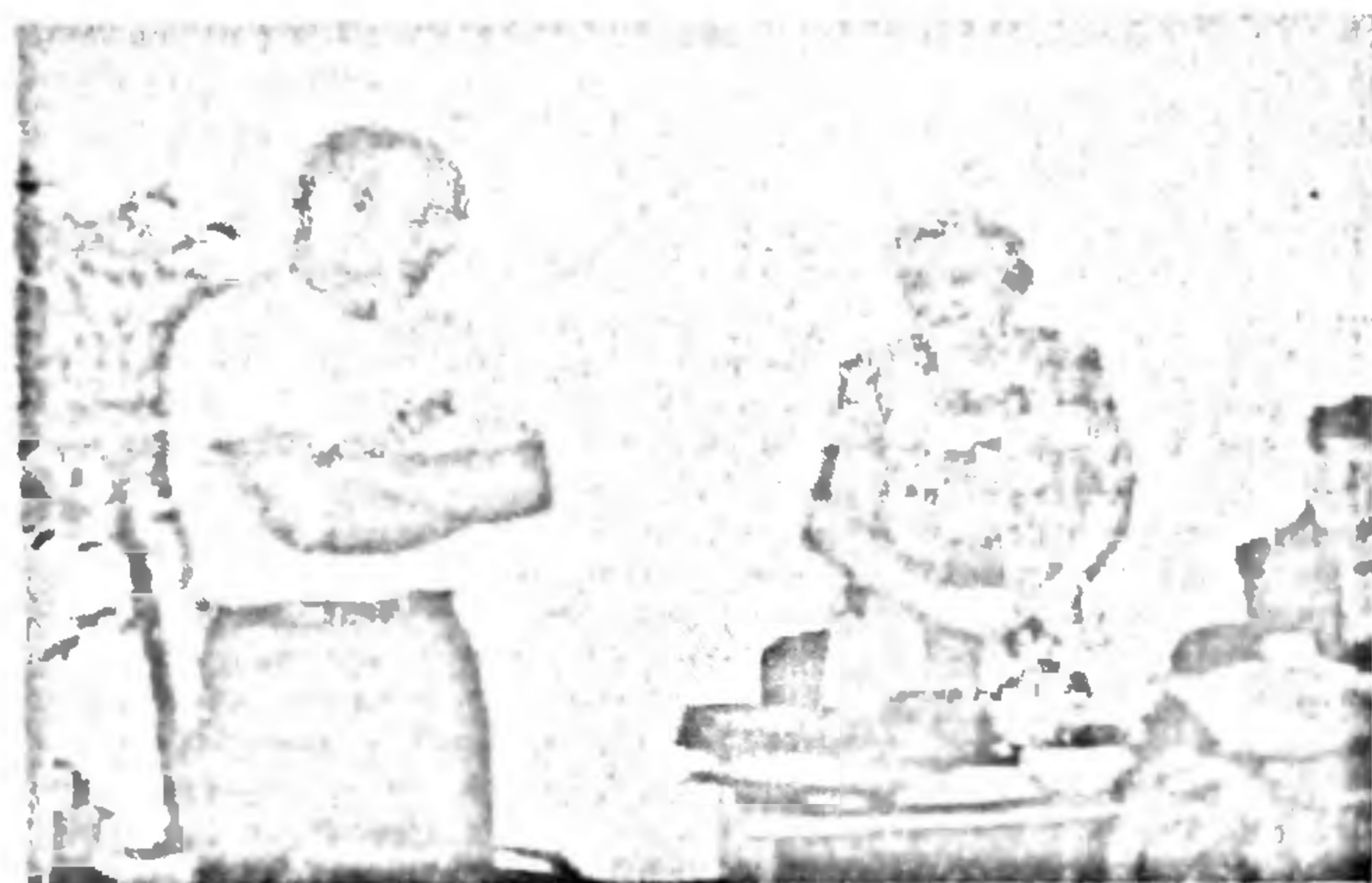
Academician CORNELIA BODEA, *Doctor Honoris Causa* al UAV

Doamna SUSANNE KASTNER, vicepreședinte al Bundenstag, *Doctor Honoris Causa* al UAV

Întâlnire la Universitatea din Metz cu rector, MARIE PHILIPPE

O sală neîncăpătoare pentru o întâlnire a studenților Universității „Aurel Vlaicu” din Arad cu domnul CRISTIAN TUDOR POPESCU, binecunoscut jurnalist, eseist și scriitor.

Prof. dr. DIETER BÖHME,
München,
Doctor Honoris Causa al UAV

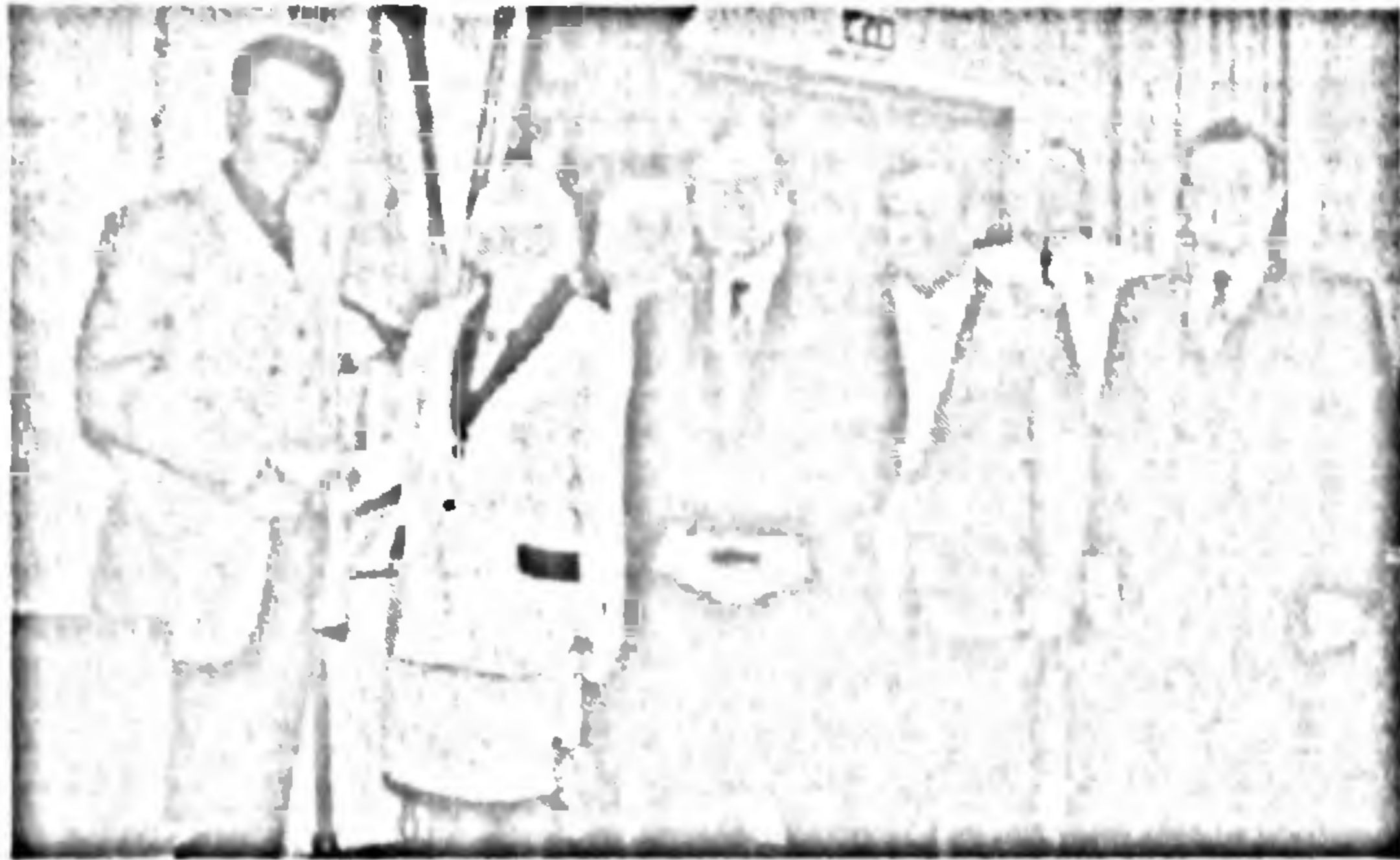
Prof. dr. MATHIAS JURGEN BAUER,
Rector al Universității din Saarbrücken.
Doctor Honoris Causa al UAV

DI. CORNEL NISTORESCU, director al "Evenimentului Zilei", omagiat de
Senatul U.A.V.

Delegația chineză din Hainan în
vizită la U.A.V.

Prezența delegației U.A.V. în Parlamentul din Saar.

Ministrul Învățământului și Culturii JÜRGEN SCHREIER, deputat WILLI GERING, prof.dr. MATHIAS J. BAUER, (Germania).

Universitatea „Aurel Vlaicu“ din Arad a beneficiat de sprijinul THW Renania de Nord Westfalia

Delegații ale unor universități europene și din America au fost primiți cu generozitate la Curtici de ing.dr. MUSCĂ DIMITRIE, un prieten al U.A.V.

Materializarea de către M.E.C. a unui admirabil proiect: colaborarea cu universități din Spania.

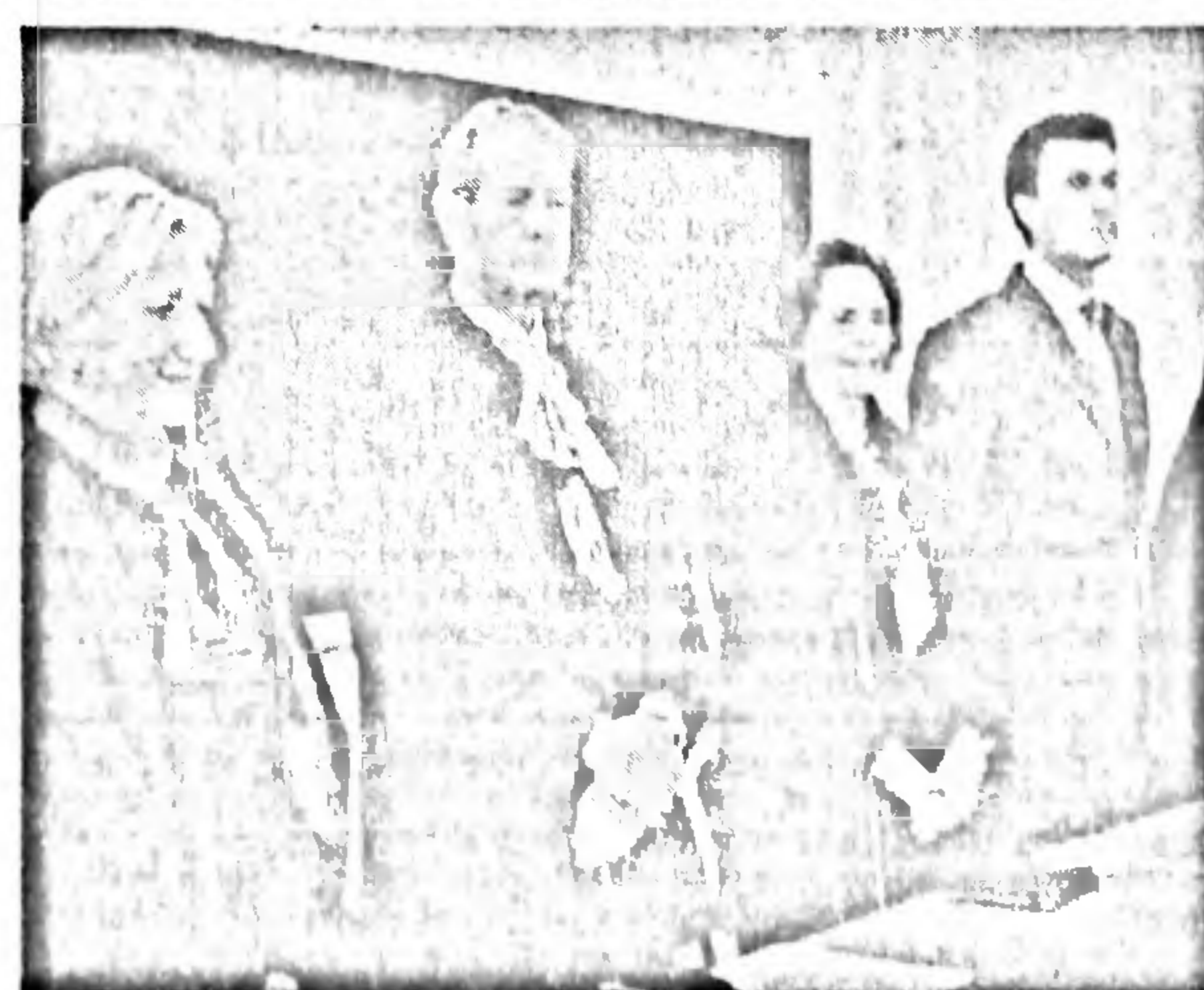

DOINA LE NOAY, ambasador al U.A.V. și al României la Nantes (Franța)

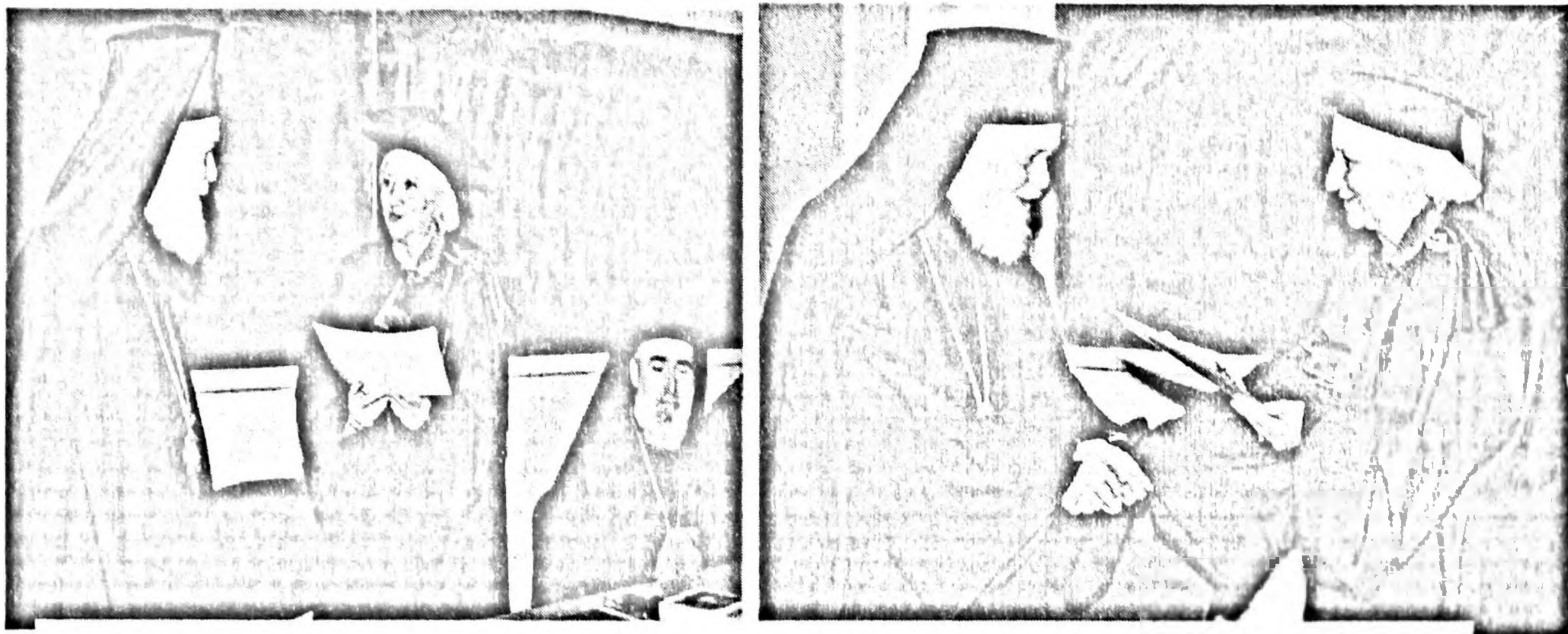

O donație de soft în valoare de 200.000 euro din partea companiei A&C International, UAV a beneficiat de sprijinul THW Renania de Nord Westfalia

Anul universitar 2002-2003

REGELE MIHAI al României, Doctor Honoris Causa al U.A.V. Arad

Înalt Preasfinția Sa, NICOLAE CORNEANU, Mitropolit al Banatului,
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

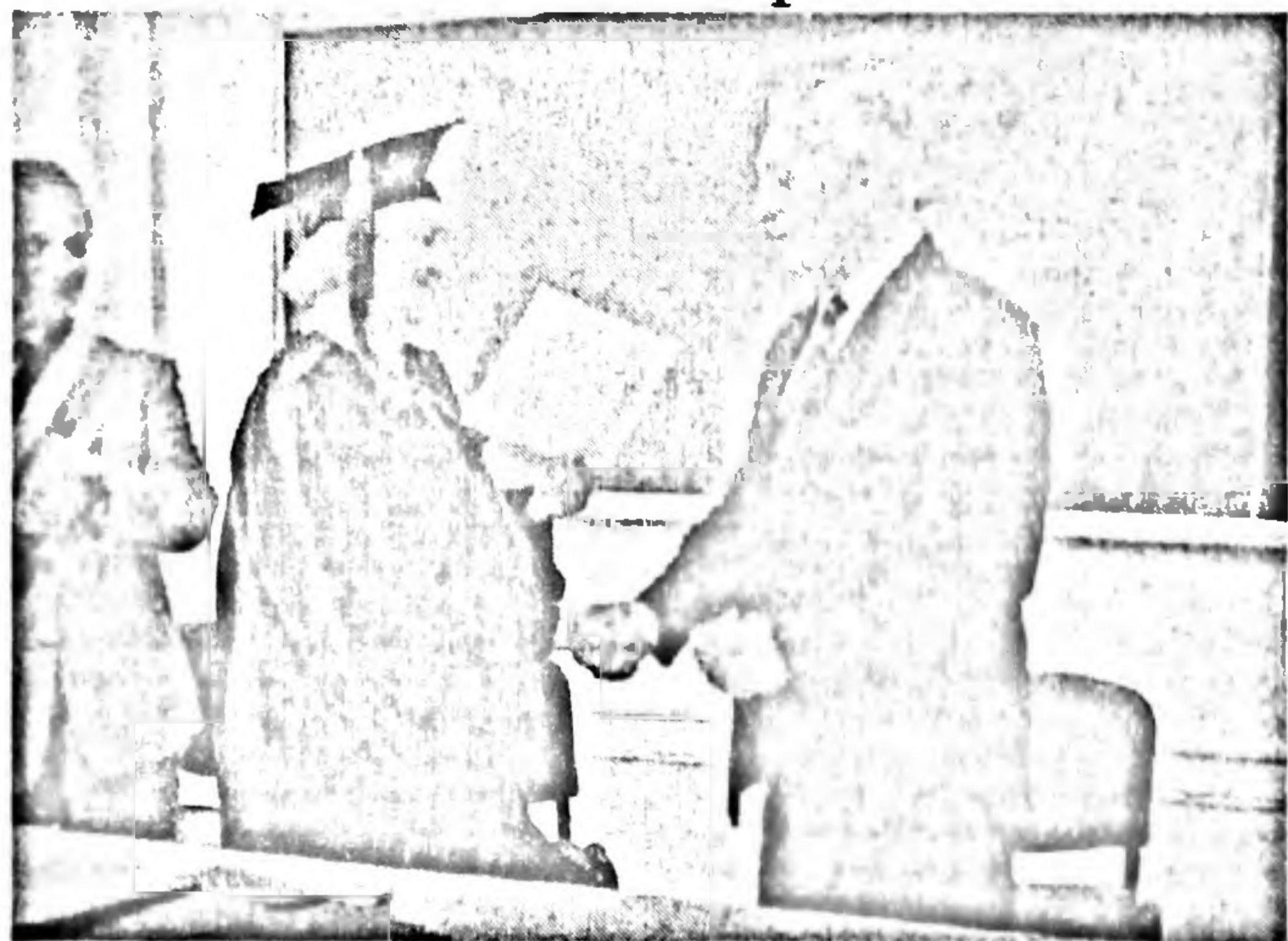
30 de ani de învățământ superior la Arad. O aniversare marcată printr-o
Sesiune științifică internațională de anvergură care a reunit peste 400 de
comunicări științifice

prof.univ.dr. THEODOR STOLOJAN

Prof.univ.dr. PETRE ROMAN, prof.univ.dr. VASILE MORAR,
prof.univ.dr. DANIEL BARBU

Prof.univ.dr. IOAN CARTIȘ,
Doctor Honoris Causa al U.A.V

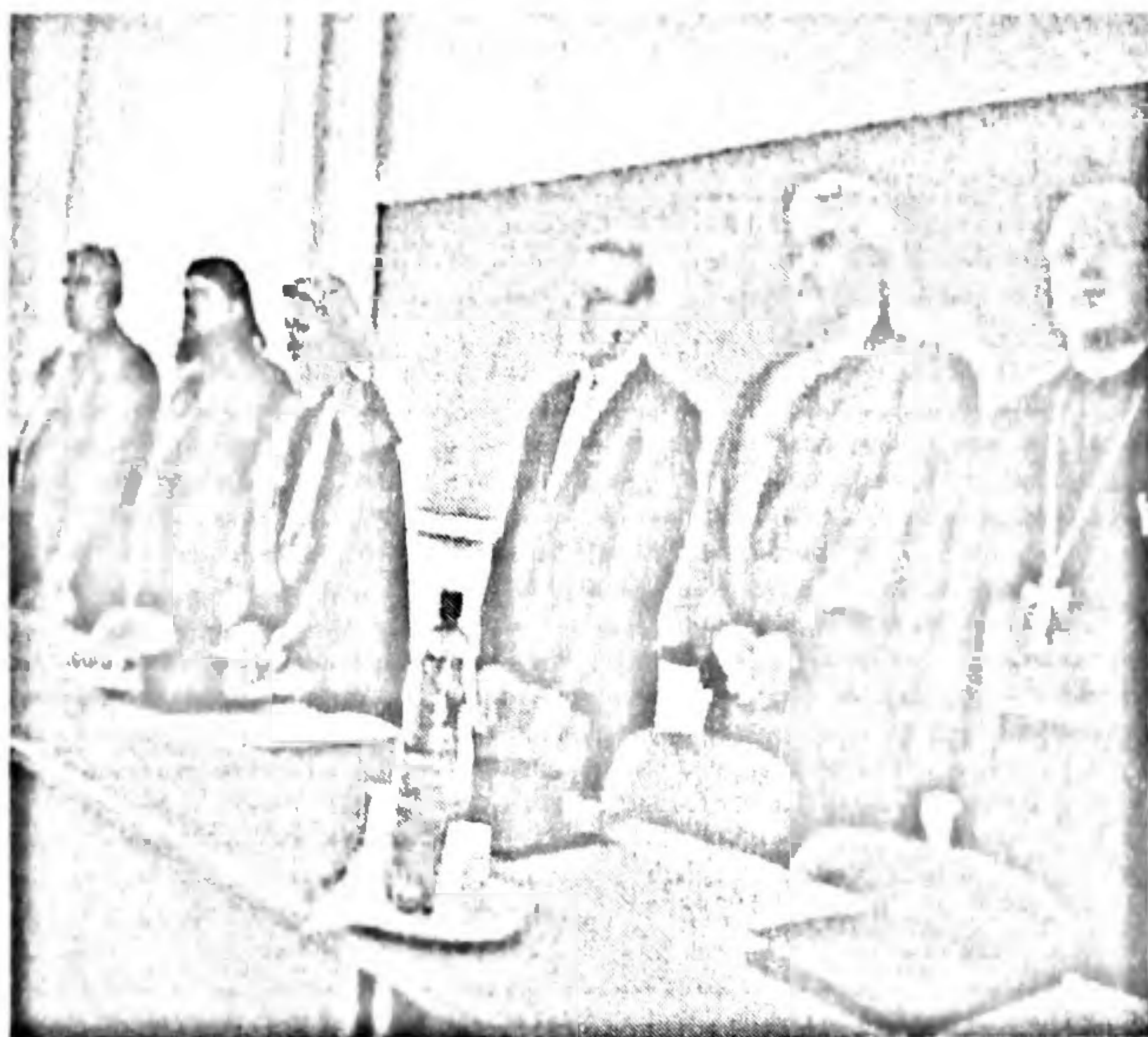
P.S. SOFRONIE,
Episcop al românilor din Ungaria,
senator onorific al U.A.V.

Consiliul Național al Rectorilor (2002)

Prof.univ.dr. EMANOIL POPA,
mentor al școlii de chirurgie
maxilo-facială din Timișoara

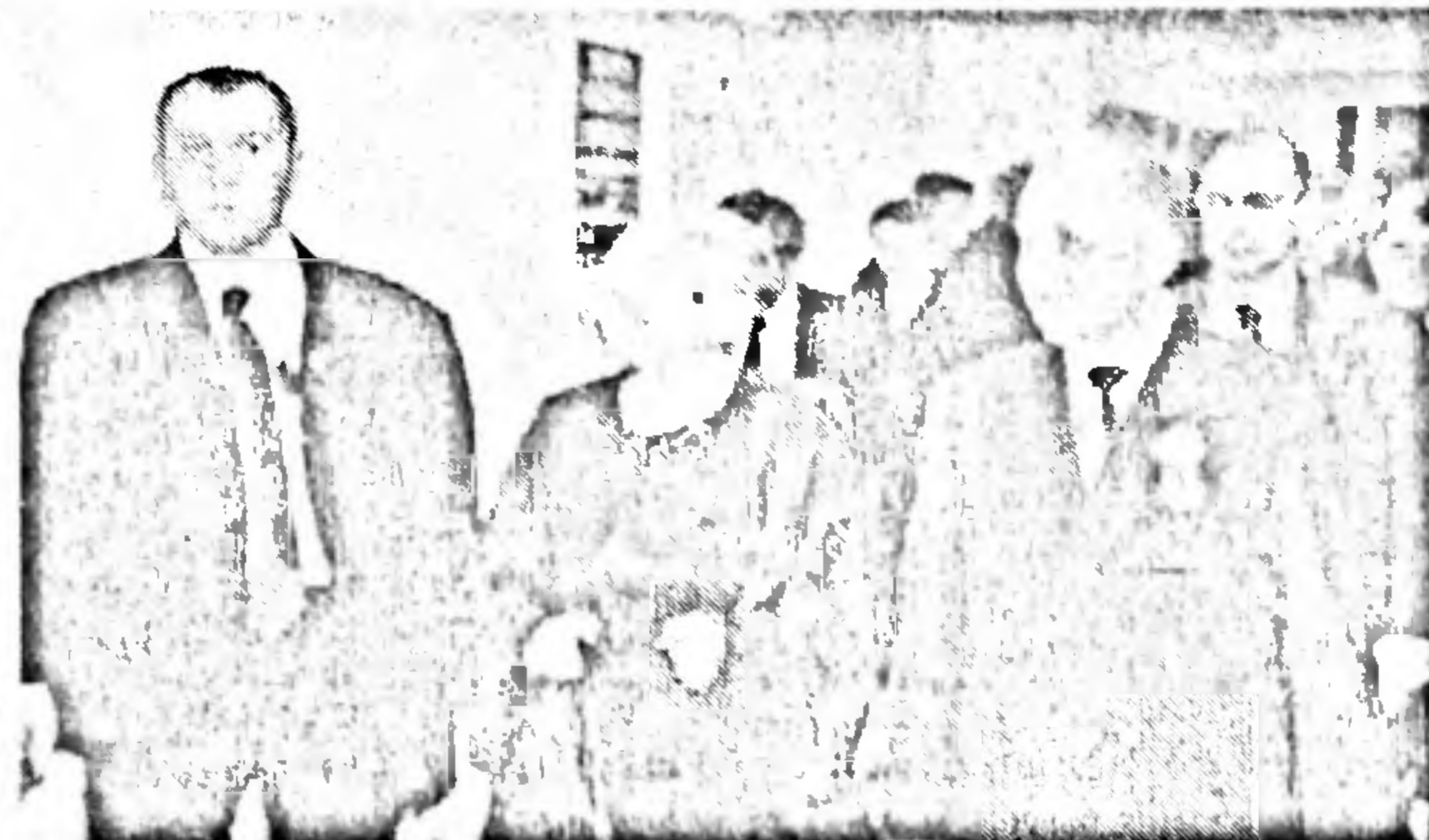
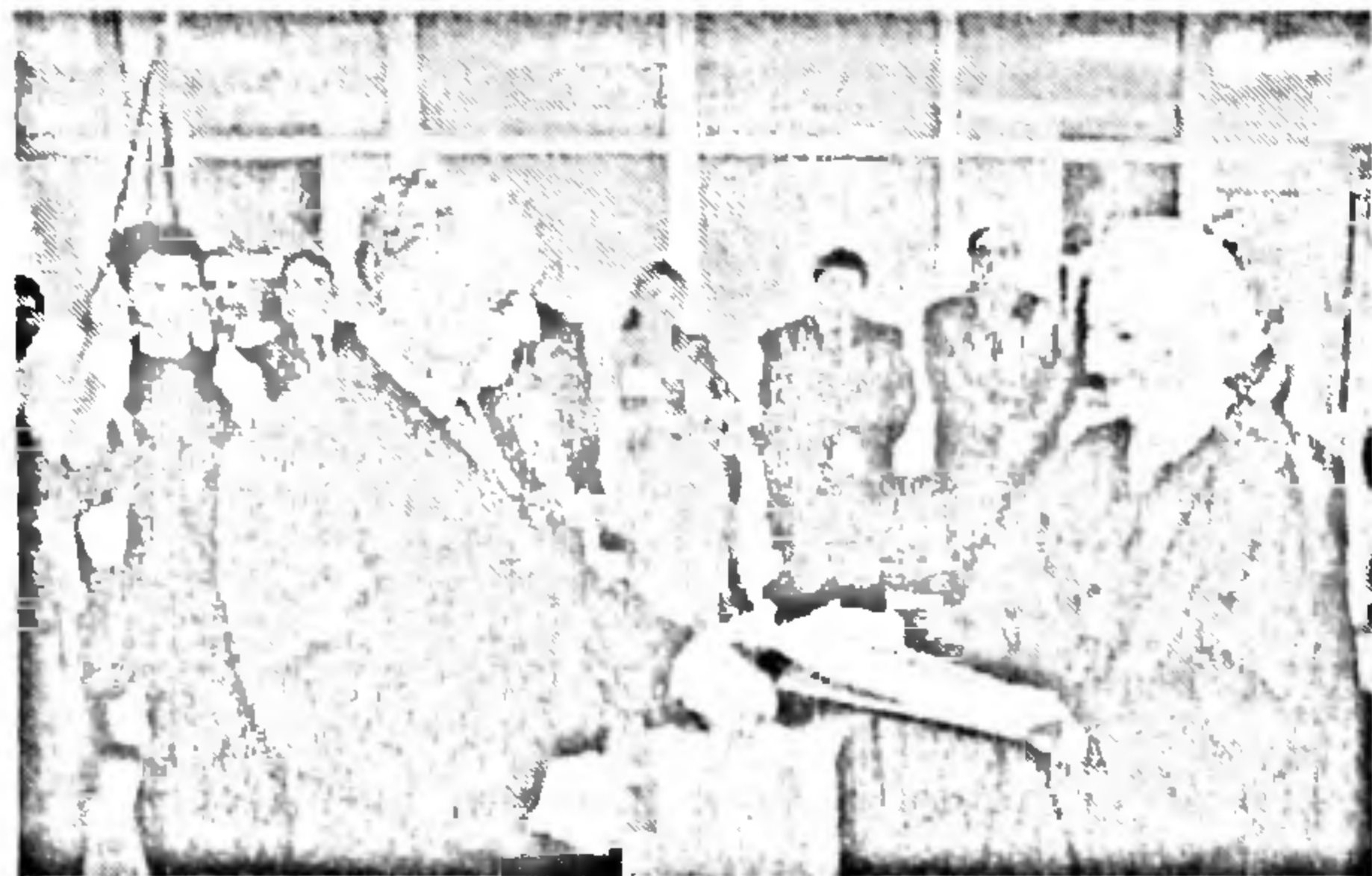

Prof.univ.dr. GHEORGHE IONESCU,
Doctor Honoris Causa al U.A.V.
Prof.univ.dr. EMIL CAZAN,
Președinte al Comisiei de analiză

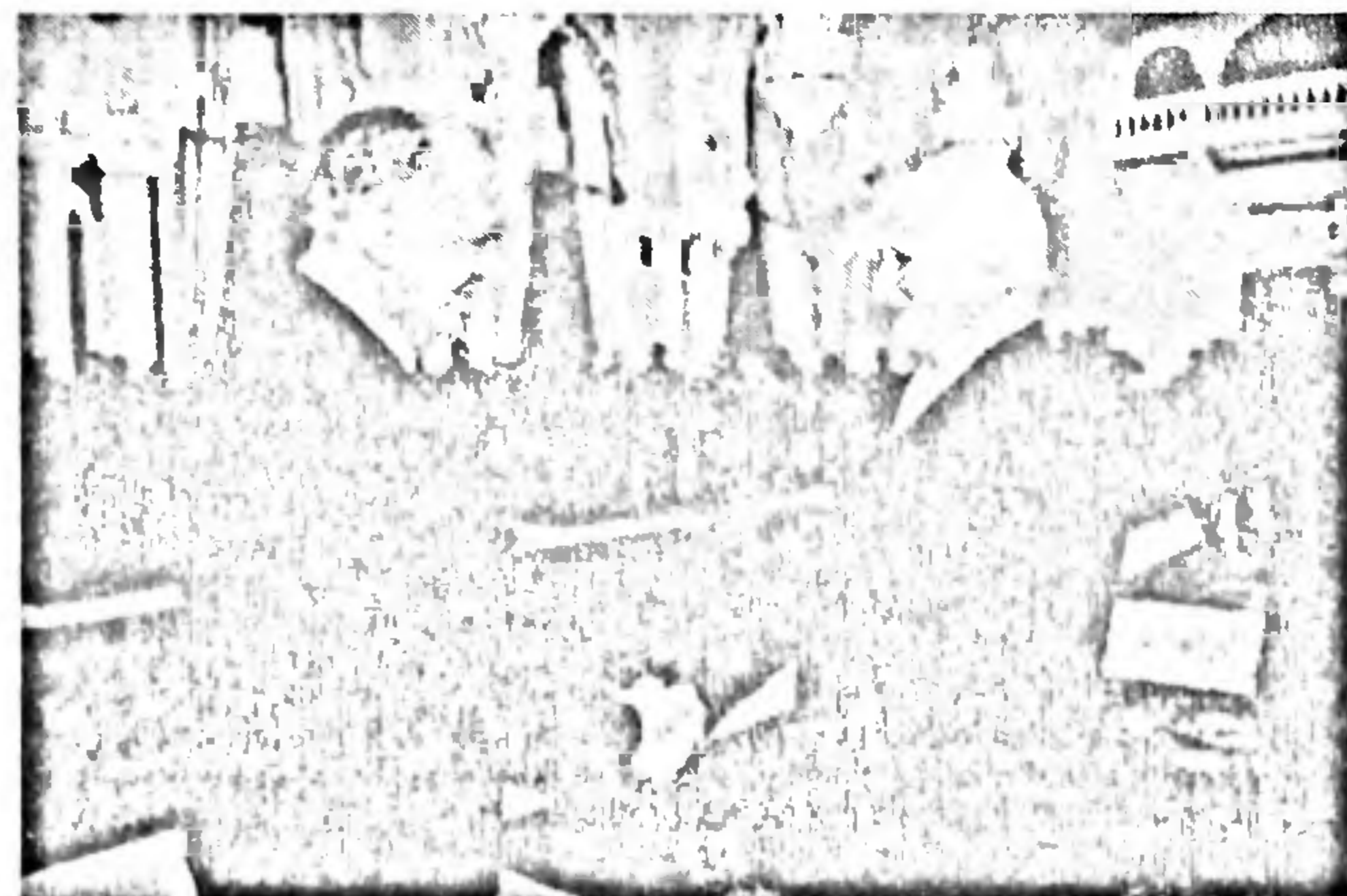
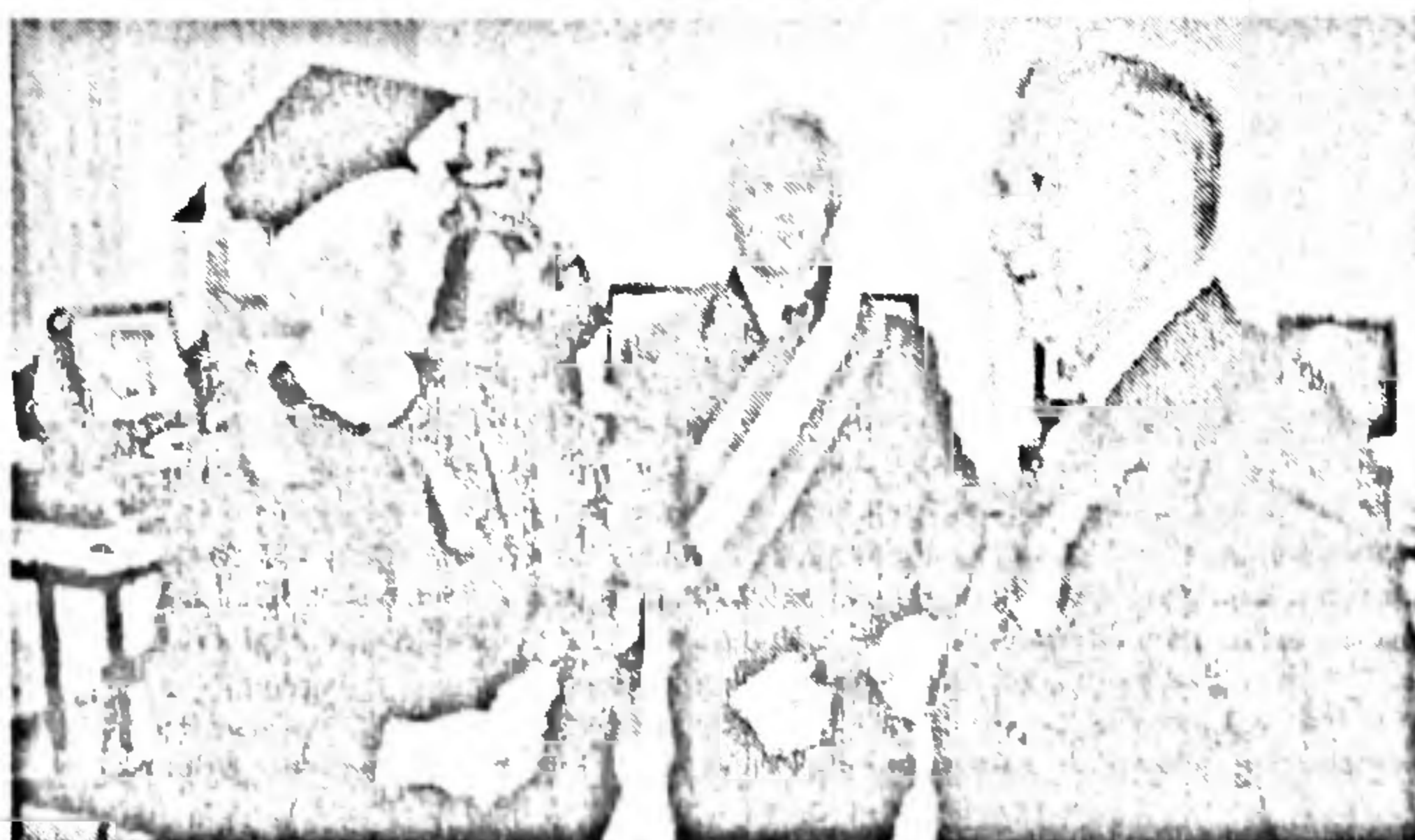

Prof.univ.dr. VICTOR SEVERINEANU,
fondatorul școlii de stomatologie din
Timișoara

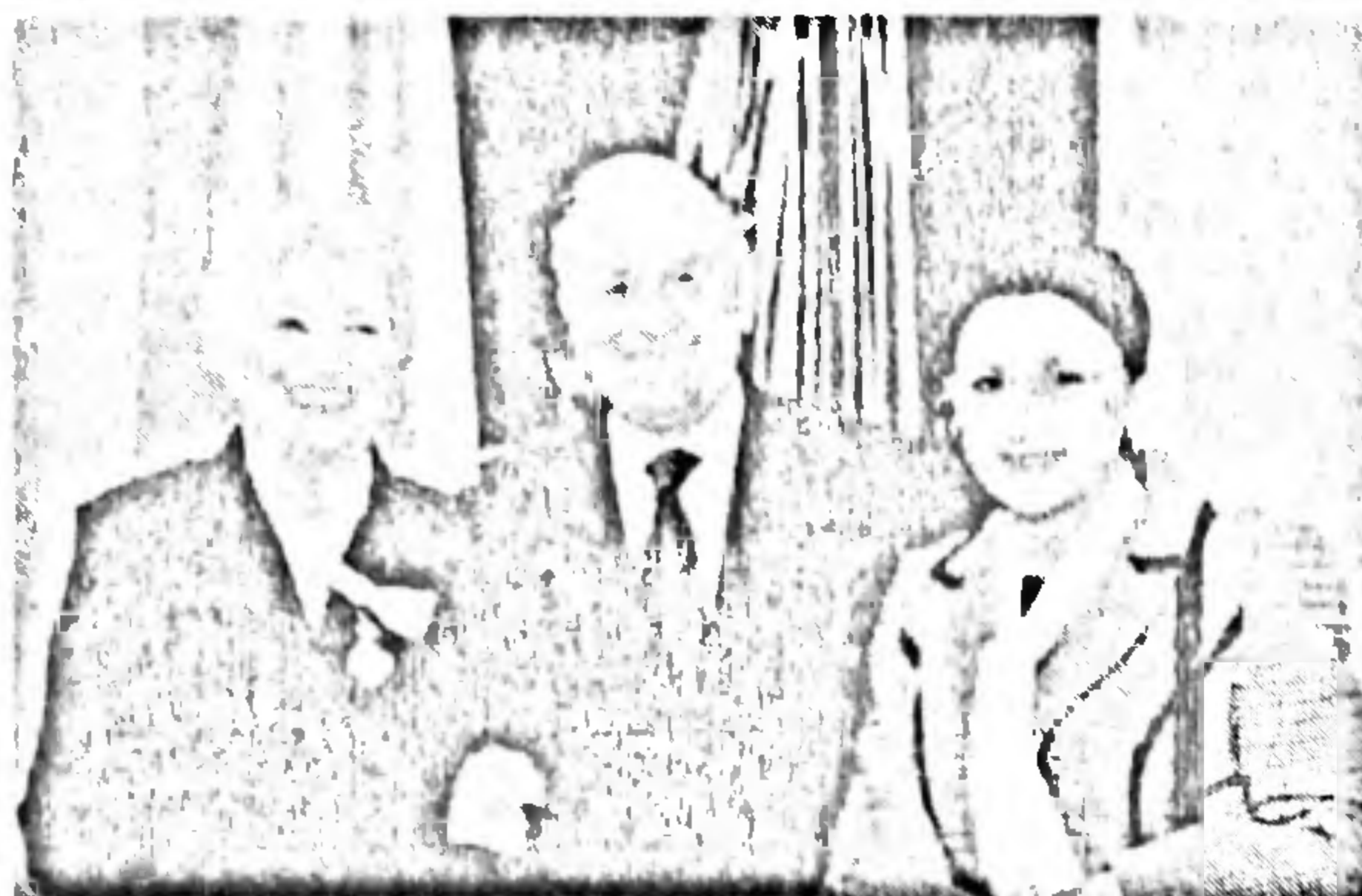
Anul universitar 2003-2004

Președintele ION ILIESCU,
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

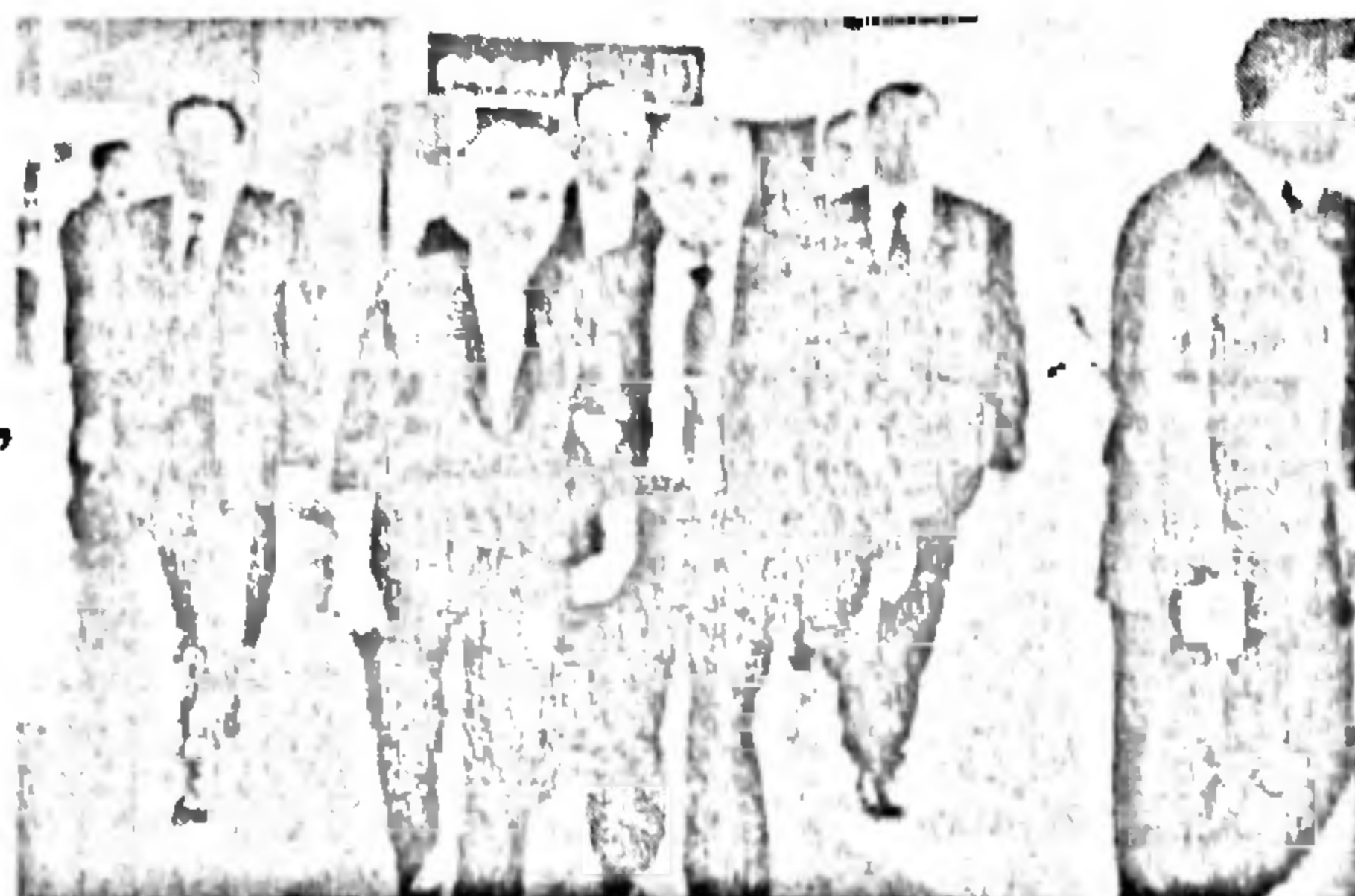

*Momentul acordării distincției,
Serviciul Credincios în Grad de Cavaler.*

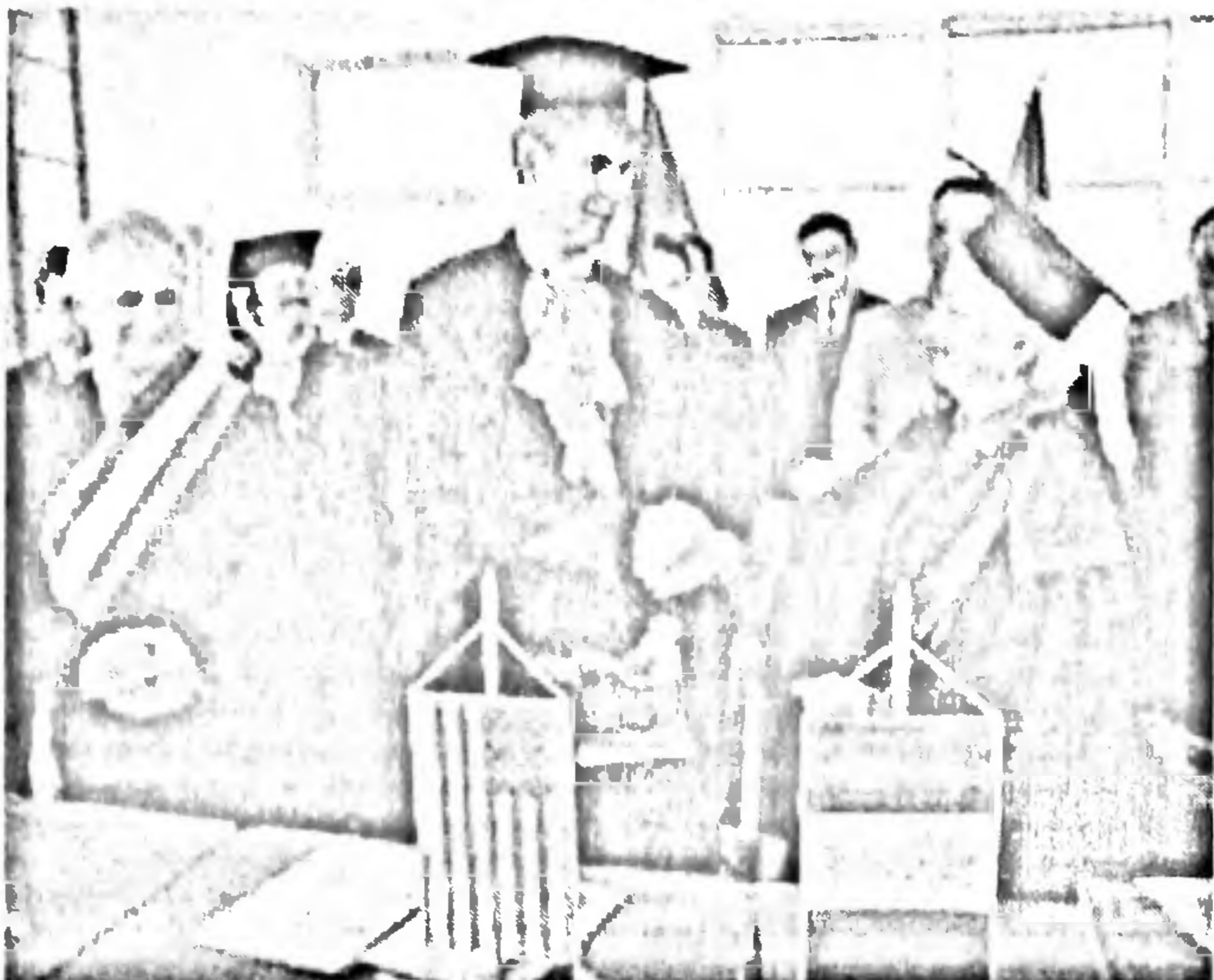
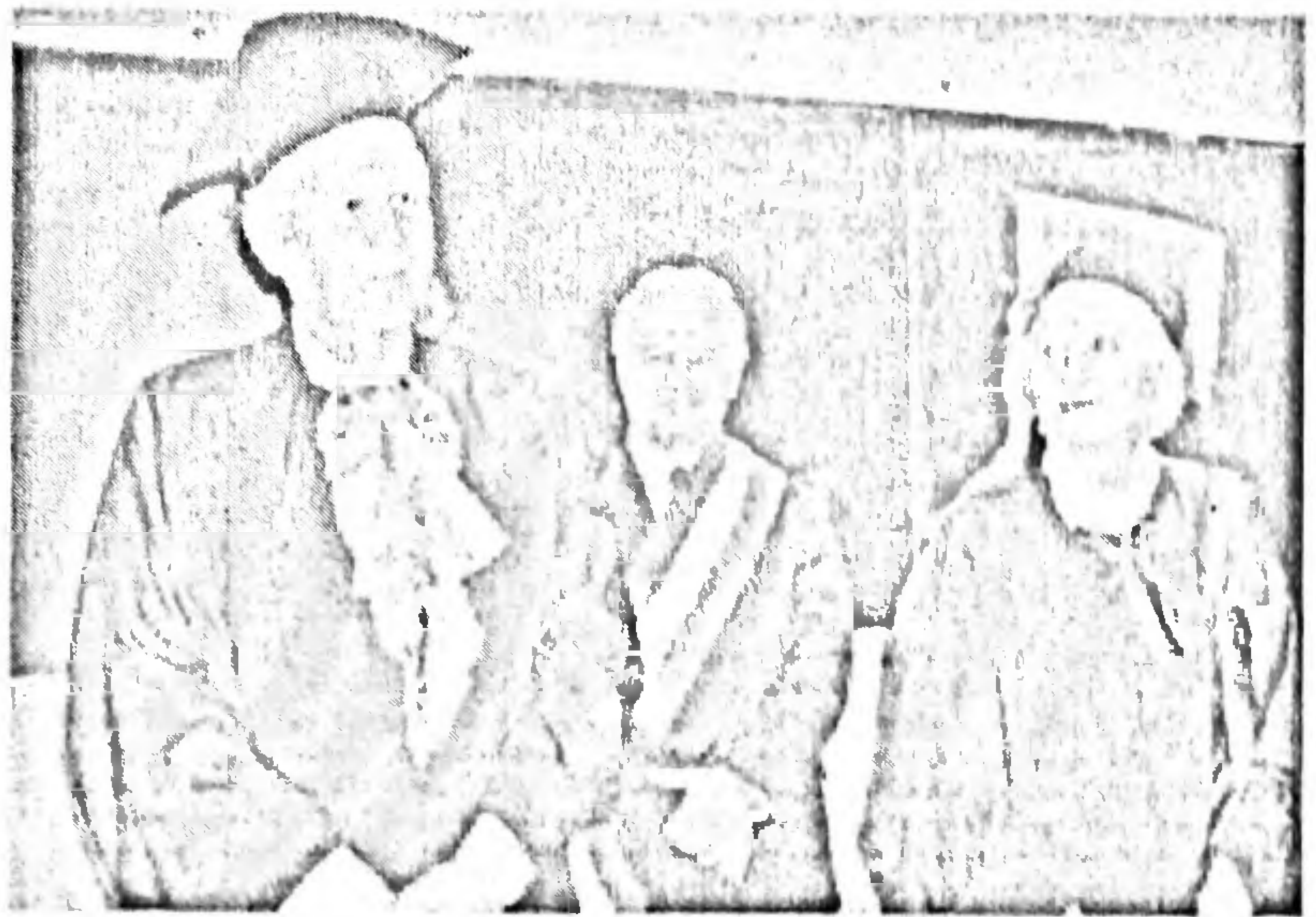
Rector ECATERINA ANDRONESCU

La invitația Administrației Prezidențiale,
Rectorul U.A.V. în vizită oficială în
Slovenia

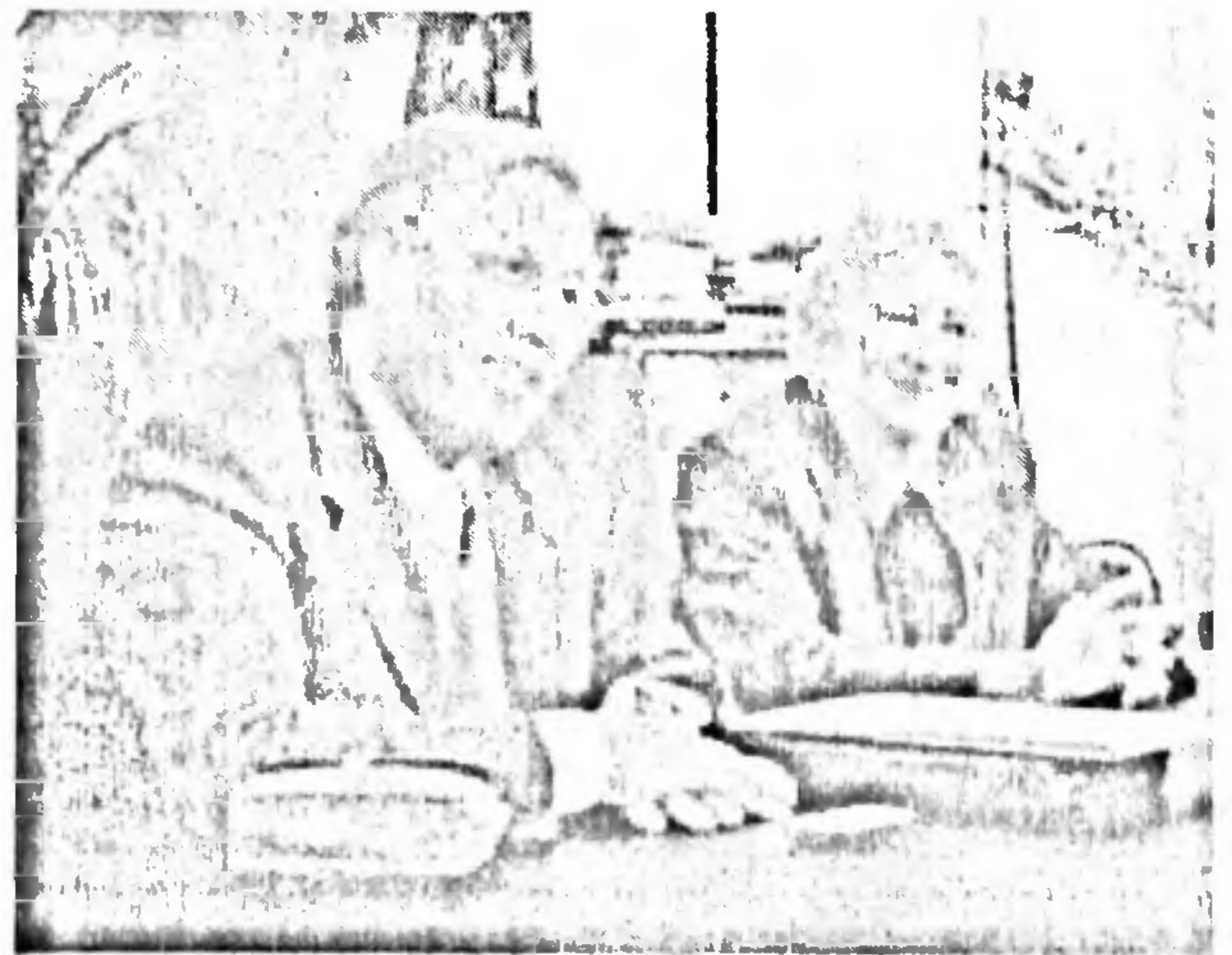

Domnul EUGEN SIMION,
Președinte al Academiei Române,
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

Excelența Sa. MICHAEL GUEST,
Ambasador al S.U.A,

Excelența Sa, MOHAMED
LAICHOUBI, Ambasadorul
Algeriei,
senator onorific al U.A.V.

Excelența Sa, RODICA RADIAN GORDON, Ambasadorul Statului Israel
în vizită la U.A.V.

La Budapesta și Gyula, P.S. SOFRONIE, Episcop al Românilor din Ungaria, dl. MIRCEA GEOANĂ, Ministrul de Externe și dl TITUS CORLĂȚEAN, Secretar de Stat al Românilor de pretutindeni.

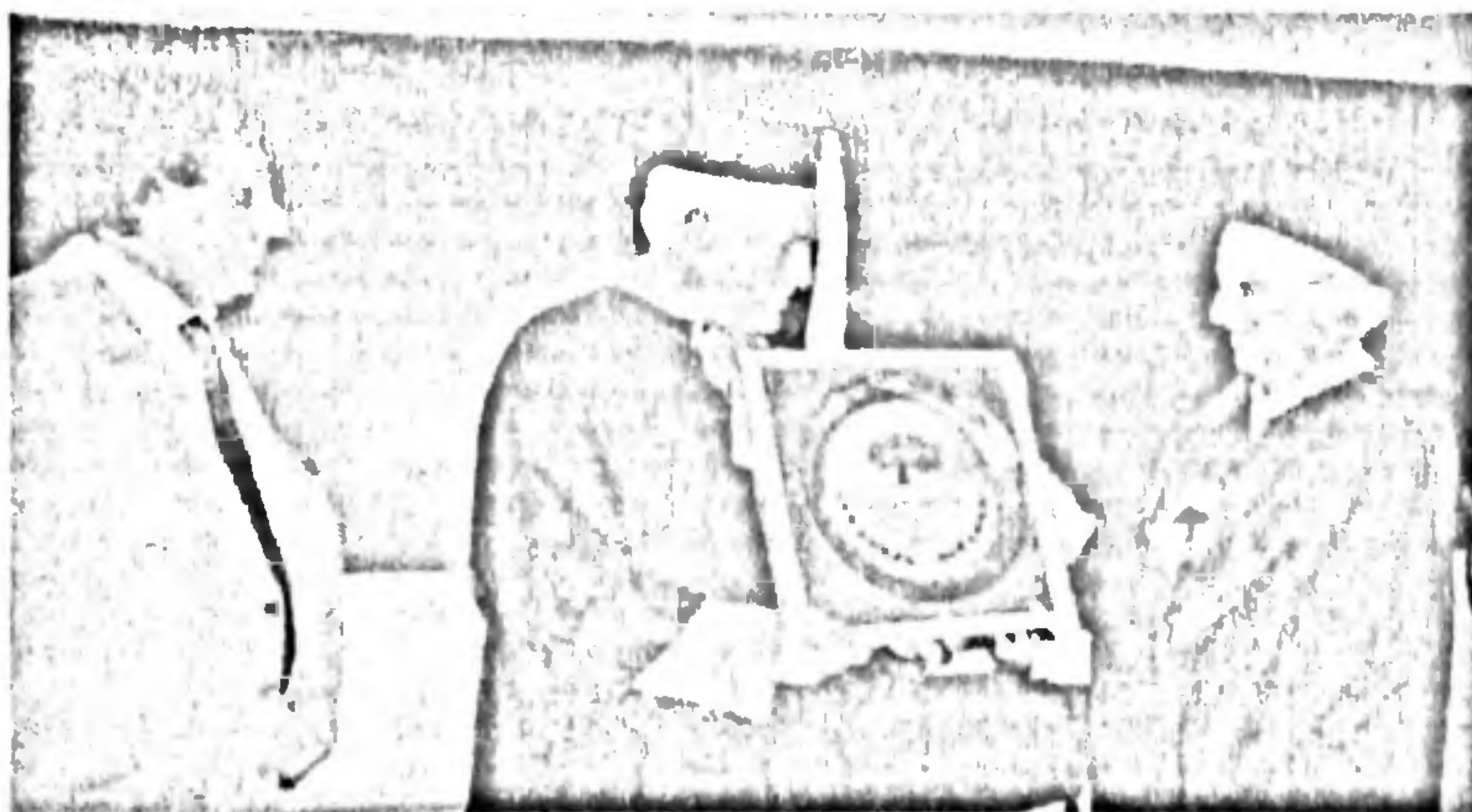
DI. JÜRGEN SCHREIER, Ministrul Învățământului și Culturii din Landul Saar.

Pr. ERNST CRISTOPH SUTNER
(Austria),
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

Prof. SOLYMOSI FRIGYES
(Ungaria),
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

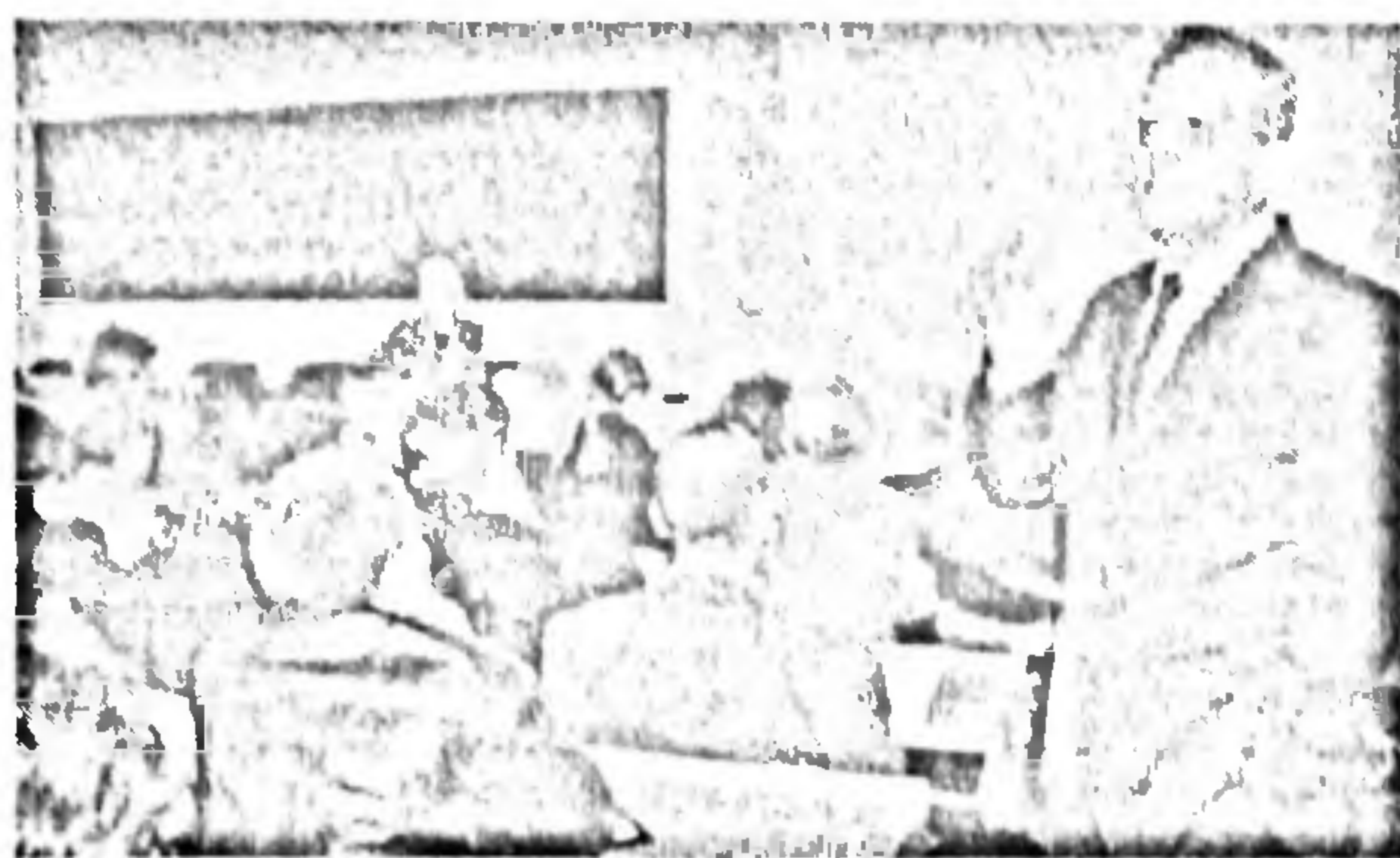

DI. MUHAMAD ALI TAHA, Președintele Uniunii Scriitorilor Arabi din Israel,
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

OASPEȚI AI U.A.V.

Domnul THEODOR STOLOJAN, profesor asociat al U.A.V.

Domnul PETRE ROMAN
(Universitatea din București)

Domnul
TEODOR
MELEȘCANU
Universitatea
din
București

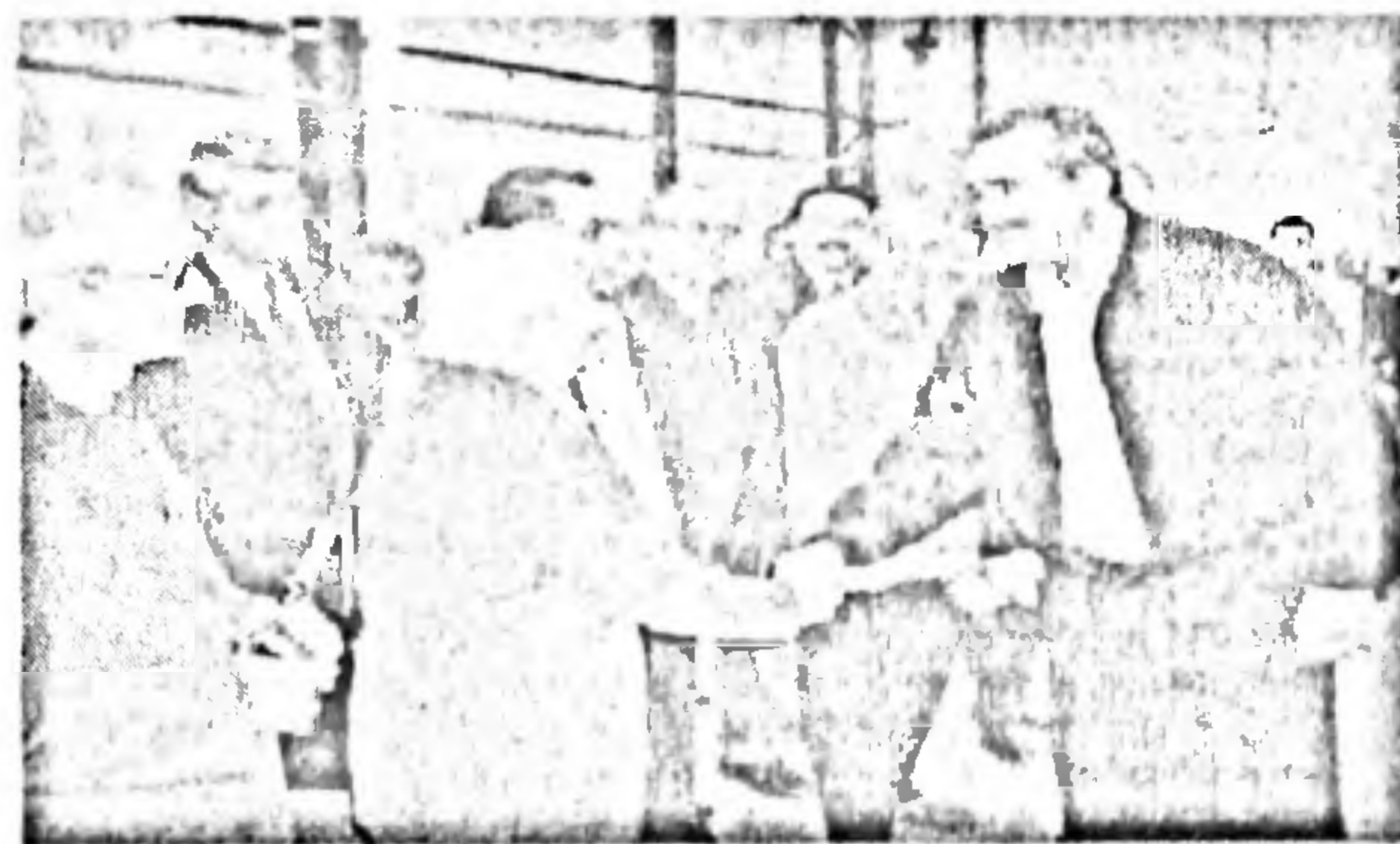
Domnul VIRGIL MĂGUREANU
(Universitatea din București)

Doamna RALUCA TURCAN,
senator onorific al U.A.V.

Domnul Ilie Sârbu,
senator onorific al U.A.V.

Inaugurarea *Săgeții Albastre*
în prezența ministrului MIRON MITREA

Rectorul PASQUALE MISTREATTA,
Universitatea din Cagliari, o personalitate
a învățământului superior european.

O discuție interesantă cu Rectorul
Universității din Saarbrücken.

Aula Magna a U.A.V. a
devenit neîncăpătoare.
Domnul GABRIEL
LIICEANU a prezentat în
mod strălucit o carte de
excepție *Printre îngeri*
semnată de ANDREI
PLEȘU.

OASPEȚI AI U.A.V., PROFESORI DIN S.U.A.

Domnul JOSHUA MURAVCHIK
(S.U.A.),
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

Domnul DALE KUCHNE (S.U.A.)
senator onorific al U.A.V.

Domnul PAUL FINN (S.U.A.)
senator onorific al U.A.V.

Domnul BARRY ASMUS (S.U.A.)

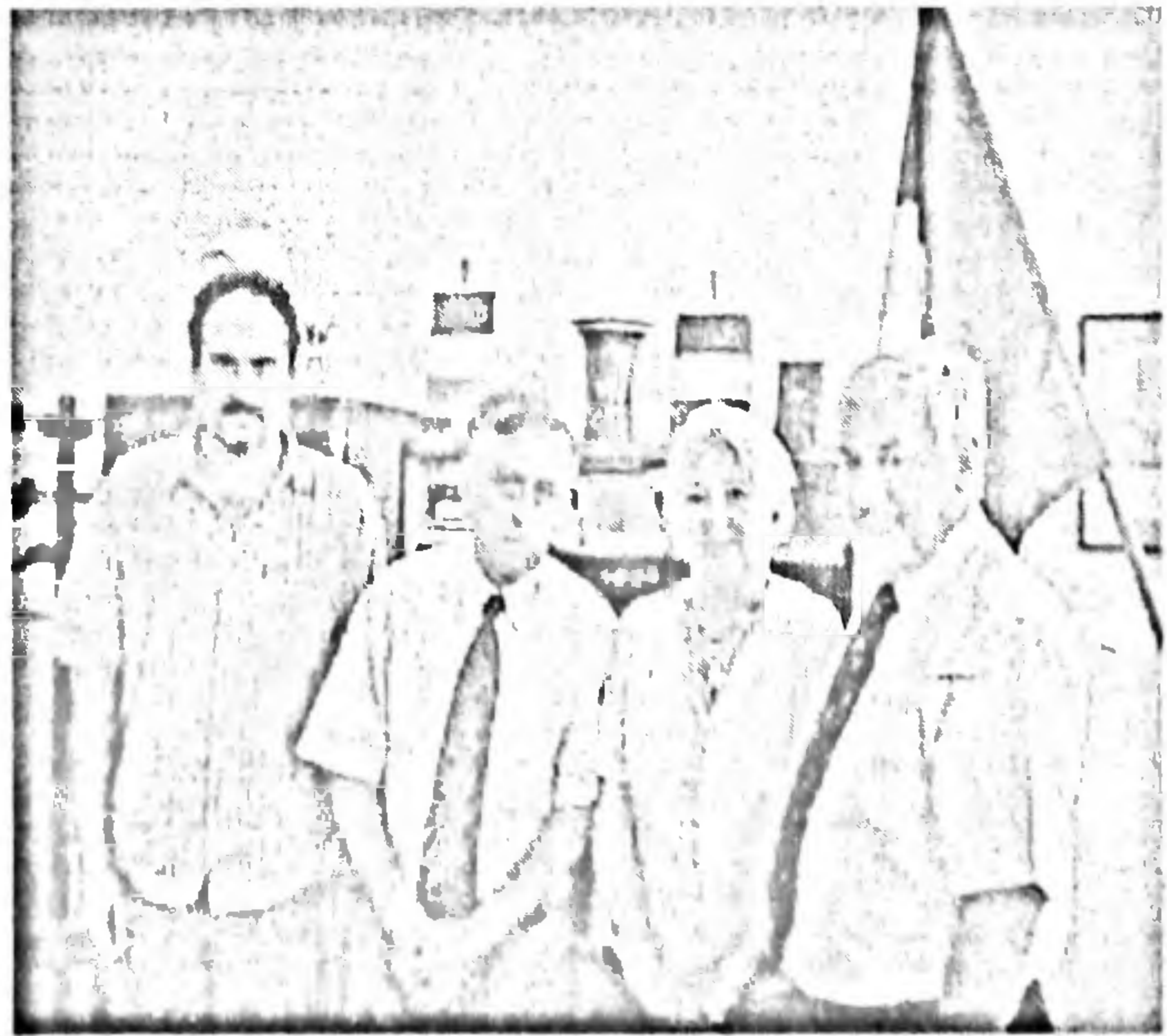
Prof. univ. dr. doc. VLADIMIR
HANGA,
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

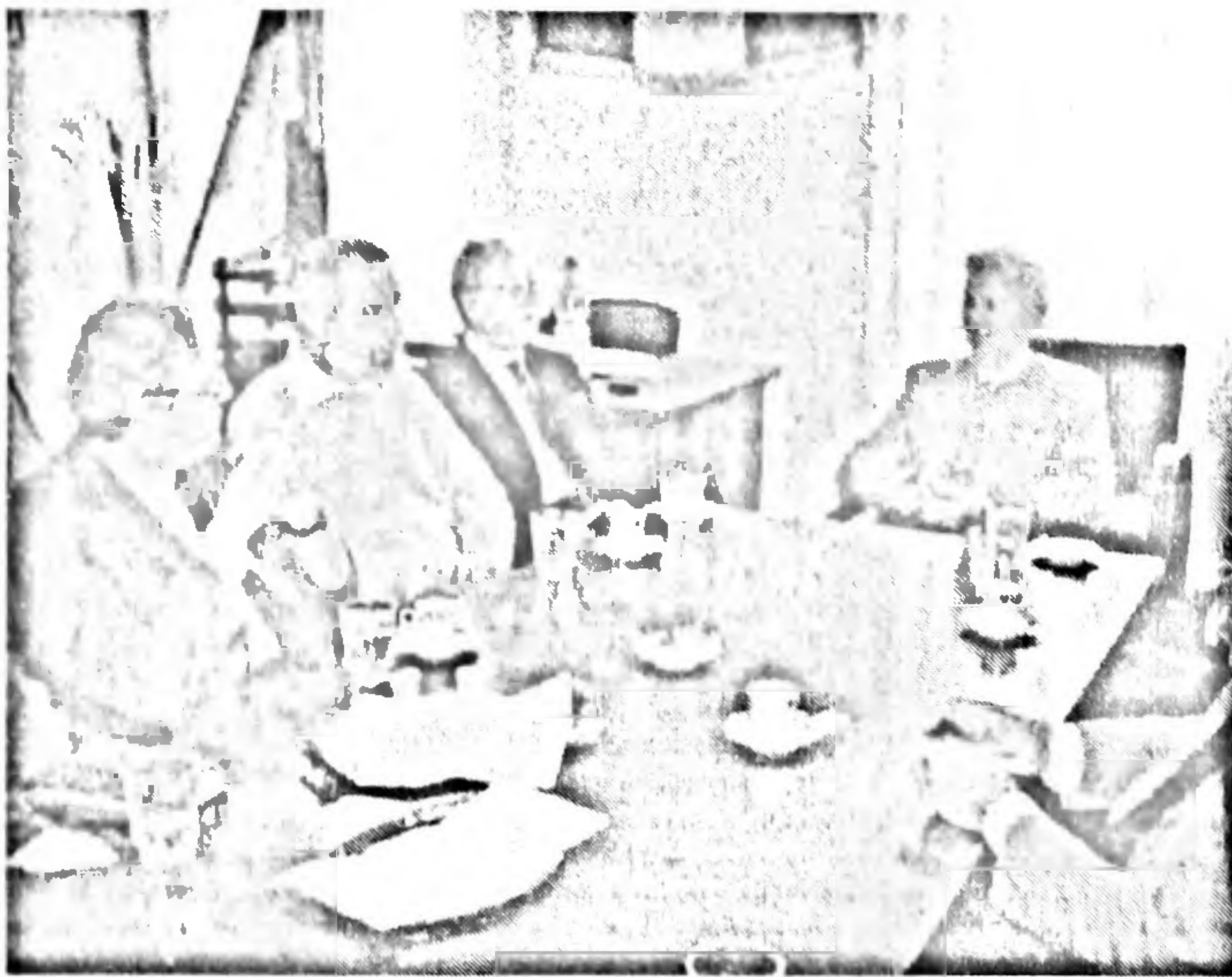
Prof. univ. dr. NICOLAE GHILEZAN,
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

Domnul ZAHAL LEVY (Israel),
Președinte al Euromedic Romania,
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

prof. LIUBIVOIE CEROVICI și
prof. TOMICI PAVLE de la
Universitatea din Novi Sad (Serbia)

Proiecte și colaborări cu prietenii noștri rotarieni din Lombardia (Italia)

**ADAMSON UNIVERSITY -
AUREL VLAICU UNIVERSITY
Exchange Program**

His Excellency Ambassador RADU HOMESCU, Ph.D., Embassy of Romania; Prof. LIZICA MIHUT, Ph.D. Rector; Prof. VERONICA MATISAN, General Secretary, AUREL VLAICU UNIVERSITY, Arad, Romania; Mrs. GORGETA HOMESCU, Wife of Ambassador Homescu; Mr. DORIS SERBAN, Economic Affairs Secretary, Romanian Embassy; Fr. GREGG BANAGA JR., CM, President, ADAMSON UNIVERSITY; Consul-General MILTON ADAMSON; and other Officials, ADAMSON UNIVERSITY.

Adamson University
Manila, Philippines June 4, 2004

În vizită la Manila, în prezența Excelenței Sale, domnul RADU HOMESCU, Ambasador al României în Filipine, U.A.V. semnează un important Protocol de colaborare cu Universitatea Adamson

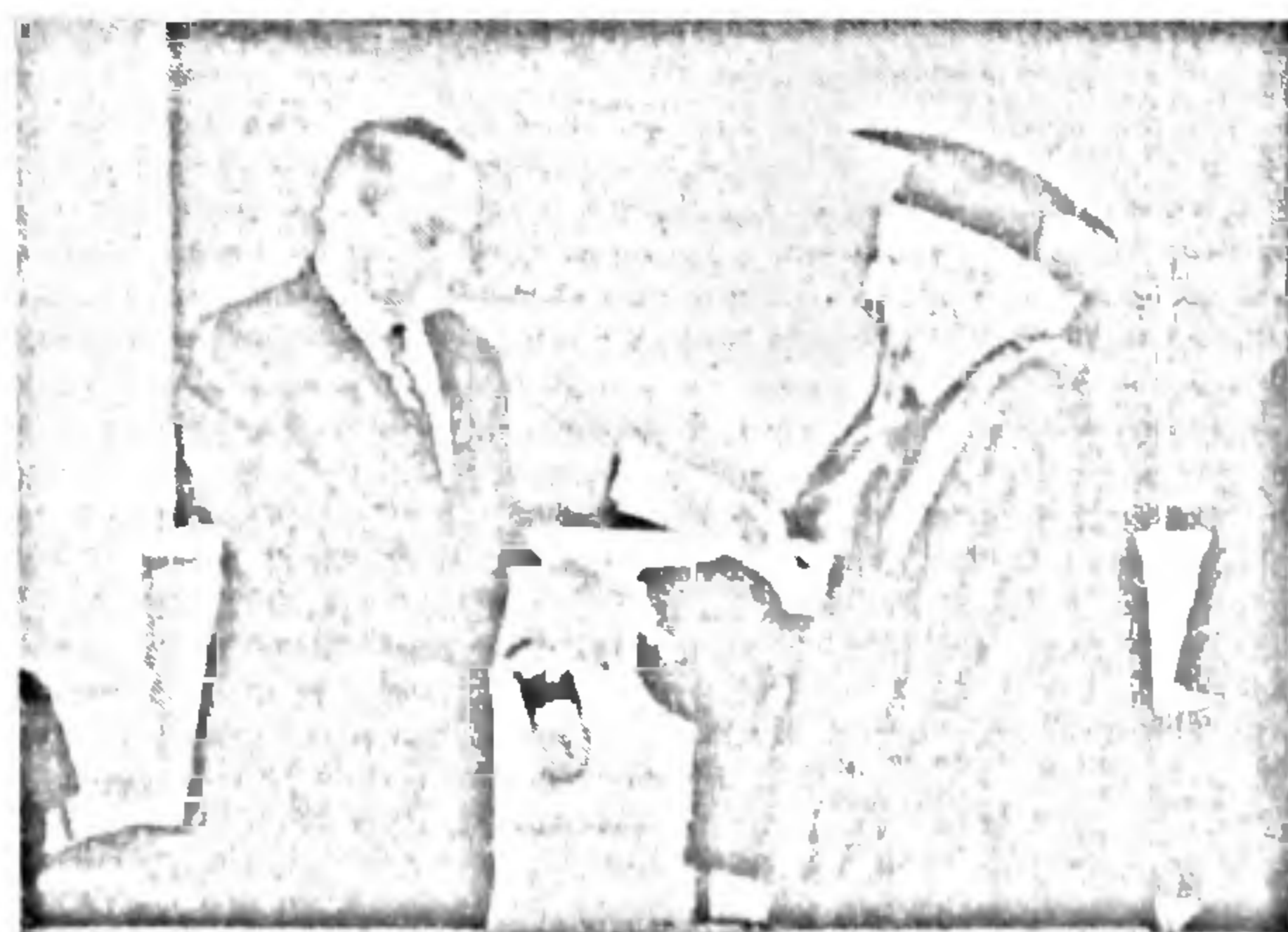
Anul universitar 2004-2005

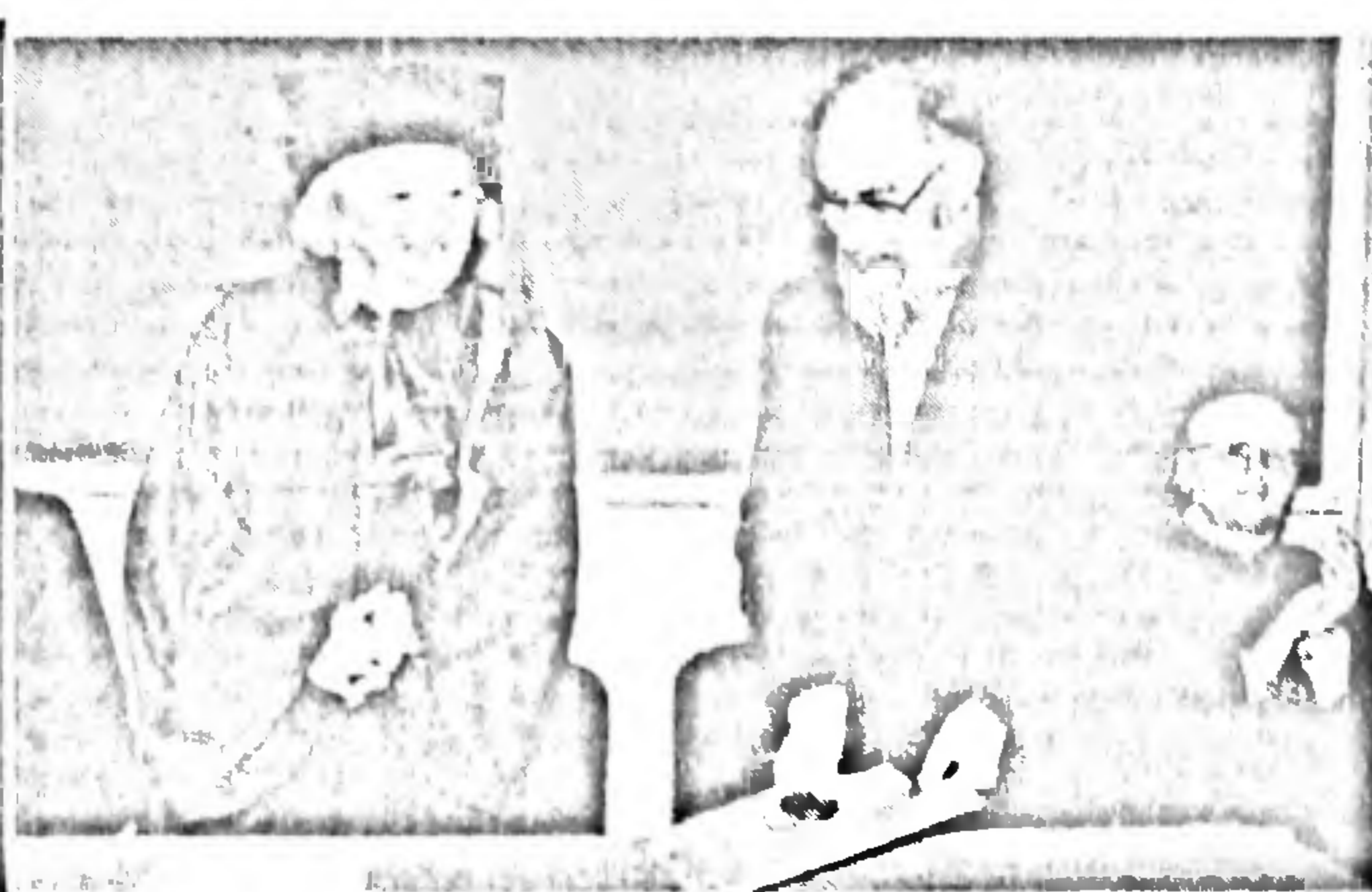
Domnii AURELIO REMONATO și ANTONIO GROPELLI, prieteni ai UAV coparteneri în proiecte europene

Un prieten al UAV, Prof. univ. dr. FRANCO ROSA, Universitatea din Udine, (Italia)

Domnul EUGEN OVIDIU CHIROVICI, *Doctor Honoris Causa al U.A.V.*

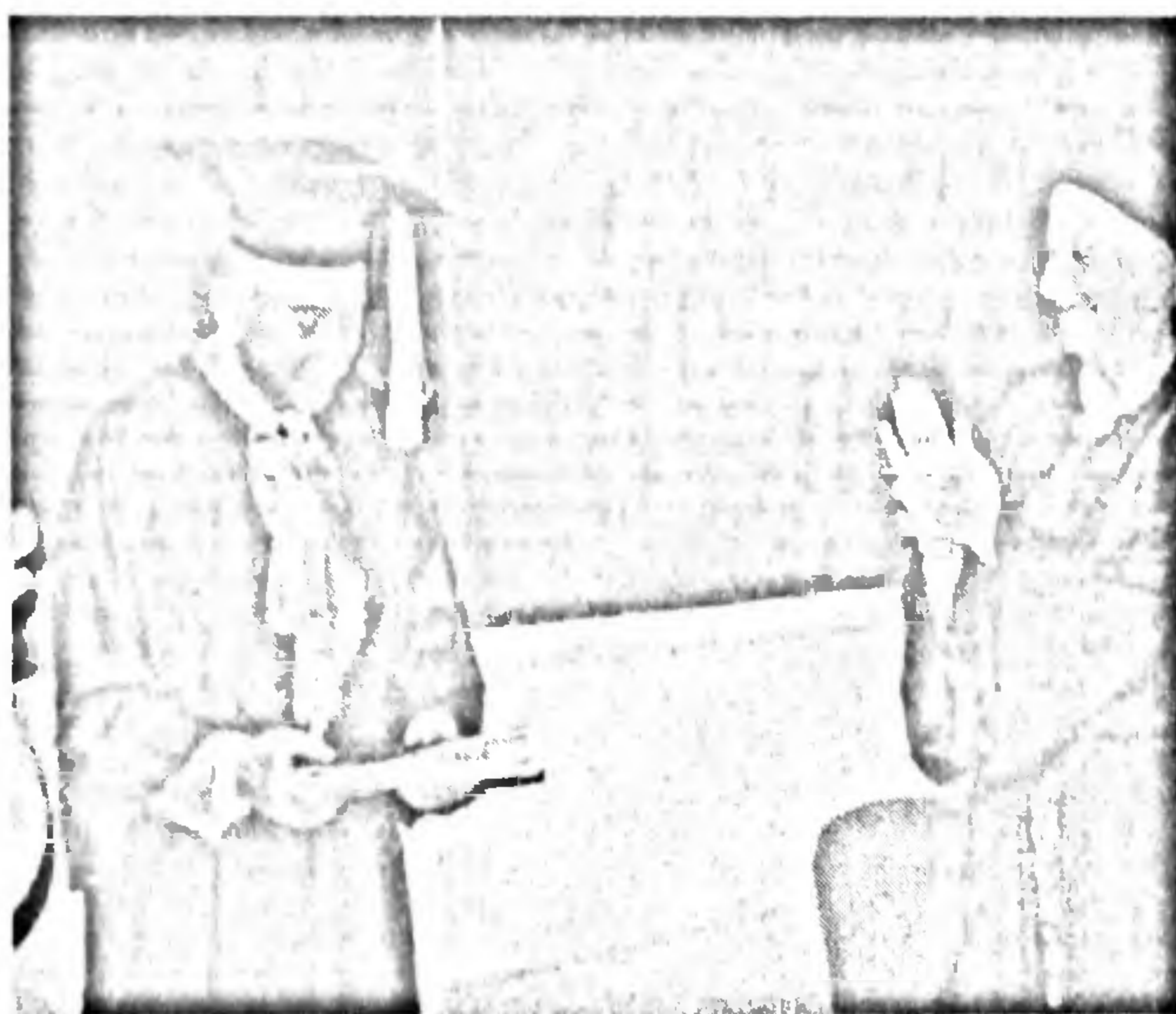
Prea Fericirea Sa, DOM LORENZO, *senator onorific al UAV*

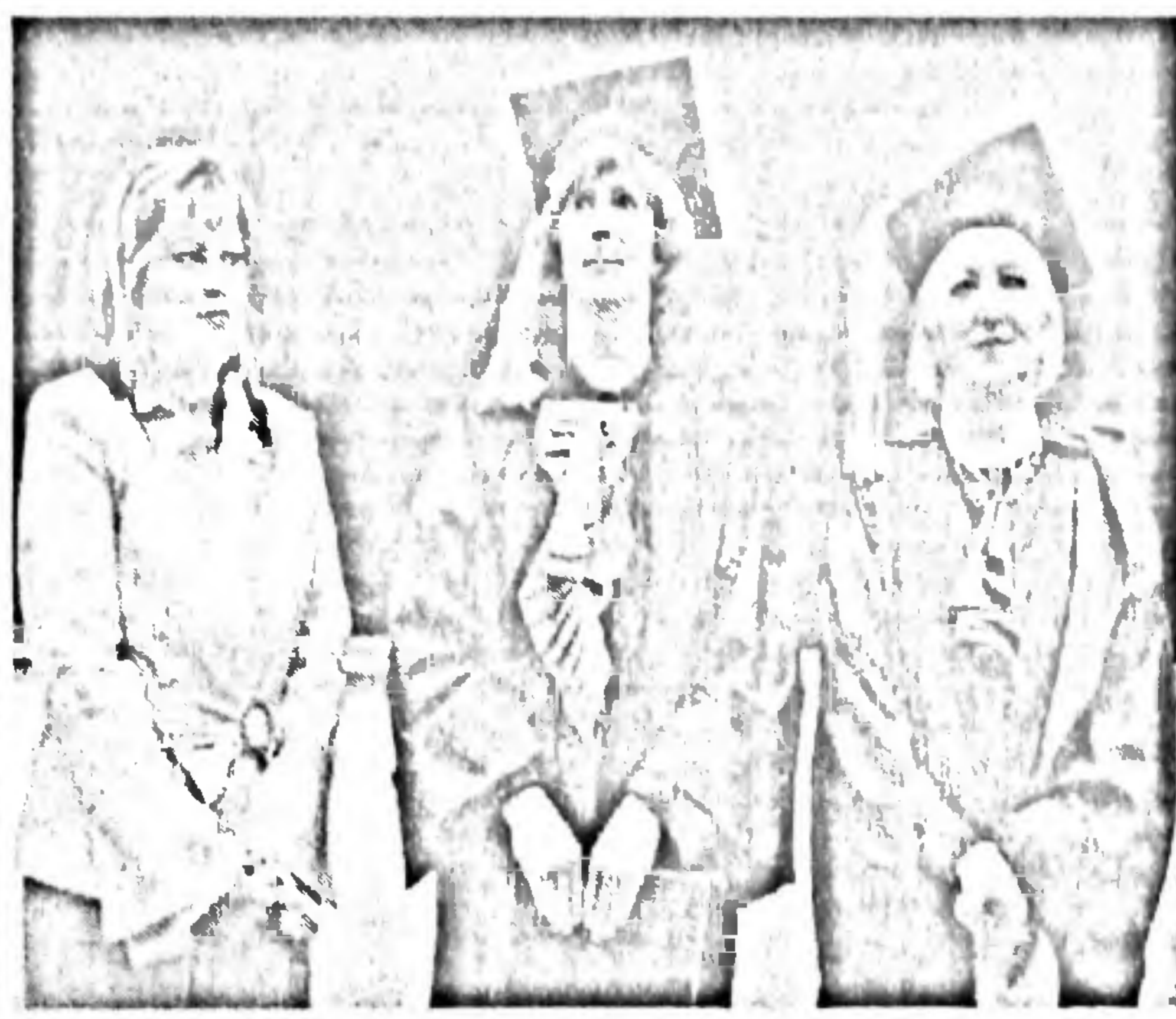
Prof. univ. dr. Paul Kiekens (Belgia), *Doctor Honoris Causa al UAV*

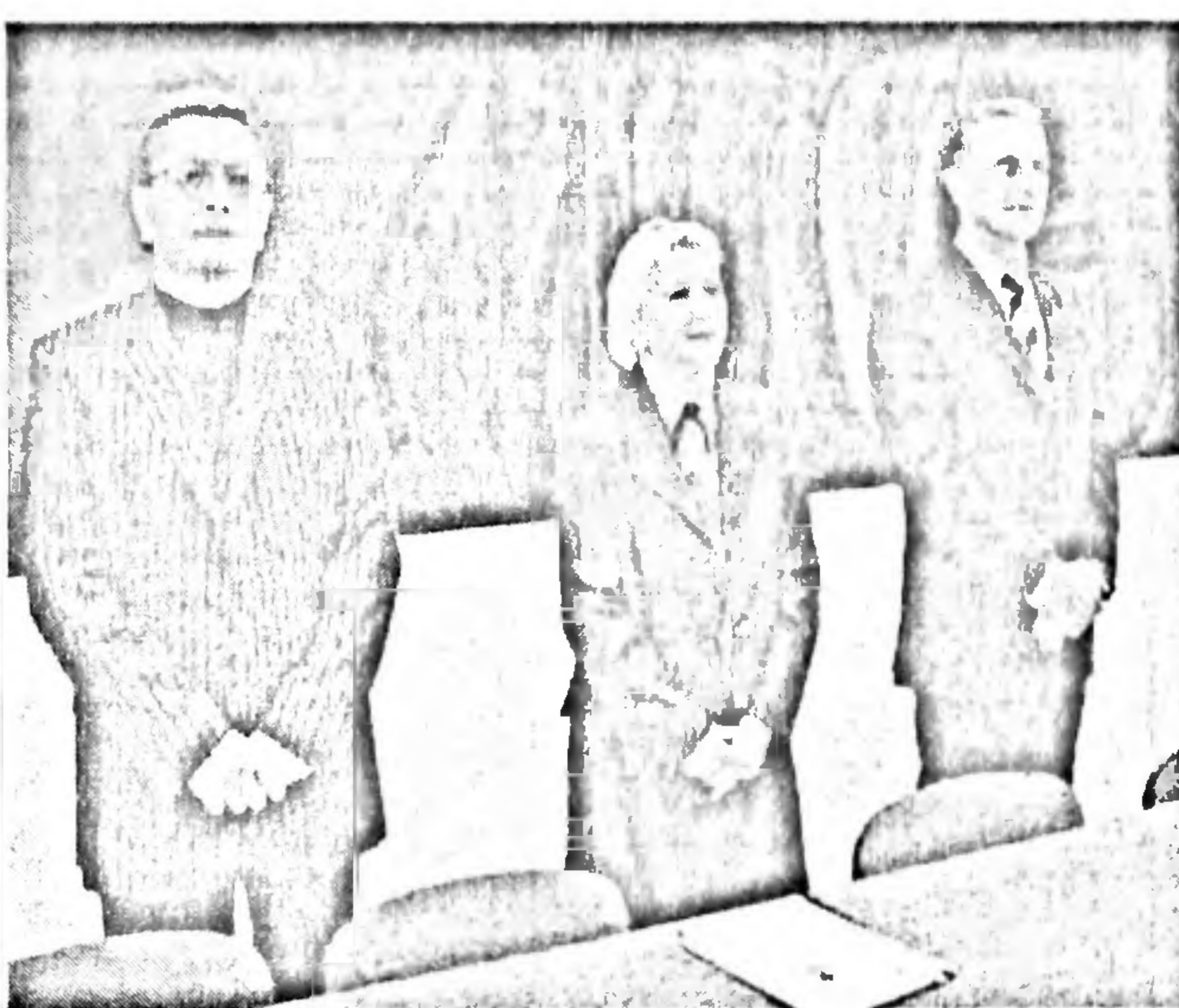
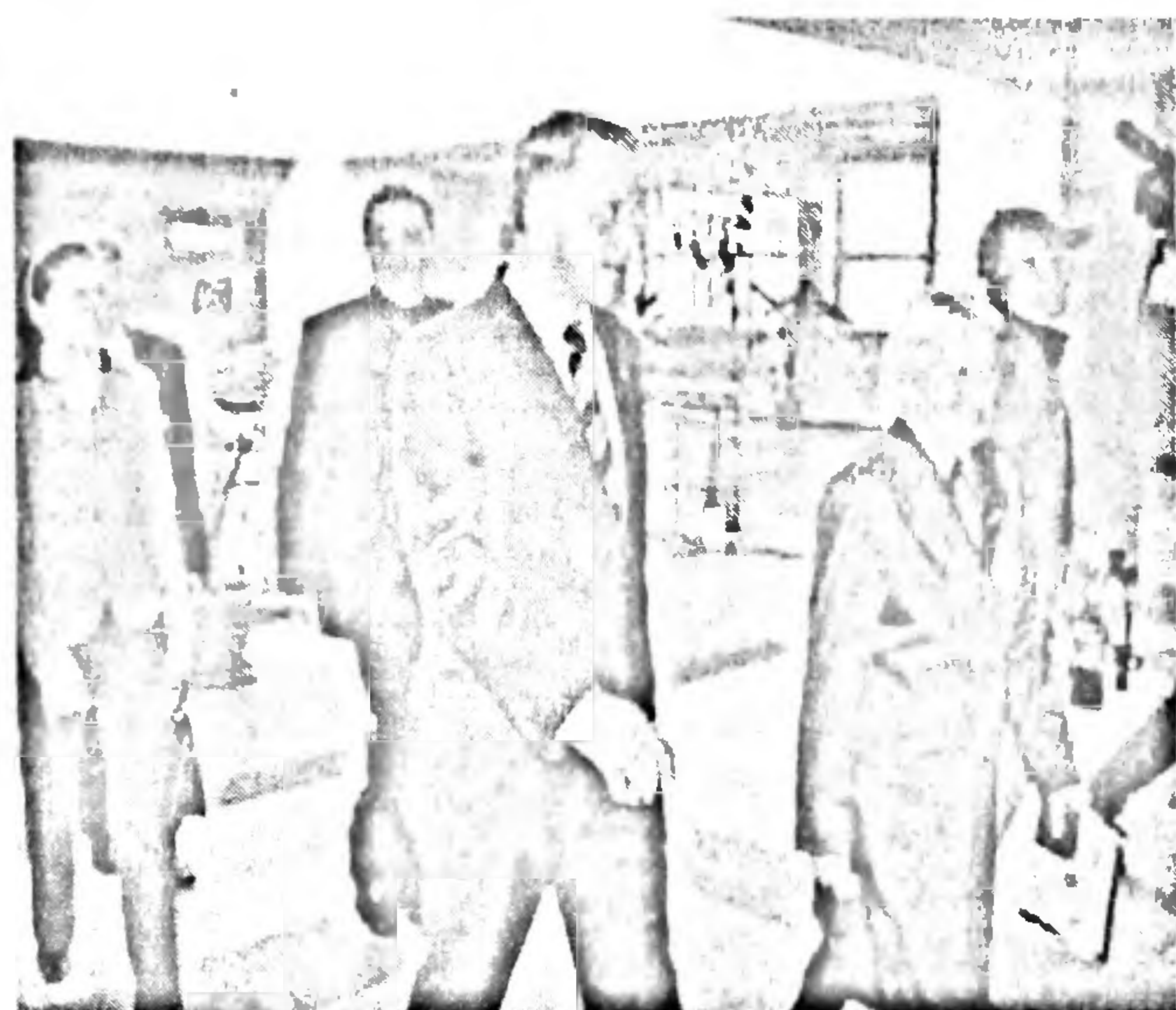
Inaugurarea unui laborator în Complexul Universitar M în prezența lui JEANS SEVERENS

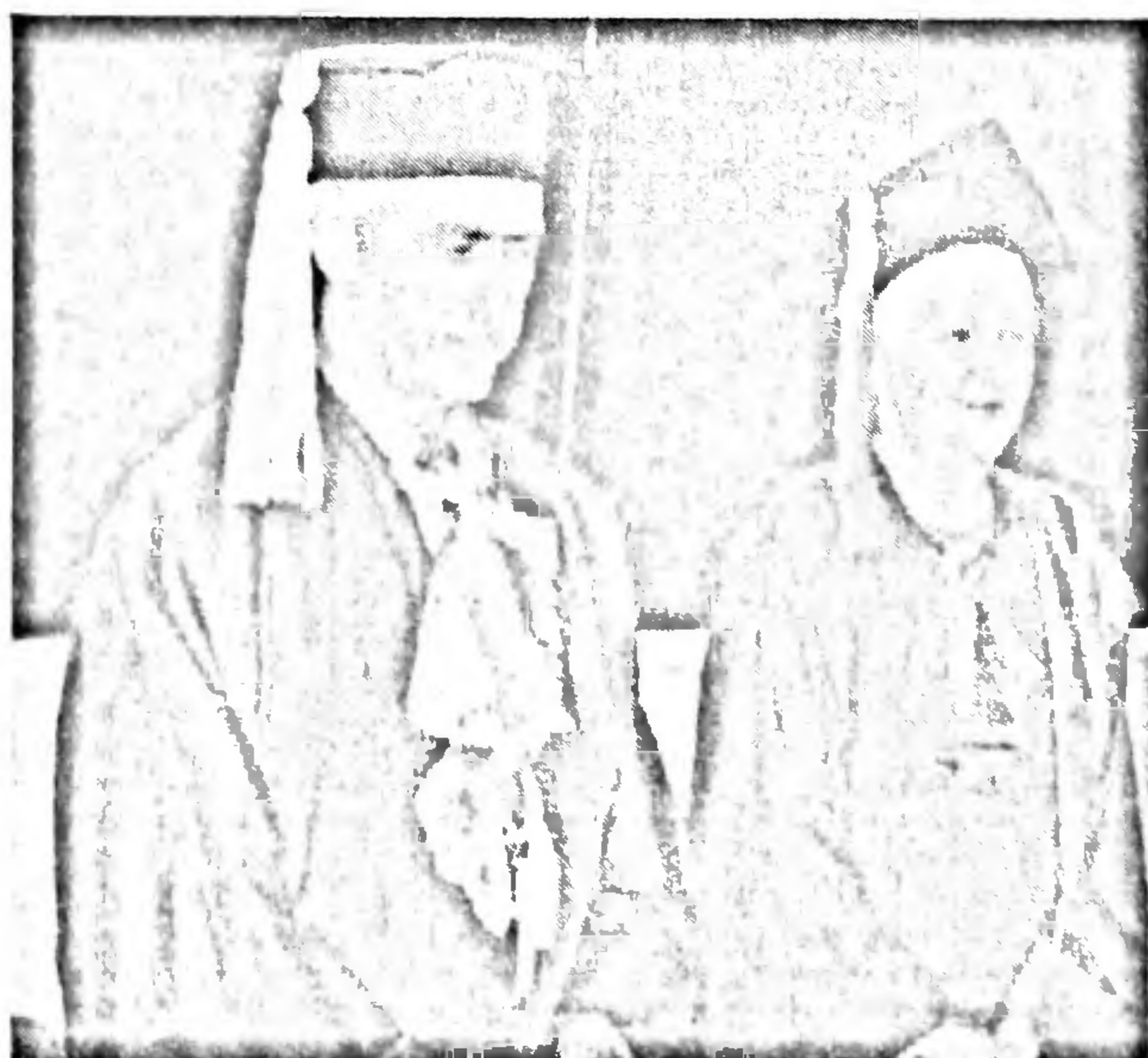
Domnul LOTFI ZADEH (SUA),
părintele inteligenței artificiale,
Doctor Honoris Causa al UAV

Prof.dr. LIEVA VAN LANGENHOVE
(Belgia)
Doctor Honoris Causa al UAV

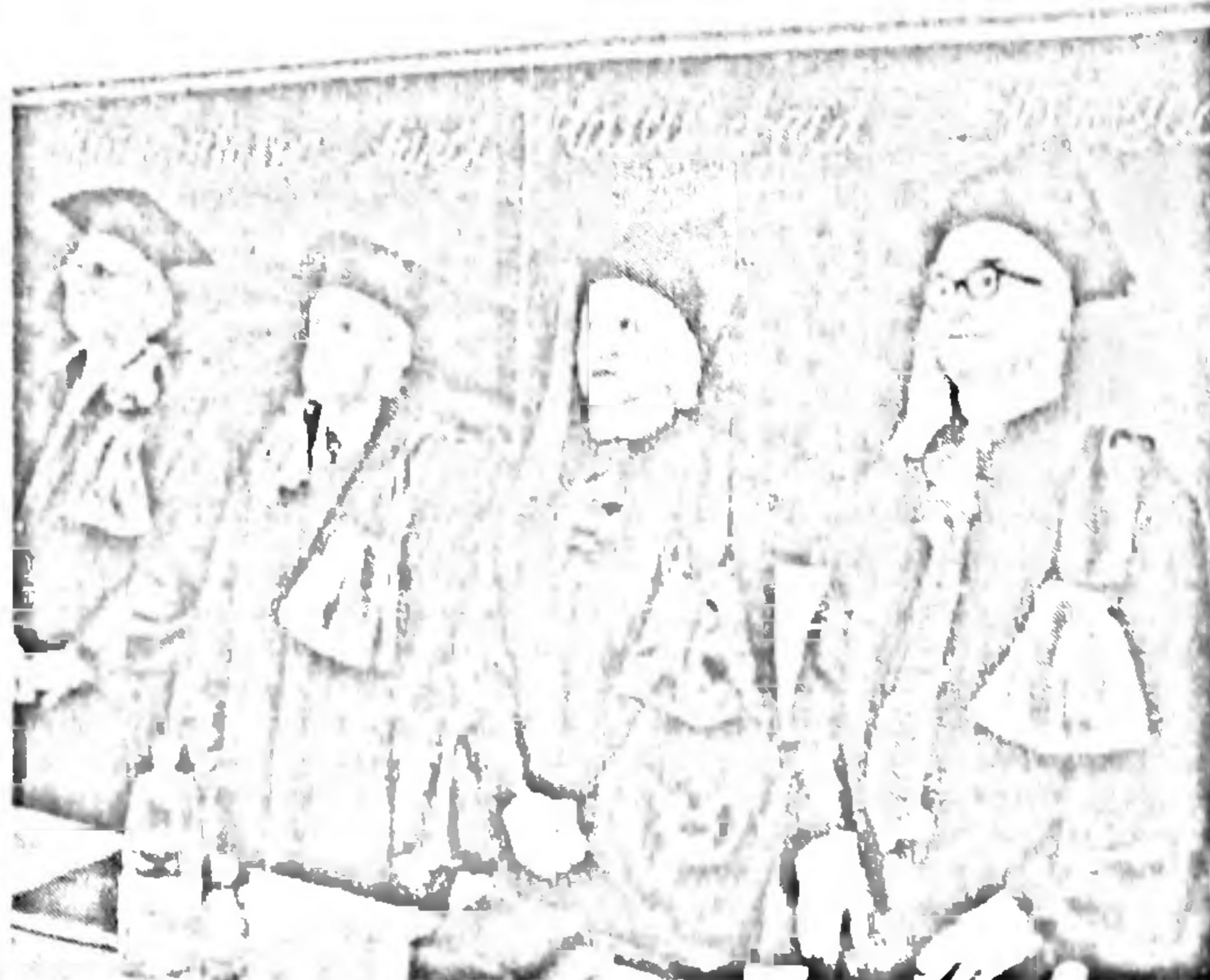
Domnul MIRCEA GEOANĂ și prof. univ. dr. IOAN RUS în vizită la UAV

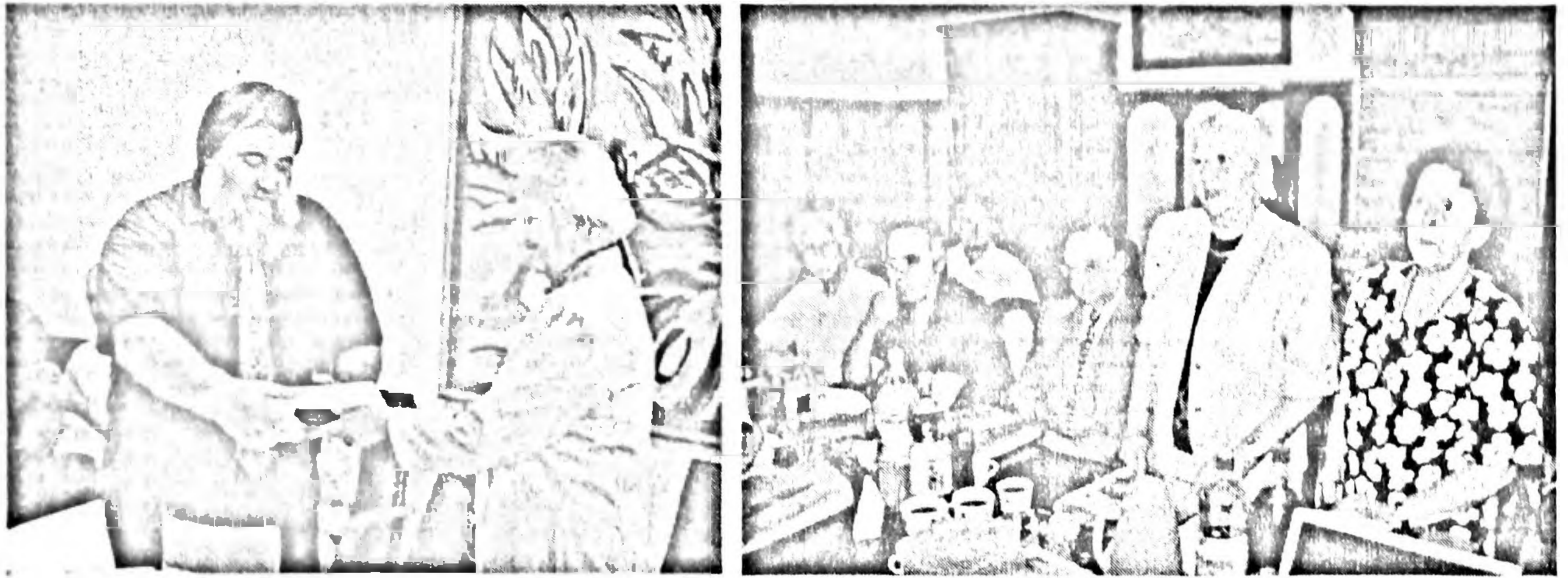
Prof. univ. dr. NICANOR URSUA
LEZAUN,
Doctor Honoris Causa al UAV

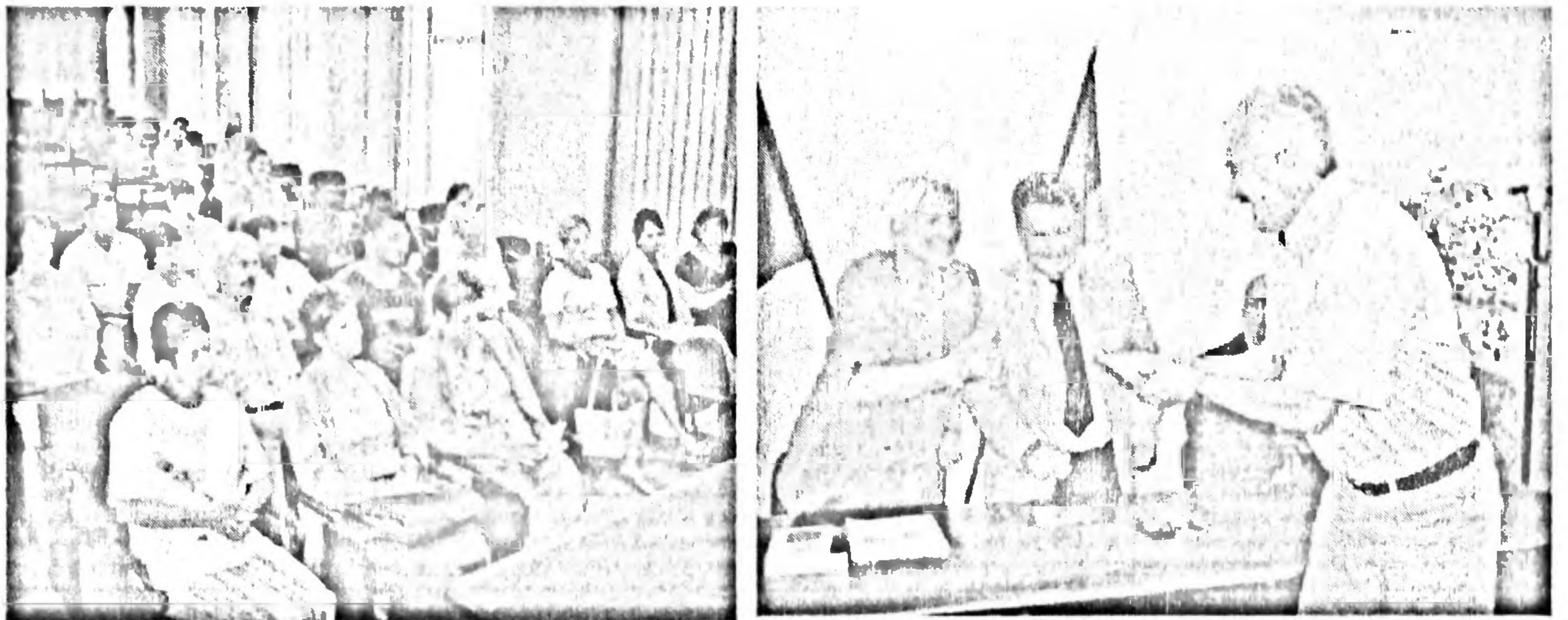
Un protocol semnat la Arad cu
dl. RENZO BELCARO (Silmet, Italia)

DI. HELMUT STEFAN MILLETICH (Austria), dl. ION MILOS (Suedia),
DI. VICTOR V. GRECU (Sibiu),
Doctor Honoris Causa al UAV

La Vrsac și Zrenjanin, alături de prieteni ai UAV

Cursul de perfecționare organizat de UAV pentru românii din Ungaria.

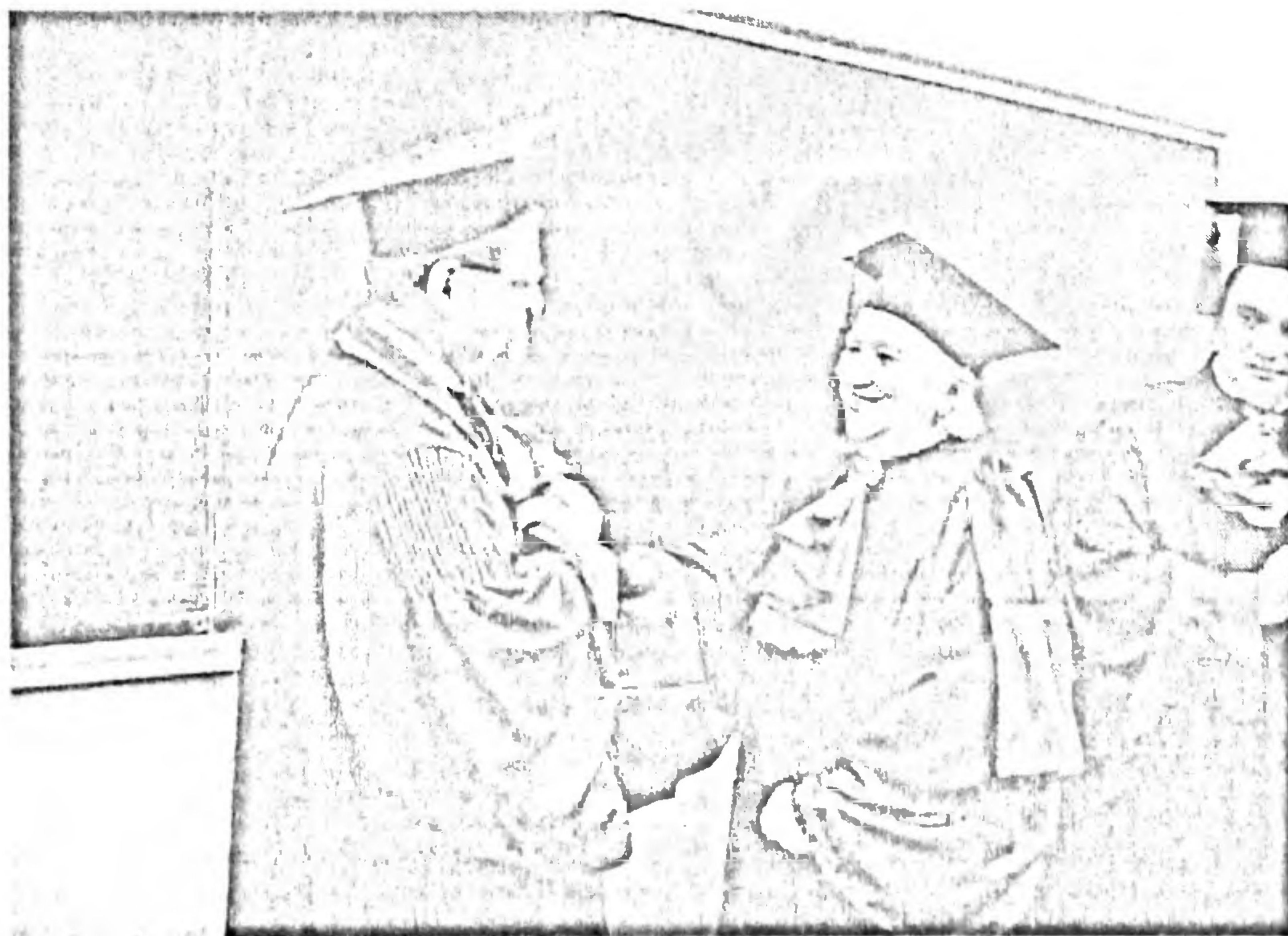

Delegația UAV la Comisia Europeană, Bruxelles, Belgia

Anul universitar 2005-2006

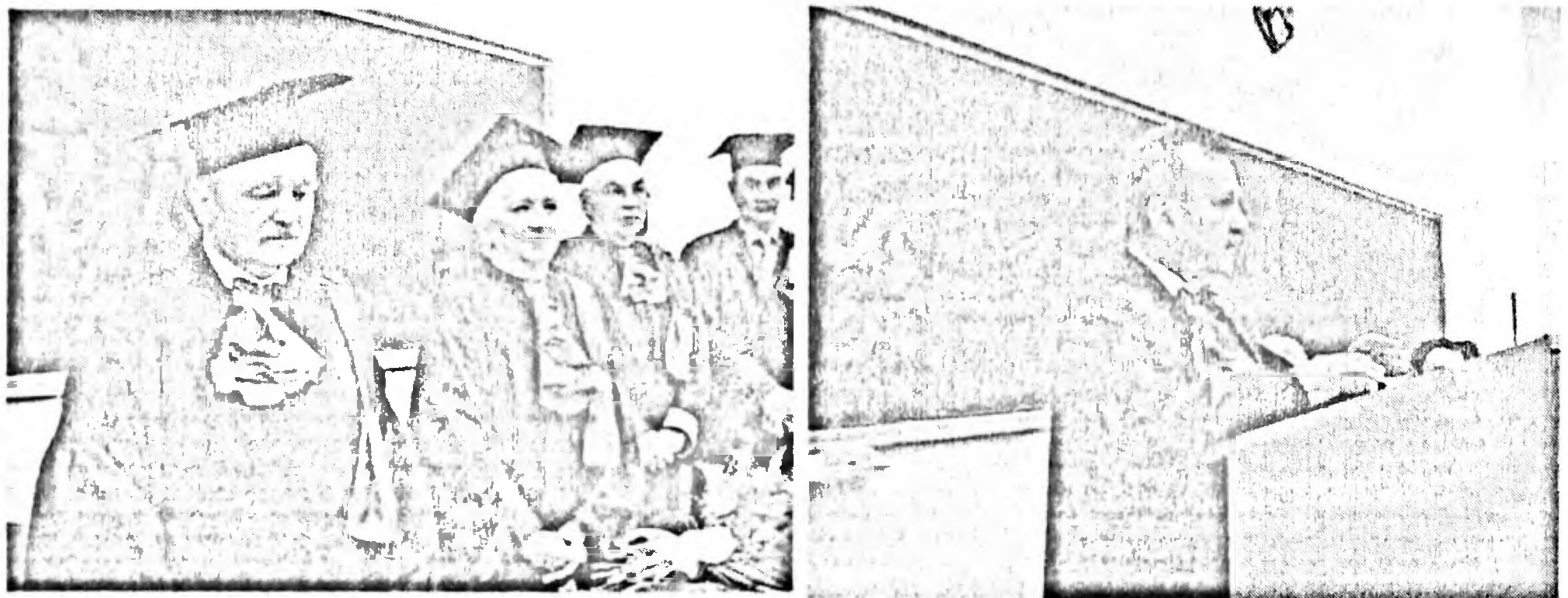
Deschiderea anului universitar 2005-2006
Oficialități, numeroși studenți și cadre didactice.

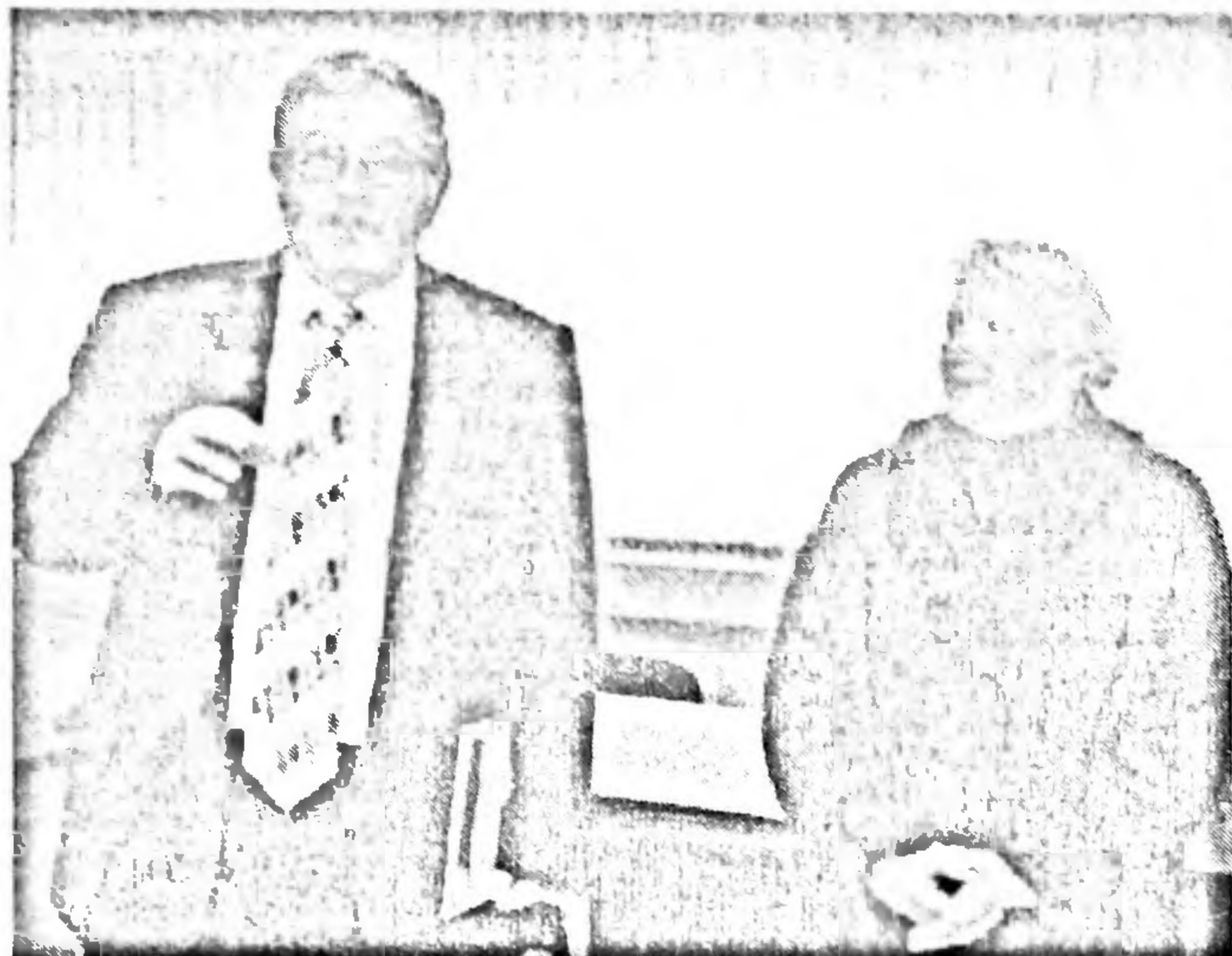
„Șeful suprem al Ritului York - România” - *Dr. ȘTEFAN MÂȘU,*
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

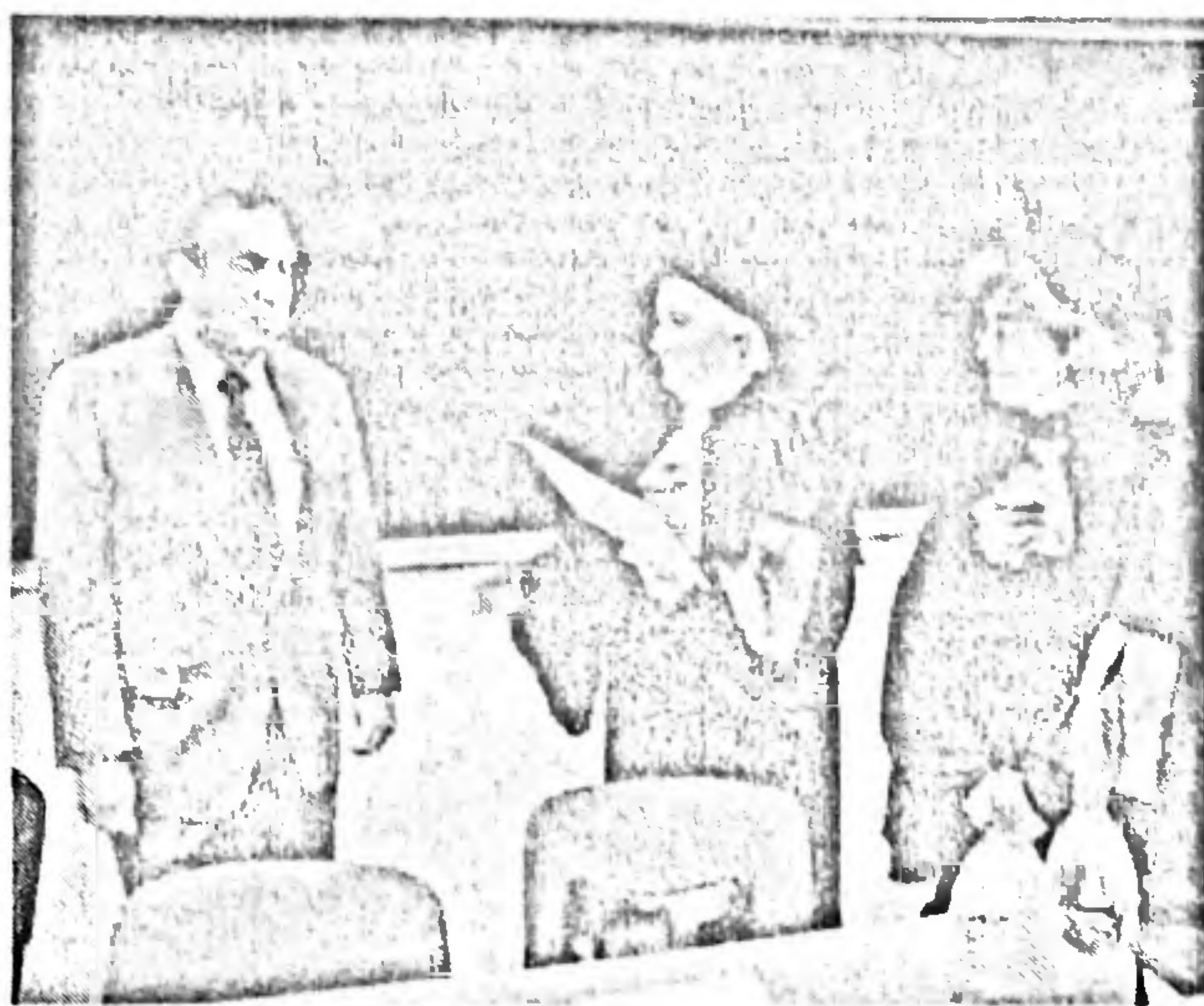
Prof.univ.dr. IOAN DUMITRACHE,
membru corespondent al Academiei Române,
o personalitate prestigioasă a vieții științifice și academice,
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

Distinsul profesor și rector, umanist prin vocație,
RADU MUNTEANU,
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

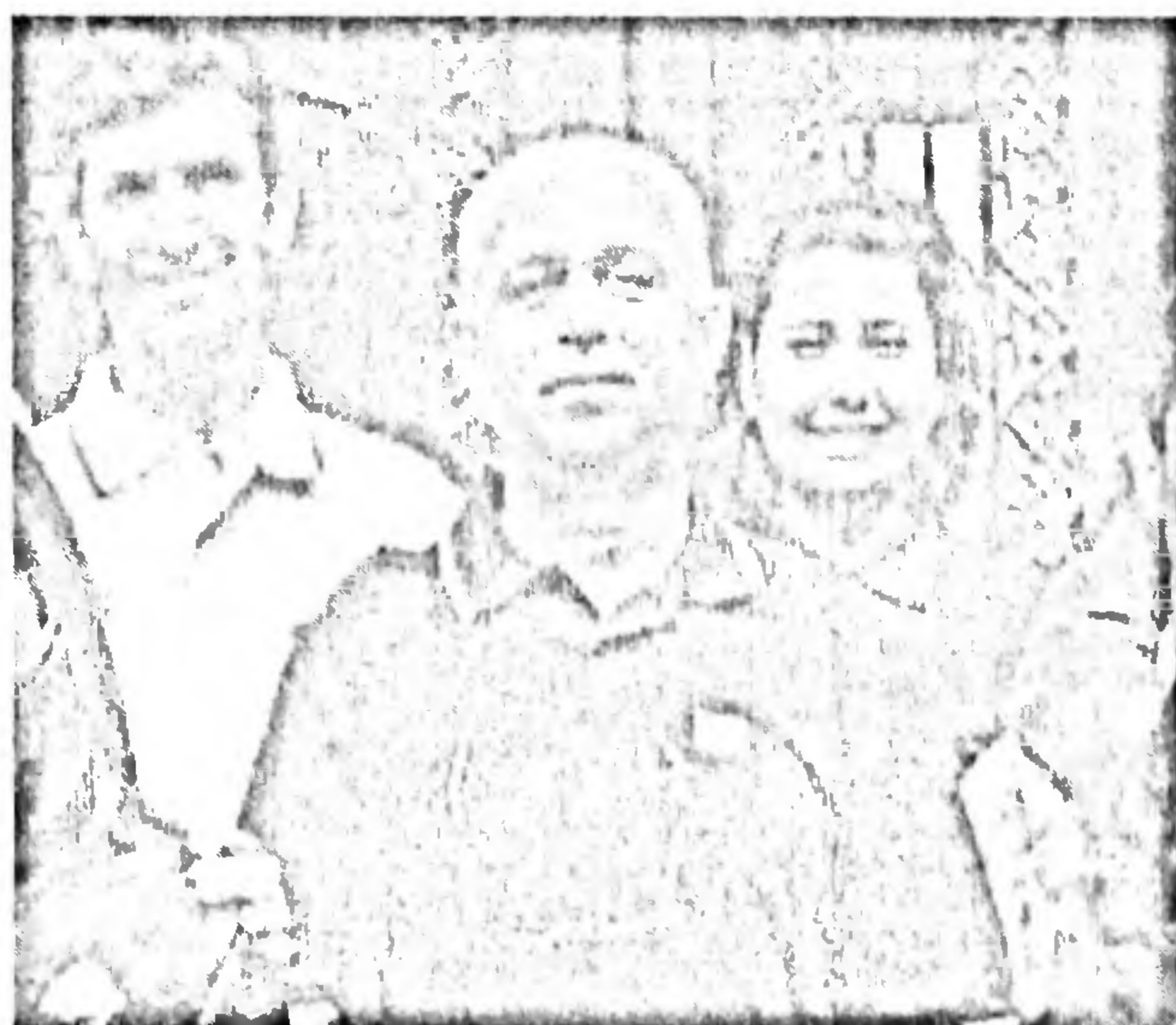
Prof. dr. ing. ANTON ANTON,
Ministru al Educației și Cercetării,
la inaugurarea UAV-IT Incubator

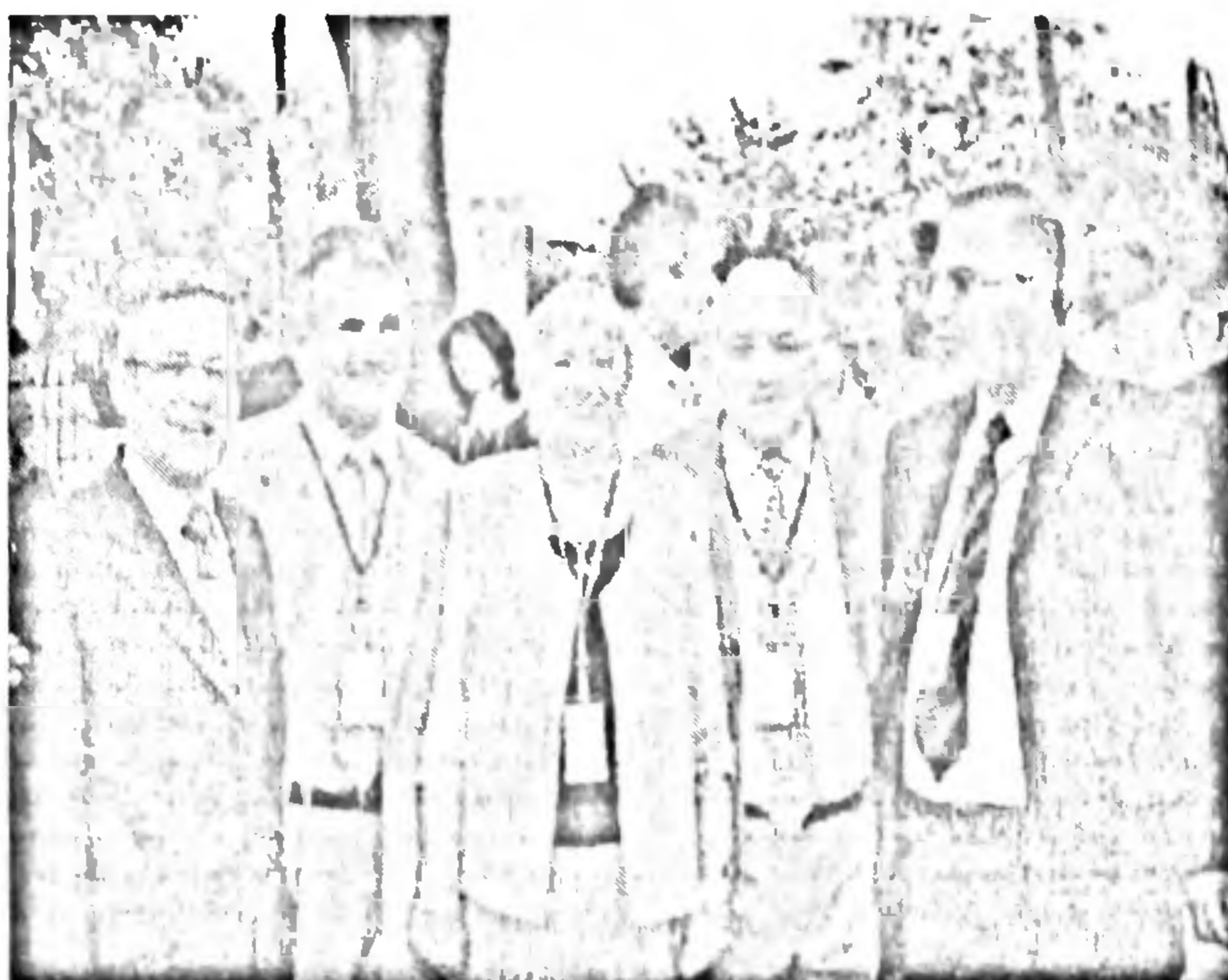
Dr. SETH CROPSEY (SUA),
nume de referință în jurnalismul
politic internațional,
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

La Vršac (Serbia), la invitația
distingsei doamne rector,
dr. GROZDANKA GOJKOV

Domnul NICOLAI SANDU, manager general
al Academiei CISCO pentru Europa de
Sud-Est, în parteneriat cu U.A.V.

Universitatea de vară, UNISO, iulie 2006, apreciată de JONATHAN SCHEELE drept o „încântare”, în organizarea ACPART (director, prof.dr.ing. SORIN ZAHARIA), cu participarea dl. DUMITRU MIRON (Secretar de Stat în M.E.C.)

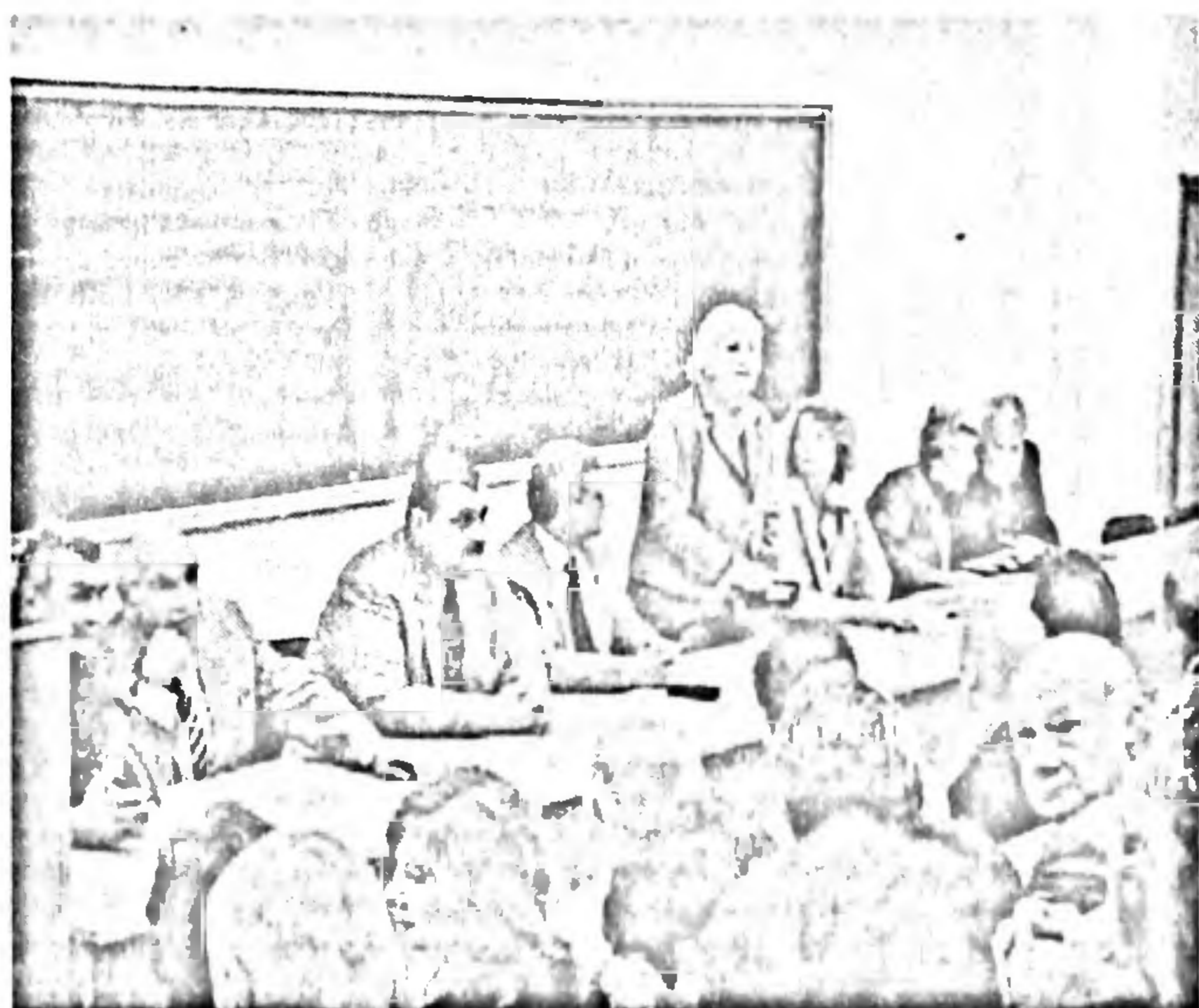
Participarea U.A.V. la Congresul Mondial al Rozelor în Japonia,

În imagine, primarul metropolei Osaka

Anul universitar 2006-2007

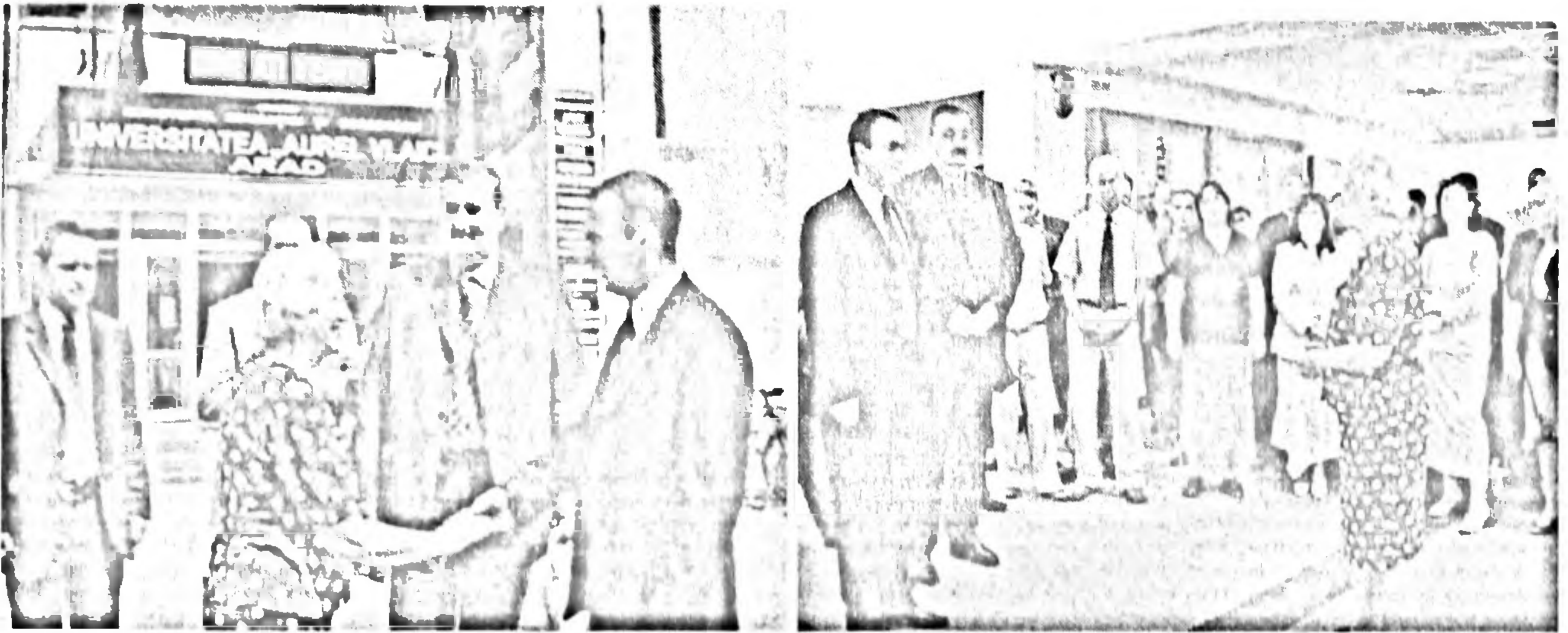
Deschiderea anului universitar 2006-2007
Oficialități, numeroși studenți și cadre didactice.

Sesiune științifică internațională, cu
participarea doamnei
GISELE ROESEMS-KERREMANS,
Comisar al UE

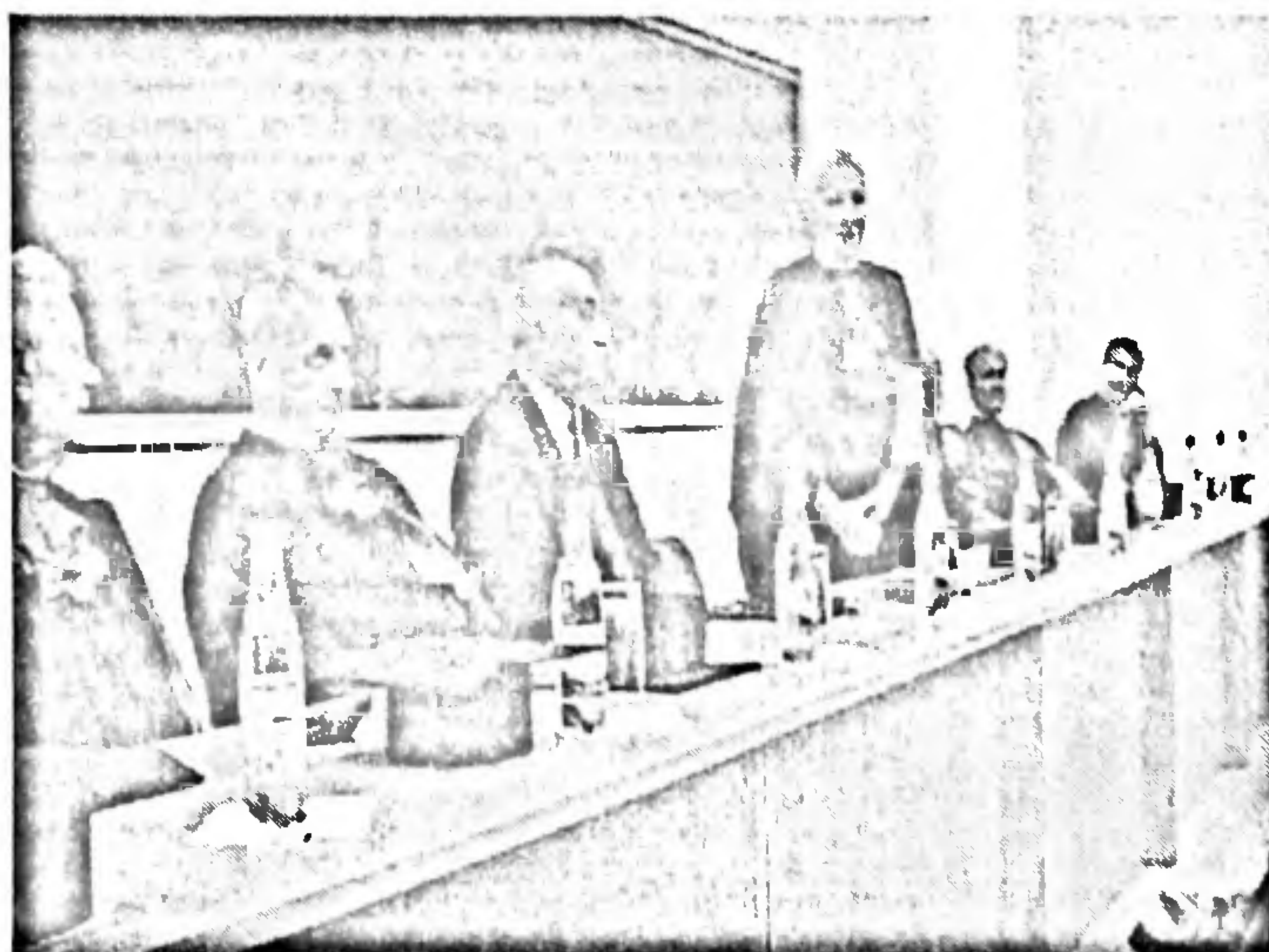
Secretarul de Stat,
CRISTIAN NICULESCU,
cu aprecieri la adresa UAV

Domnul CRISTIAN ADOMNIȚEI,
Ministrul Educației, Cercetării și Tineretului în vizită la U.A.V.

Prof.dr.ing. MIHAIL HĂRDĂU
în calitate de Ministrul al Educației și Cercetării
a inaugurat două laboratoare performante de ultimă generație

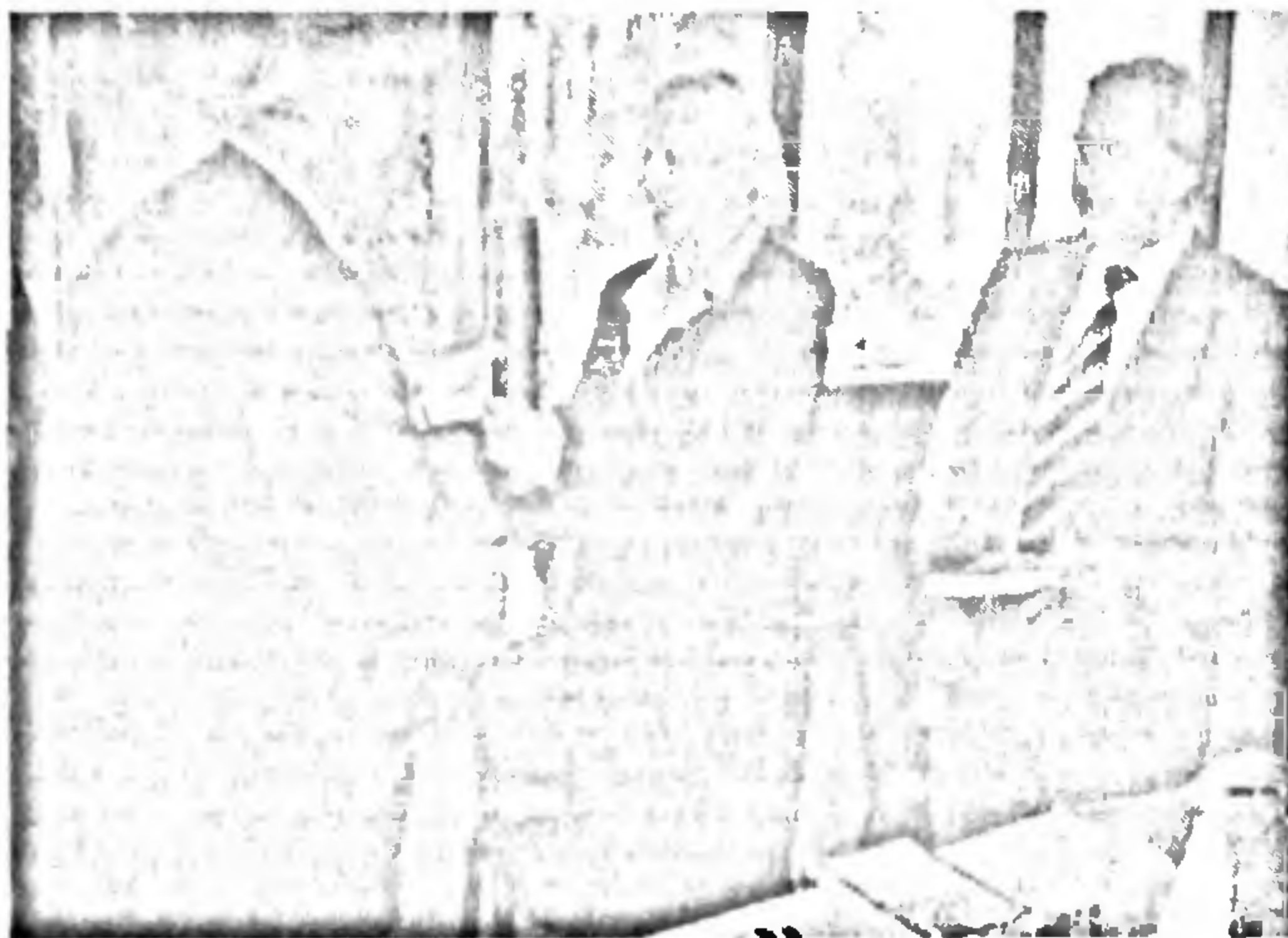
Prof.univ.dr. ION GH. ROȘCA
Rectorul A.S.E. București
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

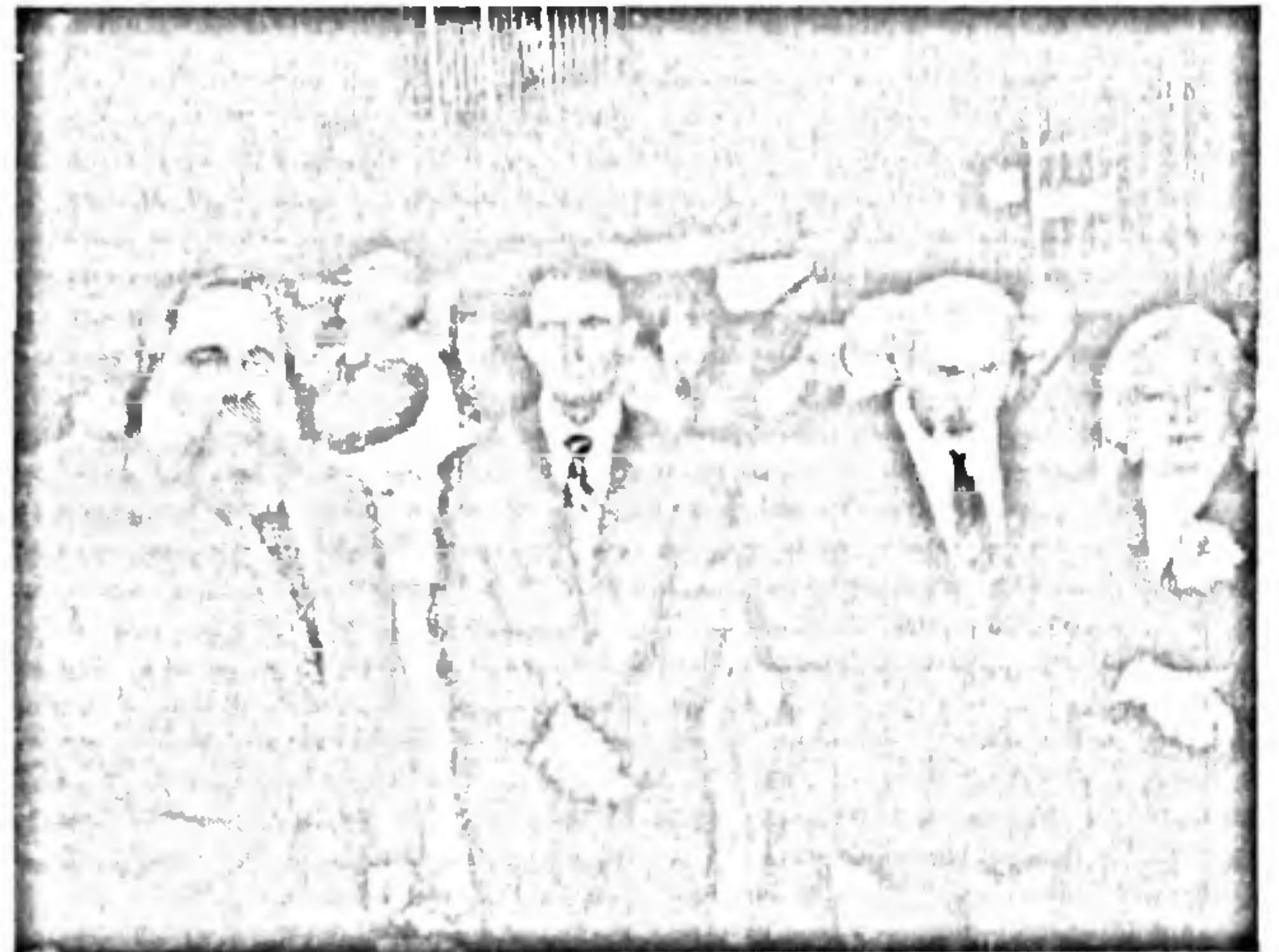
Distinsa doamnă LUCIA HOSSU LONGHIN
vorbind studenților U.A.V.

Prof.dr.ing. FLORIN IONESCU,
Universitatea Konstanz, Germania și
Prof. dr. ing. TEODOR MAGHIAR,
Universitatea Oradea
Doctori Honoris Causa ai U.A.V.

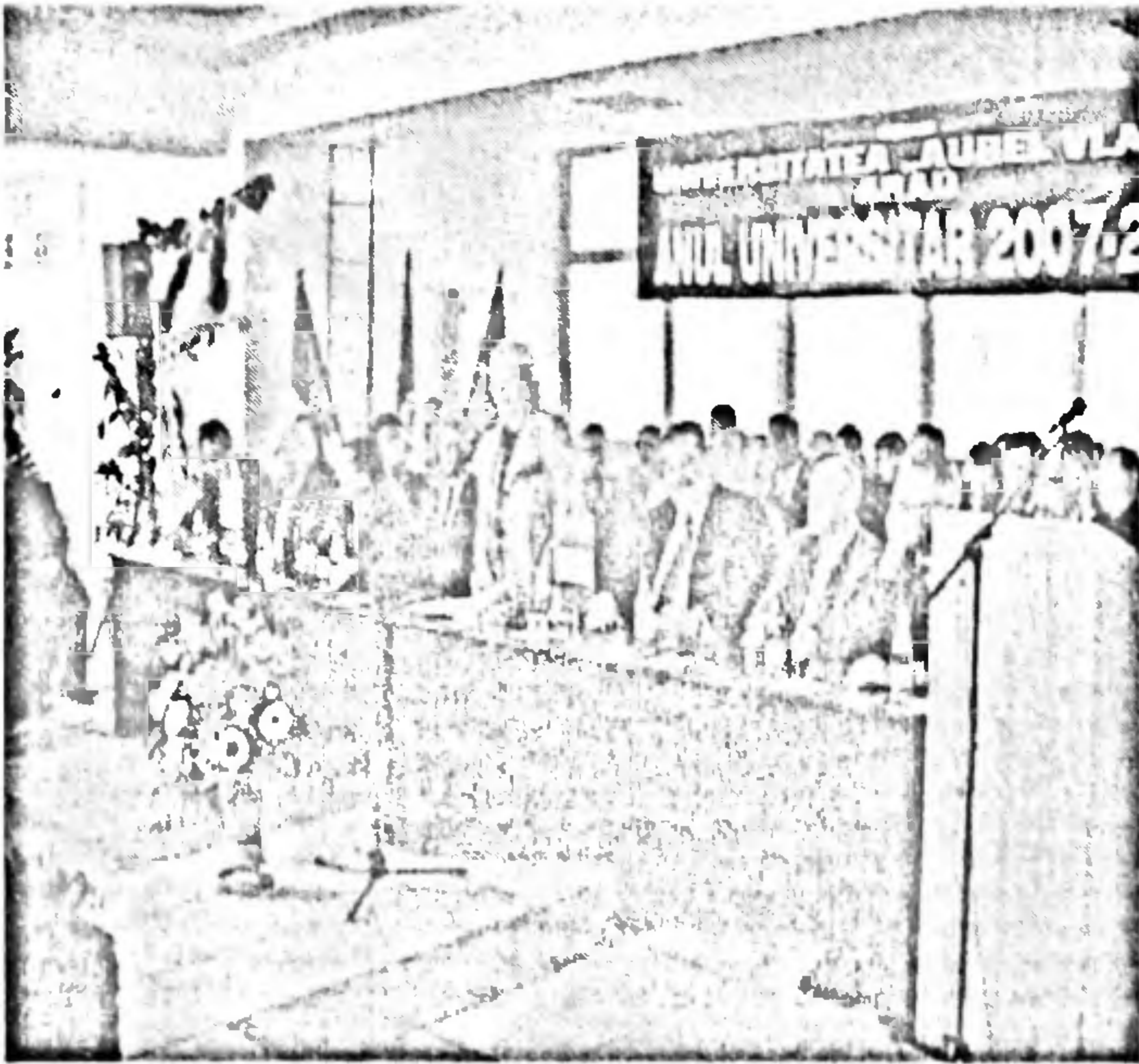

Distincție acordată de
Academia de Științe ale Educației
din Serbia

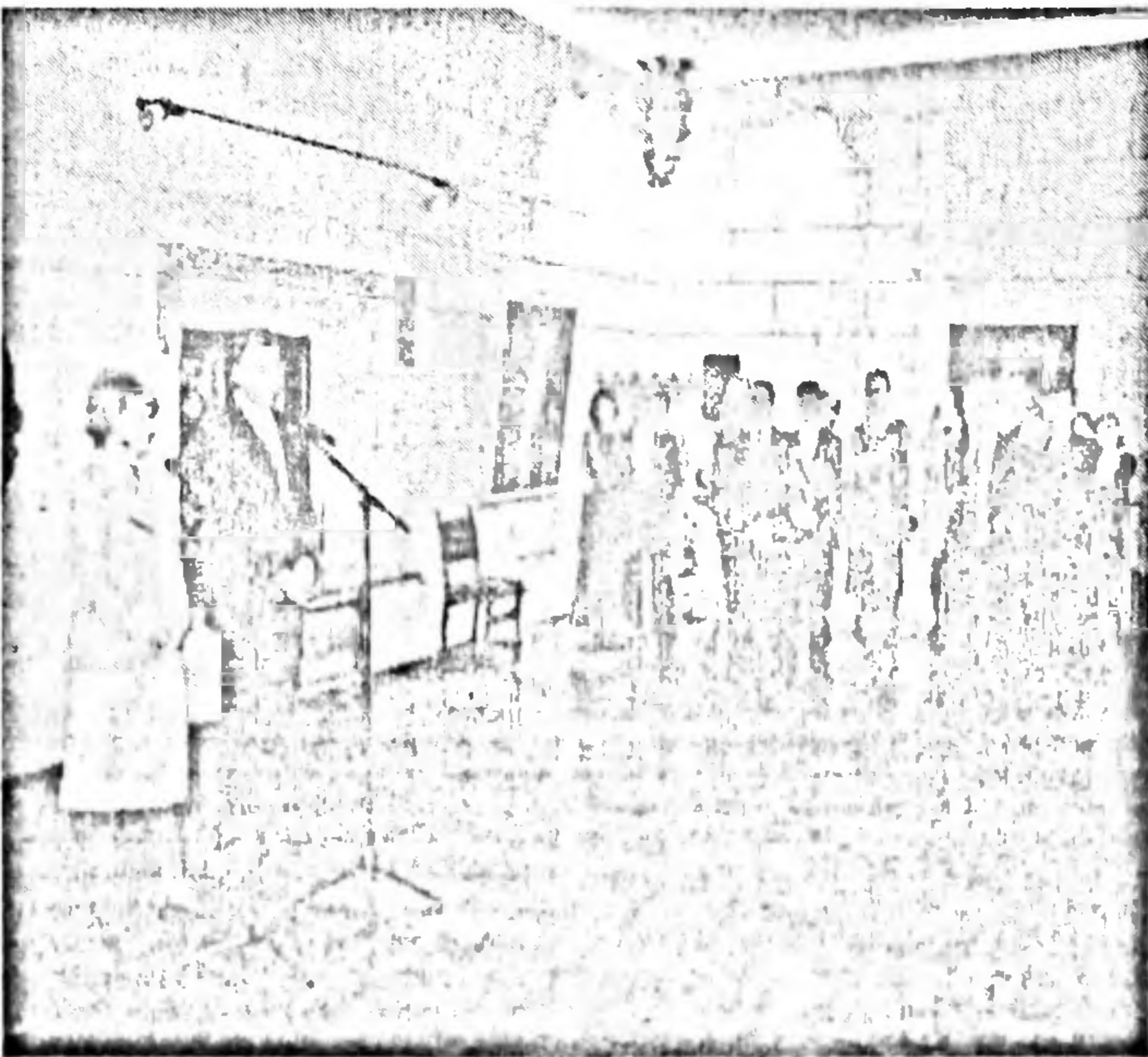

La Zrenjanin, în prezența
dl. LUCIAN MARINA și a
Primarului

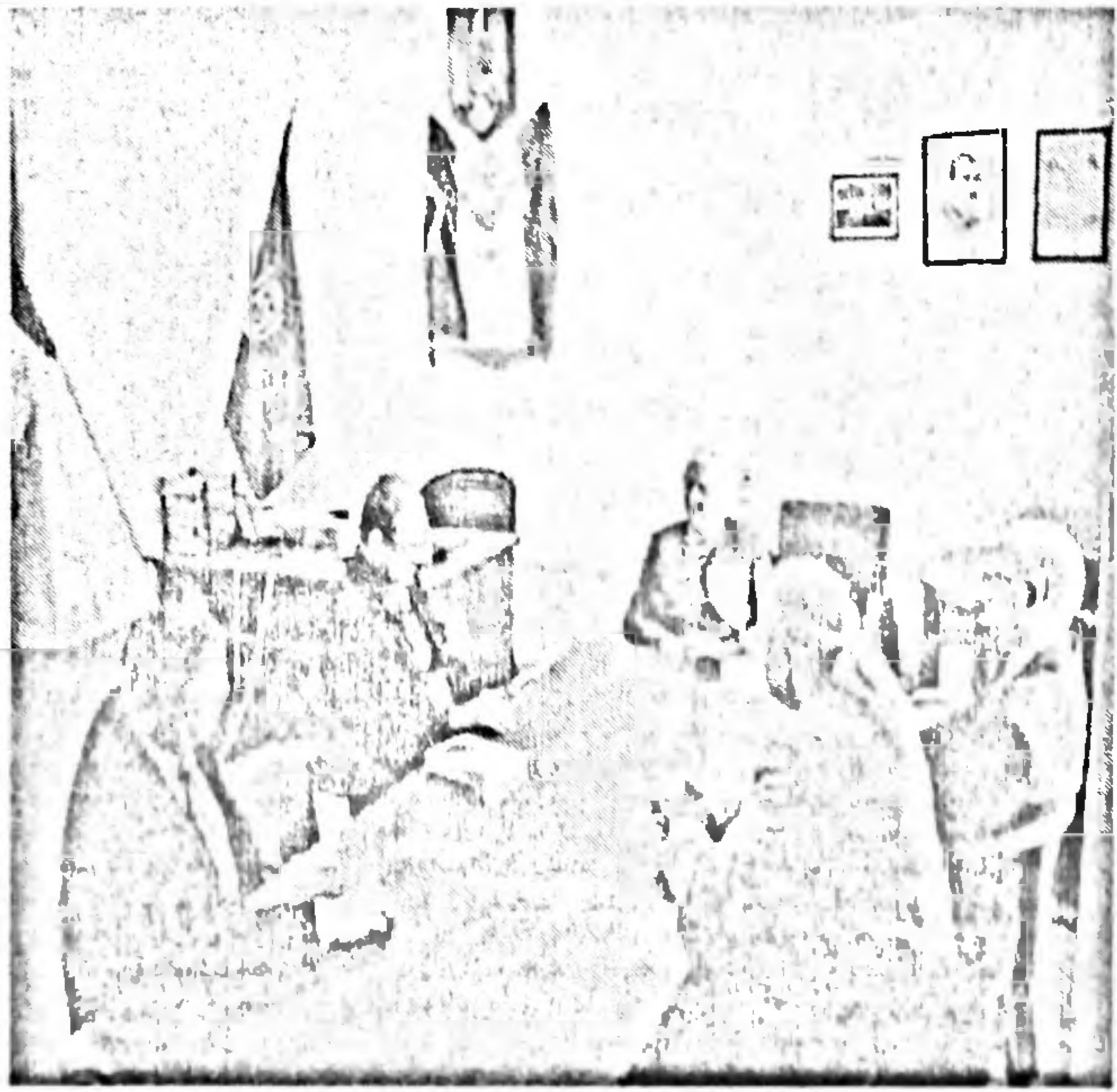
Anul universitar 2007-2008

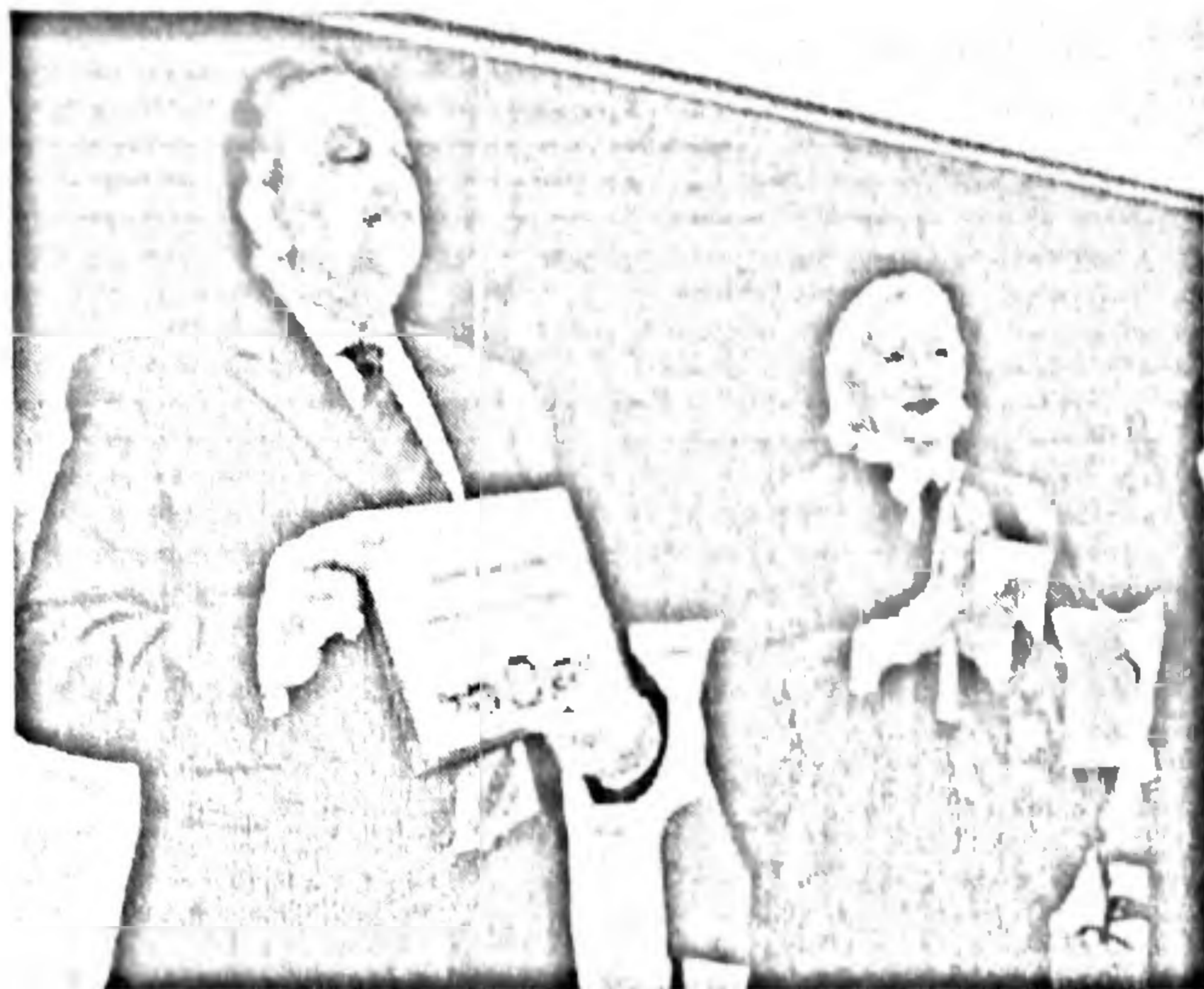
Deschiderea anului universitar 2007-2008
Oficialități, numeroși studenți și cadre didactice.

Alteța Sa Regală MARGARETA și
Alteța Sa RADU,
Senator Onorific al U.A.V.

Prea Excelentul Companion
MÂȘU ȘTEFAN
în vizită la U.A.V.

MOHAMED NOBIL SOLIMAN DEABES
(Cairo, Egipt)
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

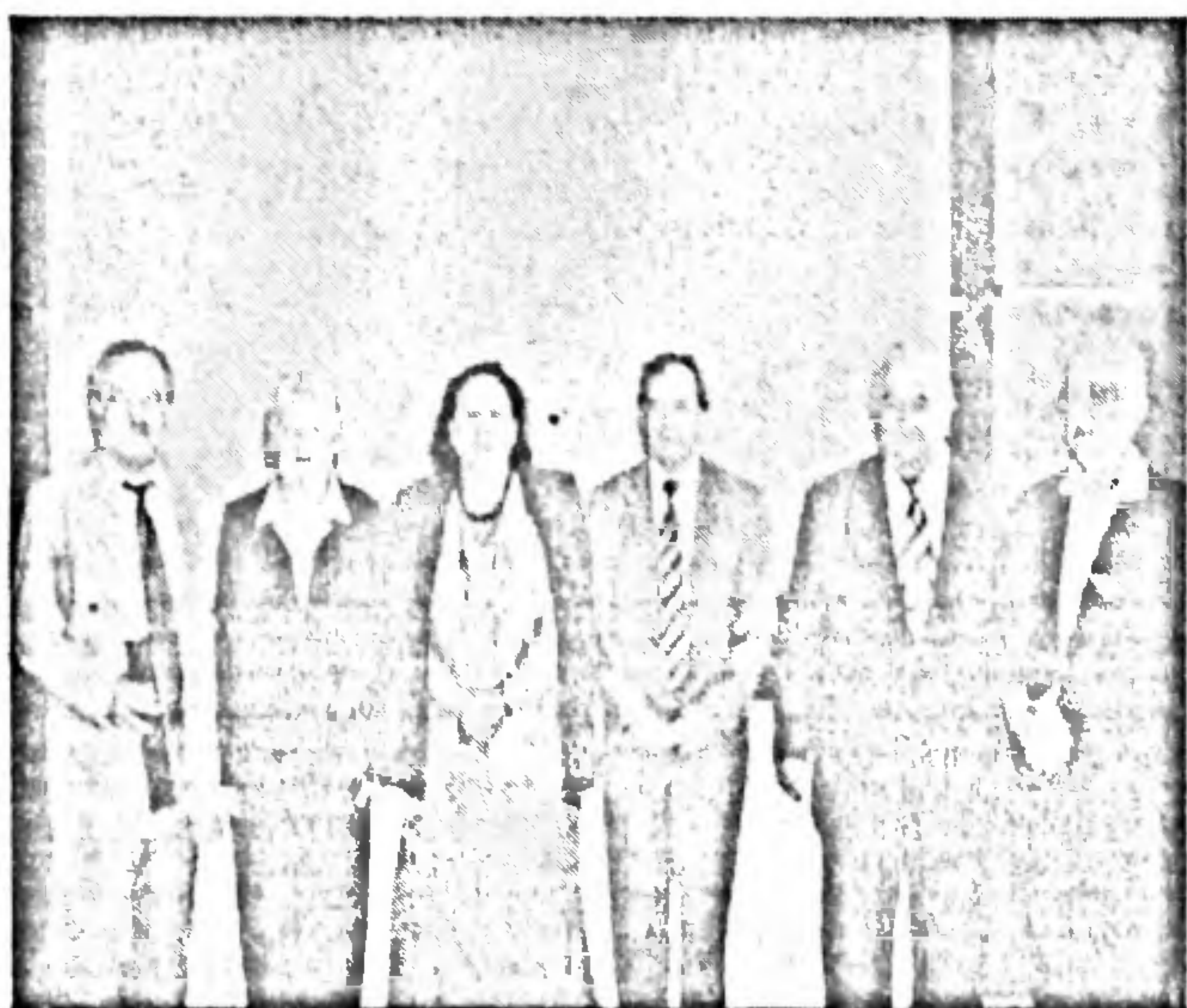
WALID SOLIMAN DEABES
(Cairo, Egipt)
senator onorific al U.A.V.

BERNDT RICHARD TENNER
(Germania)
Doctor Honorios Causa al U.A.V.

Profesorul și omul de afaceri
DINU PATRICIU
în vizită la U.A.V.

Academicienii sârbi **DANILO Z. MAEKOVIC**,
MLADEN VILOTIJEVIC, **GROZDANKA GOJKOV**,
 în cadrul festivității de conferire a titlului de
 Academician domnului **CAMIL MUREȘANU**,
 prof.dr. **MIODRAG MILIN**, prof.dr. **LIZICA MIHUȚ**

DUMITRU MIRON,
 Ministru secretar de stat și
SORIN EUGEN ZAHARIA,
 Președinte ACPART,
 în vizită la U.A.V.

PANAGIOTIS CHRISTINAKIS
 (Grecia)
Doctor Honoris Causa
 al U.A.V. Arad

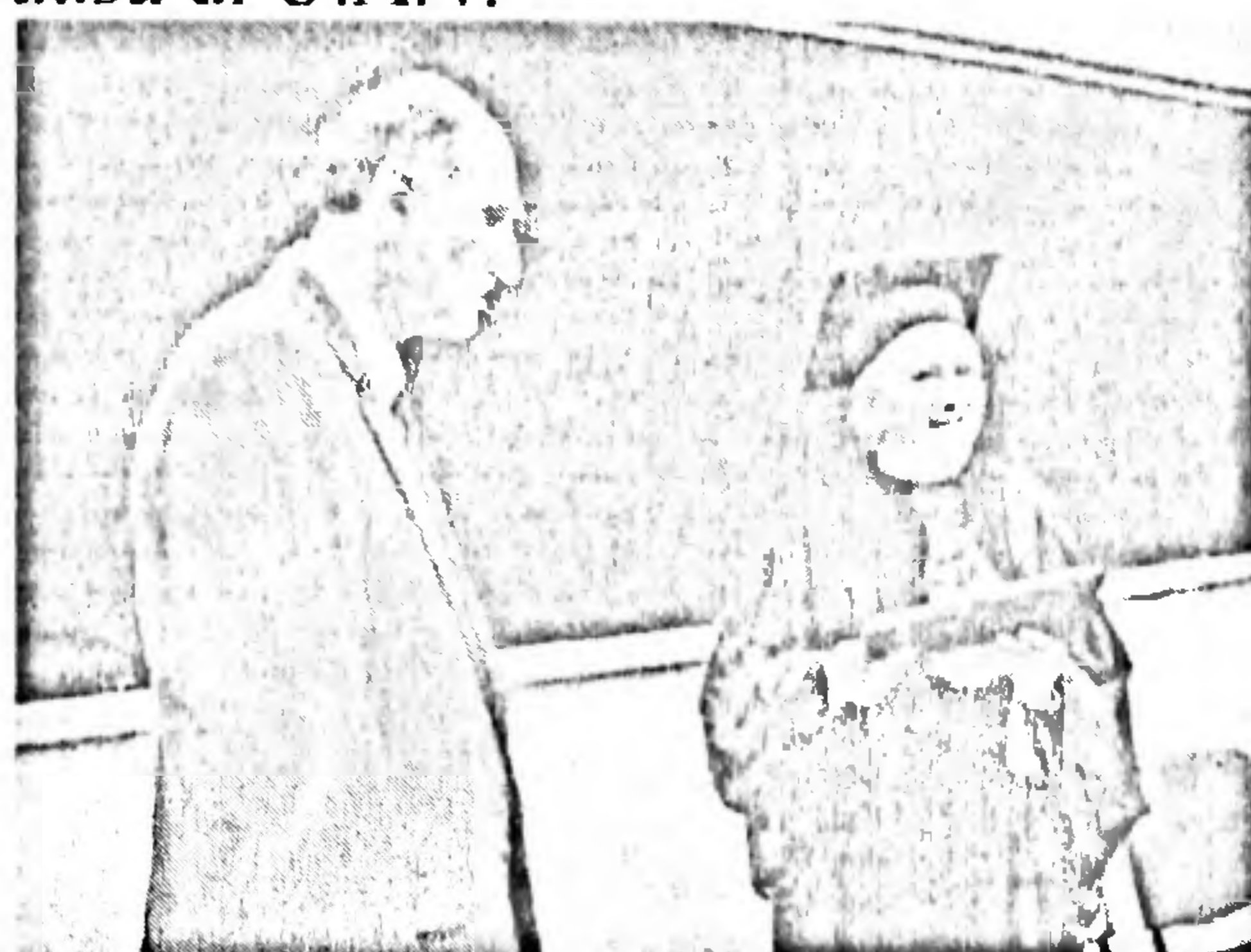
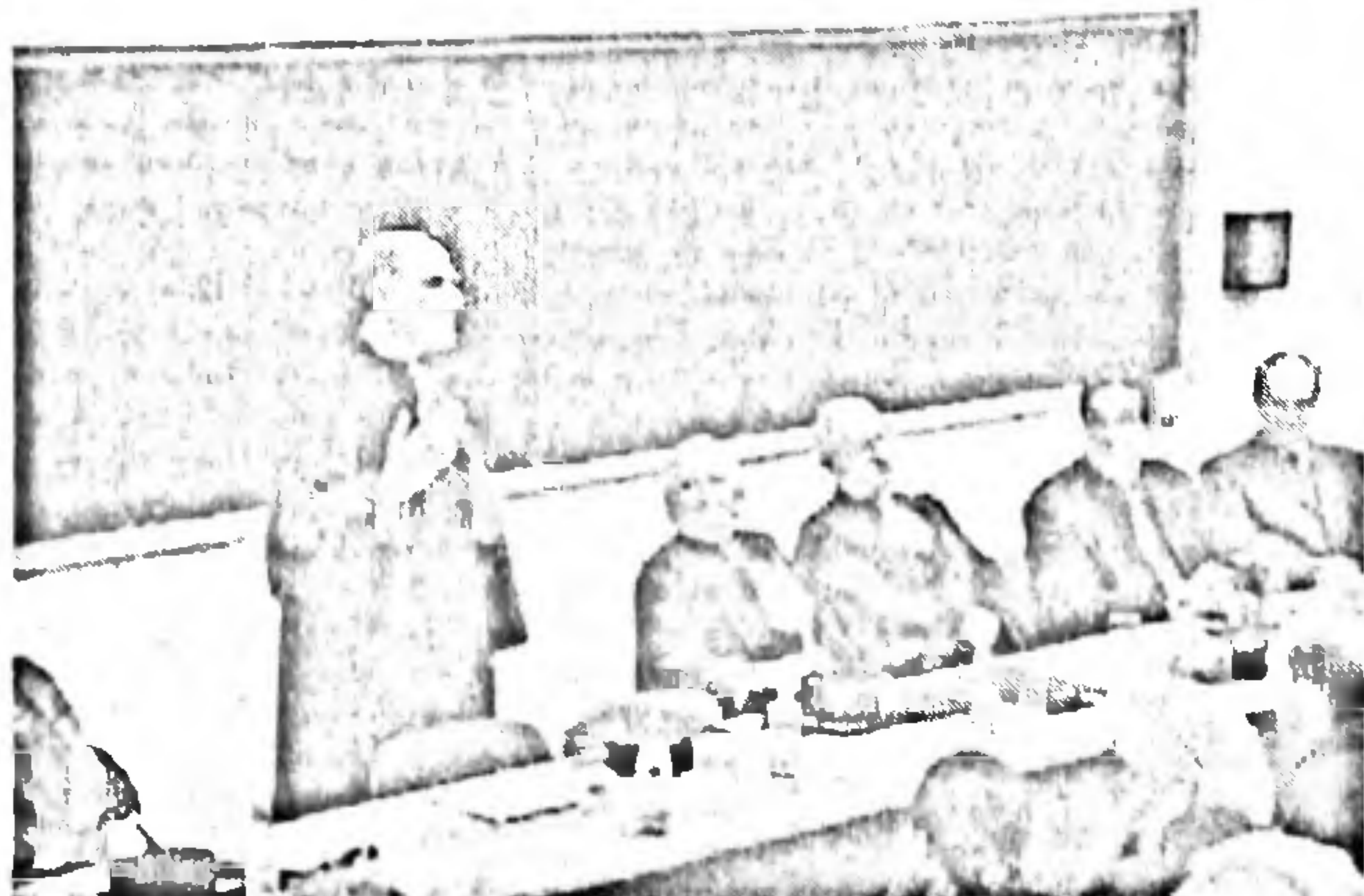

Rectorul Universității din Opole (Polonia),
 primind din partea U.A.V.,
 o importantă distincție

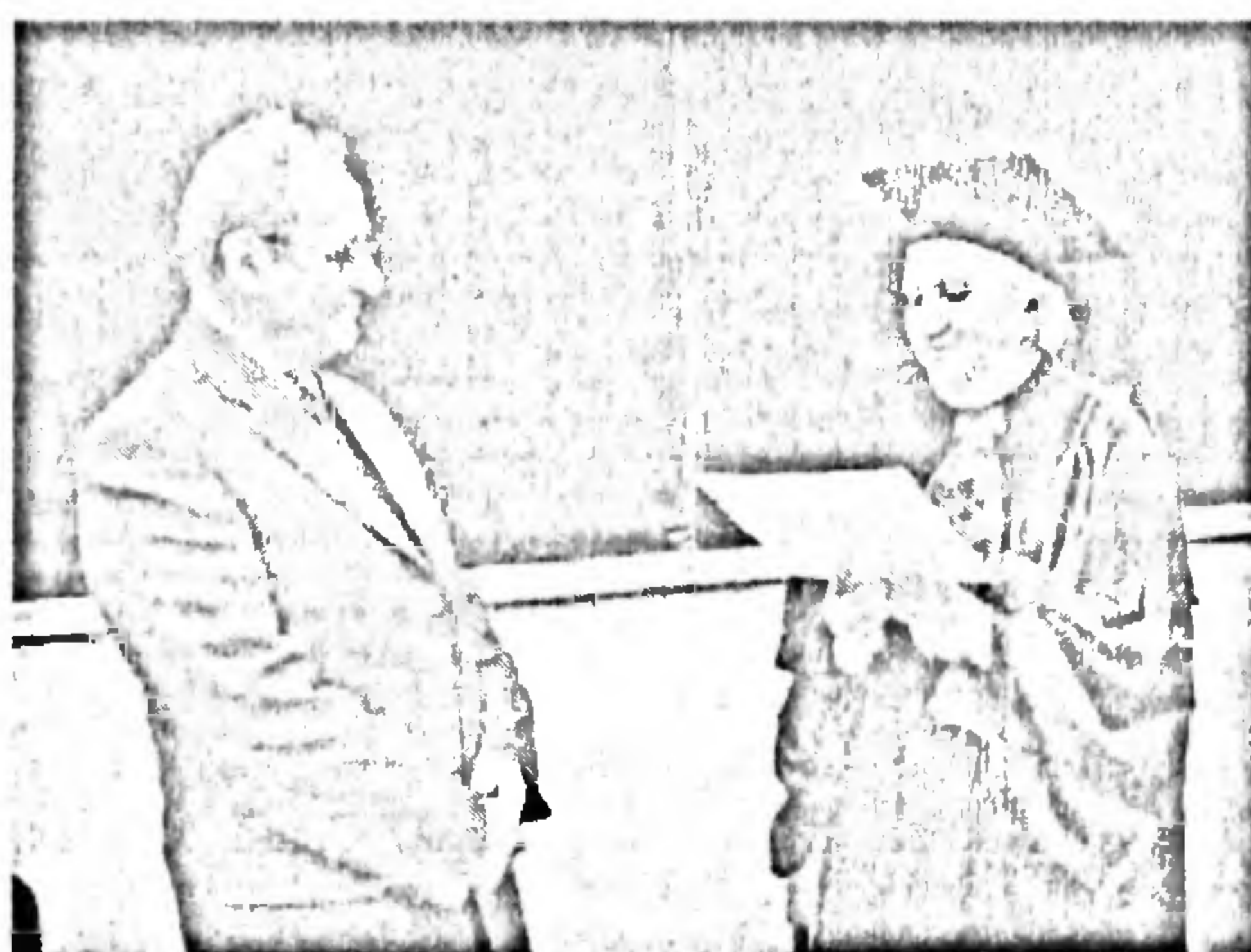
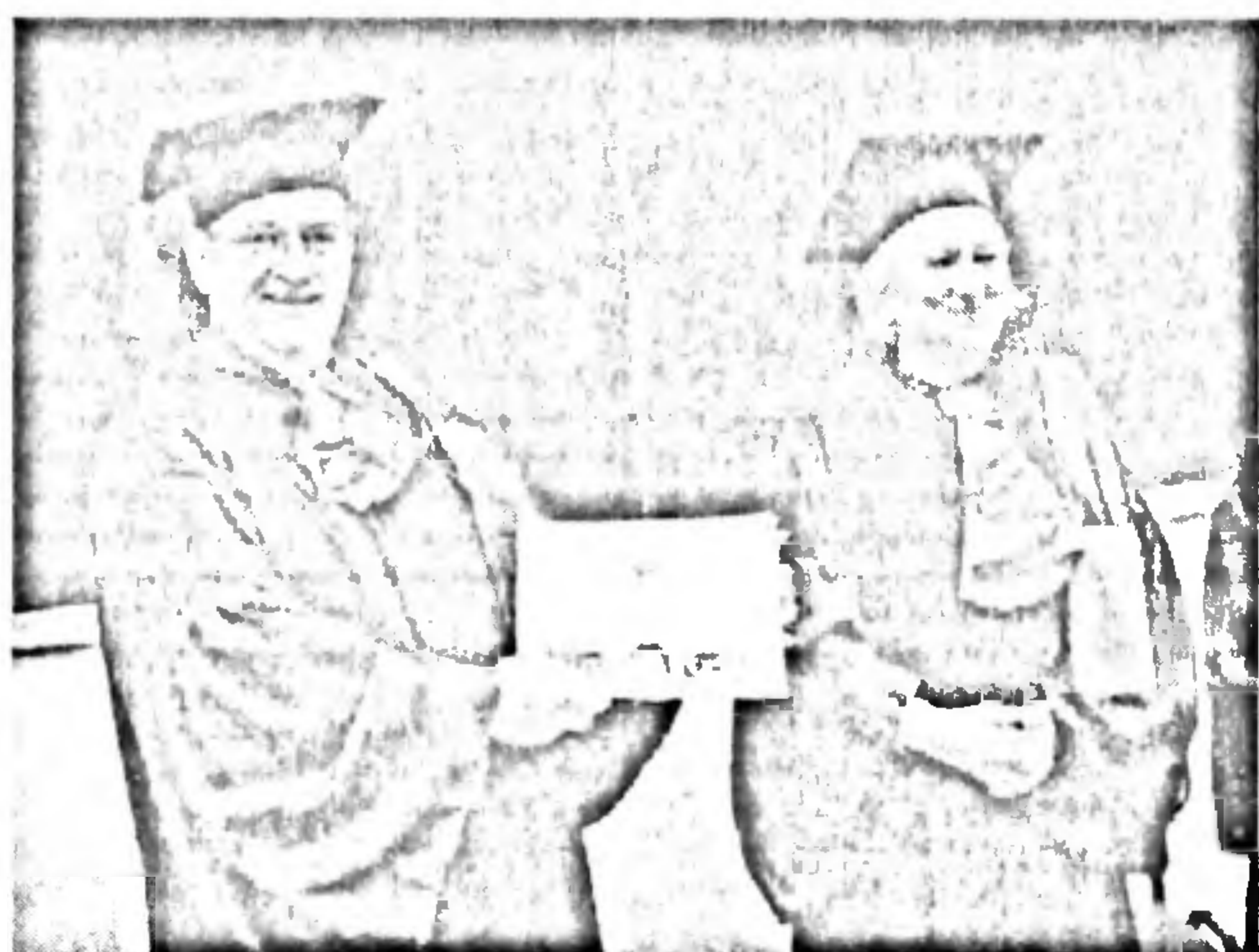
OMAGIU ADUS FOȘTILOR RECTORI AI U.A.V.

prof.univ.dr. IOMESCU RADU
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

prof.univ.dr. HALIC GHEORGHE
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

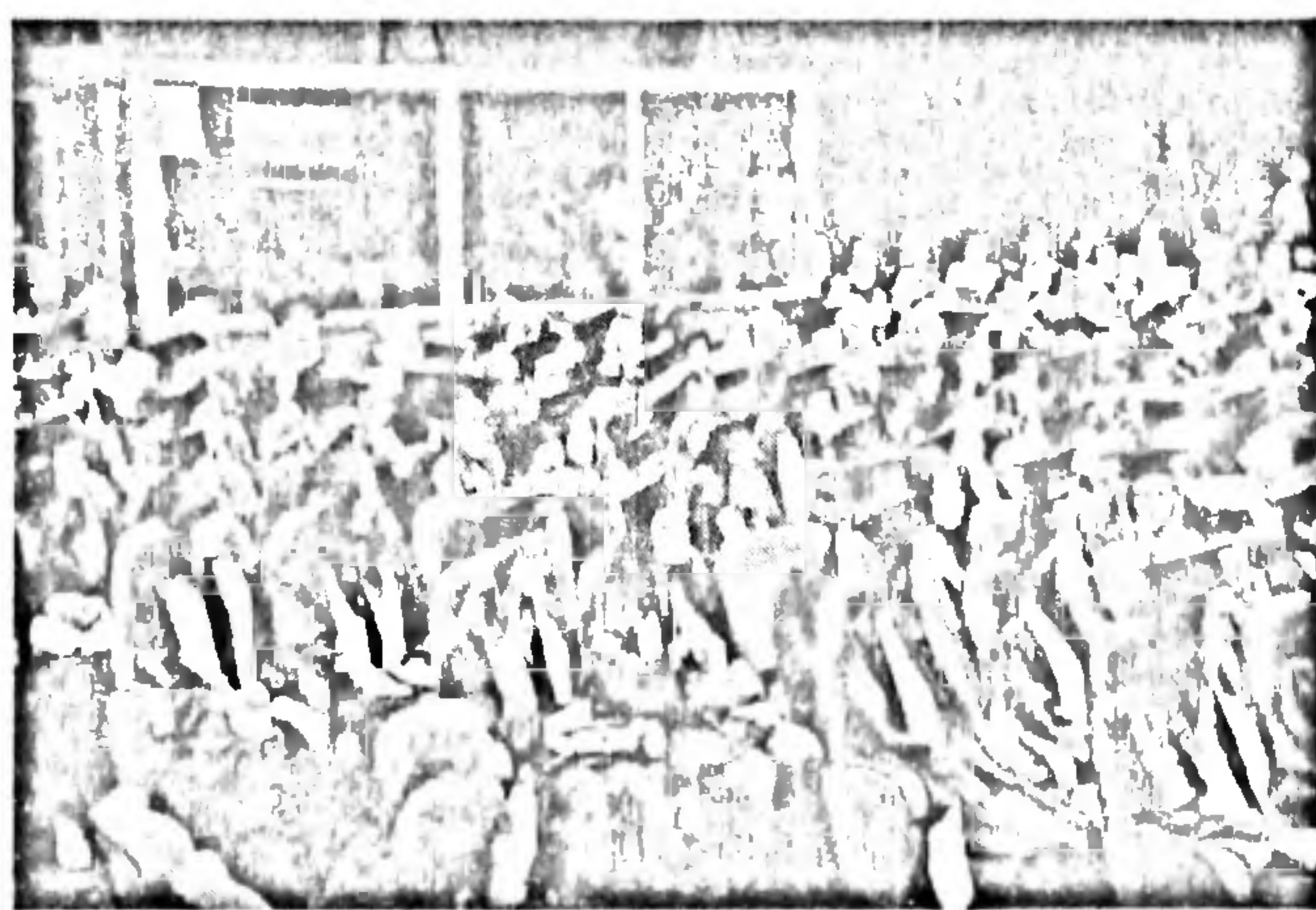

prof.univ.dr. PĂCURARIU GHEORGHE
Doctor Honoris Causa al U.A.V.

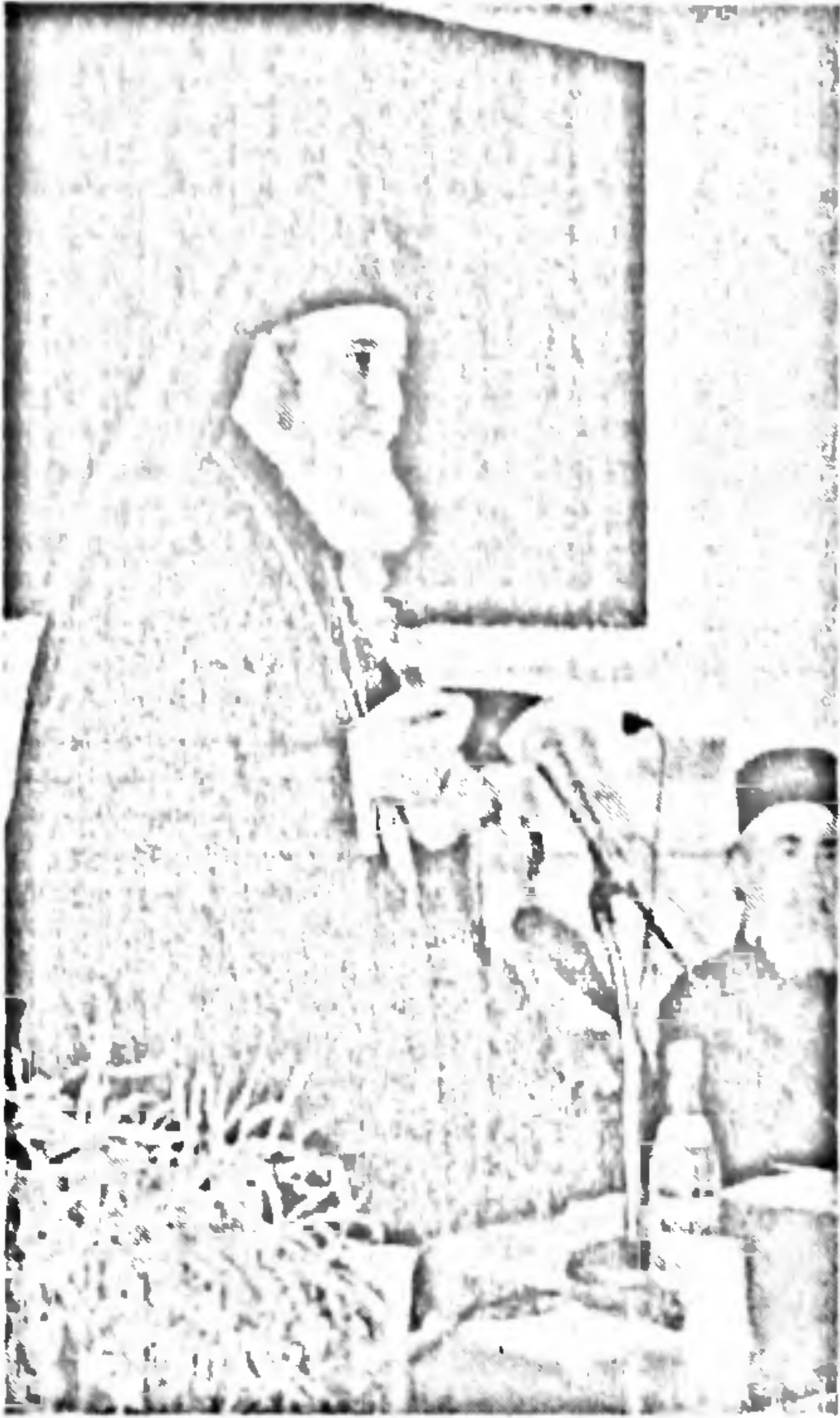
Anul universitar 2009-2010

Deschiderea anului universitar 2009-2010
Oficialități, numeroși studenți și cadre didactice.

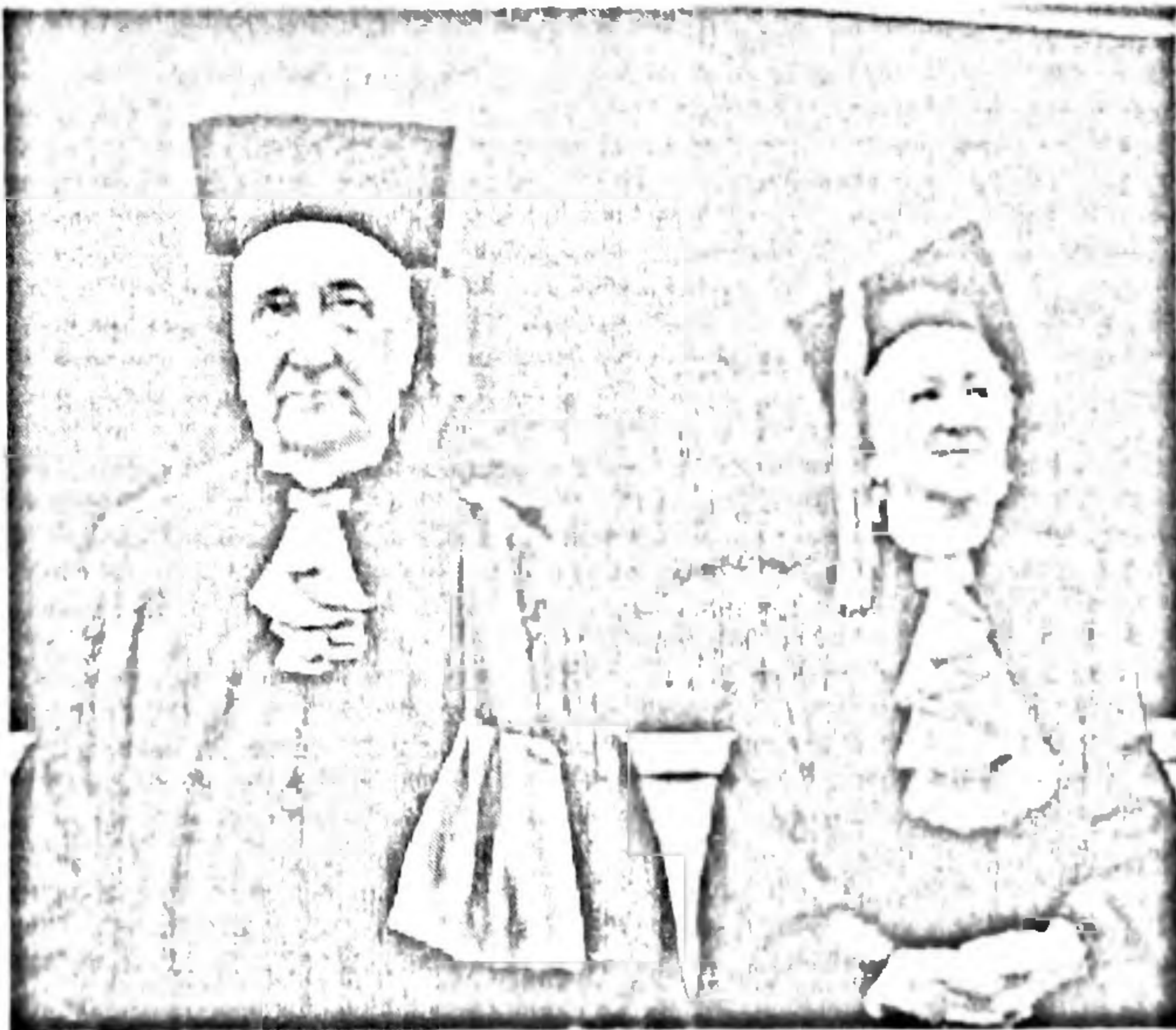
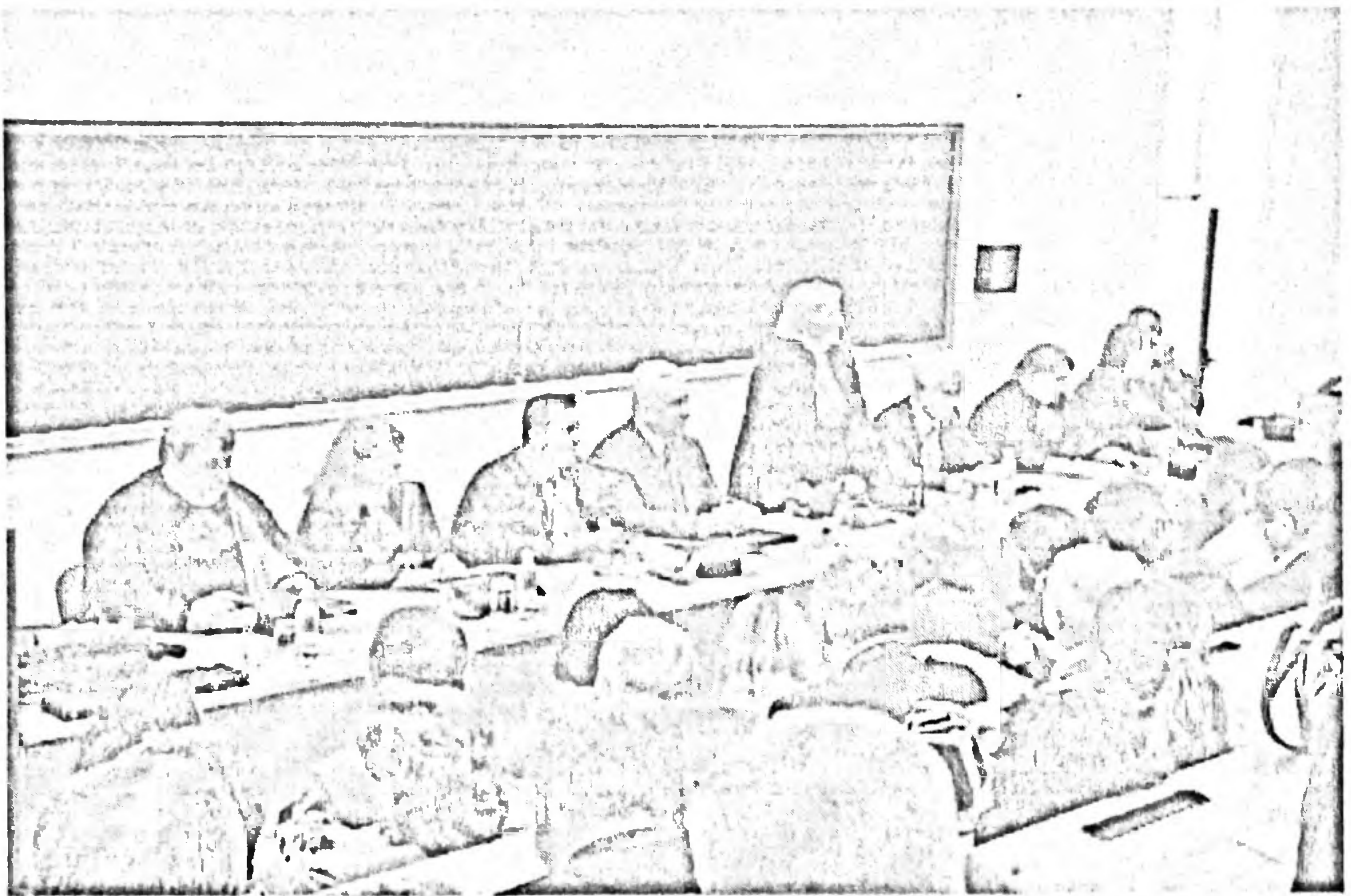
Inaugurarea Sălii de Conferințe a UAV

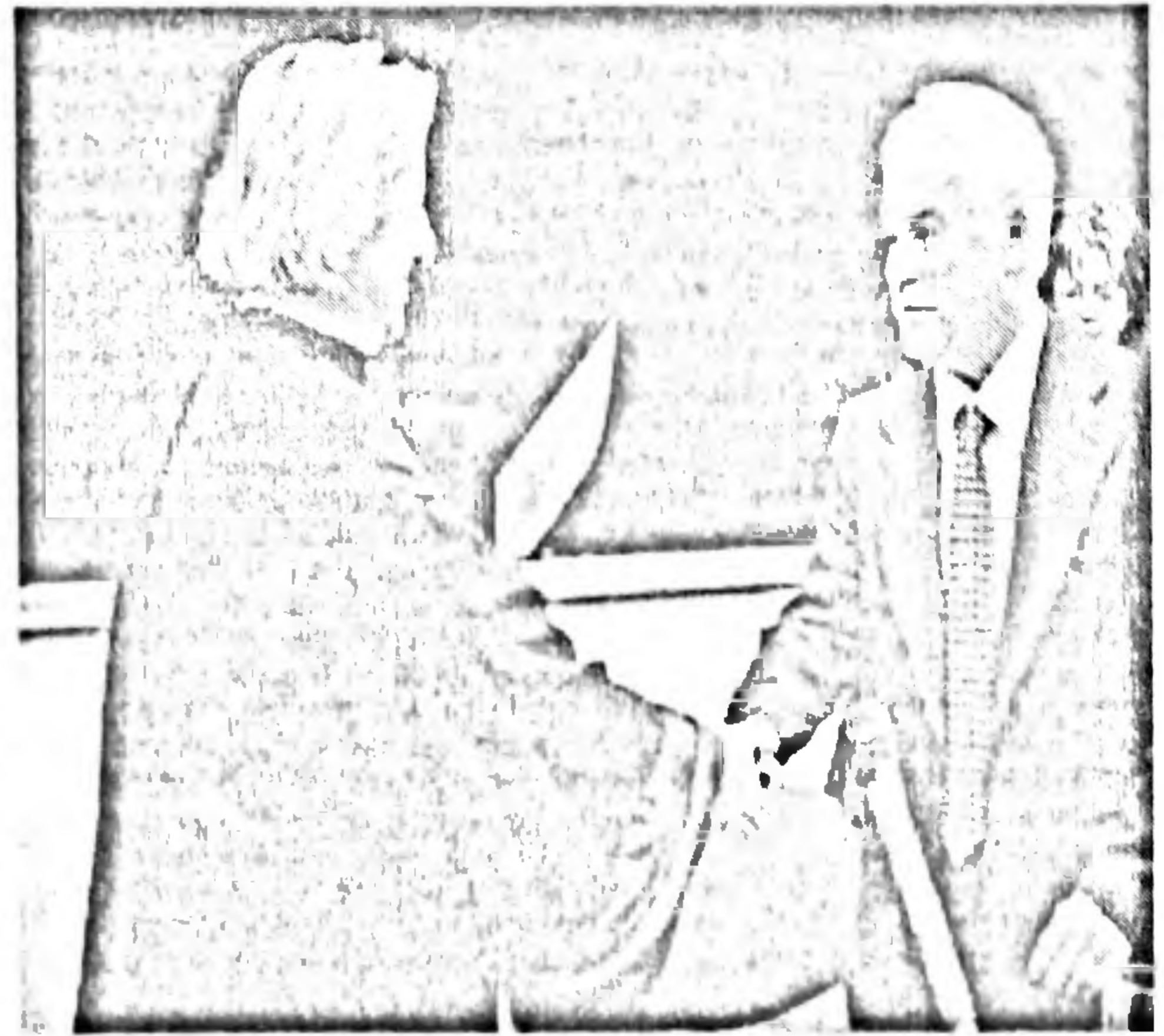
Înaltpreasfinția Sa Prof. univ. dr. Laurențiu Streza,
Mitropolitul Ardealului
Doctor Honoris Causa al UAV

Prof. univ. dr. Valeriu Stoica
Doctor Honoris Causa al UAV

Prof. univ. dr. Dumitru Gașpar
Doctor Honoris Causa
al UAV

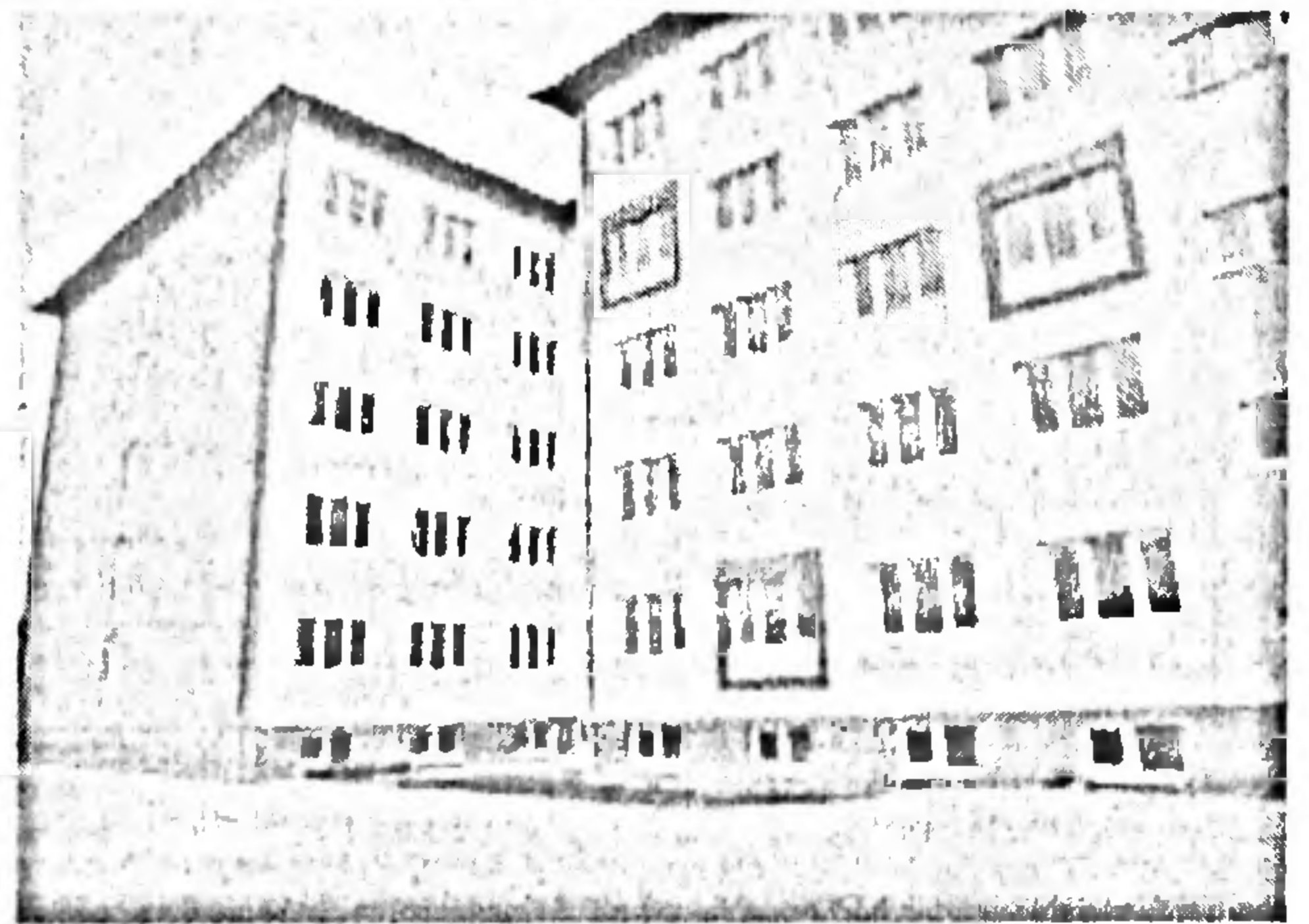
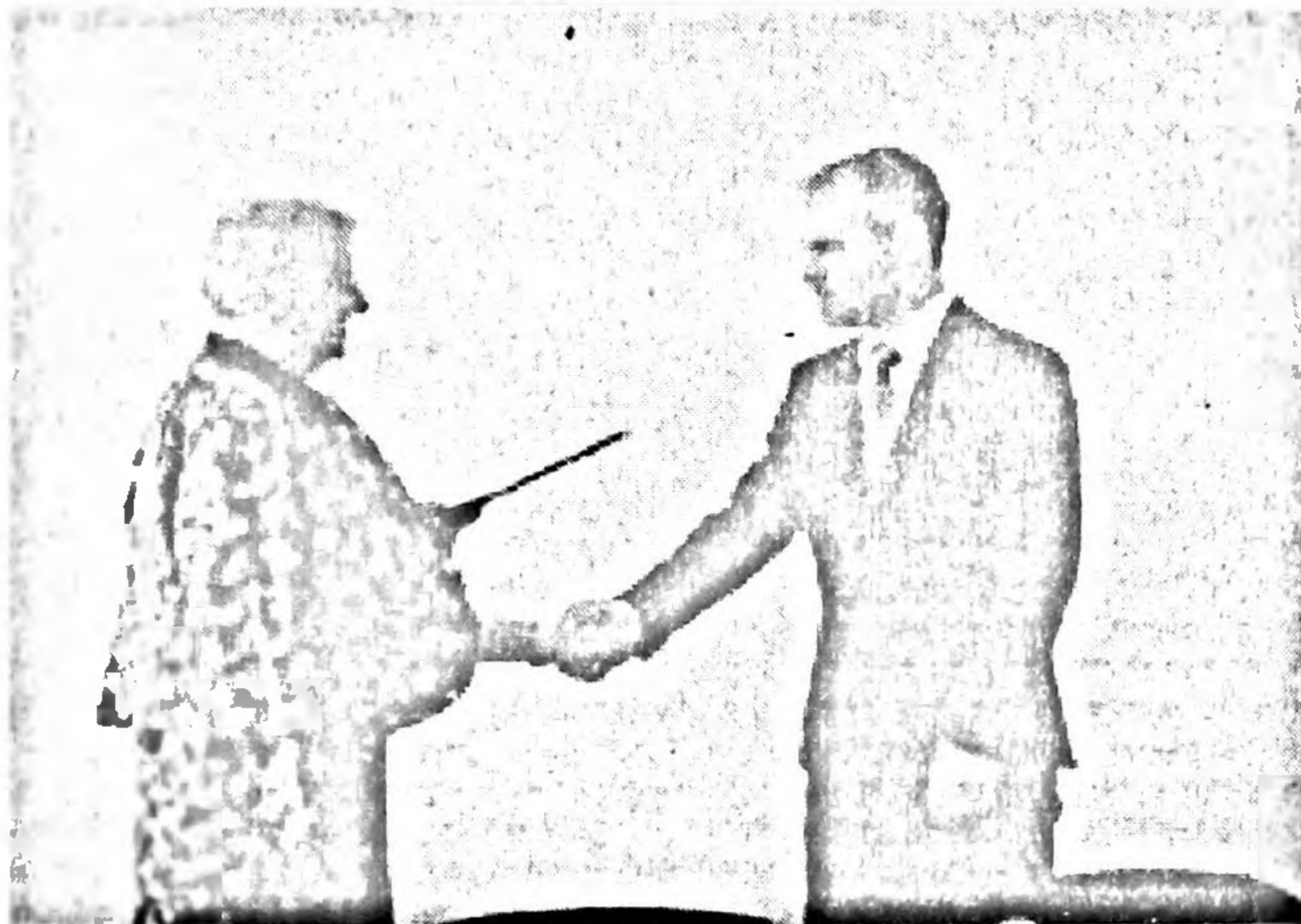
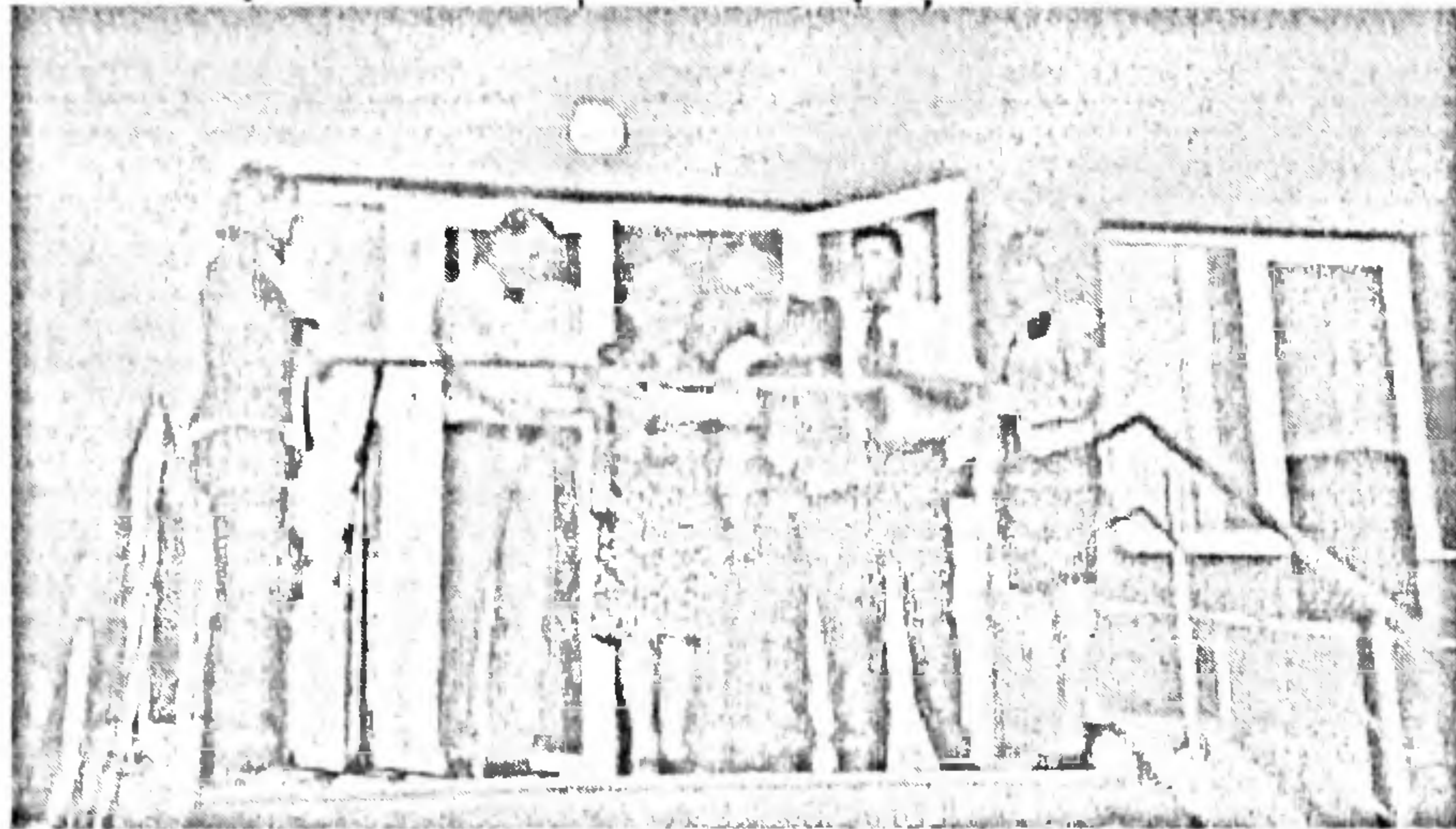

Prof. univ. dr. George Dincă
Doctor Honoris Causa
al UAV

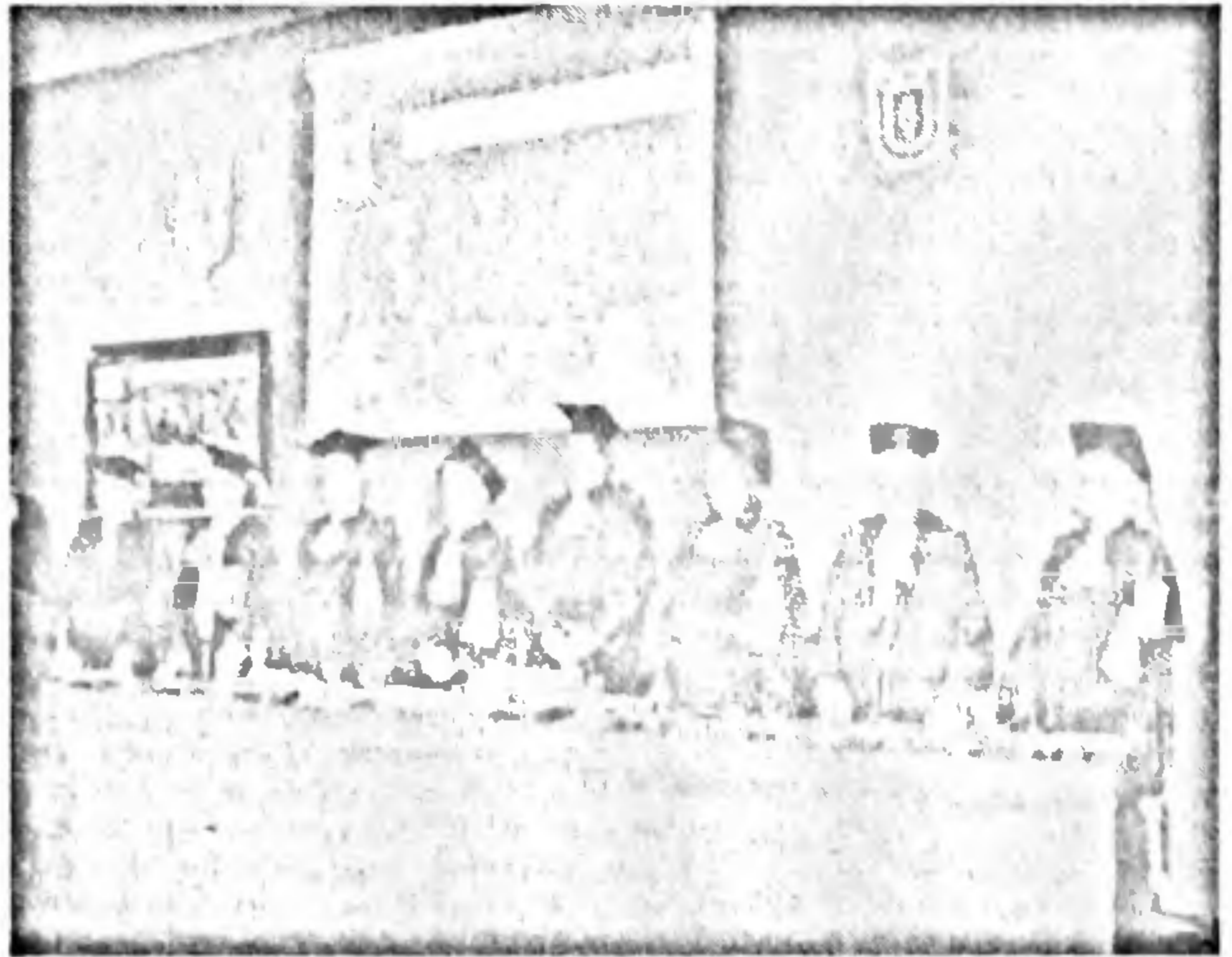
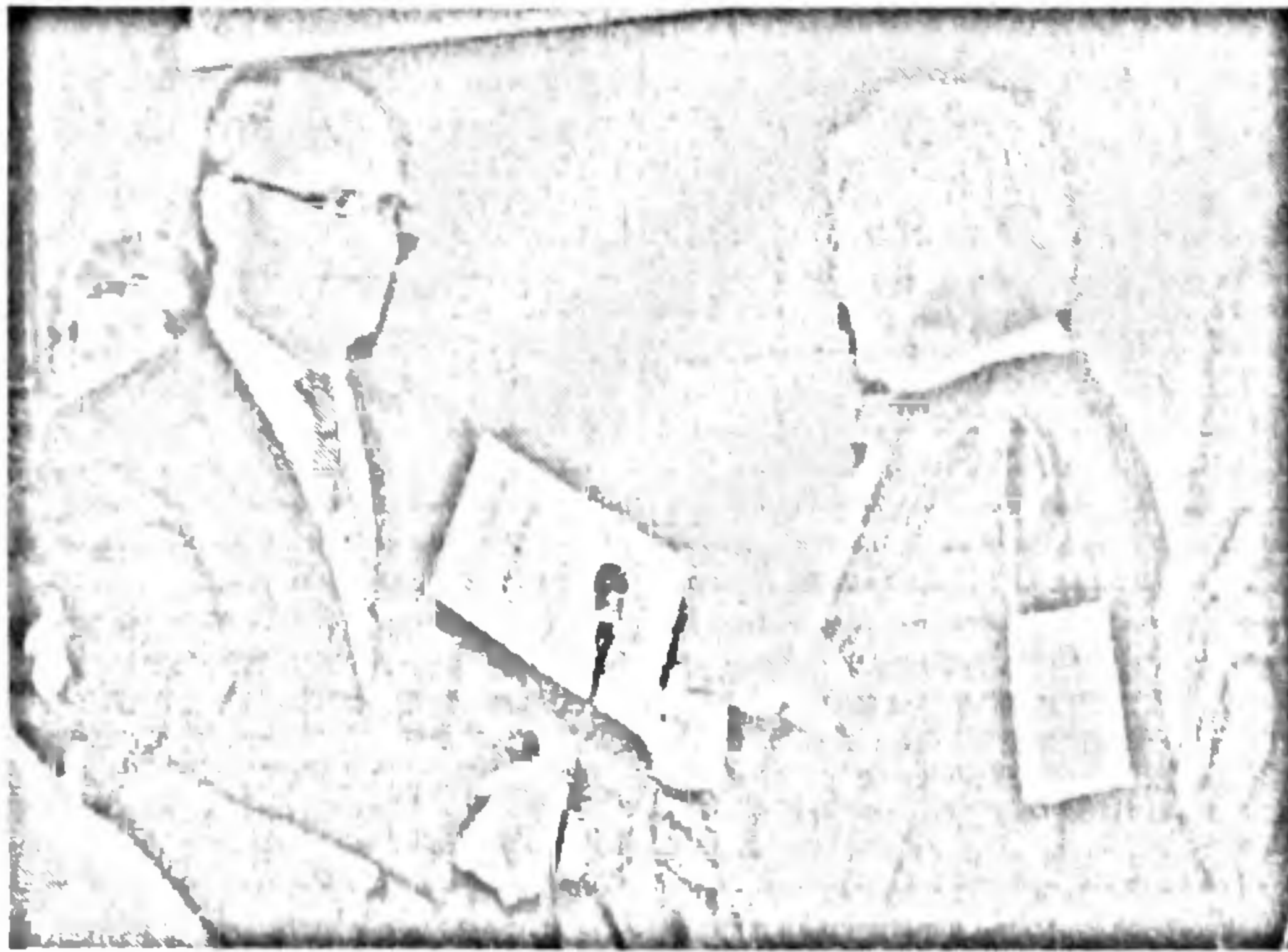
Anul universitar 2010-2011

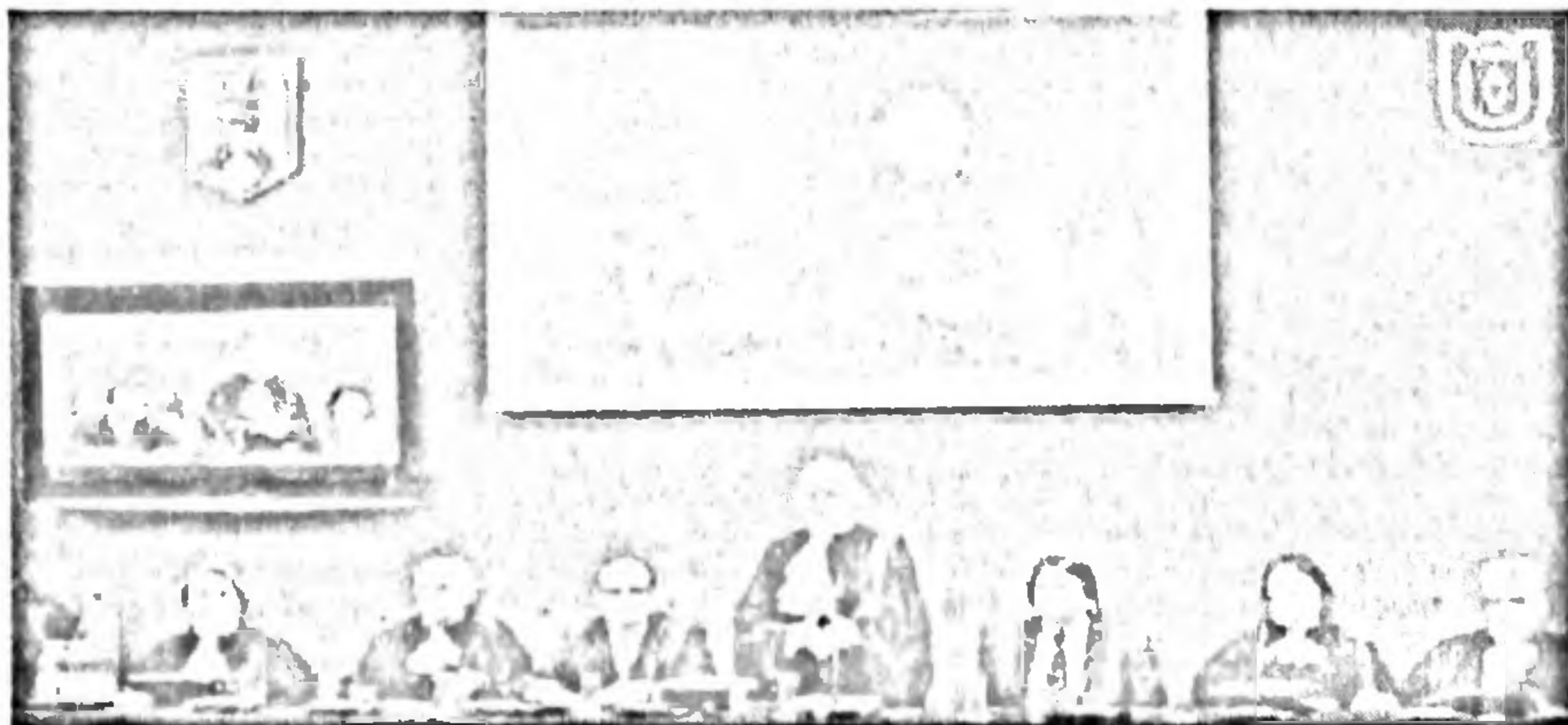
Deschiderea anului universitar 2010-2011
Oficialități, numeroși studenți și cadre didactice.

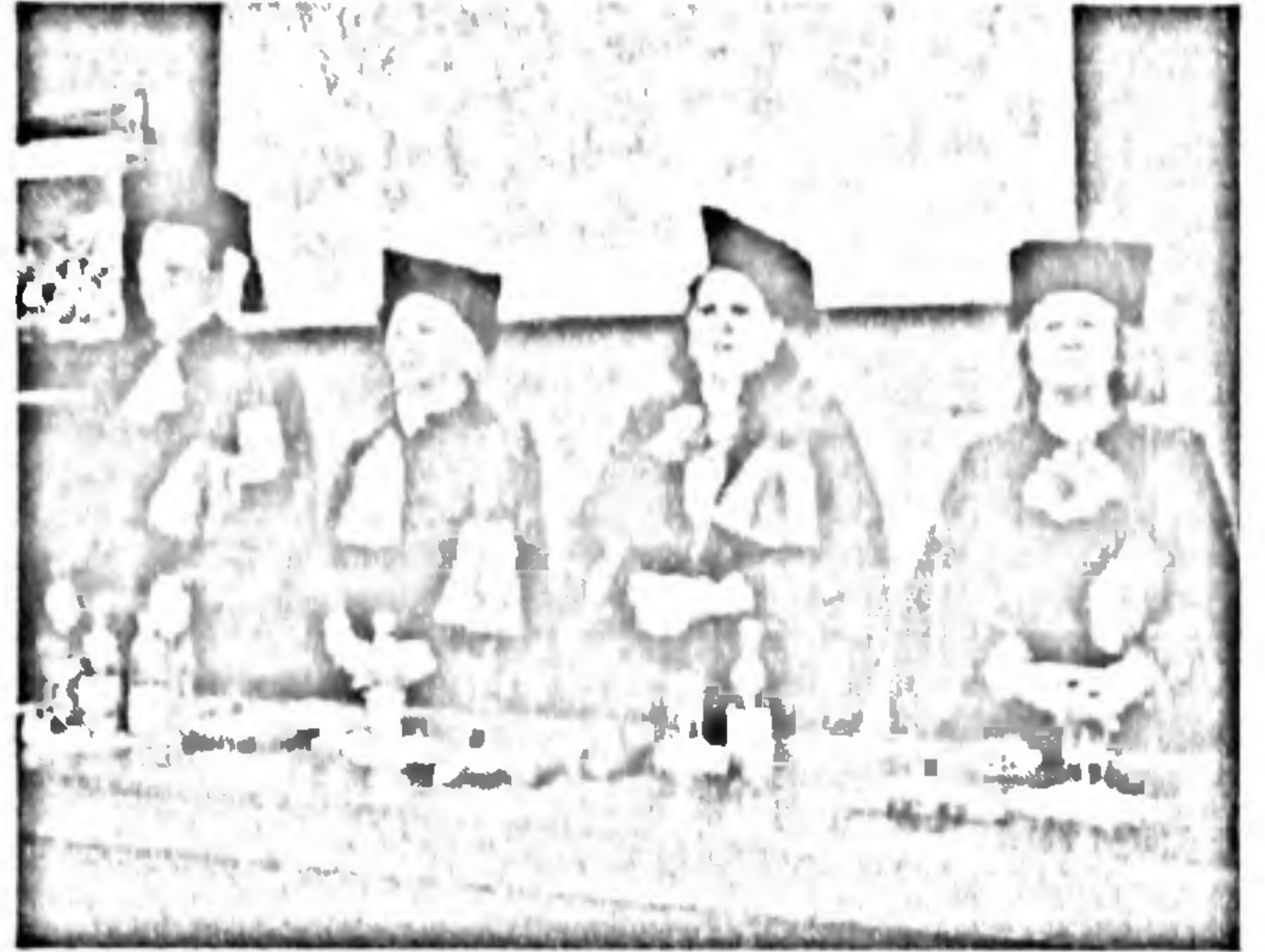
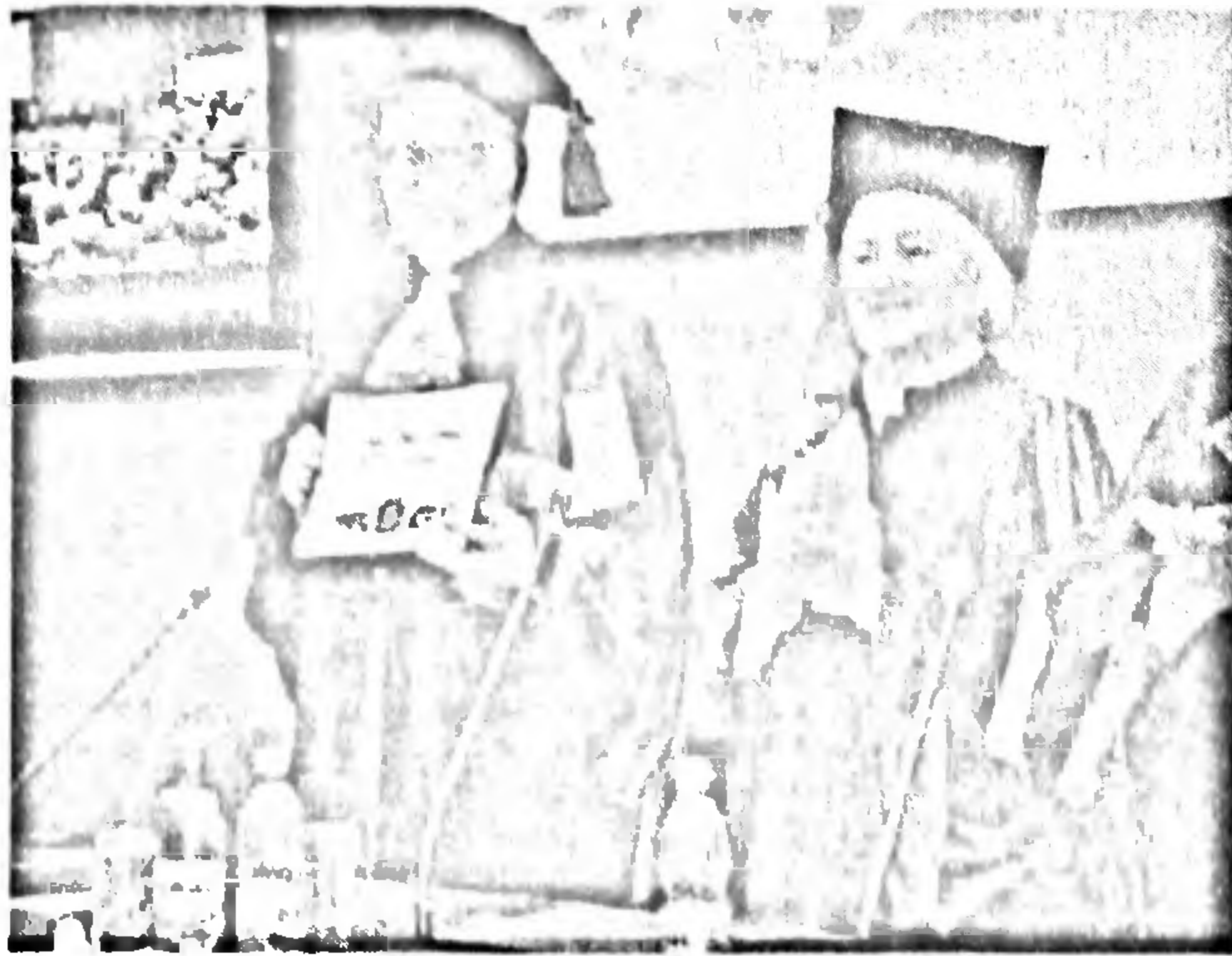
Ministrul Daniel Funeriu inaugurează Căminul studentesc de 5 stele
și vizitează Complexul Universitar M

Prof. univ. dr. ing. Adrian Curaj
Doctor Honoris Causa al UAV

Prof.univ.dr. Nicolae Robu
Doctor Honoris Causa al UAV

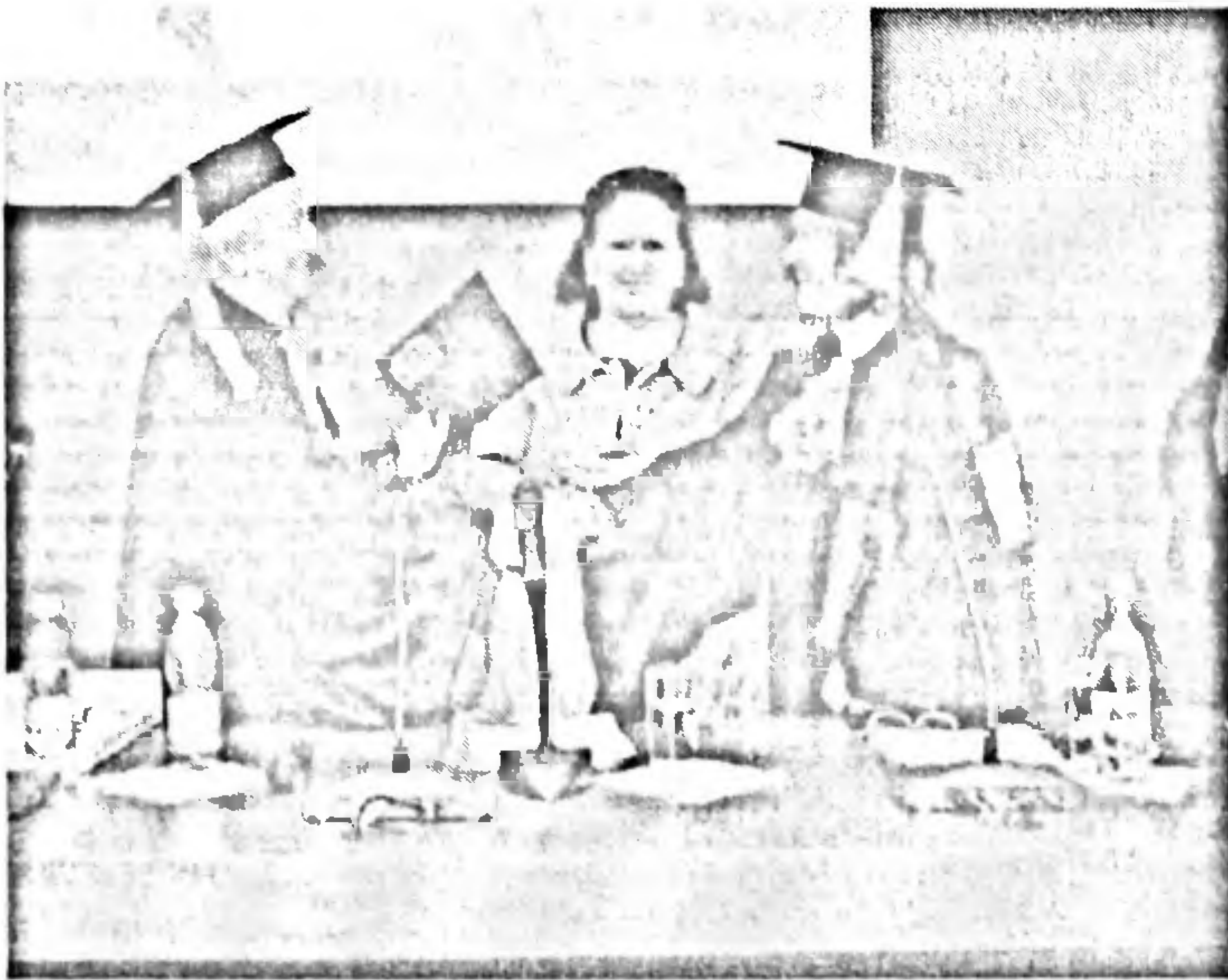
Prof. univ. dr. ing. Anton Hadăr
Doctor Honoris Causa al UAV

Forumul româno-belgian organizat de
Consiliul Județean Arad în Sala de
conferință a U.A.V.

Dr. Dumitru Prunariu,
Președinte al Comitetului ONU,
la U.A.V.

Prof. dr. Rita Padovano (Italia)
Doctor Honoris Causa al UAV

Academician Grozdanka Gojkov (Serbia)
Doctor Honoris Causa al UAV

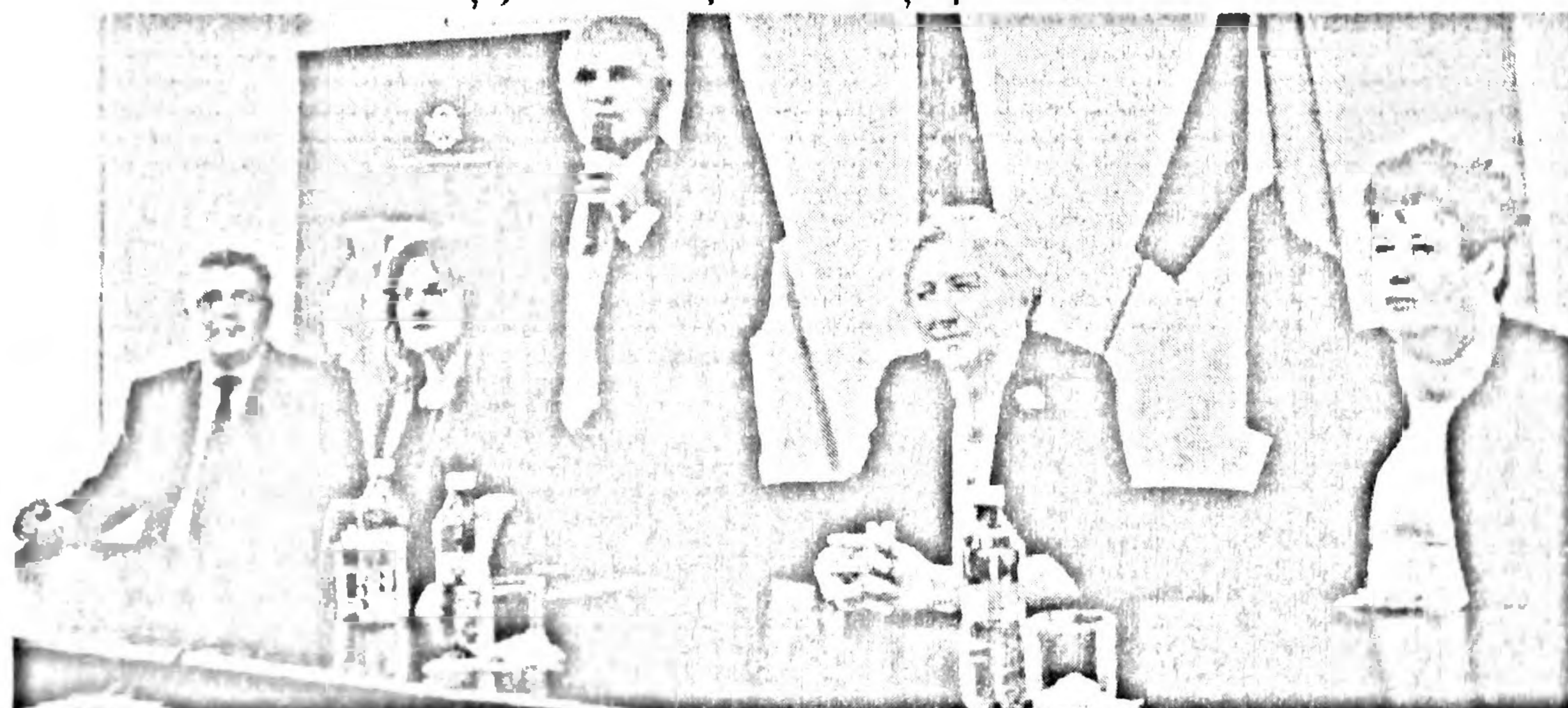
Academician
Eugen Segal
Doctor Honoris Causa
al UAV

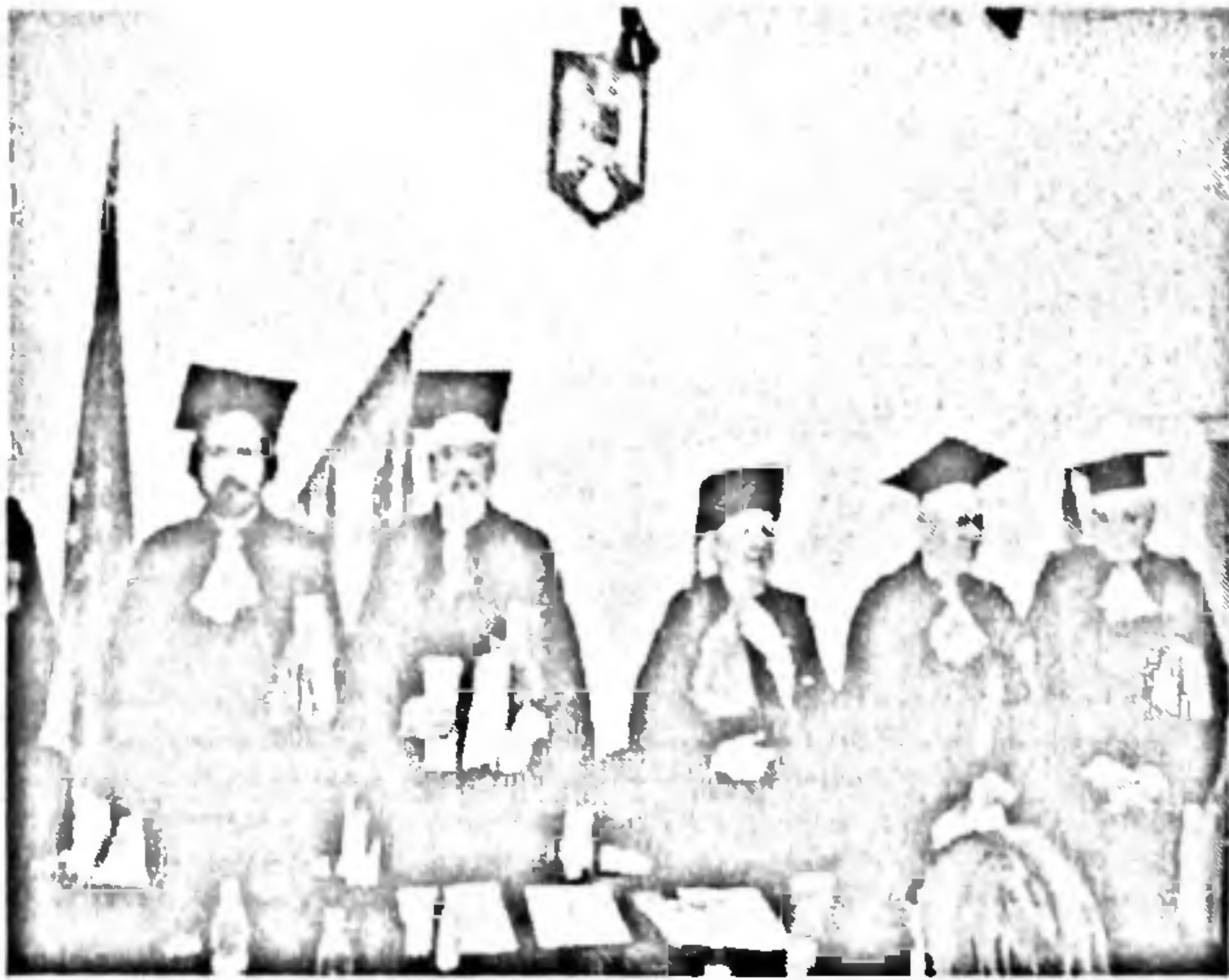
Anul universitar 2011-2012

Deschiderea anului universitar 2011-2012
Oficialități, numeroși studenți și cadre didactice.

Proiect al Băncii Naționale a României,
„BNR-Zilele Porților Deschise pentru Studenții Economisți”

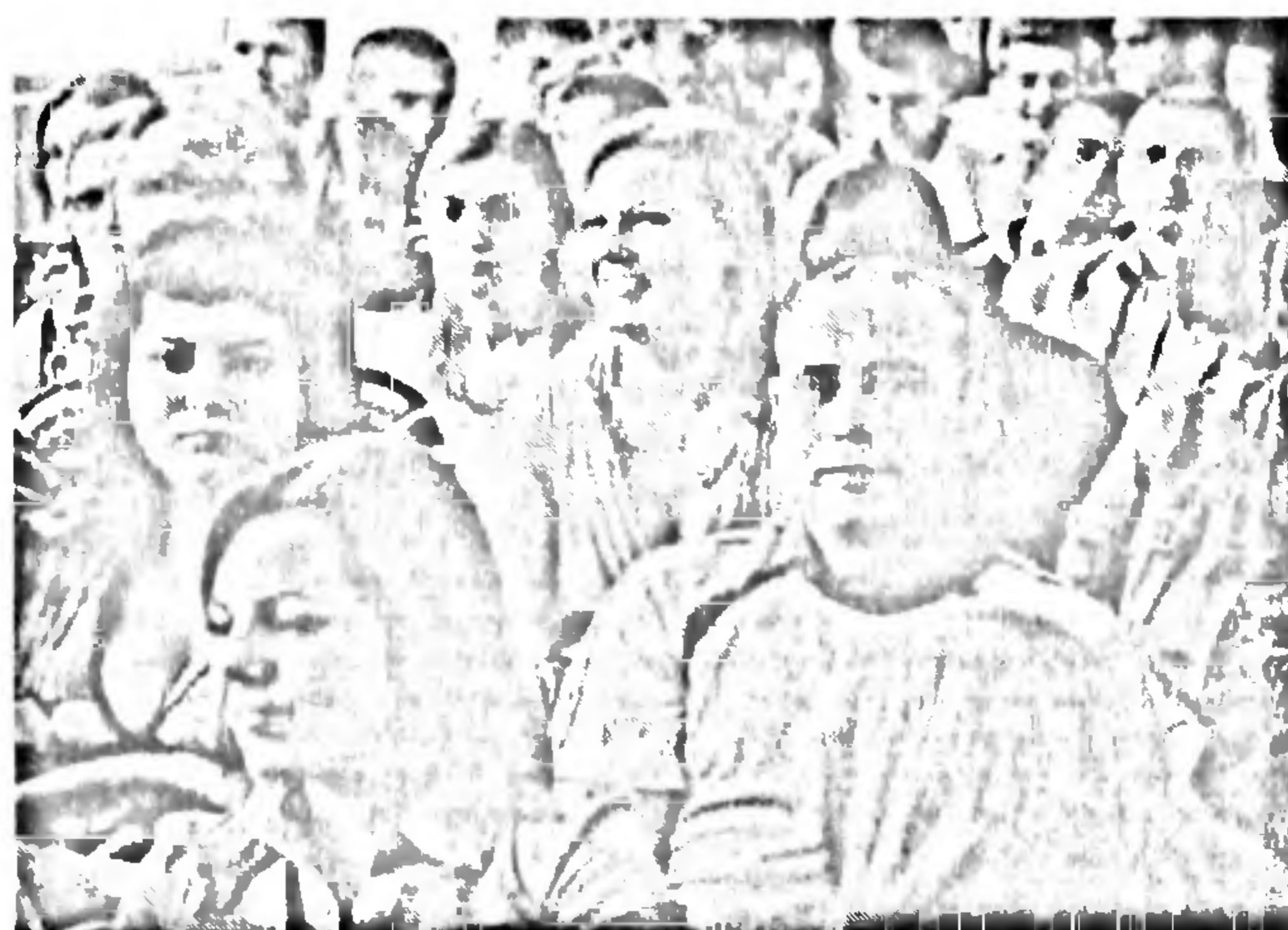

Prof.univ.dr. Jaques le Rider (Franța)
Doctor Honoris Causa al UAV

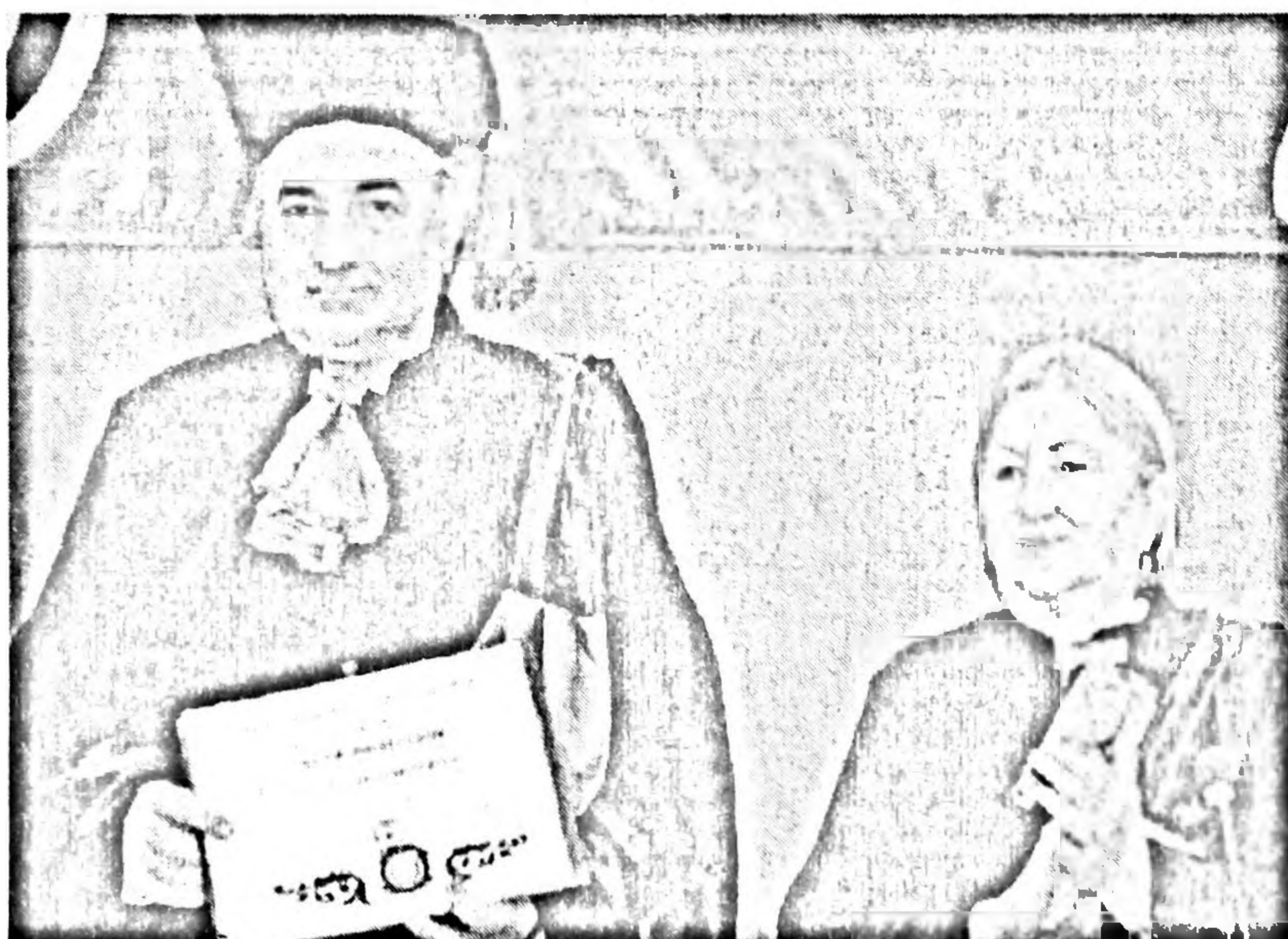

Printul de Heidendorf, Peter Maximilian, Un proiect european de succes, directori:
Președintele Camerei de Comerț Europene (Bruxelles) a oferit
„Steaua Europei”, doamnei Lizica Mihaș
prof.dr. Ryszard Kozłowski și
conf.dr. Cecilia Sîrghie

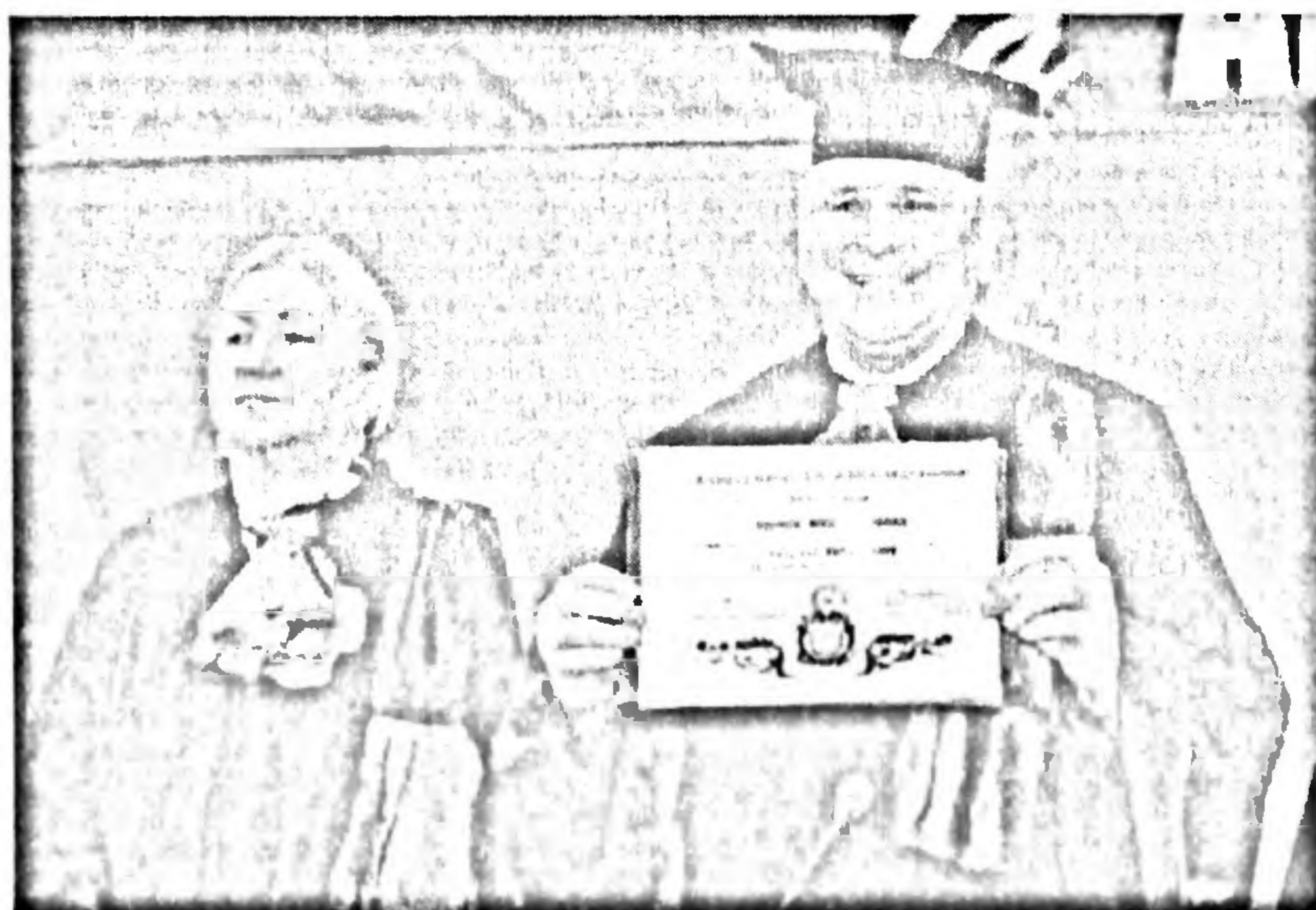
Anul universitar 2012-2013

Deschiderea anului universitar 2012-2013
Oficialități, numeroși studenți și cadre didactice.

Prof. univ. dr. FLORIN GEORGESCU
Doctor Honoris Causa al UAV

Prof.univ.dr. ANDEA PETRU
Doctor Honoris Causa al UAV

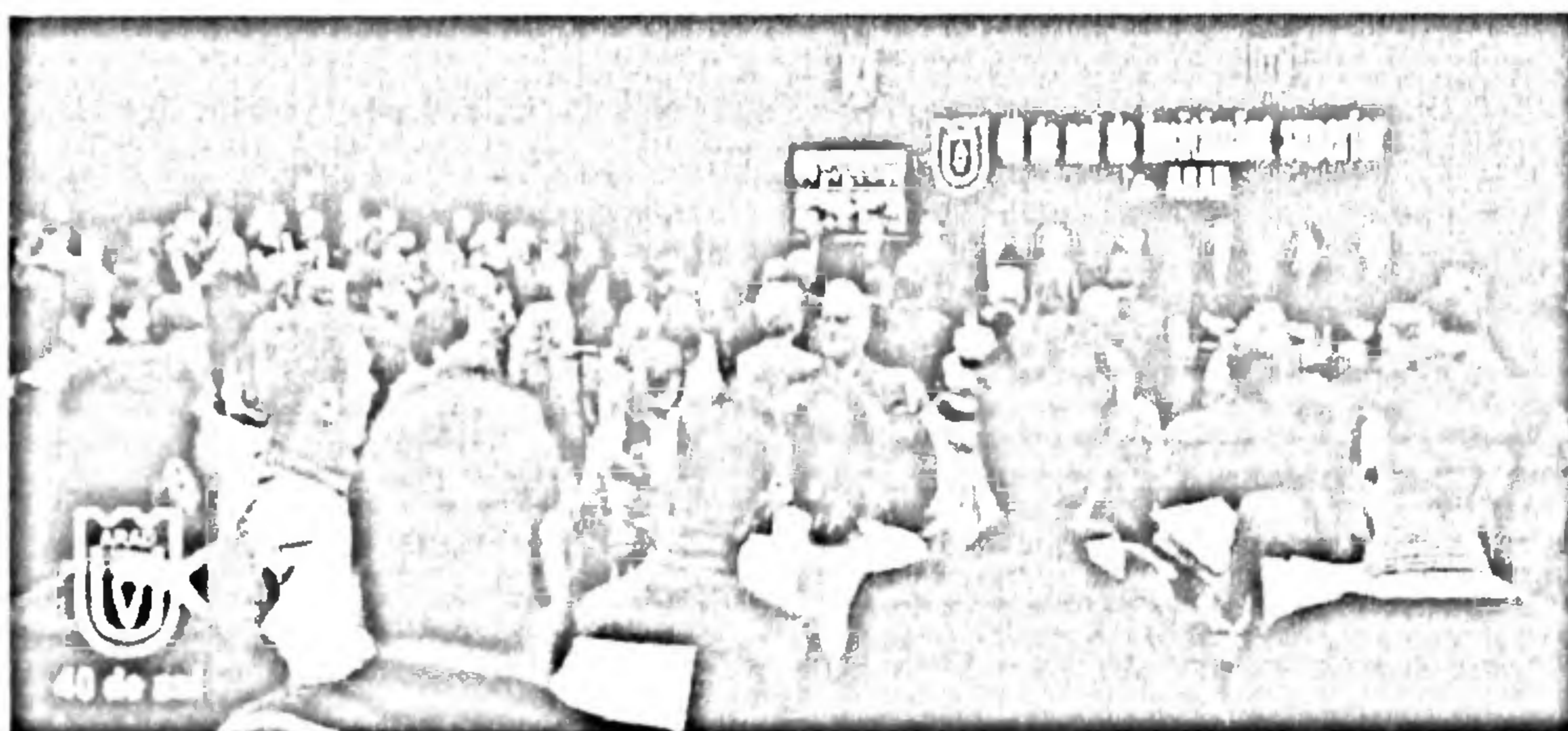
Dr. Nicolae Bănicioiu, Ministrul Tineretului și Sportului,
în vizită la UAV

Cursuri de perfecționare
ale cadrelor didactice din Ungaria
care predau în limba română

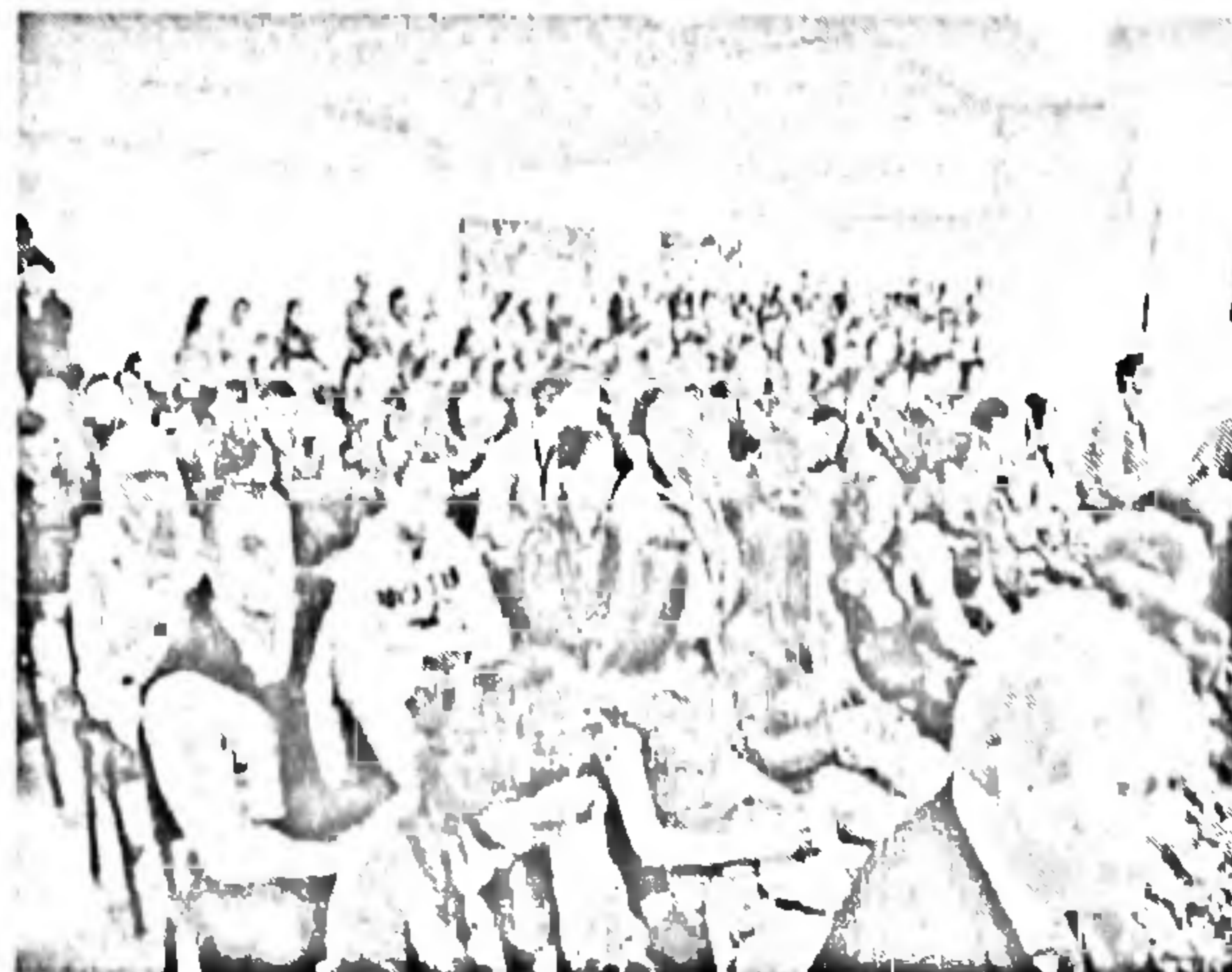
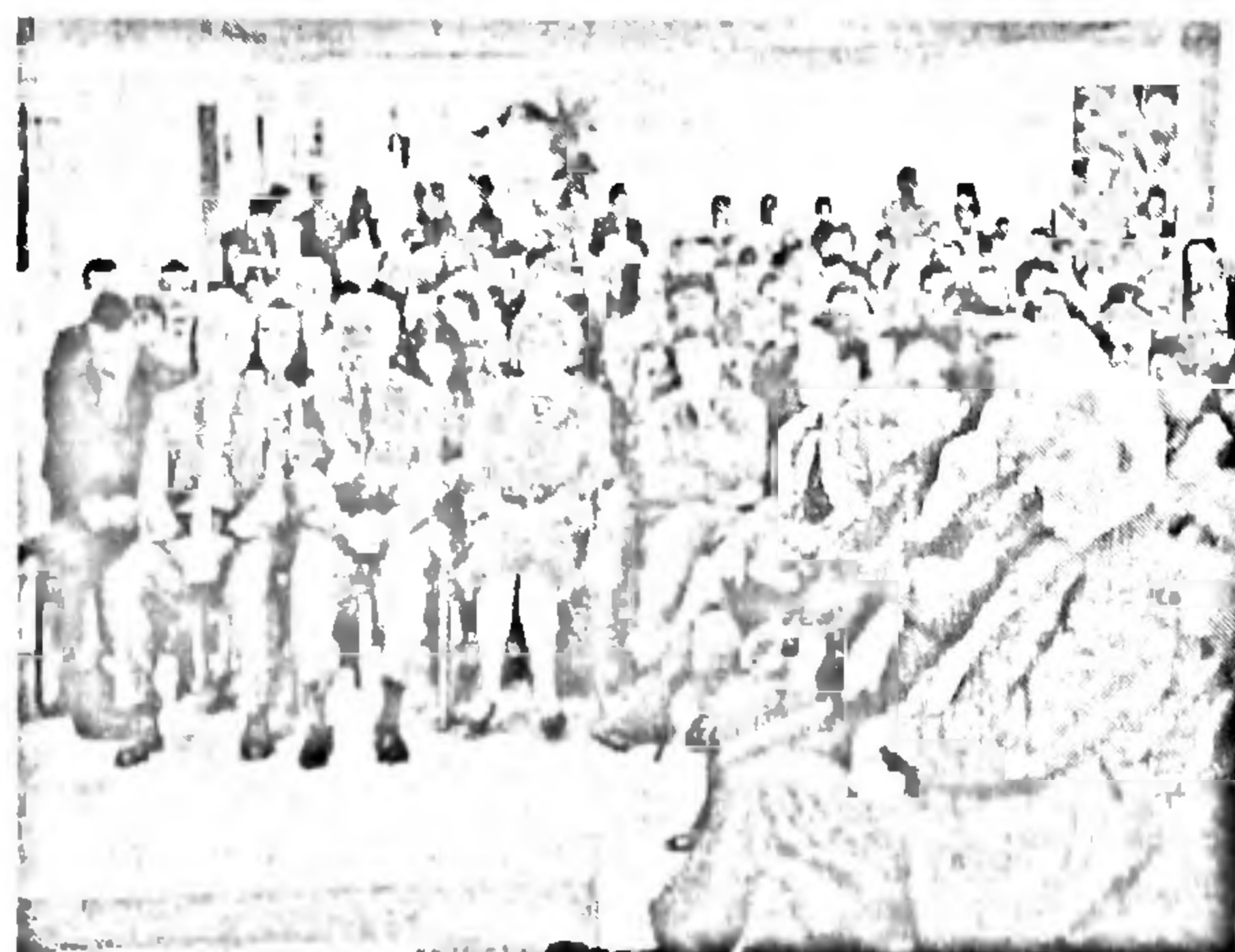

Gabriela Szabó, în vizită la
Facultatea de Educație Fizică și Sport
a UAV

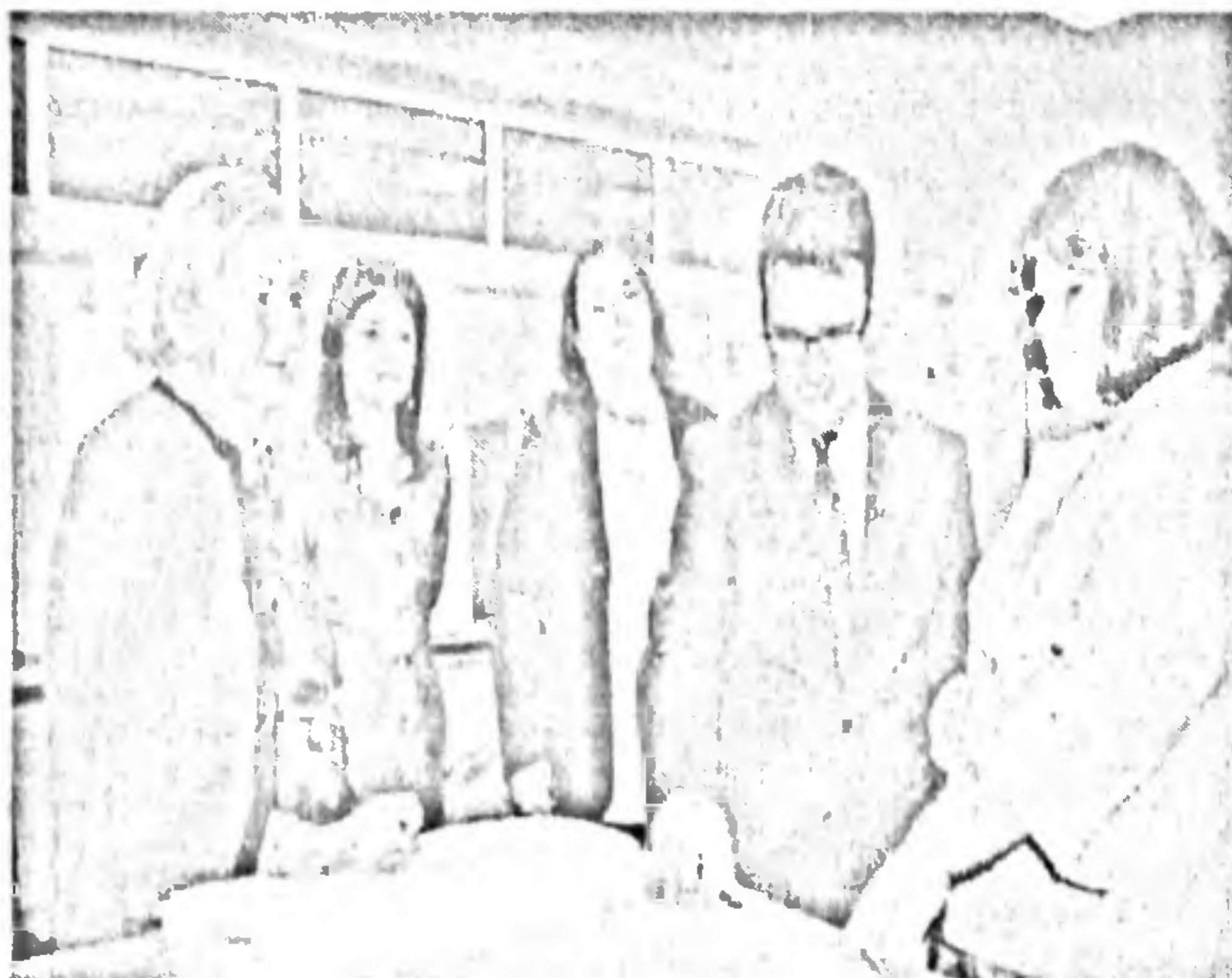

Sala de conferințe. Moment festiv.
40 de ani de învățământ superior la Arad

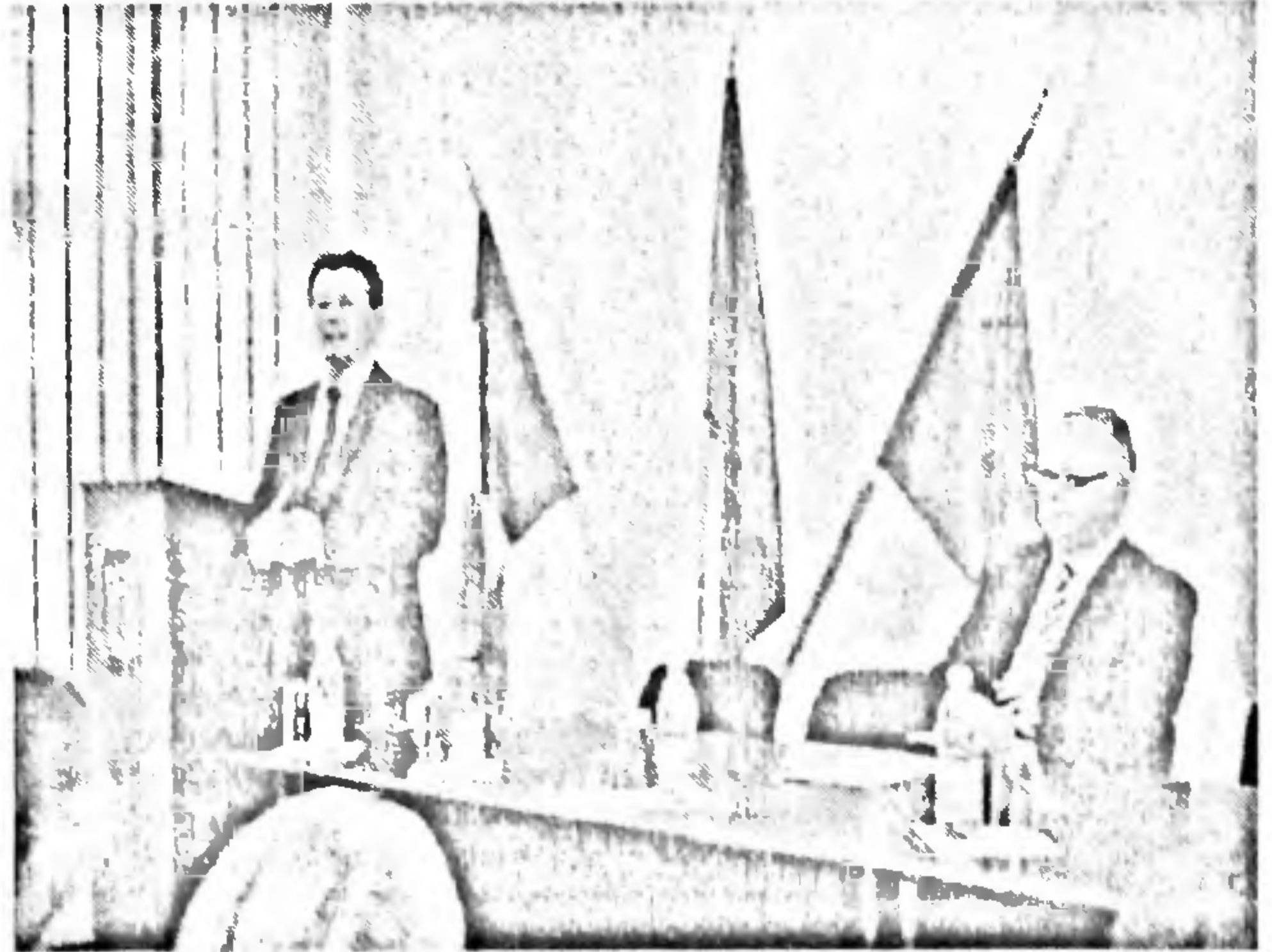
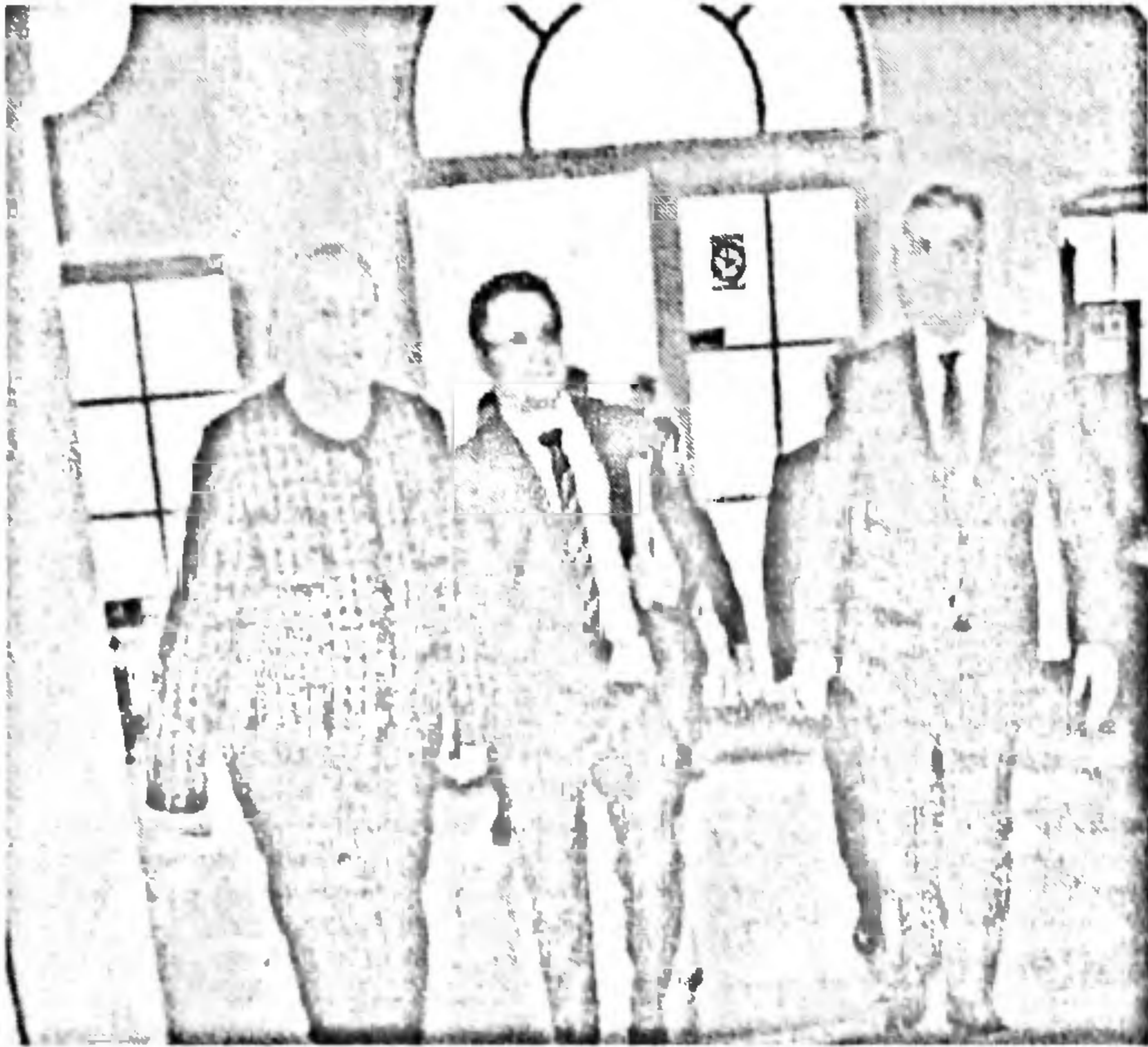
Anul universitar 2013-2014

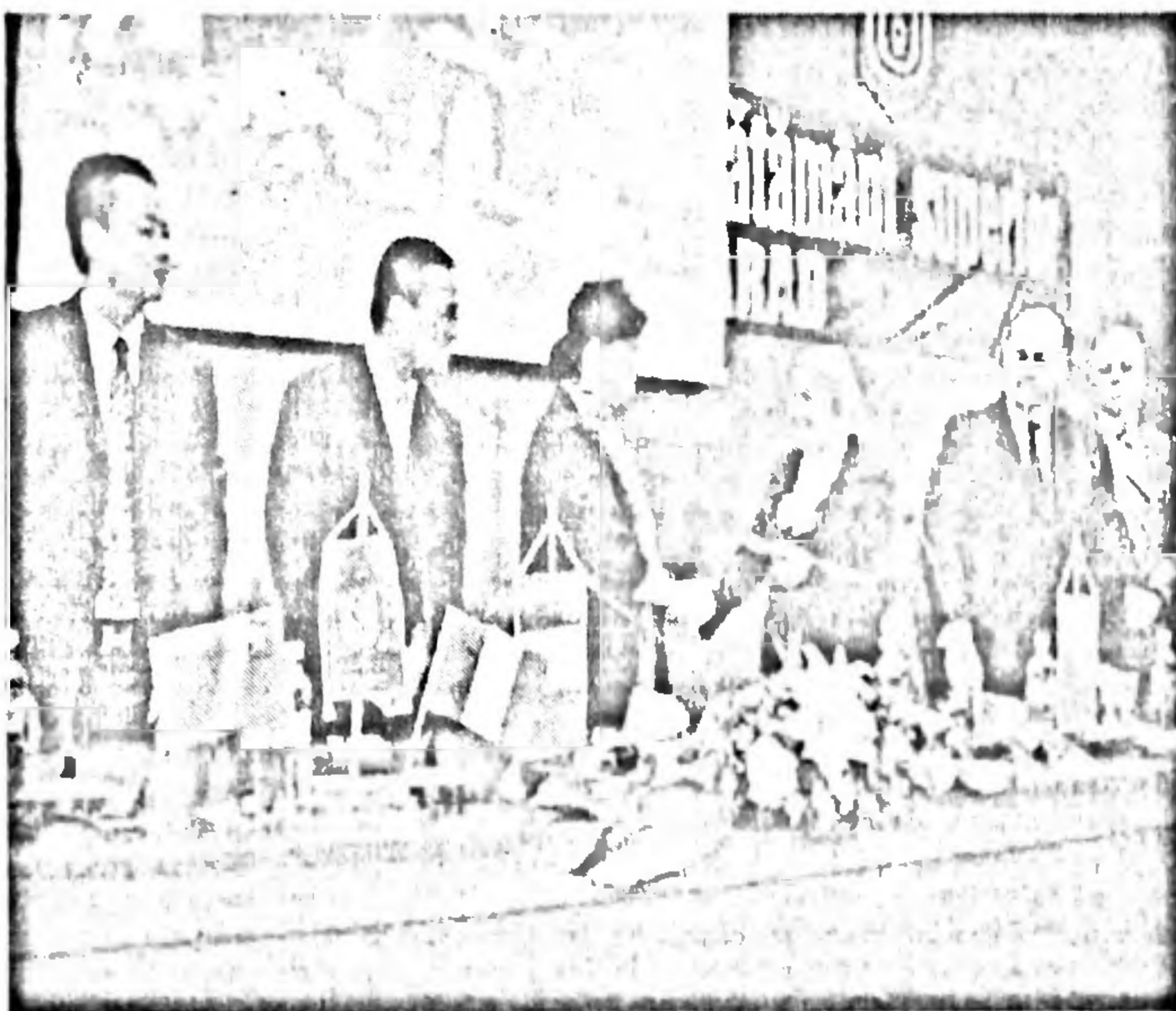
Deschiderea anului universitar 2013-2014
Oficialități, numeroși studenți și cadre didactice.

Vizita domnului Ministru REMUS PRICOPIE
la U.A.V.

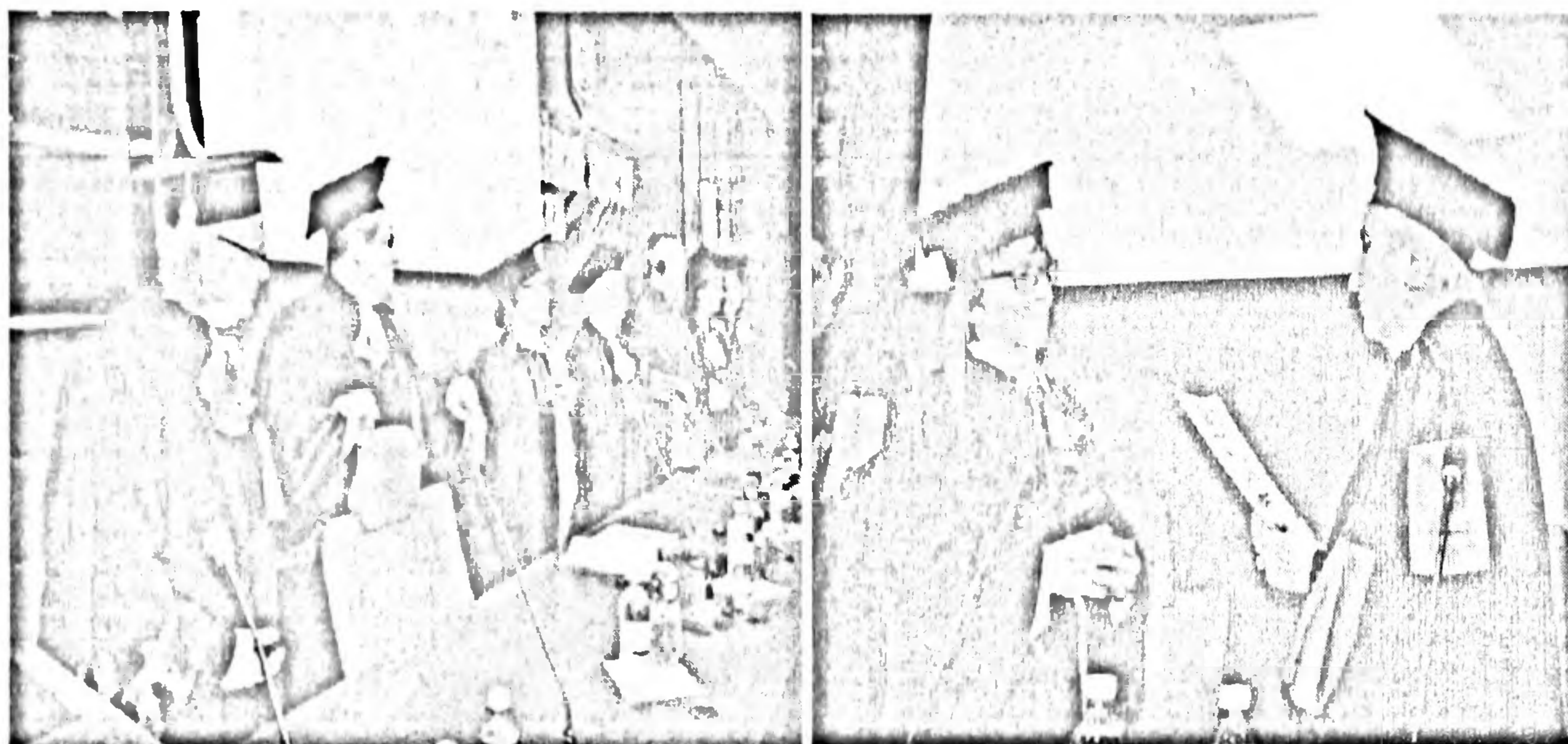
Președintele Camerei Deputaților, dl. VALERIU ZGONEA,
Ministrul Delegat pentru Învățământul Superior, Cercetare Științifică și
Dezvoltare Tehnologică, dl. MIHNEA COȘTOIU,
în vizită la U.A.V.

Vizita Excelenței Sale, doamna HUO YUZHEN
Ambasadoarea R.P. China la București

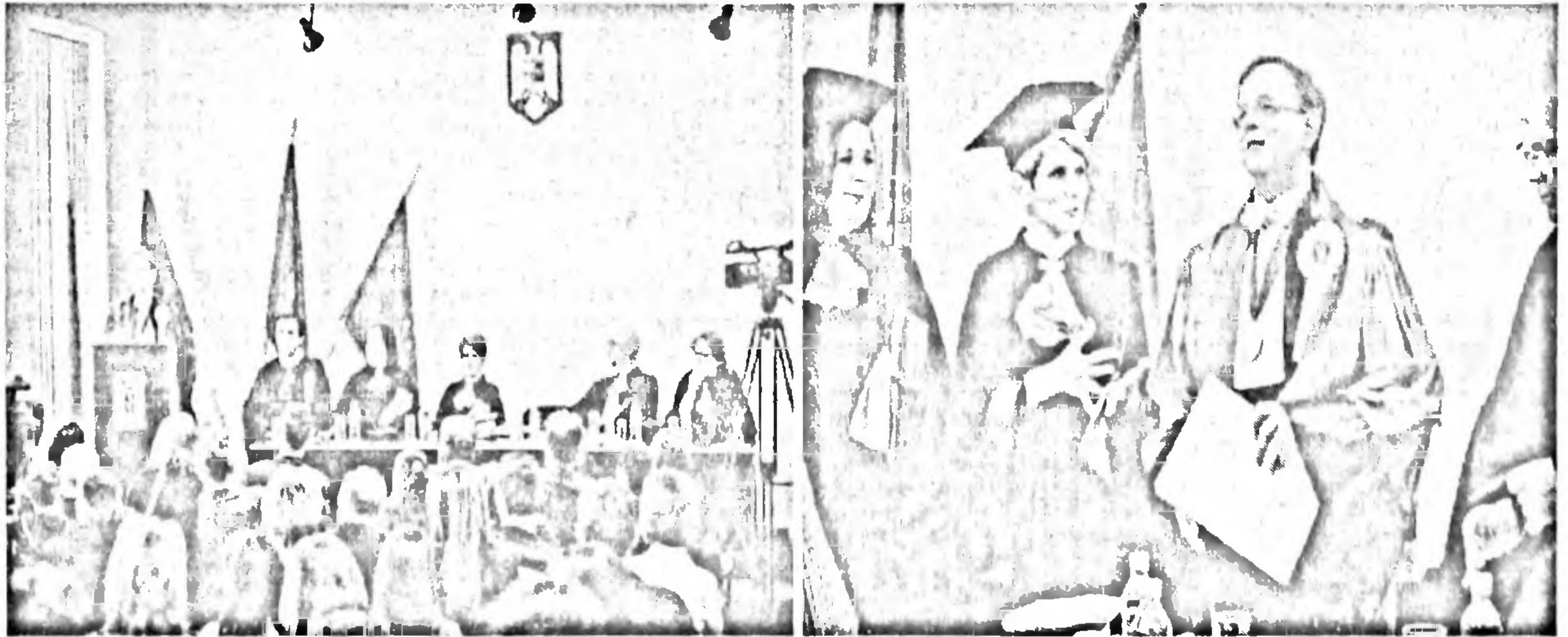
Președintele Academiei Române,
dl. VALENTIN I. VLAD,
Doctor Honoris Causa al UAV

Doamna Europarlamentar DORIS PACK,
un lider de anvergură al politicii europene,
Doctor Honoris Causa al UAV

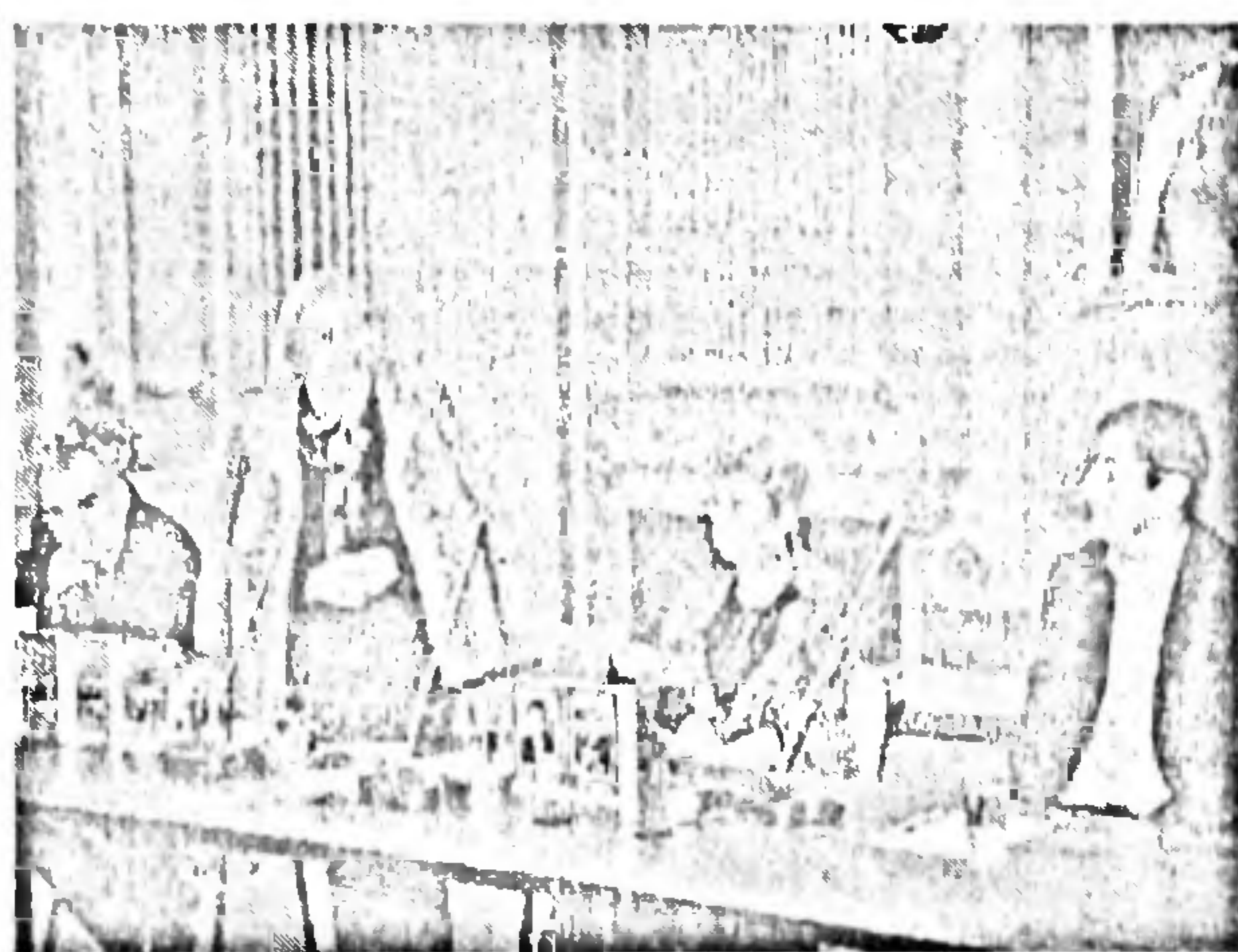
Președintele CEC BANK și Președintele
Asociației Băncilor din România,
dl RADU GHIEȚEA
Doctor Honoris Causa al UAV

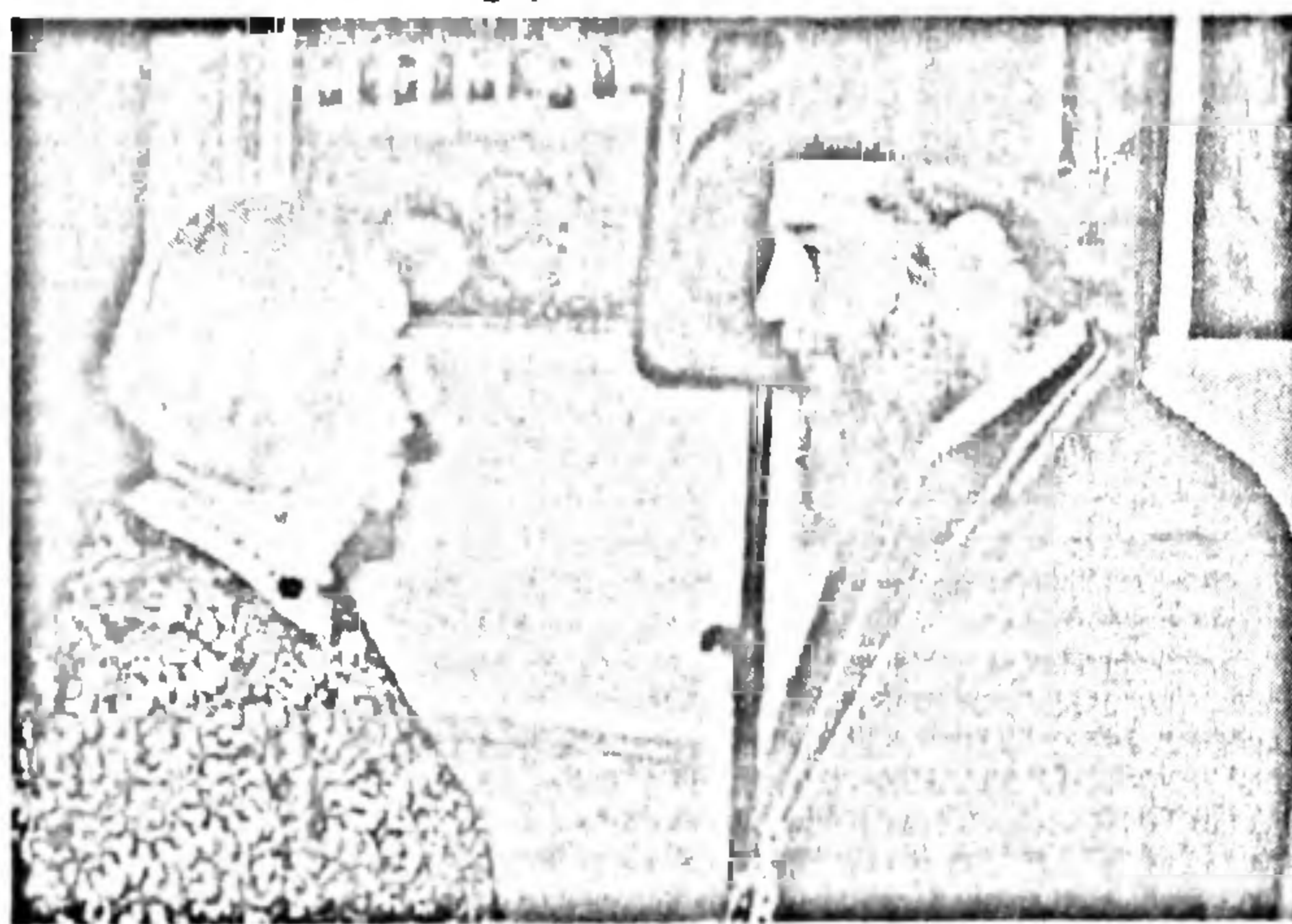
Prof. univ. dr. ALAIN BUZELAY (Franța),
Doctor Honoris Causa al UAV

Prințul PETER MAXIMILIAN de Heidendorf, (Austria)
Doctor Honoris Causa al UAV

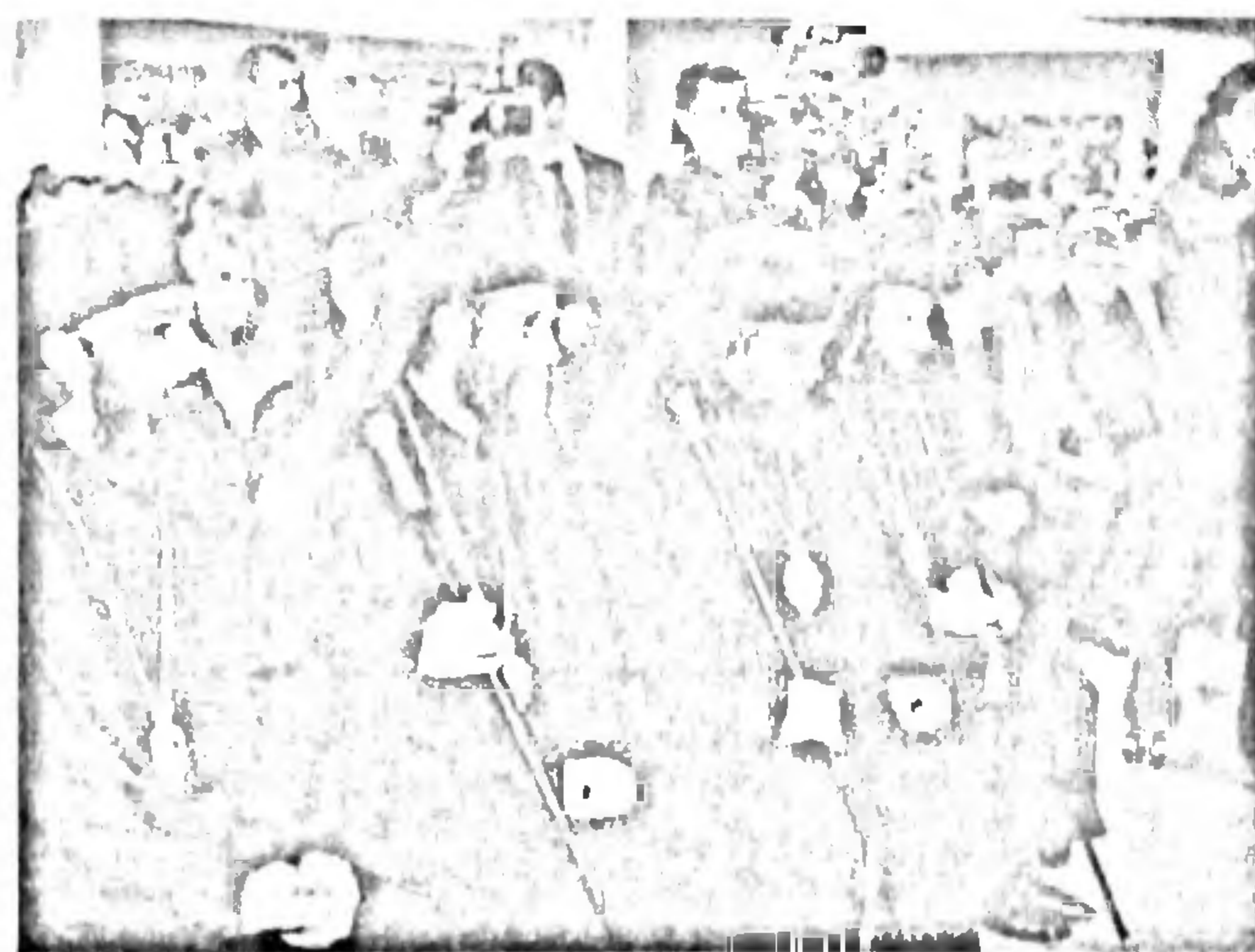
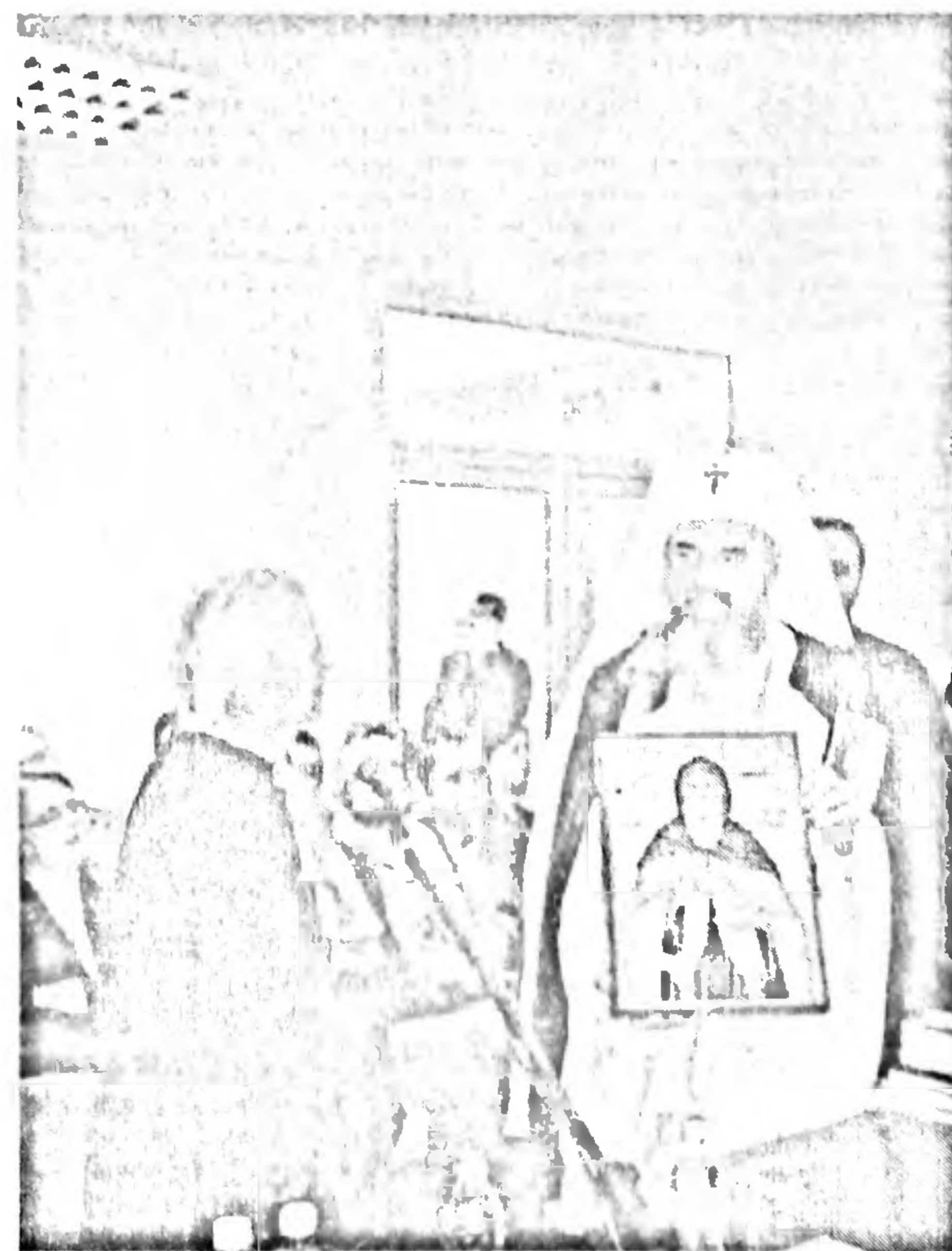
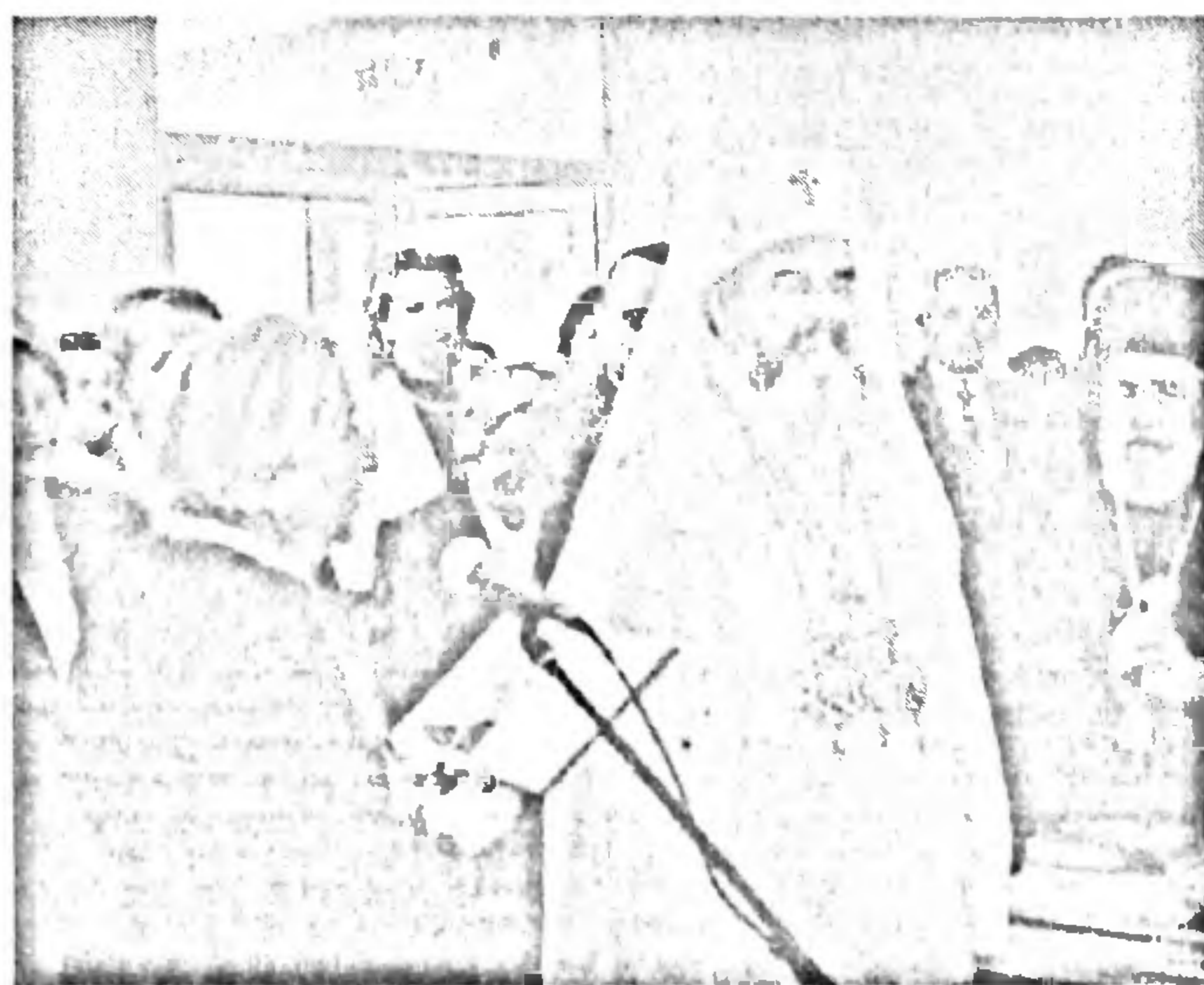
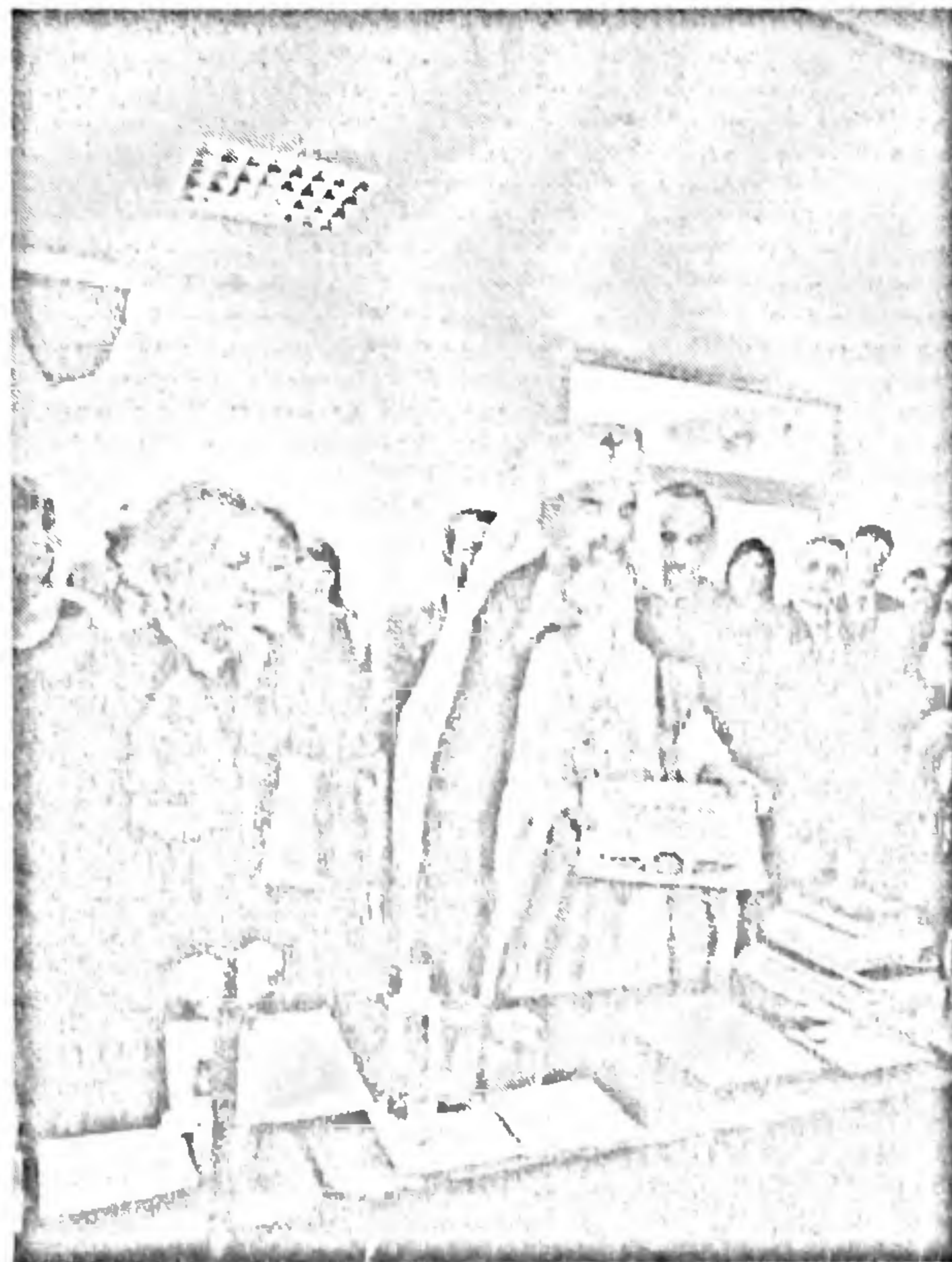
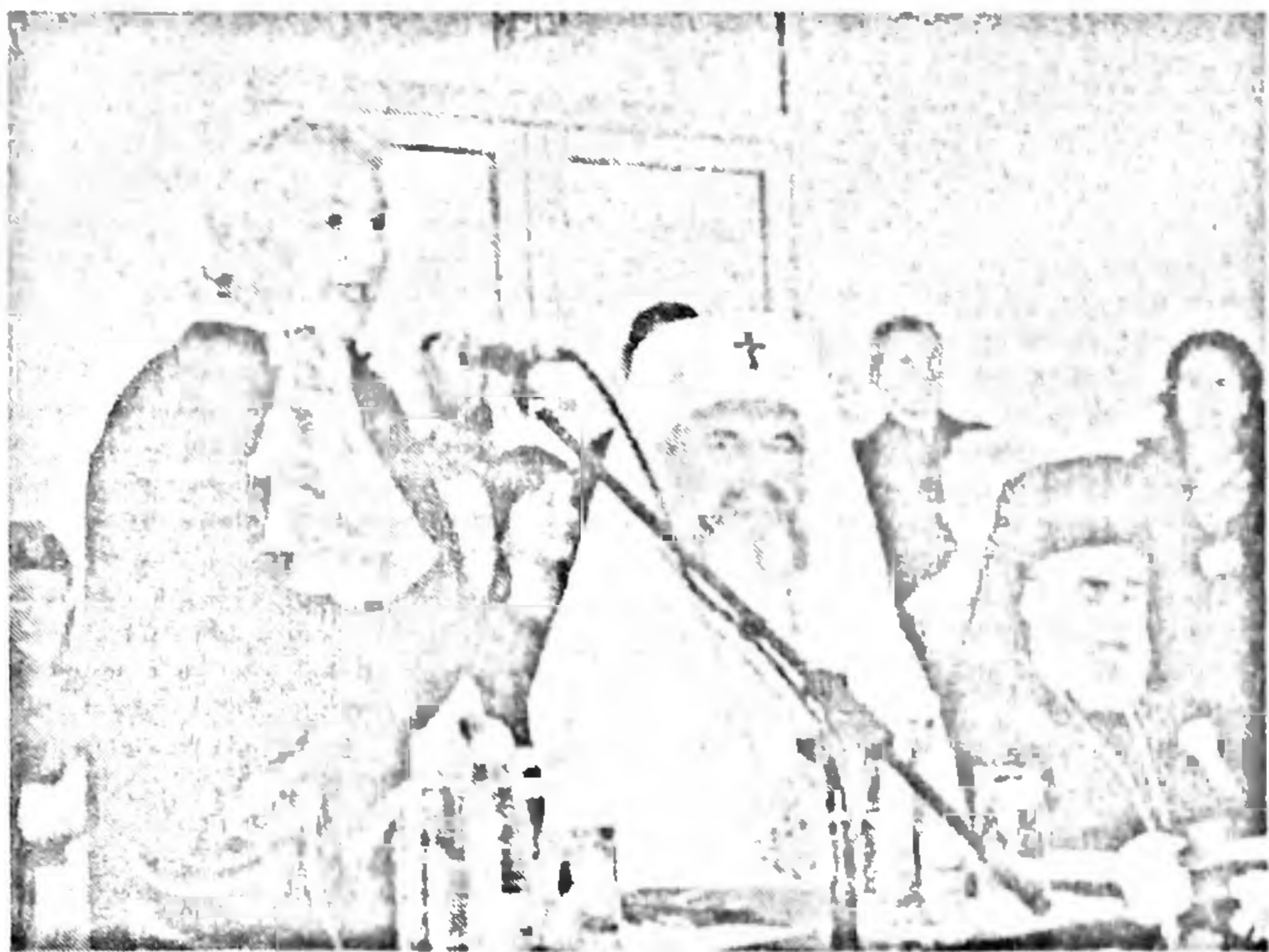

Lansări de carte semnate de Academicianul MARIUS SALA,
prof. univ. dr. LAVINIA BETEA și
jurnalistul de excepție GRIGORE CARTIANU

Preasfințitul părinte SILUAN,
Episcopul românilor din Ungaria

Eveniment academic de excepție

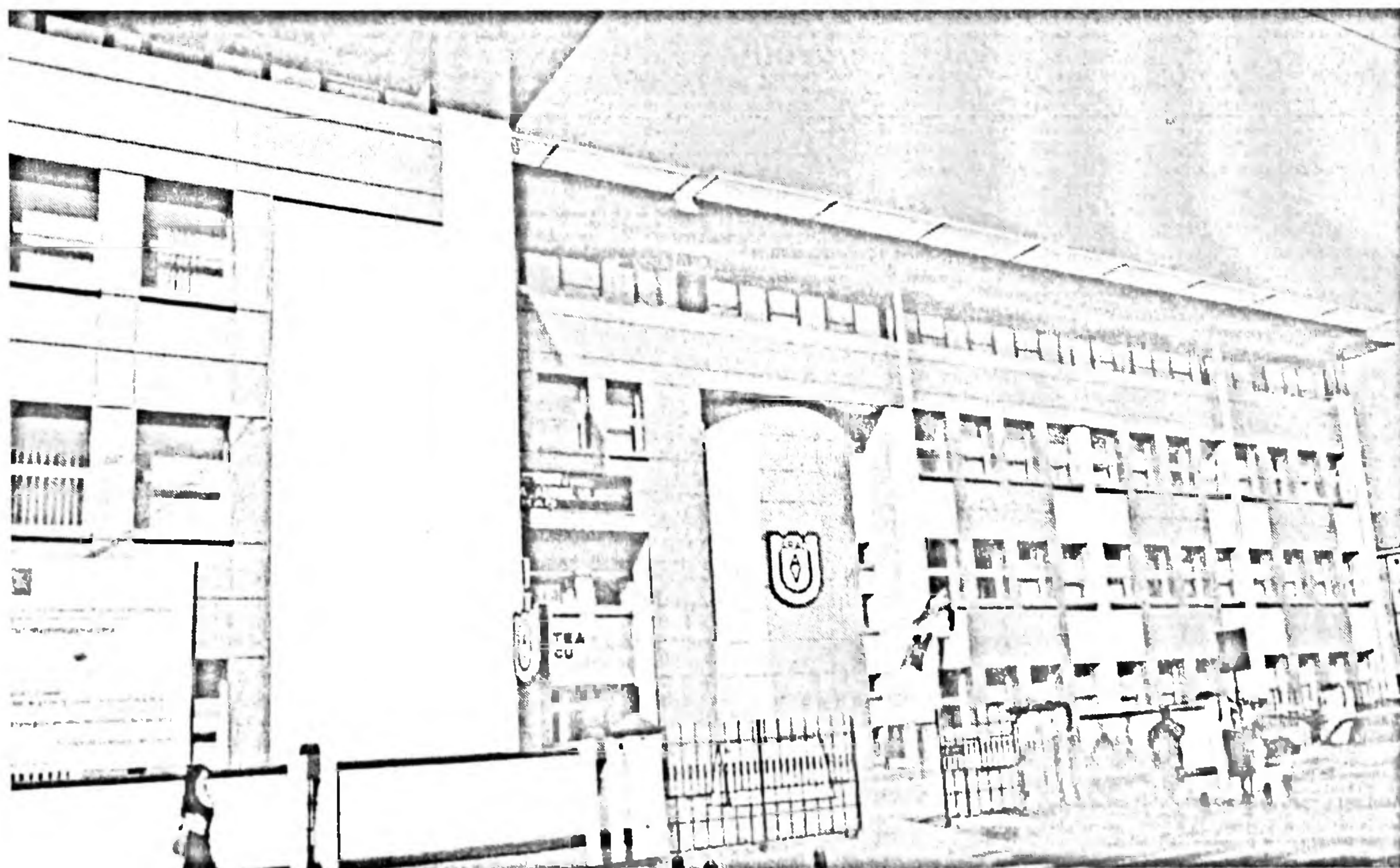
**Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române
Doctor Honoris Causa al U.A.V.**

Eveniment editorial, 2014

O pagină din istoria dramatică a luptei anticomuniste din Munții Maramureșului. Un omagiu emoționant și tulburător, adus de către fiul său, eroului Vasile Blidaru, un destin deopotrivă tragic și înălțător!

Trepte în viitor

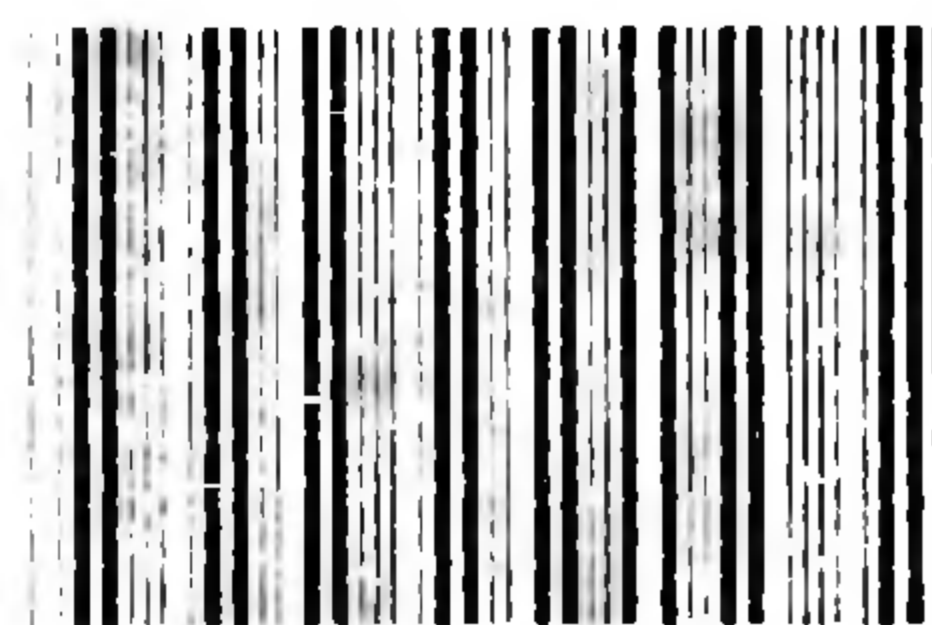

Impresionanta bază materială a UAV (câteva repere)

**Larina - Lizica,
posibilă studentă a UAV**

Biblioteca Județeană
"A.D. Xenopol" Arad
www.bibliotecaarad.ro

707063

"Este esențial să consemnăm activitatea de cercetare științifică a doamnei LIZICA MIHUȚ. A scris cărți și studii în domeniile: filologie, istoria culturii, management universitar.

Cercetările efectuate de doamna LIZICA MIHUȚ în arhive și biblioteci din țară și străinătate, cu privire la fenomenul teatral transilvănean s-au concretizat în peste 3000 de pagini publicate în Editura Academiei Române, ce constituie contribuții fundamentale, în cea mai mare parte inedite, privind devenirea prin timp a teatrului românesc. (...) Am cunoscut prin numeroasele noastre dialoguri un om care detestă impostura, mediocritatea și suficiența, care denunță promiscuitatea morală din spațiul public și nu se ferește să o nominalizeze, fără menajamente. Dialogul cu doamna LIZICA MIHUȚ a fost un privilegiu pentru un jurnalist preocupat de înțelegerea fenomenelor care pun în mișcare societatea românească a acestor decenii, cu bunele și relele sale, uneori viciată, alteori pitorească, „democrația originală” și efectele sale asupra evoluției valorilor românești."

Andrei Ando

